pándi Kiss János MDK

Fülöpszigetbeli, fa

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Mitgegangen, mitgehangen.

Qui vivra verra.

Pándi Kiss János

Nagy Sándorral körös kiállítása nyílik a pesterzsébeti múzeumban

Magyar Szemlet 1966. jul. 7

MDK

Pándi Kiss János szobr.

Terv, mázas terr.

Vázlatok, " "

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 1960. dec.

Toiv. mäes jõel.

Aastrok. " "

Pándi Kiss János szobrász

A Hunyadi-udvar szobrai

G.J.: Kiváló szobrászművészek készítik a Budavári Palota szobrait

Magyar Nemzet 1967. jan. 22. 4.l.

MDK

Pándi Kiss János

M. Nemz. Galéria, vezető 1965.

Pándi Kis János, nobrán

Galilei emlékémet készít.

— : Hír

8

ESTI HIRLAP

Sp. 1963. júl. 13.

MDK

Pándi Kőss János

Beszédes József portréjáról

Magyar Nemzet 1968 jan.29.

Pándi Kiss János

Integető (1965) a aluminium szobra (240 cm) a Komárom Jfjúsági Parkban áll (emlitve)

Jelenkor 1966 VI-n. 561 old.

M.D.K.

Pándi Kiss János szobrász

Gy őztes c. szobra a BVSC Szőnyi uti sporttelepén

Horváth György: Szoborfelfedező séta Budapesten

Magyar Nemzet 1966. okt. 5. 4.1.

MDK.

Pándi Kiss János

Győztes c. kompozíciójáról

Magyar Nemzet 1966 okt.5

Pándi Kiss János szobrász M.D.K.

kiállitása a történeti Muzeum pesterzsébeti muzeumában

Napló

Magyar Nemzet 1966. junius 7. 4.l.

Mary K.

J. A. J.

PÁNDI KISS JÁNOS

1905. október 13-án Pándon (Pest megye) született. Művészeti tanulmányokat Budapesten (Iparrajz Iskola) és Rómában (Képzőművészeti Főiskolán) folytatott. Mesterei Lux Elek és Angelo Zanelli voltak. Kiállítását megrendezték Budapesten (1959) és Debrecenben (1960). Szobra áll Komáromban, Vácott és Zalaegerszegen.

Lakcíme: Budapest VIII., Százados út 3—13.

Tavasz, 1970, bronz, 50 cm

Magyar vonatkozás Kiállítás Bp. Műcsarnok 1978. V. 5-28.

MDK.

Pándi Kiss János

Kiállitási hiradás

Esti Hirlap 1960.XII.31.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

Pályázati dombormü, gipsz

Terv, alum.domb.

Kazincbarcikai ravatalozó dombormü terv, gipsz

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 1960. dec.

```
typedef enum {
    TELA, plum, goop
} Viet;

typedef struct {
    Viet tela;
} Gibes;
```

MDK

Pándi Kiss János szobr.

Bucsu, gipsz vázl.

Salgótarjáni megyeház dombormü terve, gipsz

Hangversen, gipsz.dombbrmü

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 196●. dec.

Ранее мне было ясно.

Вдруг я увидел, что все
перестало существовать. Я был
потрясен. Я был ошеломлен.

Вдруг я увидел. Мне. Это. Все.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

Dózsa népe, gipsz

Kossuth Lajos mellszob.márv.

dr.Bognár Rezső, gipsz.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

Ларь, ларь, ларь.

Коваль Тарас Мефодович.

Ларь, ларь, ларь.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

dr.Juhász Géza, terr.

dr.Kádár Zoltán, gipsz

dr.Szádeczky Kardos Elemér, br.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

dr. Ignác Kenge Wemmick, pr.

dr. Bright Norton, Upper

dr. Jaques Green, Jett.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

Tsz tag a megelégedett, gpsz

" " az elégedetlen, "

dr. Földvári Aladár, terr.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

Das Fest a mergorgeoeff, Ende

" " as ergegeoeftes

qt. Motaqxi Jaaqt, text.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

József Attila pat.gipsz,dombormü

Benkt Aman, terr.

Ficu, gipsz

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 196o. dec.

Introduction, Objectives, Components

Text, Exercises

Index, Glossary

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

Fiu fej, gipsz

Tamáska, "

Tanulmányfej, gipsz dombormü

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 196o. dec.

Tamworth, Lyes Bonpoxu

Tamworth,

Mir Tej, Lyes

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

Olasz fiu, terr.

Leányfej, gipsz

Fülöpszigetbeli, fa

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 196o. dec.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

fejek:

Olasz fiu, terr.

Leányfej, gipsz

Fülöpszigetbeli, fa

Pándi K.J. Kiáll. Mücs. 1960. dec.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

figurák:

Békegalamb, pat.gipsz

Ülő nő, gipsz

Drapériás nő, terr.

Dózsa György, "

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

Bekeerstamp, Brf. Gijbes

Leer nog Gijbes

Prachtig uw, jeel.

" Vriend Gijbes

MDK

Pándi Kiss János szobr. figurák:

A nemzetköziség zászlaja előtt, fa

Az uj élet felé, percelán

Játszadozók, br.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

A nemzetközi egészségügyi szervezet célja az,
az új évet jó egészségben
köszöntsék.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

figurák:

Kacér menyecske, br.

Pihenő, terr.

Gyümölcstépő, br.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

Самостребо, ти.

Тврдо, тешк.

Кодел шведске, ти.

Pándi-Kiss János MDK

Kazánkovács, jávorfa

Bemzetköziség zászlaja alatt, hársfa

Gyárimunkás, cseresznyefa

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Kiss János MDK

Vincellér, gipsz

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Pándi Kiss János MDK

Dolgozó pár, gipsz

Relief, gipsz

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Pándi Kiss János

Kiállitási kritika

Alföld 1966.12. p.73.

Pándi Kis János MDK

A nemzetköziség zászlója alatt, gipsz

Mücsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Kiss János

Nemzetköziség zászlaja alatt. fa

[illegible]. Magyar forradalmi művészet. [illegible]. 1957.

ráfia

don. Apontamentos sobre os trabalhos
pela Commissao de Linhas Telegráfi-
égicas de Mato Grosso ao Amazonas sob
do Coronel. C.M. da Silva Rondon de
5. Rio de Janeiro.

nerforschung in Brasilien. Sociologus,
Ss. 69-73. Berlin.

ografia critica da etnologia brasi-
Paulo.

kuara vocabulary. Acta Ethnographi-
X/1-2. Ss. 89-117. Budapest.

ende Forschungsaufgaben in Nordwest-
o /Serra do Norte/. Akten des 34.

Pándi Kiss János Szobrász

Szöveg közli, hogy a pesterzsébeti
muzeumban rendezett kiállítását
meghosszabbitottak.

Esti Hirlap 1966 aug. 8.

Paridé Kiss János.
szobrász

M.D.K.

A pesterzsébeti muzeum termében tartott tárlatot, Bemutatta a „Lumumbát", a „Fülöpszigeti fiú"-t.

Fóthy János: Nagy Sándor és Paridé Kiss János
Művészet, 1967. február - 44 lap

MDK

Pándi Kiss János, nobrász

Komarov-nobrát leleplezték.

—: Megnyílt Pápán a Komarov-Lét

4

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 20.

Pándi Kiss János

szobrász

M.D.K.

1961 ben készült a Tavasz, Fertőd,
1962 " " a Kagylós nő, József-
varosi Telefonközpont; 1963-ból való
a Győztes a Szőnyi úti Sporttelepen.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János
Művészet, 1965 junius - 15 lap

Paládi Kiss János
szobrász

M.D.K.

A Józsefvárosi Telefonközpont
lépcsőházait díszíti szobra

— : Rejtett kiállítás
Élők Lapja, 1962. december 15 – 22 lap

Pándi Kiss János

M.D.K.

sobrán

„Farkas Lottán" (ernie)

(repro)

A belső címlapon.

Művészet, 1965. február.

M.D.K.

Pándi Kiss János
szobrász

1939-ben véglegesen elhagyja Romát és hazajött. 1935 ben készült a „Fülöpszigeti fej", 1936-ban az Ahmed Ozman, 1957-ben a „Benkt Aman" portré.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János
Művészet, 1965. junius - 15 kep

Pándi Kiss János

14.D.V.

szobrász

1960-ban készült az „Egyiptomi férfi" a „Mongol lány"
1962-ből való az „Onyengo Ben" és a „Patrice Lumumba" című munkái.

V. Perőcs Éva: Pándi Kiss János
Művészet, 1965. junius – 15 lap

M.D.K.

Pándi Kiss János

szobrász

Romában készítette a „Kassandra", „Elektra", „Antigone", „Menades" c. művét. 1940-ben alkotta a bényei első világháborús hősi halottak emlékművét.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János

Művészet, 1965. junius – 19 lap

Pándi Kiss János
szobrász

1942-ből való a Jövendőlés, (ezt 1957-ben helyezték el) Szabadság Strandfürdő, 1950-es mű a Korsós nő, Kvassai Izsilyó, 1951-es alkotás az Erzsébet királyné úti általános iskola dombormüve.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János
Művészet, 1965. junius – 15 lap

Pándi Kiss János

szobrász

M.D.K.

1953-ban készítette a Hajógyári munkást, Gheorghiu-Dej hajógyár, 1955-beli mű a Diszkoszvető, Sajószentpéter, 1958-ból való a Kazincbarcikai ravatalozó dombormüve.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János

Művészet, 1965. junius 15 lap

Paúdi Kiss János
szobrász

M.D.K

1965 ből való a „Tavasz" (Lalaeger-
szegen elhelyezve) és az Integető-
Komarómban. — Az ezém művészet
kiváló művelője.

N. Penzes Éva: Paúdi Kiss János
Művészet, 1965. junius — 15 lap

Pándi-Kis János, szobrász

Az egri bazilika előtti Szent Péter szobrot restaurálta. A művét most pontos másolatot készítenek kőművesek. Kőből is ezt a másolatot állítják a bazilika elé.

—: Május 10-én állítják fel a Mantha-utcai magyar emlékművet 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. febr. 22.

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.K.

A Szárados-úti Művésztelep tagja.
19 éves korában Olaszországba ment
ahol leginkább figurális szobrokat
faragott. Angelo Zanellinek a
kubai állam részére készített szobor-
csoporton közreműködött.

N. Penzes Éva: Pándi Kiss János
Művészet, 1965. junius – 15 lap

Paindi Kiss Jainos
rozbrán

Győztes
Erzsébet királyné úti iskola } repro
domborműve

N. Penzes Éva: Paindi Kiss Jainos
Műveszet, 1965. junius – 15 kep.

Pándi Kiss Támos

Szent Antal mobsa a Bosnyák-
téri templom bejáratánál

Vigília, 1962, 3 m., 181 old.

Pándi Kiss János, szobrász MDK

Fiatal nő c. agyagszobrán az utolsó simításokat végzi:
(fénykép)

—: Fiatal nő 2

ESTI HIRLAP bp. 1963. dec. 27.

3.) Pándi-kiss József 55. l.
Papp Gyula 58. l.
Patay Kárló 50. l.
Pátzay Pál 52. l.
Raszler Károly 50, 58. l
Reich Károly 50. l.
Schober Erik 58. l.
Somoni József 58. l.
Sóti Klára 50. l.
itj. Szabó István, 58, 59. l. (képzel)
Szabó Iván, 53, 57. l. (képzel)
Szabó Vladimír, 50, 53. (képzel)
Szemerédy Miklós, 50. l.
Szinte Gábor 58. l.
Tar István 55. l.
Varga Gerkár 55. l.
Vati József 50, 55. l.
Veszprémi Endre 57. l.
Vigh Tamás 52, 59. l.
Vincze Gergely 50, 58. l.
Wintz Ádám 50. l.
Zádor István 58. l.

Artner T.: Az V. M. képzm
Kiáll. SzM. 1955.

(22)

M.D.K.

Pándi Kiss János

Szobrászmüvész a Mücsarnok kamaratermében kiállitotta 30 éves munkásságának eredményét.

Napló rovat.
Magyar Nemzet 1961. jan.11. 4.old.

Pándi Kiss János
tovább Ruzicskay György
vrsd

Új Ság. 1943. febr.
17. (T.-Sz. G. dr:
Ruzicskay György és
Pándi Kiss János
kiállítása a Mű-
barátban.)

Szent Kristóffal.

ájkép szentekkel.

Az injekció után 8—10 ora mulva leöljük az állatot. A megvizsgálandó szerveket fixáljuk, ha

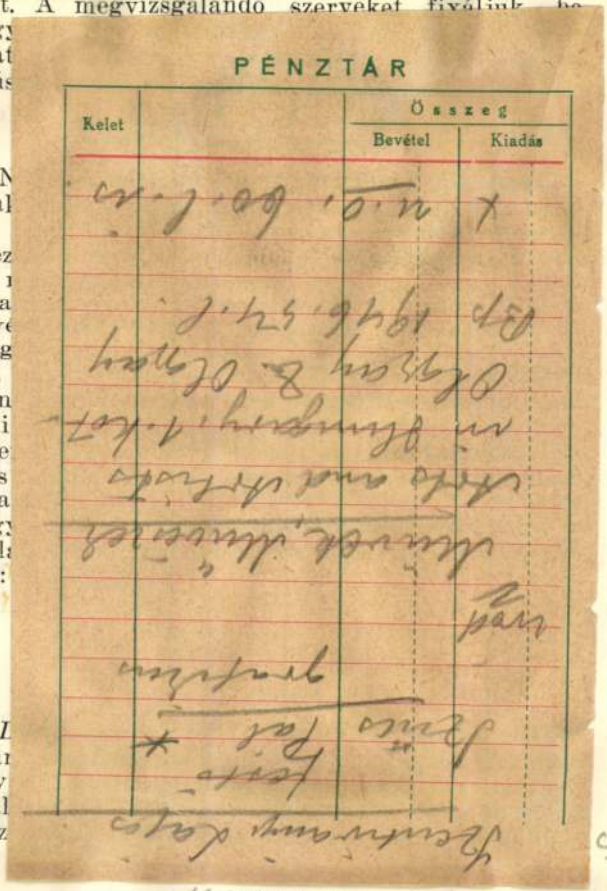

reső- és választógépén kívül a központ fontosabb alkatrészei még:

4.000 sorrendkapcsológép
70.000 jelfogó.

Érdekes megállapítani a központban lévő forrasztott pontok számát:

A colchicin biológiai és

HAVAS LÁSZ
(Bruxellesi egyetem, pathol

A *colchicin* alkalmazása a legkülönbözőbb biológiai feladatok tanulmányozására és részben megoldására, olyan sokoldalúnak bizonyult, hogy ebben a rövid tájékoztatóban úgyszólván csak felsorolásukra szorítkozhatom. Mindazonáltal igyekezni fogok érzékeltetni azokat az összefüggéseket, amelyek ezen sokoldalúság ellenére a colchicin hatása alatt úgy a növények mint az állatok reakcióiban megnyilvánulnak és amelyek végeredményben a colchicin gyakorlati alkalmazására vezettek.

A COLCHICIN KÉMIÁJA ÉS PHARMAKOLOGIÁJA

A *colchicin* (C_{22} H_{25} O_6 N) az őszi kökörcsin (Colchicum autumnale L.) alkaloidja. Többnyire a növény magvaiból nyerik, amelyek kb. két-háromszor olyan gazdagok ebben az anyagban, (0,2—0,4%) mint a növény többi része. Annak ellenére

Pándi-Kiss festö.

Szab.Nép.1950.199.sz.aug.27. 11.l.

Pándy-Kiss János festő.

Katol.Szemle.1944.218-220.l.

Pándi Kiss János

írt

Máriás Imre:

Giovanni Kiss. A maga szerencséjét „mintázta meg" egy fiatal magyar szobrász Olaszországban. Budapesti Hírlap. 1936. dec. 25.

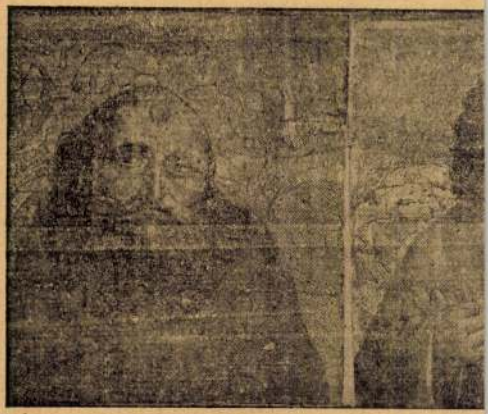

134. kép. *Avignoni*

FRANCIA FESTŐ, 1520 körül

Kálvária Máriával, Szent János evangélistával és Magdolnával

Félkörös felső záródással.

Fa, tempera, 32×24 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Ipolyi | Biharvármegye 93. szám. — Gevich PA, 246. l. (A messkirchi mester modora.) — Gerevich IPGY, 95. l.

Pándi Kiss János 1

Pándon született, 4 polgári, iparrajziskola, iparmüvészeti iskola (az utóbbiban Lux Elek tanítványa két évig.) 18 évés korában Olaszországba ment. Udinében egy antikvárius rendelt nála néhány Madonna szobrot. Itt három és fél hónapig elt. Ekkor Milanóba ment, majd Gennába utazott. Itt dekorációkat készitett s végre elkerült Rómába hol egy Madonna-szobrokat készitő műhelybe került, ahol két hónap alatt 2 életnagyságú szobrot készitett. Kitartó

Fafaragásból akart megélni.

FRANCIA FESTŐ, XVIII. század
Női arckép
Vászon, olaj, 80×64·5 cm.

NÉMET ÉS OSZ

ALTOMONTE, MARTIN (osztrák festő, 1657—1747)
Szent Sebestyén vértanúsága
Vászon, olaj, 153×93 cm.

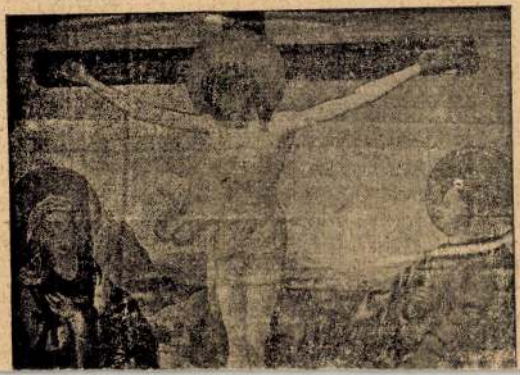

Pándi Kiss János 2

ekkor szobrász maga mellé vette. Egy reliefet készített róla, a szerencsét muntázta meg rajta. A munka annyira megtetszett meskenek, hogy 3 évig dolgozhatott mellette s ez alatt a 3 esztendő alatt beiratkozhatott a művészklubba, hol részt vett az esti aktrajzolásokon, részt vett a klub grafikai kiállításán, amelynek megnyerte az első díjat. Majd beiratkozott a román plakettművészeti iskolába, ahova bemutatott rajzai alapján vizsga nélkül vettek fel és megkapta az olasz állami ösztöndíjat, 12.000 lirát. Műtermet bérelt, megrendelői akadtak

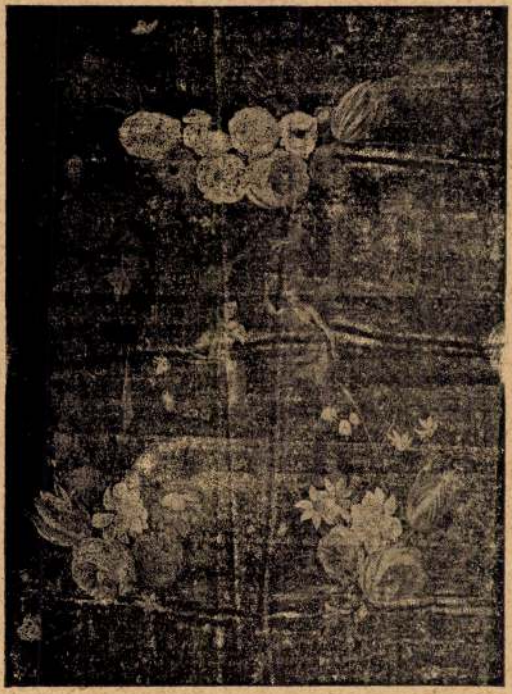

133. kép. *Seghers, Daniel: Angyali üdvözlet virágkeretben.*

Pándi Kiss János 3

Mussolini is vásárolt tole
körben megismerkedett gróf
Cambelottival, aki a sira-
kuzai görög Hinház igaz-
gatója volt. A Caritast kell-
számára megmintázma. A
munka jól sikerült s ettől
kezdve telkes pártfogója lett
Pándinak. A gróf felfigyelt
egy tanicsmő figurájára,
és arra ösztönözte, hogy mun-
tázza meg a görög sorstra-
gédia alakjait. A hat figu-
ráról az egyik művészeti lap
nagyobb tanulmánban ná-
molt be. Ezek a figurák:
Cassandra, Elektra, Melades,
Antigone, Medea, Clitem-
nestra. Mikörben ezeken dol-

Pándi Kiss János 4

egymást érték a megrendelések: két műve díszlik a római temetőben, egy az Abellioni, egy Ossenza városka terén, dekorációs vannak Tessalobán, Pescarában, két szobra ékesíti az egyik római templomot. Addo Aliventi olasz szobrász társaságában elkészítette Corridoni-nak szobrát. Ez a szobor 12 méter magas, a talapzatát díszítő relief 2 méter széles és 11 méternél hosszabb. Hazatérve készítette a pándi hősök emlékművét.

Máriáss Imre cikke.

Budapesti Hírlap 1935. dec. 25.

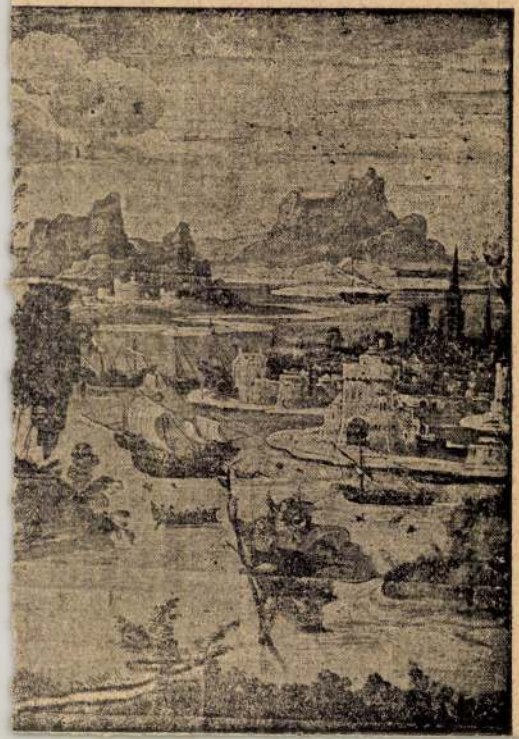

Pándi Kiss János

Romába érve Mistruzzi Aurelionak, a híres szobrásznak lett segede, ahol két évig (és nem 3 ig) dolgozott, majd bejutott a plakettművészeti Főiskolára, hol nem 12.000-lírás ösztöndíjat kapott, hanem 3 évre 4000 lírását. Műtermet nyitott, részt vett kiállításokon. Az első olasz gyarmati kiállításon diplomát nyert. stb. Bőven ír a pándi szobrról

Esti Újság. 1938. okt. 30

(-th: A pándi parasztfiú dicsőséges útja a római műteremig. Kiss János szobrászművész F

F szobrot készített szülő-falujának.)

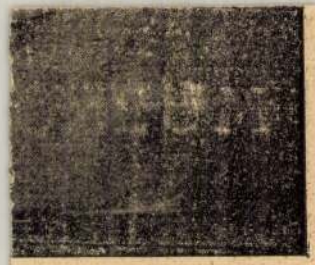

szenvedő Krisztus.

AÉ., 44—1930., 261—62. l. — Gerevich IPGY, 89. l. (Képe 88. l.) — Genthon RMF, 121—122. l. (Antwerpeni manierista 1520 körül.) — Hoffmann Jegyzetek, 24. l. — Horváth, Enrico: Il rinascimento in Ungheria. Roma, 1939., 97. l. (60. kép).

Krisztus születése

Körülmetélés
Fa, tempera, egyenkint 56·5×31 cm.
Reiner János püspök hagyatékából.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század első fele
Két szárnykép: *Donátor fiaival* és *Szent Lőrinccel* / *Donátor felesége leányaival* és *Szent Katalinnal*
Fa, tempera és olaj, 88×23, illetve 89×22 cm.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század első fele
Két szárnykép: *Donátor fiaival* és *Szent János ev.*-val, kívül az *Angyali üdvözlet Máriája*

Pándi Kiss János

vrsd Kobrák

Cz. Szabó Magda:

Ruzicskay György,
Pándi Kiss János
a „Műbarát" harminc-
nyolcadik kiállítá-
sán. Fiatalok.
1943. márc. Képpel.
(Hősi emlékmű, vázlat.)

Pándi Kiss János

Erdő

Magyarság 1934.
dec. 13. (Zrínyi
Miklós olasz leszár-
mazottja a Lyceum
Romanumnak
adományozta Kiss
János Cassandra-
nobrát.)

Sdrin Ada Cargalló
grófné volt az ado-
mányozó. Pándi
ekkor Romában élt

örül: Szárnyasoltár.

ett.) — Gerevich PA, 243—244. l.
Jan Breughel.)

KEN, GOTTFRIED (holland festő,
—1706)
fúvó gyerek
16×12 cm.
ímás vásárolta a brünni Volavy-gyűjte-
yből.
Az esztergomi érseki képtár leírása.
Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. —
zlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor
l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—
ay 56. l.

fúvó gyerek
16×12 cm.

old—Homor 97. l. — Gerevich PA,
l. — Lepold—Lippay 56. l.

RS, DANIEL (flamand festő, 1590—
.)
idvözlet virágkeretben (133. kép)
, egyenként 53·5×40 cm.
Antal esztergomi kanonok hagyatékából.
zlaghy: Az esztergomi érseki képtár.
Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. —
váry István: Az esztergomi érseki kép-

71

Pándi Kiss János

izod

L'Italie (Roma).

1934. nov. 28. Keppel.

DEGER, ERNST (német festő, 1809—1885)
Madonna (139. kép)
Félkörös felső záródással.
Fa, olaj, 112×59 cm.
Jelezve lent jobbra: E. Deger.

Pándi Kiss János

irod

Strinati, Remigio:

Cronache romane d'arte. Il Regime Fascista. 1936. jul. 8.

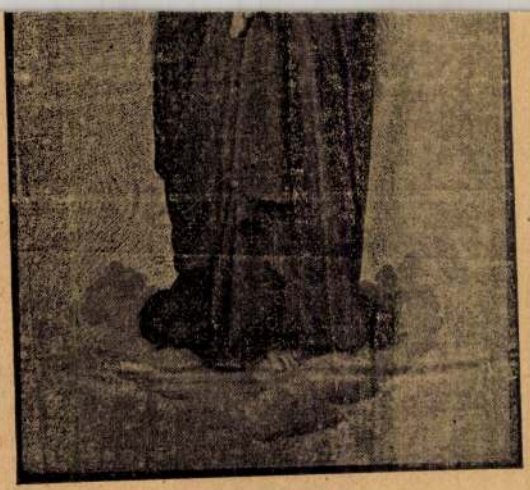

139. kép. *Deger, Ernst: Madonna.*

Simor prímás rendelte a művésznél.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 116—117. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 21—22. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 768—769. l. — Körösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 238. l. — Maszlaghy II., 207. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in

Pándi Kiss János

Il Messaggero.

27. Gennaio 1932.

137. kép. *Cranach, Lucas: Szent Krisztóf.*

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Maszlaghy II., 179. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l.

Tájkép

Fa, olaj, 11·5×15 cm.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Maszlaghy II., 281. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l.

CAUZIG, FRANZ (osztrák festő, 1763—1828)

Pogány áldozat

Vászon, olaj, 145×208 cm.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766. l. (Ismeretlen.) — Maszlaghy II., 138. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Pándi Kiss János

Erod

Il Popolo di Roma.

1933. máj. 3. Baleri-
na c. farsobrának
repr.-val

136. kép. *Baldung, Hans: Kálvária.*

AMERLING, FRIEDRICH (osztrák festő, 1803—1887)

Rahl mint középkori lovag

Vászon, olaj, 110×85 cm.

Jelezve balra lenn: F. Amerling 853.

Simor prímás vásárolta.

A gróf Schmidegg-gyüjteményből.

Maszlaghy II., 421. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 250. l.

ANREITER, ALOIS VON (osztrák festő, 1803—1882)

Női képmás

Miniatür, pergamen, 10·5×8·5 cm.

1

Pándi Kiss, János

cfr.

Gargallo, M. T. =
Personaggi classici
e un artista moderno
Perseo. (Milano). 1936.
febr. 1.

FRANCIA FESTŐ, XVIII. század

Pásztorleány

Karton, olaj, 17×23·5 cm.

GUERIN, JEAN PAULIN (francia festő, 1783—1855)

A betlehemi gyermekgyilkosság

Vászon, olaj, 93×93 cm.

Jelezve lent balra: Guerin J. fecit.

Maszlaghy II., 306. szám.

JOHANNES DE BURGUNDIA (burgundi festő, működött 1500 körül)

Női arckép (135. kép)

Fa, tempera és olaj, 41·5×30 cm.

Jelezve a ruha felső szegélyén: OPUS IOHANES BURGUNDI.

A San Marco-gyüjteményből.

Restaurálta Váli László, 1932. Ekkor került napvilágra a szignatúra, egy eddig teljesen ismeretlen művészé.

Gerevich PA, 236. és 263. l. (Bernardino dei Conti.) — Benesch Belved, 70. l. (Bartolomeo Veneto köre.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6—7. l.

LEBRUN, CHARLES (francia festő, 1619—1690)

Szentlélek

Ovális, vászon, olaj, 52×40 cm.

A tarnowi püspök címerével díszített keretben.

Maszlaghy II., 554. szám.

LE SUEUR, EUSTACHE (francia festő, 1617—1655)

1

Kiss János

l.

A Petőfiről

46

Ferencz

KERETLÉC GYÁRA

IV., KÁROLY-KÖRUT 28. TELEFON: 892—39.

ANY ÉREMMEL KITÜNTETVE.

BUDAPEST, 193 30 IV./13.

Muzeum

erti oldal

el kérem Leránt

Kiváló tisztelettel

HOFFMANN FERENCZ M.

1852 — Kovács, Tel. 257—40.

Kiss János

Pietà

Repr.

Nagyújmagy 105. tábla

Darányi Kálmán

képmása.

Rátz Jenő képmása

Brüsszi

Repr.

u.o. 106. tábla

Kiss János

Kiss János: Fülöpszigetbeli

Pesti Napló képes mell.
1938. okt. 16.

Kiss János

Szobrász

Műcs. Kiáll, 1938 tól

Pipics 115. l.

Az eperjesi ferencrendi templ

Eperjes)Uber

A bethlenszentmiklósi

Tervezte

Bethlenszentmiklós :

Geplant v

A kolozsvári S

Klausenburg, Inner

A kassai Szent E

Kaschau, Inner

Kőrö

Kőrösf

Kőrösfő,

A v

Schloss Vaja

Apostol-szobrok a gyyul

Apostelstatuen am Dome

Pándi Kiss János

Koll. kiáll. a Műbarát-
ban 1943. febr.

Esti Magyarország
1943. febr. 16.
(A Műbarát kiállítása.)

A kiállítás másik résztvevője, *Pándi Kiss* János szobrász, szintén megkülönböztetett figyelemre, őszinte elismerésre számottartó, kulturált művész, aki legjobb dolgaival sikeresen bontakozik ki a »római iskola« kissé ránehezedő merevsége alól. Egyéni formanyelve legzavartalanabbul élettel telített portréin érvényesül (vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó képmása), de nagyon szép keresztnélküli Krisztuskorpusza, Teleki-dombormüve, néhány finoman mintázott kisebb figurálisa és Stáció-sorozata is. Két fából faragott feje (fülöpszigeti és egyiptomi férfi) meg éppen dísze gondosan válogatott, értékes kollekciójának. — r —

ALAPÍTVA: 1577

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVES-BOLTJA

BUDAPEST IV,
KOSSUTH LAJOS-UTCA 18.

UTÁNVÉ

SÚL

Tartalma:

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Pándi Kiss János

Nemzeti Újság
1943 febr. 20.

Pándi Kiss János elsősorban portrétistának mutatkozik be. Tömör, egyszerű, simavonalú arcmásokat ad, jórészt ismert közszereplőkről. Igen jó szobrász; szobrainak arcvonásai alatt szinte az arccsonto-

kat is kitapintja a szem. Vonzza az egyházművészet is — kiállított egy kálvária-tervet a stációkkal. Szükszavu, csak a lényegre szoritkozó ábrázolásban mutatja itt meg a megváltás cselekményét a kálváriái. Ez a terve: érdekes és finom kisérlet.

IJJAS ANTAL

Kiállítás:

Pándi Kiss János

Koll. kiáll. a Műbarát-
kiáll. helyiségeiben
1943 febr.

Pándi Kiss János körszobrai és reliefjei ugyancsak komoly felkészültségű, kiválóan tehetséges művészre vallanak. Kisebb figurái, karakteres portréi, *Stáció* sorozata és *Feszülete*, valamint két gondosan mintázott, fába faragott egzotikus feje a »római iskola« legjobb eredményeit összegezik, az egyéni kifejezés leegyszerűsített, tömör formanyelvén.

Pest. 1943. febr. 16.
(Két kiállitás.)

Pure Anya

Pándi Kiss János

Koll. kiáll. a Műbarát-ban 1943 febr.

Magyar Nemzet 1943. febr. 16. (A Műbarát csoportkiállítása.)

Pándi Kiss János sem térítette el önmagától a hosszas (14 évi) római élete. Sőt még biztosabban önmagához és magyarságához vezette az olasz művészetben legutóbb végbement tisztulás és az örök italiai harmónia ihletése. Józan realitás, derű és összhang egészsége árad szobraiból. Női alakjaiból a tiszta vonalvezetés kellemes dallamossága és egészséges erotika árad. Sugalló erejű *Nagy akt, Táncosnő, Bachánsnő* szobra, a klasszikus ihletésű *Elektora; Kálvária-Stáció*-szobrai s plakettjei viszont szellemiesültebb témájúak.

B. A.

11

Pándi Kiss János

szobrászművész ugyancsak értékes eredményeiről számol be. Első mestere Lux Elek volt, ennek hatásaként oldotta meg könnyedlendületű táncoló nőalakját („Bacchansnő"). Egyébként azonban ezt az irányt, szerencsésen, hamar elhagyja s két szemléleti kör felé is fordul. Az egyik a római akadémián eltöltött éveire emlékeztet, éspedig elsősorban a klasszicitásra törekvő alakjaiban („Elektra", „Cassandra"). Nemes méltótággal megoldott eme alakjait némi barokkos motiválással színezi. Zárt, neoklasszicizáló, szimbolizáló megoldás jelentkezik érdekes „Kálvária"-sorozatán, amellyel a főváros pályadíját megnyerte. Itt mélyen emberi hatást ér el Krisztus megfeszített alakjának torzószerű kiképzésével. Messze kiemelkedik felfogása a szokványos hősiemlékműmegoldások közül az övé, nemcsak póztalan egyszerűségével, de a gondolat mélységével is; az ő hősi emlékművén meghatottan látjuk, amint az anya elbúcsúzik hadbavonuló fiától... Az emléket egyébként a pestmegyei Bényén állították fel. Teljesen modern szellemű alkotásainak sorából kiemelkedik egy zártan összefogott nőalak, nehézmozgású dolgozó nőre gondolunk, amint kendőjébe burkoltan meghajolva halad az „Esőben" című darabján. Hasonlóan zárt kompozíció a „Gondolkodó nő"-je, viszont szabadmozgású és finoman megoldott a „Tüskéző"-je és a „Fürdő nő"-je. Arcmásai kifejezőek, jellemábrázolóak, így megkapó Teleki Pál domborművű arcmása, figyelemreméltó néhány más politikai személyiség kitűnően sikerült feje, továbbá egy egyiptomi és egy fülöpszigeti férfiú jellegzetes, érdekes arcmása. Néhány plakettje rövid foglalata művészi elgondolásának.

A kiállítás (V, Mária Valéria ucca 12) megtekinthető *február 26-ig* naponta 10—3-ig, hétfőn, szerdán, pénteken 10—½6-ig, vasárnap 10—½2-ig. sz. s.

Népszava, 1943. febr. 21.

Koll. Erdt. a Műbarát
bemerben 1943. febr.

Pándi Kiss János

Pándi Kiss János szobrász szintén azok közül való, kik a helyes úton járnak, akármit is mond a népfrontos esztétika. Tizennégy évi római tartózkodása sem tette hasonlóvá egyik-másik római dijasunkhoz, egészséges magyar gondolkodását vitte ki az idegenbe és hozta vissza. De nyitott szemmel járt az örök városban s futurista allürök és trecentista utánérzések helyett a klasszikus művészet hatásait hozta magával. Ennek köszönheti formakultuszát.

Mint arcképszobrász egészen kiváló. Azok az arcképek, melyek az utóbbi idők politikai kiválóságainak arcmásait mutatják, kiváló jellemző erejükkel tesznek tanubizonyságot a művész erős formaképző kvalitásairól. Ez arcképek közül is kiválik *Imrédy Béla* szinte monumentális egyszerűséggel, de nagy jellemérzéssel megmintázott feje. Igen kiváló alkotás fülöpszigetbeli férfi feje és egyiptomi férfia. Drapériavetésében kiváló Esőben c. kisebb méretű szobra, valamint bronzba öntött táncosnője. Ez utóbbi szinte kívánkozik a orcelánban való megoldásra.

Két helyes úton járó fiatal művész, a *jövő Magyarország nagy ígéretei.*

K. J.

? Két jeles művész kiállítása. Magyarország 1943. febr. 21.

4

örösben és kékben. — 3. PIETRO GAUDENZI: Leányka. —
N: Leányfej.

Pándi Kiss János

kollektív kiáll. a Műcsarnokban 1943 febr.

– *Pándi Kiss János* szobrászművésznek Lux Elek volt az első mestere. Utána 14 évi római tartózkodás és tanulás következett. Mindez meglátszik most kiállított művein, amelyeken a klasszikus hatás a tulnyomó. E kötöttségtől való fölszabadulását mutatják finoman stilizált arcképszobrai, amelyek közül gróf Széchenyi Bertalanét emeljük ki. Jellegzetes mű gróf Teleki Pál dombormű arcképe is.

Pesti Hirlap

1943. febr. 20.

(két kiállítás)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pándi Kiss János

Moll. kiáll. a Műbarátokban
1943. febr.

Pándi Kiss János szobrain arány- és szépségérzés dominál. Nemes naturalizmussal készültek portréfejei, kitünő Horthy Miklós kormányzó, Tasnádi Nagy András, Darányi Kálmán portréfeje. Nagy aktja is üde és természetes. Ahol azonban modell nélkül komponál, nem eléggé átéltek és tisztultak ábrázolásai, mint staciódombormüvein. Feszülete ellenben gótikus szellemü, aszkétikus és átszellemült.

*

Uj Magyarság
1943. febr. 17.
(Kiállítások.)

KÖNYV ÉS UJSÁG BOLTJA
UNGVÁR, Telefon 311.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pándi Kiss János

koll. kiáll.

Műbarát 38. kiáll -

1943. febr. 14 - 26

könyvtáramban

Pándi Kiss János

nobrán

Budapest székesfőváros „Keresztút" pályázatán első díjat nyert. A pesti központi seminarium ezt a pályatervet fogadta el. kivitelre s a 14 kismérétű, kőrtefából faragott reliefet az Egyetemi templom mellett huródó emeleti folyosón helyeztette el.

Kopp 300 papsz

18. l.

4 drb. melléklet

Pándi Kiss János

alkotása a pesti központi szeminarium sekrestye felöli lépcsőhárának falán, félkör ívben elhelyezett relief is, amely a feszület előtt imádkozó Szent Margitot ábrázolja. Miként a felirat mondja „Pro Hungaria anno canonisationis 1944," Árpádházi Margit szentté-avatásának emlékére készült. Fenti alkotása a keresztfolyosó vizvezeteke feletti Jézus megheresztelése körelief is. (1947)

Kopp 300 papír

18, 19. l.

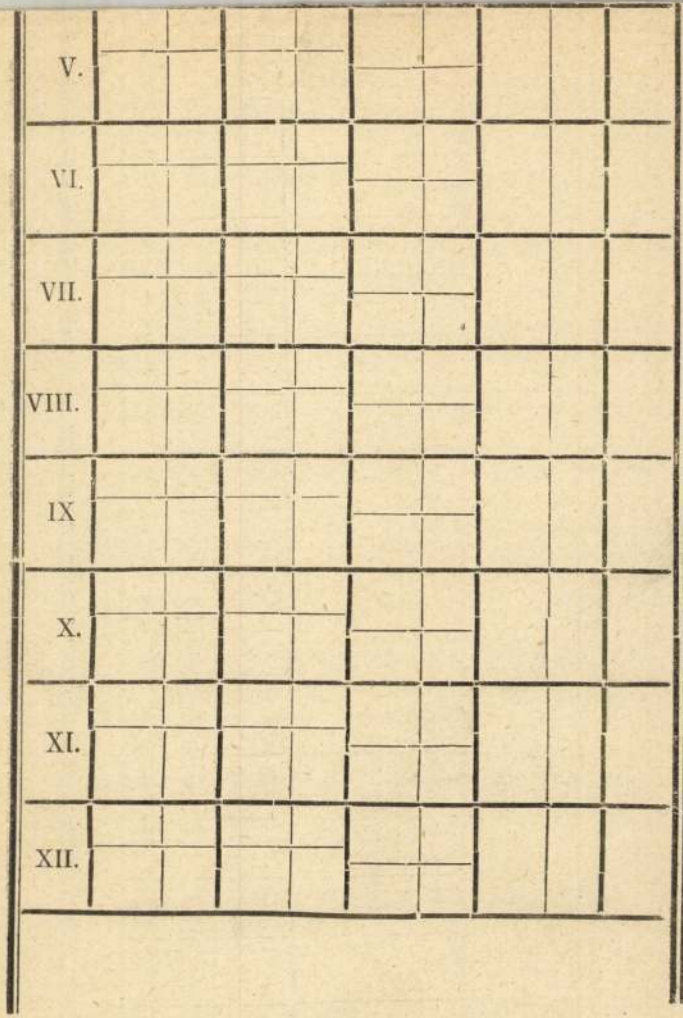

509. §. Zálogolási és becslési jegyzőkönyv.

Pándi Kiss János

Repr.
Jó pásztor, ĉgerfa
(1948)

Kopp 300 papr
XLVII. t.

nai érdekekben továbbitandó távi
getések meggátlásával felette ká
szigorúan elrendelem, hogy a hat
lok és intézetek egyrészt az ind
getést mellőzzék, másrészt amiko
szüksége tényleg fönforog, a távi
tömörségre törekedjenek, a fölös
nő a névelő, czimzéseknél különbe
és a távbeszélgetéseket is lehető
tartozó dolgok elmondásával bony

Ezt a rendeletemet azok
közvetlenül történik, közvetlenül

Valamennyi alárendelt hatósá

Pándi Kiss János

Nobrait

Szabad Művészet

1957. 198. l.

e bocsátani, illetőleg, a mennyi-
k, azokról jó éles fényképfelvé-
kat munkálataimhoz használatra

kben tisztelettel közlöm a pécsi
ékek katalogusszámait, továbbá
rök mecsetből alakitott kápolna,
k dsámiból alakitott székesegy-
inek felvételeire. Azonkivül ké-
levő reneszánsz töredékek fény-

szerint mindezek a tek. Bizott-
yzanak, kérelmem teljesitése nem-
utatást szolgálja, de szükséget is
Bizottság gyüjteményét kiegészíti
is bármikor hozzáférhetővé teszi.

Pándi Kiss János

szobrász

az alábbi szoborpályá-
zaton munkajutal-
mat kapott.

Sz. M. 1953. 191. l.
(G. L.: A Dózsa-szo-
borpályázat.)

Páindi Kiss János

Szabad Művészet

1952. 6 sz. 272. l.
274. l.

Czigler Ábel

Felső-eöri Pyrker János László
1772 – 1847.
Budapest, 1937. Minerva Könyvtár 109.
8-r, 120 l, egy arcképpel. Fűzve.

I. 4. p. h.

1.50

Pándi Kiss János

Szabad Művészet

1952.5.n. 202.l.

Hekler Antal

Michelangelo.

Budapest, é.n. Franklin.

8-r, 334, 2 l. számos táblavat
és szövegképpel.
Eredeti egész vk.

I. 3. p. e.

8.—P

Pándi Kiss János, szobrász, sz. 1905.

Parasztszülők gyermeke. Atyját korán elvesztette, kenyérkeresetitán kellett néznie. Az iparművészeti iskolai tanulmányok elvégzése után 14 esztendőt töltött Olaszországban /1925-1939/. Három évig olasz állami ösztöndijjal a római Főiskolára járt, Rosagnelli, Zanelli és Mistrussi tanárokhoz. Műtermében sok fába faragott szobor került ki, amely az anyag gondos megmunkálását mutatja. Legnagyobbrészt a munkások életéből meriti szobrainak tárgyát. Jelenleg a Georghiu Dej Hajógyár részére mintáz egy három és fél méteres figurát. A Szakszervezet képzőmüv. tagozatának vezetőségi tagja.

Uj M. Képzm. IV. 1954.

129. l. és kép

Pándi Kis János

szobrász

szül. 1905

l.

Újmagyköpz

95. l.

ran ~~mondhatjuk~~ Kegye
műemlékek orsz. bizottsá
pezésnél közmegelégedésre
nem vezeti; ~~ha lelkiismere~~
Mert egyrészről felkell sz
összes vivmányaival a m
gi áldozattal jár és m
megbiratásunkkal; másrészt
felvételekkel melyekre a B
nem riadunk vissza bármely
kivitele, és sokszor életveszélyes v
rül cz-cz a felvétel elő-állitása m
ket nem riaszt vissza semm
tióval leljesitjük a Bizottsá
Kegyelmes Urunk! nagy
sokszor
mi elleintre, mindenegy olb a
megfelelnél sőt
tunk megbiratásunknak meg a lel
járó munkát és lelkiismeretesen m

Pándi Kiss János

w obrazie

l. Szabad Művészet

1950.10.375.l.

te-

om.

0-á

A m.kir. vall. és közokt.
alatt a keb. számv. VII.
tének másolata.

Költségvetési év: 1932/33.
gatása". Müemlékek Országo
Rovat: 5. Alrovat: 1. és 2

Utasitom, h
nak a m.kir. póstatakarékp
számlája javára a Bizottsá
jében az alábbi összegeket

Pándi Kis János

született 1905.

Élet.

Ujmagyképz. 95. l.

(1950.)

167

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Józsa.	A vár kapuja	

Pándi Kiss János

Szent Margit a keresztfa előtt imádkozik. Relief javorfából (1944.)

repr.

Kopp 300 papn

XXIX. tabla

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
741 /1914 szám
Érk.: 1914 év olat. hó 19 n.

XI/16 1914.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M.

1914 évi 24600 számv. sz.

XIII. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró F O

a Müemlékek

Pandi Kiss János

keresztutja
egyenkint repr.
Készült 1943–44.

Kopp 300 papr

IX — XXII. tábla

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
744 /1914 szám
Érk.: 914 évi vlat. hó 22 n.

A vall. és közokt. m. kir. mi
a IX. ker. állampénztárhoz in

A zólyomi vár tetőfe
lólag 2.768 korona, azaz Kettő
fillért engedélyezvén, utasito
széget a Műemlékek Országos Bi
ványára, elszámolás kötelezett
megjelölt alnaplójában kiadásk

A hivatalos más

Pándi Kiss János

restaurálta a pesti
központi szeminárium
palos termének Buda-
pest ostroma alkalmá-
val erősen sérült (farajott) be-
renderését: 1946–1948.

Kopp 300 papu

20.l.

Pándi Kiss János

szobrász

műve a Jó Pásztor szobor, mely a központi szeminárium

főlépcsőház emeleti

középső fülkéjét díszíti (1947?)

Kopp 300 papn

17. l.

s országos Bizottságának

B U D A P E S T

közelében létesitett kőbánya és mész-
itványi kir. ügyigazgatóság mai napon
yi m. kir. minister ur 40355/1914.
a minister ur a tek. Bizottságot föl-
t az első zsolnai agyagáru és mész-
a meg s folytassa le.-

Pándi Kiss János

erőd

Giostra (Roma.)

1932. Életrajz és arczép és képekkel

Körhintás jelenet

325. kép. *18. (Mss. III. 176.) Horae Beatae Mariae Virginis. XV. sz. 45b lap.*

Pándi Kiss János

cvid

Magyarország

1943. febr. 23. (A kultuszminiszter a Műbarát kiállításán.)

128. kép. *Cock, Jan de: T*

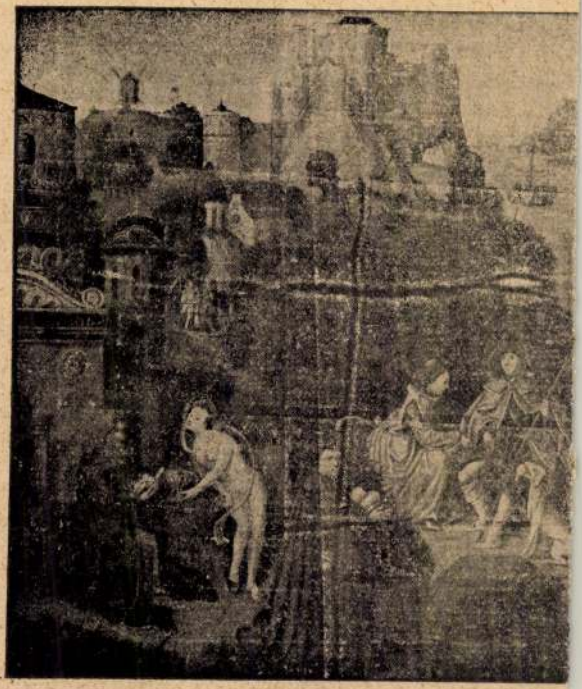

129. kép. *Cornelisz, Jakob*

Pándy Kiss János

„Fürdőző", bronz

Művészeti Hotek Pécs

1941

(2240-61 2460-ig.)

Pándi Kiss János

Szobrász

írod

Vasárnapi Ujság

az Új Magyarság képes

melléklete 1937.

jan. 31. (Kiss János

Rómában élő magyar

művész alkotásaiból,

képekkel)

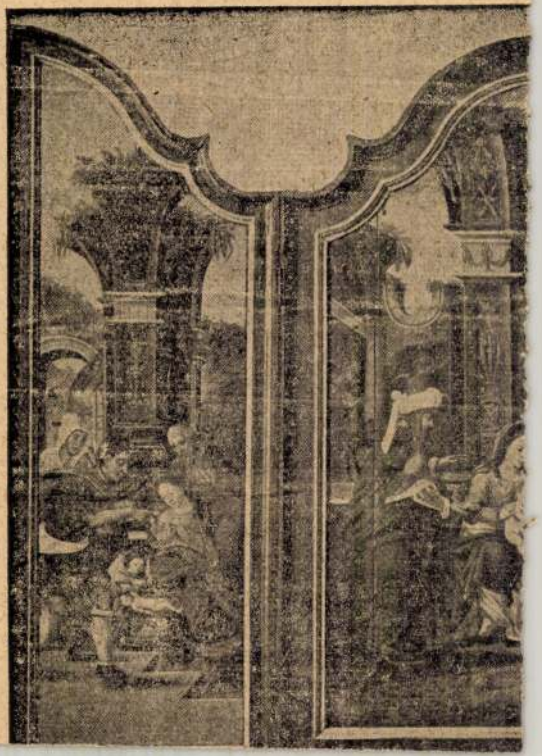

Pándi Kiss János

ired

Budapesti Hírlap

Képes melléklete -
1934. dec. 29.

Kiss János Ada Gar-
galló Sdrin grófnő réve-
re elkeresztte Cassandra
nevét, melyet a gróf-
nő a Lyceum Roma-
no-nak ajándékozott

Kepe repr.

Donátor felesége leányaival és *Szent Ágnessel* kívül az *Angyali üdvözlet angyala.*

Fa, olaj és tempera, egyenkint 88·5×23 cm.
Helytelenül az előbbi egy oltárra összeállítva, más kéz munkája s más-más oltár töredékei.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, XVI. század

Krisztus az Olajfák hegyén

Fa, olaj, 40×28 cm.

ORT-NOORT, ADAM VAN (holland festő, 1557—1641)

Dávid Góliát fejével

Vászon, olaj, 95×75 cm.
Jelezve lenn középen A v. O. 1571.
Maszlaghy II., 129. szám.

RUBENS, PIETER PAUWEL (flamand fest 1577—1640) KÖVETŐJE

Házaspár arcképe

(Német felirattal.)
Vászon, olaj, 50×70 cm.
Gerevich PA, 262—263. l.

RUYSCH, RACHEL (holland festő, 1664—17

Virágcsendélet

Fa, 64·5×49 cm.
Maszlaghy II., 245. szám. (Sajtóhiba

Pándi Kiss János

wód

Lischi, Dario:
La IIIa Mostra del Sindacato Fascista al Palazzo delle Esposizioni.
Il Regime Fascista.
(Cremona). 1932, marc.
26. Keppel

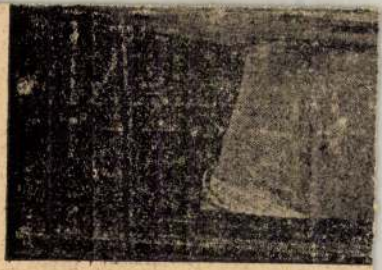

131. *Memling, Hans: A*

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1500 körül
Madonna Jézussal
Félkörű felső záródással.
Fa, tempera, 26×19 cm.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ követője 1520 körül
Szárnyasoltár. Középkép: *Háromkirályok*, balszárny: *Krisztus születése*, jobbszárny: *Körülmetélés* (132. kép)
Középkép csúcsos felső záródással.
Fa, tempera, középkép 105×72, szárnyak 105×33 cm.
Egy hontmegyei templomból, az Ipolyi-gyüjteményből

Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bp. 1924., 25. l. (Képe VIII. tábla.) — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 28. szám. — (Képe hátul.) — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma 1929., 20. l. — Péter: A magyar művészet története. I. kötet, Bp. 1930., 116. l. — Pigler: Könyvismertetés.

Kiss János

nobrász

lásd.

Szépművészet

1941. 69. l.

A

SZÉPMŰVÉSZET

ELŐFIZETÉSI DÍJA EGY ÉVRE 20 PENGŐ. A POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZ. SZ. 37.473. KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT.

KÉRJEN MUTATVÁNYSZÁMOT A KIADÓ

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDÁTÓL

BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6 (GÓLYAVÁR)

MARNITZ FRI

HANGSZERSZAKÜZ

Külön rádió, gramofon, gra
lemez, tangóharmonika
osztályok állanak rendelke

BUDAPEST VIII., JÓZSEF-KÖ
Telefon: 134—028.

A legnagyobb keresztény

BILDENDE KUNST

Monatschrift für alte
und neue ungarische

FORU

MAGYAR=OLASZ S

MEGJELENIK MINDEN HÓ E

Kiss János

festőművész

László

2

Műtárgy

Magyar képírók

kiáll. kat. 1937

3.

4.

Kiss János

Hebrân

Bpest X. Nyitra u. 7.

Vk M. Sportdiszkiáll

1940.

Uszó, gyn

A felkérendő

Balás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gallus Sándor

Gerevich László

Horváth Henrik

Kiss János

szobrász.

Roma. Alessandro Alessandrini gyűjteménye.

Kislány (Babáci), famellfeje szobor fentitől.

Genthon István: Magyar mükincsek és emlékek Olaszországban. Kézirat, 1942/3.

30 nap **SZEPTEMBER** 38. hét

12 Vasárnap		Mária neve *Guidó*
13 Hétfő		Notburga *Ludovika*
14 Kedd		Szt. † felm. *Szerénke*
15 Szerda		Fájd. Szűz *Nikodém*
16 sütörtök		Kornél *Edit*
17 Péntek		Sz. Fer. seb. *Ludmilla*
18 zombat		K. József *Titusz*

Kiss János, pándi

Lap: .....

1943 FEBR 26.

Megjelent: .....

Egyedül Vagyunk

vitéz Rátz Jenő portréja
(pándi Kiss János szobra a Műterem kiállításán)

1942 ÁPRILIS—MÁJUS

Kiss János

KMT ajd 1940. A gyermek

Fiúfej, terracotta

Kiss János

nobrász.

Nemzeti Szalon 1942. máj.
96. csop. kiáll.

Ülő női akt,
terrakotta.

KÉPES TÁBLÁK

Kiss János

szobrász

Roma, Benito Mussolini

gyűjteménye -

Táncosnő, fa szobor

Vette 1933-ban.

Budapesti Hírlap

1933. máj. 4.

KISS JÁNOS :

127. Fülöp-szigetbeli. - Szobor,fa,mag.: 51 cm.
Jelz.j.a talapz.tetején: "Kiss".

128. Törülköző. - Szobor, br., mag.: 19 cm.
Jelz.j.h. "Kiss".

Kiss János
szobrász

Kopp 1939/40. szerem II

Rucz Gyula

régiség- és műkereskedőnél

BUDAPEST, IV., VÁCI-U. 27-29

(Piarista-palota)

Tel.: 1-862-28

Kiss János

szobrász Róma

és

Bandl Ferenc

építesz

körös

3 fenn vel vettek

részt a bpesti Ma-

dách-szobor első

pályázatán 1938 febr.

Kiss János

nobán

lásd

Pándy Kiss János

alatt is -

DEMBINSKY B.
BUDAPEST,
II., Zsigmond ucca 2.

Nagy

Dr. Szentiványi Gyula úr

Bpest XI

Ságymányosi u 16

Kiss János

MAGYAR MUVESZET

1928. 648.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

p. KISS JÁNOS :

136. Fürdőző. - Szobor, br. Mag.: 23.5 cm.
Jelz.a talapz.felül: "Kiss".

Kiss János
szobrai

Szekesfőv. képt. jub. kiáll
1944.

Jelz.l.j.: "Kunwald 1908".

KURUCZ DEZSŐ :

158. Tyuketetés. - Olajf., fa, 65x101 cm. Jelz.l.j.: "Kurucz 194./?/".

LÁSZLÓ FÜLÖP / 1869 - 1938 / :

159. Komoly kérdés. - Olajf., 91 x 91 cm. Jelz.a.b.s.: "László F. 1893 T.K."

160. Leányarckép. - Olajf., v. 19 x 26.5 cm. Jelz.j.o.: "Laub 89."

Kiss János, pándi

szobrász

— **A kormányzó arcképének leleplezése Pándon.** Május 9-én leplezték le Pánd község kulturházában a kormányzó úr Őfőméltóságának portréját, amelyet pándi Kiss János szobrászművész készített és ajándékozott szülőfalujának. A leleplezés alkalmával a kerület képviselője, Matolcsy Mátyás mondott ünnepi beszédet.

Új Magyarság

1943. máj. 15.

Pándi Kiss János

Nobrász

l.

Szépmüvészet

1941. 107. l.

HORTHY MIKLÓS TUDOMÁNYEGYETEM

A M. KIR. FERENC JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM RÉGISÉGTUDOMÁNYI INTÉZETE
ARCHAEOLOGISCHES INSTITUT D. KÖN. UNG. FRANZ JOSEPH-UNIVERSITÄT
Szeged (Ungarn), Baross Gábor-u. 2. III. 44—54. Telefon: 18-66.

141/1940-41

Műemlékek Országos Bizottsága

Tekintetes Elnökségének

Budapest IX.

Hőgyes Endre utca 1

Hivatalból
Díjátalányozva

M. KIR. HORTHY MIKLÓS TUDOMÁNYEGYETEM RÉGISÉGTUDOMÁNYI INTÉZETE

Pándi Kiss János

nobrán

Vkminkiáll. 1943

Vénusz, bronz
Fürdőző, bronz

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Pándy Kiss János

l.

Szépmüvèszet

1942.205.l-

Pándy Kiss János

szobrász

rród
2

Műnészet. 1943. 50 sz.

41. l.

Pándi Kiss János
nebrász
Tasnádi Nagy András
képmása
Repr

Szépmüvèszet

1943. 73. l.
előtt

Pándi Kiss János

nobrán

l.

Szépmüvèszet

1943. 74. l.

75. l.

Pándi Kiss János

~~nobrán~~

nül. 1905.

Svájci magy. kiáll. Eat.

1944.

40. l.

FOLIO

Pándi Kiss János

szobrász

X. Kerületi Munkástelep

MKSz 1947

PÁNDY KISS József szobrai

CS.LENGYEL Beatrix: Az Országgyülési Muzeum (1923-1949).=
Folia Historica, 14. 1989137-138.p.

Beolvasztott szobrainak jegyzéke

Pándi Kiss Lajos, nobrán M DK

A Huszár Adolf-féle Évnak-nobrok körül az Őnt restaurálja, az elpusztult Tél-nobrot pedig újra mintázza.

Kocsis Sándor: Meggyorsult a Vár helyreállítása

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 24. 9. l.

Paládi Kiss Lajos
szobrász

M.D.K.

A Hazafias Népfront műteremlátogatásán
jelent meg a művésznél

Vajda 71.
Magyar Nemzet, 1960. március, 22.

Dr. Ing. Hans Schmidt
Berlin

Dr. Hannes Meyer, Mexiko, Mexiko-Stadt, Apartado Postal 8023

Herrn Hans Wittwer
Basel

MDK

Pándi Kiss Sándor (szobrász)

Medgyessy tanítványa. Medgyessy eredeti elgondolása szerint ő működött volna közre az Arany-mellszobor megformálásában.

Bógel József: Utolsó emlékek Medgyessy Ferencről.

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec. 117. l.

MDK

Pándi Kiss Tibor

Pogány Ö.G.: A IV.M. képzőm.kiállitásról. SzM. 1954. 30.l.

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.K.

Postréit bemutatta a tárlatos.

Tibély Gábor: A X. kiállítás szobrai.
Művészet, 1966 február - 18 kap.

Pándi Kiss János szobrász

Vincellér, gipszminta, a moszkvai pavillon részére

Tavaszi látlat a rücsarnokban (Pogány Ö. Gábor)
Kék Lapja Budapest 1952 máj. 24.

MDK

Pándi Kiss János

Menekülő. Terrakotta.

VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. Kat.
Műcsarnok. 1944. Jun. 1-18-ig. 14.1.

Pándi Kiss Tamás

Népművelői tevékenységet fejt ki a Landler Jenő Táncműjavítóban. Előadásokat tart, vitát vezet, kiállításokat szervez.

(cenzúrázva)

Vas Imre: A művészetnek nemcsak alkotniok kell...

Népművelés, 1964 2. szám. 6. kép.

Pándi Kiss János

szobrászművész. Integető leány c. szobra, amely most készült el, a komáromi ifjúsági parkban lesz felállítva. „Győztes" c. szobra a Szőnyi úti sporttelepre kerül. „Embertípusok" c. sorozatán dolgozik, a „Néger" c. kompozíciónak.

Horizont
Népszava, 1964 január 19. 7. lap.

Pándi Kiss János szobrász M.D.K.

Művei a kiállitáson

Dütka Mária: Dolgozó emberek között

Kiállitás az Ernst -muzeumban

Magyar Nemzet 1964. május 16. 4.l.

Pándi Kiss János, szobrász MDh

Buza Barna és Pándi Kiss János szobrai díszítik a józsefvárosi telefonközpont jölépszőházát.

— : Ma hallottuk 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1962. nov. 1.

PÁNDY KISS JÁNOS

Dolgozó pár. Gipsz 14o cm.
RELIEF. Gipsz loo cm.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Pándi Kis János szobrász M.D.K.

Az Ózd-bojoki óvoda elé kétfigurás " Őzikék"

szoborkémpoziciót készitett

Na pló

Magyar Nemzet 1965. szeptember 26. 11. 1.

Pándi Kiss János.

A Tavaszi Tárlaton „Vincellér" c. szobra szerepelt.

Népszava, 1952. Máj. 24.

Pándi Kiss János MDK

Pogány Ö. Gábor portréja, fa

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Okt. 4-ére elkészíti Komarov

ezredes mellszobrát.

— : Komarov portréja a magyar

ifjúságnak 11

Népszabadság Bp. 1967. aug. 19.

Pándi Kiss János MDK

"Annan" mongol diáklány, terrakotta

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Kiss János, szobrász

MDK

Elkészítette Komarov

mellszobrát. A portrét a

KISZ központi bizottságának

adományozta.

— : Komarov portréja a magyar

ifjúságnak 8

Népszabadság, bp. 1967. aug. 19. [Vidéki]

Pándi Kiss János

MTK

Női arcmás, br.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.

1964.máj.

MDK.

Pándi Kiss János

Képzőművészet c.szobra

Magyar Hirek 1967 jan.

Pánoli Kiss János

Gyűjteménye kiállítása

Debrecenben

Dr. Biró A: Jelentés a Déri M. 1964. évi
munkájáról

A debreceni Déri M. évkönyve 1960/61. 17. l.

örgy ut 41.), készpénzfizetés ellenében.
49.650-51 Müvészettörténeti Dokumentá-
. Ebben az esetben a kért könyvet pós-

'Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Müvészettörténeti Dokumentációs
Központ

Pándi Kiss János szobrász M.D.K.

A Százas uti ,üvésztelep tagja

Szocialista Müvészetért 1965. febr.

Pándi Kiss János M.D.K.

Uj szobrok a borsodi falvakban

Szabad Föld, 1965. febr. 28.

Dr Bancroft's Borough Polytechnic
Session 1934-1935. Term. 2nd.

Name Miss Jones

Address

Subject

Fee

Signature

Date

Pándi Kiss János MDK

Pályázati dombormü 1957 gipsz

Terv, aluminium domboritás 1958

Kazincbarcikai ravatalozó dombormü terv 1958 gipsz

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Bucsu, vázlat 1943 gipsz

Salgóterjáni megyeház dombormü terve 1953. gipsz

Hangverseny 1956 gipsz dombormü

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Dózsa népe, 1960 gipsz

Kossuth Lajos mellszobor, 1960 márvány

Dr. Bognár Rezső 1960 gipsz

Műcsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Dr. Földvári Aladár, 1960. terrakotta

Dr. Juhász Géza, 1960. terrakotta

Dr. Szádeczky Kardoss Elemér, 1960 bronz

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Ficu, 1959, gipsz

TSZ-tag a megelégödett, 196o gipsz

TSZ-tag az elégedetlen, 196o gipsz

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Tanulmányfej, 1943, gipsz dombormü

József Attila 1956 gipsz dombormü

Benkt Aman 1957 terrakotta

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Fülöpszigetbeli, 1935 fa

Fiu-fej, 1937 bronz után gipsz

Tamáska, 1941 gipsz

Műcsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Dózsa György, 1950 terrakotta

Olasz fiu, 1938 terrakotta

Leányfej, 1935, gipsz

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Békegalamb, 1958 gipsz

Ülő nő, 1959 gipsz

Drapériás nő, 196o terrakotta

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

A nemzetköziség zászlaja előtt, 195o fa

Az uj élet felé, 1958, porcelán

Játszadozók, 1957 bronz

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János

MDK

Kacér menyecske, 1943 bronz

Pihenő, 1943 terrakotta

Gyümölcstépő, 1949, bronz

Műcsarnok Kamaraterem 1961. Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Elektra, 1943, fa

Vénusz 1943, bronz

Tüskéző, 1943, bronz

Mücsarnok Kamaraterem 1961. Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Jövendő, 1942, gipsz

Esőben, 1942, terrákotta

Cassandra, 1942 bronz

Mücsarnok Kamaraterem 1961. Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Táncosnő, 1933. bronz

Fürdöző, 1942, bronz

Merengő, 1942, bronz

Mücsarnok Kamaraterem 1961. Pándi Kiss János

Pándi Kiss János

MDK

Éneklők 1946 bronz plakett

Komponált figura 1946 bronz xxx

Dr. Sántha Kálmán 1958 bronz érem

Miccarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Olympia 1960 bronz plakett

Rajzok I-VIII.

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János MDK

Terv 1960 mázas terrakotta

Vázlatok, 1960 mázas terrakotta

Mészöly géza 1943 bronz plakett

Mücsarnok Kamaraterem 1961 Pándi Kiss János

Pándi Kiss János,

„Integető", szobor, 240 cm., aluminium. (N. Pénzes Éva: P. K. 7., Művészet, 1965. jun. VI. Évf. 6 sz. 15-16. 1.)

Komárom megye, Komárom, Ifjúsági Park.

~~Ke~~ Tájékoztató, 64/65 – képző – és Iparművészeti Lektorátus

43.

MDK

Pándi Kiss János

"Tüskéző", bronz

Magyar Művészhetek Reprezentatív Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 10.1.

Pándi Kiss János, szobrász MDk

Az első magyarországi ürhajós szobor modelljét kénitette el.
A mű a gellértheggi csillagvizsgáló előkertjébe kerül.

—: Hír 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. február 20.

Pándi Kiss János, nobrán MDK

Tarvan c. nobrát Zalaegerszegen

állították fel.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 16. [Vidéki]

MDK

Pándi Kiss János

Menekülő, terr.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944. jun. Műcs.

Pándi Kiss János, szobrász MDK

A pesterzsébeti múzeumban — Nagy Sándor festőművésszel társulva — állított ki műveiből. A művész faszobrász inasként indult el pályáján. Elsősorban a dolgozó, küzdő ember érdekli. Pl. Mongol lány, Lumumba-portré, Bognár Rezső akadémikus, Tüskehúzó nő. Több műve áll köztereken, pl. a Hajógyári munkás.

Murányi-Kovács Endre: Jegyzetek kiállításokról 7.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. aug. 31.

M.D.K.

Pándi Kiss János

"Tamáska" cimmel a lap bemutatja a müvész szoborportréjának repr.-ját a "Mübarát"-ban rendezett kiállitásról.

"Kiállitás a "Mübarát"-ban" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. febr. 28.-márc. 4. VI. évf. 9. sz.

Pándi Kiss János MDK

Imrédy Béla, bronz

Tasnádi Nagy András, bronz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

Pisemnosti týkající se

Jaroslava Vlčka, otce

Terezy Dyl, rozené

dne 12. srpna 1900

MDK

Pándi Kiss János

v. Szabados B.:A győri képzőm.kiáll. Képzőművészeti Közlöny 1939. jul. 7.l.

Pándi Kiss János.

Szobrász. A Századosúti

műnésztelepen él.

említve.

Népszava, 1965 jan. 31. 7. l

Pándi Kiss János szobrász M.D.K.

A BVSC sportpályája részére Atléta- szobor

Napló

Magyar Nemzet 1964. augusztus 27. 4.1.

Ответ

Москва, Кремль, Сенатский дворец, С.Н.К.

В ВАШ адрес отправлена следующая телеграмма –

Ждем Ваше согласие

М.Ульянов

malk.

Pándi Kiss János

gyűjteményes kiállítása (III. 19 – IV. 13)

Beres A. Jelentés a Déri Múzeum 1960-1961 évi munkájáról.
Déri Múzeum Évkönyve Debrecen 1962. 17

Fénykép

Magyar Foto: Ft 746/197 Hegedüsné

Páudi Kiss János: Fürdőző

Bronz

1951.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: FÁ 21216/46 Hegedűsné

Pándy Kiss János: Dolgozó pár

Gipsz

1952. XII. 16.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: FA 746/198 Hegedűsné

Pándi Kiss János: Gyümölcsszedő

Bronz

1951.

Neg. van

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.K.

Nemzeti kőszöket ábrázol
művein, de a his bronz-
figurák készítését is hedvelt.

Telepy Katalin: Az 50 éves szarádós uti művésztelep kialktása
Művészet, 1965. február – 12 lap.

M.D.K.

Pándi Pliss János

szobrász

A Szárados úti művésztelep

lakója.

Tokaji György: A Szárados úti művésztelep.

Művészet, 1965. február – 11 lap.

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.K

Pándon született a szobrász,
kinek egyik műve a falut
díszíti.

Galván, Korniss, Osóat, Rédlier és Szebelhó: Pándon
jartunk

Nők lapja, 1965. márc 13 - 3 lap

Pándi Kiss János
nohán

M.D.K.

Juhán Gém fej portréját állította
ki a tárlaton.

Frank János: A szarádos úti művésztelep
Élet és Irodalom, 1965. febr. 6 - 7 lap.

Negativ

Petrás: 447 és 450

Kerényiné

Pándi Kiss János: Vincellér.
szobor.

Negativ

Petrás: 564 Kerényiné

Pándi Kiss János: Vincellér.
szobor.

Fénykép

Magyar Foto: FA 1103/7 Hegedűsné

Pándi Kiss János: Szovjet hősi emlékmű-
terveket

Gipsz

1951. XI.

Neg. van

MDK

Pándi Kiss János

Fürdőző nő, bronz

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7-Jul.28-ig.
14.lap

Fénykép

Magyar Fotó: Ft 1102/5 Negatívum

Páudi Kiss János: Csapatzászlós

Gépíz

1957. XI.

Neg. van

Pándi Kiss János, szobrász

Kiállít.

Murányi-Kovács Endre: A Szárados úti
művésztelep Kiállítása a Nemzeti Galé-
riában 9. l.

NÉPSZABADSÁG Sz. 1965. jan. 24.

Pándi Kiss János, szobrász MBG

Az első űrrepülők dinőségét hirdető művét. Gellérthegyen állítják fel.

8

– : Hír

EST/ HIRLAP, bp. 1963. okt. 26

Pándi Kiss János, szobrász MDG

Ötméteres Szent Péter szobrot rekonstruál az egri székesegyház elé.

f. f.: Szarvasok, apostolok, muzsikusok

2. 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. febr. 13.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa [illegible] út 41

szövarch.139.

Pándi Kis János kikérdezése.

kikérdező:?

Pándi Kiss János

Kossuth mellnobor a debreceni Egyetem Anlájában (1961)

A Kéjszöllővészetet Debrecenben 1961

104 oldal

MDK.

Pándi Kiss János

Kiállitási kritika

Csili 1966 szept.

Carl Rex esqr.

Kiøbenhavn Kiøbs

Pauli Kres Hans

K.K.

MDK.

Pándi Kiss János

Kiállitási kritika

Népszabadság 1966 aug.31.

MDA.

Tänd Kina Tänds

Kvällstidningarna

Nöjesspegeln 1966 nr. 37.

Pándi Kiss János

MDK

Dombormüterv a Rádió pályázatára, gipsz

Hajógyári munkás, gipsz

Mücsarnok 1954 V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Kiss János MDK

Gyári munkás, 1953. gipsz

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

M.D.K.

Pándi Kiss István szobrász

A művésztelepen dolgozott

/havas/ A Százados uti művésztelep 50 éve

Népszava 1965. jan. 31.

Jesus Mias Tarazon Gonzales

Pándi Kiss János.

szobrászművész

Kossuth-emlékmű pályázatra meglúvást kapott.

Magyar Nemzet, 1951, Júl. 15.

M.D.K.

Péndi Kiss János

"Uj Képzőművészéti Kiállitás a Belvárosban" cimmel közöl beszámolót a lap a Belvárosi Müvészeti Szalon kiállitásáról, ahol a müvész szobra is szerepel.
Fényképfelvételeket hozz a kiállitásról, de ne jelöli a müvek mellett a müvészek nevét.

Szinházi Magazin, Bp. 1943. aug. 18-24. VI. évf. 35. sz. 32. lap

Pándi -Kiss János szobrász M.D.K.

A művésztelepn dolgozik

50 éves a Százados uti művésztelep

Magyar Hirek 1965. márc. 1.

Pándi Kiss János.
szobrászművész,

Kossuth-emlékmű pályázatra
megjelölést kapott.

Népszava, 1957. Júl. 15.

Pándi Kiss János.

szobrászművész

Az új Kossuth-szobor pályázatra
beküldte pályaművét.

Magyar Nemzet, 1957, Okt. 18.

MDK

Pándi Kiss János szobr. figurák:

Elektra, fa

Vénusz, br.

Tüskéző, "

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

Diverses, 12

Vendôme, 01.

Trouvées, "

Pándi Kiss János, nolvász MDH

Kamotsay Istvánnak közös tárlata nyílik meg a Landler Jenő Jármű-javító kultúrtermében.

– Kis híradó 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963. márc. 21.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

figurák:

Jövendő, gipsz

Esőben, terr.

Cassamdra, br.

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 196o. dec.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

figurák:

Táncosnő, br.

Fürdőző, "

Merengő, "

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 1960. dec.

MDK

Pándi Kiss János szobr.

figurák:

Táncosnő, br.

Fürdőző, "

Merengő, "

Pándi K.J. kiáll. Mücs. 1960. dec.

Páindi Kiss János, szobrász

MDk

Dec. 31-én a Művészek Kamaratermében megnyílik tárlata.

—: Két kiállítás

2.l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 31.

MDK

Pándi Kiss Jakab, szobrász

Aug. 17-én a József Központban felavatták szobrát. A mű a hírközlést jelképezi.

—: Kulturális hírek 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. aug. 18.

PÁNDI KISS János szobrász M.N.K.

A józsefvárosi telefonközpont épületének a hirközlést jelképező szimbolikus szobordisze, női alak

Napló
Magyar Nemzet 1962. november 2. 4.l.

Pándi-Kiss János, szobrász MDh

A Várbazárban felállításra kerülő szobrok egyik újjáalkotója.

– : Elkészült a négy évszak szobra 2.1

Bp. 1961. máj. 17.

ESTI HIRLAP

MDK

Pándi Kiss János szobrász

Irod: Művek, Művészek Arts and Artist in Hungary. 1.kötet. Olgyay & Olgyay Bp. 1946. 54.l. 60.l.

MDK

Pándi Kiss János

"Tüskéző", bronz

Magyar művészhetek reprezentatív képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 10.o.

Pándi Kiss János
szobrász

A Gheorghiu-Dej Hajógyárban képzőművészeti kiállításon részt vesz.

Esti Hirlap 153 sz. 1959. jul. 2 2 old.

PÁNDY KISS Jolán

Kabánkovács.

M.D.K.

Gábor István: Dolgozó emberek között
Kiállitás az Ernst Muzeumban

Magyar Nemzet 1961. December 19 4.l.

MDK.

Paudi Shiss János
szobrai

Méltatás.

Sz. Zs.: Egy kiállítás alkalmából.
Művészet, 1962 február — 33 l.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 195. l.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P—

Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. 62. l.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P

Alföld, Debrecen 1961.3.sz. 182.l.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P –

Alföld, Debrecen 1961. 2. sz.
104-106. l.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P–

Ország-Világ, Bp. 1960. 49. sz. (19. l.)

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

P

Ország-Világ, Bp. 1961. 2. sz.
(23. l.)

Pándi Kiss János, szobrász MDK

férfifej. 1961.

Repr.

–: Új nép, mástajta vaj" 9.l

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1961. dec. 31.

Pándi Kiss János, szobrász

MDk

Portrékkal, kisplasztikákkal szerepel az Ernst Múzeum kiállításán.

Péter Imre: Dolgozó emberek közt 9.p

NÉPSZABADSÁG bp. 1961. dec. 22.

Pándi Kiss János, szobrász M Dk

Lumumbáról készült mellszobrát a drezdai Szépművészeti Múzeum vásárolta meg újkori szoborgyűjteménye számára.

—: Hír 10.1

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 16.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Dombormüterv a Rádió pályázatára. Gipsz.

Hajógyári munkás. /Megbizás/ Gipsz.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.30.l.

MDK

Pándi-Kiss János, szobrász

Kazánkovács. Jávorfa.

Nemzetköziség zászlaja alatt. Hársfa .

Gyárimunkás. Cseresznyfa.

Mühs..-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.21.1.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Fiufej. Terracotta.

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat.16.1.

Pándi Kiss János, szobrász

MDL

A józsefvárosi telefonközpontban elhelyezésre kerülő szobrok egyikének alkotója.

— :Hír

12. (

NÉPSZABADSÁG, dp. 1962. jún. 24

MDh

Pándi = Kiss János, szobrász

A Várbazár helyreállítása során az Évszakok szobrait is újjá faragják ~~dunaha~~ haraszti és budakalászi kemény mészkőből. Pándi = Kiss János is közre működik.

–: Faragják az Évszakok szobrait 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1960. szept. 18. 1.

MDK.

Pándi-Kiss József

Artner T.: az V.M.Képzm.Kiáll.SzM, 1955. 55.l.

MDK

Pándi-Kiss János
2000 frt-os munkajutalmat kapott

A Dózsa György szob.pályázat eredménye.
Magyar Nemzet, 1953. jul. 10.

WDK

mdk

Pándi Kiss János

Elektra, magyar férfi, koreai leány, fülöpszigeti és kenyai diák. P. Lumumba szobrát a drezdai képtár igazgatója vásárolta meg a képtár részére – a pándi kőszi emlékmű; e szobrok

reprodukciói

Gál Zoltán: Portré a szobrászról
Ország-Világ 1962. 10. sz 10-11 l.

mdk

Pándi Kiss Sándor

elkészítette gyűrtajós szobortérvet; modelljét.
Kivitelezés után az Uránia csillagvizsgáló
kertjében állítják fel.
Mozaik: Pándi Kiss Sándor.
Népszava, 90. évf. 191. sz 1962 aug

MDK

Pándi Kiss János

Gyári munkás 1953 gipsz Művész tul.

Képzőművészetünk tíz éve-Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 10.l.

MDK

Pándi Kiss János szobraszművész

Keresztutja a Központi Papnevelő Intézet folyosó-kápolnájában.
A művész 1941-ben első dijat nyert Stációjával a Székesfőváros Keresztut pályazatán.

Sz.I.: Uj egyházművészeti alkotás a Tóth Tihamér emlékére készült Keresztut.

Nemzeti Ujság 1944 jul.2. 10.1.

Pándi Kiss János, szobrász MDh

Galilei emlékérmet Kézít

— : Kis híradó 2.

ESTI HIRLAP

Dn. 1963. júl. 3.

Páudi Kiss János, szobrász MDk

Lumumba mellszobrát készítette el.
Művét felajánlotta Stanleyville városnak

— : Lumumba mellszobor 2.1.

ESTI HIRLAP, 1961. szept. 19.

MEGHÍVÓ

PÁNDI KISS JÁNOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYÍTJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1960. DECEMBER 30-ÁN (PÉNTEKEN) DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR

A MŰCSARNOK KAMARATERMÉBEN

BUDAPEST — HŐSÖK TERE

3849 [F] — FNyV. 1

Pándi Kiss János, szobrász MDh

Lumumbáról készült mellszobrát kiállítják a Drezdai Szépművészeti Múzeumban, a mai képzőművészek alkotásaitól rendezett állandó kiállításon.

— : Ma hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. dec. 5.

Pándi Kiss János, szobrász

Dózsa népe c. művének fejszobrát a törökbálinti Új Élet TSz egyik tagjáról mintázza.

– : „Dolgozó emberek között"
(szöveg – fénykép) 2.1.

ESTI HIRLAP, Bn. 1961. nov. 19.

Pándi-Kiss János szobrász M.D.K.

Lenin mellszobra.

Lenin-szobrot avattak Vácott

Pest Megyei Hirlap 1963. április 23. 1.1.

Jean-Jacques Rousseau

Discours sur l'origine et les fondements de l'inégalité parmi les hommes

Paris, Garnier-Flammarion, 1971

S2 J 71

Pándi Kiss János, szobrász MDK

Pesterzsébeti kiállítását aug.
Közepéig meghosszabbították.

–: Kis híradó

2

ESTI HIRLAP Bp. 1966. aug. 8.

Pándi Kiss János

Reprodukció:
Juhász Géza, 1960.

Százados uti művéntelep kiállítása.
Kat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965

Pándi Kiss János (pofl.)

... Diszkoszvető, kő, 1955, Sajó szentpéter, stb. 1961-ben gyűjtemény és Ziállitása volt a Műcsarnok kamaratermében.

1945-től dolgozik a Szárados-úti művésztelepen.

Szárados úti művésztelep Ziállitása. Zat. összeáll: Gap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965.

18.

Pándi Kiss János (Érem)

Farkas Z. 1963, bronz, 9 cm. J.n. A mův. tul.
Bognár Rezső 1963. bronz, 8 cm. J.n. "
Sántha Kalmán 1957. " 7 cm. J.n. "
Tit két old. 1963. bronz, 9.5 cm. J.n. "

— . —

Százados uti művéntelep kiállítása.
Kat. összeáll. Csap Erzsébet, Elischer
Brigitta. Bp. 1965.

58.

Pándi Kiss János

Juhász Géza 1960. Terr. 41 cm. J. n. A m. tul.
Pihenő 1947, bronz. J. n. A műv. tul.
Gyümölcslépő, 1949. Bronz, 45 cm. J.: Pándi Kiss J. A m. tul.
Győztes 1963. Pat. gipsz, 210 cm. J. n. Szőnyi uti Sportklep.

Szárados úti művészklep Viállítása, katalógust összeáll. Csap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965 50.

Pándi Kiss János nobrás

Komarov ushajós c. nobrát
19-én leplezik le Pápán (eml.)

Négmava 1968 feb. 16 Zold

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Pápán felavatják Komáromi szobrát, Pándi Kiss János művét.

— : Komáromi szoborportréja 8

ESTI HIRLAP Bp. 1963 febr. 19

Pándi Kiss János

Kossuth mellszobor /1961./ a
debreceni Egyetem udvarában

A képzőművészetek Debrecenben/szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen 104.l.

MDK

Pándi Kiss János, [nobvász]

Ajándékozott a Várospataki Galériának.

Fenyik Flóra: Minden mű: adomány 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968, márc. 25.

Pándi Kiss János

Mongol diáklány (i. szobra (eml.)
szerepel a Tx. Magy. Kép. Mű.
kiállításban a Műcsarnokban

Magyar Hírszeg 1962 V. 5

MDK

Pándi Kiss János

A Magyar Nemzeti Galéria 1965.

Pándi Kiss János

MDK

Goldokodó, bronz

Micsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Pándi Kiss János

360- Ft vásárlási előlegben részesült

9o művész kiáll. N. Szal. 1948. jun.

MDK.

Pándi Kiss János

Rajz c.szobra

Népmüvelés 1966 dec.

Pándi Kiss János MDK

Csapatzászlós, gipsz

Szovjet hősi emlékmü-tervezet, gipsz

Mücsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Kiss János MDK

Menekülő, terrakotta

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Pándi Kiss János

Gyümölcstépő, br.

9o müvész kiáll. N.Szal. 1948.jun.

MDK.

Pándi Kiss János
Kiállitása a Mübarátban.

Ujság, 1943. febr. 17.

MDK.

Pándi Kiss János

Ujság, 1943. febr. 17.

Pándi Kiss János, szobrász MDk

Lumumbáról készült mellszobrát útnak indítottók Drezdába. A szobrot a művész a drezdai népművészeti múzeum meglizásából készítette az újkori szobortár részére.

10.1

—: Hír

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. márc. 1.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Nagy szoborral szerepel.

Végvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás. Szobrászat. -M.N.1950 szept.1o. 7.l.

Pándi Kiss János szobrász

Ülő nő

Bányászvidéki Vándorkiállítások katalógusa 1948

Pándi Kiss János, szobrász MDK

NDK-beli élményeiről tart beszámolót.

—: Hír 16. l

NÉPSZABADSÁG, 1962. nov. 23.

Pándi Kis János, szobrász 7 Dh

Buzi Darna és Pándi Kis János szobrai díszítik a Józsefvárosi telefonközpont főlépcsőházát.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. nov. 2. [Vidéki]

Pándi Kiss János, szobrász 17 Dk

Kossuth Lajost ábrázoló márvány mellszobrát a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem dísztermében helyezték el.

—: Szobrokkal népesülnek az iskolák 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. márc. 27.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Fürdözö.	Bronz
Uj élet felé.	Gipsz.

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 19.1.

MDK

Pándi Kiss János

Pihenő, br.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv. Képtára

30. kiáll. 1947. okt. 7 l.

Pándi Kiss János
szobrász

műtermi látogatása. Rendezi
a Hazafias Népfront VIII ker. bizottsága.

Mozaik

Népszava 89. évf. 298. sz. 1961. dec. 14. 4. l.

Pándi Kiss János szobrán

MDh

Mokry Sámuelről, az első magyar búzanemesítőről készült ~~[illegible]~~ portréját a Mezőgazdasági Múzeumban helyezik el.

-: Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. szept. 5.

Pándi Kiss János, szobrász M Dk

Lumumba szobrán dolgozik.

(tabák): „A szabadságért küzdő embert akarom megformálni" 2.1

ESTI HIRLAP 1961. júl. 16.

Pándi Kiss János, szobrász M Dk

A Műcsarnok Kamaratermében dec. 30-án nyitják meg kiállítását.

— : Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 30.

MDK

Pándi Kiss János

Tsz-tagm gipsz

Hajógyári munkás, gipsz

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz, 196o. nov.

Strauss anyaggyüjté
systeme phonologique

A nambikuara
munkája Indian Tribe
egyik fejezete szer
sét közli.

Saját exped

MDK

Pándi Kiss János szobr.

dr.Sántha Kálmán, br.é. érem és plakett

Olympia, br.

Rajzok I-VIII.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

dr.Sántha Kálmán, br.é.

Olympia, br.

Rajzok I-VIII.

NDK

Pándi Kiss János szobr.

érem és plakett

Mészöly Géza, br.

Éneklők, br.

Komponált figura, br.

Pándi K.J. kiáll. Műcs. 1960. dec.

.pd ,ɐsɐ6 ɐ6ɹǝʍǝW

.pd ,ʇɹodʞɔǝ

.pd ,ǝʇɐlnƃ ʇuodɯoƆ

Pándi Kiss János, nobrász

MDK

Komarov szovjet űrhajós nobrát
készítette el. Most csillagász-fizikus
szobarliget létesítését tervezi.

— : Ptolemaios és Einstein nobra a
Normafánál 8

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 4.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Vörösvér lemezből domborított

Komarov szobrát most

fogják felavatni. A szobor ról: fény kép.

—: Komarov-két Veszprém megyében 9

Népszabadság, Bp. 1968. febr. 16.

Pándi Kiss János

Szobrászművén Komarov elhunyt ürpilótáról portrét készített, amelyet febr. 19-én lepleznek le Papán.

Magyar Nemzet 1968. febr. 16. 4. o.

Pándi Kiss János

Julián Géza (szabospatská, eml.)

Br. Kádár Zoltán: Napy'ckák –
napy mutvának Debrecenben

Hajdu Bihar megyei Nép újság 1969 II. 2

Pándi Kiss János

Mirza; Integető c. nobra (eml.)
szerepel az alábbi tárlatoni

Tóth Béla: A kárados úti művésztelep
kiállítása Hajdunoboszlón

Hajdu Bihar megyei Népujság 1968 XII.8

Pándi Kiss Jenő

emlékére

Popány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vereté) 41. l.
Budapest 1965

Pándi Kiss János

Pándi születésű szobrászművén
Reprezentatív kiállítása péntekén
nyílt meg a pesterzsébeti múzeum-
ban.

Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 12. kedd 5. o.

Pándi Kiss Lajos

1939-ben tért hazá Rómából
Első kiállítása: 1930-ban
Magyar Nemzeti Galériában 10 műve van.

P.K.L. tárlata
Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 17. vasárnap, 8.o

Paúdi Kiss János

19 éves korában olasz út: Udine, Milano, Genova

27 éves korában Rómában telepedett le. Aurelio Bristowi, majd Angelo Zanelli műtermében folytatta tanulmányait, amelyet olasz állami ösztöndíjjal fejezett be a római képzőművészeti főiskolán

P.K.J. halála
Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 17. vasárnapi 8.o.

Pándi Kiss Lajos

Szobrásznak és Nagy Sándor festőművésznek közös tárlata volt a pesterzsébeti múzeumban.

P. K. J. tárlata
Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 17. vasárnap, 8. o.

Pándi Kiss János

Született: Pánd községben (Pest m.)
Szobrászművén
Faszobrán-inas volt. Körben az Iparművészeti Főis-
kola esti tagozatának hallgatója lett. Lux Elek
oktatta a fafaragásra.

P.K.J. tárlata
Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 17. vasárnap 8. o.

Pándi Kis János

A Komáromi éfj. par 2 ban
felállítandó fig. csoprt Komp.
dolgozat a Süttői telepen —

Komáromi Dolgozót lapja, 1968,
jun. 30. – Lelze van a Zöntéri
– cs. Nagy Lajos —

Pándi Kiss János

Fürdőző, bronz, 24 cm
Uj élet felé, gipsz 130

Budapest Műcsarnok kiállítása, 1957.
Kat. szerk. Kisdéginé Kirimi Zsuzsa
17

Pándi Kiss János szobrász.

Komarov ornagy bronzmobrát
mintázta /szepró/

Nagyművelés 1968 III. n. 43 old.

Pándy Kiss János szobrász

A Szárados úti hűvéntelepen él és dolgozik

Schneczi Tóth János: A Szárados úti hűvéntelep

Nagymuvelés 1968 VII m. 40 old.

MDK

Pándi Kiss János

"Annan" mongol diáklány, terr.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Mücs. 1962. 29.1.

MDKD

Pándi Kiss János

Kapcsolatai a Népfront-tal

Tanácsok Lapja 1966 okt.19.

M.D.K.

Pándi Kiss Tamás, szobrász

Bognár Rezső szobor-kép-
mását közli a lap:

ALFÖLD, Debrecen, 1966. 12.sz. XVII.évf. 51. old.

Pándi Kiss János, szobrász MDh

Művét, Komarov ról kénült bronz-szobrát 1968 febr.-ban adják át.

– : Pápai repülőegység kapja a Komarov szobrot 9

Népszabadság Bn., 1967. nov. 5.

MDK.

Pándi Kiss János

Cim nélkül, szobráról emlités

Magyar Nemzet 1967 szeptember 8.

MDI

Pándi Kiss János, mobrán

Örek c. mobrát felállítják

Ózd-Bolyák lakótelepén.

(Fényhép)

— : (— nőreg — fényhép —) 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. szept. 16.

M.D.K.

Pándi Kiss János, szobrász

az elmult évben töltötte be 60. évét. Most a Pesterzsébeti Muzeumban rendezett kiállitásáról számol be Kádár Zoltán. Pándi művészete Debrecenben is jól ismert: ott áll a Tudományegyetem aulájában Kossuth-szobra. Tanárának, Lux Elekner hatása alatt elemte faferagással foglalkozott, csak később, körel másfél évtizedes olaszországi tartózkodása alatt tért át a kő- és bronzszobrászatra.

./.

ALFÖLD, Debrecen, 1966. XVII.évf. 12. sz. 73. old

Pándi Kiss János, szobrász

M.D.K.

... Eleősorban az emberi, jellem, az egyéniség sajátos vonásai érdeklik. Több debreceni professzorról készített portrét. Különböző népi jellegzetességek is érdeklik, melyeket különő megfigyeléssel ábrázol. Ezek között emlitésre méltó a Lumumba portré, egy mongol leány is, egy fülöpszigeti fiú képmása. Szerepelnek még a kiállitáson kisplasztikái is, valamint a Radio számára készített sorakozos dombormű terve.

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 12.sz. 73. old.

Pónoli Kiss János

(1905) Hajógyári munkás, 1954, kő, 100 cm
Gheorghiu Dej hajógyár bejárata
Kossuth lány, 1955, kő, 220 cm, Vízgaz-
dasági kutató intézet,

A felszabadult Budapest művészete. -
Budapest, 1960. 231
Kiállítási katalógus.

Pándi Kis János

Szolrot készít a balatonszárszói strandra.

Magyar Nemzet, 1967.IX.8.8. napló.

Pándi Kiss János

kiállított művei:

Fürdőző, bronz, 24 cm.

Új élet felé, gipsz, 130 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

19. l.

Pándi Kiss János /1905-)

kiállitott müve:

Lábát törlö Bronz, 25 cm. Gók J.
Képlőr, Ufbl E. bagratého.

Magyar szobrászat 1920-1945. Kiállitás, Székesfehérvár. Kat. bev.: Kovács Péter, K. Kovalovszky Márta. Székesfehérvár, 1966. 34 l., 7 t. /A huszadik század magyar müvészete./

18.l.

M.N.K.

Pándi Kiss János

Őzek, fa

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. Vásárlás a MNG számára.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról . Az MNG anyagának vásárlásai 9.1.

M.D.K.

Pándi Kiss János, szobrász

Főiszolai tanulmányait Rómában végezte, ahol tanárai Aurelli Mistruzzi és Angelo Zanelli voltak. A szentendrei Parkmuzeumban Juhász Géza c. portréja áll, Lenin c. mellszobrát 1962-ben Vácott helyezték el (ez utóbbi körölve).

Monumentális művészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev. Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr.

60 old.
+ 47. "

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.K.

Resist vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Sárospataki Galéria
Művészet, 1968. julius – 22 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 4

NÉPSZABADSÁG

Pándi Kiss János

Ptolemaios és Einstein szobra a Normafánál

Pándi Kiss János szobrászművész, aki legutóbb a tragikus körülmények közt elhunyt *Komarov* szovjet űrhajós szkafanderes mellszobrát mintázta meg a KISZ számára, elhatározta, hogy elkezdi egy *csillagász-fizikus szoborliget* elkészítését, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia szabadság-hegyi csillagvizsgálójának ajánl fel.

A liget — a művész elképzelései szerint — a Konkoly-Thege út környékén, a Normafa vidékén kap majd helyet; itt sorakoznak majd az emberiség csillagászainak és fizikusainak legnagyobbjai, Ptolemaiostól Einsteinig. Tíz—tizenkét mellszobor készülne el, közöttük *Galilei, Kopernikusz, Newton, Ciolkovszkij, Madame Curie* portréi.

M.D.K.

Párdi Kiss Fálios, szobrász

„Fuhás Géza" (portré)

A Szentendrei Parkmuzeumban lévő gipszmásolatok fel sorolása közben említik:

Monumentális művészet Pest megyében.
Szerk.: Ladányi István. Bev.: Végvári Lajos.

Bp. 1966. 80 l. illusztr.

76. old.

Pándi Kiss János szobrász művész

1905-ben Pándon szül. Az Iparm. Isk. Lux Elek tanítványa, majd Rómában tanul. 1925-39-ig Rómában él. 1930-tól ziállító mův. Portrétok, jákol jaragott nobrsterv. érmeket, épület plaszt. Köztéri nobr. Zénit. (Jövendő, br., 1942, Bp. Szabadság Strand; I. vilagháb. emlék, br., 1938, Pánd; Hajógyári munkás, kő, 1953, Bp. Joff.

Szárados utí művésztelep ziállítása. Zat. összeáll. Gap Erzsébet, Elischer Brigitta. Bp. 1965.

18.

Pándi Kiss János
szobrász

Vásárhelyi Pál szobrának
sisventét kiszítette el.

Ecsery Elemér: Emlékmű Vásárhelyi Pálnak
Művészet, 1970. január – 25 lap

Pándi Kiss János, szobrász

MDK

A jászberényi lyzetvei János
ált. iskola előcsarnokában
felavatták Pándi Kiss János művét:
Komarov mellszobrát.
— : Komarov mellszobra Jászberényben 8.

(márc. 15.

Népszabadság, Bp. 1970. m. á. 15. [Vidéki]

Pándi Kiss János

Született Pándon 1906-ban. Szobrász.
Tanul mányai: Budapest-i és Olasz-
ország-i művészeti iskolákban. 1953: Udi-
neben élt.

Fekete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 l
225 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Pándi Kiss János

Olasz állami ösztöndíjjal a Róma-i Portré Akadémián tanult. Érmész. Gyűjteményes kiállítása. 1961 /Műcsarnok:/

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966.
3341 2251

Pándi Kiss János

MDK

Nemzetköziség zászlaja alatt, fa

Műcsarnok 1957 Magyar Forradalmi Művészet

Pándi Kiss János MDK

Fürdöző, bronz

Uj élet felé, gipsz

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Pándi Kiss János

Hajógyári munkás, kő

Korsós lány, terv

Felszabadult Bp művészete N.Szal. 1960.

MDK.

Pándi Kiss János

Gyümölcstépő c. szobra

Ország Világ 1966 aug.24.

MDK.

Pardi Xlas Jéaos

Cylmpjcatèpd c. anopIs

Oreeép Atlpé Jpp6 anp.Sy.

MDK.

Pándi Kiss János

Kiállitási hiradás

Magyar Nemzet 1966 aug.4.

Mayor Hemet Dost ang.

Kirittay yapılacak

Dost Kıraathanesi

MDK

Pándi Kis János, szolvász MDK

A Vigadó új figurájnak egyik kénítője.

— : Az állványok mögött 1.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. szept. 11.

Pándy Kiss János

MDK

Vénusz, bronz

Műcsarnok 1942 [redacted]

A magyar müvészetért c.kiáll.

Venus, Bronze

Baby Elsa dancing

Pándy Kiss János MDK

Táncoló, bronz

Mücsarnok 1942 ~~Tavaszi kiállítás~~

A magyar művészetért c.kiáll.

MAX

MDK

Pándi Kiss János

Kazánkovács, fa

"Dózsa népe", gipsz

Dolgozó emberek között kiáll.Ernst Muz.1961.

MDK

Pándi Kiss János

Balás-Piry L: Megjegyzések az őszi tárlathoz.
Az Ország, 1943. okt. 9.

Pándy Kiss János

Dolgozó Ppár, gipsz
Relief, gipsz

III.M.Képzőművészeti Kiállitás 1952.dec. 1953. március katalogusa, 19 lap

Pándi Kiss János

Kereszten, körtefa,

Piéta, "

Stáció "

Feszület, gipsz aluminiumból

Egyházmüvészet a Lakásban kiállitás, 1944.Budapest
február~~23~~.katalogusa

P

MDK

Pándi Kis Ján os

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.11.

MDK

Pándy Kiss János
Venus, bronz

Szépmüvészet, 1942. 2p5 l.

MDK

Pándi Kis János

Tamás E: I.Magy.Képzm.kiáll. szobormüvei.
Kis Ujság, 195o. szept. 2. 4 l.

MDK

Pándi Kiss János szobrász

stációképei a pesti szemináriumban.

/és a Pálos-terem diszitéseinek kijavitása/

Vigilia, 1948.jun. XIII.évf.6.sz.-369.l.- Jajczay János:A 300 éves pesti szeminárium. 367-69.l.

Pándi Kiss János

Szerepel az alábbi táslatok
Hajduszoboszlón

N. N: Oszógos várlaszi állítás

Hajdu Bihari Napló 1970 VI. 26

Pándi Kiss Lajos

Török András: Egy nóbar története. (Pándi Kiss Lajos: Tavasz II. műve Zalaegerszegen.) Zalai Hírlap 1966. szept. 1.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./ 254. l.

Pándi Kiss János

Deregán Gábor: Pándi (Kiss János)-nál. - Perben. - Pest Megyei Hírlap. 1966. jan. 13.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-264.l./ 253. l.

Pándi Kiss János
nobás

Az emberiség diadala, az emberiség „jövője" c. alkotásában a jövő problémáival foglalkozik.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Müvészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János
szobrász

Munkáiban beszámol a Római Akadémián tanultakról, Művein ábrázolja a továbbélő multat és a mát, Izgalja fantáziáját a holnap.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Müvészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János
szobrász

1970-ben készített érmét Dr. Julián Pàbról, 1971-ben Szele Tibor érmiget ~~[illegible]~~ alkotta. A „Festészet" című műve a budai várpalotára készült.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Müvészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János
szobrász

Érem-művészetünket is szainos
alkotással gazdagította a művész
1965-ben kivitett érmet Dr Bogiár
Rezsőről, 1966-ban Farkas Lolt'anról

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Müvészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János szobrászművész

Cikk a 2. oldalon

„Mitológiától a mai hősökig"

Népszava 1969 január 8

2. old.

Pándi Kiss János
nobrán

Pándi Kiss Jánosa kiérult a Rókus kápolna egyik elpusztult nobbanak mintázása. A „Tavasz" című műve a fertő di Esterházy kastélyt díszíti.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Müvészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János

nobrán

1967-ben hívult és az Országos
Vízügyi Főigazgatóságra hívult
Beszedes József hőből faragott portréja.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Művészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János

Nobrán

Balatonszárszón helyezték el a művén maga faragta „Líras ezhy" – a 1970-ben készült a Varkányi István portréja.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Művészet, 1971. május – 25. oldal

Pándi Kiss János

Szobrász

Kohászemlékek 1971-es kisplaszti-
kájában a szocialista ipart szimboli-
zálja. Alkotásában korunk gondolatai
és dinamikája fesszül

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Müvészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János

nobrán

Zalaegerszegen a Béke ligetben helyezték el 1968-ban készült Ifjuság nobrát. Az alkotás klasszikus és nyugodt.

Perehúzy Károly: Pándi Kiss János

Művészet, 1971. május - 25. oldal

Pándi Kiss János

szobrász

A Szojuz-i hősi halált halt űrhajos Vlagyimir Komarov alakját vörös-rézből domborította. 1967-ben állítottáh fel a művet a papai repülős alakulat laktanyája előtt.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
szobrász

Lenin
„Dr. Weger Imre síremléke" } repr

Perehuány Károly: Pándi Kiss János.
Műviszet, 1971. május - 25 Cap.

Pándi Kiss János
Nobrás

A művész a felszabadulás óta
dolgozik a Szárados ietoy „öröklve"
Kisfaludi Stróbl Zsigmond műterem
lakásának egyészet

Percházy Károly: Pándi Kiss János
Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János

MDK

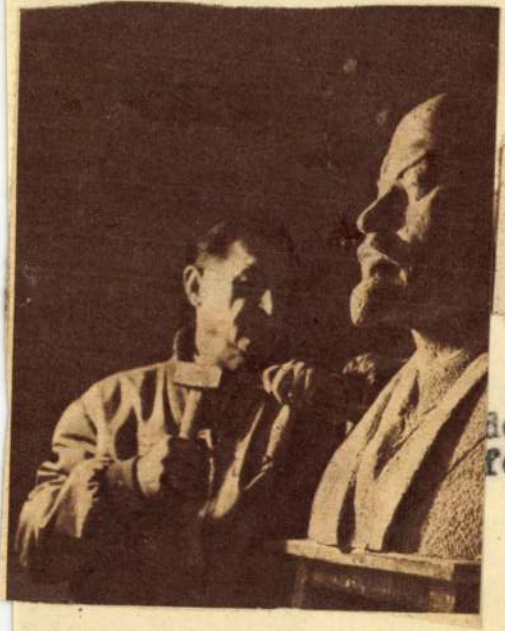

Pándi-Kiss János
szobrászművész
Lenin portréján
dolgozik

dos uton.
febr. 13

Pándi Kiss János
szobrász

Mint minden igazi alkotóművész
sok variációban dolgozza fel
témáját.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János

szobrász

1960-ban volt a művészek a Műcsarnokban nagysikerű kiállítása. Faparagásai egyéni bajt szugároznak. Fa őrike modellje kőbe faragva Ózdra hevült.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
szobrász

Emberi magatartására jellemző
a „Népek barátsága" sorozata. Ebbe
Patrice Lumumba, Onyango Ben,
mongol kislány Ulaanbatorból szerepel.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Müvészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
szobrász

A „Népek barátsága" cimű sorozatában szerepel a „Fülöp-szigeti férfi portréja, Ozman Aman egyiptomi szobrász, Benkt Aman és magyar munkás portréja

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Müvészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
szobrász

A portrék a jellemek ősi nyugalmat és derűjét sugározzák. Érzelmi és világnézeti sugallat rejtőzik bennük.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János
Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
nobrán

Kitt-n parasztportréjával ítéletet
formál az alkori parasztfalusi
valóság felett.

Perchásy Károly: Pándi Kiss János
Művészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János
Ülő nő, bronz

Fővárosi Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 18 l.

Pándi Kiss János
Nobás

Ujabb munkáimal a feinleiner
technikát hedvel alkalmazza
Dr Wager Imre akadémiai könyvtáros sírcsokra
mely „Európa müveltséget jelent kapta.

Pereházy Károly: Pándi Kiss János

Müvészet, 1971.május - 25.oldal

Pándi Kiss János

„Tüstező" c. szobra említve – kiállítva a Gázados úti Művésztelep jubiláris kiállításán a József-városi Művelődési Klubban

Magyar Nemzet 1971 február 3
4. old.

Pándi - Kiss János, szobrász

- Komarov - szobrát a KISZ KB az arra érdemes és Komarov nevét viselő úttörőcsapatnak, KISZ-szervezetnek vagy klubnak ajándékozza. Átadás a NOSZF 50. évfordulójának ünnepén lesz.

A hét
Magyar Ifjúság, 1967. X. 20. 2. l.

Pándi Kiss János

Tüskérő c. műve (eml.)

Szerepel a Művésztelep

Kiállításán

H. Gy: A Szárados úti Művésztelep

jubileuma

Magyar Nemzet 1971 II. 3

Pándi Kiss János szobrász

minden egyes alkotásából is. Műterme bejáratánál mindjárt egy szépen formált gipszalak, a *Múzsa, lanttal* fogad. Végső formája kőbe vésve Szárszón áll, József Attila emlékének tisztelegve.

— Mindent magam faragok, semmit sem bízok a kézművesekre — mondja a keménykötésű, lassú, megfontolt mozgású művész. — Másfél évtizedig éltem Olaszországban, természetesen a klasszikus művészet hatott rám legjobban. De nem vagyok közömbös a modern törekvésekkel szemben sem.

A legújabb elképzeléseit egy fából, gipszből készült kis modell tükrözi. A végső megoldás még messze van, de a világmindenséget egybemarkolni kívánó szobrászi látomás körvonalai már felsejlenek. *A tudomány, a művészet, a gondolat és az emberi munka együttes diadalát kívánja kifejezni.*

Ezzel a gondolattal találkoztam

Kombathely: Ervin: Látogatás a Szárados uti művésztelepen

Magyar Hírlap
1970 XII. 25

Pándi-Kiss János, szobrász

– a hősi halált halt szovjet űrhajós-ról, Komarovról készített szobrát felajánlotta a KISz Központi Bizottságának. Szabó János, a KISz KB titkára köszönte meg.

A nét

Magyar Ifjúság, 1967. X. 20. 2. 1.

PÁNDI KISS JÁNOS

Már köztéren álló körplasztikájának vázlata kiállítva az Országos Vázlat-kiállításon.

Sz. Kürti Katalin: Képzőművészeti kiállítások Hajdúszoboszlón.

Népművelés, 1971. jamai.

Pándi Kiss János

az 1911-ben létesült Házados úti mű-
vésztelepen dolgozik.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopé-
dia, Budapest, 1970.

2861

Pándi Kiss János, szobrász

MDK

Hajógyári munkásának két változatát mutatta be.

Tóth Endre: Egy úttörő kezdeményezés Hajdú-szoboszlón 70-71.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. szept. XXI/9.

Pándi Kiss János

Szerepel az alábbi Tárlatom

N.N: Várlatkiállítás nyílt
Hajduszoboszlón

Hajdu Bihari Napló 1970 VII. 5

Pándi Kiss János

szobrászművész a balatonszárszói
strand elé tervezett kompozíciót

Magyar Nemzet 1968. jún. 30. 12. o.

MDK

Pándi Kiss János

A moszkvai magyar mezőgazdasági pavilon homlokzatára tervezett, vincellért ábrázoló szobrának mésfél életnagyságú gipszmintája szerepel a Tavaszi Tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: Tavaszi Tárlat a Műcsarnokban.

Nők Lapja, Bp. 1952. május 22. [10-11. l.]

Páldi Kiss János

szobászművész kiállítása. Bp. Pesterzsébeti Múzeum. – Ism. Fóthy János, Művészet, 1967. 8. sz. 2. sz. 44-45. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 66-107. l.

93. l.

Pándi Kiss János vzotrsz

Vázlanyi István portréját

mintázza. Fotó a 4. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1971 február 18

4. old.

Pándi Kiss János

Gyümölcstépő

Ország Világ 1966/~~20~~ 34 20 old.

Pándi Kiss János

Jelentős kulturális eseménynek számított és nagy sikerrel zárult Nagy Sándor festőművész és Pándi Kiss János szobrászművész együttes kiállítása a BTM Pesterzsébeti Múzeumában. A kiállításan a művészeknek a Nemzeti Galéria tulajdonában levő alkotásait is láthatta a közönség.

Ország Világ 1966/34 21 old.

Pándi Kiss

Müveivel szerepel a Magyar Nemzeti Muzeumban rendezett kiállitáson, melyet "Budapest és az éremmüvészet" cimmel nyitottak meg.
Vadas József: "Az érem hiányzó oldala" cimmel számol be a tárlatról.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 24.
XVII. évf. 47. sz. 12. lap.

MDK

Pándi Kiss János

Akt

M.grafika 1oo éve. Fôv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.

16 l.

M. P. K.

PÁNDI-KISS János szobrász

dec. 30.án nyílt kiállítása a Mű-
csarnok kamaratermében

Érdekes kiállítások Budapesten
Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 8. 7. l.

ll. P.K.

PÁNDI KISS János nobrán

Kiállítása Debrecenben a Déri

Múzeumban

Magyar Nemzet 1961. márc. 21. 7. l.

MDK

Pándi Kiss János (szobrász)

(Nekrológban említve.)

Juhász Géza: Medgyessy emlékek.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 187. l.

MDK

Pándi Kiss János (szobrász)

Az ő alkotása a (debreceni) Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájába került Kossuth-mellszobor.
(Röviden elemezve.)

Bögel József: Új szobrok Debrecenben.
Alföld, Debrecen 1961. 4. sz. 62. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

Budapesti művész. 1961. március 19-én kiállítása nyílt Debrecenben a Déri Múzeumban. (A cikk a kiállítás ismertetése.)

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.

Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 104–106. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

1960. december 30 – 1961. jan. jelentős sikerrel zárult tárlata volt a Művésznekben. Realista stílusú. 56 éves. Debrecenben először a Budapesten bemutatott gyűjteményes anyagot állította ki, főleg az utolsó két évtized termékeit.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása. Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 104. l.

Pándi Kiss János szobrászművész

Területei: kisplasztika, portréművészet, monumentális szobrászat. Kossuth saját portréja a szabadságharc utáni Kossuthot örökíti meg. Már a 30-as években érett portrékat készít.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.
Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 104. l.

MDK

· Pándi Kiss János szobrászművész

Említett portréi: Fülöpszigetlakó 1935.; Ahmed Orman fából készült portréja 1936.; Benkő Ámen 20 év múlva készült terrakotta szobra. Itt említve a Dózsa népe c. szobor és a Tsz-tag, a megelégedett c. műve.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.

Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 104-105. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

Említve: az értelmiség egy-egy alakjáról készített arcképszobrai. Az érett Szabó Törinc terrakotta portréja. A debreceni Kossuth-egyetem aulájában elhelyezett Kossuth márványszobor. Juhász Géza, ~~[illegible]~~ Földváry Aladár portréja.
Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.
Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 105. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

További portrék: Kádár Zoltán; Bognár Rezső. A 30-as években főleg kisplasztikával foglalkozik; rövid ideig Lux Elek hatása alatt áll. Ezt tükrözi az 1933-ban mintázott táncosnő. Kisplasztikák: az 1942-ben készült Fürdőző és Merengő.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.
Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 105. l.

Pándi Kiss János szobrászművész

(munkái:) Feltámadók c. kétalakos figurája: anya és kislánya táncolnak. A [redacted] felszabadult élet hétköznapi mozzanatait tükröző művek mellett allegórikus jelentésű figurális alkotások.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása. Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 106. l.

0404

Pándi Kiss János szobrászművész

(munkái:) a jövendő c. nagyméretű akt. Vénusz c. bronzakt. Tüskehő. A pihenő c. magábaroskadó asszonyfigura, 1943-ból. A felszabadulás után készült ülő nő. Gyümölcstépő c. aktja. (folyt.)

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.
Alföld, Debrecen 1961. 7. sz. 105-106. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

1950-ben faragta ki fából a Nemzetkö-
ziség zászlaja alatt c. munkásfi-
gurát. (Művei:) Békegalamb: galam-
bot tartó lányfigura; Dózsa György
terrakotta szobra. Vázlatai, tervei kö-
zül: a Salgótarjáni megyeház dombor-
műve: parasztok, bányászok, munkások
kézfogásra özönlenek az alkotmány jelvénye
alá.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.
Alföld, Debrecen 1961. 2. sz. 106. l.

MDK

Pándi Kiss János szobrászművész

(Művei:) bevésett reliefszerűen mintázott Hangverseny c. gipsz domborműve; érmek, plakettek: Mészöly Géza, Sánta Kálmán stb.; 1946-ban készült kompozíciós figurája; Napozó c. domborműve.

Kürti Katalin: Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása.

Alföld, [redacted] Debrecen 1961. 2. sz. 106. l.

M.D.K.

Pándi Kiss János

Szobrászmüvész kiállitott a Mücsarnok kamara termében.

Népszava 1960. dec. 30. 4.old. 309.szám.

MDK

Pándi Kiss János (szobrász)

Hajógyári munkás c. [redacted] szobra szerepel a Dolgozó emberek között cmű, az Ernst Múzeumban rendezett kiállításon. (repr.)

Dolgozó emberek között
Ország-Világ, Bp. 1960. 49. sz. (19. l.)

MDK

Pándi Kiss János [redacted]

(szobrász)

gyűjteményes kiállítása (1960) december 30-án nyílt meg a Művasarnokban. A kiállításon szocialista életünk mozzanatait megörökítő domborművei mellett portréi is szerepelnek.

Pándi Kiss János...
(képes hír.)
Ország-Világ, Bp. 1961. 2. sz. (23. l.)

MDK

Pándi Kiss János (szobrász)

(Két fénykép: részlet a Műcsarnokban megnyílt kiállításáról és Citka c. szobra a szobor modelljével repr.)

Pándi Kiss János...
(képes hír.)
Ország-Világ, Bp. 1961. 2. sz. (23.l.)

Pándi Kiss János

MNK

"A nemzetköziség zászlaja alatt."

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás. I.
Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11. 1.

MDK

Pándi Kiss János (szobrász)

Az ő közreműködésével alkotta Medgyessy Ferenc 1958-ban [redacted] a (debreceni) Közlemetőbe került Sántha-síremlék bronz reliefjét.

Bögel József: Medgyessy és Debrecen. Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 195 l.

Pándi Kiss János, szobrász MDh

Másfél méter magas szobrot kénített az első szputnyik emlékének megörökítésére. A művet az Uránia előhertjében állítják fel.

— : Hír 10. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. aug. 31.

MDK

Pándy Kiss János, szobrász

1o6.	Táncoló.	Bronz.
116.	Vénus.	"

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért".Képzöm.Kiáll. 1942. jun.6._22.

Kat.8.1.

M.D.K.

Pándi Kiss János szobrász

Kiállitása a Mücsarnokban
Dózsa népe 1960. repr
Hangverseny ~~1959~~ 1956.
Gyümölcstépő
Salgótarjáni Megyeház Dombormü terve 1953. repr.
Pályázati dombormü 1957
Leánykafej 1935.
Sótörök 1945.
Tamáska 1941.
/ Éremmüvészet/ Az uj élet felé ~~1958~~ 1958
Prof Dr Sántha Kálmán 1958.
Ülő nő, Gitta/ 1960 /Fiufej /1937/ Olasz fiu ,
Terv / 1958/ Szabó Lőrinc/1960 / Pihenő / 1960/
Kossuth Lajos / 1960/ Filip szigetbeli / 1935/

Vidos Zoltán: Pándi Kiss János kiállitása a Mücsarnok kamaratermében

Magyar Épitőmüvészet 1961 4.sz. 63.1.

Pándi Kiss János, szobrász

N Dh

A távközlést jelképező szobron dolgozik. Művét a józsefvárosi telefonközpont díszlépcsőházában állítják fel.

—: Hír

8.1

NÉPSZABADSÁG, Bp. 196. nov. 3.

Pándi Kiss János és Fekete Géza
szobrászok

mintázták meg újra, régi fénykepek alapján a Várbazár szobrait, az elpusztullak helyére.

Mozaik: Elkészüll a Négy Évszak Szobra.

Népszava 89 évf 115 sz 1961. máj 17.

MOK

Pándi Kiss János
szobrász

Kossuth mellszobrát P. Kiss János
művét leleplezik a debreceni Tu-
dományegyetem épületében

Mozaik-

Népszava: 89 évf 63 sz. 1961 márc 15.

Pándi Kiss János, szobrász M.D.4

Az Alföld c. folyóirat „Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása" címen cikket írt tárlatáról

– : Vidéki folyóiratok 5.6.i-62

A Könyvtáros, Bp. 1961. szeptember XI/9.

KÖNYVBARÁT

-1.- M. D. K.

PÁNDI KISS János szobrász

Szegényparaszti sorból származik
Az első világháborúban árvaságra jutott
munkája mellett az iparművészeti
iskola esti tanfolyamán részeste magát
Különösen a fafaragásban ért el jó
eredményeket ./.

Magyar Nemzet 1961 (XVII.) jan. 11. 4. l.

— 2. — a. D. K.

PÁNDI KISS János szobrász

Fotoragassal tereste tenyerét Italiá-
ban ez tette lehetővé hogy Donatello,
Michelangelo, Bernini alkotásait
lássa

Sikerült bejutnia a római képzőmű-
vészeti tőiskolára, a monumentalis szobrok
mintázás ~~mellett~~ ával együtt elsajatitotta a portré
és az érem szialakitását, gyakorlatát
Magyar Nemzet 1961. (XVII.) gáz. 11. 4. l. ./.

— 3. — M. D. K.

PÁNDI KISS János szobrász

A debreceni egyetem professzorainak
rézmása

Bognár Rezső dr. rézmása

Tsz. tagokról mintázott fejnobrok

Domborművek, emlékművek

Dutka Mária: Pándi Kiss János nobr-
vászművész kiállítása

Magyar Nemzet 1961 (XVII.) jan. 11. 4. l.

Pándi Kiss János nobrán M.D.K.

Kazánkovács
Gyárimunzás c. fanobrai a IV. képző-
művészeti kiállitáson.
Nemzetköziség zászlaja alatt "c.
" műve ugyanott

Redő F.: IV. Magyar képzőművészeti kiállitás
Műv. Tört. Ért. 1954 1 s. 168

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Pápai Lapok

1966 FEB 20

1021

ÍRLAP

Komarov szoborportréja Pápán

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a Szojuz—1. űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját.

Az ünnepségen részt vett Vlagyimir Komarov özvegye és Irina nevű kislánya is.

jetek!

Hí

YEI BIZOTTSAGA ÉS A M

Ára: 70 fillér

zetközi fesz

vált a helyz

Domján Elek tiszakerületi evangélikus püspök meghalt

(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

Hétfőn reggel a nyiregyházai Luther-palotában váratlanul meghalt *szentgyörgyvölgyi dr. Domján Elek* tiszakerületi evangélikus püspök, nyiregyházai evangélikus lelkész. A püspök, aki pár nappal ezelőtt ünnepelte *hatvankilencedik* születésnapját, már régebb idő óta betegeskedett, azonban nem volt ágyban f beteg. Hétfőn reggel is felkelt, felöltözött és éppen diókészülékét akarta beállitani, mikor hirtelen a véhez kapott, majd lefordult székéről. Felesége ro hozzá elsőnek, de sem ő, sem a Luther-palotában és a szerencsétlenség szinhelyére sietö orvos már tudtak a püspökön segiteni, csak a hirtelen beállt lált állapithatták meg.

Nyiregyházán, de ugyanakkor Miskolcon és toraljaujhelyen is szinte pillanatok alatt elterjed népszerü püspök halálának hire. *Domján Eleket* m egy tizenkét hónappal ezelőtt, *Geduly Henrik* püs halála után választották meg tiszakerületi evangéli püspökké, ugyanakkor a nyiregyházai evangélikus meghivták lelkészüknek. *Domján Elek*, aki 1869-a sopronmegyei Vásárosfaluban született, először p pöki titkár, majd Fancsal község lelkésze, azután 1907-től kezdve harminc éven át — Sátoraljaujh lelkésze volt. 1921-ben választották főespere 1933-ban a kormányzó a kormányfőtanácsosi mé sággal tüntette ki, majd pedig tiszakerületi evan likus püspök lett.

Domján Elek harminc éven át előkelő szere töltött be Sátoraljaujhely egyházi, városi és társa mi életében. A nemzeti mozgalmaknak mindig él lelke volt, mikor pedig evangélikus püspök egyházkerülete, mint belmissziós egyházvezért ün pelte. Alig két hete, hogy a miskolci egyházkerü gyülésen örvendezve számolt be nagy tervei amelyeket azonban már nem valósithatott m Rendkivül nagy érdeklődéssel figyelte Domján E a magyarságnak a Felvidék visszaszerzéséért m inditott harcát. Midőn a magyar katonák bevonul Sátoraljaujhely, a püspök korábbi székhelyének h éven át a csehek által elszakitott részébe. Dom Elek éppen egyházkerületi ülésen elnökölt és rem hangon megható imádságot mondott a magyar ig ság teljes diadalrajutásáért, a vitéz és bátor m gyar katonák sorsáért.

Halálakor özvegyén kivül egyik menye tartózk dott mellette. Halálát özvegye, szül. *Győry Má* két fia, *Domján Elek*, a sátoraljaujhelyi Nemz Bankfiók főtisztviselője, *Domján Zoltán* sátoralj ujhelyi városi tanácsnok, két leánya, *Domján Aran* és *Domján Margit*, férjezett *Kökendy Oszkár* csendőrszázados felesége siratják. *Lichtenstein Lás* országgyülési képviselő, a tiszakerület evangélikus egyház felügyelője és *Duszik Lajos* egyházkerületi főjegyző-főesperes Domján püspök haláláról táviratilag értesitették báró *Radvánszky Albertet*, az evangélikus egyház felügyelőjét, aki viszont a miniszterelnököt és a kultuszminisztert értesitette.

Domján püspök tetemét a lakásán felállitott ideiglenes ravatalról átszállitották az egyházi diszterembe, ahol diszes ravatalt készitettek, amelyet héttőn este már sok koszoru vett körül. A temetés szerdán délelőtt lesz a nyiregyházai evangélikus nagytemplomból a város által adományozott diszsirhelyre. Az egyházi szertartást *Kapi Béla* dunántuli evangélikus püspök, titkos tanácsos végzi.

Domján Elek evangélikus püspök halála alkalmából *Imrédy Béla* miniszterelnök meleghangu részvéttáviratot intézett a püspök özvegyéhez. Ugyancsak hosszabb táviratban fejezte ki a kormány részvétét a miniszterelnök a tiszakerületi evangélikus egyház felügyelőjéhez, Lichtenstein László országgyülési képviselőhöz intézett táviratában.

Fontos külpolitikai kérdések a szerdai angol minisztertanács napirendén

London, okt. 24. (Inf.) Politikai és diplomáciai körökben nagy érdeklődéssel várják a szerdai rendes heti minisztertanácsot, amelynek napirendjén — az elterjedt hirek szerint — rendkivül fontos külpolitikai kérdések szerepelnek. A napirend egyik pontja az angol-olasz viszony kérdése, kapcsolatban a spanyol kérdés rendezésével. Most már *nincs többé akadálya az angol-olasz békeegyezmény életbeléptetésének. Végleg döntenek a kormányrekonstrukció, vagy legalább a megüresedett miniszteri tárcák betöltése ügyében is.*

Nem oszlatják fel a francia kamarát

Párizs, okt. 24. Daladier miniszterelnök ma délelőtt *Bonnet* és *Reynaud* miniszterekkel tárgyalt, az esti órákban pedig *Marin* jobboldali vezért fogadja. Politikai körökben ugy tudják, hogy *a miniszterelnök elejtette a házfeloszlatás tervét* és tanácskozásai most a kormány átalakitásának lehetőségei körül folynak.

A brit csapatok megszállták a Jeruzsálem fölötti magaslatokat is

Jeruzsálem, okt. 24. Az óváros megszállása hétfőn befejeződött. Az angol hatóságok *személyazonossági igazolvánnyal látják el a lakósokat* az ellenőrzés megkönyitése végett. Katonai különitmények *házkutatásokba vették a város fölötti magaslatokat is.* A brit hatóságok szerint *csak most kezdődik az ország általános „megtisztitása".* Haifa kikötőjébe ujabb csapatok érkeztek Angliából. Az ostromállapot még tart.

Vitéz Igmándy-Hegyessy Géza ny. testőrtábornok, az Országos Vitézi Szék ügyvezető székkapitánya, a kishitüség, a tömeghisztéria és a nemzetrontók ellen beszélt a fővárosvitézi társadalmi bizottságában

Vitéz Endre László alispán (X) avatta fel vasárnap Pánd köz... hősi Emlékművét.

Ünnepélyesen leleplezték Pánd községben a hősök emlékművét

(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

A pestmegyei Pánd nagyközség 88 hősi halottjának emlékére felállitott szoborművet diszes ünnepség keretében leplezték le. Az ünnepségen nagyszámu előkelőség élén vitéz *Endre László* alispán is megjelent. Ott volt továbbá *Matolcsy Mátyás* országgyülési képviselő, *Patay Samu*, *Viczián István* ny. államtitkár, a honvédség részéről pedig *Tasnády Ferenc* alezredes jelent meg.

Az istentiszteletek után a hősi emlékművet vitéz dr. *Endre László*, Pest vármegye alispánja avatta fel és többek között a következőket mondotta:

— Idejöttem, hogy békét hirdessek mára, harcot holnapra és hogy lerójjuk a kegyelet régen esedékes adóját azokkal szemben, akiknek emlékét Kiss János gyönyörü szobormüve hirdeti. Békét hirdetni jöttem, értsük meg egymást és becsüljük meg egymást. Szó volt arról, hogy ezt a mai ünnepséget elhalasszuk, de én vállaltam a felelősséget azért, hogy a közönségben a békét hozzam létre. Azt hiszem tehát, nem is kell a gyülés közönségét arra kérnem, hogy nyugalmát ebben a vonatkozásban őrizze meg. A mai nap nem lehet sem pártoké, sem személyeké, hanem az egyetemes nemzeti gondolaté. Négy évig tartott a nagy világégés és ezalatt ezek a magyar hősök, akiknek az emlékét hirdeti ez a szobormü, bizonyságot adták cselekvő haza- és fajszeretetüknek. Odaadták, ami a legdrágább volt, életüket és pirosló magyar vérüket, hogy megvédjék közös édesanyánkat, a magyar hazát, a magyar földet. Ezért esett el Pánd község nyolcvannyolc fia.

A továbbiakban a faj szeretetére hivta fel az egybegyült ünneplő közönséget: — A fajvédelem — mondotta Endre alispán — nagyobb darab kenyér és tisztább, nagyobb, világosablaku magyar hajlék, becsületes munka és megélhetési lehetőség. Sok egészséges magyar gyermek, akik mindegyikének jut kenyér. Ennek ma még számtalan akadálya áll fenn. Külső és belső akadály egyaránt. A mai nap nem alkalmas arra, hogy tetemre hivjuk a vétkeseket, de rá kell itt is mutatnunk az egyik legnagyobb akadályra, a zsidóságra. Egyelőre mellékes, hogy egyesek tulsoknak, mások kevésnek tartják az ugynevezett zsidótörvényt, de egyelőre legalább ezt kell végrehajtanunk. Készüljünk fel az uj harcra, az uj küzdelemre.

Az avatóbeszéd után még *Matolcsy Mátyás* mondott beszédet, majd a hatóságok képviselői és az előkelőségek megkoszoruzták a hősi emlékművet, a jelenvolt alakulatok pedig diszmenetben vonultak el az emlékmü előtt.

A fasiszta nagytanács ülése

Róma, okt. 24. (Stefani.) A fasiszta nagytanács kedden 22 órakor ötödik ülését tartja az októberi ülésszakban.

tagjai minél szélesebb körben érvényesüljenek és a rendi eszméket átültessék a társadalomba s ott ébren tartsák. Honvédelmi szempontból két főcsoportra osztható a rend, a hadkötelesekre, akik szükség esetén rendelkezésre állanak és a hadköteles koron tul levőkre, akiknek értékes szolgálatait adott esetben igénybe lehet venni. *A vitézekről mindenki tudja, hogy az első sorban állottak négy esztendőn át ott, ahol a halált osztogatták és ha elhangzik a hivó parancs, ma is mindannyian helyükön lesznek.*

— Az elszakitott felvidéki területek visszacsatolása után *a rend felállitja az uj vármegyei Vitézi Székeket és azonos mértékben veszi fel az uj területeken élő igényjogosultakat a rendbe, mint a csonka hazában tette.* Nem kell félniök szlovák és ruszin testvéreinknek, hogy sorsuk cseh szolgálatba kényszeritette őket. A rend csak azok kérését utasitja el, akik fajtájuk ellen minden kényszer nélkül vétettek. *A visszacsatolt területeken az ottani vitézek kapják elsősorban a vitézi telkeket,* hisz ők is ugyanugy megtették a kötelességüket a világháboruban, mint a csonka ország vitézei.

— *Az a kivánság, hogy a visszacsatolás munkáját nagy szociális politika kövesse, amelyért a rend eddig is harcolt.*

— *Meg kell szünni a kishitüségnek, a tömeghisztériának, mert ezeket, mint ártalmas férgeket fogjuk eltaposni. Nem akarjuk a mindent tudót és mindenbe beavatottat játszani, mert ez destruálásra vezet s ebből a nemzetre csak hátrány származik. Ennek a nemzetrontó munkának megszüntetésében járjunk jó példával elől és ha kell, sujtsunk le méltó erővel rájuk. A hadsereg ütőképessége szempontjából is nagy jelentősége van a mögöttes országrészek rendjének és nyugalmának. Nem türjük, hogy a sorsdöntő órákban az egyéni önzés érvényesüljön s ennek a gondolatnak legyünk utolsó leheletünkig is küzdő gárdája.*

Hosszantartó tapssal köszönte meg az előkelő közönség *Igmándy-Hegyessy Géza* tábornok előadását, majd dr. *Toporczy Emil* tartott nagy felkészültségü előadást a dunavölgyi kérdések rendezéséről, tekintettel a csehszlovák válságra. Előadásában statisztikai adatokkal támasztotta alá, hogy milyen területeket kell a magyarságnak visszakapnia.

Frank miniszter visszautazott Németországba

Frank Hans német birodalmi miniszter feleségével és kiséretével vasárnap reggel visszautazott Németországba. Bucsuztatására a pályaudvaron megjelent: *Mikecz Ödön* igazságügyminiszter, *bárczházi Bárczy István* államtitkár a miniszterelnök képviseletében, *Gánthay János* főkapitányhelyettes a főkapitány megbizásából és az igazságügyminisztérium több főtisztviselője, nemkülönben *Erdmansdorff* budapesti német követ.

Frank miniszter a pályaudvaron tett nyilatkozatában megindultan vett bucsut Magyarországtól. — „Megbeszéléseim — mondta — amelyeket a kormányzó urral, a miniszterelnök és a külügyminiszter urral és más személyiségekkel folytattam, mélyen meggyőztek arról, hogy *a magyar népnek sikerülni fog jogos követeléseit eredményesen kiküzdenie.* Szorosabb együttmüködésem *Mikecz* igazságügyminiszter urral lehetőséget ad majd arra, hogy jogi területen is szorosabb német-magyar munkaközösséget érjünk el."

Bécsből dr. *Frank* meleghangu táviratot intézett *Mikecz* igazságügyminiszterhez, hangsulyozva azt a véleményét, hogy budapesti látogatása lényegesen hozzájárult a Németország és Magyarország közt fennálló baráti kapcsolatoknak a jog területén való elmélyitéséhez.

Eckhardt Tibor nyilatkozata a magyar külpolitikáról

Eckhardt Tibor külpolitikai nyilatkozatot tett a *Berlingske Tidende* kopenhágai és egyidejüleg a *Le Soir* brüsszeli lap számára. Nyilatkozatában hangsulyozza, hogy a magyar külpolitika két évtizedes vonalvezetésében semmiféle változás nem következhetik be. A magyar külpolitika azért bizonyult állandónak, mert *a magyar társadalom egységes felfogásán* épül fel. Az elhibázott békeszerződésekkel szemben Magyarország a jövőben is a passziv ellenállás álláspontján marad. Az elszakitott területek magyarsága is husz év keserves szorongattatásai között mindvégig közjogi ellenzékben maradt az utódállamokban megtestesült uj nemzetközi rendszerrel szemben.

Kifejti Eckhardt, hogy a magyarsag törhetetlen ellenállásában *sohasem tévedt az erőszak vagy a kalandok politikájának utjára.* Az az elv, amelyet álhatatosan követtünk, a szudétanémet kérdés rendezésekor ünnepélyes elismerést nyert, tehát *a magyar kérdésre való alkalmaztatása sem halasztható tovább.*

— Több mint egy évtized óta — fejezte be nyilatkozatát Eckhardt — szoros barátságban él Magyarország *Olaszországgal* és ápolja a jó viszonyt *Németországgal* és *Lengyelországgal.* Ezekkel a hatalmakkal való jóviszonyunk épségét azonban mindig ugy szolgáltuk, hogy a nyugateurópai közvélemény rokonszenvét ezáltal kockára sohasem tettük.

A keresztény munkásság és a Fiatal Magyarság nagygyülésen tüntetett a szélsőségek ellen és követelte a Felvidék visszacsatolását

(Felvételünk a Képes Pesti Hirlapban.)

Vasárnap délelőtt a keresztény magyar munkásság, valamint az agrárifjuság hatalmas tömegei vonultak fel a pesti Vigadóban, hogy közös nagygyülésen nyilvánitsák egységes törekvéseiket és támogassák a kormányt a Felvidék visszacsatolásáért folytatott küzdelmében. Az EMSzO (Egyházközségek Munkás Szakosztályai), a KALOT (Katolikus Agrár Legényegyletek Országos Titkársága) és a Fiatal Magyarság mozgalmának vezetői és hivei töltötték meg a Vigadó termeit. Az elnöki emelvény felett hatalmas piros-fehér-zöld drapéria boritotta a falat s középen csak ez az egyetlen szó állt hatalmas betükkel: „Rend".

A Magyar Hiszekegy hangjaival nyitották meg az ünnepséget, azután *Sinkó Lajos* elnöki megnyitó beszédében azt hangoztatta, hogy a legközelebbi magyar cél, amiért most *valamennyiünknek egy emberként kell küzdenünk, a Felvidék visszacsatolása.* Az elnököt ekkor viharos kiáltásokkal szakitotta félbe a közönség:

— Mindent vissza! Fegyvert akarunk! Magyar léngyel határt akarunk!

— Azt üzenjük felvidéki testvéreinknek — folytatta az elnök —, hogy a rabság már nem tart soká. Van az országban száz és százezer magyar munkás, akik készek életüket is feláldozni, hogy kiharcolják a magyar igazságot és széttörjék a rabbilincseket. Állunk elébe a kardcsörtetésnek, a tankokkal, géppuskákkal és repülőbombákkal való fenyegetődzésnek. Mi magyarok nem kiabálunk, nem fenyegetődzünk, de ütünk. Az egész világ igazságot keres, ez pedig csak egy: *a mi magyar igazságunk.*

A beszéd után a sokezer fönyi hallgatóság percekig lelkesen tüntetett a velünk barátságban lévő államok vezetői mellett. Ezután *Csurgai István* munkás mondott beszédet.

— A magyar munkásság — mondotta többek között — hitet akar tenni felvidéki testvérei mellett. A magyar munkásság reformokat akar, de nem olyanokat, amiket szolgai módon másolunk le idegenből, hanem amelyeket a magyar nemzet mindenkori igényének megfelelő módon hajtunk végre. *Olyan gazdasági rendszert akarunk kiépiteni, amelyben a nemzet minden tagja megtalálja boldogulását.* Ma nem pártokra van szükség, hanem magyarokra. Meg akarjuk szervezni a magyar munkáskamarát, amely biztositani fogja minden magyar munkás érdekét. — Beszéde végén felhivta a szociáldemokrata munkásság figyelmét arra, hogy lássák be, hogy a keresztény magyar munkásság soraiban van a helyük. A magyar munkásság igazságot akar Magyarországnak és igazságot a magyar munkásnak és ebben a harcában szeretettel várja a szociáldemokrata munkásságot is. A magyar munkásság mindent visszakövetel, de visszaköveteli *Szent István* szellemét is, a magyar önérzetet és a magyar családot.

Alföldi Alajos, a fiatal magyarság mozgalmának szónoka arra utalt, hogy a magyar sors legválságosabb óráiban mérgező pletykák mételyezték a magyar közéletet. *A fiatal magyarság mozgalma ezeket a rágalmakat és lázitásokat akarja megszüntetni.* Most ne marjuk egymást, mert nem a darab kenyérről, hanem az életünkről van szó. A fiatal magyarság katolikus és protestáns tagjai erősen fogják egymás kezét az acsarkodókkal szemben. Tisztában vannak azzal, hogy az uj magyar világot csak a munkásságra és a föld népére lehet felépiteni.

— A fiatal magyarság — mondotta a szónok — szembe akar szállni a rémhirterjesztőkkel és gyülölködőkkel a magyar cél érdekében. De ugyanekkor hirdeti, hogy *az uj világ felépitését egyetlen párt vagy szervezet sem sajátithatja ki, abban valamennyi magyarnak meggyőződéssel és munkával kell résztvennie.* Ebben a munkában találkozni kell a magyar munkásságnak, a föld népének és a dolgozó értelmiségnek.

A fiatal agrárifjuság nevében *Boldog Vince* tolmácsolta *1500 magyar falu baráti csatlakozását.* Kijelentette, hogy az agrárifjuság egyenruhanélküli hadseregnek tekinti magát, amely a közös szent magyar célért küzd. Ezt a hadsereget nem lehet leszerelni addig, amig meg nem valósul a szociális igazságon ujjáépült Magyarország. *Aki a nemzet egységét és az ország függetlenségét áruba bocsátja, az áruló és pusztulnia kell.* A magyar agrárifjuság munkástestvéreivel együtt a szentistváni hit és az örök hazaszeretet betonalapján áll.

Vida István munkás felszólalásában utalt arra, hogy a magyar munkásság látja a felelős kormánytényezők jóindulatát és ezért támogatja őket törekvéseikben. Szakitani akarnak mindazokkal, akik világnézetükkel és mulasztásaikkal destrukciót keltettek és ehhez megvan az erejük, mert *vezérük a magyar nemzet hivatott vezére, Horthy Miklós kormányzó.*

Amikor a szónok Horthy Miklós nevét emlitette, a tömeg percekig éljenezte és ünnepelte a kormányzót.

A nagygyülés utolsó szónoka *Freesz József* lelkész az EMSzO egyik vezetője volt. Azt fejtegette, hogy a magyar munkásság célja *az erős nemzet, a boldog család és a megelégedett munkás.* A magyar munkásság hisz a magyar cél győzelmében, uj rendszert kiván, uj emberekkel. A törvény teljes szigorával kell fellépni *azok ellen, akik nem érzik egynek magukat a magyar közösséggel.* A magyar munkásságnak az az álláspontja, hogy azokon a pályákon, amelyeken a magyar nemzet életét irányitják, csak krisztusi magyar szerepeljen.

A szónokot sokszor szakitották félbe és alkalmi szavalókórusokká alakulva követelték a Felvidék azonnali visszacsatolását, hosszasan éltették *Horthy Miklós* kormányzót és a miniszterelnököt. A lelkes hangulatu nagygyülés a Himnusz hangjaival ért véget.

Halifax angol külügyminiszter nagy beszédet mondott Edinburgban a nemzetközi helyzetről

„Elismerjük, hogy Magyarországnak jogos követelései vannak és reméljük, hogy meg fogják találni az utakat és módokat azok kielégitéséhez"

London, okt. 24. (Magyar Távirati Iroda.) Lord *Halifax* külügyminiszter Edinburghban — a válság óta tartott első nyilvános beszédében — áttekintette a legutóbbi nemzetközi eseményeket.

A munkáspárt 1919-ben erélyesen tiltakozott az ellen, hogy a német elemeket Csehszlovákiába bekebelezzék. Az egyik oldalon állott egy eléggé homogén népesség követelése, hogy maga választhassa meg a maga politikai sorsát. Nehéz volt az angol nép számára, hogy elutasitsa ezt a követelést. A másik oldalon állott az a tény, hogy e követelés teljesitését ellenállhatatlan fegyveres erővel való tüntetéssel sürgették.

— Döntenie kellett a kormánynak: *engedjük-e, hogy Európa, sőt az Európán messze tuleső államok háboruba sodródjanak s erőszakkal feleljenek erőszakra, vagy hogy mi a francia kormánnyal együtt minden befolyásunkat arra használjuk, hogy más módon eszközöljük ki a lehető legkedvezőbb feltételeket.* Hiába vitatkoznánk most arról, el lehetett volna-e háritani a bajt, ha Csehszlovákia urai a nagyobb előrelátás politikáját követték volna. Mi lett volna a másik megoldás?

— *Semmiféle háboru nem menthette volna meg Csehszlovákiát* a legteljesebb pusztulástól és az elsöpörtetéstől, amely mellett eltörpülnek azok az áldozatok, amelyeket most követelnek tőle.

Általános háborut kezdhettünk volna, amelyben Csehszlovákia férfilakossága a legborzalmasabb tömegmészárlás áldozata lett volna

s amelynek befejezése után senki sem vonta volna meg ismét határait abban az alakban, ahogyan a háborunak meg kellett volna Csehszlovákia határait védeni.

— Csakis Csehszlovákia teljes elpusztulása, vagy a másik megoldás között választhattunk. Nem lehet kétséges, hogy helyes volt az az elintézés, amely a félvilágot mentette meg a háborutól. September utolsó napjaiban már többször ugy látszott, hogy menthetetlenül az örvénybe kell zuhannunk s csak a miniszterelnök rendithetetlen elszántságának köszönheti a világ, hogy megmenekült a katasztrófától. *Az emberek Angliában éppen ugy nem kivánják a háborut, mint Németországban.*

A legutóbbi események kimutatták, hogy a köznép minden országban egyaránt irtózik attól a gondolattól, hogy vezéreik olyan utra terelhetik őket, amely örvénybe vezet. *Egyesek talán alábecsülik a Chamberlain—Hitler-nyilatkozat értékét, de ha elevenen tarthatjuk ezt a szellemet és mindkét fél kölcsönös érintkezési pontok alapjává fejlesztheti azt, akkor nagy és messzemenő eredményeket érhetünk el a világ számára.* Sokat beszélnek biztositékokról. Habozás nélkül kijelentem, hogy ha sikerül a német és angol nemzeteknek igazi megértést elérni, akkor *ez lesz a legerősebb biztositék.*

Remélem, hogy a határok módositása *a népek néprajzi megoszlása szerint*, amely Közép- és Délkelet-Európában most folyik, *hozzá fog járulni a szilárdsághoz és békéhez.*

Aminek most tanui vagyunk, az a versaillesi béke felülvizsgálása, amelyről a népszövetségi alapokmány intézkedett, de ezeknek a határozmányoknak mindeddig nem szereztek érvényt.

A magyar kormány most tárgyalást folytat a csehszlovák kormánnyal és reméljük, méltányos megoldást fognak találni, ami kiküszöböli vagy csökkenti a faji sérelmeket.

Elismerjük, hogy Magyarországnak jogos követelései vannak és reméljük, hogy meg fogják találni az utakat és módokat azok kielégitéséhez.

Az ilyen problémáknak nincsen eszményien tökéletes megoldásuk és mindig maradnak kisebbségek a határ egyik vagy másik oldalán, de ha a felek a jóindulat szellemében tárgyalhatnak, akkor remélhetjük, hogy megegyezhetnek a kisebbségek érdekeit szolgáló biztositékok tekintetében is, amelyek csökkenteni fogják az igazságtalanságot és megkönnyitik a jövendő barátságos együttműködést.

Lord Halifax ezután hosszasan fejtegette, hogy *Angliának fegyverkeznie kell, hogy szava teljes súlyával essen latba a béke érdekében.*

Mi a béke utja

Az az elgondolás, hogy a háboru elkerülhetetlen s hogy régi mintáju védőszövetségekkel kell a biztos háborura felkészülnünk, Európát ellenséges táborokra osztaná és közelhozná az összeomláshoz. Abban a világban, amelyet meg akarunk valósitani, az összes nemzetek egymás mellett élhetnek, igaz jogaikat az összesség tiszteletben tartja, vitáikat szabad tárgyalás utján intézik el. Mindenki tisztességesen élheti le életét, senkit sem fog a háboru kisértete fenyegetni.

De ahhoz, hogy csendesebb vizekre kormányozhassuk a világot, mérlegelnünk kell három lehetőséget: 1. A háboru, 2. a fegyveres békét és 3. a megegyezésen alapuló békét. Meg akarunk menekülni az elsőtől, meg akarjuk valósitani a harmadikat, de meglehet, hogy valamint Dante szerint a purgatóriumon át vezet az ut a paradicsomba, ép ugy *az igazi békéhez talán a fegyveres béke szakaszán át jutunk.*

Nem szokásunk és nem is kivánunk mások dolgaiba avatkozni, amig nem avatkoznak bele a mi dolgainkba s a *világ csendesebb hely lehetne, ha bizonyos külpolitikai kommentátorok itt és külföldön nagyobb tartózkodást tanusitanának.*

Minden tőlünk telhető módon elő kell mozditanunk, hogy kézzelfogható alakot öltsön a Németország, Olaszország, Franciaország és Anglia közt Münchenben létesült személyes érintkezés.

Nem hagyjuk el régi barátainkat azért, hogy ujakat keressünk. Javitani akarjuk viszonyunkat mindazokkal, akik hajlandók viszonyaikat velünk javitani. Általános megértésért akarunk dolgozni; ennek keretében mindnyájan találkozhatnak a kölcsönös türelem és tisztelet közös alapján.

Szent István szellemében folyó országépitő munkát sürgettek az Emericana nagygyülésén

József kir. herceg szózata az ifjusághoz

A katolikus főiskolai ifjuság legnagyobb szervezete, az Emericana Szövetség Székesfehérvárott, Szent István ősi városában tartotta meg idei nagykáptalanját. A városháza dísztermében nagyszámu és előkelő közönség jelent meg. Ott voltak *József* kir. herceg, gróf *Széchenyi Viktor* főispán, *Ecsedy József* alispán, *Csitáry G. Emil* polgármester, a székeskáptalan tagjai a Rómában tartózkodó Shvoy püspök képviseletében *Miller József* prelátus-kanonok vezetésével, továbbá *Temesy Milán* tábornok, vegyesdandár parancsnok és igen sokan mások.

Bitter Illés apát, az Emericana commentátora nyitotta meg a nagykáptalant. Hangsulyozta, hogy nincs szükség afölött gondolkodnunk, hogy uj magyarság fogalmat alkossunk és ujra határozzuk meg a magyarság értelmét és célját. Ezt elvégezte Szent István. Nem bontotta fel az életet fiatalokra és öregekre, sem tudósokra és tudatlanokra, vagy gazdagokra és szegényekre, hanem *egymás mellé állitott minden magyart, mert csak igy lehet egész és teljesen magyar élet.* Aki éket ver korok és nemzedékek közé, az megint a szellemi népvándorlás országutjára züllesztí az országot. Az Emericana ifjusága azon dolgozik, hogy ne szociális és politikai magyarok legyünk, hanem kizárólag szentistváni magyarok.

József kir. herceg, az Emericana főprotektora intézett ezután szózatot az ifjusághoz.

— Szent István Magyarországa — mondotta a kir. herceg — csak szentistváni elveken épülhet fel. Követnünk kell a nagy király tanitásait és mélységes testvéri szeretettel, *rang és osztálykülönbség nélkül, nyujtsunk kezet egymásnak* és karöltve, törhetetlen hittel és a Mindenható iránti bizalommal dolgozzunk és mindig csak dolgozzunk Hazánk feltámadásáért. Kövessük azoknak a százezreknek a kötelességteljesitésben megnyilvánuló példáját, akiket hazájukért imádkozva meghaltak a Hazáért. Az ő példájuk álljon előttünk, hogy majdan rólunk is elmondhassák: nem éltünk hiába. Legyünk istenfélő, hithü nemzet, *mert csak igy szünnek meg az ellentétek, csak igy irthatjuk ki régi hibáinkat, az örökös széthúzást és azt, hogy mindenki a maga utján akarja hazánkat szolgálni.* Bizzunk az ország vezetőiben, támogassuk őket nagy munkájukban, szivvel, lélekkel, akkor Isten is megáldja ezt az országot és Szent István alkotása ujból fel fog virágozni.

A több ezer főnyi hallgatóság percekig lelkesen ünnepelte *József* kir. herceget. Ezután *Egyed István* müegyetemi dékán tartott ünnepi előadást „Szent István magyar állama" cimmel. Vitéz *Szadeczky Kardos György* az Emericana ifjuságának álláspontját fejtette ki és kijelentette az *Emericana nevében, hogy a mai nehéz időkben minden felforgatásra irányuló törekvést, minden egyéni érvényesülési vágyat, minden széthúzást hazaárulásnak minősitenek.* Az Emericana csatlakozik a Fiatal Magyarság mozgalmához és ebben a történelmi órákban a feltétlen magyar egység gondolatát hirdeti, mert ma minden magyarnak munkában a helye.

Az általános helyesléssel fogadott beszéd után a nagykáptalan hódolattal üdvözölte *Horthy Miklós* kormányzót, *Imrédy Béla* miniszterelnököt és a kormány többi tagjait. A nagygyülés után ünnepélyesen megkoszoruzták Szent István sirját.

Nagyigényü? Takarékos?
Müller
GYÖRGY
szücsmesternél vásároljon!
Pelőfi Sándor-utca 6.

orkba. A főtitkár párizsi lá-
Demokratikus Köztársaság pá-
ált. Képünk a VDK képviselé-
az ENSZ főtitkáráról a rádió
gyűrűjében.

sát. A közigazgatási átszervezés kérdését országszerte megvitatták. Ceausescu bejelentette, hogy az észrevételek alapján a párt és állami bizottság lényeges változásokat eszközölt eredeti javaslatán. A módosított javaslat értelmében a megyék száma a tervezett 35 helyett 39 lesz.

gárda nem lékezte me
gyorsan és elég hatáso
detroiti, a New York-i
Wankee-i, a cambridg
más városok néger get
fellázadt lakosságát A
lönleges szövetségi erő
állításának ügyét az úgy
zett *„polgárjogi tüntetések-kel foglalkozó elnöki tanácsadó bizottság”* zárt ülésein
vitatják. A bizottságot
Johnson elnök alapította a
múlt év nyarán azzal a cél-
lal, hogy javaslatot dolgoz-
zon ki a négerlázadások meg-
előzésére és leverésére.

ció
l a

Josej
„a végsők

Josephine Baker, a század
első felének világhírű revü-
csillaga most tért vissza az
Egyesült Államokból, ahol

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Február 19—25:

Komarov-hét Pápán

Vlagyimir Komarov özvegye is részt vesz a kiszesek ünnepségein

1021

A szovjet hadsereg megalakulása ötvenedik évfordulójának megünneplésére és Komarov szovjet űrhajós tiszteletére február 19 és 25 között Komarov-hetet rendez Pápán a KISZ Veszprém megyei Bizottsága és Néphadsereg Komarov KISZ bizottsága. Az ünnepi hét alkalmából egy sor olyan rendezvény lesz, amelynek célja a magyar—szovjet barátság elmélyítése, s a szovjet katonák hősiességének méltatása.

Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a tragikus halált halt szovjet űrhajósnak a szoborportréját Pándi Kiss János szobrászművész készítette el. Ennek a szobornak a felavatásával kezdődik a Komarov-hét, 19-én, hétfőn. A szoboravató ünnepségen részt vesz Vlagyimir Komarov özvegye is, aki találkozik majd a Komarov KISZ bizottság tagjaival és a magyar és szovjet katonatisztek feleségeivel is.

A sokrétű programban szerepel többek között egy képzőművészeti kiállítás, műsoros klubest, irodalmi pályázat, könyvkiállítás, veterán-találkozó, szovjet játékfilm-bemutató, és különböző műsorok, előadások.

Az ünnepi hét záróműsora február 25-én lesz, ekkor tartják meg „A szovjet katona" című szavalóverseny

ellen

arányú súlyos vereséget
szenvedett, M. L.

KIALUDT AZ OLIMPIAI

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

ESTI HÍRLAP

FEB 19.

Komarov szoborportréja

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából hétfőn Komarov-hét kezdődött Pápán. Ez alkalommal, hétfőn délelőtt ünnepélyesen leleplezték a tragikus halálú űrhajósnak, Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a Szojuz—1. pilótájának szoborportréját, Pándi Kiss János alkotását. Az ünnepségen részt vett Komarov özvegye is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

1966 FEB 20.
NÉPSZAVA

Komarov szoborportréjának leleplezése Pápán

1021

Pándi Kiss [illegible]

Valentyina Komarova, a hősi halált halt szovjet űrhajós mérnök-ezredes, Vlagyimir Komarov özvegye, kislányával együtt vasárnap Veszprém megyébe látogatott.

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig *Komarov-hetet* rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov mérnök-ezredes szoborportréját, *Pándi-Kiss János* szobrászművész alkotását, a KISZ központi bizottságának ajándékát.

Az ünnepségen részt vett Komarov özvegye és Irina nevű kislánya is. Jelen volt *Kovács Pál* vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes, valamint a KISZ központi bizottsága, a megyei és a helyi társadalmi szervek több képviselője. *(MTI)*

eredményeket
csak érinti, m
ri lemaradás
colgatja. Utal
sult létszám
igazolatlan
gyakoriságára
miatt kiesett
szaporodására, a technológiai fegyelem megsértésére.

hagynak bennünket, s nekünk kell dolgozni a hiányzók helyett is.

A minőséggel volt baj...

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy novemberben és decemberben nem kellett több száz mázsa kristályos trisót *visszaoldani* — tapint a lényegre egy szocialista brigádtag.

Így a vita arra terelődött, hogy miért kellett három napi termelésnek megfelelő mennyiségű trisót visszaoldani, ami a lemaradás túlnyomó többségét idézte elő. Abban gyorsan megállapodtak, hogy a minőséggel vol

---

A Volga-parti város te-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

1968 FEB 20

Pápai Kiss Pándi

MAGYAR NEMZET

Komarov szoborportréjának leleplezése Pápán

Valentyina *Komarova*, a hősi halált halt szovjet űrhajós mérnökezredes, Vlagyimir Komarov özvegye, kislányával, Irinával vasárnap Veszprém megyébe látogatott. A vendégeket Veszprémben nagy tisztelettel fogadták a megye vezetői. A kis Irinát az úttörők úttörővé avatták.

A vendégek vasárnap délután Veszprém nevezetességeivel ismerkedtek meg, majd a Balaton partján, Tihanyban tettek látogatást.

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov szoborportréját, *Pándi-Kiss* János szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen részt vett Valentyina Komarova és kislánya is.

Szabó János, a KISZ központi bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet, majd sor került Komarov szobrának ünnepélyes leleplezésére. Végül Valentyina Komarova mondott köszönetet a kegyeletes megemlékezésért. Szavai után az ünnepség résztvevői koszorúkkal borították el a szobor talapzatát.

engedelmességére
együtt Gobbi nagy
got megközelítő zen
ságára, a ritmusok el
re, a belépések éles
re, az olasz szövega
virtuozitására. Lehet,
gó *szólama* is valam
sabb fekvésű az ő számára; de
s hang- és dallamképzésben
alighanem az is döntő, hogy ez
a szerep minden másnál job-
ban az övé, s Gobbi Jágójára
minden másnál érvényesebb a
múlt évben leírt jellemzés:
»torkában, hangszalagjaiban,
arcizmaiban hordozza a tu-
dást, minden másodperc pon-
tos beidegzettségével«. Mást,
értékelésben kevesebbet ma
sem mondhatunk róla.

Kovács János

Mireille Mathieu-t, a világhírű francia sanzonénekesnőt. Mathieu Grenoble-i szerepléséről indult tovább impresszáriója, titkárnője és fényképésze kíséretében. A gépkocsi felborult, de senki sem sérült meg súlyosan.

~

A Csokonai diákszínjátszó napokat az idei Somogyi Napok keretében április 5., 6. és 7-én rendezik meg Csurgón. Tizenhárom diákegyüttes vesz részt magyar és külföldi drámákkal a Dunántúlról a találkozón.

ELADÓ Kecske
u. 17. számú h
költözhető. Érd
színen.

ri mély
ét, Nyíri
1092

TEHENÉSZET,
dozást vállal
szövetkezetben.
ges. Ajánlatok
Talfája 146. Ber

nór ut-
leklődni
1036

SZEMÉLY-, vag
csi-vezető sürg
kedne Kecskemé
nyékén, tsz-be is. Ajánlatokat:
„Féléves gyakorlattal 119 314"
jeligére a Kecskeméti Magyar
Hirdetőbe kérek. 1096

TATRÁN motorkerékpár garancialevéllel, kifogástalan állapotban eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Bem utca 4. Lakatosműhely. 1097

KÉT kisgyermek mellé gondozót keresünk. Lehet nyugdíjas is. Érdeklődni: Kecskemét, Bajcsy-Zsilinszky u. 1. Kósáék.
1098

EGY-, vagy kétszobás lakást

ics 980

szakmunkásokat, valamint
építőipari segédmunkásokat
keresünk felvételre.
Jelentkezés: Kecskeméti Ingatlankezelő Vállalat munkaügyi csoportjánál Reiszmann Sándor u. 20.

Gyá
Gépszerelő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1968 FEB 2

Leleplezték Komarov mellszobrát

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov mérnök ezredesnek, a Szojuz—1 űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját, Pándi-Kis János szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen részt vett Vlagyimir Komarov özvegye és Irina nevű kislánya is. Jelen v[illegible] Kovács Pál vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes, a KISZ Központi Bizottsága, a megyei és a helyi társadalmi szervek több képviselője.

Szabó János, a KISZ Központi Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet. Ezután került sor a szobor ünnepélyes leleplezésére, majd Komarov özvegye mondott köszönetet a kegyeletes megemlékezésért. Szavai után az ünnepség részvevői koszorúkkal borították el a szobor talapzatát. (MTI)

[illegible] reggel is ott aludta az igazak álmát.

Nem, ne gondolja, hogy olyan szomorú foglalkozás ez, hogy csak időnként történik derűs epizód. Úgy gondolom, minden foglalkozás, amely az ember érdekében van, alapvetően derűs. Hogy aztán a valóságban is az-e, azoktól függ, akik csinálják

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

1021

Elkészítette Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a próbarepülésre küldött Szojuz 1, tragikus halálú űrhajóspilótájának szoborportréját Pándi Kiss János budapesti szobrászművész, a Százados úti művésztelepen. Pápára, az ottani, Komarov nevét viselő repülős ezredhez kerül a mellszobor. Leleplezése február 19-én lesz, egyik eseményeként a Komarov-hétnek, amelyet a veszprémiek és a pápaiak rendeznek a szovjet hadsereg fennállásának 50. évfordulója jegyében, Vlagyimir Komarov özvegye is részt vesz férje szobrának felavatásán.

Új teraszok

140 hektáron

A bodrogkeresztúri Kővágó dűlőben és a mádi Ózhegyen teraszokat alakítanak ki, mintegy száznegyven hektáron. A teraszokat szőlővel telepítik be a szakszövetkezetek. A meliorációs munkákkal előreláthatólag novemberben végeznek.

Az Oroszlányi Szénbányák vszb fórumán:

A nők és a fiatalok helyzete a szállítóüzemben

Pándi Kiss János

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

nohvánművész

DOLGOZÓK LAPJA

1981 NOV 24

DOLGOZOK LAPJA

1021

Új szobrok Pándon

A Pest megyei Pándon felállították a közelmúltban elhunyt Pándi Kiss János szobrászművésznek, a falu szülöttének „Integető" és „Korsós nő" c. szobrát. A képen: a „Korsós nő" c. szobor.

verek a béke

ıak közhe-
al ellen kell
hány szára-

ıst, február
följegyezte,
ződött had-
kból, s Pet-
nagy leckét
ainak.
p után hu-
kal erősebb
alomra törő
mbenéznie a
)jaink törté-
ért véget a

„A fegyveres harc eszközeinek fejlődésében a második világháború alatt elvileg újat jelentett az ellenség hátországi objektumainak a megsemmisítésére alkalmazott nagy hatótávolságú rakétaeszközök megjelenése a háború végén, valamint az új, nagy erejű megsemmisítő eszköz, az atomtöltet alkalmazása. Ezek teljesen új harceszközök voltak, amelyeknek a hadtudományban szükségszerűen fordulatot kellett előidézniük, és ez valóban meg is történt. Ez a fordulat összehasonlíthatatlanul lényegesebb volt annál, amit hajdanában a lőfegyverek megjelenése hozott magával."

A haditechnika fejlesztése nem a nyilvánosság előtt folyik. Épp ezért a világközvéle-

Az első atomkísérletekhez hallatlanul nehéz körülmények közt Kazánban fogtak hozzá, az ottani paleontológiai múzeum helyiségében. A tudósokat a frontokról, az ország minden részéből kellett összetoborozni; Amerikában, a frontok zajától távol, ekkor már dollármilliók álltak a jól szervezett tudóscsoportok rendelkezésére.

Az atom- és rakétakísérletek történetéből

A szovjet atomkísérletek akkor lettek igazán intenzívekké, amikor a hirosimai és nag-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TÜKÖR

Pándi Kiss
János

1968 FEB 2

SZOBOR

A HŐS ŰRHAJÓS EMLÉKÉRE. Pándi Kiss János szobrászművész a Százados úti művésztelepen mintázza Vlagyimir Komarov, a hősi halált halt szovjet űrhajós ezredes portréját. A szobrot Pápán állitják fel. /Fotó: Szebelédi/

denált elválasztó mirigyeket látott. Még a porzókat is ilyenféle szerveknek tartotta. Mirigytanát teljes következetességgel alkalmazta a májra és a lépre, az egykoru nézetekkel szemben kimondván, hogy *az epe nem az epehólyagnak, hanem a májnak terméke.* A nyelvről és a tapintószervről szóló dolgozatai nyomán a kültakaró bizonyos részét ma is *Malpighi-rétegnek* nevezik. Ugyancsak alapvetők a tüdő, az idegek, az agy, a retina s a tapintótestecskékre vonatkozó vizsgálatai. *A béka tüdején 1661-ben ő fedezte fel a kapilláris vérkeringést* s 1665-ben ő irta le elsőnek a vörös vértestecskéket.

Még *Malpighi* életében nagy népszerüségre tett szert a selyemlepkéről irt, gazdagon illusztrált, nagy műve *(De Bombyce, Londini 1669)*, amely az első részletes, monografikus rajza egy izeltlábunak. Ebben irja le az izeltlábuakra jellemző csöves mirigyeket, amelyeknek élettani feladata még ma sincs teljesen tisztázva. *A tudomány Malpighi-edények néven ismeri őket.*

Malpighi dolgozatai egyenkint is, de összegyüjtve is megjelentek. Linné azzal örökitette meg nevét, hogy egy Közép- és Dél-Amerikában honos növényt *Malpighiának* nevezett el. Az élete végéig fáradhatatlanul dolgozó tudós egyébként mélyen vallásos lélek volt, aki minden felfedezésében az isteni akarat tervszerüségét s bölcseségét csodálta.

Önkéntes Ifjusági Mentőcsapatok hirei

Jelentés a legutóbbi légitámadás után végzett mentő munkánkról: Junius 27-én délelőtt a bombázás után száz főnyi csapatunk a bombázás helyszinére sietett, ahol azonnal beálltak a munkába. Romeltakarításban és tüzoltásban segédkeztek. Apáca- és leánycsapataink a romeltakarítók munkájának könnyitésére a vizet hozták és az ivóvizszükségleteiket látták el a csapatoknak. Délután 5 órakor vonultak haza a csapatok.

***Elsősegélynyujtó tanfolyam* indul julius 3-án, hétfőn délután 6 órakor a Reáltanoda-u. 7. sz. alatt (iskola). A tanfolyam tiz napig tart délután 6—8-ig.**

***Kerületi csoportvezetők* a kerületi munka megbeszélése végett a központban jelentkezzenek.**

Vasárnapi hireinkben ezentul rövid jelentést adunk a mentőcsapatok segélymunkájáról.

***Központ:* Budapest, IV., Szerb-utca 9. szám. Telefon: 385—529 (Országos Magyar Katoli-**

Uj egyházművészeti alkotás

a Tóth Tihamér emlékére készült Keresztut

A haladó szellemü, izmos magyar egyházművészet jelentős uj alkotását láthatja a főváros közönsége a Központi Papnevelő Intézet folyosó-kápolnájában. Pándi Kiss János szobrászművész Keresztutja vonja itt magára a figyelmet. A mű még nem teljes, hiányzik a Keresztut két állomása, amelyeknek elkészültét a művész betegsége akadályozta meg, de igy is szinte lenyügöző hatásunak mondhatjuk az elénk táruló képet.

Sokak előtt ismeretes, hogy boldog emlékezetü Tóth Tihamér püspök, a papnevelde egykori rektora már tervezte művészi Keresztut felállitását a szemináriumban, miután annak kápolnáját már gazdagon feldiszitette. Váratlan halála azonban megakadályozta ebben a tervében. Volt tanitványai és tisztelői valósitották meg a nagy püspök szándékát: az Egyetemi templommal párhuzamosan huzódó szemináriumi folyosót kápolnává alakitották át és itt helyezték el a Tóth Tihamér emlékét őrző stációt. Dr. Marczell Mihály prelátus, rektor és dr. Péterffy Gedeon vicerektor, a Tóth Tihamér Emlékbizottság vezetői természetesen nagy gondot fordítottak arra, hogy teljes művészi értékü alkotás kapjon helyet a szeminárium falai között. Választásuk Pándi Kiss János Keresztutjára esett. A művész 1941-ben első dijat nyert Stációjával a Székesfőváros Keresztut pályázatán.

A tehetséges szobrászról tudni kell, hogy Olaszországban szivta magába azt az uj szellemet, ami XI. Pius pápa szándékai nyomán született meg. XI. Pius pápa volt az, aki felismerve a művészetek nevelő fontosságát, rendelkezésével uj, friss lelket vitt az egyházművészetbe. A Rómát járó magyar művészre különösen Biagini Keresztutja hatott, amely a nemrégiben épült római Cristo Re templomot disziti. Átvette tőle a leegyszerüsitett, pusztán a lényegre szoritkozó stilust, a kompozició zártságát és főleg azt a drámai kifejezésmódot, amivel megmintázott alakjait, illetve alakjainak belső világát jellemzi. Szakit az általános hagyománnyal, amely a Keresztut egyes képein elkerülhetetlennek tartja a tömegjelenetet; ő csupán két, három, legfeljebb négy alakot vés ki, ezzel is a lényegre összpontositva minden figyelmet. Körtefába faragta az egyes állomásokat, tehát még a többszinüség sem zavarja a belső kifejezést. A domborművek rejtett felső világitást kapnak. Ez a fényhatás igen jól kiemeli a plasztikus vonalak szépségét. A kompozició egészbenvéve ujszerü, erőteljes, tökéletesen szolgálja a célját. Komoly nyeresége a magyar egyházművészetnek.

Szólnunk kell még azokról, akik a folyosó-kápolna művészi kiképzéséhez hozzájárultak. Ugyancsak Rómát járt művészek: Urbányi Vilmos és Jeges Ernő nevét kell itt említenünk. Az előbbinek a kápolna nemesen egyszerü tervei köszönhetők, az utóbbi pedig ecsetjével ókeresztény szimbolumokat és Kempis Tamás Krisztus követésé-ből vett idézeteket festett a falra. A Szent kereszt oltár egyelőre hiányzik és a szines üvegablakok is csak tervekben vannak meg. Alkalmunk volt megtekinteni a terveket s azok alapján el tudjuk képzelni, hogy a kápolna teljes elkészülése után nemcsak különleges művészi látványosság, hanem áhitatos meditáció helye is lesz.

(Sz. I.)

Eljegyzés:

Nessel Piroska és *Csorba* Ernő jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Czermann Valériát, dr. *Czermann* Antal országgyülési képviselő leányát eljegyezte dr. *Sára* Endre orvos. (Minden külön értesités helyett.)

Dr. aranyosmaróthi *Rónay* Zoltán ny. miniszteri tanácsos leányát, *Évát* eljegyezte dr. Dr. *Kaszap* Béla ügyvéd eljegyezte *Pap* Mária Noémit Karcagon. (Minden külön értesités helyett.)

Házasság:

Vitéz márkus- és batizfalvi *Máriássy* László ny. koronaőr ezredes és felesége, abafalvi és felsőlehetai *Abaffy* Erzsébet leánya, Éva 1944 julius 3-án délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét a budai királyi várkápolnában verőczei **sége, szül. beniczei és micsinyei Beniczky** Mária csillagkeresztes és palotahölgy fiával.

Friedl Trudi és ifj. *Szikszay* Gerő kir. mérnök julius 6-án fél 6 órakor tartják esküvőjüket a Szilágyi Dezső-téri ref. templomban.

Lehrbaum Judit (Rákospalota) és *Katzler* Nándor (Budapest) házasságot kötöttek. (Minden külön értesités helyett.)

Papp Anna és *Hartmann* Károly julius 1-én tartották esküvőjüket a Szent Anna plebániatemplomban.

Csizmadia Zita és dr. *Kulcsár* Adorján junius 29-én tartották esküvőjüket.

Bagó Soós Lajos (Kalocsa) és *Szabó* Margit (Érdnádasd) junius 27-én tartották esküvőjüket a Kongregációs Otthon kápolnájában.

Goszleth Edit és dr. *Gerézdi* János házasságot kötöttek.

Knezits Edit és *Havasy* István államvasuti intéző julius 2-án fél 1 órakor tartják esküvőjüket a budai ciszterci rend plebániatemplomában (XI., Szent Imre herceg-utja 3). A nászmisét és az esketési szertartást a vőlegény fivére, ifj. *Havasy* Gyula tartja.

Ma délután 3 órakor Megyeren

a Magyar Lovaregylet versenyt tart.

KÁPOSZTÁSMEGYERI LÓVERSENYEK

Népes mezőnyök, érdekes futamok tarkitják a Magyar Lovar Egylet vasárnapi lóversenyeinek műsorát. A főesemény ezuttal a *Sir Colville Barclay-dij*, amelyben a derbyévjárat néhány felfelé ivelő tudásu tagja találkozik a négyéves és idősebb évjáratok olyan jeleseivel, mint *Róna, Nerine, Rábca, Árkusz* stb. *Nerine* esélyét emeli a könnyü pálya, de terhe is olyan kedvező, hogy kimagasló esélyü pályázónak mondható. Méltó ellenfele lehet azonban *Cafard*, a vezetni szerető *Caissot-mén*, amelynek esélyeit szintén emeli a rendkivül kedvező megyeri pálya. A háromévesek közül a magas formát mutató *Connie* volna a legjobb esély. Rendkivül érdekesnek igérkezik a *Kezdők gátversenye*, amelyben a 2400 méteres távon *Earl Endre, Feri* és *Darázsfészek* izgalmas párharca döntheti el a verseny sorsát.

Jelöltjeink:

I. Igor—Santa Cruz—Mamlasz
II. Earl Endre—Feri—Darázsfészek
III. Székely—Stuka—Guszti
IV. Nerine—Cafard—Connie
V. Turmac—Bankok—Vén Betyár
VI. Madarász—Mameluk—Jávor
VII. Remete—Fradi—Türelmes
VIII. True Wonder—Pista—Rózsám.

A megyeri versenypályára 13.10 és 13.30 órakor indulnak különvonatok, 13.20 és 14.23 órakor rendes vonatok, mig villamoson a Nyugati-pályaudvartól induló 90-es kocsikkal

Pándi Kiss János
szobrász

Egy szegény paraszt elgondolásai Shakespeare-ről

Kevés géniusz van, akiről olyan sokat irtak volna, mint Shakespeareről. Egész könyvtárakra rug a Shakespeare-irodalom. De ebben a könyvtengerben mégis csaknem teljesen egyedülálló egy vékony kis kötet, ugy szempontjainak eredetiségét, mint nézeteinek találó voltát, talpraesettségét tekintve. A kötetnek mindjárt különös érdekességet ad az a körülmény, hogy egészen tanulatlan ember irta, egyszerü, földturó, szegény paraszt, de lelkében maga is költő s ez adja meg a magyarázatát, hogy sokszor olyan mélyen be tudott hatolni a világ egyik legnagyobb és legmélyebb szellemének lényegébe. Olyan dolgokat látott meg és érzett meg a maga egyszerü, de közvetlen szemléletével Shakespeare-ben, amit tudós és nagykészültségü boncolók sem tudtak belőle kielemezni. Mert a maga életén keresztül olvasta a nagy drámaköltő müveit, egészen beleélte magát hőseinek viszontagságos sorsába és sorsukon át próbálta a saját szük körének, a maga küzdelmes hétköznapjainak törődéseit, szenvedéseit, titkolt és béketürően hordozott keserüségeit megérteni. Mindenesetre közvetlen vonatkozásba hozta a shakespearei hősök, jó és gonosz lelkek, angyali áldást hintők és sötét sátáni gonoszok cselekedeteit azzal a szerény sorssal, amelyet a saját parasztviskójának szük falai közé zárt a végzet. Hogy a világegyetemnek, emberinek és emberfelettinek ez a szinte végtelen változatu világa mégis elfért ezen a szükös helyen, azt egy másik csoda magyarázza meg, hogy ez a nyomoruságos odu már magába zárt egy végtelenséget, gazdája nak költői lelkét és ez a végtelenség fogadta be és tudta felmérni a másikat.

A toggenburgi szegény ember

Ezt a Shakespeareről szóló kis kötetet először megirása után jó száz évvel a Német Shakespeare Társaság adta ki 1877-iki évkönyvében. A következő kiadás csak 1911-ben jelent meg *Meyer es Jessennel* Hermann *Todsen* gondozásában. Ez a kiadás teljesen elfogyott. A legujabb kiadás a kitünő Klosterberg-gyüjtemény svájci sorozatának egyik kötete, hiszen a kötet szerzője Ulrich *Bräker* maga is svájci, sőt egyik legjellegzetesebb alakja a svájci német irodalomnak, akiben a svájci lélek a maga törzsökös eredetiségében jut kifejezésre.

Ez az Ulrich *Bräker* egyszerü parasztember volt. Mindössze nyomoruságos falusi iskolát végzett s alig hogy irni és olvasni megtanult. De irodalmi becsvágy fütötte. Megirta saját élettörténetét s ez igazi remeke az őszinte igazságnak s az izes és szines elbeszélésnek. Ezt az irást Füssli zürichi kiadó először folyóiratában közölte, majd 1789-ben könyvalakban is kiadta „*A troggenburgi szegény ember élettörténete és természetes kalandjai*" cimen. De Bräker első irodalmi sikere után is megmaradt parasztnak. Ott élde-... sasság könyvtárában akadt rá Shakespeare összes müveinek német kiadására. *Eschenburg* 12 kötetes forditása volt az, amely német prózában adta vissza az angol költő darabjait, csak a Szent Istvánéji álom és a III. Richard forditása készült versben. A 12 kötet felváltva teljes tizenhat éven át ott tanyázott Bräker hajlékában. A szegény paraszt nem tudott tőlük megválni. A dráma legnagyobb mesterének árnyéka egészen betöltötte ennek a koldusszegény parasztnak otthonát és egész lelki világát. Bräker ámuló hódolattal és megrendült lélekkel borult térdre s azután olyan őszinte elragadtatással adott kifejezést csodálatának, amely kivételes helyet ad müvének a nagy Shakespeare-irodalomban.

Bár ebben az időben nem állt egyedül. A XVIII. század vége ujra felfedezi Shakespeare-t s ebben a felfedezésben Svájc jár elől a német irodalomban. Shakespeare első német forditása *Wielandtól*, amely 22 drámát tartalmazott, Zürichben jelent meg, akár csak később Eschenburg forditása. A Shakespeare-kultusz tehát a levegőben volt. És csaknem egyidőben Bräker naiv a nagy ... szellem megértése ...

nem tetszik neki. Azok a darabok, amelyekben féktelenül tombol a szenvedély, amelyekben véres gyilkolások patakokban ontják a vért, borzalommal töltik el, mig azok, amelyekben Shakespeare gyöngéd költői bája egész melegségében nyilatkozik meg, mindjárt megtalálják szivéhez az utat. Éppen azért meglepő, hogy azok közt a darabok közt, amelyek egyáltalán nem nyerték meg tetszését, első helyen szerepel a *Szent Ivánéji álom.* Ez a darab szinte tullégies neki, az ősi természet varázslatosan megelevenitett csodálényeinek szellemjátékával nem tud mit kezdeni. Csak az esetlen iparosok bárdolatlan, vaskor humorán nevet jóizüen.

„Bocsáss meg nekem, kedves Nagy Ember, — irja, — nem akarom szidni álmodat, de nem értem, a rimék sehogy sincsenek invemre. Ha én életemben egyszer olyat álmodnék, hogy valami társaságba kerülnék, ahol ilyen hangnem járná, egészen biztos, hogy álmomba kiugranám az ágyból. Itt jön egy Thesens, jön egy Lysander és jönnek a tündérek és valamennyien száraz faverseikkel. Én nem tudom, miféle szerzetek ezek a tündérek, de ha tudnám, se szivesen közösködnék velük, ez nekem nagyon hirtelen szépség."

A Viharról elragadtatással ir. Mesterinek tartja a vihar szilaj összevisszaságát. De azért szemrehányást tesz Shakespearenek, hogy ilyen förtelmes vihart, ennyi vad hullámot, ennyi lángot és tüzet varázsol a szinpadra. Ámult azon, hogy tudta a költő képzelete a levegő zengő szellemét Aricht megalkodni, akinek alá van rendelve minden elem. De Prosperóval és Mirandával mégsincs kibékülve. A jóságnak, a nemességnek, a gyöngédszivüségnek olyan tökéletes megtestesülései ezek, hogy bizony már nem is emberek. Lehet, kedves William — irja —, hogy én durva tuskó vagyok, de éppen azokat a személyeket nem birom, akik talán legszebbek a darabban; — Prospero és Miranda nekem bizony tulszépek.

Azon nem kell csodálkozni, hogy az angol királydrámák nem gyakorolnak rá nagyobb hatást. Nem ismeri a dolgok történeti hátterét. Nem tudja a darabo-...

Petrucchio, látogass el egyszer a mi országunkba is, én majd ajánlok neked feleket, hogy holtodig megélsz belőle". Ugy látszik, szerette volna a derék Bräker, ha az ő szilaj Katáját is ráncbaszedi kissé a kemény Petrucchio.

A parasztjelenetek mindig nagyon tetszenek neki. A Velencei kalmárból főleg az öreg és ifju Golbo párjelenetei érdeklik. Meg is jegyzi, hogy olyan neki, mintha a jó William Bazelben járt volna s ott lesi el, milyen az, mikor az öreg paraszt fiát meglátogatja. Shakespeare-nek ebben a paraszttávlatból való szemléletében különben nem áll egyedül Bräker. Tolsztoj, aki sokkal szigorubb kritikus ugyan, nem paraszt, de szemlélete a muzsik perspektivájából fakad.

III. Richárd lenyügözi Bräkert, de szerinte ez a legborzongatóbb és leggyülöletesebb darab, reméli, hogy egyetlen szinpadon sem engedik megjelenni ezt a szörnyeteget. Még szerencse, hogy a forditó versbe ültette át ezt a darabot. Legjobban *Caesar*, a *Lear király*, de külö-...

NAGYIPARI VÁLLALAT KERES
nagy gyakorlattal rendelkező
könyvkötőt
esetleges könyvkötészetünk megszervezésére. Adminisztrációs munkákhoz, érettségivel vagy négy középiskolával rendelkező, jó kézirásu
tisztviselőnőt és tisztviselőt.
Kezdő és gyakorlott magyar gyors- és gépirónőt.
Németül tudók előnyben. Őskeresztény, magyar állampolgárságu ajánlatokat „Iparvállalat" jeligére a MAGYAR HIRDETŐ IRODÁHOZ, VIII., Sándor-utca 7.

DR. RADÓ SÁ

AZ OLIM
ORSZÁG

Az ezerarcú főváros

Dr. Radó Sándor Kossuth-díjas egyetemi tanár, földrajztudományok doktora, a térképészet világ hírű szaktekintélye a Nemzetközi Földrajzi Un első latin-amerikai regionális konferenciáján részvevőjeként beutazta Mexikót. Az olimpia o országában szerzett élményeiről két cikkben szám be olvasóinknak.

Tizennyolc órás repülőút után éjszaka pillantottam meg az óriási mexikói fővárost. Szabályos, sakktáblaszerű utcahálózata a zöldes, rózsaszínű és fehér villanylámpák és neonreklámok fényében óriási ékszerdobozként csillogott. Ez az első fantasztikus benyomás csak fokozódott a következő napokban és hetekben, amikor megismerkedhettem az Újvilág egyik legszebb metropolisáv az egzotikus ország változat tájaival.

Zócalo — talapzat nélk

Az elővárosaival együtt h és fél millió lakosú főváros - hivatalos neve Ciudad de Mex co — Latin-Amerika legn

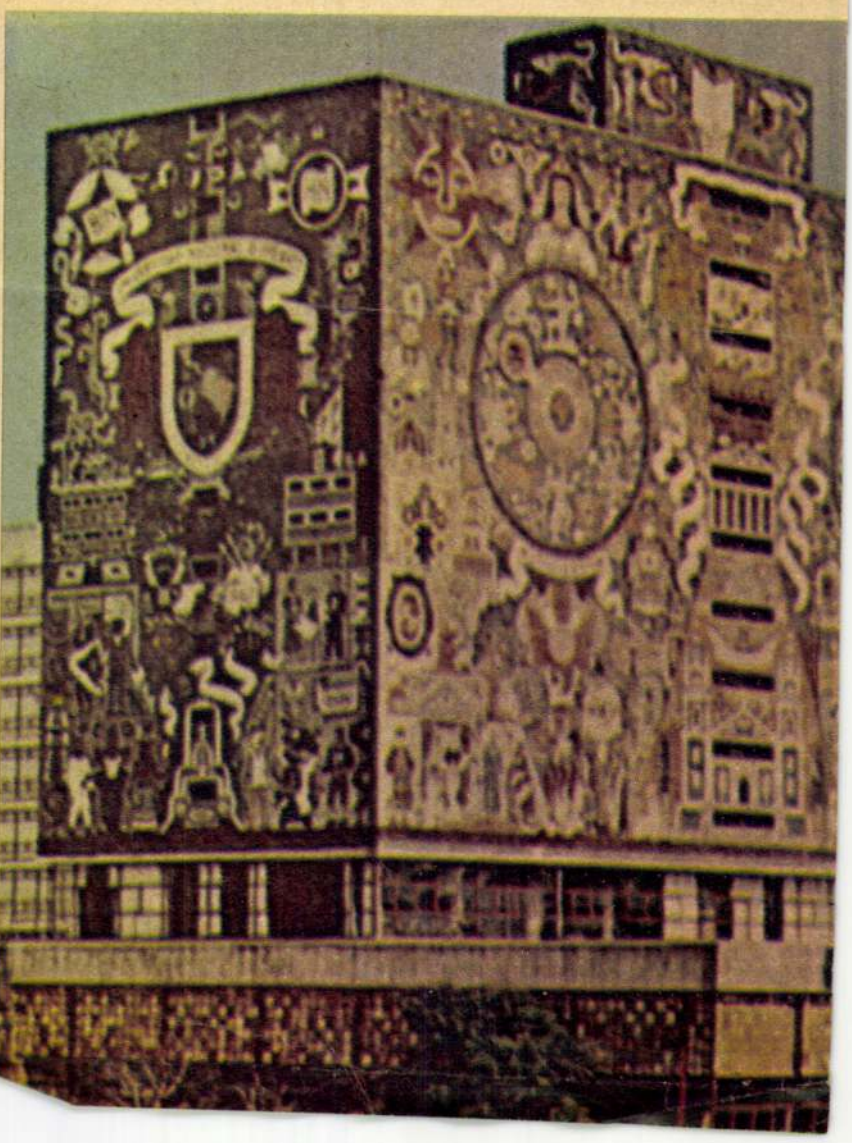

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ORSZÁG VILÁG

Pándi Kiss
János
1960 FEB 22.

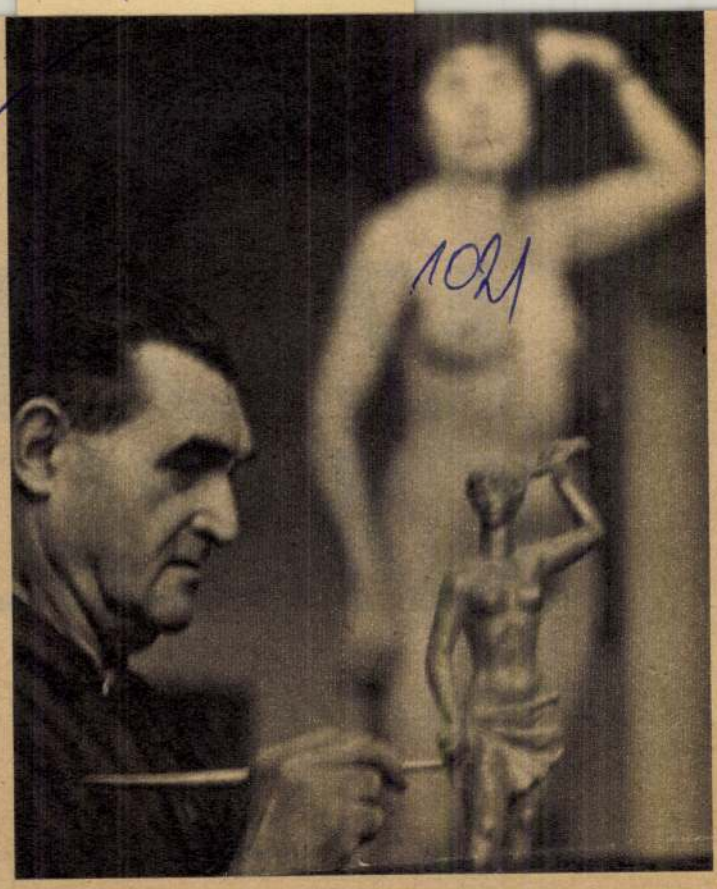

»Nő, aki a haját igazítja« a címe ennek a szobornak

Műteremlátogatáson

SZOBOR, JÓZSEF ATTILA SZELLEMÉBEN

Az alkotó nem pihen. Pándi Kiss János Százados úti műtermében valóságos tárlatra lel a látogató. Néhány napja szállítottak Pápára befejezett művét: Komarov ezredes rézlemezből domborított portréját — e hó 19-én volt az ünnepélyes leleplezés —, s már teljes művészi erővel formálja a Leány a lanttal c. szobrát.

A szobor Balatonszárszóra készül. A kezdetben egyszerű, úgynevezett strand-figurát kértek a szobrásztól. De a vázlatok nem engedelmeskedtek a rendelőnek.

— Nem tudtam belenyugodni, hogy egyszerű díszfigurát csináljak Szárszóra, ahol minden kő, minden fűszál József Attila emlékétől zsong. Vázlatkészítés közben, mint bővizű forrás tört rám József Attila áradó költészete, és ezekhez a szép és okos szavakhoz akartam hozzávetőlegesen méltót alkotni.

— Így formálódott — a nyolcadik vázlat után — gondolatomban a Leány a lanttal alakja. Az ő emlékében formálom művemet, hogy az embert, mint lényt, kíséreljem meg tökéletesnek ábrázolni. Szépséget és értelmet vésni az alkotásba, hogy a kifejezés tükrözze a belső tartalmat, értelme pedig az emberi tudatot.

A mester ott alszik a műtermében, hogy megálmodott vonásait azonnyomban rögzítse az agyagba.

S közben élete főművén munkálkodik: az Emberiség története szoborcsoportozaton, mely majdan, mint egy diadalív lesz hivatott hirdetni a jó győzelmét a rossz felett.

— Művészi hitvallása?

— A gyorsuló idő parancsára, nem a múló mának, hanem a hosszan tartó holnapnak alkotok.

G. Z.

A szárszói szobor több mint kétméteres...

(Bojár Sándor felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1966 FEB 26

PÁPA

Komarov szoborportré

A szovjet hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig *Komarov-hetet* rendeznek *Pápán*. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülőegységnél felavatták *Vlagyimir Komarov* mérnökezredesnek, a *Szojuz 1.* űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját, *Pándi-Kis János* szobrászművész alkotását. Az ünnepségen részt vett *Vlagyimir Komarov* özvegye, *Valentyina Komarova* és *Irina* nevű kislánya is.

Pándi
Kis
János

ka sötétjében
ber, közöttük Galamb,
ster mögött. Iljics ke-
ljics, vagy ahogyan a
k: Kölyök, kissé sza-
, ami az első komoly
sésnek. Ilyenkor már a
nak...

egy út... — mondta
. — Csak tudnám,
iszen a Szahara erre-
etlen.

nyugtatta meg Ga-
zuk oázis még nagy

szaharai
— Ké
másnak
megmor
dekel a
őnagysá
dott, és
én késő
harmoni
Kölyök
— Azt
dig, talá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

1968 FEB 16

MAGYAR NEMZET

Február 16

Komarov mérnök-ezredesről, a Szojuz—1 űrhajó tragikusan elhunyt pilótájáról készített portrét Pándi Kiss János szobrászművész. Művét február 19-én, a Komarov-hét keretében leplezik le Pápán. A szobor felavatásán Vlagyimir Komarov özvegye is részt vesz majd.

ság tagjával, a Központi
zottság titkárával. Kölcsönös
tájékoztatóra és eszmecserére
került sor a két párt helyzeté-
ről, kapcsolatáról, a kommu-
nista világmozgalom időszerű

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 FEB 2

Pápai kép Jarai

1021

Komarov pápai szobra

A Szovjet Hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat *nyitányaként* hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a Szojuz—1 űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját — Pándi-Kis János szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen részt vett Vlagyimir Komarov özvegye.

a kormánynak tartotta fe
a kollégiumi tagok kinevezésének és felmentésének jogát. A kormány most ezeket a jogokat a miniszterekre és más országos hatáskörű szervek vezetőire ruházta.

— **Bíró József külkereskedelmi miniszter** hétfőn Moszkvában megbeszéléseket folytatott Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszterrel. A két fél megvitatta az ENSZ Delhiben folyó kereskedelmi és fejlesztési világértekezletének munkáját és tárgyalt a szovjet—magyar

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1984 FEBR 20

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Vlagyimir Komarov szoborportréjának leleplezése Pápán

1021

A Szovjet Hadsereg megalakulásának 50. évfordulója alkalmából február 19-től 25-ig Komarov-hetet rendeznek Pápán. Az ünnepségsorozat nyitányaként hétfőn az egyik repülős egységnél felavatták Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a Szojuz —1 űrhajó tragikus sorsú pilótájának szoborportréját, — Pándi-Kiss János szobrászművész alkotását.

Az ünnepségen részt vett Vlagyimir Komarov özvegye, Valentyina Komarova, és Irina nevű kislánya is. — Jelen volt Kovács Pál vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes, Szilágyi László vezérőrnagy, Pap János, a Veszprém megyei pártbizottság első titkára, továbbá a KISZ Központi Bizottsága, a megyei és a helyi társadalmi szervek több képviselője.

Szabó János, a KISZ Központi Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet. Ezután került sor Komarov szobrának ünnepélyes leleplezésére, majd Valentyina Komarova mondott köszönetet a kegyeletes megemlékezésért. Komarova szavai után az ünnepség részvevői koszorúkkal borították el a szobor talapzatát. (MTI)

Pándi Kiss János

ailt, hogy nekivágjon az út-
ak egyedül. De másfelé, hogy
e találkozzék velünk. Brétail
Oranban várta Russelt. He-
yette Lorsakoff, Laporter és
Grison jött, Brétailt is meg-
sarolták. Úgy, mint engem.
Fénykép és jegyzőkönyv a ha-
ott Russelről. Brétail szörnyű
gyanúba keveredhet: megölte
a tanárt. Ha az esküdtszék
elmenti is, a gyanút senki sem
noshatja le róla. És levelek-
tel is zsarolták. Russel fele-
sége és a titkár már régen
szerették egymást. Valamikor
az asszony néhány levelet írt
hozzá, állítólag kompromittá-
ót, és ezeket Lorsakoff ellop-
a. Russelné és Brétail ször-
nyű helyzetbe került. Enge-
lelmeskedniük kellett. Brétail
beismerte, hogy a terv birto-
kában van. Azt mondta, hogy
hajlandó osztozni az árán, de
nem adja ki a kezéből, csak a
vásárlónak. Ó akar megalkud-

pitány, általában olyankor, ha Brétail nem volt otthon. Úgy látszott, hogy az asszonnyal jól értik egymást.

Azon a napon sirokkó volt. Csontig sajgó meleg szél fujt, a bal dobhártyám kettős lüktetéssel dobolt a carotis ér izgalmától. Koponyát repesztő nyomás terpeszkedett a város fölé. A szobámba menten, hogy ledőljek. Ilyenkor órákig feküdtem az ágyon, és csak a konyak segített rajtam... Fél üveggel ittam ki egy hajtásra, szokásom szerint, és végigdőltem az ágyon, hogy aludjam...

(Folytatjuk)

Pándi Kiss János ?. 1961. I. 12

Két méter vascső és egy súlyos baleset

Harmincnapi betegállomány után rövidesen újból munkába áll *Balogh Sándor*, a Csepel Fémmű szalaghengerde pácolóüzemének munkása. Arcán, nyakán még sötétvörösen égnek a hegek, a savmarás nyomai, megpörkölődött szemöldöke alatt a bedagadt, kissé még vérfutott, gyulladásos szemek sok átélt szenvedésről árulkodnak —, de a férfi mégis ép, egészséges. Hála a véletlen szerencsének, erős szervezetének és a lelkiismeretes orvosi kezelésnek, minden különösebb károsodás nélkül heverte ki a súlyos balesetet. Ahogy halványodnak arcán a foltok s lelkében az első napok fájdalmának, kétségbeesésének emlékei, mindinkább napirendre tér a 30 nap előtt történtek felett.

De mi nem térhetünk, ne térjünk felette napirendre.

Senki sem felelős?

December 2-án, 10 óra 30-kor történt. Balogh Sándor, a pácoló méregfelelőse, a Fémmű savelosztójába ment, hogy kénsavat vételezzen. *Kiss Simon Andrással*, a központi méregraktár kezelőjével együtt megkezdték a sav lefejtését az elosztótartályból, a pácoló kis tartályába, úgy, ahogy máskor is szokták, gumicső csatlakozással, levegőnyomás segítségével. Folyatás közben a gumicső valahogy megtört vagy elhajlott, a nagy nyomás következtében levágódott az elosztótartály kivezető csövéről, a tömény kénsavat Balogh Sándor arcába, nyakába, mellére fröccsentette. A fájdalomtól sikoltozó embert először társa, majd a mentők részesítették első segélyben s azonnal beszállították a Kun utcai kórházba.

Így emlékszik vissza az egyetlen szemtanú, Kiss Simon András, és lényegében így rögzíti a történteket az *első*, helyszínen felvett jegyzőkönyvnek „a baleset tüzetes leírása" című rovata. Alatta a baleset okát és a felelősséget kutató két rovatba lakonikus rövidséggel csupán ennyit írtak a jegyzőkönyv kiállítói, *Baranyai Károly* művezető és *Baka József*, a pácoló munkavédelmi felügyelője: *„Lásd előző pont"*. Ami magyarán annyit tesz: *ok nincs, felelős nincs, baleset mégis van.*

„Nem lett volna szabad..."

A jegyzőkönyv alján ugyancsak egy tartózkodóan szűkszavú, de rendkívül sokatmondó külön megjegyzés Baranyai aláírásával: *„A sérült a kénsav töltőberendezésre újítást adott be, amit még nem valósítottak meg. Ez a balesetveszélyt kiküszöböli."* Tehát ha nincs is ok és nincs is felelős, a baleset mégsem kifürkészhetetlen erők véletlen műve, hanem valamiképpen összefügg valakiknek a mulasztásával. Hogy kikével, ezt egyelőre homály fedi.

Az első jegyzőkönyvet követő *vizsgálat*, amelyet a Fémmű munkavédelmi osztályának vezetője tartott, s azonos dátummal, aláírással, pecséttel *több különböző tartalmú jegyzőkönyvben rögzített*, ahelyett, hogy tisztázná, inkább bonyolítja a felelősséget. *„Hibás volt a cső felfüggesztése (?), nem lett volna szabad a méregfelelősnek ilyen körülmények között savat töltenie..."* — állapítja meg az egyik helyen. Egy másik jegyzőkönyvben viszont ezt írja: *„A baleset oka a rossz töltési mód, a sérült közelállása."* S ebből arra a meglepő következtetésre jut, hogy *figyelmeztetni kell* az illetékes műszaki vezetőket és a méregfelelőst. A harmadik jegyzőkönyvben viszont *minden különösebb indokolás nélkül* név szerint megállapítja a raktár vezetőjének, *Tóth Ferencnek* és a méregraktár kezelőjének, *Kiss Simon Andrásnak* a felelősségét.

Gumicső helyett saválló vascső

Hogy ezek az ellentmondó megállapítások csupán felületességből

ahol október 7-i dátummal iktatják, s a 6442-es számot kapja. Mintegy három hétig tart, amíg szakvéleményezésre eljut a pácolóüzem vezetőjéhez, aki ugyancsak a helyszíni szemle alapján a javaslatot jónak minősíti, különösen munkavédelmi szempontból tartja előnyösnek, amellett, hogy bizonyos gazdasági eredményét is elismeri. Ezután újabb tíz napba telik az oda-vissza levelezés az újítási iroda és a Fémmű Hengermű Gyár vezetősége közt. *Nokta Zoltán* főtechnológus szerint is jó a 6442-es számú javaslat, de mivel a savtartály nem a hengerműgyárhoz, hanem az anyag- és áruforgalmi főosztályhoz tartozik, annak kell megrendelnie a TMK-nál a javasolt cső felszerelését. Ismét két hét telik el, s most az anyag- és áruforgalmi főosztály küldi vissza az irodának az újítást azzal, hogy *„felvetése helyes, de a kiértékeléséhez szükséges adatok hiányosak. Nem közli az újító a felhasznált gumicső átmérőjét, falvastagságát, minőségét, amelynek kapcsán forintértékben megtakarítást kimutathatnánk. Nem közli az újító az alkalmazandó vascső méreteit, s így a beszerzés adatok hiányában nem tud nyilatkozni, hogy az anyagot (!?) tudja-e biztosítani."* (Csepelen írják ezt, ahol naponta *tonnaszám* gyártanak sokféle csövet!) Így kerül vissza a javaslat újból az újítási irodára november 18-án és ott is marad, egészen a baleset bekövetkeztéig.

Három súlyosbító tény

Szinte vicclapba való tipikus megnyilvánulása *lenne* a bürokratikus huzavonának, ha nem járt volna ilyen súlyos és szomorú következménnyel. És még három súlyosbító ténnyel kell az eddigieket kiegészíteni.

1. Munkavédelmi újításokat *nem a kimutatható gazdasági eredmény, hanem az emberek testi épségének védelme szempontjából kell elbírálni.*

2. A töltés módszerének megváltoztatása egyébként sem újítás kérdése, hiszen *a baleseti óvórendszabály szerint nem szabad tömény savat gumicsővel fejteni.* Ezt megváltoztatni a műszaki vezető olyan kötelessége, amelynek

Jegyzetek KIÁLLÍTÁSOKRÓL

A csehszlovák ipari művészet legújabb ágának, az ipari formatervezésnek keletkezéséről és fejlődéséről számol be a Műcsarnok három nagy termében a

Célszerűség — szépség

című kiállítás, amelyet csehszlovák barátaink a tőlük megszokott kulturált ízléssel rendeztek meg. Az új, alig néhány évtizedre visszatekintő ipari formatervezés világszerte mind nagyobb helyet és jelentőséget kap napjaink életében. Útját egyengeti a fokozódó technizálódás, a gyáripari termékek széleskörű elterjedése, s nem utolsósorban az esztétikai igényeknek és a célszerűségnek szoros és szerves kapcsolata. Jellemző, hogy ez utóbbit először a képzőművészek ismerték fel. Csehszlovákiában például Makovszki szobrász kezdett először behatóbban foglalkozni a szerszámoknak, a gépeknek, a tömegipari termékeknek előre megtervezésével, az esztétikai és a célszerűségi szempontok összeegyeztetésével. Ma már lelkes ipari formatervező gárda, élén a sokoldalú és tehetséges Kovar professzorral, fáradozik a korszerű ipari formák elfogadtatásáért és alkalmazásáért.

Munkásságuk eredményességéről győzik meg a szemlélőt a kiállításon az egyszerű szerszámok — kalapács, csípőfogó, fűrész, suszterár stb. — nyelének a kéz anatómiájához idomult formái, az ésszerű ízléssel megszerkesztett sebészasztal, fogászszék, esztergapad, fúrógép stb., valamint a televízió- és lemezjátszó készülékek szépformájú burkolatai.

A csehszlovák ipari formatervezők magasszínvonalú ízléséről és tudásáról tanúskodó kiállítás nálunk nemcsak hasznos tapasztalatcserére ad alkalmat, hanem az ipari formatervezés jelentőségét is megérteti a közönséggel.

A Műcsarnok Kamaratermében a középkorú szobrászgeneráció egyik értékes tagjának,

Pándi Kiss János

szobrászművésznek kiállítását láthatjuk. A közönségnek lényegében most van először alkalma alaposabban megismernie a művészt, habár egyes műveivel már sűrűn találkozhatott a nagyobb kiállításokon, s több monumentális munkája díszíti a felszabadulás óta felépült ipari, kulturális és jóléti létesítményeket.

A mostani kiállítás érdekes keresztmetszetet ad a művész eddigi útjáról, fejlődéséről. Pándi Kiss faszobrászként indult el pályáján. Az Iparművészeti Főiskola esti tagozatán Lux Elektől tanult mintázni. 1924-ben Olaszországba ment, s itt a Képzőművészeti Főiskola ösztöndíjas növendékeként, jó mesterek tanítványa és munkatársaként szilárd tudásra és gyakorlatra tett szert a szobrászat minden ágában. A kiállításon kiváltképp megragadja az embert Pándi Kiss nagyon eleven, életteljes portréművészete. A reneszánsz mesterek tanulmányozásáról tanúskodó portrékon a művésznek sikerül belülről a felületre kivetítenie modelljei lelki alkatát, kedélyvilágát, akár tudósokat, költőket, akár egyszerű munkásokat, tsz-parasztokat ábrázol. (*Dr. Juhász Géza, Szabó Lőrinc, Az elégedett* és *Az elégedetlen tsz-tag* stb.) Figurális művészetében régebbi klasszikus-neobarokk felfogását egy józan és erőteljes realizmus váltja fel. (*Játszadozó, Drapériás nő* stb.) Monumentális, márványba faragott Kossuth-feje, néhány szép faszobra (*Fülöpszigetbeli*), érmei és plakettjei Pándi Kiss széles szobrászi skáláját érzékeltetik. Néhány pályázati terven az egyiptomi falba vésett domborművek koncepcióját igyekszik a korszerű feladatokhoz alkalmazni. Itt azonban óvnunk kell őt a „modernség" felszínes és modoros értelmezésétől.

A Fészek Klubban egy fiatal lengyel művész, az 1959-es bécsi képzőművészeti fesztiválon aranyéremmel kitüntetett

Jerzy Krawczyk

mutatkozott be a szűkebb szakmai közönségnek. Krawczyk érdekes és problematikus művészete a lengyel művészet újabb törekvéseiből ad ízelítőt. Hol líraian hangulatos, hol kesernyésen ironikus festészete a valóság leegyszerűsítésének nemegyszer elméletien száraz formai köntösében jelenik meg. A ködös tengerpartot ábrázoló *Móló*, vagy az érdekes felülnézetből ábrázolt *Piotrowszka utca* sajátos északi hangulatával ragadja meg figyelmünket. A valóság groteszk elemeinek kihangsúlyozása helyenként szinte a szürrealizmus határait súrolja. Ez a törekvése akkor kap célt és értelmet, amikor éles szatírai indulattal egy nyilván üresfejű, kiábrándult, konformista kollégáját figurázza ki (*A kövér Jurek*). Egy-két apró vásznát (*Heinzelék háza Lodzban, Csatorna*) a valóság spontán festői megjelenítése teszi rokonszenvesen frissé és élményszerűvé.

A Józsefvárosi Művelődési Házban egy szerény festő és rajzoló, a proletársorból, önerejéből művésszé lett

Hellmann Márton

állítja ki rajzait és akvarelljeit. Jelentős részük a főváros egykori szomorú nevezetességű azilumát, az Aréna úti Népszállót idézik emlékezetünkbe, a hajléktalan munkanélküliek, alkalmi munkából élő munkások, kisiklott értelmiségiek s nyomorgó diákok éjjeli menedékhelyét, s annak fáradt, megtört lakóit. Más rajzain a külvárosok esőmosta házfalai, poros parkjai, vagy a magániskolák szegény, aktmodelljeinek inkább szomorúan, mint erotikusan szép mezteleníge ugyancsak egy már letűnt kort idéznek vissza fájdalmas mementóként. A művész mindezt na-

sokkal könnyebb. *mint tegnap volt, mert Baján a hőmérséklet a fagypont fölé szökött.* Ma délben két fok van a városban, az éjjel is meleg idő volt, az utcákon tócsák állnak. Ha az időjárás ilyen marad, *a jégzajlás simán levonul a Dunán.*

klet csökken

Mérsékelt, változó irányú szél. *A hőmérséklet csökken.* Budapesten ma délelőtt a hőmérséklet *mínusz két fok.*

---

nmilliárd értékű ági terméket én a SZÖVOSZ

60 százalékkal magasabb mennyiség. Biztosítják a lakosság megfelelő *burgonyaellátását* és törekednek a minőség megjavítására a termelésben és az értékesítésben egyaránt. Tavaly az előző évhez képest 35 százalékkal csökkent a zöldségfélék szabadpiaci felhozatala, és ez a tendencia előreláthatólag továbbra is hatni fog. Ezért a földművesszövetkezeti szervek zöldség-gyümölcs piaci értékesítését növelni kell. A SZÖVOSZ terve az, hogy 2150 vagon baromfit és 400 millió tojást vásároljon fel az idén. Továbbá ezer vagon babot, ami háromszáz vagonnal több az 1960. évi mennyiségnél. Növekszik a földművesszövetkezeti kiskereskedelem forgalma és az országos kiskereskedelmi forgalomból 28,5 százalék lesz a részesedése. Az ez évi nagykereskedelmi áruforgalmi terv több mint *négymilliárd forint.*

Pándi Kiss János kiállítása

Pándi Kiss János azok közé tartozik, akik nehéz életkörülményekkel küzdve alakították ki művészi pályájukat, akiknek „nem hullott ölébe" az elismerés. Tehetsége — ha egy időben könnyedebb és tetszetősebb témákkal, vagy az ötvenes évek művészetének általánosító-sematizáló gyakorlatával került is kapcsolatba — mindig megőrizte eredendő sajátságait: a természetes egyszerűséget, spekulációmentes őszinteséget. Munkásságának e legrokonszenvesebb vonása különösen arcmás-szobraiban mutatkozik meg. A gondos alaposággal megmunkált portrék a római és a reneszánsz szobrászat legértékesebb vívmányainak helyes értelmezéséről tanúskodnak. Jó karakterérzéke és érzékeny mintázókészsége a legjobb portrészobrászok közé sorolja. A rendezés — helyes intencióval — az arcmásokat állította a kiállítás középpontjába. Sikeres munka — a népszerű Dagálystrandon felállított életnagyságú női figura is —, amelynek mintapéldányát eredeti méretben láthatjuk a kiállításon. A Műcsarnok Kamaratermében rendezett bemutató körül kialakuló szakmai véleménycserék és a művészetszerető közönség reflexiói bizonyára új, az eddiginél is magasabb értékű eredmények elérésére biztatják majd Pándi Kiss Jánost.

Cs. M.

GYEREKEK! A távbeszélő mesemondó (427—960) műsora január 25-én, szerdán: Ivanuska és a szorgalom (elmondja: Darvas Magda).

EH
1961. I. 25

Pándi János

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PAJTÁS

Budapest

1970 APR 2

KOMAROV EMLÉKÜNNEPSÉG JASZBERÉNYBEN

„Ha élne, most lenne 43 éves. Születésének évfordulóján reá emlékezünk". — Ezekkel a mondatokkal kezdődött az az emlékmű-sor, melyet a hős űrhajós nevét viselő úttörőcsapat rendezett március 14-én. Azután került sor az iskola előcsarnokában elhelyezett Komarov szobor leleplezésére. Az emlékmű előtt, melyet Pándi János szobrászművész készített, — egész nap váltották egymást a díszőrséget álló pajtások.

Gyermeknapra

Ma van a naptári év leggyengédebb ünnepe.

Azokat köszöntjük, akik még nem erősek, akik sok szeretetre, gyöngédségre, oltalomra szorulnak. Azokat ünnepeljük, akik kicsik, akiket tanítani és védeni kell, azokat köszöntjük, akik egyszer majd felnőttek lesznek és átveszik sorsunkat, mai életünket.

Üdvözöljük a szülészeti klinikák, csecsemőotthonok bepólyált lakóit, óvodák virágos seregét, az általános iskolák tanulóit, pirosnyakkendős úttörőinket, a gimnáziumok és középfokú iskolák kissé felnőttebb növendékeit, mindenkit, aki még gyerek, aki még nem lépte át azt a nyugtalanítóan érdekes küszöböt, amelynek nagykorú élet a neve.

Ez az ország valamennyiünkért épül, de legfőképpen nekik, mert mi elmegyünk egyszer, ők lesznek a holnap felnőttei, ezt az országot húsz vagy harminc év múlva ők fogják éltetni, szeretni, benépesíteni és vezetni. Addig is, amíg átveszik helyünket, míg a munkahelyekhez, gyárakhoz és irodákhoz nőnek, legyen részük mennél több gondoskodásban és szeretetben.

A kötelék azonban, amely az erőset a gyengéhez, a nagyot a kicsihez, a szülőt gyermekéhez fűzi, kettős. A szülő ősi parancsolata a gyermekeiről való gondoskodás, a gyermek védelme, felnevelése, elindítása, a szülő kötelessége a szakadatlan szeretet, amelynek nincs, mert nem lehet soha pihenője. A tengernyi gonddal, a törődés esztendeivel, az aggodalommal, védelemmel és szeretettel szemben kötelessége van a gyereknek is. A kötelék kettős, s a másik oldalon a szülő tart igényt a gyermeki tiszteletre, gyermeki gyöngédségre, gyermeki viszontszeretetre.

Egy évben egyszer szólunk külön ünnepnapon a gyermekekről — bár egész álló esztendeig munkálkodunk, aggódunk és dolgozunk értük. Nem lehet szólni a gyermekek szeretetéről anélkül, hogy a gyer- [illegible] *iránti figyel-*

N A P

— Kis VIT-et rendeztek szombaton a Csepeli stadionban. Első részében az úttörők seregszemléje gyönyörködtette a nézőket, majd 5000 általános és középiskolás, valamint szakmunkástanuló kétórás tornaünnepélye következett. A találkozó záróműsorában a KISZ Központi Művészegyüttesének tagjai és más művészek szórakoztatták a megjelenteket.

— Hetvenötéves a Hatvani Cukorgyár, az üzem dolgozói szombaton ünnepségen emlékeztek meg a jubileumról.

— Felért a Mount Everest csúcsára szombaton reggel az indiai hadsereg katonáiból álló expedíció. A 19 tagú csoport három tagjának sikerült elérnie a csúcsot.

— Századik születésnapját ünnepli Turkeve legidősebb lakosa, Herczeg Péter kertész. Egészségi állapota kitűnő, ma is rendszeresen dolgozik családi otthonának kertjében. A századik születésnap alkalmából Herczeg Pétert szeretettel köszöntötték a város társadalmi szervei, a tsz-ek képviselői és népes családjának tagjai.

— Imp—3 elnevezésű űrlaboratóriumot bocsátottak fel Cape Kennedyről szombaton — magyar idő szerint 13 órakor — olyan műszerekkel, amelyeknek feladata megvizsgálni, milyen sugárveszély fenyegeti az űrhajósokat a Holdra vezető úton.

— VILLÁM CSAPOTT abba az eperfába, amely alá húzódott a hirtelen jött zivatar elől szombaton délelőtt Baranya megyében a pécs—harkányi országút mentén, Szalánta közelében Horváth János 34 éves gépkocsivezető. A villám agyonsújtotta a szerencsétlen emoert. Apósának, akivel együtt füvet kaszáltak, s aki a közelben, egy másik útszéli fa alatt tartózkodott a vihar alatt, az ijedtségen kívül nem történt baja.

— A főváros meleg- és langyosvizű strandjai a hűvös időjárás ellenére egy kivételével

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1965 MÁJ 30.
1021

Baráti kézfogás a Duna partján

Csehszlovák és magyar békeharcosok találkozója Komáromban

Szombaton délután felnyitották a határsorompót Komáromnál és egy kis csoport indult át a hídon. Elöl három fiatal lány rózsacsokorral a kezében. Közöttük a megye, a járás és a város vezetői ünneplőben, hogy méltóképpen fogadják a híd közepén a Csehszlovákiából érkező vendégeket, akik a cseh—magyar határtalálkozóra érkeztek Komáromba.

A két nép jelképes baráti kézfogását a határon sokszázan nézték végig a Duna mindkét partján. A vendégek első csoportja, pozsonyi és komáromi békeharcosok, tömegszervezeti vezetők és békeharcosok képviselői gyalog jöttek át a hídon, összeölelkezve a magyar vendéglátókkal. A nap is kiragyogott erre a szép pillanatra a felhők közül és eltartott a jó idő egész délutánig.

Amerre elhaladtak a vendégek, mindenütt mosolygós arcok, szíves szavak fogadták őket és kíséretük is egyre nőtt. Mire a városi tanács elé értek, már százakra menő tömeg üdvözölte őket.

»Van valaki, aki tolmácsolja amit a tanácselnök mond? — kérdezte valaki a tanácsházán, ahol a vendégek Komárom fejlődő életével ismerkedtek.

— *Nem kell nekünk tolmács, tudunk magyarul is* — mondta erre a küldöttség vezetője *Lancz* József, aki egyben meghívta a komáromiakat a túlsó partra, városuk 700 éves fennállásának évfordulójára. A gimnáziumban pedig, ahová később ellátogattak majdnem szószerint ugyanez történt, csak fordítva. A Jókai Gimnázium igazgatója ugyanis ékes szlovák nyelven üdvözölte a vendégeket, majd végigkalauzolta őket a korszerű iskola tantermein, megmutatta a műhelyeket, a szertárakat.

Dél volt már, de megérkezett a szlovákiai Duna művészegyüttest hozó autóbusz, és zsúfolva vidámsággal, amely nyomban szétáradt az öreg város utcáin. Ez a vidámság aztán bevonult a Lenfonógyárba, a műhelyekbe, az öltözőkbe, ahová a vendégek ellátogattak. Percek alatt barátságok szövődtek, hiszen ezt a két várost ugyanúgy, mint a két népet csak a Duna választja el egymástól. De mindkét nép kívánsága és vágya ugyanaz: a béke. Erről beszéltek a pohárköszöntők is.

Harmati Sándor, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára, az Országos Béketanács alelnöke ezután a magyar békemozgalom arany jelvényével ajándékozta meg a határtalálkozóra érkezett vendégeket. Különösen nagy lelkesedéssel fogadták délután *Dobi* Istvánt, az Elnöki Tanács elnökét, aki erre a szép ünnepre Komáromba érkezett és részt vett az Ifjúsági Parkban Pándi Kiss János szobrának leleplezésén.

Ezen a helyen tavaly még mocsár volt, gidres-gödrös város vége. A Hazafias Népfront kezdeményezésére a komáromiak egymillió forintos társadalmi munkával feltöltötték, parkosították és ide állították most a szobrot, amely egy kendőjét lobogtató fiatal lányt ábrázol.

A határtalálkozó vendégei délután ünnepi nagygyűlésen vettek részt, ahol közös békenyilatkozatot fogadtak el.

Este a csehszlovák művészegyüttes adott nívós műsort.

L. S.

Szellemi öttusa a gyárban

Szellemi öttusa verseny indul január végén a Ganz-MÁVAG művelődési otthonában. A versenyen a gyár szocialista brigádjai vesznek részt. Az első fordulóban egyszerre két-három brigád mérkőzik egymással, majd — a tervek szerint áprilisban — tartják meg az elődöntőben legjobban szerepelt brigádok döntő vetélkedőjét.

E játékos, szellemi öttusa célja az általános műveltség elmélyítése, az önművelés igényének felkeltése. A művelődési otthon versenyfelhívása megjelöli a vetélkedő tematikáját is. Eszerint például a technika-tudomány versenyszámban az űrhajózás, a rádió, a televízió, a film, és az ipari technika köréből adják majd fel a kérdéseket. A társadalmi vonatkozású kérdések elsősorban a két világháború közötti munkásmozgalommal foglalkoznak. Érdekes az irodalmi és művészeti rész tematikája is. Móricz Zsigmond, József Attila, Juhász Gyula mellett

mai magyar írók

is szerepelnek.

A vetélkedő anyaga szorosan kapcsolódik a munkásakadémiák idei programjához és a könyvtárban megtalálható könyvekhez. A vetélkedőn elért eredményeket számba veszik a szocialista brigádok versenyének értékelésénél.

Érthető tehát, hogy ez a versenyfelhívás megmozgatta a kulturális kérdések iránti érdeklődést a brigádokban. E brigádok közül az egyikkel, a Motorgyár forgattyútengely ciklusában dolgozó Tornyos-brigád vezetőjével és néhány tagjával beszélgettünk a napokban.

Érdekes összetételű komplex-brigádról van szó. Vezetője *Tornyos* Ferenc mérnök. Tagjai között van marós, esztergályos, köszörűs, szerszámlakatos és technikus is. Elmúlt esztendei munkatervük két lényeges fejezete: a lehető legjobban dolgozni és újabb eredményeket elérni a tagok műszaki, kulturális és politikai nevelésében.

Két dátumot említenek: április 4-én kapták meg a szocialista brigád oklevelet, november 7-én harmadik negyedévi munkájuk alapján jutalmat kaptak, mint a Motorgyár legjobb brigádja.

A brigád tehát általában jól dolgozik. Tagjai között sok az újító és vannak

közös újításaik

is. A brigádújítás menete: megbeszélik az újítás gondolatát és azután közösen kivitelezik. Megbeszélik a termelési problémákat és közösen igyekeznek megoldani. Segítenek egymásnak a munkában és ebből logikusan következik, hogy segítenek egymásnak mindabban, ami ezt a munkát jobbá teheti — elsősorban a tanulásban.

Az elmúlt esztendőben a 12 tagú brigádból hárman iratkoztak be technikumba, illetve általános iskolába. Az egyik brigádtag jelenleg öthónapos KISZ-iskolán tanul. *Mazács* Tibor művezető ebben az évben érettségizett. És a többiek is hallgatják a munkás-akadémia előadásait.

Szakály György technikumba jár, esti tagozatra. Ennek érdekében le kellett küzdeni néhány nehézséget. Elintézni, hogy mindig délelőtti műszakban dolgozzon, segíteni, hogy sikerrel letehesse a felvételi vizsgát. Elintézték. Most jár a technikumba, és ha az iskolai anyagban segítségre van szüksége, Tornyos, vagy Mazács szívesen segít. A munkában ugyanakkor gyakran ő segít a többieknek. Ha sikerül... ha elvégzi a technikumot, tovább szeretne tanulni. Most harmincéves, jókedvű, bizakodó. És — egy rövid találkozás után legalábbis így érzem — szenvedélyesen érdekli a munkája. Amikor megkérdezzük, mit kíván a jövő évre, korszerűbb gépekről, jobb műszaki feltételekről beszél.

Ez az érdeklődés és munkaszeretet nemcsak egyedül őt jellemzi.

— Tervünkben szerepelt havonta egy összejövetel, amely a szakmai képzés emelését szolgálja — mondja a brigádvezető. Arra törekedtek, hogy az emberek a termelés egész folyamatát áttekintsék. Ilyen összejövetelek keretében a brigádvezető mérnök maga is tartott előadásokat, például a forgácsolásról, a hőkezelési eljárásokról.

Tornyos Ferenc 1959-ben lett mérnök, akkor került a gyárba. Igen kultúrált, sokoldalú fiatalember, aki a maga részéről nem hiába törekedett a munkások és műszakiak közötti jó kapcsolat kialakítására. Szeretik őt az emberek. Ő pedig, munkáján kívül, a zenét szereti, a filmet és az irodalmat.

Bizonyos, hogy a brigád munkasikereiben, a szakmai érdeklődés, a tanulási kedv hasznos elterjedésében Tornyos munkája és egyénisége fontos szerepet játszott. De szenvedélyeinek egyik részét, az irodalom, a művészet szeretetét — úgy érezzük — nem tudta, talán nem is akarta elég erősen átvinni munkatársaira.

A munkaterv a szakmai képzésen, a kétségtelenül legfontosabb munkaproblémák megoldásán kívül, mást is tartalmazott: politikai jellegű megbeszéléseket,

színház- és mozilátogatásokat.

Politikai megbeszélés egyszer volt. És ekkor kiderült, hogy a dolgozók milyen élénk érdeklődéssel követik a jelentős politikai eseményeket. E sikeres kezdeményezést azonban — legalábbis eddig — nem követték újabb hasonló megmozdulások.

Színházban is egyszer voltak.

Igaz, hogy a brigád tagjai sokat tanulnak. Emellett megnehezíti helyzetüket, hogy nem egy műszakban dolgoznak és ezért rendkívül nehéz őket összehozni. A szakmai megbeszélésekre két műszak között még szakítanak időt valahogy, de a közös kulturális szórakozás már jóformán megoldhatatlan.

A jó munka megszervezése valóban a legfontosabb. De a szocialista brigád fogalmához a tagok sokoldalúságának és általános műveltségének, a társadalmi kérdésekben való tájékozottságának emelése, a világnézeti fejlődés, az ízlésnevelés is hozzátartozik.

Néhány héttel ezelőtt Csepelen jártunk. Ott hallottuk, hogy a szocialista brigádok »szervezkedése« milyen jelentősen felemelte a Vasmű közönségszervező irodájának forgalmát. A szocialista brigádok ugyanis általában együtt járnak színházba. Ez a kollektív színházlátogatás kellemes is, hasznos is. De ha egyszerre nem megoldható, miért ne lehetne felosztani a brigádot két vagy három színházjáró kompániára azokból, akik ugyanabban a műszakban dolgoznak. A színdarabot, filmet akkor is megbeszélhetik, ha nem együtt látták. Vagy miért ne verődhetne össze vasárnap délelőtt néhány brigádtag családostul, mondjuk egy múzeum, képtár kapuja előtt?

A szellemi öttusaversenyben a Tornyos-brigád szeretne legalább helyezést elérni. Ehhez lelkiismeretes felkészülésre van szükség és a felkészülés — úgy gondoljuk — jó alkalom lenne a szakmai tudás mellett a világnézeti, kulturális tájékozottság fejlesztésére is. Nyilvánvaló, hogy a tematikában megjelölt valamennyi könyvet mindenki nem olvashatja el. De aki egyet-egyet elolvas, beszámolhat róla a többieknek. Nem iskolás, végtelenbe nyúló értekezletekre gondolunk, hanem a vetélkedőt előkészítő baráti vitákra, beszélgetésekre, esetleg két műszak között, vagy akár egy pohár sör mellett, vasárnap délelőtt.

A jó helyezés egyébként az egyik kívánságuk az új esztendőre. A másik két kívánság, amit a brigád nevében Tornyos Ferenc említett, fontosabb ennél. Szeretnék még két társukat technikumba »iratni« és szeretnék, ha a motorgyári vezetők gyakrabban látogatnának el hozzájuk a munkapad mellé, többet segítenének a termelőmunkában adódó mindennapi gondok megoldásában.

Vilcsek Anna

Csehszlovák lélektani filmdráma

10 éven alul nem ajánlott

*

BEMUTATÓ VIDÉKEN: január 12

NAPLÓ

Január 11

Nyikita Hruscsov szovjet miniszterelnök kedden a Kremlben fogadta az ecuadori művészek küldöttségét.

♘

Börtönnapló címmel megjelent orosz nyelven Ho Si Minh több költeménye.

♘

Lipnice csehországi városkában, ahol Jaroslav Hasek, a nagy cseh humorista, a Svejk írója élete utolsó éveit töltötte, felépítik a humoros és szatirikus képzőművészeti alkotások állandó galériáját.

✉

Tatjana Szamojlova, a világhírű szovjet filmszínésznő Párizsba érkezett. A francia fővárosban pénteken mutatják be Marcel Pagliero »20 000 mérföld« című filmjét, amelynek a szovjet művésznő a főszereplője.

⊙

Szombaton nyílik meg a gyöngyösi Mátra-múzeumban Molnár József festőművész kiállítása. A megnyitó beszédet Varga Ferenc, a nagyrédei Szőlőskert Termelőszövetkezet elnöke mondja.

#

A sztálinvárosi Bartók Béla művelődési ház munkás-színházbérletet bocsátott ki az idei esztendőre. A sorozatot a kecskeméti Katona József Színház és a pécsi Nemzeti Színház legjobb előadásaiból állítják össze.

Pándi Kiss János szobrászművész kiállítása

A *Műcsarnok* kamaratermében most megismerkedhetünk egy olyan szobrászművész sokoldalú munkásságával, akinek nagy csoportkiállításokon szerepelt művei mindig felkeltették a látogatók figyelmét. Az a keresetlen közvetlenség, az a minden affektáció, modorosságtól mentes, a mondanivalót világosan, tömören összefogó, erőteljes szobrászi kifejezésmód, ami egyes műveire jellemző, épp úgy jellemzi *Pándi Kiss* János több mint harminc éves szobrászi tevékenységét.

Ahhoz, hogy szobrász válhassék belőle, áldozatokat kellett hoznia a szegényparaszti családból származó Pándinak. Az első világháború árvaságra juttatta s korán megtanulta, mi a kenyérkereset. Napjait munkával töltötte, esténként pedig az iparművészeti iskola tanfolyamán képezte magát s különösen a fafaragásban ért el jó eredményeket. Fafaragással kereste meg a művész fiatalon *Itáliában* is szűkös kenyerét, hogy álmait megvalósítsa, hogy lássa Donatello, Michelangelo, Bernini alkotásait. Sikerült bejutnia a római képzőművészeti főiskolára, s a monumentális szobrok mintázásával együtt elsajátította a portré és az érem kialakításának gyakorlatát is.

Természetes emberi érzésvilág s valami rokonszenves józanság a tápanyaga Pándi szobrászatának, melyből nem hiányzik a költőiség sem. Szobrai telve vannak élettel, erőteljesek anélkül, hogy erejüket fitogtatnák. A debreceni egyetem néhány professzoráról mintázott képmásában mértéktartóan egyeztette a jellemábrázolást a reprezentatív megjelenéssel. *Bognár* Rezső dr. képmása kiemelkedő értéke ennek az életszerű sorozatnak — mintha Donatello egy kései tanítványa mintázta volna. De ugyanilyen meggyőzőek tsz-tagokról mintázott karakteres fejei. Nagy kompozíciók, (melyek köztereken állanak), világosan tagolt, sok alakot mozgató domborművei, kisebb vázlatai egészítik ki munkásságának bemutatóját, melynek minden darabja arra vall, hogy Pándi Kiss *vérbeli* szobrász, akinek művészi ereje egészséges, realista szemléletében, férfias érzelmességében gyökerezik.

Dutka Mária

Jázmin utca

Hidas Antal verseskötete

»A szovjet ellen, ha áll a menet, hát küldd a pokolba a tisztjeidet,... Vörös Csepel, zúgjon a hangod, Váci út felelj neki!« Kérdeztük-e annak idején, ha sztrájkoknál, munkás tüntetéseken felhangzott e dal, ki írta, ki a szerző.

Nem kérdezte a szerzőt a magyar földműves sem, amikor azt dalolta, hogy *»Szegény paraszt dolgának csak nincs fordulása. Keserűség ebédje, bánat vacsorája...«*, népdalnak hitte és vallotta, ha folklóristák tudakozódtak dalai felől.

Hidas Antal, e versek írója megérte azt, ami csak Petőfinek adatott meg, nagyon rövid időre: verseinek egy része népdallá lett hazájában.

Pedig ezeket a verseket nem terjesztette rádió, nem közölte százezres példányszámú napilap. Rejtve és szájhagyománnyal, harcosok emlézetére bízva és fél legális lapok nyilvánosságát kihasználva lopództak be Hidas Antal versei Magyarországra.

A költő, akinek most *Jázmin utca* című hatalmas költői antológiáját közreadta a Szépirodalmi Kiadó, három évtizednél hosszabb ideig a Szovjetunióban élt. És közben írta a verseket harcról, proletárdiktatúráról, Horthy-csendőrökről és moszkvai szabad május elsejékről.

A versírás egyidőben csaknem másodlagos szerepet töltött be Hidas Antal életében. »Diplomáciai« szolgálatot teljesített évtizedeken át: a magyar irodalom »nagykövete« volt Moszkvában, még akkor is, amidőn a magyar fasizmus a hivatalos nagykövetet visszahívta a Szovjetunióból. Hidas Antal valóban híd lett a szovjet és a magyar irodalom között. Híd, amelyen Petőfi, Vörösmarty, Arany, Mikszáth és Móricz vonult a mai magyar költőkkel együtt Moszkva felé és amelyen Majakovszkij, Tvardovszkij, Gyemjan Bednij és Tarasz Sevcsenko jött ide, hű tolmácsolással Magyarországra.

Most, hogy olvashatjuk Hidas Antal költészetét, számtalan motívum tűnik fel, mely elemzésre, méltatásra vár. Ám mind e motívumok közül van egy vezérszólam, egy Leitmotív, mint a zenében és Hidas Antalnál ez — a haza. Ahogyan *Dvorak* Újvilág szimfóniájában a haza utáni vágyódás fő témája újból és újból előtűnik, úgy olvassuk Hidasnak szinte minden versében az égő vágyat a magyar tájak, a szülőföld után. De ez nem az idegenben hányódó ember zokszava, mint Dvoraké, hanem azé a költőé, aki a szovjet országban barátokra, harcostársakra lelt. Innen költészetének kettős vonása: az öröm a szocialista ország sikerei láttán és a vágyakozás azért, hogy a négy és félhónapig proletárdiktatúrában diadalmaskodó haza végül a Szovjetunió útját kövesse. Milyen megkapóan szép a Szovjetunióról írt kis verse, az Egy ország:

Egy ország van messze,
úgy vágyunk oda.
Egy ország, hol munkásnak van otthona.
Oroszország.
Boldog ország,
Szovjetország,
Nyomorunk fölkiált hozzád.

Néhány év múlva, mint refrén felel rá a versre ez a néhány sor: *»Nincsen olyan nap, nincsen óra — mikor ne gondoljak rád... Én országom, Magyarország.«*

A Jázmin utcában nyolc ciklus található és ez a nyolc ciklus átfonja Hidas Antal egész életét, az eszmélés tétova napjaitól az aktív harcoson át a magyar nép győzelmét ünneplő, közismert költőig.

Költészete Majakovszkijjal rokon. Nemcsak azért, mert sok Majakovszkijt fordított és így hatása óhatatlan, vagy mert a Majakovszkijtól megszokott lépcsőzetes, rövid sorokba tördelt költői gondolatok Hidasnál is megtalálhatók. A rokonság elsősorban nem formai, hanem eszmei. A haladás harcának segítése a költészettel, amelyet a magyar költő-ős így fejezett ki, hogy »csatázok verseimmel«, ez avatja Hidast Majakovszkij rokonává. Ahogyan Majakovszkij nem átallt a szovjet távirati iroda utcai ablakából kétsoros versikéket írni aktuális harci témákról, úgy írt Hidas Antal verseket szavalókórusok számára, indulókat munkásdalárdáknak és agitatív verssorokat az ötéves tervről.

Sokat lehetne írnunk Hidas Antal verselésének változatos formáiról, a népdaltól Whitman szabadverseire emlékeztető sorokig, a kuruckköltészet formáit megújító költeményéről, a Tyukodi pajtás új nótájáról, a magyar költészeti hagyományokban gyökerező párosrímű versekről, szerelmi lírájának sokszínűségéről, a szocialista költő Ágnes-verseiről és még sok mindenről. Bizonyos, hogy esztétáink ezt az elemzést el is végzik majd, aminthogy verseinek értékelésére jó vértezetben vállalkozott *Garamvölgyi* József a Jázmin utca című kötet terjedelmes utószavában.

Gábor István

Szabó Pál:

Szereposztás

Regény *(9)*

A Gizi keresztapja most nincsen itthon. Egyébként Bekecs Andrásnak hívják és nagyon érdekes ember. A gyerekek sincsenek itthon, csak a gazdaasszony, a keresztmama. Aki szintén érdekes asszony, mert hiszen érdekes embernek nem is lehet nem érdekes felesége. Kíváncsian jön ki a házból, s megáll a négy betonlépcső felett, úgy várja a keresztlányát, meg az idegen fiatalembert:

— Takarodjatok te! — szól a ház vége felé fordulva, de nyilvánvaló, hogy csak fontoskodik. A két kutya ugyan kibukkan a ház sarkánál, de még csak nem is ugatnak. Ismerik Gizit, csóválják a farkukat, és hegyezik a fülüket.

— Kezitcsókolom, keresztanyám! — köszön Gizi vígan.

— Szerbusz...

— Csak itt mentünk el és... behoztam az új tanácselnököt, hadd ismerjék meg keresztanyámék is.

— Ó, hát miránk is gondoltok!... — s egy pillanatig gyanakodva nézi a fiatalembert. — Ó, te, hiszen a Csanak Erzsi fia vagy te, ugyi? Hogy megnőttél. Ismertelek és beneteket jól... Gyertek belül már, na. Tessék, tanácselnök elvtárs. Mert magázlak én ezentúl, csak nem tegezlek! — s nyitja az ajtót. Gizi belép, a fiatalember utána.

»Milyen derék egy fiatalember...« gondolja Bekecsné, de hangosan csak azt mondja: — Na, végre, van már tanácselnökünk, tessék csak, tessék...

Ha kívülről elég kellemes látvány a ház, belül még inkább. Csinos, ízléses bútorok, függönyök, s a tanácselnök meglepődve áll meg a szoba ajtajában.

— A kisebbik öcsém tervezőmérnök, az csinálttatta — magyarázza Bekecsné. — Tessék leülni. Üljetek le, Gizi. Mivel is kínáljalak meg benneteket, ugyan mivel... — S el is tűnik azonnal, mielőtt feleletet kapna.

Kerül itt mivel kínálni, nem kell ezt az asszonyt félteni. Kerül ez is, az is, kerül szó is a harapnivaló mellé.

Aztán a fiatalok elköszönnek s mennek végig a falun. Eleinte nehezen, aztán egyre derűsebben köszön a tanácselnök is erre, arra. Így érnek vissza a tanácsházhoz. Nagy kerülővel, fáradtan.

Csanak megáll az irodája közepén s azon gondolkozik, hogyan is lehetne még közelebb tenni azt a másik íróasztalt az ő asztalához? Olyan közel, aminél közelebb már nem lehet, mégse szúrjon szemet senkinek.

— Még valahova nem mentünk be... — kap észbe Gizi.

— Hova?

— Várady doktorhoz. Csupa szív az az ember, és szinte kezében tartja a falu apraját, nagyját. Különben majd meglátod.

— Emlékszem én rá, elég jól.

— Megszereted majd te is, nyilván. Hanem lenne egy kérésem...

— Tessék, kivele.

— Van egy iskolatársam, most a kertészetben dolgozik és sürgősen férjhez kellene mennie. De az a fráter — nagy iszákos, meg udvarlós — nem akar kötélnek állni. Segítesz nekem?

— Hogyan segíthetek?

— Úgy, hogy akár reggel, akár délben, akár este vagy bármikor azt mondom, hogy most pedig gyerünk, házasságkötés, akkor gyere azonnal.

— Igen ám, csakhogy ittas embert nem szabad megesketni.

— Nem szabad? De lányokat így cserben hagyni szabad? Bízd csak rám, vállalom a következményeket.

Csanak nézi a lányt.

— Mondd csak. Nagykorú vagy te már? Betöltötted már a tizennyolcat?

— Tizennyolcat? Április huszonnegyedikén elmúltam húszéves! Számolj csak utána. Négy osztállyal jártam utánad iskolába...

Komolyan néznek egymásra, aztán elnevetik magukat. A férfiban felvillant a gondolat, hogy itt van az alkalom, valami szépet tenni ezért a lányért. Vagy legalább a lánynak azért a bajbajutott iskolatársáért.

— Ülj csak le egy pillanatra, és mondd el sorjában az esetet azzal a lánnyal.

Gizi leül és elmondja, hogy Rózsi ki fija-bornya, ki az agronómus, hogy udvarolt neki és mióta. Mindent elmond, amit csak tud.

— Jó. Hát akkor úgy fogjunk hozzá, hogy sikerüljön is... — mondja Csanak József és kicsit gondolkozik, aztán telefonon felhívja az állami gazdaságot.

— Igazgató elvtárs? Igen, igen, itt Csanak József tanácselnök. Egyszóval arról van szó, hogy...

...Arról van szó, hogy megkezdődött a harc Rózsi sorsának rendezéséért.

III.

1.

Tizenegy óra előtt valamivel sötét felleg kavarodott a táj fölé, hirtelen nagy zuppantyú szakadt belőle, az árkok megteltek, aki nem tudott fedél alá jutni, bőrig ázott. »A reggeli vendég hamar el szokott menni« — vigasztalták magukat némelyek és igazuk lett. Amilyen gyorsan jött az idő, éppen olyan gyorsan el is ment. A Nap kisütött, s szinte égetett. Ilyenkor még inkább érzik a megázott föld szaga és ez a szag semmi máshoz nem hasonlítható.

A harc harmadik hetében

döntő szakaszba lép a belgiumi sztrájk

Brüsszelből jelenti az *MTI:* A belgiumi sztrájkhullám a harc harmadik hetében új, *döntő szakaszba lép* — ezekkel a szavakkal jellemzi a *Reuter* hírügynökség a belgiumi helyzetet. Az *Eyskens*-kormány keddre virradó éjszaka *rendkívüli ülésen* tanácskozott és elhatározta, hogy *még brutálisabb eszközöket vesz igénybe* a sztrájkhullám letörésére. Az ülésen elrendelték, hogy *újabb belga csapatokat hívnak vissza Nyugat-Németországból* a sztrájkoló munkások ellen.

Véres összetűzések színhelye volt hétfőn este az úgynevezett »vörös övezet« két központja, Charleroi és Mons. A kormány rendeletére katonaság özönlötte el a várost és megszállták a főbb stratégiai pontokat.

A belga szocialista párt az éjszaka ülést tartott. A szocialista párt közleménye elítéli ugyan a hatóságok önkényét és a harc folytatása mellett foglal állást, de elmarasztalja a »heveskedőket« és felszólítja a sztrájkoló munkásokat, »legyenek fegyelmezettek és csak a Szakszervezeti Szövetség utasításait kövessék«.

A belga dolgozók a sztrájkmozgalom 20. napján *töretlen lendülettel folytatják harcukat* az Eyskens-kormány »nyomor programja« ellen. Kedden — mint az *ADN* jelenti — az ország nagyobb városaiban *ismét nagyarányú tömegmegmozdulások voltak.* Antwerpenben több ezer munkás sereglett össze és tömött sorokban menetelt a város utcáin. A sztrájkolók száma állandóan nőtt és legújabb hírek szerint elérte a 20 000 főt.

A tüntetők megállították a közlekedő villamosokat és kifeszítették a síneket. A városba vezető útvonalakat szögekkel szórták tele, hogy megakadályozzák az újabb katonai alakulatok beözönlését. A tömeg kormányellenes jelszavakat kiáltozott és a transzparensekre a következő jelmondatot írták: *»Mi, flamand dolgozók folytatjuk a harcot!«.* A kormány kétezer állig felfegyverzett rendőrt és katonát küldött a tüntetés elfojtására.

Antwerpen és az ország nagyobb helységei az *ostromlott városok képét* mutatják. Hétfőn este és kedden a katonaság megszállta a stratégiailag fontos pontokat. E helyeken a bejárat előtt a következő felirat olvasható: *»Katonai terület — vigyázat, lövünk!«.* Charleroiban és Monsban a hatóságok tömeges letartóztatásokhoz folyamodtak. Liège-ben a rendőrség a sztrájkoló munkásokra támadt és többet közülük őrizetbe vett. Huy városában 14 munkabeszüntetőt tartóztattak le. *A fővárosban kedden délután ugyancsak hatalmas tömeggyűlést és tüntetést rendeztek.* A rendőrség és katonaság lázas előkészületeket tett, hogy megakadályozza a tervezett akciót. Mint a Reuter írja, a város nagyobb épületeit rendőrkordonok őrzik.

A Belga Kommunista Párt politikai bizottsága hétfőn délután ülést tartott és megvitatta a már három hete tartó sztrájkkal kapcsolatban előállott helyzetet. A Belga Kommunista Párt felhívja az ország munkásosztályát, zárja szorosra a sztrájkfront sorait. Javasolja, hogy alakítsanak olyan *országos sztrájkbizottságot*, amely kezébe veszi az Eyskens-kormány és a mögötte álló monopóliumok nyomorprogramja ellen folyó harc vezetését. A Belga Kommunista Párt politikai bizottsága *az alábbi követeléseket terjeszti a belga dolgozók elé:*

1. *A kormány azonnal vonja vissza »takarékossági programját«;* 2. *tiltsa meg a csendőrségnek, a hadseregnek és a rendőrségnek, hogy fegyverét használja a sztrájkolók ellen;* 3. *bocsásson szabadon minden* bebörtönözött *sztrájkolót;* 4. *az Eyskens-kormány mondjon le;* 5. *oszlassák fel a parlamentet és írjanak ki új választásokat.*

A belga képviselőház kedden délután összeült, hogy folytassa a takarékossági törvényjavaslat megvitatását. Kedden az egész országban szembetűnően fokozódtak a kormány »biztonsági« intézkedései, Brüsszelben *a parlament egész épületét körülfogta a rendőrség és katonaság.*

Eyskens miniszterelnök a délelőtt folyamán tárgyalt *Baudouin* királlyal, később pedig fogadta *Lefevret*, a klerikális párt elnökét.

A képviselőházban félig üres padsorok előtt Eyskens miniszterelnök kijelentette, *nem hajlandó visszavonni* a takarékossági törvényjavaslatot.

Ezután *Van Acker*, volt miniszterelnök a szocialista párt nevében felszólította a kormányt, hogy *kísérelje meg »tárgyalások útján rendezni a konfliktust«.* Kijelentette, hogy az ország gazdasági helyzete »rossz« s ezért »természetesnek találja, hogy felemeljék az adókat«. A takarékossági törvényjavaslathoz módosítást terjesztett elő, amely *csupán formai változtatást követel a kormány eredeti elképzelésein.*

A miniszterelnök közölte, hogy bizottság elé terjeszti a szocialisták módosító javaslatát és kijelentette, hogy kész a »megbékélésre«.

Megfigyelők szerint Van Acker felszólalása és a miniszterelnök válasza egyes szocialista vezetők és a kormány *közeledésére vall.* A közeledés esetleg éppen olyan kompromisszum elérése érdekében történik, amelyet a sztrájkolók és a harcos szakszervezeti vezetők mindmostanáig határozottan *visszautasítanak.*

Kongó területének csaknem fele a törvényes kormányhoz hű erők kezén van

Leopoldville-ből jelenti az *MTI:* Mint az AFP leopoldville-i tudósítója megállapítja, a keleti tartomány, Kivu tartomány és Katangának Lualaba néven önálló tartománnyá alakult északi része földrajzilag és politikailag egységes egészt alkot és területét tekintve *a Kongói Köztársaságnak csaknem felét teszi ki.* Mindezek a területek a *Lumumba*-kormány ideiglenes elnökének, *Gizengának ellenőrzése alatt állnak.*

Csombe és klikkje növekvő aggodalommal figyeli az észak-katangai helyzet alakulását. Az *UPI* leopoldville-i tudósítójának közlése szerint »minden megfigyelőre nagy hatást tett az a *hősi menetelés*, amellyel Lumumba hívei bámulatos gyorsasággal elérték Manono városát; *ez mindössze 480 kilométerre fekszik Csombe székhelyétől«.*

A Reuter és a UPI szerint Csombe *»ultimátumot« intézett az ENSZ-parancsnoksághoz*, eszerint ha az ENSZ-parancsnokság kedd éjfélig nem lép fel a Lumumbához hű csapatok ellen, ő (Csombe) »fenntartja magának a cselekvés jogát«. Az ENSZ-csapatok szóvivője kedden este közölte, csapatai megpróbálják »korlátok közé szorítani a helyzet következményeit és ha lehet, helyreállítani a rendet«. Így nincs kizárva, hogy az ENSZ-parancsnokság *ismét megszegi* a Biztonsági Tanács határozatát és a lázadókat segíti a törvényes kormány ellen.

Az ENSZ leopoldville-i szóvivője kedden úgy nyilatkozott, hogy az észak-katangai balubák *mindenütt barátságosan fogadták az előretörő kormányhű csapatokat.* A hadműveleteket a szóvivő szerint Victor *Lundula* tábornok, a kongói hadsereg törvényesen kinevezett parancsnoka irányítja.

Hammarskjöld pénteken visszatér New Yorkba

New Yorkból jelenti az *UPI:* Az ENSZ-titkárság kedden hivatalosan bejelentette, hogy *Hammarskjöld* ENSZ-főtitkár *megszakítja afrikai körútját és pénteken visszatér New Yorkba*, hogy jelen lehessen a Biztonsági Tanács kongói vitáján. Mint ismeretes, *a Biztonsági Tanács összehívását a Szovjetunió kérte.*

Lehetséges, hogy a Biztonsági Tanács ülésének megkezdését péntekre halasztják.

Elutazott P. N. Fedoszejev akadémikus

P. N. *Fedoszejev* akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja, a Szovjet Tudományos Akadémia hazánkban tartózkodó küldöttségének vezetője kedden elutazott Budapestről. A Nyugati pályaudvaron Erdei Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, *Szabó* Imre, az Akadémia főtitkárhelyettese, *Tarján* Rezső, a műszaki tudományok doktora és G. I. *Turjanyica*, a szovjet nagykövetség első titkára búcsúztatta.

Új csőcseredmény a sztálinvárosi meleghengerműben

A sztálinvárosi meleghengerműben kedd délelőtt a terv szerinti 127 tonnának több mint a kétszeresét, 298 tonna acéllemezt hengereltek, ami új üzemi műszakcsúcs a hengerműben.

MI ÉPÜL 1961-BEN?

Három tervezőiroda vezetőjének tájékoztatója idei feladataikról

A tavaly elért eredményekről és az idei munkaprogramról kértünk tájékoztatást három tervezőirodában.

Zoltán László, a Lakóépület Tervező Vállalat főmérnöke a következőket mondotta:

Tízezer lakás típustervek alapján

— A múlt évben több ezer Budapesten és vidéken épülő korszerű lakás terveit készítettük el. Az elmúlt év döntő változást hozott a lakástervezési munkában, mert a régi hagyományos szerkezetű típustervekről *áttértünk a modern középblokkos típustervek készítésére.* A típustervek szélesebb körű alkalmazása szükségessé tette a lakótelepek beépítési terveinek módosítását is.

— Az ez évi munkaterv tovább növeli a LAKÓTERV feladatait. *Mintegy 10 000 új lakás terveit készítjük el a* legújabb típustervek alkalmazásával. Ez évben az Üllői úton 1375 lakás épül majd fel új típustervek alapján, kizárólag előregyártott kohóhabsalak nagyblokkokból. Lágymányoson 380, a Vezér úton 200, Pesterzsébeten 180 lakás épül majd új terveink nyomán.

— A lakóház tervezéseken kívül *elkészítjük az új Dunaparti szállodák, továbbá a Szabadság Szálló, az Astoria Szálló bővítési terveit.* Elkészül a csepeli új áruház terve. Befejezzük a veszprémi üzletház tervezését. Befejezzük a Vegyiműveket Tervező Vállalat székházának és a Távközlési Kutató Intézet központi laboratóriumának tervezését. Lakitelek számára kultúrházat; Szolnoknak, Miskolcnak, Balatonfürednek, Oroszlánynak új iskolákat tervezünk. Budapesten is több iskola és óvoda épül majd terveink szerint. Az Üllői úton két iskolát tervezünk előregyártott kohóhabsalak nagy blokkból és ugyanott épül egy új óvoda is hasonló korszerű technológiával.

A vegyipar fejlesztésének tervei

Somló György dr, a Vegyiműveket Tervező Vállalat igazgatója így nyilatkozott:

— A vegyipar gyorsütemű fejlesztése második ötéves tervünk egyik legfőbb feladata. Múlt évi tervezési munkáink már szintén az ötéves terv első éveiben megvalósuló beruházásokat ölelték fel. *Tavaly több mint négyszáz tervdokumentációt készítettünk.* Hogy csak a leglényegesebbeket említsem, a Szovjetunió segítségével kidolgoztuk a Borsodi Vegyi Kombinát bővítésének terveit, a Tiszamenti Vegyiművek új kénsavgyárának és szuperfoszfát gyárának kiviteli terveit. Több százmillió forint értéket képviselő terveket készítettünk a gyógyszeripar rekonstrukciójához, elsősorban a Chinoin és a Kőbányai Gyógyszerárugyár fejlesztéséhez. A hazai műanyagipar fejlesztését szolgálják az új PVC-gyár és a kaprolaktámgyár tervei.

— Az idén befejezzük az új műanyaggyárak múlt évben megkezdett tervezését. Az NDK-val szoros együttműködésben megtervezzük a Magyar Viscosagyár danulon szintétikus szálüzemének bővítését. Elkészül a Szőnyben épülő motorhajtó-anyag gyártására szolgáló új üzem terve és a Dunai Kőolajfinomító kivitelezési terve. Lényeges helyet foglalnak el vállalatunk idei munkái között a hazai földgázkincs hasznosításával kapcsolatos tervezések. Elkészül a Magyar Ruggyantaárugyár korszerűsítésének kivitelezési terve is.

Új kereskedelmi létesítmények

Kovács Aladár, a Kereskedelmi Tervező Iroda igazgatója kereskedelmi vonatkozású terveikről beszélt:

— Az idei munkaprogram sok érdekes feladatot állít elénk. Ez év folyamán nyílik meg az újjáépült Royal Szálló, melynek terveit irodánk készítette. Az Emke Kávéház berendezése, a kibővített Vörösmarty Cukrászda, az átalakított Park Szálló szintén a KERTI tervei alapján készül el. Megkezdjük a Savoy kávéház modernizálásának tervezését. Átalakítjuk a Continental szállodát, ahol több fürdőszobát és a személyzet számára szociális létesítményt tervezünk. A Palace szálló szobáinak számát a tetőtér beépítésével növeljük.

Kereskedelmi vonalon is több új létesítmény tervezése folyik, illetve a befejezett tervezések alapján több létesítményt már meg is nyitnak. Ezek között lesz a Mártírok útján az új Szivárvány Áruház, a Rákóczi úton a Divatcsarnok műszaki cikkeket árusító új áruháza. Megnyílik ebben az évben a Lenin körúton egy nagyméretű új televízió-áruház. *A KERTI célja, hogy a többi között sorozatban előregyártott üzletberendezések tervezésével segítse a szocialista kereskedelem fejlődését.*

Gárdonyi Jenő

Másfélmilliárd forinttal emelkedett a takarékbetétek összege a múlt évben

300 000 új betétkönyvtulajdonos

Kedden délelőtt a MUOSZ székházában *Tarján* Endréné, az Országos Takarékpénztár vezérigazgatóhelyettese ismertette a sajtó képviselői előtt a Takarékpénztár elmúlt évi tevékenységét és idei terveit.

600 000 KST-tag, 630 millió forint

Az elmúlt évben újabb *1,5 milliárd forinttal növekedett a takarékbetétek összege*, ami mintegy 40 százalékos emelkedésnek felel meg az előző évvel szemben. A betét emelkedés 46,8 százaléka Budapestre, 53,2 százaléka vidékre esik. Igen jelentősen emelkedik a parasztság által elhelyezett takarékbetétek összege is. Az év végén 1 850 000 takarékbetétkönyv volt forgalomban, 300 000 darabbal több, mint az előző évben. Ha a különböző takarékossági formákat tekintjük, *a takarékoskodók száma meghaladja a 3,8 millió főt.*

Tavaly 530 új KST alakult és ezzel számuk 4400-ra szaporodott, mintegy 600 ezer taggal. Tavaly 630 millió forintot gyűjtöttek a KST-tagok, 150 millió forinttal többet, mint az előző évben. Az idén mintegy 100 ezerrel kívánják növelni a KST-tagok számát.

Az ifjúság körében is mind többen és többen vásárolnak takarékbélyeget. Az elmúlt tanévben 70 millió forintot gyűjtöttek az iskolai tanulók. Szaporodnak a takarékszövetkezetek is, számuk a múlt év végén már 284 volt. Egy év alatt 58 millió forinttal emelkedett a takarékszövetkezetek betétállománya és elérte a 150 millió forintot. Az előző évek sikere nyomán idén is megrendezik országszerte a takarékossági hónapot. Az OTP a takarékosság történetéről kiállítást rendez ez év első negyedében. Tervezik újabb betétformák bevezetését is.

Egymilliárd forint építési kölcsön

Jelentős forgalmat bonyolított le az Országos Takarékpénztár a hitelezési tevékenység keretében, főleg a lakásépítkezések finanszírozásával. Az elmúlt évben 17 000 építőnek 770 millió forintot engedélyeztek, ezenkívül 1400 családiház tatarozására 22 millió forint kölcsönt folyósítottak. Emeletráépítések útján 1500 új lakás létesült, amelyhez az OTP 110 millió forint kedvezményes állami kölcsönt bocsátott rendelkezésre. Ebben az évben még nagyobb összeg, kereken *egymilliárd forint az építési kölcsönök kerete.* Az építkezők az új rendelkezés alapján nagyobb összegű kölcsönt kaphatnak, mégpedig a fővárosban és nagyobb vidéki városokban 60 ezer forint helyett 80 ezer forintot, egyéb városokban és a nagyvárosok közelében levő községekben az eddigi 60 ezer helyett maximálisan 70 ezer forint. A társasház építkezők lakásonként 90 ezer forint helyett 120 ezer forintot vehetnek igénybe. A személyi tulajdonban levő lakóházak tatarozására indokolt esetben a felmerülő költségek 90 százalékát folyósíthatják az OTP-fiókok.

5400 szövetkezeti lakás az idén

Fejlődik a szövetkezeti lakásépítési mozgalom is. *Budapesten már a nyolcadik lakásszövetkezet alakul meg, vidéken eddig kilenc jött létre.* A tavalyi 1581 szövetkezeti lakással szemben idén *Budapesten 2000, vidéken 3400 szövetkezeti lakás építését fejezik be.* Az öröklakások iránt is változatlanul nagy az érdeklődés. Tavaly Budapesten 898, vidéken 100 öröklakást adtak át. Ez évben a fővárosban 1220, vidéken 80 öröklakás építését fejezik be és további 862, illetve 112 öröklakás építését megkezdik. Ugyancsak ebben az évben indul meg a Bajza utca és a Damjanich utca sarkán a 152 lakásos garzonház építése. Kísérletképpen még ez évben 200 földszintes és egyemeletes sorházat is fog építeni az OTP a Szentendrei út környékén. Néhány év alatt többezer ilyen sorház építését tervezik.

Az áruvásárlási hiteleket tavaly 125 ezer dolgozó vette igénybe, 275 millió forint erejéig. A községi és városi tanácsoknak a községfejlesztési bevételek előlegezéseként 100 millió forint hitelt nyújtott az OTP. Ezzel az összeggel *a tanácsok meggyorsították kommunális beruházásaikat.*

Az ingatlan forgalomban is részt vett az OTP. Tavaly 6300 állami tulajdonban levő kisebb házingatlant adott el, azonkívül több mint 8000 állami telket értékesített. Előmozdította a Velencei tó környékén levő telkek parcellázását.

Az elmúlt év folyamán 223 millió lottó- és 38 millió totószelvényt adtak el, a lottónyerteseknek 335 millió, a totónyerteseknek 70 millió forint készpénznyeremény és mintegy 160 millió forint értékű tárgynyeremény jutott.

Az OTP ügyfelei jobb kiszolgálása érdekében ez évben is tovább fejleszti fiókhálózatát és több takarékpénztári fiókban kétműszakos hivatalos időt rendszeresít.

Az idén változatlanul folytatják a békekölcsön sorsolásokat. Az év végéig tizenkét húzást rendeznek, amelyeken 386,4 millió forintot fizet vissza államunk a kötvénytulajdonosoknak, 25,5 millió forinttal többet, mint a múlt évben.

Miért húzódik a Kossuth-híd bontása

A Hídépítő Vállalat dolgozói azt ígérték, hogy 1960 végére eltávolítják a Kossuth-híd pilléreit. A három pesti pillért uszályok segítségével kiemelték a Duna medréből. A három budai pillért robbantották és az így »felszeletelt« betontesteket úszódaruval kiemelték a partra. Már-már úgy látszott, hogy a középső két pillér eltávolítása is egy-két hét kérdése, amikor váratlan akadály jelentkezett. A pesti és a budai pillérek köré a Duna medrében már régebben kőhányásokat vontak, amelyeket a szokásos műszaki megoldásokkal nem lehet eltávolítani. Közvetlen közelükben tüzérségi lövedékek és a második világháborúból itt maradt bombák is vannak, ezért nem lehet úszódarukkal kiemelni a kőhalmokat a Duna medréből. Ugyanakkor a meglehetősen magas kőrakások miatt a Duna nemzetközi hajóforgalmát sem sikerült a budai oldalra terelni.

A különleges feladatot érdekes újítással oldják meg. *Egy többtonnás acélgereblyét készítenek, amellyel a Duna medrében elterítik a köveket.* A vasgereblyét csörlőkkel mozgatják, mégpedig — az elgondolások szerint — a partról. Ha az acélgereblye bele is akadna a bombákba, illetve a tüzérségi lövedékekbe, azok a víz alatt, a Duna medrében robbannak, így veszélytelenek. *A munkálatokat minden valószínűség szerint a kora nyárra befejezik.*

Lakásépítők, lakásleválasztók, figyelem!

Üvegezési munkáit azonnal elvégezzük

Fővárosi Javító Szerelő Vállalat

Megrendelések felvétele: József krt. 72.

Telefon: 331—392

Kellemes szórakozást biztosít az

ESTIKE *eszpresszó*

(XIV. Kerepesi út 76.)

NYITVA:

du. 4 órától este 11 óráig

HANGULATOS ZENE

II. osztályú árak

1965 MÁR

1021

PÁNDON JÁRTUNK

Munkatársaink a közelmúltban két napot töltöttek Pánd községben. Bevezetőül csak annyit, amennyit munkatársaink tudtak, amikor útnakindultak: a nagyközség Pest megye nagykátai járásában fekszik.

Minél kisebb egy település, lakosai annál fontosabbnak tartják megemlíteni a helyi nevezetességeket. Nem beszélve Rómáról, Stockholmról vagy Budapestről, de még mondjuk Kecskeméten is furán hatna, ha rögtön azzal fogadnák az idegent, hogy itt született kérem, Katona József, itt terem a kajszibarack, itt épült az Aranyhomok Szálló stb., stb. Feltesszik, hogy a vándor amúgyis tud mindenről, vagy ha nem, hát majd értesül. Pándon meghatott az igyekezet, amellyel mindent felsorakoztattak, ami a falu javára írható. Lássuk csak:

A pándi meggynek valamikor külföldre is eljutott a híre... Pándi Kiss János szobrászművész idevalósi, egyik műve a falut díszíti... A község szülötte az első magyar olimpiai kardvívó-bajnok, az 1924-es párizsi győztes, dr. Posta Sándor...

RÉGEBBI DOLGOK

A tatárjárás körüli időkben alapított község később cseh huszíták fészke volt. A feltevést, hogy a mai templom környékén lett volna a cseh temető, a négy év előtti járdaépítéskor előkerült csontok valószínűsítik. A közeli Tápióbicske szabadságharcos emlékeiben Pánd is osztozik: a két magaslat neve azóta Őrhegy és Doboshegy...

Hát még? Messzi környék legmodernebb malomüzeme működik a községben, vagy harminc éve épült. A tisztaság, a rend, a gépek precíz ritmusa városias hangulatot varázsol a falunak erre az egyetlenegy pont-

Iskola, tízperces szünet

PÁNDON JÁRTUNK

Folytatás a 3. oldalról

jára. A malomigazgató (egyben párttitkár) itt is lakik, az üzemépület melletti házban.

És itt a kastély! Egyik Kossuth-díjas operaénekesünk nyaralója volt. Két éve adta el. Most üresen áll a ház, de tbc-utókezelő intézet nyílik benne rövidesen. Az énekes egyébként mindig Pándról fogadott házatartási alkalmazottat pesti otthonába is. Így kerülhettek régen kapcsolatba a pándi lányok a fővárosi művészvilággal... Ma is akad még, aki főzéssel, takarítással keresi a kenyerét Budapesten. Népszerű operaénekesnőt említenek, a nála dolgozó, hetenként hazajáró leány a falu koronázatlan divatkirálynője.

MILYEN IS A FALU KÉPE?

Mint mikor hangyabolyba rúg az erdei vándor... Legalábbis aznap, hogy ott jártunk, ilyen mozgalmas volt Pánd. S épp oly ideges, meg harcias volt a sürgés-forgás, mint akkor dúlt otthonát, és rózsalevélről rablott tehénkéit menti a hangyaraj. A pándiak is úgy érezték: valaki felrúgta az ő biztonságos bolyukat. A remélt kereset sajnálatosan kicsire zsugorodott; 18 forintot ért most egy munkaegység az Egyetértés Termelőszövetkezetben. Szemben az előző esztendő 30 forintjával.

A 386 főnyi tsz-tagság 75 ezer munkaegységet teljesített egész esztendőben. Ezt fizették ki most 18 forintjával, ami majdnem 1 400 000 forintot tett ki összesen. 1 400 000 forint nagy pénz egy csomóban. Persze, attól függ, mihez viszonyítjuk. A két pándi italbolt évi forgalma is körülbelül ennyi...

Persze, ez utóbbi szám azt bizonyítja, hogy a pándiak nincsenek haragban a kocsmárossal (illetve italbolt vezetővel). Legalábbis még sose fordult elő, hogy a kocsmárost vertek volna meg. Saját társaikat már inkább el-eldöngetik, ha súlyosabb a »légnyomás«. Ottjártunkkor például (tán a zárszámadás örömére?) a fél karú *Balogh* István kapott ki. Állítólag a falu »hőseitől« — három traktorostól. Azt meséli a fáma, mivel ők a legerősebbek — hasonlóan a család nagyobb gyermekeihez, kik jogosnak vélik kisöccsük verését —, mintegy jogot formálnak arra, hogy olykor el-eltángálják gyengébb honfitársaikat. (Ha nem így lenne, ne vessék a szemünkre, mondom, így mesélte a fáma.)

No, de nem kell azt hinni, hogy a két italbolt évi bevétele mind a tsz-tagságtól származik. Pánd lakosságából több mint 300 ember ipari munkásként dolgozik a fővárosi gyárakban. Naponta indulás előtt, érkezés után nekik is jól jön egy pohár sör, kupica pálinka. Ők csak kis százaléka annak a 130 ezernek, akik hajnalonta Pest megyéből elindulnak a vasútállomások felé, hogy órák hosszat bumlizzanak Budapestig. Így lesz a pándiak nyolcórás munkanapjából is legkevesebb napi 12 óra. S ez még plusz 300 forintjukba kerül havonta. (Beleszámítva az autóbusz és a vonat költségét.)

MIT ESZIK PÁND?

Vasárnap tán szinte kivétel nélkül húslevest, meg pörköltet burgonyával. Hétközben, meg ilyenkor télen sok kolbászt, szalonnát, füstölthúst. A töltöttkáposzta kivételével majdnem semmi főzeléket. Az önkiszolgálóban (a legnagyobb forgalmú boltban) hetente 50 üveg főzelékfélét adnak el. Mi ez 650 családnak? »*Mit ettél egész nap?*« — kérdeztük az egyik gyerektől. »*Reggelire kolbászt kenyérrel. Délben is kolbászt kenyérrel, este pedig kolbászos levest kolbásszal...*« Főzeléket hétszámra nem evett. Sőt, tejet is ritkán ivott.

Mintegy negyven gyereket kérdeztünk meg: mit reggelizett. Leggyakoribb válasz: teát ittam. Most értettük csak meg, miért elég (sőt, olykor el sem fogy!) napi 25 liter tej az önkiszolgáló boltban.

(Igaz, van a faluban kb. 90 háztáji tehén, így házaktól is lehet tejet hordani. A bejárók meg gyakran hoznak tejfelt, vajat a fővárosból.)

Tehát a szükséglet biztosított. Csak éppen alacsony a szükséglet. Alacsony tejből, főzelékből. Húsból nem. A 650 család mintegy 1500—1600 sertést nevelt fel tavaly. Nyilván eladtak belőle, de így is minden háznál levágtak egy-két hízót. A bejárók is hordanak haza, s a termelőszövetkezet szintén szállított tavaly 50 sertést, meg 20 birkát a helyi hentesboltnak. A zöldségellátást szintén a tsz vállalta. Évente négy hold földön termel mindenféle zöldséget a falu lakosságának, kezdve a salátától, zöldhagymától a káposztáig. A kiskertekben is terem valami kevés, ami nyárra elegendő a főzéshez. De a háztájin kívétel nélkül *csak kukoricát* termelnek — a sertéshizlalásokhoz...

Az egyetlen zöldségbolt majd mindig üres. De ha tele lenne — vajon több főzeléket készítenének-e a pándi háziasszonyok? Helyes lenne, mert az egyoldalú zsíros-húsos-tésztás táplálkozás következtében több itt a magas vérnyomás és az érelmeszesedés, mint a városon.

A „BOCI-PRESSZÓ"-BAN

Elhatároztuk, hogy délután néhány órára beülünk a pándi kocsmába.

A program csábítónak látszott.

Úgy képzeltük, hogy egy alacsony, zsúpfedeles házat találunk az út mentén. Amolyan falusi kutyakaparót. Leverjük a lábunkról a havat. Az ajtó nyitásra csilingel. Szépen köszönünk. Valahonnan a sutból előjön a jó öreg kocsmáros. Ő is köszön. Aztán megkérdezi, hogy mi járatban vagyunk? Hogy él-e még az öreg cigány? A helyiségben persze kemence-meleg van. Bor- és almaszag. Az asztalon tarkakockás abrosz. Beülünk a sarokba, magunkra terítjük a falusi kocsma hangulatát, mint egy meleg subát. Akkor a kocsmáros megtudakolja, hogy mit ennénk-innánk? Mert biztosan megéheztünk a nagy úton. Mi pedig kérünk valami jó falusi harapnivalót. Birkagulyást csipetkével, s fél liter bort hozzá. Aztán csak ülünk és szemlélődünk...

De hamarosan kiderült, hogy ez lesz a legnehezebb munka.

Pándon ugyanis nincs kocsma. Egyáltalán. A pándi kocsmába tehát nem lehet beülni. Van viszont egy Falatozó. De leülni ott is nehéz, mert kevés a szék meg az asztal. Igaz, hogy ebben a Falatozóban falatozni sem lehet. Mivel ennivaló sem igen akad benne...

Ezt pedig úgy hívják, hogy: modernizálás!

A kiskocsma kiment a divatból. Megszüntették. Építettek egy *Boci-presszó* nevű Falatozót. Egy világvárosi mosókonyhát. Kőpadlóval és neonvilágítással. Ebben a fehér higanyfényben vibrál a helyiség dermesztő kopársága. Ital mindig van bőven: bor, sör, pálinka, a likőrök összes színárnyalatai; még külföldi pezsgő is. A férfiak reggel pálinkával kezdik, délben sörrel folytatják, s este már keletje van a bornak is. Évről évre növekszik a szeszfogyasztás.

De az ennivaló is fogyna — ha lehetne kapni. Naponta leraknak itt negyven-ötven péksüteményt, s a tálca percek alatt kiürül. A polcokon levő avitt csemegékből azonban nem kér senki. Ezek a bontatlan szardíniás-dobozok, mandzsu kecskemájkrémek, megkövesült, agg befőttek: ezek a delikát haszontalanságok már a bolt állagához tartoznak — legfeljebb egy országos árvíz, vagy elemi csapás esetén kelnének el... De micsoda sikere lenne itt egy fazék főtt ételnek! Csak az a jó öreg kocsmáros tudná megmondani. Igaz, ha ennivalót is adnának, akkor több ülőhelyre lenne szükség. Mert a vendégek most állva húzzák le a sört, gurítják magukba a féldecit. Az a három-négy terítetlen asztal arra szolgál, hogy a huzamosabb fogyasztók az ivás-szünetekben telerakják félig üres poharakkal. Pedig a szomszéd helyiségben modern vonalú bútorok

Neon és krigli a »Boci presszó«-ban

— A bajszomat születésem óta növesztem. Újabban a tsz-ben csirkenevelő vagyok

zsúfolódnak. Itt azonban ermesztő hideg fogad. Ezt a »külvatermet« — bármennyi is a vendég — *csak szombaton délután* nyitják meg a táncolni vágyó fiatalság részére.

Az üzletvezető egyébként szíves, rokonszenves ember. Tiszteletünkre felvett egy hófehér köpenyt. Ebben úgy festett, mintha most érkezett volna a mentőautóval.

Igaz, mi is úgy néztünk rá, mint akiket baleset ért.

— Sajnos — mondta —, csak pár hónapja vagyok itt. Még nem tanultam bele a szakmába. De hát minden faluban ilyen falatozók működnek!

Aztán megígérte, hogy jövőre csodát művel.

És bizalomgerjesztőül megkínált bennünket egy zacskó pogácsával. Hazulról hozta. A felesége sütötte — hogy ne éhezzék . . .

„PÁNDON BÚCSÚ VOLT, PÉCELEN MEG NEM...”

Ez a nóta érdemtelenül forgatja a falu nevét az országban. Mert a helybeliek nem is ismerik — a doktor viszont csupán ennyit hallott Pándról, mielőtt idekerült. Első körházi gyakorlóévét töltötte Dunaújvárosban — és falura kérte magát. Miért? Hazája Budapest, a IV. kerület — újpesti drukker és lokálpatrióta.

— Meg akartam váltani a világot, fiatal voltam . . . És lakás kellett, akkor nősültem.

Vajon most, négy év után is meg akarja váltani a világot?

Úgy tűnik, igen. A sok dicsérő szóból, ami a háta mögött hangzott el, — és főképp a szidalomból, amit már szemébe is mondtak: *»A doktorunk már megint a cigányokat pártolja!«*

— Pártolom őket? Jöjjenek ki velem a cigánytelepre!

A velünk töltött néhány óra alatt *Kárpáti* Ervin doktor két felszólító mondatot ismétel makacs következetességgel. Az egyik: *»A véradásról írjanak, ha segíteni akarnak.«* A másik: *»Menjenek ki a cigánytelepre.«*

(A véradásról nem írunk, kedves Kárpáti doktor. Tavaly elsők lettek a járásban; reméljük, mire ezek a sorok megjelennek, ismét kitűnő helyezést érnek el. A cigánytelepen viszont kint jártunk. Egyetértünk önnel, hogy az ottani helyzet nemcsak *általában* veti fel az emberség problémáját. Elemi általános higiéniáról van szó, beszéljünk magyarul: csecsemő- és gyermekhalandóságról. Önnek nemcsak mint világmegváltónak, hanem mint orvosnak is kötelessége, hogy pártolja a cigányok ügyét. De persze, nem *egyedül* az ön kötelessége!)

Úton a betegekhez

Egyébként az orvossal, mint előzőleg a tanács titkárával is, a születések számáról beszélgettünk. 1964-ben 24 gyermek született Pándon. Bizony, ez kevés.

És a meg nem született gyermekek? Egy adalék. Most üli börtönbüntetését az a szomszéd falubéli asszony, aki 400 forintért háznál, teljes titoktartással vállalta a beavatkozást. Hogyan pattant ki mégis a titok? Gyanúsan sok nőt kellett azonos, veszélyes panasszal kórházba utalni . . .

DIVAT — PÁNDON

Itt már a háború előtt sem volt népviselet. A mai öltözködés olyan, mint bármelyik más vidéken. Az idősek konzervatívan, néhányan szegényesen járnak, de a traktoros kislánya teddy-galléros konfekciókabátban megy hétköznap iskolába. Olcsó drapp és fehér gyerek-bundacipők tapossák a sarat — ha lehetne sötétebbet, praktikusat kapni, talán olyat vásárolnának. A monori buszról türkiz- és palakék, 8—900 forintos télikabátok »szállnak le«. És azt mondják, hogy ez csak a hétköznapi — a fiataloknak, Pestre járóknak általában van külön vasárnapi kabátjuk is.

Mit csináltatnak a lányok a pándi varrónőknél? Inkább táncruhát. Többnyire brokátból, de bársony is akad. A derék feszes, a szoknya bő — »a legújabb divat szerint«. A pándi fazonár a budapestinek negyede, legfeljebb egyharmad része. Ennél kevesebbért már csak a menyasszonyi ruhát varrják — tudniillik ezt ingyen készíti el törzsvevőinek a varró néni. Még mindig dívik a földig érő fehér nylon, bár a múlt őszi esküvőkön már rövidszoknyás menyasszonyt is lehetett látni.

ESTE A KULTÚRHÁZBAN

Határozottan felötlött bennünk a kérdés: mire van szüksége Pánd lakosságának: kultúrházra, vagy egy jó zenés eszpresszó-étteremre?

Van ugyan kultúrotthon, de mintha nem kellene a lakosságnak. (Kivéve a könyvtárt, amely ott székel.) Nagy, ormótlan piros-sárga épület, nem valami vonzó kívülről. Belülről még kevésbé. Se nem kultúr, se nem otthon. Hodály. Piszkos. Komor. Jégverem. (Pedig két nap óta fűtötték, hogy ott jártunk. (Holott a pándiak otthona tiszta, barátságos, meleg. (Elegendő tüzelő vásárolható a Tüzép-telepen.) Majd minden családnál rádió, és 80 tv van a faluban. Csoda-e, hogy senkinek nem akaródzik megnézni a kultúrházban a szomszédos Péteri műkedvelő csoportját, amikor a tv a budapesti és a legjobb vidéki színházak műsorát adja?

Könyvtári órákon nagy a forgalom. Pesten dolgozó esztergályos fiú válogat:

— Hogy is hívják azt a *francia krapekot*? Ja, Victor Hugó! Azt komálom. Jack Londont is. Meg Rejtőt. Tudja, a P. Howard! A *Nana* is jó, Zolától. Hemingway, az nekem tragacs. Hogy miért? Sok a duma.

Nesze nekünk! Fogalmunk sincs róla, mindig így beszél-e, vagy csak az újságírót akarja átdobni a palánkon! Az utóbbira gyanakszunk. Az idegen nevek egy részét jól ejti, a nehezebbeket nem. Vonaton olvas, napi négy órát utazik. Biztató fej — azzal együtt, hogy Hemingwayt nem komálja . . .

És itt az egyetlen, érett korú felnőtt, aki személyesen jött most könyvért: *Gyenes* Pál tanácstag, a tsz-ben kőműves brigádvezető. Miksáthról beszélünk, Illés Béláról, előttünk Alexej Tolsztoj *Első Péter*e és Traven: *Rabszolgák útja*.

— *Mikor és mit kezdett olvasni?*

— Régen, a *Friss Újság* húszfillér es füzeteit. Kockás Pierre, Idegenlégió. Tizenhat-tizennyolc éves koromban még jó volt: öt halott egy oldalon . . . Most már más érdekli az embert.

A fiatalok szívesebben időznek maradék idejükből egy-két órát a presszóban. Kellemes teremben, fehér abroszos asztaloknál sokkal vidámabban eltelnének a tv-től szabad esték. Bárhogy fontolgatjuk, vizsgálgatjuk, a mai fiatalságnak (különösen a városközeli fiatalságnak) az elhanyagolt kultúrháznál sokkal sikkesebb, sokkal igézetesebb a modern eszpresszó.

Írták és fényképezték:

Galsai Pongrác,

Korniss Péter,

Osvát Katalin,

Rédner Márta

és Szebelkó Erzsébet

Csodálkozó gyerekek, a bábelőadáson

ROSSANA a kultúrpolitikus

Érdekes összetételű olasz küldöttség járt nemrégiben hazánkban: a Gramsci Intézet igazgatója, a *Rinascita* helyettes igazgatója, a firenzei egyetem filozófia-professzora, a római egyetem irodalomtörténet-professzora, az olasz iskolai szövetség igazgatója, az *Unita* irodalom-kritikusa, az Editore Riuniti Könyvkiadó igazgatója, a csupa nagy tudású férfiúból álló delegáció vezetője, egy asszony: Rossana Rossanda. Ki az a nő, akit ilyen feladattal megbíznak? Rossana Rossanda az Olasz Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja s kulturális osztályának vezetője, parlamenti képviselő. Enynyit árultak el róla a napilapok. Mi többre voltunk kíváncsiak. Felkerestük őt szállásán.

A milánói lány

Fekete, magas nyakú pulóvert, szürke szoknyát visel, filigrán, finom vonású, karcsú jelenség. Csak az ősz csíkok árulkodnak lazán, egyszerűen hátrafésült hajában, és ő is sietve, nevetve és kereken jelenti ki: negyvenegy éves. Szabódunk, hogy a riporter már szolidaritásból sem árulja el egy másik nő korát, de ő a vállát vonja: miért ne! Nézhetnénk őt francia fiatalasszonynak is, mert nem »olaszos«. Erre viszont tiltakozik: ízig-vérig olasz. A temperamentuma tényleg erre mutat...

— Észak-olasz vagyok, Milánóban, az egyetemen esztétikát tanultam. Szentül elhatároztam, hogy egész életemben tanítani fogok, tanár leszek. Tizennyolc éves koromban találtam meg az utat az antifasiszta mozgalomhoz, kerültem kapcsolatba a kommunista párttal. Háború dúlt, Észak-Olaszországban élethalálharcot vívtak a partizánok, szükség volt összekötőkre, és szervezni kellett a városi erőket is. (Így, személytelenül beszél arról, amit tett.) Negyvenhatban fejeztem be a tanulmányaimat, és attól kezdve politikával foglalkozom. Mindig azt hittem, hogy ez csak ideiglenes feladat és eljön a nap, amikor újra tanár leszek. Akkor ébredtem rá, hogy ez már nem időszerű, amikor a Központi Bizottságba beválasztottak...

Milánóban először egy kulturális intézményt igazgattam. Nem volt könnyű összehangolni a kommunista, a szociáldemokrata s a liberális értelmiség harcát. Viharos politikai vitákat rendeztünk, az összes baloldali erő összefogására törekedtünk. Majd a milánói pártszervezetben dolgoztam. Százhúszezer kommunista van Milánóban és környékén — és a párt 450 ezer szavazatot kapott. Ez Olaszország legnagyobb munkáslétszámú pártszervezete — teszi hozzá nyomatékosan.

Harc a reformokért

— Két és fél éve élek Rómában. Mint a párt kulturális osztályának vezetője, tudósok, kiadóvállalatok, iskolapolitika, filmpolitika és sok egyéb tartozik még a munkámhoz. Képviselő is vagyok, a parlamentben főleg a közoktatás kérdésével foglalkozom.

Rossana Rossanda úgy ismeri az olasz oktatás helyzetét, mint rajta kívül kevesen.

— A teljes, »klasszikus« analfabetizmus eltűnőben van, bár még sok az írni-olvasni nem tudó, viszont magas azoknak a száma, akik csak egy-két osztályt jártak, s azt a minimális tudást is elfelejtették. A háború után, 1945-től 1948-ig antifasiszta egységkormány volt. Ezek az újjáépítés évei, akkor született meg az alkotmányunk is. Az iskola, az oktatás általánosan kötelezővé vált 14 éves korig — papíron. Megnövekedett a nyilvános iskolák száma, megszűnt a magániskolák állami támogatása. Negyvennyolcban a kommunisták kikerültek a kormányból. A kereszténydemokrata párt vad hidegháborús politikát folytatott, arra törekedett, hogy az alkotmány ne valósuljon meg. Részben ezért a jogok ma sincsenek meg a gyakorlatban.

— Mi szívósan és keményen harcoltunk a kötelező oktatásért, s ez a küzdelem még tart, de eredményeket is elkönyvelhetünk. Három évvel ezelőtt újabb törvényt hoztak a kötelező oktatás megvalósítására. Az ország nagy politikai és gazdasági átalakuláson ment keresztül. A nők is jelentős számban beléptek a termelésbe. Tizenöt-húsz éve csak mi, kommunisták sürgettük az oktatás kiszélesítését.

Jó munkás — művelt ember

— De nemcsak több iskola kell. Az a kérdés: milyen iskolákra van szükség? A burzsoázia olyan iskolákat akar, amelyek a kapitalista fejlődést szolgálják: szakiskolákat. Mi pedig olyan iskolákat szeretnénk, melyek az állampolgárok sokoldalú fejlődését is szolgálják, s nemcsak szakmunkásokat nevel, hanem művelt embereket is.

— A párt oktatási reformtervezete nemrégiben készült el. Kétféle iskolatípust javaslunk: a) *szakközépiskola*, amely két év után szakmunkás-, majd újabb három év múlva technikusi képesítést ad; b) *gimnázium*, mely öt éves, s az utolsó három évben lehet irányt választani. Az elképzelés az, hogy *tizenöt éves korig kellene felemelni a kötelező oktatást*. Gyakorlatilag tizenkilenc éves korban kerülnek egyetemre a fiatalok, és sokan úgy vélik, hogy hamarabb érettek az emberek. Nagy kérdés az is, hogy a gimnázium adjon-e szakmát, vagy »híd«-iskola legyen.

— Nem szabad elfelejteni, hogy mi jelenleg Olaszországban ellenzéki párt vagyunk. Nagy párt, mely nemcsak leleplezi a kapitalizmust, hanem előre is mutat. Ilyen előre nézés az iskolareform-tervezet is. Arra kell gondolnunk, hogy mi felel meg nálunk a társadalom fejlődési folyamatának. A törvénytervezet kidolgozásában igen sok pártonkívüli és más párthoz tartozó dolgozott együtt velünk. A tanárok tudják, hogy ezen a területen ránk számíthatnak, mi mozgatunk meg minden követ az oktatás előbbre viteléért.

Beszélgetünk azokról a problémákról, melyek világszerte megoldatlanok: *a humán és a tudományos tárgyak összhangba hozásáról*. Emlékeztet arra, hogy a középkorban a matematika is humán tárgy volt! Ma a cél az, hogy az egyetemhez a szakiskolákon keresztül is el lehessen jutni.

A képviselőnők aranytűje

A táskájában keres valamit, s közben a kezébe akad egy kis doboz. Megmutatja. Ékszertok, benne ízléses brosstű, arany, kék emailmasni, s rajta aranyérem.

— Néhány nappal ezelőtt az olasz képviselőnőket ajándékozták meg ezzel, annak emlékére, hogy *húsz éve kaptak szavazati jogot a nők*. Hogy hány képviselőnőnk van? Ha jól tudom, hatszázhatvanból huszonhét... Az olasz nők

Mindennemű bútort, hálószobát, kombináltat, rekamiét, pároságyat, párosszekrényt, hagyatékot veszek. 310—833.

Veszek hálószobát, kombináltat, rekamiét, párosszekrényt, pároságyat, konyhabútort, hagyatékot. 334—243.

Veszek hálószobát, kombináltat, konyhabútort, ruhaneműt, hagyatékot, tollat, limlomot. 139—769.

Figyelem! Vennék hálószobát, kombináltat, rekamiét, hagyatékot. Hívjon, jövök. — Telefon: 22—30—77.

Jóminőségű szép kombinált szekrény eladó. — Asztalosnál. Ujpest, Rózsa u. 57/a.

Nehéz sötét dióháló asztalosnál tizenegyezerért eladó. — Rákospalota, Klapka György u. 45.

Használt bútorokat, hálószobát, kombináltat, rekamiét, hagyatékot, limlomot veszek. 142—173.

Kombinált szekrény, 3 méteres, igen szép, olcsón eladó. Ujpest, Istvántelki út 47.

3 ajtós szekrény, nagyon szép sötét dió, eladó. Ujpest, Istvántelki út 47.

Vásárolok hálóbútort, kombinált bútort, rekamiét, háromajtós szekrényt, konyhabútort. — Azonnal felkeresem — 35—21—94.

Hálóbútort, kombinált szekrényt, rekamiét, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot veszek. Telefon: 336—662

Bútorvétel! Rekamiét, hálószobabútort, fotelokat, ágytollat, varrógépet, hagyatékot veszek. 339—197.

Masszív diófairóasztal, nagyméretű, sok férőhelyes eladó. 353—845.

udvarban.

Különleges rekamiék, fotelok, székek részletfizetésre. Javítást vállalok. Dohány u. 29. Vas kárpitos.

Ruházat

Készpénzért veszek férfiruhákat, bőrkabátot, esőkabátot, hagyatékot. Hívásra felkeresem. — 134—038.

Készpénzért veszek használt férfiruhákat, bőrkabátot, női szőrmebundákat. XII., Böszörményi út 3/b. Hívásra felkeresem. 358—155.

Ruhakölcsönzés különleges esküvői, estélyi ruhák. II., Erőd u. 18. Május 1. Mozinál. 352—213.

Veszek használt férfi-, női ruhát, fehérneműt, tollat, hagyatékot. 136—028.

Hangszer

Zongorák, pianinók, eladása, javítása. Lipovniczky, Rákóczi út 34. Rókussal szemben.

Eszaltó szakszofon eladó. Sashalom, Hősök fasora 33.

Utóhangszer felszerelés jó állapotban eladó. — Hámori, X., Mádi 11/a.

Bécsi zongora eladó. IV. ker. Ősz u. 1. Roszik Mihály.

Rövid Bösendorfer zongora eladó. 256—131.

Rövid, kereszthúros, páncéltőkés, bécsi zongora privátnak eladó. Telefon: 227—375.

Márkás pianinó, rövidzongora jutányosan eladók. Strokl. XIV., Dózsa György út 9. fszt. 2.

Vennék sürgősen pianinót, vagy rövidzongorát, harmóniumot. Telefon: 225—662.

pel eladó. László, III., Megyfa u. 29. (Hévízi úti lakótelep).

Pannónia 250 generálozva bejáratás előtt eladó, nagyobbért oldalkocsiért cserélek. Megegyezés: Lakatos, Isaszeg, Madách u. 21.

Komplett fagylaltos tricikli és elsőrendű nyitott tricikli eladó. Pfeifer, Köztársaság tér 7.

1957-es IZS oldalkocsival igényesnek eladó. Telefon: 345—298.

BMW 326-os négyajtós személygépkocsi 340-es motorral 27 000 Ft-ért eladó, szombat—vasárnap, előzetes értesítés mellett. Mór, Mónus Illés u. 3.

1100-as Skoda kitűnő állapotban eladó, vagy elcserélném budai, vagy Balaton melletti víkendházas telekre. Telefon: 404—592.

125-ös K—55 új motorkerékpár eladó. Hadamcsik, VI., Rózsa Ferenc u. 90. 317—231.

Motorcsónak 600 köbcentiméteres „Strek" motorral kitűnő állapotban tárolóhellyel, kabinnal eladó. Cím: Gerdai XIII., Jász u. 54.

Topolinó furgon négyszemélyes, kitűnő állapotban eladó. Megtekinthető reggel 8—6. Benczur u. 48.

Topolinó elsőrangú állapotban eladó. Megtekinthető 8—2-ig. I., Bimbó u. 57.

Mindennemű autójavítást gyorsan, olcsón, garanciával vállalok. XIV., Egressy út 56. Telefon: 184—516.

Gépek

220 V porszívó olcsón eladó. Este 6 óra után. 141—359.

Egri Józ... mesternél.

Megvételr... évi Élet é... folyóirat ... zatát. ... VIII., Má... Budapest.

Molett és ... szére külf... ruhák el... bútor is.

Veszek tollat, ... gyatékot, ... háztartás... 339—616.

Tölgypari... Ébner Biatorbá...

Szövetkez... méhészek ... kg Nagy ... lép jután... ként 80 ... tól utánv... lis, Há... Toldi.

Hőkezelés... edzést, ... mencében ... Nagy gy... iparosokt... ktsz-től. ... tül is. 10... es mérete... Viktor, k... tosmester, ... Szigony ...

Használt ajtók, a... lak, faa... ketta, va... VIII., Kö... körút 60.

Veszek h... kat, kon... tollat, ha... neműt, ... 833.

Hívjon! ... nát, toll... is veszek.

Piszkos ... Gádor, N... Telefon: ...

Dunyhát, tollat vás... ra házhoz... naszter, 1...

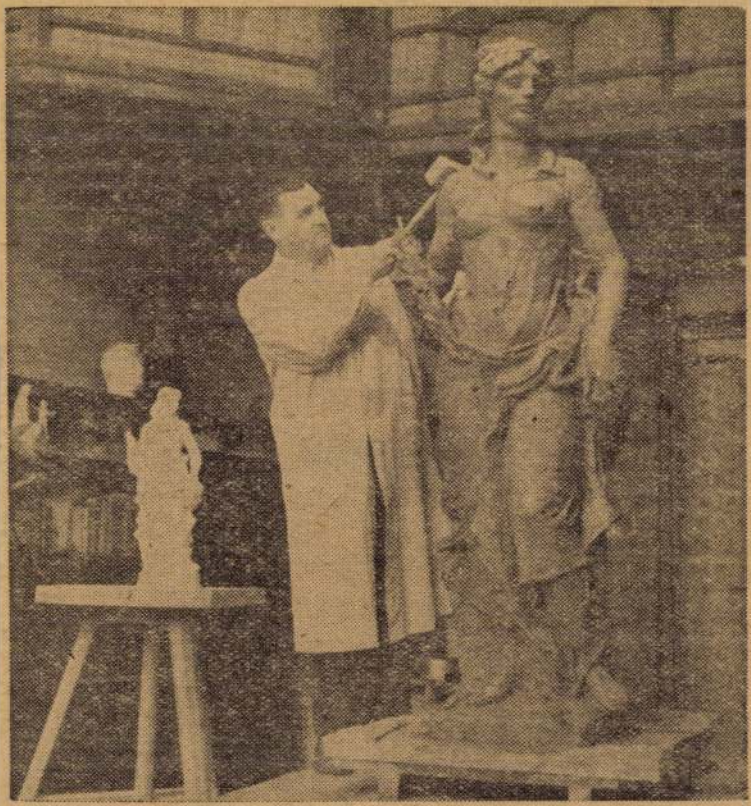

Pándi Kiss János szobrászművész a Tavasz című szobrot készíti a fertődi kastély belső homlokzatára. A szobrot fertőrákosi homokkőből faragják ki a helyszínen.

(Bojár Sándor felvétele — MTI Foto.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi-Kis János

ESTI HIRLAP

1964 FEB 22

1021

Május 10-én állítják fel a mauthauseni magyar emlékművet

A Képzőművészeti Kivitelező- és Iparvállalat szoborüzemében több jelentős alkotás készül el a közeljövőben. Még ebben a hónapban befejezik azt a hatalmas, kilencalakos emlékművet — *Makrisz Agomemnon* alkotását — amelyet a Magyar Partizánszövetség és a Nácizmus Üldözöttei Bizottsága állíttat majd fel az egykori mauthauseni koncentrációs tábor helyén, a táborban kivégzett magyar mártírok tiszteletére. A szoboravató ünnepséget a tervek szerint május 10-én tartják.

Az áprilisi bécsi virágkiállítás magyar pavilonjának közepére díszkutat építenek, s mellette állítják fel *Kucs Béla Virágot tartó lányka* című alkotását.

Pándi-Kis János szobrászművész, restaurálta az egri bazilika előtt álló Szent Péter szobrot. A szoborról az eredetinél keményebb kőből pontos másolatot mintáznak és ez kerül vissza a bazilika elé. (MTI)

nokságok

az alapozáshoz

ök

kalmazott" szerepük van, e viadalokon nem a teljesítmény a döntő tényező.

Bakó Jenővel együtt mi is hívei vagyunk ennek a felfogásnak,

mert azt valljuk, hogy *az ilyen edzés-verseny hozzá tartozik az alapozáshoz.* Legfőbb célja annak biztosítása, hogy úszóink kellő időben *a lehető legjobb eredményt érjék el a versenyeken.*

Lapzártakor az időfutamok még nem fejeződtek be.

M. L.

Ranga

Vasárnap: három

Ma este 19 órakor a *Csepel* és a *Vasas Dinamó* ökölvívóinak a mérlegelésével megkezdődik a sportág történetének legrövidebb csapatbajnoksága. Hiszen arra még nem volt példa, hogy egy bajnokságot, öt fordulót, 21 nap alatt bonyolítsanak le

ich aber, dass das heurige Wirtschaftsjahr besser ausfallen wird. Am Fleiss unserer Bauern wird es nicht fehlen.

Anton Pitz
Mecseknádasd, Kom. Baranya

...hen — notiert

... Waggon Kalk werden

Johann Kimmel

...e Sache herangegangen, warnt ...r uns: *„Nicht so hitzköpfig!"* Geht etwas schief oder zu langsam vonstatten, so versteht er es wie kein anderer, uns anzuspornen.

Überall mit dabei

Johann *Kimmel*, von Beruf Maurer, ist der *Vorsitzende des Ständigen Ausschusses für Gemeindeentwicklung* beim Rat in Mány und wirkt auch an der Arbeit des *Technischen Ausschusses der Patriotischen Volksfront* aktiv mit.

Im vergangenen Jahr erfüllte die Gemeinde ihren Entwicklungsplan mit 137%. Die Bewohner von Mány leisteten für 49 000 Forint freiwillige Arbeit. Im Jahre 1963 wurden Gehsteige in der Mátyás-Siedlung angelegt, die Strassen wurden gepflastert, weiterhin entstand eine Parkanlage, der Bau einer Pädagogenwohnung wurde fertiggestellt und mit dem von Sportankleideräumen begonnen. Des weiteren kaufte man eine Arztwohnung. Der Kostenpunkt lag bei insgesamt 450 000 Forint.

jetzt geht es schon besser", so sprudelt es aus ihm heraus. Dann kommt er auf die gemeinsamen Sorgen zu sprechen und möchte die Aktivs schon zu einer Beratung bei sich sehen.

— *Das Umkleidezimmer für die Sportler ist das erste, was fertig werden muss! Lassen wir es zunächst einmal ausrechnen, was es insgesamt kosten wird. Und wenn wir mit den Sportleitern sprechen, gibt es bestimmt auch freiwillige Arbeitshelfer.*

Es wurde mir nicht leicht, ihn zu beruhigen, aber die Argumente, dass es ja noch kalt sei und die Elektromonteure erst im Frühjahr ihre Arbeit durchführen, überzeugten ihn schliesslich doch.

Ich sah es ihm an, dass er am liebsten sofort mit mir an die Arbeit gegangen wäre. Sein Gesicht ist von der überstandenen Krankheit noch sehr blass, und doch leuchteten aus seinen Augen schon wieder Arbeitslust und Tatendrang.

Ferenc Molnár,
Mány, Kom. Fejér

„Drowa am Firscht hängt a Stanga voll Wirscht..."

Hutzelsonntag in Babarc

Am ersten Fastensonntag, auch „Hutzelsonntag" genannt, war es in meiner Kindheit — die ich im

Das „Hutzel-Singen" sollte meiner Meinung nach bedeuten, dass es zu Beginn der Fastenzeit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

NEUE ZEITUNG

1964 FEB 28.

1021

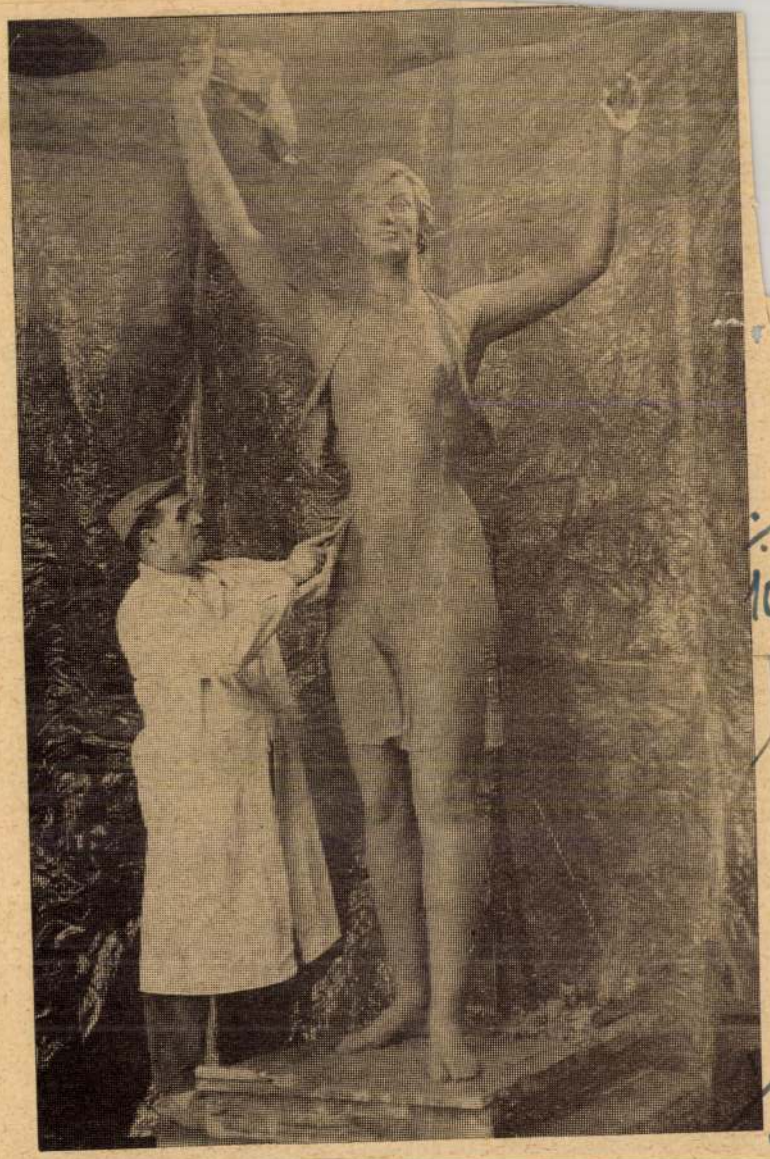

Oben rechts:

Am 17. Februar begann in Dallas (Texas, USA) der Gerichtsprozess gegen Jack Ruby, dem Mörder Lee Oswalds, der den Mord an Präsidenten Kennedy begangen haben soll. Die Verteidigung versucht die Unzurechnungsfähigkeit des Angeklagten zu beweisen. Unser Bild zeigt Ruby umringt von Journalisten bei einem Interview.

Mitte links:

Diese jugendsprühende Mädchenfigur in Bronze wird den Jugendpark der Stadt Komárom zieren. Auf unserem Bild: der Bildhauer János Pándi Kiss nimmt die letzten Glättungen an der Statue vor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KBAN

A legtisztább nőre célzott ezzel. Hát nem így van?

Tűzött a nap és a raktár szigetelőpapírral borított teteje kátrányszagot árasztott. Ez még elviselhetetlenebbé tette a meleget.

— A fenében is!... — mordult bosszúsan a sofőr — én nem veszem a nőket semmibe! — Belerúgott egy kavicsba; a kavics nekirepült a teherautó sárvédőjének, koppant. Utána csend lett.

A sofőr csak azt vette észre, hogy ott áll előtte Laji. Arcáról, válláról szakadt a verejték.

— Velem viccelhet — mondta. Nehezen szedte a levegőt. — Velem viccelhet, nem baj, de őt ne bántsa! — Megfordult, elindult a raktár felé.

— Hé! — kiáltott utána az egyik ember — hová mégy!

A vörös hajú azt mondta:

— Ne bándd, hadd menjen.

A sofőr hökkenve állt, aztán idegesen felkacagott:

— No nézzék! — mondta. — No nézzék!...

A vörös hajú felugrott a kocsi platójára.

— Fogjátok — mondta —, gyerünk, fogjátok ezt a hengerfejet!

Már csak néhány darab volt a kocsin. A sofőr állt egy darabig, elkomorodott, aztán megköpte a tenyerét és odament a három emberhez.

— Na, majd segítek.

Az egyik, anélkül, hogy hátrafordult volna, elhárította fél kézzel.

Maga csak menjen innen. Még baja lesz.

A sofőr felegyenesedett, [illegible] a száját. Megkerül-

A katedra két oldalán

A Közgazdasági Technikum általános esti tagozatán, a dolgozók iskolájában vagyunk. Örök problémaként vetődik fel az idő beosztása. Munkahely, család és iskola között kell azt megosztani; de a barátok, ismerősök, televízió és egyéb szórakozás sem maradhatnak teljesen számításon kívül.

Ahogy mélyedünk a problémába, úgy vált a hang is egyre őszintébbre. Egyik legnehezebb helyzetben kétségtelen, hogy a váltakozó műszakban dolgozók vannak. Húszéves, életerős, a munka végét megfogni szerető fiatalember — az ifjúság sajátos problémáit is látva, — magáról beszél:

— Olyan családi körülmények közül jövök, hogy a nyolc általánost gyenge eredménnyel tudtam csak elvégezni. Mióta dolgozom, minden erőmet az önművelésre összpontosítom. Az üzemben sem szeretném, hogy munkatársaim dolgozzanak helyettem csak azért, mert én tanulok. Ha délutáni műszakban leszek nem tudom, hogyan járok iskolába?

Családanya, aki maga is fizikai munkás, veszi át a szót: — Míg gyermekeim kisebbek voltak, nem tanulhattam. Most meg már fáradékonyabb vagyok. Az órákon szeretném elsajátítani az anyag egyik részét. Hogyan álltam helyt eddig munkámban? Ugy, hogy panasz ellenem eddig nem volt, sőt jutalomban részesültem. És hogy álltam helyt a tanulásban: Ez már nehezebb dolog, de az első osztályon túl vagyok, és nem hagyom abba. S mi van otthon? A gyerekek iskolások, a férjemmel megosztjuk a munkát.

Másik igen súlyos prob-

Rendeletileg csökkentették a félévenként hiányozható igazolt és igazolatlan órák számát. Tegyük hozzá rögtön, hogy ennek hasznát mind a hallgató, mind az iskola látja. A „vendég hallgatók" így végre választ elé kerülnek. És mondjuk meg őszintén, hogy az óralátogatások terén zömmel a legfiatalabb korosztályok tagjai marasztalhatók el. Sokszor alapos indok nélkül maradnak távol a tanítási órákról.

A munkahely jogos és vélt panasza jelentik még azokat a problémákat, amelyek csakis a széles látókörű vezetés és az egyéni problémák humanista elintézésével oldhatók meg egyik oldalról, míg a másik oldalról a becsületes, a szocialista szellemű munkához állás viszi előbbre az ügy kétoldalú igazságos megoldását.

Persze az egyéni sorsok, sajátos helyzetek, ezer és egy problémát jelentenek üzemnek, családnak, iskolának, társadalomnak. Es éppen társadalmunk az, amely a legmesszebbmenő humanitást tanusítja az egyéni sorsok előre ívelő kiteljesedéséhez.

Az iskola azt az utat keresi, amely a jelenlegi tananyag programozásában végrehajtható úgy, hogy a hallgatóknak megkönnyítse a tananyag elsajátítását. Ehhez viszont a tanári kar tagjainak alkotó jellegű odaadó akaratára van szükség, hisz a programozott oktatás még most kezd teret hódítani, és a hozzávezető eredményes módszertani kultúra nincs kidolgozva. Ez országos problémaként jelentkezik, és véleményem szerint szakfolyóirataink hatékonyabban kellene foglalkozni a felnőttoktatás módszereivel; különös tekintettel a programozott oktatás dolgozók iskoláiban alkalmazható módszereire.

A tananyagot a tantervek és a tankönyvek rögzítik. A módszer viszont tanáronként változik és teljesen a tanár módszertani műveltségének és gyakorlatának van alárendelve. Van aki évtizedes jó vagy rossz módszerére támaszkodik, van aki állandóan új módszer, vagy módszerek után kutat. Kétségtelen az utóbbi a haladó, a korszerű, de magában rejtheti a módszertani szabadosságot is.

A Művelődésügyi Minisztérium álláspontja a követelményszint emelése. Ez kettős probléma. Egyik oldalról többet adni a hallgatóknak az új anyag köz-

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG

1965 SZEP 26.

1021

Épül a százéves Vigadó

— Az egyik elkészült nagyméretű szobor.

Bozsán Endre felvétele

(Tudósítónktól)

Ha a járókelő ma végigsétál a pesti Dunaparton, a Vigadó téren még hatalmas állványerdő fogadja. Az állványok mögött azonban nagyszabású munkálatok folynak és Feszl Frigyes száz évvel ezelőtti alkotása, a pesti Vigadó rövidesen új „ruhában" ismét látható lesz. Igaz, egyelőre csak kívülről készül el a híres műemléképület, de előreláthatólag 1968-ban már átadják rendeltetésének.

A Vigadó a második világháború alatt teljesen kiégett. A romokból való újjáépítése különösen az utóbbi másfél évben nagy ütemben haladt előre. Már elkészült az épület külső homlokzata, befejezéshez közeledik a szobrok elhelyezése. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat ugyanis tíz nagyméretű szobrot készít a Vigadó homlokzatára. Négy már a helyén van, az épület legtetejét díszítik és a budai oldalról is jól láthatóak lesznek, hiszen három és fél méter nagyságúak. További hatot 1966 tavaszáig készítenek el. A tíz szobor jórészben a régi épületből maradt fenn és bizonyos kiegészítésekkel csak restaurálni kellett őket. Ezt a munkát négy szobrászművész: Pándi Kiss János, Nagy Géza, Györi Dezső és Grantner Jenő végezte el. A szobrokhoz Bulgáriából hozattak megfelelő mészkövet.

Rövidesen lekerülnek az állványok a kivülről teljesen helyreállított Vigadó épületéről és látható lesz az a tizennégy dombormű is, amelyek ugyancsak az épület homlokzatát díszítik, s a magyar történelem nagyjait ábrázolják.

Száz éve annak is, hogy Lotz Károly megkezdte a Vigadó freskóinak megfestését. Ma már csak egyetlen 6x3 méteres festménye található a főlépcső felett, erősen megrongált állapotban. Bizony nagy gondot jelent majd restaurálása.

Az épület belső javítási munkálatai még csak ezután kezdődnek. A tervek szerint bálterem, kiállítási csarnok, a földszinten étterem és fogadásra alkalmas helyiségek épülnek majd. A hátsó tűzfalat is épülettel takarják el, de addig még néhány évnek kell eltelnie. A Duna felől azonban már rövidesen mindannyiunk örömére látható lesz egyik legértékesebb művészettörténeti és építészeti műemlékremekünk.

1966. JANUÁR 13., CSÜTÖRTÖK

Gyermeke
a pályaválaszt

Ahogy a főelőadó és a csopor

Beszélgetés a megyei tanács munkaügyi és mi

A szakembereket javában foglalkoztatja egy távolinak tűnő gond: mi legyen a pályaválasztás előtt álló gyerekekkel? Hogyan lehet a legésszerűbben összeegyeztetni a lehetőségeket az igényekkel, a szülők és gyermekek vágyait a népgazdaság érdekeivel?

Ezekről a kérdésekről beszélgettünk két illetékessel: *dr. Takács Évával*, a Pest megyei Tanács [illegible] osztálya munka[illegible] dási főelőadójával [illegible] *Józseffel*, a [illegible]

lentkezett szakmunkásképzésre, ezzel szemben felvettek 46 százalékot. A következő oktatási évre a felmérések most folynak.

— Szeretném ezzel kapcsolatban néhány visszásságra felhívni a közvéleményt. A MÜM 204-es számú váci ipari-tanuló-intézenében — ahol főleg öntőszakmunkásokat ké-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi (Kiss János)

PESTMEGYEI HÍRLAP

1966 JAN 13

1021

1966. JANUÁR 13., CSÜTÖRTÖK

Pándinál – Pesten

Egy anekdota járja. Pándi Kiss János szobrászművész egy alkalommal hazalátogatott szülőfalujába, Pándra. Pestre visszatérve, sáros bakancsait, mint féltve őrzött kincsét, sokáig rakosgatta, óvta. Barátainak feltűnt, mosolyogva figyelmeztették: illenék már letisztítani. — Pándi sár van rajta — mondta komolyan, szinte áhítattal a művész.

Ilyen a kapcsolat a művész és a szűkebb pátria között — az egyik oldalról. S a másik oldalról?

Pándiak, s szerte a nagykátai járásból a képzőművészetet szeretők, a művész tisztelői tettek látogatást Budapesten, Pándi Kiss János műtermében, a Százados úton. Tárlatvezető Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója volt.

Mert Pándi műterme: tárlat. Tárlat, mely felvillantja 40 évi munkáját, ennek a 40 évnek legszebb eredményeit. Érmék, plakettek, dombormű-vek, kisplasztikák, szobrok. Befejezett és most készülő alkotások sora. Gipszből, agyagból, fémből, kőből.

— Kedvvel mintázok, érmeket, plaketteket, ha van egy kis szabad időm — mondta Pándi. — Kevés szabad időm van...

Kisplasztikák, nagyméretű szobrok. A kettő szorosan összefügg. Pogány Ö. Gábor erről ezt mondta:

... kisplasztikái izgalblémákat vetnek ... magyarázatot szobrokhoz. Ta-

Akinek a szerénység – a jellemzője

Huszonöt éves jubileumát ünnepelte a napokban Valde Béla és ez alkalommal munkatársai fokozott szerettel és figyelemmel vették körül. Kedves — és praktikus — ajándékkal lepték meg, ünnepi, megemlékező beszédeket mondtak tiszteletére. Az ünnepségen képviseltette magát a párt- és szakszervezet is, megköszönték eddigi kiváló munkáját és erőt, egészséget kívántak további feladataihoz.

Természetes és magától értedődő módon említették a további, reá váró feladatokat. Hiszen Valde Béla tevékeny életéből következik, hogy ez a huszonöt éves jubileum egy az állomások közül, amelyek gyakran követték egymást az évek során.

Az első, s talán a legjelentősebb állomás 1925 volt. Ekkor kapcsolódott be a munkásmozgalomba, amely abban az időben üldöztetést és tudatos áldozatvállalást jelentett. Hasonló egyszerűséggel és természetességgel töltött be a felszabadulás előtt a vasas szakszervezetben vezető funkciót. Ismerte és magáénak vallotta az eszméket és mindenkor kész volt tenni is érte.

1945-ben párttag lett — és most már sűrűbben követték egymást az állomások. Adódtak nehéz időszakok, amikor türelemre, következetességre volt szükség, de munkáját mindenütt becsülettel, kommunistához méltóan végezte.

1959-ben Kiváló Vasutas kitüntetést kapott és többször lett a szakma kiváló dolgozója. Munkájáért és magatartásáért megbecsülik, szerénységéért, segítőkészségéért tisztelik. Olyan ember tehát Valde Béla, akiről — mértéktartás nélkül — csak jót lehet írni.

— dolezsál —

EGY KALLÓDÓ ÉLETÉRT...

... tárgyalóterem előtt. Az egyik padon őszhajú, ötven körüli asszonnyal beszélgetek.

— *A férjem novemberben fizetett utoljára gyermektartást. Azóta nem kaptam egy fillért sem. Minden pénzét elissza* — majd hirtelen, fejével az ajtó felé int, s halkan mondja:

— *Itt a férjem...*

A férfi — talán szándékosan, talán minden meggondolás nélkül, csak ösztönösen — a szemközti padon foglal helyet.

— *Nézze meg* — folytatja az asszony —, *ötvennégy éves, de legalább tízzel többnek látszik. Szégyellem, hogy így néz ki. Most is biztosan ivott...*

Ugy látszik. A férfi bizonytalan tekintettel mered maga elé. Érthetetlen szavakat mormol. Ruhája gondozatlan. Külseje elárulja: nincs rendes otthona.

Nincs időm jobban szemügyre venni, mert elérkezett a tárgyalás ideje. Hamarosan megszületik a döntés: havi 380 forint gyermektartásdíj fizetésére kötelezik.

Az ítélethirdetés után a férfi felesége felé fordul és halkan, de határozottan mondja:

— *Azt hiszed ezzel minden rendben van? A kislánynak nem annyira a 380 forintra van szüksége, mint inkább békességre, apai szeretetre.*

Megdöbbenve hallgatom. Egy alkoholista mondja ezt? Szinte hihetetlen. Aztán meggyőződöm arról, hogy az előbb a látszat csalt: a férfi teljesen józan állapotban vett részt a tárgyaláson.

... hogy feleségével beszélek vele. Amint kilép a bíróság épületéből, mellé csatlakozom hát. Együtt rójuk céltalanul az utcákat.

Néhány órával később kibontakozik előttem egy szerencsétlen ember tragédiája. Ketten ülünk a csendes eszpresszóban. Sört iszunk. Mint később megtudom: igen gyakran a felszolgáló személyzettől kezdve a vendégekig mindenkinek fizet. Most is ezt teszi — hiába igyekszem megátolni ebben. Ugy gondolja, ha van kivel igyon, megszűnik a magánya...

... ezer forintért eladtak egy telket, amelynek árát az ura elitta. Ma meg azt vallja, hogy férje a telek árából ötezer forintot neki adott. Ebből vásárolták a szobabútort... A bírósági tárgyalás előtt erősítgeti, hogy novemberben kapott pénzt utoljára az urától, félórával később a tárgyalóteremben már elismerte, hogy decemberben is adott a férje ötszáz forintot...

Amikor gyermekeiről beszélgetünk, hirtelen megváltozik arca, s reszkető kezekkel mutatja a szeme alatt halványuló kék foltot. A nagyobbik fia kezenyoma... Felesége is látta, amikor történt — szó nélkül nézte. Az apa fél a fiától. Menekül előle.

Halkan beszélt, sírással küszködik. Aztán hirtelen ráborul az asztalra, s könnyei megerednek...

Csendesen nézem, s látom, hogy mit tett az alkohol, a zilált családi élet ebből az emberből. Még a huszonöt év becsületes munkáját is két-három év alatt lerombolta...

Ujra az asszonyt hallgatom, s szavaiban gyakran ellentmondásokra bukkanok. Elmondta tegnap, hogy nyolcadmagával sem emlékszik vissza előző cselekedeteire. A társadalmi szervezetek összefogása még nem hozta meg a kívánt eredményt. Ennek oka pedig — bármennyire is furcsán hangzik —, hogy felesége és gyermekei nem segítik — nem gondozzák, nem törődnek vele, sőt a legradikálisabb (s tegyük hozzá legegyszerűbb) eszközökhöz folyamodtak: megtagadták apjukat, kizárták őt a családból.

S a férfi állandóan az utcán csavarog, csak aludni tér haza. Arra nagyon vigyáz, hogy a család tagjai már, vagy még ágyban legyenek, amikor hazatér, vagy elmegy otthonról. Azok pedig, akiknek elsősorban feladatuk lenne törődni e szerencsétlen emberrel — néma szemlélői a történteknek.

Hogy mi lesz vele — még nem tudom. De egy bizonyos: nem szabad lemondani róla. Nem szabad meglégedni azzal, hogy egy, vagy két alkalommal beszélnek vele, illetve családjával, hanem huzamosabb időn keresztül figyelemmel kellene kísérni őt, mellette lenni és foglalkozni vele. Még akkor is, ha ez — családja szerint — teljesen reménytelen.

Szigetvári László

Pándi Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Landler Jármüpo.
1961. 11. 22.

1021

MŰTEREM

Látogatóban Pándi Kiss János szobrászművésznél

„Ha te sújtanál rá, a szikla
ma is mózesi forrást szólna vissza.
Oszd hát a példát, hogy semmi se meddő —
Leheld agyagodba esendő
vágyainkat, alak-teremtő!"

Illyés Gyula Ferenczy Bénihez írt versének fent idézett szakasza jut eszembe, amint körülnézek Pándi Kiss János, szobrász műtermében. Miért éppen ezek a sorok tolúlnak emlékezetembe? Úgy érzem, minden igazi „alak-teremtő"-höz szólnak e tömören megfogalmazott mondatok.

A műteremben körben a művész megálmodott, agyagbalehelt világa látható, kisplasztikákban, fénylő testű bronzszobrocskákban, gondosan elkészített domborművekben, különböző portrékban. Mindmind álmainak valósággá kimetszett remekei. Milyen tiszták ezek az álmok!

Nézem a portrékat. Valamennyiükkel néhány pillanatig beszélgetek: Szabó Lőrinc fáradt feje mélységes humanizmusról beszél, Lumumba mellszobra — amelynek eredetijét a Drezdai Képtár vásárolta meg — a szabadságról, a szabadságért küzdő hazafi konokhitéről vall, idő-szántotta arcvonásokkal és reménykedve néz a jövőbe a parasztember. És itt van Lenin is világotátfogó tekintetével. De folytathatnám tovább is a beszélgetést...

És itt vannak a fiatalkori, az Olaszországban töltött évek során készített alkotásai is, amelyek klasszikus irodalmi művek hatására formálódtak meg. Mitológiai alakok. Heten vannak: Menade, Kasszandra, Elekra, Médeia, Antigoné, Klitemnesztra és Kreonte. Az egyetemes emberi sorsok hordozói. Ezekben az alkotásokban az örök emberi tulajdonságokat próbálta kifejezni, meghatározni. S nem is sikertelenül; Antigoné, a gyermeki és testvéri önfeláldozás példaképe — mintha mozdulatával a szofoklészi örök humánum jelszavát mondaná: nem együtt-gyűlölni, együtt-szeretni születtem. Kasszandra — akinek jóstehetsége van — kétségeket sugárzó tekintete, mintha az istenektől várná a segítséget. Az öröm, a szenvedés, a szenvedélyek, tragédiák sűrűsödnek a mitológiai alakokban.

Közöttük áll a művész, Pándi Kiss János, nyugtalan lobogással a szemében. Az alkotások „elárulták", hogy lelkében is nyugtalan, keresve a válaszokat a társadalomban élő ember cselekedeteire, s ehhez a legkifejezőbb formákat.

Megkérem, hogy ő is valljon az eddigi munkásságáról. Meleg, barátságos hangon beszél:

— *Mitológiai alakokkal kezdtem, ezekben igyekeztem tükrözni az emberi érzelmi világot. Alapjaiban változatlanok az emberi tulajdonságok, ma is az ember belső világát kutatom, megkeresve hozzá a legmegfelelőbb kifejezési formát. A ma embere is a hét mitológiai alak érzelmi világát éli, csak más-más formában. Amikor egy művész alkotásaiban érzékeltetni tudja az ember helyét a társadalomban, hitelessé teszi a lehető legegyszerűbb eszközökkel, s mögötte felismerhető a kor, amelyben él, akkor eljutott a korszerűséghez* — mondja.

A szavak mellé, bizonyítékul megmutatja az utóbbi években készült alkotásait; az Integetőt, amelyet Komáromban állítanak majd fel, a cirbolya fenyőből készült Fülöp-szigeti ember portréját, a súlytalanság állapotában lebegő kozmosz-hőst, Onyangó Bent, a kenyait, és még folytathatnám tovább a sort...

— *Min dolgozik most* — teszem fel az újabb kérdést.

Állványra áll és a hideg agyagról leszedi a nedves rongyokat. Egy erőtől duzzadó, fiatal sportoló alakja áll előttünk. A Győztes.

— *A vasutasszakszervezet megrendelésére készítettem ezt a szobrot. A Szőnyi úti sporttelep bejáratához állítják fel. Másrészt a volt Vigadó épületének egyik nagyobb női alakjának restaurálásán dolgozom.*

— *És mik a tervei?*

— *Ismét az emberi sors keresését kell megemlítenem. Az emberiségért érzett aggódás műveket tartogat még. Az emberiségért való felelősségérzés kifejezése a mai művész számára belső parancs.*

— *Mi a véleménye az absztrakt művészetről?*

Kezével legyint:

— *Dekoráció. Csak akkor próbálkozik vele a művész, ha már nincs semmi mondanivalója.*

— *Melyik alkotásához fűződnek a legkedvesebb emlékei?*

— *Talán Lenin portréjához. Nagyon sok és nehéz munkába telt, amíg elkészült. Sok gondot okozott a világformáló szellemi nagyságának kifejezése* — válaszolja.

Már esteledik, amikor elbúcsúzom tőle. Magam elé képzelem a lélek mélységeit kutató kezét, ujjait, pályafutását. A pándi születésű, tizenkilenc éves ifjú útja Olaszországba vezet — tizennégy évet töltött kint —, ahol az olasz mesterek, az antik művészet varázsa megbűvöli. Innen, a mitológiai hősök világát kutatva indul el művészi pályafutása és jut el a mai emberig, s válik ihletőjévé — Menade, Klitemnesztra helyett — a ma embere, a dolgozó ember.

Tamás Menyhért

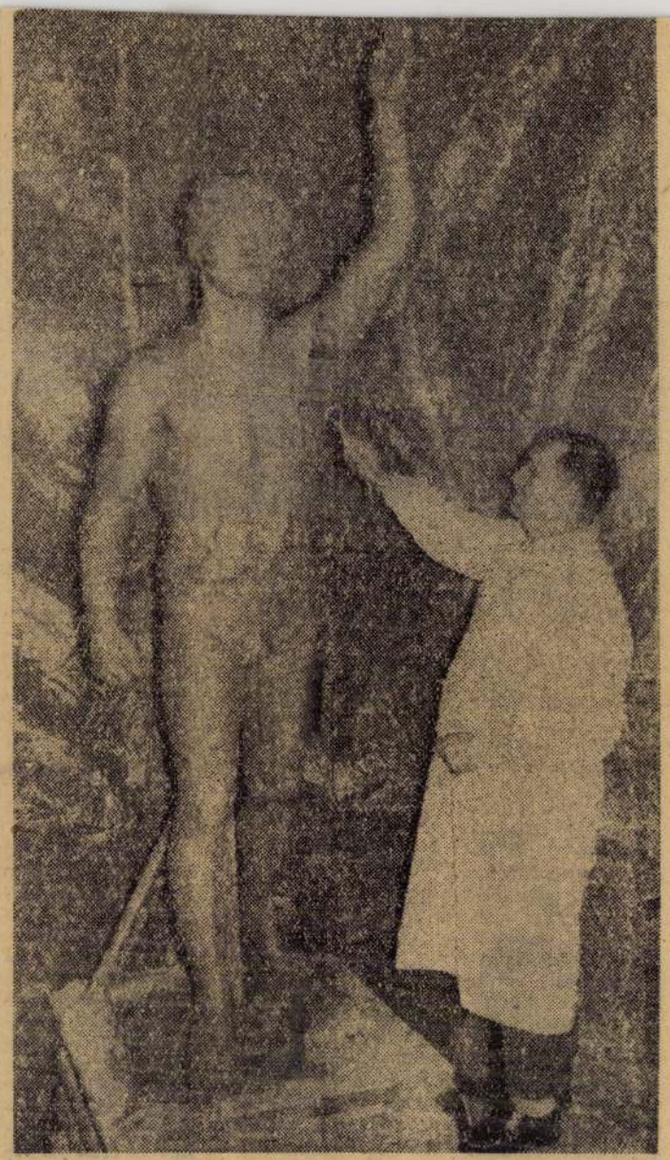

A művész a legújabb alkotásával

Megkezdődött az ökölvívó Rába Kupa Győrött

Péntek délután Győrött, a kitűnően előkészített Bercsényi ligeti sporttelepen felállított szorítóban kezdődött az utóbbi évek legnagyobb vidéki ökölvívó seregszemléje. Már az első versenynapon kiderült, hogy helyes volt a megyei Ökölvívó-szövetség döntése, hogy Rába Kupa küzdelemsorozatot rendeznek Győrött. Sokszor elmondtuk már, hogy Győrött nem fejlődött úgy az ökölvívósport, ahogy várhatta a város sportszerető közönsége. A háromnapos viadal bizonyára felkelti a fiatalok érdeklődését az ökölvívás iránt.

Dr. Gerendai László ezredes, a BM Győr-Sopron megyei Rendőrfőkapitányságának vezetője megnyitójában méltatta az ökölvívósport szépségeit, és sportszerű küzdelmeket, sikereket kívánt a versenyzőknek.

A pénteki selejtező mérkőzések eredményei:

Légsúly: Nagy László (ETO) pontozással győzött **Szabó Károly** (Tatabánya) ellen. Sorozatos szabálytalanságokért **Szekeres László**t (Oroszlányi Bányász) a második menetben leléptette a vezető bíró a **Tiger László** (Székesfehérvári MÁV) elleni küzdelemben. **Pusztai József** (Győri Dózsa) pontozással győzött **Dudás Antal** (Beloiannisz) ellen.

Harmatsúly: A Futó József (Beloiannisz) győzött a **Varga Gáborral** (Dunaújváros) vívott küzdelemben. **Topos Jánost** (Székesfehérvári MÁV) szabálytalanságokért a második menetben leléptette a bíró **Krizsanics János** (Sopron) ellen. **Szabó István** (ETO) pontozással nyert **Bugyi László** (Oroszlányi Bányász) ellen.

Pehelysúly: Szebik László (Gy. Dózsa) pontozással győzött **Bak Miklós** (Pápa) ellen. **Lereich János** (Beloiannisz) ellen **Harcsa János** (Oroszlány) a mérkőzést a második menetben feladta.

Könnyűsúly: Edvi József (Gy. Dózsa) ellen **Illés Sándor** (Beloiannisz) a második menetben feladta a mérkőzést.

A selejtező további eredményeire lapunk holnapi számában visszatérünk.

Újabb határo

a Petőháza — Győri Elektromos labdarúgó-

A Megyei Testnevelési és Sportszövetség Tanácsának fegyelmi és panaszügyi bizottsága e héten kedden tárgyalta a Petőháza—Gy. Elektromos megyei labdarúgó-mérkőzés ügyében hozott korábbi határozatot, amelyet a megyei Labdarúgó-szövetség adott ki.

Az MTS Győr-Sopron megyei Tanácsának fegyelmi és panaszügyi Bizottsága az alábbi határozatot hozta:

„Az 1965. augusztus 8-án Petőházán lejátszott Petőháza—Gy. Elektromos, megyei labdarúgó-mérkőzés ügyében a megyei Labdarúgó-szövetség által hozott határozattal szemben a Petőházi Kinizsi SK részéről benyújtott panasznak helyt adunk. Az ügyben a megyei Labdarúgó-szövetség elnöksége által hozott határozatot teljes egészében hatályon kívül helyezzük, a mérkőzést a pályán elért 2:2-es eredménnyel igazoljuk, és a Petőházi Kinizsi pályaválasztási jogát visszaadjuk. Somogyi Tibor petőházi játékos ellen az eljárást beszüntetjük, és játékjogát visszaadjuk.

Egyben felkérjük a Labdarúgó-játékvezetők Tanácsát, hogy Tapolczai János játékvezetővel szemben fegyelmi eljárást folytasson le. Mert a mérkőzésről beküldött játékvezetői jelentés és az augusztus 18-án az ügyben tartott első fokú tárgyalás alkalmával a tárggyal kapcsolatos jegyzőkönyvi vallomása teljesen ellentétes.

Indoklás:

A megyei Labdarúgó-szövetség határozatát a labdarúgó fegyelmi szabályzat 170. §/b. pontjára és a 171. §-ra alapozta. A hivatkozott 170. §/b. pontja így szól: „Ha a mérkőzés alatt olyan események történnek, amelyek lehetetlenné teszik a mérkőzés igazságos kialakulását, akkor a vétkes felt meg kell büntetni. Ezt a tényt a kérdéses mérkőzés iratai egyáltalán nem támasztják alá. A játékvezetői jelentés szerint mikor egy szabálysértés következtében a hazai csapat vérző lábú játékosát ölben vitték le a pályáról, a közönség betódult a játéktérre, és a civilek egymás között veszekedtek. Öt perc múlva a rend helyreállt, és folytatódott a játék. A játékvezető jelentése nem tesz említést arról, hogy akár vele szemben, akár az ellenfél játékosaival szemben bárki is fellépett volna fenyegető módon. A mérkőzésen jelenlévő szövetségi ellenőr véleménye sze-

Hét végi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

Kisalföld

1965 SZEP 18

1021

Épül a százéves pesti Vigadó

Ha a járókelő ma végigsétál a pesti Duna-parton, a Vigadó téren még hatalmas állványerdő fogadja. Az állványok mögött azonban nagyszabású munkálatok folynak, és Feszl Frigyes száz évvel ezelőtti alkotása, a pesti Vigadó rövidesen új köntösben ismét látható lesz. Igaz, egyelőre csak kívülről készül el a híres műemléképület, de előreláthatólag 1968-ban már átadják rendeltetésének.

Egyik a tíz nagy szobor közül (Bozsán Endre felv.)

A Vigadó a második világháború alatt teljesen kiégett. A romokból való újjáépítése különösen az utóbbi másfél évben nagy ütemben haladt előre. Már elkészült az épület külső homlokzata, befejezéshez közeledik a szobrok elhelyezése. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat ugyanis tíz nagy szobrot készít a Vigadó homlokzatára. Négy már a helyén van, az épület legtetejét díszíti. A szobrok a budai oldalról is jól láthatók lesznek, hiszen három és fél méter magasak. További hatot 1966 tavaszáig készítenek el. A tíz szobor jórészben a régi épületből maradt fenn, és bizonyos kiegészítésekkel csak restaurálni kellett őket. Ezt a munkát négy szobrászművész: Pándi Kiss János, Nagy Géza, Győri Dezső és Grantner Jenő végezte el. A szobrokhoz Bulgáriából hozattak megfelelő mészkövet.

Rövidesen lekerülnek az állványok a kívülről teljesen helyreállított Vigadó épületéről, és látható lesz az a tizennégy dombormű is, amely ugyancsak az épület homlokzatát díszíti, a magyar történelem nagyjait ábrázolja.

Száz éve annak is, hogy Lotz Károly megkezdte a Vigadó freskóinak megfestését. Ma már csak egyetlen, 6 x 3 méteres festménye található a főlépcső felett, erősen megrongált állapotban. Bizony nagy gondot jelent majd restaurálása.

Az épület belső javítása még csak ezután kezdődik. A tervek szerint bálterem, kiállítási csarnok, a földszinten étterem és fogadásra alkalmas helyiségek épülnek majd. A hátsó tűzfalat is épülettel takarják el, de addig még néhány évnek el kell telnie.

(S. L.)

jegyzést nyújtott át és egy feldosnak, aki bocsánatot kért és belepillantott. Azután Balázshoz fordult ismét.

— Nos, a válasz hamar megjött. Kovács István ilyen és ilyen utcai lakos, jelenleg kisipari anyagbeszerző itt és itt, háromesztendei börtönbüntetést töltött ki társadalmi tulajdonban okozott *kár* és *orgazdaság miatt*. A tanár úr honnan ismeri?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-200, 188-307

1985 SZEP 26.

Pándi Kis János

MAGYAR NEMZET

Máté József szobrászművész a Műszaki Egyetem részére faragott mintegy húsz négyzetméteres kődomborművet, melyen többek között a hónapok szimbólumait láthatjuk.

▲

Az Ózd-bojoki óvoda elé Pándi Kis János szobrászművész kétfigurás »Őzikék« szoborkompozíciót mintázott.

⊕

Megyeri Barna szobrászművész dekoratív jellegű akusztikai díszítőelemeket tervez az Izabella téri színházépület számára. Az építőművész Azbey Sándor.

Pándi Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 OKT 22

Az Észak-Európába menő országút mentén, a komáromi ifjúsági parkban — melyet Csóti László kertművész, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola tanára tervezett — állítják fel Pándi Kiss János szobrászművész másfélszeres életnagyságú »Integető leány« plasztikáját.

Benedek Marcell

cember 27. péntek

lap

ILAP

ipruson

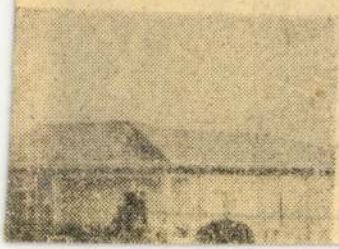

sé, több helyen csapadékossá tette az időjárást.

Leningrádban éjjel egy órakor *plusz 2 fokot*, Moszkvában *mínusz 2 fokot mértek*, Londonban mínusz 4 fokig hűlt le a levegő.

Hazánkban borult, ködös volt a tegnapi nap. A Kékestetőn azonban *két órán át élvezhették a napsütést, plusz 5 fokig emelkedett a hőmérséklet.* Néhány helyen jelentéktelen ónos eső hullott. A nyugati határmegyékben *a hőmérséklet mínusz 4—mínusz 6, az északkeleti határmegyékben azonban 0—plusz 2 fokra emelkedett.* Az ország nagy részén tegnap a hőmérséklet-ingadozás *0—mínusz 3 fok között volt.*

Ma hajnalban

az ország északnyugati fe-

Hófúvás • V

Országszerte gondot okozott a közlekedési akadályok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

ESTI HIRLAP

1963 DEC 2

1021

FIATAL NŐ

Pándi Kiss János szobrászművész az utolsó simításokat végzi Fiatal nő című szobrának agyagfigurájún. Az eredeti bronzszobrot Komáromban, az Ifjúsági parkban állítják majd fel.

(MTI-foto — Bojár felv.)

Kiss János, * Rómában élő magyar * művész alkotásaiból

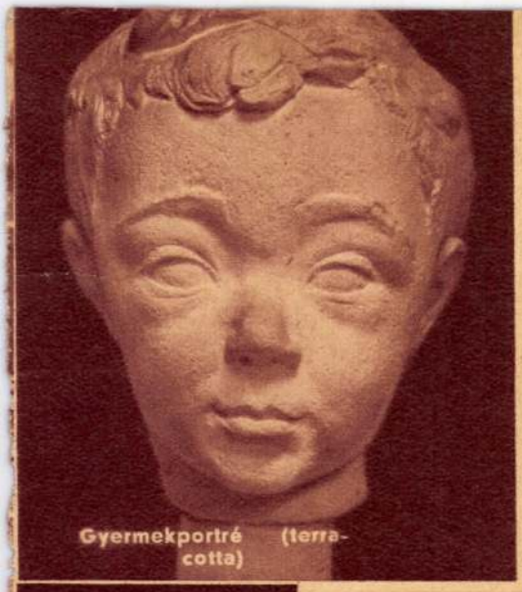

Gyermekportré (terracotta)

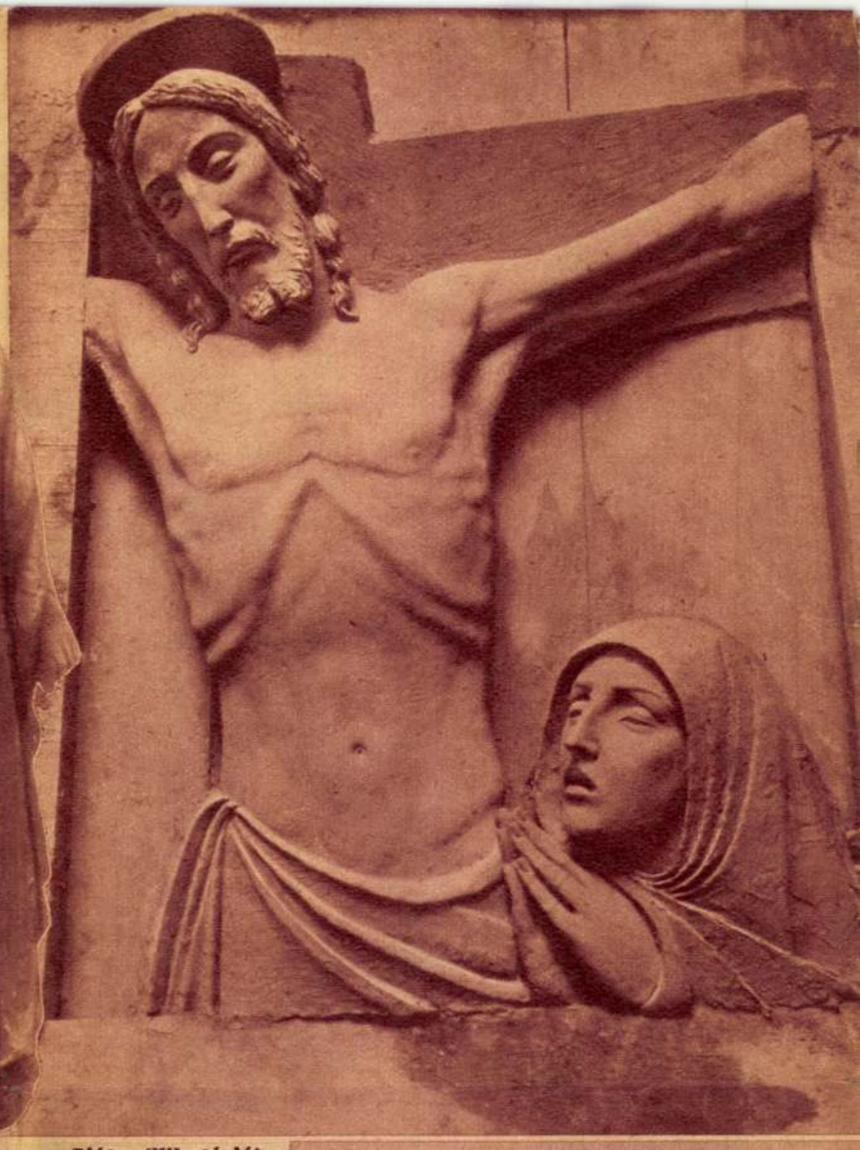

Piéta. (XII stáció)

Egyiptomi fiu (fafaragás)

Antigone (márvány)

Frizek egy pesaroi középületen

Leányportré (fafaragás)

Kiss János

Vasárnapi Ujság, az Uj Magyarság melléklete 1937 január 31.

1021

PÁNDI KISS JÁNOS

A Százados úti Művésztelepen élő szobrászaink között tartjuk számon az immár húsz éve ott dolgozó művészt, aki munkásságával tevékeny részese, előmozdítója a telep szakmai, társadalmi jóhírének. Pándi Kiss János művészi elhivatottsága áradó életszeretettel, lelkesítő temperamentummal párosul és ez adja alkotásainak is mindenkori alaphangvételét.

1905. október 14-én született a Pest-megyei Pándon, szegény parasztok gyermekeként. A család támaszát, a művész édesapját kilenc éves korában vesztette el 1914-ben, a világháború első áldozatai között. A szegénység és árvaság kettős terhe hamar munkára kényszerítette, jószerencséjének, állhatatos ambíciójának köszönheti, hogy egy pesti faszobrászhoz került inasnak. A mesterség megismerésén túl tovább ösztönözte tudásszomja és ezért vállalta a fáradságos inaskodás mellett a tanulást. Az Iparművészeti Iskola esti tanfolyamát látogatta, ahol tanára, Lux Elek irányítása mellett nagyot lépett előre a fafaragás művészetében. Alig múlt tizenkilenc éves, amikor elindul Itáliába. Fiatalságának e merész, romantikus vállalkozása folytán 1925 augusztusában érkezik meg útja első állomására, Udine-be, a kis észak-olasz városba. Itt egy antikváriusnak dolgozott néhány hónapig, majd tovább utazva rövid Milánó-i és azt követő három hónapos Genova-i tartózkodás után 1926-ban érkezett meg Rómába. Az útközben megismert barátok címekkel, ajánlólevelekkel látták el, de a szobrász magányosságán ezek nem sokat segítettek az első időben, mivel a hazai művészeti állapotokhoz hasonló lehetőségek mind foglaltak voltak, sőt az olasz mesterek is gyakran külföldi megrendelők igényeit elégítették ki. Egyetlen szabad lehetőséget az idegenforgalomból élő műkereskedelem nyújtotta, ezt felismerve — mint korábban is — eleinte régiségkereskedőknek dolgozott, leginkább figurális szobrokat faragott fába. Idővel kedvezőbb körülmények között folytathatta munkáját, előbb Aurelio Mistruzzi (1880—1950 k.), később Angelo Zanelli (1879—1942) műtermében segédkezett. Mestereinek különbözősége kedvezően befolyásolta érdeklődésének irányát. Mistruzzitól a kisplasztika, portré és éremművészet titkait, Zanelli műhelyében a monumentális szobrok követelményeit ismerte meg. Zanelli egyik legnagyobb munkájának — amit az pályázaton nyert meg Meštrović és Bourdelle előtt — a kubai állam részére készített szoborcsoportjának kivitelezésében Pándi Kiss János is közreműködött. A fiatal szobrász továbbfejlődését állami olasz ösztöndíj is biztosította, amit pártfogóinak támogatásával nyert el. 1931-től 1934-ig tanult a római Képzőművészeti Főiskolán. Ekkortájt szerezte meg szakmai ismereteinek biztonságát, a sokféle feladatvállalás kiszélesítette plasztikai kifejezőkészségének skáláját.

A nyugodtabb munka lehetőségét jelentette római műtermének megszerzése, 1931-ben vette át egyik olasz kollegájától a világhírű klasszicista szobrász, Canova (1757—1822) volt atelierjét, ahol Ferenczy István (1792—1856) jeles múltszázadi mesterünk szívesen elidőzött. A késői bérlőnek sokszor jutott eszébe honfitársa, a rimaszombati lakatoslegény — Ferenczy István 1818-tól 1824-ig tartózkodott Rómában — és saját sorsa közötti hasonlat a nevezetes környezetben.

Amikor is élete lassan elrendeződött, itthon is felfigyeltek az ismeretlenségből kiemelkedő, idegenbe szakadt művészre és 1937-ben megbízták szülőfaluja hősi emlékművének elkészítésével. Ezidőtől kapcsolata mind szorosabbra fűződött az itthoni művészeti élettel, míg végül is a háborús készülődés ütemének gyorsulása láttán 1939-ben véglegesen elhagyta Rómát és hazajött.

Pándi Kiss János plasztikájának alakulásában a két nagyobb korszakot, italiai küzdelmeit, sikereit és a felszabadulás után bekövetkező művészi kiteljesedését a háborús évek átmeneti bizonytalanságai, nehézségei kapcsolják együvé.

E századi plasztikánk két világháború közötti időszakában már tevékenyen bekapcsolódott művészetünk történetének menetébe, csak éppen hazájától távol formálta első szobrait. Az Itáliában készült szobrainak szellemisége soha nem idegen a kortárs magyar szobrászat más eredményeitől. Az Olaszországban eltöltött tizennégy év a sokirányú művészi felkészülés periódusa volt, ezalatt szinte minden szobrászi munkakörön keresztül dolgozta magát. Műtermi elfoglaltságán túl — az adott lehetőségek keretei között — elsődlegesen portrékat és kisplasztikákat készített.

Fejszobrainak modelljei, megrendelői közvetlen környezetéből kerültek ki. Típus- és jellemábrázoló tehetségének változatos megnyilatkozásaival találkozunk már fiatalkori arcmásaiban is. Plasztikai éleslátása, jó megfigyelő képessége, megértő embersége eredeti formákat ölt. Már Rómában megkezdte a népek barátságának szellemében készült portrék mintázását: ilyen a Fülöpsziget-i fej (1935), Ahmed Ozman (1936). A sorozatot az utóbbi években kiegészítette: Benkt Aman (1957), Egyiptomi férfi, Mongol lány (1960), Onyengo Ben (1962), Patrice Lumumba című munkáival.

Az olasz fővárosban művészi rangot kisplasztikáival biztosított magának. A napi sajtó is elismerően írt kis szobrainak szépségéről. Ezekben antik tragédiák szereplőit (Kassandra, Elektra, Antigone, Menades) mintázta meg: mindahánya már a kiforrott művész találékony motivációs készségéről tanúskodik. A klasszikus művészet hagyományaiból indulva fokozatosan alakította ki egyéni mondanivalóját, amelyet átélése hitelesített. Az irodalmi téma plasztikai feldolgozására a szirakuzai görög színház nagyhírű előadás-sorozata és az igazgató ösztönzése keltette fel érdeklődését.

Felfelé ívelő művészpályájának eredményeként könyvelhető el a hazai megbízatás, a pándi hősi emlékmű elkészítésére szóló

Pándi Kiss János: Győztes — Vainqueur — Победитель

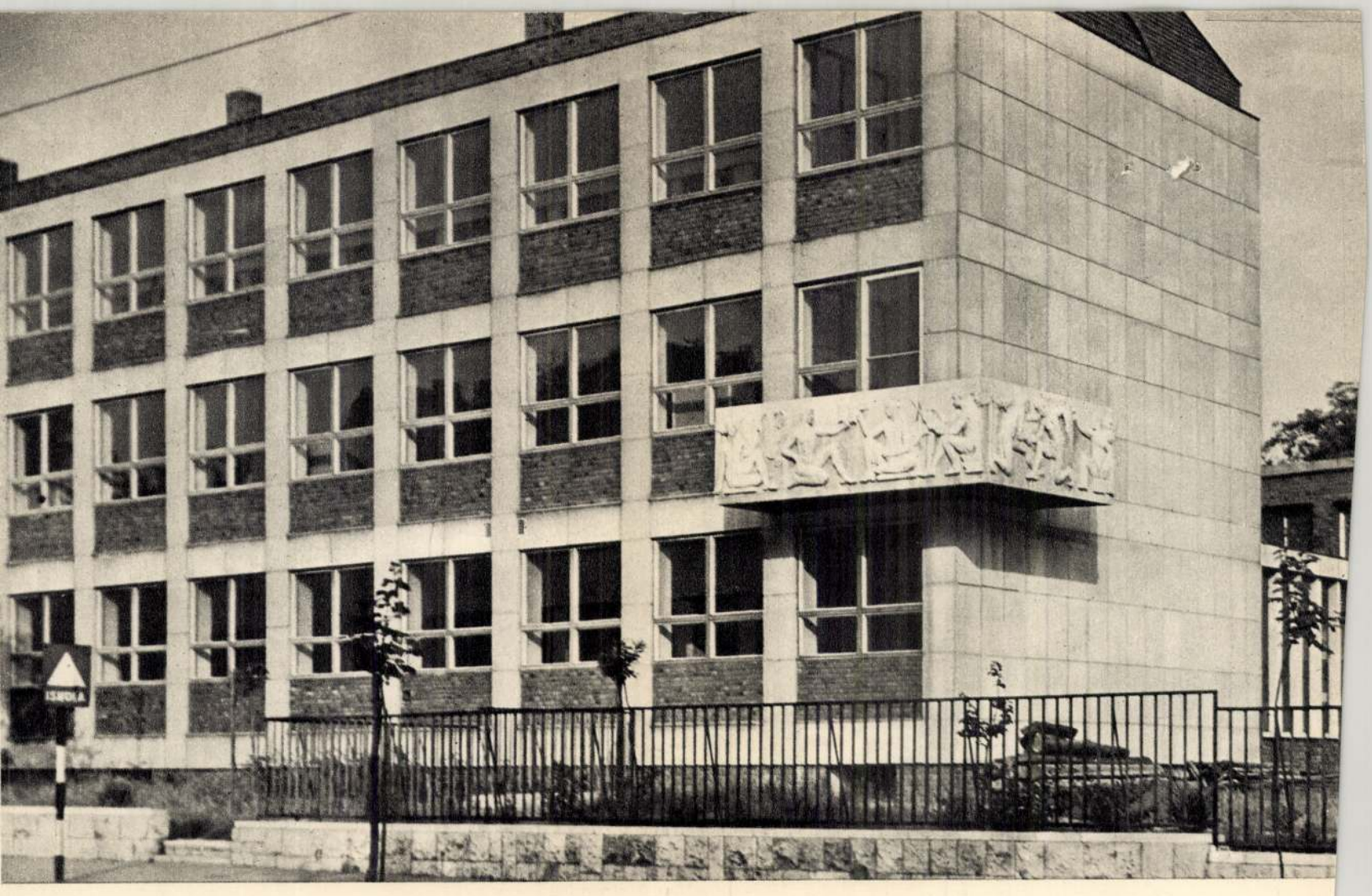

Pándi Kiss János: Erzsébet királyné úti iskola domborműve — Relief du bâtiment de l'école de l'Avenue Erzsébet királyné
Рельеф на здании школы по проспекту королевы Елизаветы

felkérés, melyet hamarosan követte a másik, a bényei első világháborús hősi halottak emlékműve (1940). A korszak szokványos emlékműtípusát Pándi Kiss János új tartalommal, meleg emberi érzésekkel telítette. Az azonos téma különböző technikai megoldásaiban — a pándi emlékmű körplasztika, míg a bényeit reliefben oldotta meg — a búcsúzás szomorú eseményét megrázó erővel fogalmazta meg családi vonatkozású élményeinek alapján, édesapja nagyanyjától való elválásának fájdalmas emlékéből merítve. A két emlékmű nagyobb munkája után közületi foglalkoztatására ekkor nem került sor — más szerencsésebb kollegáitól, kortársaitól eltérően. Az olaszországi munkalehetőségekhez hasonlóan mecénásai a második világháború alatti nehéz években ismerősei, barátai köréből adódtak, akiknek megbízásai főleg portré készíttetésre korlátozódtak, de idősebb mestereink is szívesen vették igénybe segítségét.

Tehetségének maradéktalan kibontakozására, felkészültségének bemutatására a maga teljességében csupán az elmúlt húsz évben nyílt alkalma. Monumentális munkáinak jelentősebb hányadát a felszabadulás után állították fel: Jövendő 1942 (1957-ben helyezték el) Szabadság Strandfürdő; Korsós nő 1950, Kvassai Zsilip; Erzsébet királyné úti általános iskola domborműve 1951; Hajógyári munkás 1953, Gheorghiu-Dej hajógyár; Diszkoszvető 1955, Sajószentpéter; Kazincbarcikai ravatalozó domborműve 1958; Tavasz 1961, Fertőd; Kagylós nő 1962, Józsefvárosi Telefonközpont; Győztes 1963, Szőnyi úti Sporttelep; Tavasz 1965, Zalaegerszeg; Integető 1965, Komárom stb.

A hazai viszonylatban emlékműszobrászként induló művész a tág lehetőségek között mégis a közvetlenebb, kötetlenebb műfajokban ért el szép sikereket megbízásai révén. A szabadban és belső interieurökben álló szobrai vagy az épületekre szerelt reliefjei céljaiknak mindig maradéktalanul felelnek meg. A többnyire közeli szemléletre komponált művek részletszépségei természetes egyszerűséggel oldódnak fel a kompozícióban. A látszólag nyugodtan álló, vagy fekvő felöltözött, vagy ruhátlan figurák rendezett harmóniája mozgásban igen gazdag. Az egyre igényesebb követelmények művészi és mesterségbeli elmélyültséghez vezették, s így az újabb és újabb feladatokon keresztül munkássága mind sokrétűbbé vált.

Mai portréművészetének értékeit a korábbi tapasztalatokra épülve fejlesztette ki. Arcmásainak egyrészét most is inkább barátairól, olykor neves emberekről készíti, de éleslátásával a számára ismerős világból kitűnő karakterérzékkel ragadja ki a különböző alkatú embereknek a lényeges dolgokhoz való viszonyulását, mint azt az Elégedett, illetve Elégedetlen tsz-tagról formált jóízű portréiban is láthatjuk.

Kisplasztikáinak felfrissült formavilága és mondanivalójának újszerű megfogalmazása a felületek és tömegek új viszonylatait teremtette meg. A sok érdekes motívum egyéni előadása rangos példákat szolgáltat mai szobrászatunk e virágzó ágához. Pándi Kiss János alkotómódjára jellemző, hogy nagy plasztikáinak alapötletét gyakran meríti belőlük, ezek a szobrászgondolatok így általában korábbiak, mint a megbízások.

Kiállításainkon — 1930 óta kiállító művész — rendszeresen mutatja be éremművészetének termését is. Érmei a műfaj szabta lehetőségek tiszteletbentartásával közlik parányi területre szorított mondanivalójukat — leginkább jubileumi portrékat, emlékplaketteket mintáz.

Pándi Kiss János közel negyvenéves munkálkodásának eredménye, formai és tartalmi, minőségi és mennyiségi mutatóinak emelkedése láttán elgondolkozunk a művészi munka által megfogalmazott időbeli beosztásán. Véleménye szerint: az ember az első ötven évében tulajdonképpen tanul, majd a következő ötven év az alkotásé és még szüksége lenne ötvenre az addig tapasztaltak továbbadásához, tanításához.

N. Pénzes Éva

LÁTOGATÁS BATÁRI LÁSZLÓ MŰTERMÉBEN

Nem szokványos életsorsú festőt mutatunk be. Nyírségi summásból lett festő, de előbb megjárta a második világháború poklát. Csak későn, huszonhárom éves korában találkozik először a festészettel. A gyermekkori rajzolgatási kedv, a rögzíteni vágyás mindent, ami a természetben él és mozog; ezen jelenségek magáénak vallása a természet egyszerű gyermekének ösztönös megmozdulása, kívánsága. Ez a rajzolgatási kedv kíséri egészen a Derkovits-Kollégiumig (1946). Itt hall először művészeti alkotásról, itt hallgat először művészettörténeti előadásokat Rabinovszky Máriusztól, itt ismerkedik meg a tudományos világnézettel. A kollégium egészséges szelleméből következően megtartja eleven kapcsolatát a mindennapi élettel, de nemcsak az élettel, hanem a magyar művészet haladó hagyományaival is. Ez nagyban hozzájárult és meghatározóvá vált Batári László művészi fejlődésében. Annak a generációnak a tagja, amely a felszabadulásunk után közvetlenül a munkából, a nép legszegényebb rétegéből indult el az új társadalmi fejlődés kapcsán létrejött kollégiumok egyikében. Itt elsődleges a találkozás az egyetemes kultúrával, nincs egy már létező polgári világnézet, amit le kell vetkőzni, tehát belső ellentmondás nélkül, csak a valóságból táplálkozva tehette magáévá marxista világnézetünket. Ez a tény fontos, ha teljes képet akarunk alkotni művészetünk és ezen belül egy művész fejlődéséről. Batári László és művésztársai hittel és nagy akarattal dolgoztak, tanultak. A kollégiumból főiskolára, egyetemre kerültek, hogy ki-ki megállja helyét mai életünkben. Ez az út nem volt sima. A Képzőművészeti Főiskolán az oktatás megindulásakor a művészeti és társadalmi szempontok tisztázatlanok voltak. Az 1950-es évek társadalmi ellentmondásai fokozatosan érezhetővé válnak a művészet területén is. Száműzik a tartalom igazságából adódó tiszta realizmust, egyéni ítéletmondást. Előretör az élménynélküli tartalmi és formai naturalizmus, amely elhomályosítja a történeti és társadalmi valóság ezerarcú problémáját. Ebből következően több tehetséges fiatal művészünk lába alatt inogni kezd a talaj. A kezdeti lendület után a Főiskola ellentmondásai miatt Batári is kezd bizonytalanná válni. Sajnos tanárai, Berény Róbert és Szőnyi István kivételével, nem is próbálták megérteni. Utolsó évét Szőnyi osztályában tölti. Hatása érezhető festészetének első évében is. Az a kevés idő, amelyet Szőnyi osztályában eltöltött, a diploma megszerzése után első évre sem volt elegendő. Így a kezdeti évek a bizonytalanság, a tájékozódás és a tovább vezető út keresésének jegyében telnek.

Nagyon egészséges gondolat volt azon elhatározása, hogy a Balaton mellé utazik és itt próbálja megtalálni önmagát (1955–56). A kezdet nem volt könnyű. A Balaton, mint festői probléma szakadatlan küzdelem a piktúrával. Képpé rögzíteni a csodálatos tájat úgy, hogy az ne csak a jelenségek, motívumok szerkesztett játéka legyen, hanem megtalálni a táj karakterét. Hajnaltól késő estig fest. Első munkáit a nagy terek, fényzuhatagok szeretete, kicsit romantikus festőiség, a táj elementáris ereje jellemzi. Hosszú kínlódás után végül kék és zöld színekből testté válik a Balaton az „Akali" c. képen. A kép kontrasztos, erős szembeállítású: a tömör barnák kis átmenettel oldódnak fel kék és szürke színekben. Látható az anyaggal való küszködés. Az őszi természet ezerszínű arcát ragadja meg a „Szepezdi öböl" című képen, a nagy színességből csak két kis fekete szilvafa emelkedik ki. Az első alkotása, amelynek jellemző tulajdonsága a monumentalitás, kompozíciója is merészebb az előzőeknél. A kiégett fű izzó okker és vörös színeinek ellentéte, az ég és a víz kék és szürke színvariációja teremti meg a színperspektívát. A kompozíciót a motívumok sűrítése jellemzi. A táj színtömegekből van felépítve, ezen belül intenzív a valőr mozgás. Végigelemezve a képeket elmondhatjuk, hogy nem egyszerűen egy-egy tájrészlet visszaadásai, hanem a Balaton karakterének portré igényű megfogalmazásai. A festő magára talált.

Festészetének második szakaszát a kecskeméti évek munkái jelentik. A nyírségi dombok között eltöltött gyermekkor itt talált rokon élményre, érett festői problémaként jelentkezve. Ez a gyermekkori élmény nem csupán látvány, hanem életének tevékeny része volt, küzdelem a pusztító homok megkötéséért, a föld munkát, kenyeret adó lehetőségének megteremtéséért. Ennek a küzdelemnek eredményeit látta hatalmas méretben megvalósulni a Helvéciai Állami Gazdaság szőlő és gyümölcsös kertjeiben. Ez az életet jelentő győzelem kapott képi megfogalmazást a „Szikrai szőlődombok" c. alkotásában. Itt a homok-sivatag mindenütt az emberi alkotó kéz nyomát viseli, és érezteti ennek a munkának drámai hősiességét. A tájat nem az emberrel, mint figurális szereplővel teszi emberivé, hanem az ember munkájának eredményével. Festészetét munkára, a munka értékének bemutatására építi. A homokon a kis szőlőtőkék éppen csak megkapaszkodtak, a fák is kopaszak még, de már élnek. A kép szerkezetében, a nagy ellentéteknek színben és formában, erős drámai hatásuk van. Az aranyokker szőlőtőkék, a szürke talaj és a benne görcsösen kapaszkodó sötétszürke, szinte fekete fák és végül a sötétszürke és fehér színtömegből épített égbolt teszik mozgalmassá a képet. A szerkezet egy-egy nagy tételből áll, ezen belül váltakoznak a motívumok; a mondanivaló és a kifejezésmód egyezik.

Batári László művészete itt kapcsolódik a hagyományos magyar tájképfestészethez. Ez a kapcsolódás nem kézzelfogható ugyan egyik irányban sem, nem folytatása egy megkezdett útnak, hanem felhasználása az eddig elért eredményeknek egy új tartalom kifejezésére. A futóhomok dombjait ábrázoló képeiben Tornyai festészetének drámai ereje feszül. Tornyai művészete a tragikus magyar sors kiúttalanságának drámáját jelenti. Batárinál az alföldi ember életért vívott harcának drámája, az élniakarás drámai megfogalmazása jelentkezik, mint egy nehéz út az élet végső kiteljesedése felé. Így kap a homokvilág, mint alakuló kultúrtáj helyet mai festészetünkben. Ez a témaválasztás és formai megfogalmazás igazolja Batári nemzeti hovatartozását és egyben korát is jelzi.

Baráti művészetének ugyanez a jellemvonása érvényesül festészetének harmadik szakaszában is. Más tájegységet mutat be, az emberi élet másfajta küzdelmét, de a lényeg itt is az emberi munka teremtő ereje marad (Nagymaros). Ehhez a másjellegű tájhoz más festői nyelvezetet is teremt magának. A drámai hangot líra váltja fel, a sokarcú domb és hegyvidék dekoratív képi formát visel. Drámai hangvétele csak színeiben él tovább. Ezek a képek szigorúbban komponáltak, szerkezetük erőteljesebb, mint a táj maga is. Ahogy egy-egy kis földdarabot egymáshoz kapcsol, ahogy a kis dombok ritmikus rendben váltják egymást, szinte maga a festő is benne küszködik a tájban, hogy szervezett rendet teremtsen. A két

Batári László: Apám — Mon père — Moй отец

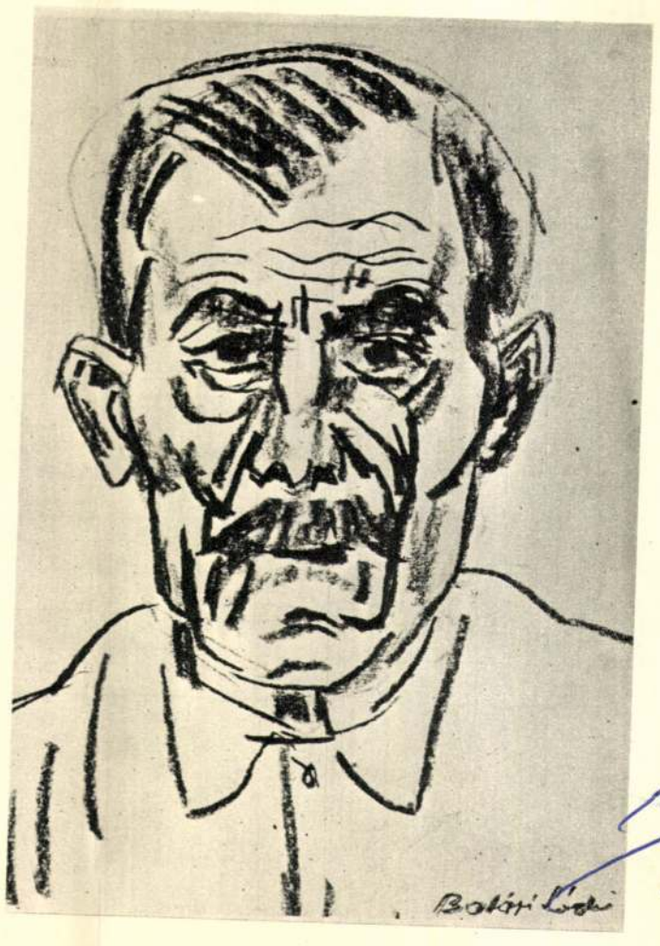

Batári László: Nagymaros — Надьмарош

fázis között az időbeli távolság kicsi, a stiláris távolság nagy, ez a más jellegű mondanivalóból adódik és ez ad választ arra a kérdésre, hogy milyen a viszony a tartalom és a forma között festészetében.

A „Kapuhegy" című képe magasabb szintű összefoglalása eddig elért eredményeinek. Monumentális egyszerűsége, szűkszavúsága a néző gondolatait száguldásra kényszeríti, nagy utat hagy szabadon a képzelet számára. A formák ritmikus mozgása adja az első benyomást. Minden kis vonalnak, színnek meg van a maga határozott szerepe. A kora tavaszi táj kevés színű ruhája ellenére is színesnek hat, mert nem tónusokkal dolgozott a művész, hanem színtömegekből építette fel a kompozíciót.

Összefoglalóan a tájképekről elmondhatjuk, hogy a realizmus alapján maradva keresi a modernséget, a látványhoz mindig ragaszkodik, nem teremt elvi piktúrát. Tehát a dekorativitást és a modernséget a látványon belül értelmezi. A ritmusnak a szeretete, szinte keresése, a modern élet ritmust kereső sugallata.

A tájképek mellett beszélni kell a városképről is. A budai vár pregnáns részletét mutatja be, amely a középkori magyar történelem emlékét idézi. Fejedelmi egyszerűség, szigorú szűkszavúság színben és formában, nem elbeszéli, hanem csak jelzi a gondolatokat a motívumokkal. Ez az alkotása egyenértékű legjobb városképeinkkel. Ezt az utat kellene tovább folytatnia, hogy ne csak a múlt emlékét idézze alkotása, hanem alakuló, fejlődő mai városainkat is megörökítse, ahogy ezt tájképeiben láttuk.

Grafikáira jellemző a festőiség, általában szénnel készíti vázlatait, szinte kis képnek hatnak. Elsődleges a szerkezetiség és a fény-árnyék jelenség összefonódása. Grafikáiban megkapó realizmussal állítja elénk öreg szüleit, karakterüket ezernyi szálból szövi össze: a nehéz életben elfáradt, de figyelő, gondolkodó, nyílt ésszel sokat látott parasztemberek bölcsessége tükröződik szúrós, összehúzott szemükben. A munka tette ráncossá arcukat, kérgessé kezüket, keményítette meg tekintetüket. A száj kemény vonala, szigorú zártsága az évezredek óta figyelő, de mindig hallgatni kényszerülő nincstelen ember tipikus tulajdonsága. Homlokukon, arcukon végig futó ráncok a nyírségi homokbuckák hullámaira emlékeztetnek. Amilyen egyszerű, tiszta az a gondolat, amit szüleiről elmond, ugyanolyan egyszerűek, tiszták művészi eszközei is. Nincs rejtélyes vonal, nem javít, legfeljebb másik vonallal segít. A szerkezet szigorú vonalrendszerre épül. Egyértelmű kifejezésmódot igyekszik megteremteni.

Portré tanulmányai bizonyítékok, hogy emberábrázolása is erőteljes és csak idő kérdése, hogy tájképeivel egyenértékű figurális kompozíciók jöjjenek létre.

Batári László nevét még kevesen ismerik, önálló kiállításon nem mutatkozott be, de nagy nemzeti seregszemléinken rendszeresen szerepelnek alkotásai. Festészete műfajban szűkkörű, ez nem a más műfajokkal szembeni érdeklődés hiányából ered, hanem a művész körülményeiből is adódik. Állami megbízás híján alig akadt lehetősége a murális műfajban munkálkodásra, nagyobb figurális kompozíciók elkészítésére. Egyetlen mecénása a Képcsarnok, mely nemcsak megélhetését biztosítja, hanem alkotásait eljuttatja a közönség legszélesebb rétegeihez is. A képcsarnoki igény viszont a tájkép, a csendélet, az enteriör műfajain belül jelentkezik, ha nem zárja is ki teljesen a figurális alkotásokat.

Az eszmék, gondolatok amelyek Batári Lászlót művészetében, minden műfajban vezetik: Elkerülni a lélektelen, tartalmát vesztett kifejezési formákat, üres sablonokat. Festészetét telíteni a realizmus szellemével, hogy művészete ne üres formajáték legyen, hanem tükre a magyar tájnak, embernek és az ember természetet formáló erejének. Konkrétan, megfesteni a hosszúhegyi ezerholdas gyümölcsöst, és a benne dolgozó embereket.

Széki Erzsébet

JÁNOSSY FERENC

A második világháború utáni fiatal művésznemzedékek egyik legbiztatóbb képviselőjét láttuk benne már tíz-tizenöt évvel ezelőtt. Emberi és művészi alkatában egyesítette nemzedéke sajátságait, ezekből is leginkább az eredményeket. Teljes odaadással, mondhatnánk szenvedélyes erővel festett. Azok a perspektívák, melyek az átalakuló politikai, társadalmi, kulturális rend nyomán a művészetek területén feltűntek, őszintén és termékenyen befolyásolták. Részt akart venni és részt is vett az új értelmezésű feladatok megoldásában. Bátran léphetett porondra ambícióival: született tehetsége mellett az önképzésnek fiatalon megjárható minden lépcsőjét megjárta.

Középiskolás szünidejét 1942-ben Nagybányán töltötte és szinte gyermekfejjel kiállított az ott dolgozó idősebb festőkkel. Ösztönös készségét érettebb tudatossággal művelte a Képzőművészeti Főiskolán. Előbb Szőnyi István, majd Kmetty János és Fónyi Géza növendéke volt. Tőlük a mesterségbeli tudást és azt a művészeti morált, amely az alkotás küzdelmeinek megvívásához szükséges, kitűnően elsajátíthatta.

A mestereihez fűződő tisztelet mellett elsősorban Mednyánszky László munkásságában látta azt az átfogó erőt és egyetemességet, amelyért lelkesedni tudott, s amelyen belül a maga törekvéseinek igazolását is láthatta. Mednyánszky mellett Csontváry Tivadar, Nagy Balogh János, Gulácsy Lajos, Derkovits Gyula, Egry József, Nagy István művei jelentették a döntő élményeket. Természetesen kívülük még számos más művész, például Rudnay Gyula éppen romantikus múltbafordulásával is erősen megragadta (nemcsak akkor, hanem pályája későbbi szakaszán is). — A magyar mesterek mellett különösen a Cézanne-tól Picassóig, és a német expresszionistákig terjedő vonal vívmányait figyelte és segítségükkel keresse a festői kiteljesedés felé vezető utat. Szenvedélyes, és időnként konfliktusokkal is találkozó lelkében sok minden megfért, anélkül, hogy konglomerátum jellegű lett volna bármely eredménye. Ellenkezőleg, minden jelentős műve új és jelentős vonását reprezentálta festői arculatának. — Még főiskolás évei végén festette a Dózsa Györgyöt megörökítő nagyméretű olajképét. A technikai ismeretek magas szintje, az akkoriban erősen népszerűsödő konvencióktól való szabadulnivágyás, ugyanakkor a régebbi századok magyar piktúrája iránti érdeklődés jellemezte. A főiskola elvégzését követő évek első termékei közül a Nagykalapács című kompozíciója kíván külön említést, e szép munkaábrázolás, melyen az eszmei mondanivaló és a képszerűség, mint két egyenrangú tényező logikusan fonódott össze.

Nemcsak festményei témáinak megválasztásában mutatta a közösségi problémák iránti érdeklődését, hanem ő maga is közösségi alkat volt. Fegyvertársakat keresett, s benne is fegyvertársakra találtak többen. Még főiskolás évei alatt kezdődött, később pedig elmélyült barátsága Böhm Lipóttal, Nuridsány Zoltánnal, Orosz Gellérttel, Sugár Gyulával s különösen a már fiatalon is kitűnő szobrásszal, Megyeri Barnával. 1951-ben a Fényes Adolf teremben 10 műve került bemutatásra, mellette Nuridsánynak, Orosznak és Sugárnak fél-fél annyi alkotása. A kor szempontjainak megfelelően a tárgyias előadás jegyei is hangsúlyt kaptak a műveken, emellett sok festőiségről, gazdag képzelőerőről és kreatív készségről tanúskodtak. Ha meg is állapíthatjuk, hogy tárgyalásuk nem volt nagyobb befolyással a korszak képzőművészetére — szemben az előttük negyven esztendővel előbb fellépő Nyolcakkal, akik ezt elérték a maguk idején — azt hangoztatnunk kell, hogy közös szereplésük az egyik legrokonszenvesebb esemény volt az ötvenes évek elején színrelépő fiatal vállalkozások közül. — A nagy országos kiállításokon ugyancsak rendszeresen részt vett. 1950-ben az I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon Katonák az üveggyárban című kompozícióját mutatta be (akkoriban a Néphadsereg kötelékében szolgált, és ott több jelentős kompozíciója készült). 1952-ben a Bányászfiú valamint a Reggeli című képeivel szerepelt. Az utóbbi reprodukcióját közölte a Műcsarnok nagy albuma, mintahogy a későbbi országos kiállítások során is többször előfordult műveinek reprodukálása.

*

Tehát változatlanul nagy reményekre jogosult, s a fentiek szerint vizsgálva fejlődését, a törés jelei sehol nem mutatkoztak. Csakhogy sem a kor, sem saját alkata nem volt olyan, hogy tartósan meg lehetett volna ellentmondás nélkül. Mint láttuk, teljes életigenléssel és művészi aktivitással telten indult. A tárgyias ábrázolás hagyományainak következetes megismerése és felhasználása mellett az új kifejezési formákat is kereste még főiskolás korában, és hitt ezek jogosultságában. 1948-ban az Európai Iskola kiállításain szerepelt. Amikor azonban 1951-ben a már említett tíz művét kiállította, a katalógus előszavában a következőket találta: „. . . a háború utáni évek ideológiai zűrzavarában sok fiatal művész áldozatul esett a nálunk is térthódító absztraktivizmusnak, és szürrealizmusnak. Ez torpantotta meg Jánossy, Nuridsány, Orosz, Sugár fejlődését is . . . " Ezek után megállapítja az előszó, hogy amikor megszületett a rend az ideológia frontján „. . . akkor ezek a fiatalok is magukhoz tértek, rájöttek, hogy félrevezették, becsapták őket. Sok belső vívódás és őszinte önkritika segítségével visszafordultak a tévútról és becsületes, szívós munkával hozzáláttak formalista tévelygéseik felszámolásához . . . "

Akik ismertük e művészeket, és láttuk fejlődésük útját, jól tudtuk, hogy nem így van egészen, vagy legalább is nem helyes az ilyen merev kategorizálás. De felesleges lenne mindezt újból előhozni, elmondták már előttünk számosan, nálunknál emeltebb hangon. Mégis, ha negatívumokról akarnánk szólni, a kompromisszumokat, az adott követelményekkel való egyezkedéseket megjegyezhetnénk. Mert az Európai Iskolától a „formalista tévelygések felszámolásáig" hosszú az út. Hangsúlyozzuk azonban, ilyen jellegű kritikai vizsgálatot nem akarunk. Nem azért, mert arra gondolunk, hogy esetleg kényszerítő jellegű volt az egyezkedés, nem is azért mert az „általános szokás volt akkoriban így festeni" elvtelen és etikátlan nézőpontokat akceptálni tudnánk, hanem mert hisszük, hogy végső fokon az ellentmondások egyrésze az előbbrejutást szolgálta és kibontakozást jelentett. Valóban láttunk számos pozitívumot, azokban az erőfeszítésekben, melyeket fiatal képzőművészeink, köztük Jánossy Ferenc és társai vívtak, hogy az időszerű társadalmi mondanivaló félreérthetetlen és őszinte hangsúlyozása mellett a modern képalakítás lehetőségeiben is fejlődjenek, s hogy e lehetőségek között egyéni stílusukat formálhassák. Ez utóbbi Jánossy Ferenc esetében a posztimpresszionista összegezéstől a kifejezés érdekében való expresszív fokozásig, a bővérű derűs kolorittól a drámai hangvételű súlyos színek összehangolásáig terjedt. Ezenkívül több vállalkozásáról tudtunk ebben az időben, hogy a látható vagy a tudatvilágánál megismerhető valóságot egybekösse bonyolultabb gondolati és érzelmi asszociációval. Sőt, túllépve mindezeken, meg akarta nyitni képzeletét és kifejezőkészségét az inkább látomásokban, mintsem az általánosan megismerhető látványokban rejlő érdekességek előtt. (Ezek a meghatározások egyformán vonatkoznak festményeire, rajzaira, monotypiáira, illetve hidegtű karcaira).

A szorosan vett képzőművészeti problémák mellett egyéb érdekessége is volt a társaival közösen rendezett későbbi kiállításoknak. Talán éppen az ő esetükben mérhetjük le legjobban, hogy irodalmunk (bizonyos mértékig zenei életünk), akkori fiatal erői hogyan találtak kapcsolatot képzőművészetünk új képviselőivel, és megfordítva. Erre egyik legszebb példát az Eötvös Klub 1955. évi közös kiállításán láttuk, ahol a festőtársakon kívül Megyeri Barna szobrász is szerepelt.

Talán sajnálhatjuk, hogy mindez csak 1955-ben és nem előbb történt, ugyanis közben sok munkalehetőséget kapott, és nagyösszegű vásárlások jutottak részére, mintahogy jutott számos pályatársának is. De a benne levő eredeti művészi szándék gyakran más volt, mint amely a fennálló lehetőségek közt realizálódhatott. Dolgozni, alkotni e közben is kellett, az alkotásvágy ezt követelte.

*

1956-ban egy meggondolatlan vagy rosszul meggondolt lépés külföldre vitte. Bejárta Itália műemlékekben gazdag városait, régi és új képtárait. Végül Svájcban telepedett le, ahol újból elvégezte a főiskolát. Minthogy az élet minden vonatkozását szoros összefüggésbe tudta hozni piktúrájával, odakint is élénk kapcsolatot teremthetett a képzőművészeti élet számos érdemes tényezőjével. Három esetben megrendezték kiállítását (1958, 1961, 1963). Művei nagyrészét megvásárolták és sok elismerő kritikát kapott. A megbecsülés jelentőségét emeli az a körülmény, hogy mindezt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JUN
MŰVÉSZET

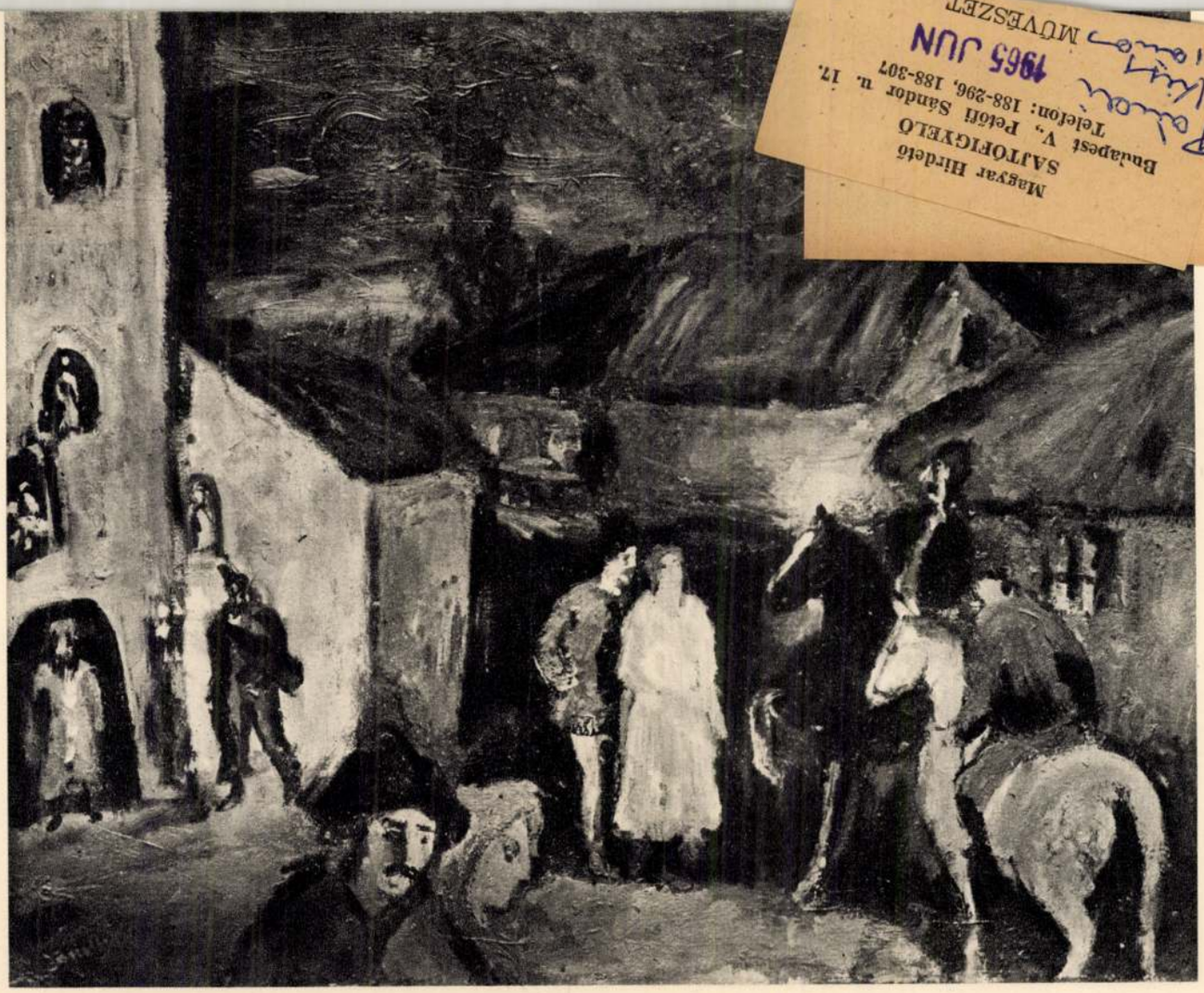

Jánossy Ferenc: Magányos lovas — Cavalier solitaire — Одинокий всадник

figuratív, úgy is mondhatjuk, az ábrázolás klasszikus hagyományaival készült művei szerezték részére, olyan környezetben, ahol szinte törvényszerű volt a nonfiguratív előadásmód.

Azonban az új élmény, amely éltette munkásságát, szürkülni kezdett. Amint látta, hogy túl van a felmerült új szellemi erőfeszítések megvívásán, az ottkinti miliő korlátait, művészi szárnyalást nyirbáló negatívumait kezdte érezni. Mindig összetettebb és öntörvényűbb volt életlátása, és sajátosabb emberi és művészi igazságérzete, mintsem hogy beérhette volna kiállítási, hírlapi és műkereskedelmi sikerekkel, még akkor sem, ha művein magasszintű megfogalmazását adhatta festői mondanivalóinak. Ismét nyomasztó érzések ülték meg kedélyét, az alkotómunka haladt ugyan tovább, de a mondanivaló megváltozott. Az élet árnyékos oldalára jutottak vagy az álomképekben, esetleg víziókban feltűnő figurák, történések jelentek meg vásznain. Nem pietista ellágyulás, nem is vagabund érdekesség keresés miatt történt mindez, hanem az együttérzés az ábrázoltak sorsával való szolidaritás vállalás miatt. — És mily megkapóak az új művek! Karnevál-képeket látunk, de csak címük utal mulatságra, amit a művész láttat bennük az értő szemlélővel, az másról beszél. Otthontalanságról, a környezettől való elidegenedésről, és ennek folytán az élet harcaiban alulmaradottak fokozottabb megértéséről. Képein az elbukottak járják táncukat, de minden mozdulat groteszk, az álarc mögött valódi könnyek hullanak. Az összes képtényező ennek a lelki habitusnak tükrözését szolgálja.

Egyik művén Tassót találjuk. Már elkülönítve a szabadonjáró emberektől, s betegtársai között magaelémeredten ül. Ő is, környezetének tagjai is törékeny, gótikus figurák, csak önmaguk esendő árnyai, csak emlékképekben és fantazmagóriákban élők. Az expresszionizmusnak a legbensőbb érzések tükrözésére alkalmas lehetőségei, esetleg torzításai teremtik meg a formát, amelyben a művész alapérzései és a hozzájuk csatlakozó asszociációk megjelenhetnek.

Saját megrendült nyugalmát több szimbolikus képen ábrázolta. Ilyen a Magányos lovas. Riasztó tájban kardját felemelve vágtat a virágkoszorús ifjú, mindenünnen szörnyalakok közelednek feléje, melyekkel meg kell küzdenie. Mintha Dürer lovagja kísértene távolról, csak még nyugtalanítóbb, maibb változatban. A borzasztó környezetben egy nő világos szép teste jelenik meg, de az is saját nehéz sorsát sejtetve: fejjel lefelé. Bizonyára Kokoschka szelleme érintette a kép alkotóját, de méginkább a szürrealizmusnak öntörvényű és a ráció megszokott szabályait kikerülő szabad képzetválogatásai.

Nem minden műve sűríti így a látomásokszülte emlékképeket. Csendéletei, interieurjei, harmonikusabb érzelmi lírát sugároznak. Ezeken a formálás zártabb, és nemcsak a motívum részleteinek plasztikai súlya, körvonalainak határozottsága, a tér- és síkviszonyok organizálása közvetlenebb, hanem az a mondanivaló is, mely bennük testet ölt. Svájci festőbarátjának, Duvanelle-nek műtermében készült interieurjei, csendéletei kitömött madarakkal, petróleumlámpával, barokk bútorokkal, illetve ezek összeválogatásával és megfestésük mikéntjével Edgar Poe-i, Baudelaire-i hangulatot árasztanak. E néhány lírai hangvételű kép mellett mégis csak a tragikus életérzést tükröző művei viszik a vezérszólamot.

Természetesen így, önmagukban vizsgálva a műveket, nehéz áttekintő ítéletet alkotni, annál is inkább, mert hol szobrászbarátja várbazári műtermének galériáján láthatjuk azokat, hol a semmivel sem jobb miliőt teremtő múzeumi dolgozószoba csendjében, ahol csak saját maga, illetve kézirata részére szemlélődik az ember, s nincs alkalma a szélesebb körű szakmai vélemény megismerésére, és ennek a sajátjával való összevetésére. — Ezenkívül azt sem tudjuk, hogy mivé alakul ez a piktúra. A „romlás virágai"-ként lesznek nagyszerű emlékek? Esetleg megszakadt folytatásuk, s hiányukkal szegényebb lesz a kortárs művészet, amelyben éppen ez az expresszivitással telt piktúra viszonylag kevés képviseletet kap. Vagy az itthoni környezetben készülő művek szellemi erőfeszítései átsegítik őt a kedélyhullámvölgyeken, s további odaadást, munkaszeretetet és önszuggessziót koncentrálva, eljuthat újabb eredményeinek szintéziséhez? — Mindenesetre számosan vagyunk, akik eddigi munkásságát nagyrabecsüljük, s az utóbbiban bízunk.

Baki Miklós

Erdélyi művészek.

I. sorozat: Nagyvárad, Arad.

A magyar közönségnek sejtelme sincs róla, milyen gazdag, sokrétű és fejlődésképes az erdélyi magyar művészet. Most, hogy az anyagot összegyüjtjük, látjuk, mekkora szolgálatot teszünk közönségünknek, mikor bemutatjuk az erdélyi művészek utolsó 10 évének termését. Tulajdonképen Nagybányával kellene kezdenünk. Hiszen Nagybánya épúgy mint a multban, ha nem is akkora súllyal, rányomja bélyegét a magyar művészek fejlődésére. Ha mégis

Kiss János

Kobrán

léletesebben és tanulságosabban élvezheti majd közönségünk az erdélyi művészek fejlődését a váradi és aradi művészek megismerése nyomán. Sajnos, nincs terünk rá, hogy külön-külön elemezzük az egyes művészek jellegzetességeit, de mindenesetre sorát ejtjük annak, hogy egy-egy kiválóbb erdélyi művésszel önállóan is foglalkozzunk. Így módunkban lesz a váradi és aradi művészek közül *Rubletzky* Géza szobrászművésszel és *Tibor* Ernő festőművésszel behatóan foglalkozni. Ez nem azt jelenti, mintha a többiek, pl. *Balogh* István, a váradiak szinte internacionális viszonylatban ismert piktora,

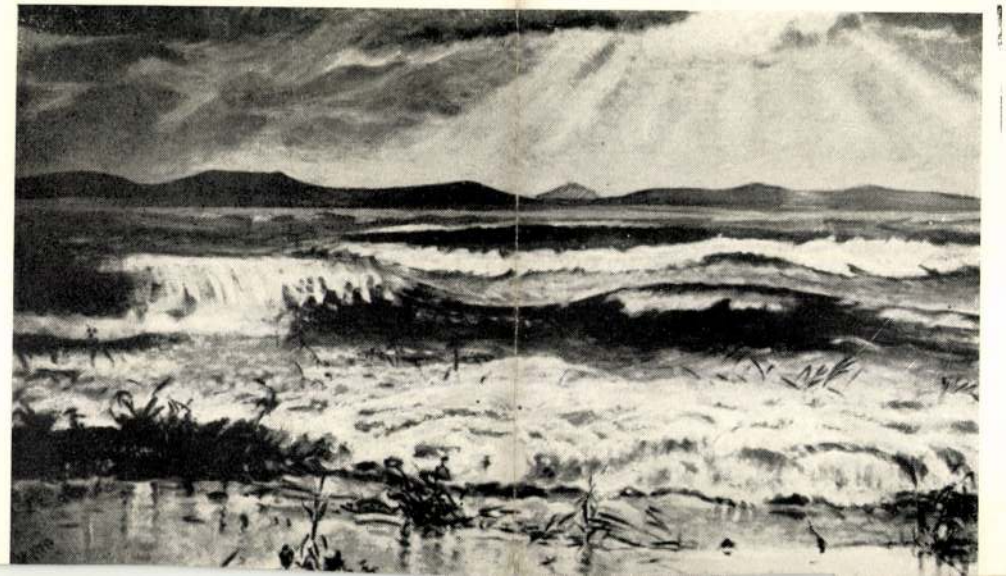

szük, hogy úgy a mi közönségünk, mint Erdély művészeinek szolgálatot teszünk az erdélyi művészek sorozatos bemutatásával.

Ezúttal a következő festőművészek egy-egy jellegzetes művét mutatjuk be: *Balogh* István, *Baráth* Móric, *Beleznay* István, *Elefánt* Jenő, *Macalik* Alfréd, *Pataky* Sándor, *Pozsonyi* Jenő, *Sima* Dezső, *Ványa* Imre és *Wolf* Károly.

Sárkány Lóránd:

Itáliai levelek

Terza Mostra del Sindicato Fascista Belle Arti del Lazio.

Ünnepélyes keretek között nyilt meg ez a kiállítás. Az olasz király nyitotta meg. Jól esik végigjárni a szépen rendezett termeket, hol jórészt fiatalok jutottak szóhoz. Csak így, egységes megjelenésben lehet igazán tanulmányozni, mit akar, milyen céllal indul a fiatal generáció.

Stíluskeresésünkben a tért és formát hangsúlyozzák. Nagy általánosságban így lehetne összefoglalni. Ezen belül több és különféle hatások láthatók. Egyik mindenesetre az akadémiák studiumemlékei, melybe belejátszik sok impresszionisztikus meglátás. Mind jobban és jobban jut előtérbe a fal, sok a freskószerűen felfogott kép. Harmadik hatás a mai olasz nagy mesterek, elsősorban Casorati hatása. De csak hatása látszik, nem tudtak eljutni új utakra. Vannak mesterek, kik irányt szabnak, utat mutatnak a fiataloknak és ezeken az utakon új mutatsok, új problémák várnak a fiatalokra. Egy-egy ilyen mester óriási hatással van a jövő művészetére. Gondoljunk csak Ferenczi Károlyra; viszont Székely Bertalan stílusában nem találtak tanítványai új utakat, új lehetőségeket. És így van Casorati is. Leszűrt, sommázott színkultúrája befejezett egész; sem hozzátenni, sem elvenni belőle nem lehet s így követni meddő feladat.

Festői előadásuk dekoratív. A formák komoly rajztudáson keresztül összevonva jelennek meg s a téréreztetést leegyszerűsített perspektívai feladatokkal igyekeznek megoldani.

Ezektől a festői feladatoktól távolállóan, de érdekesen, vonulnak fel a futuristák. Képeiken a repülőgép, mint stílus alakító tényező, új programot ad. A levegő felső régióiban perspektíva és színhatások felhasználásával konstruálják meg képeiket. Hatásuk már közelebb áll a pikturához, mint a plakáthoz. Ez mindenesetre egy határozott lépés előre. Úgy a festői, mint a szobrászati anyagban nagyobb kompoziciókat nem láthatunk. Természetes is, a mai idők nem kedveznek ennek. A szobrok nagy részben túl már a szigorú természetstudiumokon, határozottan egy új, stilizált, leegyszerűsített művészet kialakulására engednek következtetni. Keleti, egyiptomi hatások is érezhetők. Különösen a faszobrászat van szépen képviselve. Ennek egyik legkiválóbb alakja *Kiss János*, egyetlen magyar művész, ki részt vesz ezen kiállításon. *(La danzatrice, La ragazza seduta)*.

A grafikai anyag gazdag és változatos sok új technikai eljárásról számol be. Régi stílusok nyomain sok szép artisztikus rézkarc, rézmetszet jutott kiállításra, viszont sok példa van tus-, olaj-, krétarajz technikára is.

Összegezve tehát, a mai fiatalok legegyszerűbb esz-

Képzőművészet 1932. 88. l.

rajlására, ahogy a bevonuló bikák válaszolgatnak egymásnak, és néhány napsütötte órára kiürül a rét. És eszembe jut, ugyanúgy, mint máskor, hogy; újra itt van a bőgés és tavaly óta, hogy elszaladt az idő.

Pedig a két szeptember között nehéz hónapok jöttek, riasztó hírekkel. Garázdálkodott a fagy, meg a hó, farkas nem járt, de elfajzott utóda a német juhászkutya és korcsai, ott ólálkodtak az erdőben és űzték a vadat.

Igazi agancsnevelő tavasz és nyár jött azután és még a fák alatt is magasra nőtt a fű, a napsütésből meg kevesebb is elég lett volna. A felrakás — úgy tűnik — jobb, mint tavaly volt. A szarvas nem sínylette meg a hosszú telet, az erdész—vadász dolgozók, a magyar vadásztársadalom helytálltak érte.

Készüljünk föl a szarvasbőgésre. Tiszta cserkészutak, kifogástalan magaslesek, jó kocsik várják mindenhol a vendégeket. Nézzük át a vadászházak minden zegét-zugát. Az az igazi szervező, aki az aprósságokkal, a nevetséges részletekkel is foglalkozik, mert „általában" mindig és minden rendben van, de az ördög nem az ajtón, hanem a kulcslyukon bújik be.

Az előző évekhez viszonyítva, tovább kell fokozni a megfigyelést. A nagy tél hátrányos helyzetbe hozta

hangját és csak azután

Hogy mi a selejt,
mány határozza meg,
bályzat. A Mátrában
dány lehet az, amit a
hosszú középág, erőte
talságra mutat. Szilá
van az erdő..."

A selejt bikát minél hamarabb emeljük ki, de itt is óvatosan járjunk el. Átmeneti, mechanikus sérüléseket, torzulásokat ne nézzünk végleges hibának. Mindig legyen kezünk ügyében a kipróbált, jó távcső. És semmi izgalom. Sose felejtsük el, hogy az elmulasztott lövést még sokszor próbálhatjuk, de az elhamarkodottat már nem lehet jóvátenni. És az idő előtt kilőtt vad trófeája nem díszíti a falat, ellenkezőleg.

Becsüljük meg régi, bevált tapasztalatainkat, vadászi, vadgazdai nevünket. És becsüljük meg azt a vadat, amelyet a történelem kezünkre, szemünkre, szívünkre bízott és amelyért felelősséggel tartozunk a fiainknak, eljövendő vadászoknak is.

DÉNES ISTVÁN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Pándi Kiss János
MAGYAR VADÁSZ
1963 SZEP

1021

A MAVOSZ JELVÉNYE

Mint már jelentettük, a MAVOSZ jelvénypályázatra beérkezett pályaművek közül a bírálóbizottság nem talált megfelelőt, s ezért megbízta Pándi Kiss János szobrászművészt a szövetségi jelvény elkészítésével. A bemutatott tervekből a MAVOSZ elnöksége a fényképen mellékelt művet fogadta el.

(A jelvényről készült fénykép többszörös nagyítás, s a rajz csupán tervezet — ezért nem eléggé pontosak a vonalak.)

Elkészült a zsebnaptár

Mire e sorok megjelennek, vadásztársaink bizonyára kézhez kapták a MAVOSZ új zsebnaptárát. Valószínűleg át is olvasgatták, véleményt formáltak magukban róla.

Néhány esztendő kihagyása után került újra kiadásra zsebnaptárunk, de amennyiben van ilyen igény, most már kihagyások nélkül, minden vadászati évben megjelentetjük.

Kérjük vadásztársainkat, hogy írják meg véleményüket a naptár formájáról, tartalmáról, s tegyenek javaslatot, hogy a jövő évi naptár milyen fontos és általános tudnivalókat tartalmazzon, amire munkájuk során gyakorta van szükség, hogy a zsebnaptár szerkesztő bizottsága a tervezésnél figyelembe vehesse a jogos kívánságokat.

Javaslataikat, észrevételeiket a Magyar Vadász Szerkesztősége címére kérjük küldeni.

...ményes, s így alakult ki a 8:1-es végeredmény.

B. A.

*

SZOMBATON DÉLUTÁN közönség elé lép a Z. Dózsa NB II-es labdarúgó csapata is. A ...ladás, a Soproni MAFC, a Soproni Textil, a Veszprémi Haladás, a Péti MTE, az Oroszlányi Bányász és három budapesti csapat, a Bp. HSC, az Állatorvosi Főiskola és a KISTEXT lesznek.

Jelentkezési felhívás

oktatói tanfolyamra testnevelő tanárok részére

A *Sportvezető és Edzőképző Intézet* felvételt hirdet — kizárólag *testnevelő tanárok* részére — az 1963—64-es tanévben folyó oktatói tanfolyamokra minden sportágban.

1. Jelentkezési feltételek:

A tanfolyamra jelentkezhet minden testnevelő tanár, aki:

a) a Testnevelési Főiskolán testnevelő tanári oklevelet szerzett;

b) valamely Pedagógiai Főiskolán a testnevelést fő szaknak választotta és tanári oklevelet szerzett;

c) 50 évnél nem idősebb;

d) az adott sportágban (3 éves segédoktatói) gyakorlattal rendelkezik;

e) valamely sportegyesület (sportkör, sportklub) tagja.

Jelentkezési határidő: 1964. március 15.

Jelentkezni lehet az intézetnél beszerezhető nyomtatványon (vidékiek a jelentkezést levelezés útján is lebonyolíthatják).

A jelentkezési nyomtatványt írógéppel, vagy nyomtatot betűvel (olvashatóan) kell kitölteni, és a szükséges mellékletekkel felszerelve az intézethez eljuttatni.

2. A tanfolyam ismertetése:

A tanfolyamon az oktatás 1963. őszén megindult. A testnevelő tanárok oklevelük, vagy leckekönyvük alapján az általános elméleti rész konferenciáinak látogatása és a vizsgakötelezettség alól felmentést kapnak. *Kivételt képez az edzéselmélet. Ebből a testnevelő tanároknak is vizsgázniok kell.*

A tanfolyam 10—14 napos *gyakorlati táborral* zárul, melyen *a részvétel mindenki számára kötelező.* A gyakorlati táborok általában *a nyári hónapokban* kerülnek lebonyolításra. Az a hallgató, aki a gyakorlati tábor végén a sportág szakanyagából sikeres vizsgát tesz, *oklevelet kap, mely oktatói minősítésű edzői működésre jogosít.*

A tanfolyam tandíja: 300 forint.

Részletes felvilágosítást az intézet ad. (Budapest, XII. Alkotás u. 44.)

Zala megyei Testnevelési és Sportszövetség

Aprohirdetés... köznap 10 for... rint. Minden t... Ft, vasárna... Zalaegerszegen felvesz a Zalai Hirlap Kiadóhivatala (Zalaegerszeg, Ady Endre utca 62. szám)

INGATLAN

ELADÓ azonnal beköltözhető 2 szobás, összkomfortos, kertes ház Zalaegerszeg, Virág Benedek u. 29. Érdeklődni ugyanott lehet. 150

IDŐSEBB gyermektelen házaspár Nagykanizsa belterületen keres 1—2 szobás beköltözhető lakást megegyezéssel. Nagykanizsa, Postafiók 44. 155

ELADÓ Nagykanizsán belterületen udvari ingatlan kedvező fizetéssel. Szoba, konyha beköltözhető. Bővebbet Vöröshadsereg út 20. 149

MUNKAVÁLLALÁS

ÉPÍTÉSZ TECHNIKUST keresünk felvételre. Követelmény: többéves szakmai gyakorlat, O. T. tervezői bejegyzés. Fizetés: 2100—2300 + évi 750 Ft természetbeni juttatás. Jelentkezés írásban, vagy személyesen Zala megyei Sütőipari V. Zalaegerszeg, Széchenyi tér 5. II. em. 18. Telefon: 148. 152

NAGY gyakorlattal rendelkező gép- és gyorsírót, lehetőleg érettségivel felveszünk. Jelentkezés: Magyar Nemzeti Bank Zalaegerszeg, Berzsenyi u. 9. 163

FAREDŐNY készítését vállalja, a helyszínen felszerelve, Varga asztalos, redőnykészítő Zalaegerszeg, Kölcsey utca. Nagytemplomnál. 105615

...ipari teljesítményber rendsz... ben. Munkásszálló és üze... konyha van. Utiköltséget cs... felvétel esetén térítünk. Jele... kezni lehet személyesen, vagy ... vélben a Böhönyei Állami G... daság Építésvezetőjénél Tereb... pusztán. 10...

AZ ÉM. Építőipari Szállítási Vá... lat Pécsi Szállítási Üzemegys... pécsi munkahelyeire felvesz ... gon- és gépkocsi rakodókat. S... lást, étkezést biztosítunk. Ta... csi igazolás szükséges. Utiköl... get nem térítünk. Jelentk... Pécs Megyeri út 50.

KŐMŰVESEKET azonnali belé... re állandó munkára felvesz cs... gói „Napsugár" Ktsz. Felv... esetén utiköltséget térítünk.

VEGYES

VENNÉK használt 100 literes s... lőprést, darálót, 500 literes s... retelőkádat. Ármegjelölés... Hertelendi Ignác Molnári.

BŰTOROZOTT szoba kia... Ugyanott két ablak-tok és k... kötél eladó. Nagykanizsa, Fal... Károly 38.

Értesítjük a város lakosságát, ho... gőzfürdőnk üzemeltetését áta... kítási munkák miatt meghatá... zatlan ideig szüneteltetjük. DÉ... ZALAI VIZ- ÉS CSATORNA... V. NAGYKANIZSA.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HIRLAP

1964 FEB 7.

1021

Befejezett és készülő tervek, új javaslatok

a megyeszékhely szépítésére, rendezésére

Presszó épül a Baki úti benzinkútnál — Felújítják a ZTE-sporttelepet — Kilátó-vendéglő a város felett — Lesz-e megfelelő melegvíz a népparkhoz? — Szobrot állítanak fel a Béke ligetben

Zalaegerszeg városrendezésére, szépítésére mostanában sok terv, számos javaslat születik. Köztük akadnak olyanok is, amelyek megvalósítása máris küszöbön áll; vanak aztán olyan javaslatok is, amelyek kivitelezése felől végleges döntés még nincs, legalább is a részleteket illetően; ismét mások a városrendezés távlati tervei közé sorolandók.

A hamarosan kivitelezésre kerülő tervekről, s néhány megtárgyalás alatt álló tervjavaslatról beszélgettünk a minap *Mészáros Ferenc* főmérnökkel, a városi tanács építési-közlekedési osztályának vezetőjével.

— *Az első ilyen, hamarosan kivitelezésre kerülő terv azé a presszóé, amelyet a Baki úti üzemanyagtöltő állomás Besenyő felé eső részén kívánunk felépíteni. Ennek terve már az állomás építése idején felmerült, anyagiak hiányában azonban nem kerülhetett rá sor. Most módot találtunk a megoldásra, s a Zala megyei Tanács Tervező Irodájában már el is készültek a tervek — társadalmi munkában. A modern vonalú épület eszerint vasbeton héjszerkezetet kap, lesz egy szabad, teraszos része, s a belső helyiség lesz a tulajdonképpeni eszpresszó. Az épületre az üvegfelületek lesznek jellemzőek. A berendezést a megyei tanács kereskedelmi osztálya bocsátja rendelkezésre. A kivitelező az Építőipari KTSZ lesz.*

Másodikként a főmérnök a *Somogyi-Bacsó tér további rendezését, illetve a ZTE-sporttelep felújítását* említette. A városi tanács tavaly jelentős költséggel elkészíttette a térre vezető utat, autóparkolót létesített, s ezt a munkát az idén *folytatni* kívánja. Befejezik tehát a tér parkosítását, *a ZTE-sporttelep pedig új, kőburkolatú kerítést kap*, s a tér felé három főbejáratot, illetve pénztárt alakítanak ki. A fal követi majd a járdaszegélyt, amelyet fűrészfogszerűen alakítottak ki. A mintegy 350 ezer forintos felújítás kivitelezője ugyancsak az Építőipari KTSZ lesz.

— *Ezzel összefüggően magát a sporttelepet is felújítjuk. Nemcsak a füvesítés történik meg most, tavasszal, hanem az építkezés első ütemeként még az idén szeretnénk egy 680 ülőhelyes földlelátót kialakítani, nagyjából a régi lelátó helyén, de attól kissé az öltözők felé eltolódva, pontosan a pálya középső részén. Második ütemként e földlelátót mindkét oldalán tovább bővítenénk, úgy, hogy újabb 680 ülőhelyet tudnánk itt biztosítani. A harmadik ütemben kerülne sor egy vasbeton szerkezetű lelátó építésére, az első ütemben említett földlelátó mögött. Itt mintegy 800 ülőhely állna a közönség rendelkezésére, s az épület alatt öltözők, klubszoba, mellékhelyiségek kapnának helyet.*

A határidőket illetően Mészáros főmérnök elmondta, hogy elképzelhető olyan megoldás is, amely a fenti, *második ütemet kihagyva*, egyenesen a vasbeton lelátó építését jelentené, s ezt a munkát 1965 végére szeretnék befejezni amennyiben az építkezéshez szükséges hitelt biztosítani tudják.

Egy *új kezdeményezésről* számolt be ezután a főmérnök. Téli—nyári üzemeltetésre alkalmas *kilátó-vendéglőt* terveznek valamelyik Zalaegerszeg melletti magaslatra: *a Jánkahegyre, a Szíphegyre, vagy Becsali környékére*. A vendéglő mellett *34 méteres kilátótorony* is épülne. A tervek már elkészültek. A tizenhat szögletű vasbeton építmény lépcsőfeljáróinak pihenőinél két személyes erkélyeket, 22 méter magasságban pedig nyitott felső teraszt terveznek.

— *A korlátozott anyagi lehetőségek miatt ezt a tervet csak nagyarányú társadalmi munkával tudjuk megvalósítani, s ennek előkészítését már megkezdtük. Szeretnénk, ha a kilátó a megyeszékhely legfőbb jellegzetességévé válna.*

A következőkben szó esett a csácsi réten kialakítandó *népparkkal* kapcsolatos problémákról. Ezen a területen most indult az itteni fúrt kút kompresszorozása, hogy végleges adatot kapjanak a felhasználható víz hőfokáról. A népparkba ugyanis *új uszodát, strandfürdőt* is építenek a tervek szerint.

Befejezésül közölte a városi tanács főmérnöke, hogy megvásárolják *Pándi Kiss János* szobrászművész *Tavasz* című kőszobrát, s azt valószínűleg a *Béke ligetben állítják fel*, enyhítve Zalaegerszeg képzőművészeti alkotásokban való meglehetős szegénységét.

el ezt az áldozatot a maga dicsőségére, *amely ellen ma szélesebb körben harcolnak, mint bármikor, minden tévelygők megtérésére, a békéért*, az egész egyház javáért és főként az oly nehéz csapások alatt sínylődő és nekünk éppen ezért oly kedves *Spanyolországért.*

— A szívnek a legbensőségesebb érzéseivel tesszük magunkévá az ég karácsonyi üzenetét és tovább hirdetjük azt a világnak: *Dicsőség legyen Istennek a magasságban és békesség a földön az embereknek.*

A pápa ezután visszatekintett az esztendő nevezetes nagy katolikus eseményeire, majd felhívta az egyház tagjait a *Szent Pál 1900 éves és Szent Szilveszter 1300 éves jubileumára.*

Tartsák fenn és állitsák helyre a békét

— Szent Pál, Krisztus békéjének fáradhatatlan hirdetője, aki a korintusiakhoz e mélyértelmű szavakat intézte: „Isten nem az egyenetlenség Istene, hanem a béke Istene" — és Szilveszter, aki az üldöztetések hosszú éjszakája után köszönthette a szabadság és a béke hajnalpírját, felhívnak bennünket ebben az évben, hogy az államok kormányzóihoz és a föld népeihez új, még nyomatékosabb és melegebb békeintelmet intézzünk: Tartsák fenn a békét ott, ahol még fennáll, és állítsák helyre, ahol a béke már csupán fájdalmas megemlékezés és tragikus, eddig, sajnos, kielégítetlen vágyakozás.

— A világhoz intézett felhívásunkkal együtt bensőségesebben kérjük Istent, mint valaha, adja meg azt a rendet és nyugalmat, amelyben a béke egyedül áll fenn és vigye keresztül az igazságosságot az egyes és a közösség iránt, mert e nélkül rend nem lehetséges. Ezt a békeimánkat alázatosan letesszük a béke fejedelmének jászola elé.

— Ő ma közöttünk van és vele egyesülve, felemeli kezét az ő helytartója, hogy megáldjon mindnyájatokat, szeretett fiaim és leányaim, hogy leesdekelje rátok az áldás és a kegyelem ama bőségét, amelyet ő örök és el nem muló dicsőségének magvetéseként a földre szórt a jóakaratú emberekért.

GEORGES DUHAMEL:
Magyarországnak élnie kell

Megkapott a nemzet erkölcsi nemessége. — Erkölcsi elegancia a környező erőszakosság és komiszság légkörében

Páris, dec.

(A Budapesti Hirlap párisi munkatársától)

A *„Mercure de France"*, melyet a világhírű író irányít, legutolsó számában rövid, de eszmékben gazdag cikket hoz tollából: „A civilizáció jelei" címmel. A nagy humanista, abban látszatra könnyed, szinte kedélyes, de tényleg mélyenszántó modorban, mely közreműködését, a nyáron, oly élvezetessé és értékessé tette a *szellemi kooperáció* budapesti tanácskozásain, remekül körvonalazza igazi tartalmát ennek a sokat vitatott, nehezen meghatározható szónak: *civilizáció*. Elutasít minden olyan törekvést és szándékot, mely a nemzeteknek ezen a téren elért színvonalát külső, anyagszerű eredmények felmutatásával akarja az idegennek szuggerálni, akár mert e nemzet vezérei maguk is ezekben vélik felfedezni igazi értékeit, célkitűzéseiket, akár mert nemesebb, spiritualizált javak hiányát akarják ilyen módon palástolni. Duhamel figyelmeztet, hogy neki sem Newyork felhőkarcolói, sem az I. G. vegyitröszt Leuna-i mammuthgyára, vagy a szovjet-orosz (Dnyeprosztrog) vízművek potemkinadái nem imponálnak. Sőt, az autóstrádák, vagy olimpiászi városok mellett a legtökéletesebb kórházak és laboratóriumok sem. Minden a bennük uralkodó szellemen és energián mulik. És az eszményé, mely ezt hevíti, amely materiálisan szerényebb, szegényes keretben is maradandót, értékeset teremthet. „Csak a szív tehet naggyá", írta, Kant nyomán, George Sand.

Ezeket forgattam fejemben, mikor a Condé-utcai szerkesztőség 18-ik századbeli falépcsőjén, melyet három nemzedék szellemi elitjének léptei koptattak, haladtam felfelé, abban a meggyőződésben, hogy aki így, ilyen magasból szemléli a dolgokat s ugyanakkor, mint korunk egyik legélesebb szemű regényírója, a vesékbe lát, a nagy magyar szegénység, háborúvesztés, trianoni nyomorúság mögött is bizonyára felfedezte azokat a kincset érő javakat, melyekben az *igazi polgárosultság* zálogát látja.

Nem csalódtam. Sőt, mint látni fogják, Franciaország egyik legreprezentatívabb fia, a *„halhatatlan"*, akinek írása, szava öt világrészben kelt visszhangot, olyan melegséggel, nyiltsággal és szeretettel nyilatkozott a Budapesti Hirlap munkatársának, amilyennel hosszú ujságírói tevékenységem alatt eddig nem találkoztam.

A közvetlen modorú fogadtatás, keresetlen szavú üdvözletei után — ismeretségünk nem a mai keletű — széket tol az ősi, nem épen díszes íróasztal mellé. Arcán az apa és a háborútviselt orvossebész megértő, emberséges mosolya, a rövidlátót jellemző pillantásában jóindulatú, fürkésző érdeklődés és finom metszésű szája szélén néha fájdalmas, ritkábban irónikus rezdülés.

*

Kegyeskedjék lapommal budapesti benyomásait közölni. Esetleg a szellemi összeműködés júniusi konferenciáról valamit mondani. Vagy — ez is érdekli olvasóinkat — irodalomról, szellemi nagy kérdésekről, tetszés szerint beszélni...

Kész örömmel — hangzik a válasz — maradjunk Budapestnél. Kétszer jártam ott. Már elsőízben megkapott a nemzet erkölcsi nemessége, erényinek kivételessége, elegánciája. Lovagias gondolkodásmódja magasfokú, csodálatunkra méltó lelki kultúráról tesz tanuságot, ami nem csupán egy szűk réteg előjoga. Ez az erkölcsi elegáncia — teszi hozzá nyomatékkal, minden egyes szótagot külön kiemelve — élénk ellentét a környező erőszakosság és komiszság (brutalité et muflerie) légkörével.

A nyári összejövetelen megállapithattam, milyen nagy számmal találkozunk odalenn, képzett, sőt nagyműveltségű férfiakkal s milyen nagy az érdeklődés a világot mozgató ezernyi probléma iránt. Alkalmam nyilt meggyőződni arról, amit már előzőleg sejtettem, hogy Magyarországon nem gyűlölnek bennünket. Harcoltunk ugyan egymás ellen, de az ellenséges érzés katonáinkon nem vált úrrá.

Megrendítő, feledhetetlen bizonyítékát kaptam ennek a beteg Kosztolányi-nál tett szomorú látogatásom alkalmából. A költő, akihez régi benső barátság fűzött, szájrákban szenvedett. Orvos létemre első pillantásom meggyőzött: haldoklóhoz jöttem búcsúszóra!... Megöleltük egymást. Kosztolányi, végső erőfeszítéssel a szörnyű kórtól pusztulásra ítélt szerv már jóformán felmondta a szolgálatot, alig hallhaóan suttogta ekkor felém: „Gondoljunk Franciaországra! Franciaországnak élnie kell!..."

Ez a nehány szó szívem legmélyéig hatolt. A ki mondotta útban volt a sír felé. S ez a halódó, fennkölt művelségű (suprémement civilisé) ember érezte, tudta, hogy barbár erők fenyegetik hazámat. Az elmúlás küszöbén testamentumszerű gondolata ez volt: Franciaországnak élnie kell!...

A magam részéről hozzá kell ma fűznöm: Magyarországnak élnie kell! Egy szabad és megelégedett Magyarországnak. Amelynek becsülete, lelki és fizikai (spirituel et temporel) egyénisége sértetlen."

Ime, zárta le szavait — egy francia férfiunak, aki magát józan ítéletűnek tartja, őszinte véleménye és óhaja.

*

Miközben mindezt lassan, megfontoltan, itt-ott keresve a legprecizebb kifejezést vagy jelzőt, elmondja, a megindultság elfojtja hangját. Kosztolányit idézve megremeg.

Majd áthajol az íróasztalán s a vele szemben dolgozó drámaírónak Mare Bernardnak, elismétli, ugyanoly emóciótól fűtött mondatokban, gesztusokkal, a megrázó jelenetet.

Mint aki háláját róhatta le a halottal szemben, úgy kísér az ajtóhoz s szorít velem hosszasan, megkönnyebbülten kezet.

Aberdain Simon

Sebességmérőjét kilométerszámlálóját megjavitja: **Óragyár, Tömő-utca 26**

GIOVANNI KISS

A maga szerencséjét „mintázta meg" egy fiatal magyar szobrász Olaszországban

Ismét hazaérkezett egy, a külföldön élő, a boldogulást a nagyvilágban kereső magyarok közül. Hóna alatt aktatáska, aktatáskájában album és egy csomó ujságlap.

Az album a munkáiról készült képeket rejti, az ujságok cikkei pedig a munkákról és alkotójukról szólnak. Giovanni *Kissről.* Harmincegy éves. Szobrász. Beszéde idegenszerű. Nem csoda; tizenkét évig időzött egyfolytában Olaszországban.

Pándtól—Pándig

Atyja, kalauzi uniformisát cserélte fel katonaruhával, amikor elment a világháborúba és nem tért többé vissza. Giovanni Kiss akkor nyolcéves, az öccse hatéves volt, A pestmegyei Pándon éltek. A két gyerek tágranyilt szemmel s visszafojtott lélegzettel hallgatta édesanyjuk szájából *hősi halált halt apjuk* végrendelkezését. A végrendelet nem arról szólt, kinek milyen nagy vagyonrész jut, hanem arról, hogy a két gyerek mire igyekezzék és hogyan igyekezzék. A kis Jani a többi között azt az utasítást kapta, hogy *tanuljon nyelveket.* Ki tudja, mit forgatott a hadba vonult kalauz a fejében a két gyerek jövőjével kapcsolatban, mit tervezett. *Valószinüleg kevesebbet*, mint amennyit Kiss János azóta valóra váltott, aki most mint nagyon *komolynevű szobrászművész került haza Rómából*, hogy itthon megcsinálja szülőfaluja számára — a hősök emlékművét. Az emlékmű *anyjától búcsúzó katonát fog ábrázolni.* Ezt a munkát voltaképpen tisztán hazafias érzésből és művészi ambícióból végzi, mert az elkészítésre és kivitelezésre szánt összeg csak éppen annyi, amennyiből valahogy futja.

— Bizony, anyánknak — mondja — nehéz dolga volt, sokat kellett küzdenie, amíg felnevelt bennünket. Elvégeztem a négy polgárit s beiratkoztam az iparrajziskolába, majd az iparművészeti iskolába, azt azonban nem fejeztem be. Csak két osztályt végeztem, *Lux* Elek tanítványaként. Gyermekkorom óta élt bennem a vágy, utazni, világot látni. *Eredetileg Németországba készültem, de mert nem kaptam vízumot, Olaszországba indultam.*

Szentek faragása volt a reménye

Elindult Olaszországba a tizennyolc éves fiú, úgyszólván krajcár nélkül, *nyelvtudás* nélkül, mert amint az történni szokott, az előrelátó, ebben az esetben a jövőt megsejtő apa tanácsát ugyancsak nem fogadták meg. A megélhetése, egyedüli reménysége az volt, hogy itthon jól megtanulta a fafaragást.

— Gondoltam magamban — mondja —, Olaszországban majd csak akad valaki, aki *szenteket faragtat velem.* Legrosszabb esetben — bútorfigurát.

— Úgyis volt. *Udinében* egy antikvárius rendelt néhány Madonna-szobrot. Ő általa ismerkedtem meg egy iskolaigazgatóval, akinek annyira megtetszettek munkáim, hogy ajánlóleveleket adott arra az esetre, *ha Rómába megyek.* Udinében három és félhónapot töltöttem. *Milánóban* sem voltam soká, nem tetszett a város, túl iparinak találtam. *Génuába* utaztam, ahol enyhébb a tél. Itt dekorációkat készítettem s végre elkerültem *Rómába*, zsebemben az ajánlólevelekkel, de bizony *a címzettként szerepelt szobrászoknál nem jártam eredménnyel. Nem biztak az idegenben.* Végre egy Madonna-szobrokat készítő műhelybe kerültem, ahol két hónap alatt *két életnagyságú szobrot készítettem.* Kitartó munkám láttára az egyik szobrász mégis maga mellé vett. Egy relifet készítettem róla: a *szerencsét* mintáztam meg rajta.

Giovanni *Kiss* akkor még nem tudta, hogy *a saját szerencséjét mintázza.* A munka ugyanis annyira megtetszett mesterének, hogy három évig dolgozhatott mellette s ezalatt a három esztendő alatt beiratkozhatott a művészklubba, ahol részvett az esti aktarajzolásokon, résztvett a klub grafikai kiállításán, amelynek *megnyerte az első díját.* Most már még elevenebben lüktetett benne a vágy, hogy tovább képezze magát: beiratkozott a római plakettművészeti iskolába, ahová bemutatott rajzai alapján *vizsga nélkül vették fel és megkapta az olasz állami ösztöndíjat: tizenkétezer lirát.*

Zringi Miklós olasz leszármazottja

Most már mütermet bérelt, megrendelői akadtak; egy-kettőre neves ember lett. A lapok, szépművészeti folyóiratok tanulmányokat közölnek munkáiról, művei illusztrációit hozzák és az egyik kiállításon az a szerencse éri, hogy *Mussolini* megveszi egyik munkáját.

— Közben az egyik tanárom által — folytatja — megismerkedtem egy olasz gróffal, *Cambelattival*, aki a sirakuzai görög színház igazgatója. A Caritast kellett számára megmintáznom. A munka annyira jól sikerült, hogy ezentúl lelkes pártfogóm lett a gróf, akinek a felesége *Zrinyi* Miklós leszármazottja. Leánykori neve ugyanis Ada *Zdrin*, Horvátul ez volt a Zrinyiek neve.

A gróf felfigyelt egy táncosnő figurámra és arra ösztönzött, hogy mintázzam meg a görög sorstragédia alakjait. Hosszas előtanulmányok, olvasmányok után neki is álltam a munkának.

A hat figuráról egyik művészeti lap nagyobb tanulmányban számolt be.

„A sorozatban az első alkotás — írja a lap — Cassandra, amely emlékeztet az 1914. évi új életre kelt klasszikus előadásra, a feledhetetlen Agamennonra. Telve van ez az ábrázolás izgatott mozgással, de a mozdulat mégis rendezett és harmonikus. Második műve Elektra. Amint rátámaszkodik atyjának sírkövére, annak a lánynak a vigasztalhatatlan fájdalmát érzékelteti, aki tudja, hogy már nincs mit remélnie."

A teljes dícséret hangján emlékezik meg a lap a többi négy alakról, Meladesről, amelyet a művész Euripides *Bacchansnők* című tragédiájának kórusából vett ki. Az alak tele van lendülettel, a magasba ugrani látszik és *dionisiusi szilajságot sugároz.*

Antigone, Medea és *Clitemnestra* alakja fejezi be egyelőre a klasszikus szoborsorozatot.

Siker, siker, siker

Miközben ezeken dolgozott, egymást érték a megrendelések és a fiatal magyar szobrászművésznek ma már *két műve díszlik a római temetőben*, egy az *Abellioniban*, egy az *Ossenza* városka terén, dekorációi vannak *Tessalóban, Peskarában*, sőt szobra ékesíti az egyik római templomot is.

Mégis egész Olaszországban neve akkor lett ismert, amikor Addo *Aliventi* olasz szobrász társaságában elkészítette az első fasisztának, helyesebben az első szindikalistának, *Corridoninak* a szobrát, amelynek leleplezésén *Mussolini* is részt vett. Ez a szobor tizenkét méter magas, a talapzatát díszítő relief két méter széles és tizenegy méternél hosszabb.

A sikerek sorozatáról halkan és szerényen számol be Kiss János, s most szívesebben a pándi emlékműről beszélne, amely persze nem lesz tizenkét méter magas, csak két és fél. Az Olaszorországban sikert-sikerre halmozó fiatal szobrász hálagesztusa ez szülőfaluja iránt.

— Jövő tervei?

— Megyek vissza Olaszországba, onnan Párisba, Londonba.

Ilyen kerülő úton teljesül hősi halált halt atyjának a kívánsága, hogy a Jani gyerek tanuljon nyelveket...

MÁRIÁSS IMRE

HÓMAN BÁLINT

kultuszminiszter: a Szent István év grandiózus programját ismerteti

A Tudományos Akadémia díszülése — A katolikus ünnepségek és az eucharisztikus világkongresszus — Árpádkori történelmi kiállítás a Nemzeti Muzeumban — Az esztergomi királyi palota felavatása — Szent István-szobor leleplezése Székesfehérvárott

Az országgyülés együttes ülése a fehérvári főtéren

A kormányzó Szent István napján kibocsátott szózatában felhívta a kormányt, hogy Szent István király halálának kilencszázéves évfordulóján a nagy király emlékének méltó megünneplésére az *előkészületeket* megtegye. A kormányzói leirat az országos ünnepség központjául *Budapest* fővárost, *Esztergomot* és *Székesfehérvárt* jelölte ki s egyben utasitást adott, hogy *1938. évben az országgyülés Szent István emlékének megörökitésére hivatott közös ülése Székesfehérvárra hivassék egybe.*

A kormány a jubileum előkészitésére *külön bizottságot* küldött ki *Hóman* Bálint kultuszminiszter elnökletével, melyben az érdekelt tárcákat *Bárczy István* miniszterelnökségi, *Mikecz* Ödön belügyi, *Jakabb* Oszkár pénzügyi, *Tasnádi Nagy* András közoktatásügyi és *Tormay* Géza kereskedelemügyi államtitkárok képviselik.

Ez a bizottság legutóbb tartott ülésén foglalkozott az országos ünnepség programjával s ennek kapcsán kérdést intéztünk *Hóman* Bálinthoz az előkészületek iránt. A kultuszminiszter az alábbiakban volt szives felvilágositást adni:

— A Szent István évben augusztus hóra tervezett országos ünnepség keretében az egész nemzet és az állam fog kifejezést adni a nagy király emléke iránt érzett mély hódolatának és hálájának, a május hóra tervezett egyházi ünnepségek keretében pedig a magyar katholikus egyház fogja alapitójának emlékét ünnepelni. Ez utóbbi ünnepség előkészitésével az *Actio Catholicának* a biboros hercegprimás és *Verseghi Nagy* Elek vezetésével működő országos bizottsága foglalkozik. Az országos ünnepség előkészitése a kormány által elnökletem alatt kiküldött bizottság feladatává tétetett.

— A jubileumi ünnepségek részletes programját most dolgozza ki a legutóbbi bizottsági ülésünkön meghatározott alapelvek szerint az evégből kiküldött albizottság, melynek *Bárczy* István elnöklete alatt *Jakabb Oszkár, Tormay* Géza, *Tasnádi Nagy* András államtitkárok a tagjai és *Haász* Aladár miniszteri tanácsos az előadója. E munkálatnak beérkezte előtt a részletekről természetesen nem nyilatkozhatom, de vázlatosan mégis ismertethetem a *jubileumi év programját.*

— A Szent István év *1938. évi május hó első napjaiban* a

Magyar Tudományos Akadémiának a nagygyűlés keretében tartandó díszülésével kezdődik,

melyet Szent István emlékének szentelnek. Körülbelül ezidőtájt kerül forgalomba az Akadémia kiadásában és *Serédi* hercegprimás szerkesztésében megjelenő *történelmi emlékmű.*

— Május hó végén Budapesten gyül egybe az *eucharisztikus világkongresszus* s ennek kapcsán folynak le a *katholikus egyházi ünnepségek,* mely alkalommal már megtekinthetők lesznek

az esztergomi és székesfehérvári rekonstruált műemlékek is.

Ugyanez időpontra tervezzük a Nemzeti Múzeumban rendezendő

Árpádkori történelmi kiállitás megnyitását.

— Az augusztusi ünnepségek *augusztus 15-én kezdődnek Szent István király halálának színhelyén, Esztergomban.* Az esztergomi ünnepség középpontja

III. Béla király Szent István kastélyának helyén épült s most rekonstruált nagyszerű palotájának ünnepélyes felavatása lesz.

A felavatást — terveink szerint — *a hercegprimás által pontifikálandó ünnepi szent mise után*

az államfő, a kormány, az országgyülés és a hatósági képviselők jelenlétében fog megtörténni.

— *Augusztus 19-én este ünnepi díszelőadás lesz az Operában, vagy a Városi Színházban.* 20-án a szokottnál is ünnepélyesebb keretek közt fog lefolyni a *Szent Jobb-körmenet és a szentmise a budavári Nagyboldogasszony-templomban.* Ugyanekkor szeretnők a *templomban a Szent Jobbot,* a királyi palotában a *Szent Koronát közszemlére kitenni.*

— Augusztus 21-én tervezzük Székesfehérvárott az 1896-iki országgyülésen elhangzott óhajnak megfelelően most felállításra kerülő

Szent István-szobor leleplezését,

Szent István Bazilikájából és sirkápolnájából imént előkerült és addigra megfelelően rendezett romok felavatását. Ezután

a lovasszobor lábánál és a Bazilika tövében elterülő főtéren kivánnók megtartani az országgyülés két házának együttes ülését, melyen Szent István emléke törvénybe iktattatik és István napja nemzeti ünnepé fog nyilvánittatni.

— Nagyjából ez a Szent István évi ünnepség programjának gerince. A részletekről Budapest székesfőváros, valamint az esztergomi és fehérvári helyi bizottságok meghallgatása után történik majd döntés, — fejezte be nyilatkozatát a kultuszminiszter.

Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

XI. Pius pápa megrázó karácsonyi beszéde a rádióban

VATIKÁNVÁROS, dec. 24.

XI. Pius pápa csütörtökön délben a következő rádióbeszédet mondotta:

— Az isteni Gondviselés, tisztelendő testvéreink és szeretett fiaink ragaszkodása és a világ minden részéből jövő sok zarándok szeretete számtalan alkalmat nyujt nekünk arra, hogy örvendjen atyai szivünk, amely Megváltónk szivében mindeneket egyesit. Ma azonban inkább érezzük, mint valaha, mennyire bensőségesen összeforrtunk a mi szeretett szent Kollégiumunkkal, a római főpapsággal, sőt az egész nagy katolikus világcsaláddal, amikor a szent karácsony ünnepi évfordulóján a betlehemi csilag fénylik.

— Közel vagyunk hozzátok és a földkerekség minden katolikusához és *egyek vagyunk veletek gondolatainkkal,* amelyek nemcsak az idők folyamán, nemcsak az Alpok csúcsain és a világtengerek mérhetetlen távolságain hatolnak keresztül, hanem *a világok és azok viharai fölött magához Istenhez emelkednek;* egészen közel vagyunk hozzátok a szív szeretetével is, mert *a szív nem válik el a lélektől,* hanem követi azt és lángra lobban annak merész gondolatainál, amint azt ti tiszteletreméltó testvéreim és szeretett fiaim napi élettapasztalásokból oly jól tudjátok, hogy ilyen módon leküzdje az időt és a teret és az emberi élet akárhány hátráltató jelenségét, amely megakadályozza nekünk kedves emberek hőn óhajtott jelenlétét.

A pápa ezután rámutatott a karácsony jelentőségére, amely évszázadokon át jelentette minden kegyelem, minden alázat és minden áldás óráját.

Egyesüljön minden jóakaratu ember

— Isten a jóakaratú embereknek a békét akarta hozni, de, sajnos, ez ellen az isteni akarat ellen küzd sokaknak rosszakarata, akik félre vannak vezetve és ellenségei az isteni gyermeknek, aki közöttünk megtestesült és kegyelemmel és igazsággal teljesen közöttünk lakott, hogy kegyelmének bőségéből mindnyájan részesedjünk. Ezért ennek a szent napnak évfordulójakor és úgyszólván szünet nélkül minden alkalommal, amely kínálkozott, meg akartuk nyitni szivünket nemcsak nektek, hanem az egész nagy katolikus családnak és a szent öröm megnyilatkozásával össze akartuk kapcsolni a keserű fájdalom kifejeződését. Atyai szivünket fájdalommal töltötte el az a sok nagy baj, amely a mai napokban az emberiségre, az államokra és az egyházra nehezedik. Mindnyájatokat figyelmeztettünk ezekre a súlyos és fenyegető veszélyekre, mindnyájatokat felhívtunk, hogy ébren dolgozzatok és egyesüljön minden jóakaratú ember azokkal a törekvésekkel és ellenséges hatalmakkal szemben, amelyek újból és újból felütik fejüket az emberi társadalom, a család és az egyes ember legfontosabb javainak kárára. Mindenekelőtt intettünk benneteket, éljetek az igazságnak, az igazságosságnak és a testvéri szeretetnek amaz igazi kegyelmi eszközeivel, amelyeket Isten akarata szerint a katolikus egyház egyedül őriz és tanít.

Fenyegető intelem Európa számára

— A fájdalom, amely ebben az évben a karácsonyi örömbe elegyedik, annál mélyebb és nyomasztóbb, mert a gyűlölet és a gyilkolás borzadályaival és pusztításaival még mindig tombol a polgárháború Spanyolországban, ahol — szinte azt lehetne mondani — azok a hatalmak és az a propaganda, amelyről az imént említést tettünk, szinte a végsőkig próbára akarják tenni a rombolás eszközeit, amelyek kezükben vannak és amelyeket ők vittek el minden országba. Uj intelem ez, komolyabb és fenyegetőbb, mint minden eddigi, az egész világ, de különösen Európa és kulturája számára. Olyan eseményekről szólok, amelyek a bizonyosság és a világosság szörnyűségeiben nyilatkoznak meg és ezek közeledését hirdetik nemcsak Európának, hanem az egész világnak, ha nem nyúl azonnal a védelemnek és az orvoslásnak hatásos eszközeihez.

— Azok között azonban, akik a rend védelmezőjének adják ki magukat a természet felborulásával, *az elharapódzó lelkiismeretlen imperializmussal szemben,* sőt ebben egyedülálló elsőbbséget tulajdonítanak maguknak, fájdalommal látjuk nem kis csoportját azoknak az embereknek, akik eszközeik megválasztásában és ellenfeleik megítélésében *hamis és végzetes elvekkel* kormányoztatják és irányíttatják magukat. Hamis és végzetes elvek ezek, mert aki megkisérli, hogy a kereszténységbe és az isteni kinyilatkoztatásba vetett hitet az emberek szivében és mindenekelőtt az ifjúságéban csorbítsa és kioltsa, aki oly vakmerő, hogy Krisztus egyházát, az isteni kinyilatkoztatások őrzőjét, a népek isteni rendelés folytán hivatott nevelőjét odaállítsa mint a nemzetek virágzásának és haladásának nyilvánvaló ellenségét — az nemcsak jobb jövőt nem teremt az emberiségnek és a maga országának, hanem *az szétrombolja a leghatásosabb és legdöntőbb védelmi eszközöket a rettegett baj ellen* és így — ha nem is tudatosan, — *kezére jár azoknak, akik ellen küzdeni vél* vagy éppen hivalkodik azzal, hogy küzd ellene.

A pápa betegségéről

— Már többször és a legutóbbi időben is alkalmunk volt közölni, hogy az apostoli szentszék milyen eszközöket tart alkalmasoknak, milyeneket ajánl és alkalmaz is a lehetőség szerint mind máig a legnagyobb készséggel mindezekért, mindenek javára és *szemben a mindenkit fenyegető veszedelemmel.* Ilyen körülmények között fölösleges mondani, hogy a magunk részéről még állhatatosabban, még könyörgőbben ismételjük atyai aggodalommal eltelt szivünk mélyéből azt a nyomatékos és bensőséges kérést, amelyet már többször intéztünk az egész világ hívőihez.

— Megemlékezésünkben mindenekelőtt a legnagyobb bizalommal fordulunk azokhoz a hősies lelkekhez, akik napi munkajukat, sőt betegségüket is apostolkodássá tudták változtatni és egészen különösképpen ama ártatlanok seregeihez, akiknek tisztasága a világ minden részéből az egek felé száll; *azokra a kicsinyekre gondolunk, akik hisznek Jézusban* és akik különösen az egyházhoz tartoznak, mert Jézus szivének különösen kedvesek.

— Szeretett fiaim és leányaim, ez az év lehetővé teszi, hogy mindenek imáihoz, munkáihoz és áldozataihoz mi is hozzájáruljunk *azzal az isteni Gondviselésből származó szenvedéssel,* amelytől eddig csodálatosképpen megkímélt, azzal a szenvedéssel, amelyért ezek az isteni adományok a legdúsabban kárpótoltak — hozzájárulhassunk az imáknak csodálatos és megindító harmóniájával, amely e napokban az egyház minden részében felcseng és egyre bensőségesebbé válik *a hivők atyjának vigaszára.*

— Egész szivünkből megragadjuk a kedvező alkalmat, hogy köszönetet mondjunk mindenkinek a keresztény szeretet e gyöngéd és tiszta megnyilvánulásaiért. *A mi szenvedésünk csekélység ugyan* azzal összehasonlítva, amit széltében-hosszában az egész világ oly fájdalmasan érez, legfőképpen pedig azzal összehasonlítva, amit Ő maga, ennek az isteni egyháznak feje, alapitója, királya, lélekben és testben értünk elszenvedett, mégis kérjük, *fogadja el áldozati adományunkat,* amely most és mindenkor teljesen összhangban akar állni az ő legszentebb célkitüzéseivel. Fogadja

DIRETTA DA TIBERIO GEREVICH
REDATTA DA ÖDÖN MARIAY

AMMINISTRAZIONE: TIPOGRAFIA UNIVERSITARIA UNGHERESE DI BUDAPEST.
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6.

ABBONAMENTO ANNUO Lit. 120.

TALOM

Lap

Kiállítások 203
Művészeti Élet 205
Könyvszemle 206
Német és olasz kivonat 208

y István, a 202. l.-ét Deéd Ferenc rajzolta.

PÁNDY KISS JÁNOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ

1a.	Vitéz nagybányai Horthy Miklós képmása	
2a.	Esőben, gipsz, terakottában P	600
3a.	Tanáska "	400
4a.	Nagy akt, gipsz, fémben eladó	
5a.	Tüsközö, bronz	550
6a.	Fürdő nő, terakotta	350
7a.	Gondolkodó nő, bronz . . .	550
8a.	Ülő nő	500
9a.	Vera, gipsz, nemes anyagban	500
10a.	Kis akt, terakotta	350
11a.	néhai gr. Teleki Pál miniszterelnök	
12a.	néhai Darányi Kálmán miniszterelnök	
13a.	Tasnádi Nagy András, a Képviselőház elnöke	
14a.	vitéz Rátz Jenő, volt honvédelmi miniszter	
15a.	gróf Széchenyi Bertalan, a Felsőház elnöke	
16a.	A Fülöpszigetbeli férfi, faszobor	
17a.	Egyiptomi férfi	600
18a.	Tanulmányfej, terakotta .	450
19a.	Plakettek, bronz, darabja	80
20a.	Hősi emlékmü vázlat, gipsz	
21a.	Elektra, gipsz, nemes anyagban	800
22a.	Lachánsnő, Aluminium M.T. tulajdona	
23a.	Cassandra Aluminius M.T. tulajdona	
24a.	Gyermekfej, terakotta . .	500
25a.	Táncosnő, bronz	700
26a.	Kálvária IV. Stáció . . .	
27a.	" VI. "	
28a.	" VII. "	
29a.	" VIII. "	
30a.	" X. "	
31a.	" XII. "	
32a.	XII. Stáció, gipsz	
33a.	Feszület, gipsz, nemes anyagban	900
34a.	Ülő nő, plakett, bronz	350
35a.	A család, terakotta . .	350

Fk. Krivátsy-Szücs György
Soksz: Rozsnyai, Párisi u. 5.

MAGYAR SZELLEM-MAGYAR ERŐ

Pándi Kiss János

Az Ország nemes feladatának tekinti, hogy az időszerű kérdések és elvi viták mellett minél közelebb hozza a magyarsághoz azokat az alkotó egyéniségeket, akiknek neve fiatalságuk révén még nem mehetett át a köztudatba. *A „második nemzedéknek" ezek a szobrász és festő tagjai tehetségük és eddig elért eredményeik révén méltán számítódnak a nemzet nagy értékei közé, mert alkotásaikkal nemcsak a jelent szépítik meg, hanem előkészítik a magyarabb jövőt is.*

*

A magyar művészettörténetünk egyetlen korszakában sem dolgozott olyan sok és egyetemes értékű szobrászunk, mint napjainkban. Csoportos feltűnésükhöz pedig sem a kor, sem pedig a maguk egyéni életkörülményei nem kedveztek. *Szinte valamennyien alulról törtek föl és előbb az élet jogáért kellett kemény harcot vívniok, hogy aztán a művészetnek élhessenek. Fiatal szobrászaink egyik legjelentősebb tehetsége Pándi Kiss János sem könyvből tanulta meg az életet, hanem a legkeményebb egyéni harcok után ismerte meg annak kérlelhetetlen törvényeit.* Az alföldszéli református faluban, Pándon született 1905-ben. Édesapja még 1914 augusztusában hősi halált halt a szerb fronton és kisgyermek korára ráborult a szegénység sűrű árnyéka. Mikor műtermében most felkerestük, szomorúan mondotta, hogy *„kevés napfény és a koraérettség jellemezte a különben szépnek induló gyermekéveimet".* Az iskolából csak négy polgárira tellett. Utána, hogy minél előbb eltarthassa magát, *asztalosinas lett.* A művészi vágyak már akkor ébredeztek benne és a fővárosba kerülvén, esténként az oroszlánutcai iparrajziskolában tanult rajzolni és fába faragni. Kemény és sorsdöntő idő volt ez. Ha akkor hagyta volna magát a napi munka fáradságától legyűrni, sohasem lett volna belőle művész. Miután a fafaragásban különös tehetséget árult el, munkaadója: Egervári asztalos reklámnak használta fel. A műhely üllőiútra néző nagy kirakatában kellett neki az utca szemeláttára dolgoznia.

— *Maszatos volt* — mondotta —, *a kirakat hatalmas üvegtáblája a sok bámészkodó kezétől, a kisgyerekektől, akik odalapították az orrukat az üveghez és úgy nézték a munkámat.* Én pedig mit sem törődve a bámészkodó tömeggel, hatalmas ütésekkel pattintottam le a másfélméteres diófatönkökről a fölösleges részeket. *Minta nélkül, mindjárt fába faragtam a díszbútorokra szánt atlaszokat és kariatidákat.* Az emberek naponta eljártak a különös kirakat elé figyelni, hogy hogyan dolgozom és mennyit haladt egy-egy nap alatt a munka.

A művészi továbbfejlődés kedvéért eljárt az iparművészeti iskola esti tanfolyamaira is, ahol *Lux* Elek keze alatt fejlődött tovább. Az első évben második díjas, majd pedig első díjas növendék lett. Lux tanácsára hagyta abba a hazai tanulmányokat és nekivágott a nagy ismeretlennek. Apja halálának évfordulóján, 1925 augusztus 24-én utazott el Olaszországba. A köszönésen kívül egy szót sem tudott olaszul, azonban ez sem rettentette vissza az úttól. A nyelvi nehézségek ellenére, két órával Udinébe való megérkezése után már volt lakása és munkája.

— Hogy csinálta ezt — kérdezzük kíváncsian tőle.

— Udinében senkit sem ismertem. Addig sétáltam, amíg egy asztalosműhelyre nem találtam. Oda bementem. *Jelekkel megmagyaráztam, hogy a faragáshoz értek és munkát kérek. Az asztalosnak nem volt szüksége munkaerőre, a másik kettőnek sem, ahová elvittek. Kézről-kézre adtak, míg végül egy régiségkereskedőhöz kerültem, akinek titkos műhelyében frissen készült a sok „régiség".* Kezdetben egyszerű díszítéseket faragtam. Mikor látták, hogy értek a mesterséghez, életnagyságú Madonna-szobrot faragtattak ki velem. Közben eljártam a Giovanni da Udine nevezetű iskolába, ahol az agyagba való mintázást tanultam. Érdekes, hogy a felvételin egy *Canova*-fejet kellett lemásolnom. Akkor még nem álmodtam, hogy pár év mulva Rómában ennek a világhírű nagymesternek a történelmi nevezetességű műterme lesz az enyém.

Több hónapos udinei tartózkodás után a tapasztalás vágya tovább űzte. *Először Genovában, majd onnan Rómába utazott.* Itt ajánlólevelek révén bekerült a pápai udvar kedvelt szobrászművészéhez: *Aurelio Mistruzzihoz.* Két évig dolgozott mellette, majd, midőn meghallotta, hogy egy másik nagy művész, *Zanelli* ügyes segédeket keres, hozzá szerződött. A mester mellett heten dolgoztak azokon a tizenegyméteres emlékműveken, amelyeket Kuba részére kellett hét hónap alatt elkészíteni.

— *Ezt a nagyszabású munkát* — — mondotta Pándi Kiss — *nemzeti dicsőségnek tekintették Olaszországban.* A kubaiak több híres európai szobrászt kértek fel a pályázatra, köztük a nagy francia mestert, *Bourdellet* is. Luxushajón utaztatták őket Kubába. Ott aztán mindegyiket egy-egy terembe zárták és az utolsó pillanatban mondták meg nekik a feladatot. Az amerikai ízű pályázatot az olasz *Zanelli* nyerte el. Ő különben brilliáns technikájú mester volt. A nagy domborműveken a figuráknak mintegy az anatómiáját mintázta meg, a csontokat és a főbb izmokat. Azután egyik tanítványa agyagból vékony lepényeket, „pizzákat" készített és azokat a mester a tenyerébe fogva, hihetetlen ügyességgel borította rá az anatómiailag mintázott testrészekre. az eljárással egészen különös hatásokat tudott elérni és a valóság illúzióját kelteni.

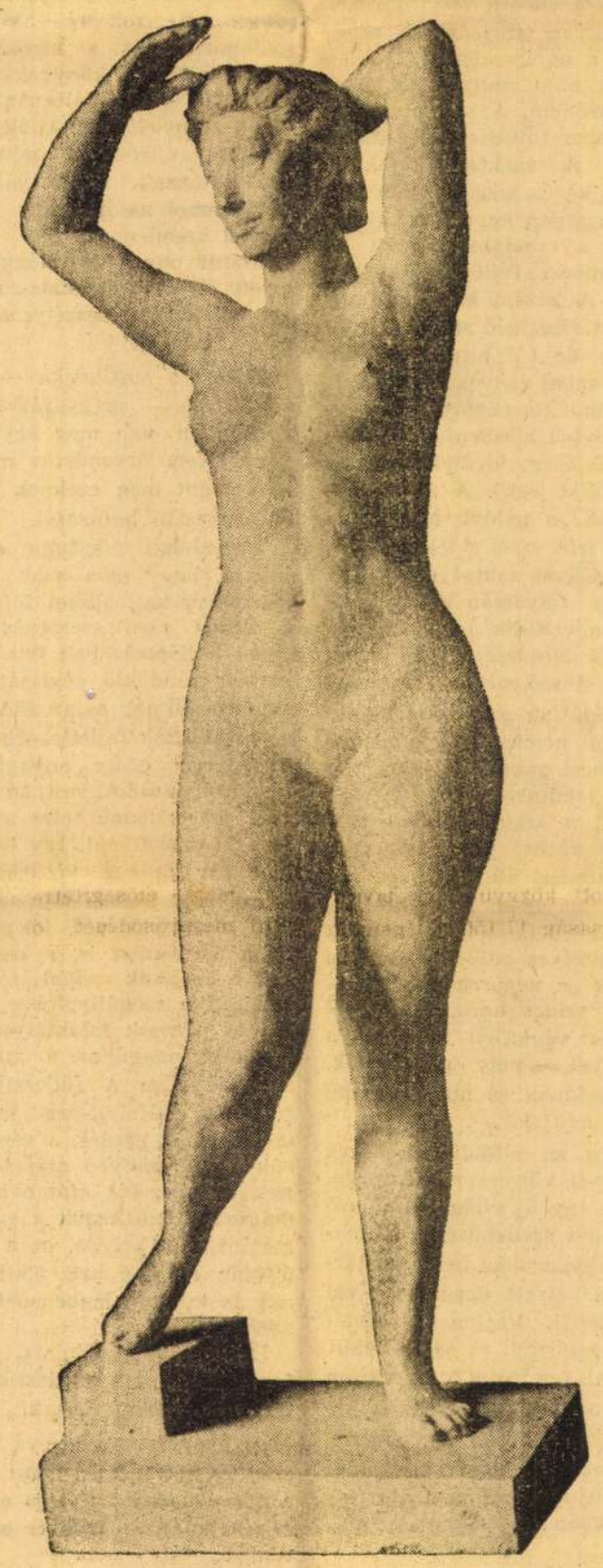

Pándi Kiss János: Női akt

A kiváló olasz művészek mellett eltöltött esztendők a legnagyobb tanulsággal jártak *Pándi Kiss* számára. Szinte valamennyi szobrászi feladaton keresztüldolgozhatta magát, a kisplasztikáktól egészen a tízméternél nagyobb emlékművekig, az érmektől a hatalmas domborművekig. Amikor a mesterségbeli tudásban megerősödött és a római művészeti akadémia diplomáját is megszerezte, önállósította magát. *Egyik vidékre költöző művésztársának kivette a műtermét, amely valamikor a világhírű klasszicista szobrászé, Canováé* volt. Mind gyakrabban szerepelt a kiállításokon *és mint az olasz művészeti kamara tagja, szép sikerrel vett részt a reprezentatív tárlatokon is.* Három évig élvezte az olasz állam 4000 lirás ösztöndíját, amelyet csak a legritkább esetben adnak ki idegen művésznek. Vásárlói között a pénzmágnások, műgyűjtők, múzeumok és főpapok szerepelnek, de *vásárolt tőle egy fába faragott női aktot maga a Duce is.*

Az Olaszországba szakadt fiatal művész sikereinek híre eljutott hazájába és talán sohasem tért volna vissza, ha szülőföldje nem üzen érte. Pándon hősi emlékművet akartak felállítani és mi sem természetesebb, minthogy a falu kiváló szülöttjére, Kiss Jánosra gondoltak.

— Soha — mesélte — nem dolgoztam olyan odaadással és szeretettel, mint ezen az emlékművön. Mint gyerek ismertem még azokat az embereket, akik életüket adták a hazának. Meg aztán valahogy úgy éreztem, hogy az édesapámnak állítok el nem múló emléket ebben a szoborban. Éppen ezért nem valami jelképes alakot, vagy hősi pózban feszítő katonát mintáztam, hanem kutatva a gyermekkorom emlékei között azt a felejthetetlen és megrázó emléket rögzítettem meg, amely élesen belémvéső dött: az édesapám búcsúját. *Az emlékművön két alak áll. Egy távozni induló katona, aki utoljára búcsúzik könnyező feleségétől.* A szobornak ez az emberies hangja, természetessége, végtelen egyszerűsége magyarázza azt, hogy a pándiak magukénak érzik a hősi emlékművet.

Közben még egy hősi emléket mintázott *Bény* számára, amely szellemben és felfogásban közel áll az előbbihez. Ezek és a további feladatok lehetetlenné tették Pándi Kiss számára, hogy folyton Róma és Budapest között utazgasson. *Bármily erősen meggyökeresedett Olaszországban, mégis csak hazavágyott és inkább vállalta itt az újrakezdés nehézségeit, de 14 évi itáliai tartózkodása után 1939 nyarán végleg megtelepedett a magyar fővárosban.* Hazai köreink szeretettel karolták fel. A magánosok mellett az *állam* és a *főváros* múzeumai számára több művét vásárolta meg. A Parlamenti múzeum pedig a vezető államférfiaink képmásainak a megmintázásával bízta meg.

Amint műtermében végiglapozzuk a munkáiról készült fényképeket, elámulunk azon, hogy milyen rengeteget és sokfélét alkotott Pándi Kiss János. Azonban a tehetségén kívül éppen ez a kitartó, szívós munka eredményezte, hogy a kis falusi gyerek, akit reklámként kirakatban dolgoztattak, nemzetközi vonatkozásban is jelentős szobrászművésszé érett ki. Az elismerésnek tanulságos bizonyítékai azok a méltató cikkek, amelyek az olasz és a magyar folyóiratokban és ujságokban jelentek meg róla.

— Számomra — mondotta Pándi Kiss — azonban nem ezek a legértékesebb kritikák, hanem az, amit a legutóbbi gyüjteményes kiállításomon az édesanyám mondott: „szépek ezek a szobrok, büszke vagyok rád".

Balás-Piry László

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Kolozsvári névtelen. A vádakat csak akkor hisszük el, ha pontos adatokat szolgáltatnak hozzá. Mi más véleményen vagyunk. — **Szegedi tanár.** Miért rejtőzik e szépen csengő álnév alá, amikor levele tizedik sorának elolvasása után is tudtuk, hogy zsidó írta azokat. — **F. F., Zalaegerszeg.** A novella nagyszerű volt, csak, sajnos, elveszett. Kérjük újból beküldeni. — **K. I., Szerencs.** Irását nem a témája miatt, hanem a stílusa miatt nem közöltük. Ha értékes írást kapunk, mindig örömmel veszszük. — **Több érdeklődőnek:** Zathureczky Gyula a kolozsvári Ellenzék című lap főszerkesztője, s lapunknak főmunkatársa. Fiatalember, azelőtt a Függelenség külpolitikai rovatát szerkesztette. — **Egy katolikus.** Ne haragudjon az utolsó oldal viceiért, azok nem a mi meggyőződésünket, hanem a mai Budapes szellemét tükrözik vissza. Pest-budai rovatunkat éppen azért indítottuk meg, hogy rámutassunk a főváros társadalmi kinövéseire, s megmutassuk a vidéknek is, miben nem szabad követni a pest-budai erkölcsöket.
M. Dénes, Budapest. Igaza van. A fajtát mi is ismerjük. Ők azok, akik öblös hangon fogadkoznak, hogy tehetségüket a közért áldozzák, de valójában csak a nagyjuk és a mozgékonyságuk van. A maguk ügyeit nem tudják elintézni, magánéletük csupa zilálság, tehetetlenség, de elképesztő bátorsággal mernének vállalkozni az ország ügyeinek intézésére. Jól tette, hogy megmondta nekik, bár a többieket is így észrevennék. — **B. István, Kaposvár.** Értessék meg vele, hogy a vagyon kötelez. És főként kötelez a mostani időkben szerzett vagyon. Nem azért állították félre az idegenfajtájúakat, hogy ő ott folytassa, ahol azok abbahagyták. Sőt mohóbban és talán tehetségtelenebbül.

Az Ország 1943 júl. 10. (13. szám)

ÍRÁS ÉS LÉLEK

Végkiárusítás „az igéret földjén"

Irta: Eszterhás István

I.

Talán két héttel ezelőtt az egyik alföldi városban jártam, amelynek szép és erőteli magyarsága büszkén mélyed el a város fellelhető minden történelmi emlékében s szeretettel, büszkeséggel beszél mindarról, amit az évszázadok során és hétköznapjai során magáévá tett, legyen az a város tehetséges költője vagy az évszázados, lassan a földbe süppedő, de épségben megőrzött főúri lak, amelyet paraszt- és polgárházak alföldi rengetegébe falazott az idő, vagy pedig az egykor volt marhahajcsár nótaköltő, akit már életében a megtisztelő „nótás" előnévvel illettek kortársai is; pedig nálunk gyakorta szeretik a tehetséges embert „félnótás" jelzővel illetni s inkább kivetni, mint bevenni a város szeretetébe. Követendő és figyelemreméltó város!

De ugyanilyen büszkeséggel mutatták meg a látogatónak a városbeli hatalmas szövőüzemet is, amint az Alföldnek ezen a pontján nyugateurópai mértékkel mérve is, szépen, jól, eredményesen dolgozik. Dolgozik — s ezt közbe kell szúrni, ha nem is tartozik a tárgyhoz —, dolgozik a munkáskéz megbecsülésének látható jelei, a messzirevilágító tisztaság és példásnak mondható üzemi és szociális rend felszabadult levegőjében. De eddig a látogató, ha különösen szép és reménytkeltő jelenségeket is látott, látta a nehezen elért fejlődés új fokozatairól tanuskodó azokat az általános jeleket, amelyek másutt is — hála Istennek és a nemzeti teremtő erőknek — megmutatkoznak.

Ami tehát már a gyárüzemben feltűnt, az a tisztaság és rend egészen különös ragyogása volt s méginkább az, ami emögött érzett; a tisztaságot és rendet mindenkor mozgató szociális szellem jelenléte. Ez nem szokott a vállalkozók első és második nemzedékeinek ipartelepein jelentkezni. Az embernek önkénytelenül Reymont szomorú regényére, az önzés, a szenny és a rendetlenség regényére kellett gondolni, az „Igéret földjé"-re. Milyen más ez a magyar világ. Mintha ebben az elfeledett regényben éppen a megújhodó, emberibb magyar termelés ellentétjét rajzolta volna meg a lengyel író. Csodálkoztunk, örültünk és mindenekelőtt okát kutattuk; miért sikerült ez itt ilyen szívet és értelmet indító tökéletesen, szépen? Csak amikor a látogató elhagyta az üzemek épületeit s belépett a vállalkozó házába, akkor értette meg egyszerre a mély szociális érzékre valló tisztaság és rendszeretet belső okát. A lakóház tisztaságában, rendjében és belső életében.

Két gondolat gyötörte a látogatót, míg ámulva nézte ennek a vidéki háznak külső falait és belső szobáit. A szépség, ízlés, otthonosság és a stílusnak olyan zárt egysége mutatkozott a falakon és tette kedvessé, nyugalmassá a szobákat, tette a ház szerves részévé magát az egész udvart, sőt még az udvart ölelő kerítés köveit is, hogy a fűvel szegélyezett utcáról belépve a ház kapuján, először szinte arra gondolt az ember, hogy a régi, hatalmas és gazdag magyar előkorból ásták ki ezt az egyszerűségében is szép palotát, később pedig a jövendő magyar középosztály mintalakóházát láttuk s néztük benne, amelyet egy jobb kor példájaként és céljaként idehelyeztek az Alföld közepére.

És ami meggyőzött arról, hogy ez jövendő, példa és cél, ami legtöbbet mondott: amikor ebbe a lakóházba belépett a látogató, a ház földszintjén keresztülhúzódó tágas előcsarnokban a fal minden kis területét elborító könyvtárra bukkant. Könyv, rengeteg könyv egymás mellett, egymás hátán, egymáshoz préselve.

Nemesi diploma, címer és doktori oklevél, ipari kitüntetések és más oklevelek helyett — pedig valószínű, ez is akadt a háznál — ez az impozáns méretű könyvtár beszélt arról, hogy milyen család lakja a házat.

Erre a kísértő emlékre kellett gondolnom, amint a legforgalmasabb pesti könyvkereskedés pultja előtt és polcai között ácsorogtam. Az ujdonságokat, a magyar könyvkiadás ujdonságait emelte elém a kereskedés vezetője. Két kézzel, mert olyan terjedelmű regényeket azelőtt, a papírszabadság idején is ritkán láttam, mint amilyeneket most tesznek az olvasó elé. A mammutregények azonban nem töltöttek el különösebb örömmel. A vaskos köteteknek ugyanis nagyon kevés közük volt a magyarsághoz és nagyon kevés közük van az irodalomhoz s mindahhoz, amit az irodalom az emberi fejlődés ügyében szolgálni akar. A kezem közé jutó ujdonság „valóban világhírű személyek világhírű regénye, de (!) hiteles adatok, levelek és történelmi tények alapján. A női karrierek tündöklő példája, aki egyszerű parasztlányból körülrajongott metres, diplomatafeleség, királykisasszony bizalmas barátnője lesz". A másik hasastekintélyű mű „a nálunk még ismeretlen amerikai írót ezzel a legnagyobb, világhírű munkájával mutatja be". „A hatalmas regény folyamán szinte előttünk fejlődik, növekedik naggyá ez a különös város". Mindezen felül megígéri a kikiáltó előszó még azt is, hogy láthatjuk a „példátlan gazdasági föllendülést és három nemzedék egymásbakapcsolódó, emberi gyengeségekkel túlfűtött, végig lebilincselő történetét". Be kell vallani, a kikiáltó szava elég raffinált: épülő város, pénz, sok pénz és három nemzedék túlfűtött emberi gyengeségei — majdnem aberrációi — ez igazán több az érdekesnél. De találunk ugyanilyen tekintélyes művet, amelyben elvonul előttünk „a négerek felszabadításának izgató, színes kora, mindazzal a furcsa, egyik végletből a másikba csapó eseménnyel, amely politikusok, üzletemberek, katonák és nők sokszínű kaleidoszkopját nyujtja".

Mondom, arra az alföldi lakóházra gondoltam a pesti könyvkereskedésben, ahol a könyvek egy új világ bontakozó jobb és boldogabb szellemiségének magyarázataként egyenruhás inas szertartásos merevsége helyett derűs evoé-val fogadják a belépőt. Vajjon a szellemnek ez a csempészáruja, ez az irodalmi „koko" ide is el fog jutni? És vajjon azokon a többi új könyvespolcokon helyet talál-e majd vaskosan szétterpeszkedve, amelyeket a magyar gazdasági élet feltörekvő, új emberei most állíttatnak fel lakásaikban?

II.

A közvéleménykutatás érdekes kísérletet végezhetne zilált napjainkban. Könnyen ki lehetne a könyvkereskedések és kölcsönkönyvtárak adataiból bányászni, hogy társadalmunk meghatározott rétegét és csoportjait milyen lélek tölti el. Csak meg kellene állapitani, hogy a könyvolvasó és vásárló ember mi után emeli fel a kezét, ha szembekerülhet egy könyvespolccal. Az írás és a lélek kapcsolata sohasem olyan szoros, mint az olyan napokban, amelyek korszakokat zárnak és új korszakokat nyitnak, válságot lehelnek és változásokat parancsolnak. Attól félek, ennek a könyvforgalmi statisztikának előljáró megállapításai megrémítő tanulságot adnának, bebizonyitanák, hogy a vásárlások és az olvasások tekintélyesen nagy százaléka kivánja ezeket az alattomos szellemi morfiuminjekciókat, amelyek ugyan az emberi ösztönélet alsóbb régióiban hatnak ernyesztően, azonban a magasabb szellemi működést, igényeket, felemelkedő célokat és akarásokat is elzsibbasztják és ezzel alkalmatlanná teszik a mai embert arra, hogy a maga helyén a mi sajátos és áldozatokat követelő nemzeti feladatainkat lelkiismeretesen munkálja, megbízható, világos ítéletű és nyilt életű maradjon, ha kell, szellemi erőfeszítéssel, érzelmi hűséggel és a meggyőződés lelkesedésével.

Megdöbbenve pillanthatnánk a könyvespolcok és könyvespultok statisztikájára s még azok is — akik eddig a tárgyilagosság és a higgadtság igényét hangoztattuk a könyvekkel kapcsolatos vitákban — felkiáltanánk, hogy nincs olyan szenvedélyes tajtékja és goromba ordítása az irodalmi szektáriánusnak és prédikátornak, amely eléggé erős lehetne ezzel az irodalmi kokaincsempészettel szemben.

Amint nincs is eléggé erős hang, amely olyan messzehangzó lehetne, hogy ezt a lappangó veszélyt elriassza a házak tájékáról.

Mégis: a statisztika — mint minden statisztika — magyarázatra szorul s a veszélyben van még egyetlen mentségünk. Nem örvendetes mentség, alkati hiba ment meg ezeknek a könyveknek az ernyesztő hatásától.

Társadalmi alkatunk egyik szomorú hibája, hogy nem azok olvasnak még ma könyveket, akiket féltenünk kellene s akiket nem szeretnénk az életnek olyan hullámzásában látni, mint a „női karrier tündöklő példáját". Társadalmi strukturánknak ez az alkati hibája: középosztályunk fejletlensége. A mi középosztályunk eddig anyagi viszonyaiban olyan elmaradott volt, hogy ez a gyengesége lehetetlenné tette az irodalom állandó támogatását. Igy tehát csak részletekben dadogó vásárlások tellettek tőle s azok, akik a könyvkereskedő pultján akadálytalanul lelegelték a legvadabb burjánzást is, egészen messze esnek a magunk családjától. Ha tehát a statisztika megállapítása szerint vásárlók és olvasók tekintélyes százaléka is markolja magához a mai kemény és zord időkben a füllesztésre, ernyesztésre és „búfelejtésre" kolportált árut, megint más kérdés, a vásárlók és olvasók száma milyen százalékát teszi annak az abszolút számnak, amellyel mi magunkat kifejezzük a statisztikában s megint más kérdés, ez a százalék egyáltalán érinti-e azt, amit mi magunknak is tartunk legbensőbb értékelésünk szerint.

De én úgy gondolom, inkább azokat foglalná össze a statisztika, akiket nem tartunk a magunkénak.

Az ernyesztés veszélye, ez az irodalmi száj- és körömfájás tehát — mondhatná a közvélemény kutatója a kísérlet befejelzése után — nem ér el a mi területünkre.

Ez a megállapítás azonban ma érvényes. És minden ma kifejezett megállapítás csupán időben elmúlt jelenségek alapján és csak a kifejezés pillanatában vallható a benső meggyőződés teljes érzetével, mert az emberi élet szörnyű rohanása, ez a megállíthatatlan és könyörtelen tempója az idő folyásának, aminél gyilkosabb következetességet egész gondolkozásában a mulandó ember nem ismerhet, minden percben változtat a meglévőn és a megfigyelten s minden pillanat új előfeltételeket teremt, hogy a feljegyzett s kifejezett megállapításokat ezzel eltapossa. Vigyázzunk! Tegnap még nem olvasott, de ma már elkezdi az olvasást, ismerni akarja a világot, a nagyvilágot, amelybe ököllel, munkával, verítékkel vagy más módon felverte magát. A magyar középosztály most van növekvőben, anyagi megerősödése a gazdasági élet újjáalkotásával — reméljük — együtthalad. Uj könyvespolcokat és házikönyvtárakat állítanak fel. A gazdagodó házakban, ahol a jövendő magyar ipar és kereskedelem lelkét nevelik, bevihetik-e ezeket a műveket? Az emelkedő asszony és a szomjas, kinyíló kíváncsisággal növekvő gyermek asztala, heverője, ágya mellé?

Vigyázzunk! Tegnap még nem ártott. De holnap? És mi lesz holnapután, amikor a gyermekkori olvasmányok hatni fognak? Nem lehet ebben a példában sejteni, hogy ez a felemelkedő ipari és kereskedelmi középosztályunk, ha nem nyúl a könyvhöz vagy rossz könyvet kap kezébe, csak folytatása lesz bizonyos gyakorlatnak, amelyről olyan sokat beszéltek, hogy szinte már restel róla irni az ember.

III.

Meg kell mondanom a történeti hűség kedvéért, hogy az a példa, amelyről beszéltem, azt mutatja, hogy a magyar könyvet szeretik. Abban a lakóházban az Alföldön, ahová csodálkozva lépett be a látogató, irodalom és elsősorban magyar irodalom őrködött a falak mellé sorakozva. De tudjuk — s éppen ezért emelkedik ki ez a ház példaként —, nem mindegyik kezdő, alulról felemelkedő ipari és gazdasági organizációban és nem mindegyik organizáció mögött élő ipari és kereskedelmi családban találjuk meg a tisztaságnak és a rendnek ezt az őrködő hatalmát. Azokra kell gondolni, ahová az ügynök viszi a könyvet s nem az olvasás vágya hozza. Ilyen helyekre a magyar könyvek előljáró követének, a jó magyar regénynek kellene elsőként bejutni. Meggyőződésem, ha össze lehetne fogni azt a sok szellemi erőfeszítést, amellyel egymás ellen folyik a magyar írók háborúja, ki lehetne űzni a pultokról és könyvespolcainkról ezt a csempészanyagot. Dehát erre nincs remény. És talán nem is szükséges, nem is egészséges ez az összefogás. Hanem: minél több magyar írót kellene megjelentetni. Ez segítene. Sok fiatal, új írót. A világon sehol nem folyik a tehetségek olyan eltékozlása, mint nálunk.

A Magyar Muzsa szerény szerkesztőségi asztalánál sokszor hangzik el fiatal írók szájáról panasz. Azt panaszolják, hogy regény-kéziratait kiadatlanul fekszenek jónevű kiadóknál. A kiadó sok esetben elfogadja kiadásra az elkészült munkát. Más esetben elbírálja s azt írja a szerzőnek, most nem adja ki, mert majd három-négy év után, ha a szerző átírja regényét, sokkal jobb lesz a mű, mint ma. De annak, akiét elfogadja, annak sem lehet öröme a sikerben, mert két-három évig kell majd sorban állni, míg regénye megjelenik a könyvespulton.

A panasz legtöbbször olyankor hangzik el szenvedélyesebb formában, amikor a fiatal szerzőt első regényének megjelenése után állítja meg fejlődésében a kiadó. Mert akinek még nem jelent meg munkája, hallgat, nem bízik még önmagában. De az, akit második kéziratával vetnek ki a megjelenés sodrát i, fuldoklik, lázasan kapkod levegő után, valóban partravetett író és a sorsa is hasonlít a partravetett hal sorsához.

Az elutasítás legtöbbször a papírkorlátozásra hivatkozik sajnálkozó árulkodással.

De hát akkor honnan az a tengernyi papiros, amivel ezeket a hasas könyveket etetik, megtömik? Miért ne jelenhetnének meg a fiatal magyar szerzők már elfogadott munkái ezen a nagytömegű papiroson?

IV.

A közönség nagy vásárlókedvvel fordul a könyvesboltok felé. Érezhető az érdeklődés. A színház és a filmszínház estéről-estére nem tudja a pénztárak előtt jelentkező nézőket befogadni. Ezt úgy hívják, hogy üzleti konjunktura. Ugylátszik, az üzleti spekuláció azon a véleményen van, most mindent, de mindent el lehet adni. És ezt teszi film, színpad és könyvkiadás.

Ez nem a konjunktura, hanem a felelősség ideje.

És rá kell mutassunk: a vállalkozók a felelősek. Nem az író.

Ez a föld ma minden konjunkturájával a vállalkozók számára jelenti az „igéret földjé"-t.

Az övék a felelősség is.

Pándi Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1963 JUL 5.

1021

☐ *GALILEI-EMLÉKERMET készít Pándi Kiss János szobrászművész, a nagy csillagász születésének négyszázadik évfordulójára.*

Family Letter Form

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

ESTI HIRLAP

1937 JUL 13

Galilei-emlékérmet készít Pándi Kiss János szobrászművész a nagy tudós születésének 400. évfordulója alkalmából.

Mary Ann Hanson

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 JUL 23.

— **A Szentendrei Városi Tanács** által alapításra kerülő amatőr építészeti díjas emlékérmet Pándi Kiss János, Pest megyei szobrászművész készíti el.

ΓΕΩΡΓΙΟΣΚΕΛΟΓ ΠΙΝΤΑΛΑ

Γεώργιος Κελογ Πιντάλας

Σύμβουλος Α.Ε. Τροπ Σφαλος Α.Ε. ΥΔ

ΣΑΛΟΥΡΙΚΕΛΟΓ

Μεσογ Πιτσιλιδ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

ESTI HIRLAP

1963 JUL 3

☐ GALILEI-EMLÉKÉRMET készít Pándi Kiss János szobrászművész, a nagy csillagász születésének négyszázadik évfordulójára.

☐ A TIT DÉCSI [illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

NÉPSZAVA

1962 AUG 16
1962 AUG

— **Pándi Kiss János** szobrászmüvész elkészítette egy árnajós szobor modelljét. Kivitelezés után a négy méter magas szobor az Uránia csillagvizsgáló kertjét díszíti majd.

1081

repülése	pontosan a megad
zájárulás	és hatperces idők
jelentő-	jet tudomány

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Pándi Kiss János
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1985 FEB. 1 d.

1021

Új szobrok felállítását tervezik a borsodi falvakban

Megyénk városai, falvai a beruházások 2 ezrelékének felhasználásával számos új képzőművészeti alkotással gazdagodtak. Az elmúlt két esztendőben például a tanács 40 szobor, sgraffitó, lemezdombormű, kerámia és mozaikdíszítés elkészítésére adott megbízást, vagy hirdetett pályázatot. Ezek közül 24 alkotás már elkészült, tizenhaton pedig még dolgoznak a művészek. Így többek között Pándi Kiss János, Kocsis András, Huszár Imre és Nagy István művészek az ózd-bolyoki lakótelep, Tiszaszederkény-Ujváros és Izsófalva szépítésére formáznak új szobrokat.

A tanács, a Borsodban élő művészek segítségével, most újabb két éves tervet dolgozott ki, amelyben meghatározta az új képzőművészeti alkotások helyét. Ezek szerint 1986. végéig újabb 41 szoborral és más művészi alkotással gyarapodnak az új lakótelepek, a városok és a falvak. Így például a sárospataki vár parkjában II. Rákóczi Ferenc, Putnokon Tóth Endre író, Kelemérben Tompa Mihály szobrának felállítását tervezik. Sátoraljaújhelyen a Szárhegyre felvezető sétány két oldalán 14 dombormű elhelyezésével kívánják bemutatni a zempléni szabadságharcok egy-egy eseményét. A szerencsi vár falára hajdút ábrázoló dombormű, a XVIII. századból származó szendrői kékfestőház elé pedig egy végvári harcokra emlékeztető szobor elkészítésére adnak majd rendelést. Ezenkívül Tokaj községben halász, Gönc-ön gyümölcstermelő, Hollóházán pedig ipartörténeti tárgyú szobor elhelyezését tervezik. Az új alkotások terveit a megyei tanács a napokban juttatta el a Művelődésügyi Minisztérium képzőművészeti lektorátus osztályához. Az új alkotások felállítására alkalmas területek kijelölését a tavasszal kezdik meg.

ű közlemény

iskolci üzletigazgatósága közli az
ácsi kerületben lakó fogyasztói-
1-én 7 órától kezdődően az eddi-
isfogyasztói szolgálat kibővítésé-
yasztók rendelkezésére. I—IV.
i az I. ker., Patak u. 6. szám
ltségen a 36-997-es telefonszá-
kerület fogyasztói a II. ker.,
alatti II. számú kirendeltség-
-280-as, valamint 7 órától 16 óráig
mon jelenthetik áramszolgáltatá-
zavaraikat.

anapokon 7 órától 21 óráig, ün-
ráig tart.

ogy a fentiek szerint szívesked-
énybe venni.

Sátoraljaújhelyi Járási Tanács vb mezőgazdasági osztálya építési előadói munkakör ellátására építész-mérnököt, vagy építész technikust keres azonnali belépéssel. Fizetés a 116/1960. MÜ. M. sz. rendelet szerint, képesítésnek és szolgálati időnek megfelelően. Jelentkezés személyesen. Utiköltséget felvétel esetén megtérítjük. 108

Az Állami Biztosító Megyei Igazgatósága felvesz azonnalra magas-építési technikust Miskolc szék-hellyel, komoly besorolású, bizalmi beosztásra. Jelentkezés: Miskolc, Széchenyi u. 10. 907

Társadalmi szerv keres Miskolcon felállítandó részlege részére könyvelési szakismerettel rendelkező vezetőt, és gépírásban, illetve könyvelésben jártas, két adminisztrátort. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével kérjük „Biztos jövő 97081" jeligére Bp., Felszabadulás téri Hirdetőbe. 93

Tanárházaspár kisgyermeke gondozására idősebb nőt félnapra felvesz. Bacsó Béla u. 83. 889

Keresünk feles dohányos kertészt 6 kh. területre. Cím: Lenin Mg. Termelőszövetkezet, Mezőcsát.

Felveszek önállóan dolgozó szabósegédet, nagy gyakorlattal. Ugyanott tölgy gadnárfa eladó. Rakaczky, Széchenyi u. 82.

Azonnali felvételre keresünk:
adminisztrációban jártas

gyors- és gépírónőt,
marós, TMK-lakatos,
TMK-villanyszerelő
és autóvillamossági
szerelő szakmunkásokat.

Jelentkezés: ÉM. Északmagyarországi Tégla- és Cserépipari Vállalat, gépészeti csoport, Mályi.

A Miskolci Kertészeti Vállalat felvesz

perfekt
gyors- és gépírót.

Jelentkezés a vállalat központi telepén önéletrajzzal, Miskolc, Szentpéteri-kapu.

ADÁS—VÉTEL

Rekamiék, fotelok, székek, fo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

1982 NOV 2

NÉPSZAVA

— A JÓZSEFVÁROSI TELEFONKÖZPONT nagy méretű főlépcsőházát öthónapi munkával rendbehozták. A kitatarozott, újonnan festett lépcsőház emeletét rövid idő óta két, a hírközlést jelképező szimbolikus szobor díszíti. Az egyik Búza Barna, a másik Pándi Kiss János szobrászművész alkotása.

1982 NOV 21

lelkű gesztussal nekiajándékozta, s ez a nyomort
jelenti számára: ..

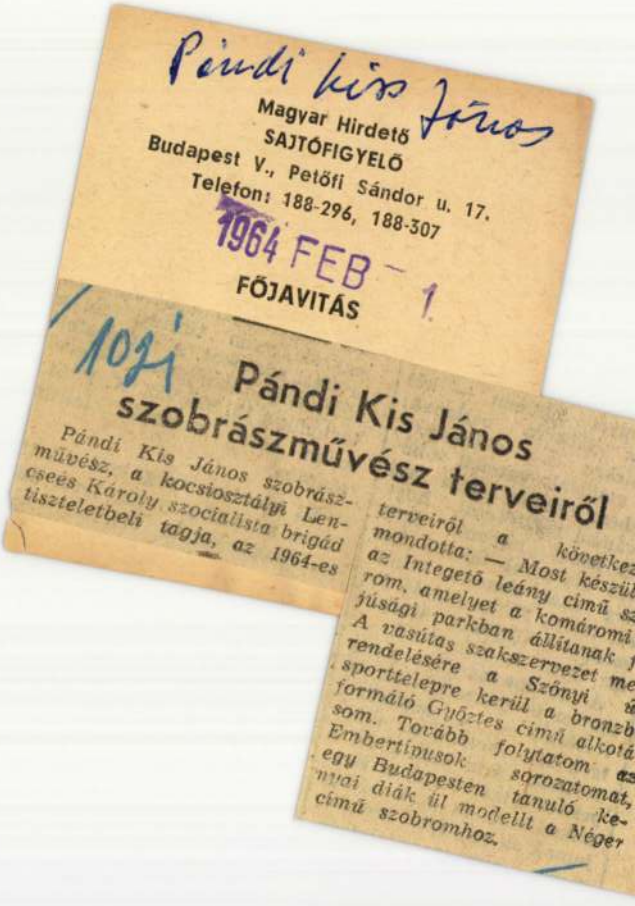

Pándi Kis János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 FEB - 1

FŐJAVITÁS

1021

Pándi Kis János szobrászművész terveiről

Pándi Kis János szobrász-művész, a kocsiosztályi Lenin-csepes Károly szocialista brigád tiszteletbeli tagja, az 1964-es

terveiről a következ-mondotta: — Most készül az Integető leány című sz-rom, amelyet a komáromi júsági parkban állítanak f A vasútas szakszervezet me-rendelésére a Szőnyi sporttelepre kerül a bronzb formáló Győztes című alkotá-som. Tovább folytatom az Embertípusok sorozatomat, egy Budapesten tanuló ke-nyai diák ül modellt a Néger című szobromhoz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Pándi Kiss János

1964 JAN 19

Vasárnap, 1964. január 19.

Így készül...

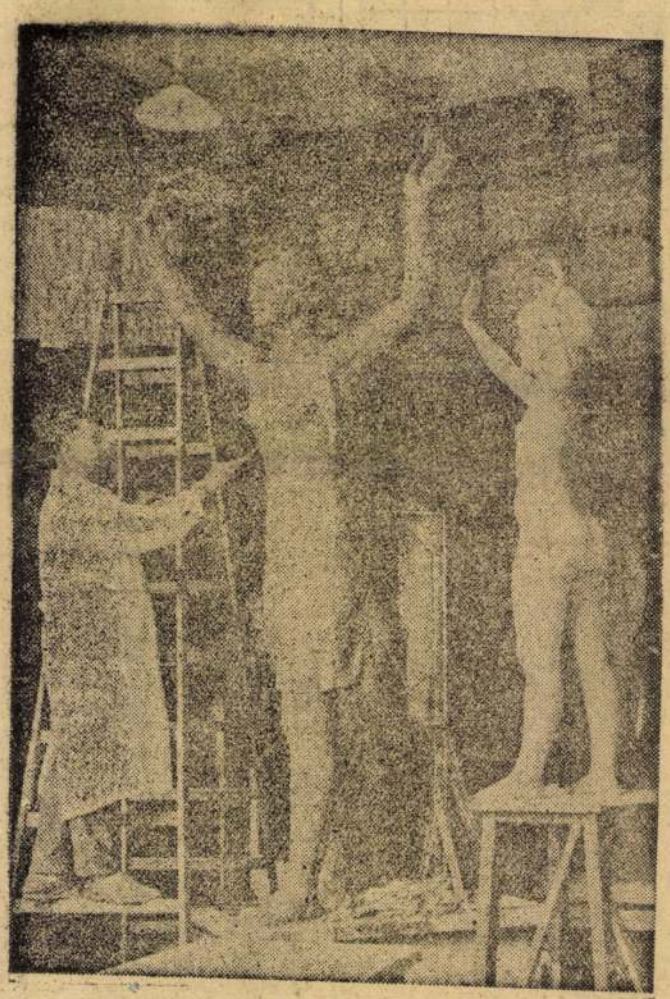

Pándi Kiss János szobrászművész modell után agyagszobrot mintáz.

Kimossák a szobor gipsznegatívját.

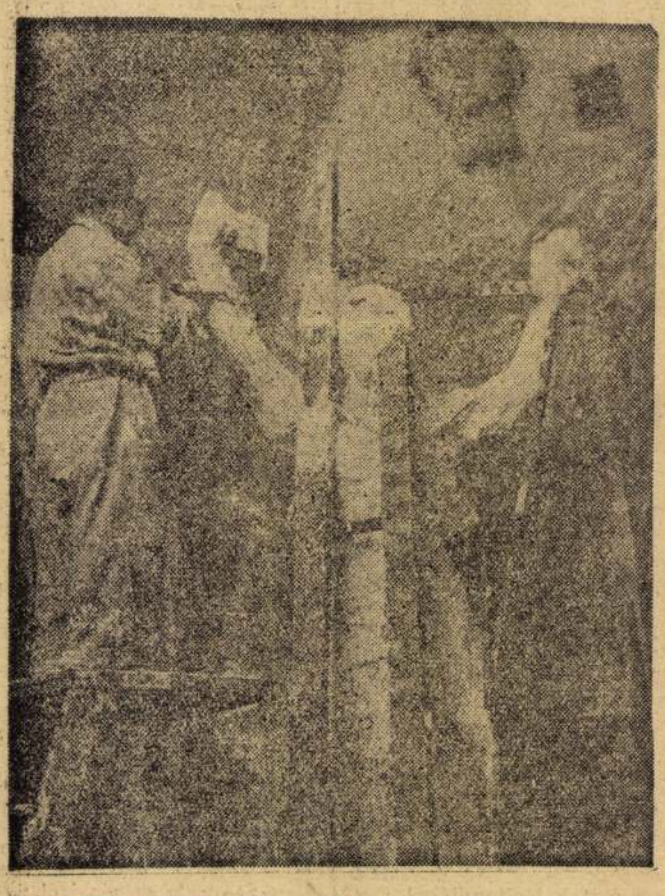

A gipsznegatívot „lekapcsolják" a beöntött gipszről.

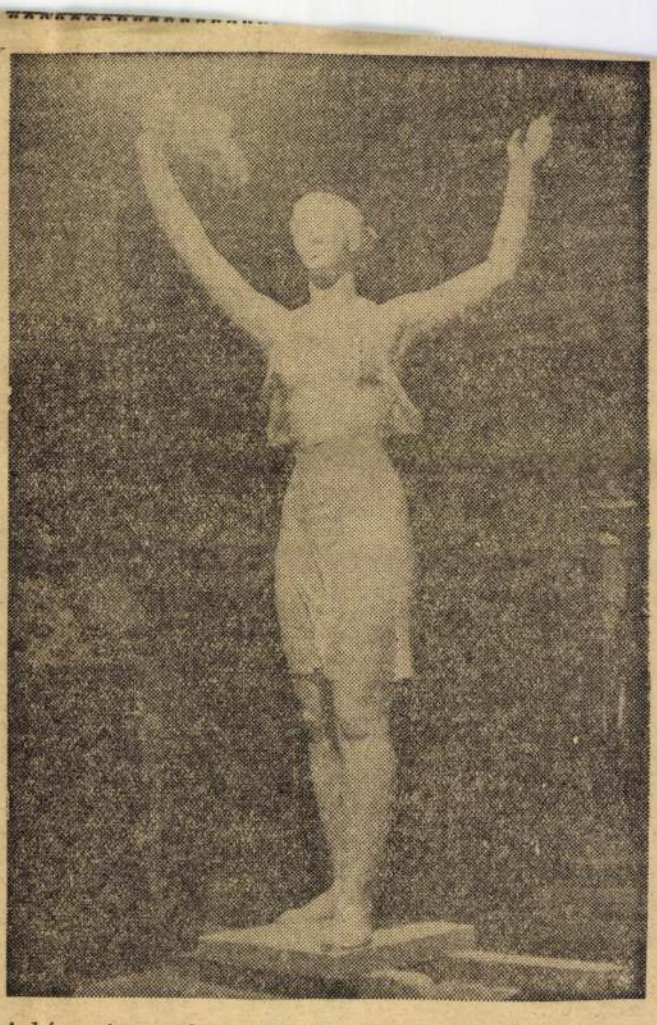

A kész gipsz-szobor, a Komáromba kerülő „Fiatal nő" várja, hogy nemes anyagból öntsék.

ÖRÖ

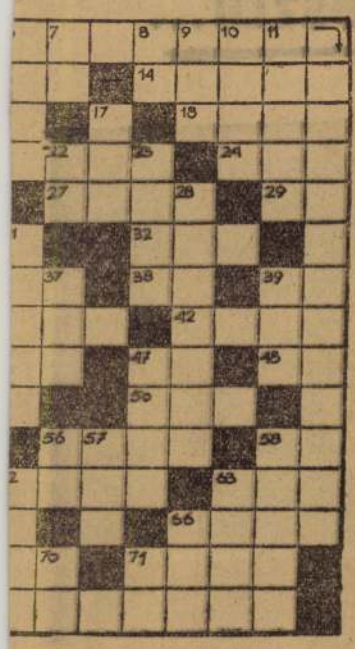

függ. 15. sor megfejtése január 25-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. A rejtvényben az o ó, illetve az ö ő között nem teszünk különbséget. Az elmúlt heti számban közölt rejtvény megfejtése. *Jedlik Ányos, a dinamó feltalálója. — Jack London, amerikai regényíró.*

Könyvjutalmat nyertek: *Csörgő László* Miskolc, II. ker., Újtelep, II. utca 5/2., *Kása Katalin* Alsógagy, *Nagy Mária* Füzérradvány. A könyveket postán küldjük el.

SZINHÁZ

MISKOLCI NEMZETI SZINHÁZ

Január 19: Az ember tragédiája (10). Bérletszünet.
Január 19: Leányvásár (3). Bérletszünet.
Január 19: Anna-bál (8). Katona-bérlet.
Január 20: A Filharmonia hangversenye, este fél 8 órakor.
Január 21: Az ember tragédiája (7). Molière-bérlet.
Január 22: Az ember tragédiája (7). Móricz-bérlet.
Január 23: Az ember tragédiája (7). Bérletszünet.
Január 24: Az ember tragédiája (7). Bérletszünet.
Január 25: Anna-bál (7). Madách-bérlet.
Január 26: Leányvásár (3). Bérletszünet.
Január 26: Anna-bál (8). Shakespeare-bérlet.

KAMARASZINHÁZ

Január 19: Elveszem a feleségem (3).
Január 19: Elveszem a feleségem (7).
Január 20, 21, 22, 23: Nincs előadás.
Január 24: Elveszem a feleségem (7).
Január 25: Elveszem a feleségem (7).
Január 26: Elveszem a feleségem (3).
Január 26: Elveszem a feleségem (7).

A Magyar Rádió és Televízió miskolci studiójának műsora
(A 138 méteres hullámhosszon 18—19 óráig.)

Vasárnap:

Ilyennek képzeljük!... Beszélgetés a jövő Miskolcáról.
Vasárnapi muzsika.
A vasúti kocsik kórházában.
Egyveleg Lajtai Lajos dalaiból.
A nap sporteredményeiből.

Hétfő:

Hírek, riportok, tudósítások.
Képzőművészeti kiállításokra készül a Herman Ottó Múzeum.
Köszöntő.
Ajándékmuzsika.
Iskola, család, társadalom... Szülő hagyja, szülő bánja.
Amíg a film pereg... A mozigépész portréja.
Megyei sporteredmények.
Orlay Jenő dalaiból.

—o—

Megvitatják a Szépirodalmi Könyvkiadó terveit Miskolcon

A miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár január 22-én, szerdán délután fél 4-kor ankétot rendez a könyvtár ifjúsági olvasótermében, amelyen a Szépirodalmi Könyvkiadó 1964-es kiadási tervét vitatják meg a kiadóvállalat vezetőinek részvételével.

Az ankétot követően Fekete Gyula író találkozik a könyvtárban olvasóival és az érdeklődőkkel. Fekete Gyulának a közelmúltban három regénye jelent meg.

A KARNAGYI KLUB
következő foglalkozása

A Borsod megyei és Miskolc városi Tanács VB művelődésügyi oszt. közli, hogy a KARNAGYI KLUB legközelebbi foglalkozását **1964. jan. 25-én,** szombaton reggel 9 órától délután 5 óráig rendezik Miskolcon, a Nevelők Házában (Kossuth u. 11.)

A Karnagyi Klub foglalkozásain részt vesz és előadást tart Bárdos Lajos Kossuth-díjas karnagy.

Közreműködik a Fazekas utcai általános iskola énekkara.

Kiállítások

Herman Ottó Múzeum, Miskolc: Zala Tibor plakátművészete, Szlovák grafika.
Sárospatak: Vármúzeum: Kerámiaművészet, XVIII. sz. bútorok.
Mezőkövesd, Matyó Múzeum: A matyó népművészet.
Tokaj, Helytörténeti Múzeum: Hegyalja bora, múltja.
Széphalom, Kazinczy Múzeum: Kazinczy Ferenc élete.
Kelemér, Tompa Emlékmúzeum: Tompa Mihály élete.
Monok, Kossuth Múzeum: átalakítási szünet.
Hétfői napokon szünet.

—o—

Az IBUSZ—TIT Baráti Kör összejövetele

Az IBUSZ—TIT Ország-Világjárók Baráti Köre január 20-án, hétfő este 7 órai kezdettel ÉVNYITÓ KLUBESTET rendez a TIT Értelmiségi Klubjában. Farkas Gyula tanár Csehszlovákia legszebb tájait mutatja be diafelvételekkel. Majd két rövidfilmet vetítenek. Ugyanakkor tájékoztatják az érdeklődőket a csehszlovákiai egyéni és társasutazások lehetőségeiről.

találta rá „a fehér arany" gyártásának módszerére. Basilius Valentinus fedezte fel a királyvizet, amelyben az arany is feloldódik.

Gazdag Erzsi:

Begyújtottam kemencémet

Begyújtottam kemencémet,
libegjen, lobogjon!
Száraz fája, venyigéje
ripegjen, ropogjon!

Ha leégett, megkérem a
pemetet, pemetet,
söpörje ki belőle a
szemetet, szemetet.

Segítségül jön a lapát;
beveti, beveti.
Kenyeremet a kemence
megsüti, megsüti.

Hogyha megsül ropogósra,
pirosra, pirosra.
Megszegheti Jancsi, Julcsa,
Piroska, Boriska.

...ös óra

...századokon át keresték, kutatták a bölcsek kövét, a nagy elixírt, a nagy magisteriumot, amely meggyőződésük szerint egy csapásra megoldja az aranycsinálás titkát, sőt olyan csodaszer lesz, amely meggyógyítja a betegeket, visszaadja a fiatalságot, és örök életet ad az embernek.

Századokon át folyt a vad ...kezdete volt a moszkvai Szpasszkij-torony régi órájának. Általában az órákon a mutató forog, a számlap mozdulatlan. Itt éppen ellenkezőleg: a számlap forgott és a mutató állt mozdulatlanul. Maga a mutató is nagyon furcsa volt: egy sugarakkal övezett kicsiny Nap, amely a számlap fölé, a falra volt erősítve. Ráadásul a számlapon nem tizenkét, hanem tizenhét szám állott.

Hogyan számolták a moszkvaiak az időt ezen a furcsa órán?

A világjáró utazók feljegyzéseiben találunk erre választ. Meyerberg utazó a következőket írja a Kreml-beli toronyóráról:

„Az óra napfelkeltétől napnyugtáig mutatja az időt... Az oroszok huszonnégy órára osztják a napot, de aszerint számolják az órákat, hogy fent van-e a Nap, vagy nincs. Napfelkeltekor egyet üt az óra, s így folytatja egészen napnyugtáig. Amikor a leghosszabbak a nappalok, az óra tizenhetet mutat és üt, és ugyanakkor éjszaka mindössze hetet."

Hát ilyen bonyolultan mérték akkor az időt. Nem volt okos dolog, hogy az órára állandóan felügyelni kellett. Amikor a toronyban lakó órásmester telöntött a garatra, az óra is elkezdett garázdálkodni.

Éjszakánként, amikor a Szpasszkij tornyában ütött az óra, az egész városban kopogtatás és lárma hallatszott.

„Minden utcában — írta Meyerberg — őrök állottak, akik éjszakánként, meghallva az óraütést, ugyanannyiszor kopogtatnak a lefolyó csöveken vagy a deszkákon, hogy ezzel adják tudtára a kóborló gazfickóknak, hogy ébren vannak."

Nem tudjuk, mi lett a Szpasszkij-torony régi órájával. A XVIII. században már újat szereltek fel. Péter rendeletére hozatták Hollandiából.

A gyűrű

Naszreddin Avanti egyik barátja, a jómódú kalmár egy szép napon beállított Avantihoz, hogy elbúcsúzzék tőle, mielőtt hosszú útra indulna. Ahogy belépett, mindjárt észrevette, hogy Avanti csillogó aranygyűrűt visel, s kifundálta nagy ravaszul, hogy megszerzi a gyűrűt magának. Így szólt Avantihoz érzelmes hangon:

— Nem tudnék békességben élni, Avanti, ha örökösen arra kellene gondolnom, hogy távol vagyok tőled. A baráti hűség jeléül hadd húzzam ujjamra gyűrűdet! Valahányszor rápillantok, érzem majd, hogy ott vagy a közelemben, s ez nagy megnyugvás lesz számomra és nagy vigasztalás.

Ám ez a gyűrű volt Avanti egyetlen vagyona, más ereklyét, ékszert nem hordott egész életében, így hát nem szívesen vált volna meg tőle.

— Mélységesen megindítanak baráti érzelmeid — válaszolta a kalmárnak. — De én sem tudnék békességben élni, ha örökösen arra kellene gondolnom, hogy távol vagy tőlem. legjobb barátom. Légy kegyes hozzám! Hadd maradjon nálam a gyűrű. Valahányszor rápillantok, arra fog emlékeztetni, hogy nem adtam oda legjobb barátomnak, mikor kérte tőlem, s ezért e gyűrűről mindig eszembe fogsz jutni.

...csi kedves

... csitt, csitt, csitt!
...lga kicsit!
...d, és hunyd be a szád,
...desanyád.
... te is aludj,
... úgy, úgy, úgy!
...r, jó a gyerek,
...jd veletek.

Pándi Kiss János

A TELEFONOS KISASSZONY, AKI MÉG ÉLETÉBEN SZOBROT KAPOTT — így lehetne a legegyszerűbben jellemezni a józsefvárosi Helyközi Távbeszélő Igazgatóság belső lépcsőfeljáróját díszítő női szoborfigurát. A figyelő arcú, fiatal leány tengeri kagylót szorítva füléhez, hallgatja a nagyvilág zúgó üzenetét. A szemközti párkányon társa, egy ifjú férfi alakja, jobbjában kirőpítésre váró villámnyilakkal. A két figura, görög szobrokat idéző életerős meztelenségében is nagyon mai; méltó tisztelgés korunk vezető eszméje, a munka és a dolgozó ember előtt. A férfiszobor Buza Barna, a leányalak Pándi Kiss János szobrászművész alkotása

Bars Sári és Kor

Nők Lapja 1962 Dec 15

...ás sárgá-
...és 6 deka
...nára keve-
...gatjuk a 6
...2 kifli mor-
...ával elkevert 10 deka lisztet.
...gsütjük, a formában hagyjuk ki-
...ni, majd kiborítjuk és kettéj-
...juk. Töltelék: 4 tojás sárgáját
...deka cukorral és fél deci vízzel,
...ró vízzel telt lábas felett, foly-
...os keverés közben sűrűre fő-
...nk. Majd levéve a tűzről, 15 deka
...at, egy narancs és fél citrom le-
... adjuk hozzá. Addig keverjük,
...g sűrű, hideg krémet kapunk. A
...ta tetejét tejszínhabbal díszítjük.

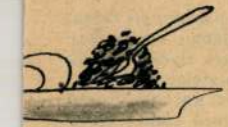

...k. 1½ deci tejbe bele-
...deka mákot, 10 deka
...a vajat, 10 deka ma-
...citrom reszelt héját és
...szet kis lángon addig

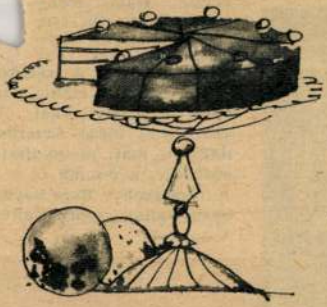

■ **Mazsolás kuglóf.** Negyven deka lisztet, 1 deka cukrot, 7 deka puhított vajat, 2 tojássárgáját és 2 deka langyos tejben feloldott élesztőt langyos tejjel összedolgozunk. Fakanállal addig verjük, míg a tészta az edényről könnyen leválik. Ekkor dolgozzuk bele a 10 deka mazsolát. Az edényt letakarjuk és meleg helyen hagyjuk a tésztát kelni. Vajazott, lisztezett kuglófformába töltjük és ismét kelni hagyjuk, amíg a forma megtelik. Előmelegített sütőben lassú tűznél kb. egy óráig sütjük, először alsó, majd felső lángon. Kötőtűt szúrunk bele, ha a tű nem lesz ragacsos, a kuglóf átsült. Azonnal kiborítjuk és megszórjuk porcukorral.

K. E.

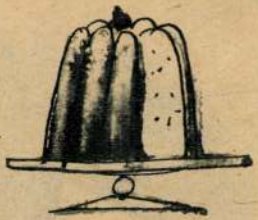

gyon is osztályhoz kö

művészet és irodalom, [illegible] mint az uralkodó osztály által létrehozott filozófia. *Az igazi művészek nem tévesztik össze az ideológiát a körülöttük levő objektív valósággal,* és vagy kritikával, vagy a hanyatlás puszta ábrázolásával föltárják annak ellentmondásait.

A dekadencia a fölbomló kapitalista világnak olyan jelensége, melyet Ludwig Tieck *„a valóság elvesztésének"* nevezett. A munkától való elidegenüléssel kezdődik, és a kapitalista világ monopolista korszakában, a hatalom és a tőke összpontosulásával elharapódzik a kapcsolat elvesztésének, az elveszettségnek, a magánynak negatív élménye. Ez mindenekelőtt abból adódik, hogy az egyén érzi: képtelen bármiféle döntésre, tehát társadalmilag tehetetlen. Ezzel szemben kifejlődik a munkásosztály tudata, aktivitása, az a világtörténelmi meggyőződés, hogy *a tömegek, tehát benne az egyének is, képesek megváltoztatni a világot.* Jónéhány kispolgári értelmiségi csatlakozik ehhez az új erőhöz. Másrészt azonban nő a kései kapitalizmus befolyésa is sok munkásra és alkalmazottra. Ilyen ellentmondásos folyamat közben születik meg az *elidegenülés* élménye, a valóság elvesztésének élménye, és az irodalmi ábrázolás központjába kerül, lényegében mint a *döntésképtelenség problémája.* Az ábrázolás azonban meddő marad, ha nem sikerül valamilyen új dimenziót föltárni. Ebben a helyzetben, lényegében *a jövő lehet ilyen új dimenzió.* Jó példa erre *Aragon* Nagyhét-je.

A dönteni nem tudó írónak azonban éppen a jövő dimenziója hiányzik. Nem marad számára más, mint a tipikussá váló közömbösséget, a kapcsolat elvesztését, a magányt, az unalmat ábrázolni; ez a realizmus ebben az esetben. De hogyan? A romantika ebben is patetikus volt: a Manfredok és hasonlók arisztokratikusan, a zseni kiválasztottságával viselték el a magányt és a csömört. A kései kapitalizmusban ennek már nyoma sincs, Antoine Roquentin, *Sartre* Undorában, már semmiképpen sem tudja rettegő kispolgáriságát a romantikus költészet nagy magányosságával betakarni. Itt a valóság már csak a

Pándi Kiss János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1961 SZEP 4
SZOC. MŰVÉSZETÉRT 11

1021

A mi munkás-művész kapcsolatainkról

Társadalmunkban az utóbbi időben mind szélesebb körben bontakoznak ki a munkás-művész kapcsolatok. Művészeink így akarnak közelebb kerülni a reális élethez, megismerkedni a mai emberek munkájával, hogy műveiket, művészetüket mind nagyobb mértékben tudják a szocializmus építése szolgálatába állítani.

A munkásemberek érdeklődése természetesen ennélfogva fokozottabban megnőtt a művészek iránt. Így vált lehetővé, hogy 1961. nyarán mi is felvettük a kapcsolatot szakszervezeti bizottságunk segítségével Pándi Kiss János és Kamotsay István szobrászművész elvtársakkal. Már az első találkozás is, mely a kultúrotthonunkban zajlott le, jó benyomást tett ránk, mivel olyan embereket ismertünk meg a művész elvtársakban, akik maguk is egyszerű, szerény emberek, akik őszinte barátsággal és jóindulattal közeledtek felénk.

Ekkor elhatároztuk, hogy a két szobrászművész elvtársat szocialista brigádjainkba tiszteletbeli tagnak beválasztjuk. Az elvtársak ezt szívesen el is fogadták. Azóta többször találkoztunk. Meghívtak bennünket a műtermükbe, ahol csodálattal szemléltük alkotásaikat. Ők a látogatást üzemünkben, saját munkahelyünkön viszonozták, majd több esetben megjelentek üzemünk nagyobb rendezvényein. Ez év március 21—31. közt, a tanácsköztársaság évfordulója tiszteletére, műveikből művelődési otthonunkban kiállítást rendeztek, ami nagy elismerést váltott ki üzemünk dolgozóiból.

Az a baráti kapcsolat, amely két évvel ezelőtt kialakult a szocialista brigádok és a művészek között, jelenleg is egészségesen fejlődik. Brigádjaink büszkék a két szobrászművész evtársra, és mindent megtesznek továbbra is a jó kapcsolat fenntartása érdekében. Brigádjaink többször elnyerték a megtisztelő szocialista brigád címet. Legutóbb május elseje alkalmával rendezett ünnepélyünkön kaptunk oklevelet és jelvényt, amit a művész elvtársak is megkaptak mint tiszteletbeli brigádtagok. Meghatottan vették át okleveleiket, megérezték benne a brigádtagok közvetlen szeretetét és megbecsülését.

A továbbiakat illetően nagyon szeretnénk, ha sűrűbben találkozhatnánk a művész elvtársakkal, ihletet adhatnánk a mai, szocializmust építő munkásembert hűen ábrázoló alkotásaikhoz. Ők viszont nagy segítséget tudnának adni művelődési otthonunk vezetőségének a közeljövőben megszervezendő képzőművészeti szakkör megindításához, egészséges működéséhez. Úgy gondoljuk, hogy a művész elvtársak ezt szívesen el is vállalják.

Az a kérésünk a Művészeti Szakszervezetek Szövetségéhez, hogy a Vasutasok Szakszervezetével közösen segítsék törekvéseinket, hogy azok a helyes elgondolások, melyeket meg szeretnénk valósítani, sikerüljenek, és ez a jó kapcsolat, ami oly egészségesen kialakult közöttünk, tovább mélyüljön.

LENCSÉS KÁROLY
szocialista brigádvezető

BÁNHEGYI JÓZSEF
szocialista brigádvezető

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

PESTMEGYEI HÍRLAP

1980 JUL 17

Pándi Kiss János tárlata

1021

TÁRLAT

A napokban nyílt meg a pesterzsébeti múzeumban Pándi Kiss János szobrászművész tárlata. A hatvanegy esztendős művész a Pest megyei Pánd községben született. Pályafutását egy faszobrász műhelyében inasként kezdte, s közben az Iparművészeti Iskola esti tagozatának hallgatója lett, ahol Lux Elek oktatta a fafaragás műhelytitkaira. Már tizenkilenc évesen Olaszországba utazott, Udine, Milánó, Genova volt tanulmányútjának egy-egy állomása. Később, huszonhét esztendős korában Rómában telepedett le s előbb Aurelio Mistruzzi, majd Angelo Zanelli műtermében folytatta tovább tanulmányait, amelyet olasz állami ösztöndíjjal fejezett be a római képzőművészeti főiskolán. Harminckilencben tért haza s él azóta újra itthon.

Műveit harmincban mutatta be először kiállításon, de igazi művészi kibontakozása csak a stúdiumok befejezése után következik be. Tiszta, sallangmentes, lényegre szorítkozó mintázókészségével jelen szobrászatunk élvonalába zárkózott fel. Műveit megszámlálhatatlan helyen őrzik. A Magyar Nemzeti Galériában őrzött tíz szobra közül jelenleg hármat láthatnak a most megnyílt tárlat látogatói, a Fülöpszigeti című faportréját, a Fürdőzők című bronzszobrát, valamint egy terrakottavázlatot. Ezeken kívül két domborművel, négy terrakotta-, illetve gipszportréval, hat kisplasztikával és tizenöt darab bronzéremmel szerepel a tárlaton, amely Nagy Sándor festőművész huszonhét képével együtt kapott helyet a pesterzsébeti múzeumban.

vezetébe jutva, nagy men
nyiségben halmozódhat
úgy hogy húsuk emberi f
gyasztásra alkalmatlanná v
lik. Nagyobb mennyiségb
mérgező hatása is érvényesi
ami a szennyezett víz halál
mányának pusztulásához ve- kozó problémáját.

Gyufareklám a horgon

Egy norvég halászhajó napokon keresztül hányódott a viharban. Elfogyott az élelmiszerük és az ivóvizük. Nem volt mivel meggyújtani a spirituszfőzőt. Váratlanul — egy kifogott hal gyomrában — egy doboz gyufát találtak. Bár nem bíztak a sikerben, mégis megpróbálták a gyufaszálakat meggyújtani; lángra is lobbantak. A félig szétmállott, teljesen átnedvesedett gyufásdoboz címkéjén a norvég halászok ezt olvasták: „Készült a Szovjetunióban."

A szovjet gyufa népszerűsége világszerte emelkedik. A gyufa a „Raznoekszport" össz-szövetségi egyesülés egyik hagyományos árucikke. Fő vásárlói között találjuk Angliát — ahová havonta körülbelül 15 millió dobozt szállítanak —, Hollandiát, az NSZK-t, Szaúd-Arábiát, Jordániát és más államokat. Minden ország más-más igénnyel lép fel. Dahomeyben például keresett a vörös szalmából készült sárga fejű gyufa. Nagy sikert vívott ki a szovjet „vadászgyufa" is. A „Raznoekszport" évente egymillió dollár értékű gyufát szállít a külföldi piacokra.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss János

PESTMEGYEI HÍRLAP

1966 JUL 12

— A pándi születésű Pándi Kiss János szobrászművész reprezentatív kiállítása pénteken nyílt meg a pesterzsébeti múzeumban

— 60 ezer forintért lakóházat vásárolnak Dabason a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Pándi Kiss János

AUG 13

N. F. (Kép, szöveg nélkül.)

1021

Gazdag hétvégi műsor a Göcseji Napok keretében

Az elmúlt hét végén kitűnően sikerült a Göcseji Napok első felvonásának lebonyolítása. A rendezvények az előre kitűzött programnak megfelelően zajlottak le, s szinte valamennyit élénk érdeklődéssel kísérte a lakosság. A rádiházi lovasversenyeket például közel háromezer érdeklődő tekintette meg, közöttük sok külföldi is.

A bútorüzletben nyílott Modern lakáskultúra című kiállítás látogatottsága nagy. Eddig több százan fordultak meg a boltban, s hasonlóképpen sokan voltak kíváncsiak a Kőolaj Zalában című kiállításra is. A Göcsej és Hetés népi díszítőművészetét bemutató kiállításon ugyancsak több száz látogató fordult meg.

A hét vége ismét gazdag programot ígér, s az érdeklődők bőségesen válogathatnak a különböző rendezvények között. Délelőtt 9 órakor az Ady Filmszínház dohányzójában Kustos Lajos, a városi tanács vb elnökhelyettese nyítja meg a Zalaegerszeget és Göcsejt bemutató fotókiállítást, amelynek anyagát több mint 150 kép közül válogatta ki a zsűri, s mintegy száz képet láthatnak az érdeklődők. A képek Göcsej és környékének szépségét, fejlődését mutatják be. A kiállítók részt vesznek a 10 óra 30 perckor kezdődő Fotósok és keskenyfilmesek találkozóján, amelyet Balázs Béla, az MSZMP Zala megyei bizottságának munkatársa nyit meg a Megyei Művelődési Házban.

Délután 3 órakor Fotós—filmes túra indul Göcsejbe. A résztvevőknek ez alkalommal módjuk nyílik arra, hogy lencsevégre vegyék Göcsej legszebb tájait, létesítményeit.

Az eredeti tervektől eltérően bővebb lesz a vasárnapi program. Délelőtt fél 12-kor szoboravatásra kerül sor Zalaegerszegen, a Rózsa-ligetben. Pándi Kiss János szobrászművész, Tavasz című szobrát Kustos Lajos, a városi tanács vb. elnökhelyettese leplezi le az alkotó jelenlétében. Az ünnepség színhelyén a helyőrség fúvószenekara ad műsort 11 órai kezdettel.

...anyelvünk. — 10.30: ...
s felvételeiből. — 10.59: Lottó-
edmények. — 11.00: Író a füg-
ny mögött. — 11.21: Dallal, tánc-
l a világ körül. — 12.15: Ba-
zzók. Részletek Leoncavallo ope-
jából. — 13.00: Ami a jövő hé
enei műsoraiból kimarad... —
.05: Walter Gieseking zongorá-
k. — 14.30: Az Ifjúsági Rádió
ősora. — 15.00: Üzenetek. — 15.43:
ugusztus. Fekete István írása —
.50: Klaus Bruchmann: Koncert-
ene fúvószenekarra. — 16.10: Vil-
nófényben. — 16.15: Uj opera-
mezinkből. — 16.55: Életünk kép-
te... riportműsor. — 17.10: Öt-
ai tea. — 18.20: Uj zenei újság.
16.45: Magyar muzsikával a
agyvilágban. — 19.15: Uj felvéte-
inkből. — 20.20: Más lapra tarto-
ik... II. — 22.20: Sporthíradó. —
2.30: Táncoljunk!

Petőfi-rádió

14.00: Soproni Tendi Pál cimbal-
nozik. — 14.15: Válaszolunk hall-
atóinknak. — 14.30: A becsület
iadala. Operarészletek. — 15.05:
leti hangversenykalauz. — 15.30:
uristák őtperce. — 15.56: Délutáni
issító. — 17.05: Hangverseny a
údióban. — 17.40: A törvényvesi-
ett korrupció. — 17.55: Operett-
angverseny. — 18.44: Lully és
urceli kórusműveiből. — 19.10:
immermann: Szárnyaló dallamok
szvit. — 19.40: Láttuk, hallot-
ik. — 20.00: A jazz kedvelőinek.
20.13: A Román Rádió és Tele-
zió szimfonikus zenekarának
angversenye. Közv. Bukarestből.
21.40: Népdalok. — 21.56: Ami
jövő hét zenei műsoraiból ki-

Petőfi-rádió

7.30: Egyházi félóra. — 8.00: Nép-
dalcsokor. — 8.30: A Gyermekrádió
műsora. — 9.00: Kálmán Imre: Ci-
gányprímás — keringő. — 9.10:
Operakalauz. — 10.10: Mit hallunk
a jövő héten? — 10.46: Prágai Ta-
vasz 1966. — 12.12: Mai költők ver-
sei — 12.28: Uj lemezeinkből. —
12.56: Hanglemezparádé. — 14.00:
Magyar nóták, csárdások. — 14.21:
Eszterházi nyár. Rádiójáték. — 15:
Hangverseny a Fültörő megfejtői-
nek. — 16.00: Mérkőzések percről
percre. — 16.50: Könnyűzene. —
17.20: Operahangverseny. — 18.38:
A Ludas Matyit lapozgatva.. V.
— 19.10: Slágerről slágerre... —
20.01: Régi magyar dalok és tán-
cok — 20.20: Hóviharból — kánt-
kulába. — 20.40: Bemutatjuk a Ma-
gyar Hanglemezgyártó Vállalat
felvételeit — 21.21: A világ lelkis-
ismerete. — 22.21: Könnyűzene. —
22.57: Galoppversenyeredmények.

Köz
bolt
film
a r
get.
E
tett
meg
kez
tézl
F
bor
lva
jain
zik

Jú
szeb
jele
italb
tettü

A TV mi

1966 augusztus

KEDD, AUGUSZTUS 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

JAN

PESTMEGYEI HIRLAP

Pándi Kiss János

— **Pándi Kiss János** szobrászművész Ferenczy Károly portréját mintázza műtermében. Az alkotást a művész a szentendrei Ferenczy Károly Múzeumnak adományozza.

sával setáltak körbe. Én [illegible]
reálltam egy sarokba s onnan
néztem őket, a drezdai nőket.

Pándi Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 MÁJ -7.

NÉPAKARAT

A Műcsarnok tavaszi tárlatáról. Pándi Kiss János »Új élet felé« című alkotásával

kik legyenek a központi m
kástanács tagjai, kerület
ként hány küldöttet jelö
nek. Végül is azok közül, a
éppen jelen voltak, kijelö
a 22 tagú Budapesti Központi
Munkástanácsot. Először az
Egyesült Izzót javasolták a
központ helyéül, de mivel az
távol esik a várostól, a Fővá-
rosi Villamosvasút küldöttének
javaslatára — aki bejelentette,
hogy megfelelő helyiséget biz-
tosítanak — létrejött az Akác-
fa utca 15. számú házban a
Központi Munkástanács szék-
helye. Másnap, november
11-én már itt jöttek össze a
küldöttek egész Budapestről.

Radnóti—Tarai

(Folytatjuk)

Az őrdög nem alszik—

a legokosabb,
ha lakását
még ma
BIZTOSÍTJA
tűz és betöréses-lopás
esetére

ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ

Pándi Kis János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KATOLIKUS SZÓ

1964 JAN 19.

1024

Dr. Brezanóczy Pál egri apostoli kormányzó a II. Vatikáni zsinat emlékére értékes Szent József-szobrot ajándékozott az egri főszékesegyház-

nak. A szobor *Pándi Kis János* szobrászművész alkotása. Az egri főpásztor a papnevelő intézet növendékei, valamint főszékeskáptalan tagjai és az egri papság részére előadást tartott a zsinat második szakaszáról. Beszédében külön kiemelte a Szentatyának népünk iránt érzett és többször is kifejezésre juttatott nagy szeretetét és meleg érdeklődését.

olyan kicsiny dolog. Mert
messziről általában szebbnek

1021

Az állványok mögött

Az állványok mögött már kibontakoznak az újjáépülő Vigadó homlokzatának képzőművészeti díszei. Árpád fejedelem domborműve a Duna Szálló felé tekint.

A Duna-parti sétálót a Vigadó téren még hatalmas állványerdő fogadja. Feszl Frigyes remekműve, az éppen százéves pesti Vigadó közel két éve tartó építkezései előrehaladtak. Rövidesen lebontják az állványzatot, és látható lesz az új ruhába öltöztetett nagyszerű műemléképület. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat most állítja helyükre a szobrokat, amelyek az épület homlokzatát díszítik majd. A bolgár mészkőből faragott három és fél méteres figurákat Pándi Kiss János, Nagy Géza, Győri Dezső és Grantner Jenő szobrászművészek készítették. A homlokzaton elhelyeznek még tizennégy domborművet is, melyek a magyar történelem nagyjait ábrázolják. A Duna túlsó partjáról is látható lesz Mátyás király, Zrínyi Miklós, IV. Béla, Széchenyi István portréja. Most az épület belső helyreállítására kerül sor. Fogadóhelyiségek, kiállítási csarnokok, bálterem, a földszinten pedig étterem kap helyet. Addig is, a romjaiból újjáépülő, 100 éves pesti Vigadó legalább külső szépségével gazdagítja a városképet.

(Folytatás a 3. oldalon.)

Két érdekes fej Villon Nagy Testamentumához. A Gondolat Könyvesboltí Váci utca 10. számú helyiségében kamarakiállítás nyílt Szász Endre könyvillusztrációiból. A kitűnő művész jellemábrázoló rajztudásának néhány szép dokumentumát láthatják az érdeklődők.

Puck a Rádiószínházban

A Rádiószínház szeptember második felében három bemutatót rendez. Az Állami Bábszínház nagysikerű *Szentivánéji álom* produkciójának nyomán *dr. Cserés Miklós* rendező, *Ránki György* zeneszerző és *Ruitner Sándor* zenei rendező elkészítették a darab új rádióváltozatát. A vígjátékot *Arany János* fordításában *mutatják be, Sinkovits Imre, Zolnay Zsuzsa, Latinovits Zoltán, Ruttkay Éva, Kállay Ferenc, Psota Irén, Váradi Hédi és Major Tamás* közreműködésével.

Ugyancsak szeptemberben sugározzák a debreceni Csokonai Színház előadásában *Brecht: Jó embert keresünk* című művét. A főszerepet *Béres Ilona* alakítja. A harmadik bemutató *Ephraim Kishon* izraeli szerző fordulatos, szellemes vígjátéka lesz, a *„Blaumilch csatorna"*. A komédia főszerepeiben *Kemény Lászlót, Várkonyi Zoltánt és Somogyvári Rudolfot* hallhatjuk.

idei őszi-téli programját, amely változatosabb, sokrétűbb a tavalyinál, s egyre több olyan rendezvényt tartalmaz, amely nemcsak az írókat, hanem az *olvasókat is érdekli.*

Az ősz legfontosabb eseménye: *november közepén összeül a Magyar Írók Szövetségének közgyűlése.* Legutoljára 1962-ben tartottak közgyűlést az írók, s azóta módosultak az irodalomszervezés feltételei, változtak körülményei. A közgyűlés két referátuma az elmúlt három év magyar irodalmának eredményeit méri fel, illetve szervezeti változtatásokat terjeszt elő, amelyek azt célozzák, hogy jobban kidomborodjék az Írószövetség társadalmi szervezet jellege, nagyobb szerephez, jelentősebb feladatokhoz jusson.

REMENYIK ÉS ILLYÉS DRÁMÁI

A szövetség egyes szakosztályai is változatos programot állítottak össze. A *drámai szakosztály* folytatja tavaly kezdett vitasorozatát a színházakban bemutatott új magyar drámákról, idén azonban az írókon, kritikusokon, színházi szakembereken kívül *a közönséget is igyekeznek bevonni* ezekbe a hasznosnak bizonyult eszmecserékbe: tanárokat, könyvtárosokat, üzemi közönségszervezőket is meghívnak a vitákra. Két nagyszabású vitát rendeznek az ősz folyamán — az új bemutatókat követő eszmecseréken kívül —: az egyiken *Remenyik Zsigmond*, a másikon *Illyés Gyula* teljes drámaírói munkásságát vitatják meg.

A *költői szakosztály* első rendezvényére október elsején kerül sor: élő költők megzenésített versei és a Budapesti Műszaki Egyetem irodalmi színpadának *Versaszszociációk prózára* című őszszeállítása szerepel a műsoron. A *prózai szakosztály* a hónapról hónapra megjelenő legérdekesebb regényekről és novellás kötetekről rendez vitát, az *ifjúsági- és gyermekirodalommal* foglalkozó bizottság pedig két, meglehetősen elhanyagolt témakör: a *gyermekmese*, valamint a *történelmi tárgyú ifjúsági irodalom* problémáit tűzi napirendre. A *műfordítói szakosztály* szabad klubnapokon a készülő legérdekesebb műfordításokról folytat eszme-

...rdető
...JTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pán de Kiss János
ESTI HÍRLAP
1965 SZEP 11.

A Vigadón láttuk

(Folytatás az 1. oldalról.)

A homlokzat hatalmas szobrai az állványok mögött már rálátnak az Erzsébet-hídra és a Szabadság-szoborra.

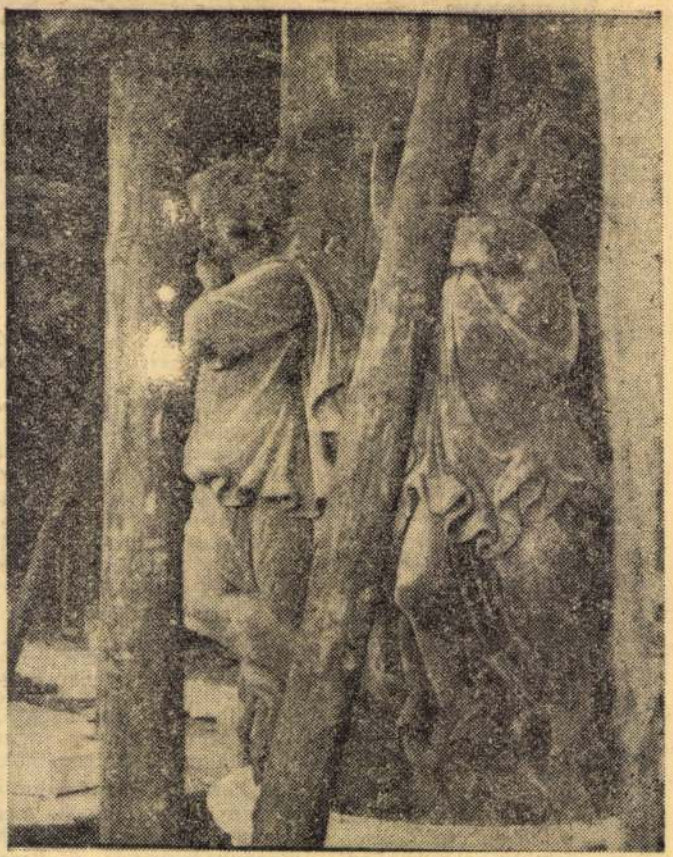

Táncoló, furulyázó figurák a homlokzaton.

(Bozsán Endre felvételei.)

A KURZUS

Tíz kormány min

Az ország kasszájának ura · Magyar tarto
Tízezer pengő Glória II-re · Horthy kulcsárj

pengőben, fillérben

Tíz kormányban miniszterkedett *Reményi-Schneller Lajos.* A pénzügyi tárcát 1938 márciusától a fasizmus minden árnyalatában hét zűrzavaros éven át tartotta. *Bármi jött, bárki ment — ő maradt.*

Kezelte az ország kasszáját. Kezelhette, mert a magyar érdekeket nem tekintve, feltétel nélkül kollaborált a németekkel. *A „rugalmas" Reményit szolgálatáért huszonkét hónapon át a németek is fizették.* Tizennyolc hónapig Júdás-díja pontosan annyi volt, mint miniszteri fizetése, 1944 utolsó négy hónapjában pedig *havi 30 ezer márka, „helyzetjelentésért, tanulmányért".*

Elismerem...

A három keresztnevű Schneller fiú: *Lajos Ernő Gyula* (anyja daruvári Reményi Gizella) karrierje az újgazdag, a bárói címét vásárló Madarassy-Beck Leszámitoló és Pénzváltó Bankjánál indult. *1928-tól a Községi Takarékpénztár vezérigazgatója.* Direktorként is különféle ultranacionalista nyílt és titkos társaságok tagja. Hamarosan képviselőnek választják, majd *Darányi Kálmán miniszterelnök bársonyszéket ajánlott fel Reményinek.* Elfogadta.

Hosszú távon iparkodott biztosítani posztját. Mindaddig a németek szállítottak több árut Magyarországnak, vagyis a magyarok tartoztak Németországnak. A Reményi-érában a helyzet változott: *a németek adóssága, az úgynevezett márka-szaldo 1941 és 1943 között közel 2 milliárd pengőt tett ki.* „A márka-szaldo politikai kérdés — mondotta a pénzügyminiszter a parlamenti 33-as bizottság ülésén. — A bolsevizmus elleni közös harcban és önvédelmi háborúban viselnünk kell a pénzügyi áldozatot." (A népbíróság előtt másként beszélt: *„Elismerem: a márka-szaldo finanszírozása német érdekeltséget szolgált..."*)

szöntötte: *„Magyarország katonai és gazdasági téren teljes mértékben hozzájárul a közös ügyhöz."* Az IG Farben vezérével: *Max Ilgnerrel* és *Clodiusszal*, a német külügyminisztérium gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetőjével vacsorázgatott. Clodius 1943. május 3-án elégedetten jelenthette: *„A megrendelések teljesítése egyetlen országban sem megy annyira rendben, mint Magyarországon."*

Díszmenet az inflációba

A náci megszállás, 1944. március 19-e után, a magyar pénzügyminiszter által elrendelt háborús alapra az év szeptemberéig *havi 200, ezután havi 300 millió pengő került.* Ebből fedezték — a németek rendelkezése szerint — a Németországnak végzett katonai bérmunkák és a Magyarországon épülő német katonai berendezések költségeit. Reményi kötelezettséget vállalt a magyarországi német kiadások fedezésén túlmenően minden megrendelés és magyar szállítás finanszírozására is.

1944-ben a háborús kiadások *a nemzeti jövedelem 47 százalékát emésztették fel.* A bankjegyforgalom 14-szerese volt az 1939. évinek. A feketepiacon az árak márciustól szeptemberig hatszorosra emelkedtek. A Führer főhadiszállásán április 15-én a Hitler-vezette tanácskozáson határozatot hoztak: *semmi német hadiérdeket nem lehet a magyar infláció veszélye miatt mellőzni.* Döntöttek: a magyar szállításokért nem fizetnek, a magyar külkereskedelmet csak annyiban engedélyezik, amennyiben ez nem mond ellent a német érdekeknek.

A kormányzó, noha tudta: Reményi náci ügynök, mégis reá bízta pénzét. *Horthy magánvagyonát is ő kezelte.* Viszont a Lakatos-kormányban, taktikából Hitlerék kémje helyére *Csizik Bélát* szerette volna. A birodalmi megbízott

PÁNDI KIS JÁNOS szobrászművész szintén a Landler Jenő Járműjavítótól kapott megbízást. Egyalakos kompozíciója, melynek tervén most dolgozik, a Szőnyi úti sporttelepen kerül majd felállításra.

Miben látja a szocialista szerződés jelentőségét?

— Társadalmilag szélesebb forma, a szakszervezet jó kezdeményezésének érzem, melyet tovább lehet és tovább kell fejleszteni. Új mecénások jelennek meg a szerződő üzemek személyében. Nyilván, mert igényeik vannak. Mindkét fél ad is, kap is. És itt nem csupán az anyagiakban mérhetőkre gondolok, hanem arra, ami emberi viszonylatokban jelenik meg. A személyes kapcsolatra, mely a művész és a közönség elképzelésének közvetlenebb találkozására ad lehetőséget. Egymás alapos megismerésére, mely menetközben alakul. Mélyül és gazdagszik mindkét oldalon. Nem a pénz, a cselekvő ember iránti érdeklődés, ott lenni, ahol a munka és az ember születik — ez az, ami művészileg a legtöbbet jelent.

Pándi Kis János tagja az egyik szocialista brigádnak is. Mit jelent számára ez?

— Nem elveszett idő, emberi nyereség. Beszélgetések, az üzemben tett látogatások, az ott készített rajzok, vázlatok révén egyre mélyebbre mentem az életükbe. Értem őket, mert belülről ismerem azt a világot, amelyben élnek. Ők is meglátogatnak a műteremben. Közvetlenül látják a munkámat, és egyre jobban értik is. Lehet, hogy tapogatódzó még a vélemény, bizonytalan az ítélet. De ha közeléből élnek, érdekelve vannak benne, megjön a hozzáértés is. Meszszirő́l indultak ezek az emberek, idő és türelem kell hozzá, hogy értsük egymást. De jó szóval sokmindent el lehet érni . . .

Kirchmayer Károly Kling György festőművésszel, Pándi Kis János Kamotsay István szobrászművésszel együtt rendezett kiállítása is azt bizonyítja, hogy az út járható. Tovább kell menni rajta . . .

SZABÓ ÉVA

Uj mecénások
Szoc. szerződések
1964 febr.

A helyszínen elvé
a bútorkárpit
és szőnyegtisz

FŐVÁROSI TAKARÍ
VÁLLALAT

Budapest, V., Károlyi M
Telefon: 183-687

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

B. Pándi Kiss J.

NÉPSZAVA

JAN 19

*

PÁNDI KISS JÁNOS szobrászművész: — Most készült el az Integető leány című szobrom, amelyet a komáromi ifjúsági

parkban állítanak fel. A vasutasszakszervezet megrendelésére a Szőnyi úti sporttelepre kerül a bronzba formált Győztes című alkotásom. Tovább folytatom az Embertípusok sorozatomat, egy Budapesten tanuló kenyai diák ül modellt a Néger című szobromhoz.

*

NEGYVENEZER NÉ-

...ltam! — mo
ala v...te és cigánydaloka
sergő, lassú dallamokat.

— Úristen! — sápadt el
belőled?

A hegedűt az iskolába is
met még sohasem érzett,
találta a dallamot. Marin
erről.

— Százféle elvadult gala
hozzá, ketrecébe fogja a g
líditi. Kiengedi aztán, de n
szerint, gyönyörködtető rep

Szünetben, az udvaron, j
többiek körülállták, bámé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pándi Kiss János
Hajdúbihar megyei Népujság
1964 JAN 26

1021

Hogyan készül a szobor?

Képriportunkkal bemutatjuk Pándi Kiss János szobrászművész Komáromba kerülő Fiatal nő című szobrának útját, megalkotásától az öntödéig.

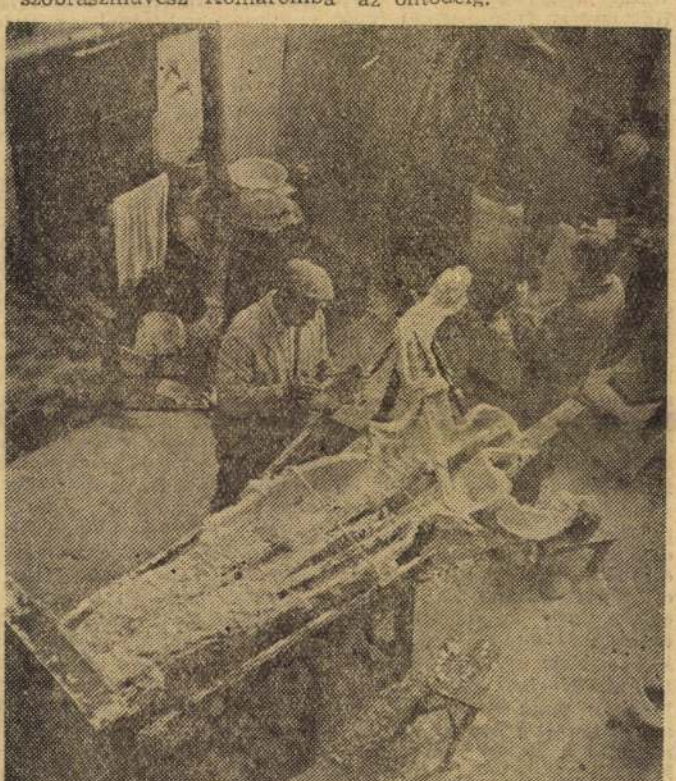

A szobor gipsz negatívját kimossák

A gipsz negatívot „lekopogják" a beöntött gipszről

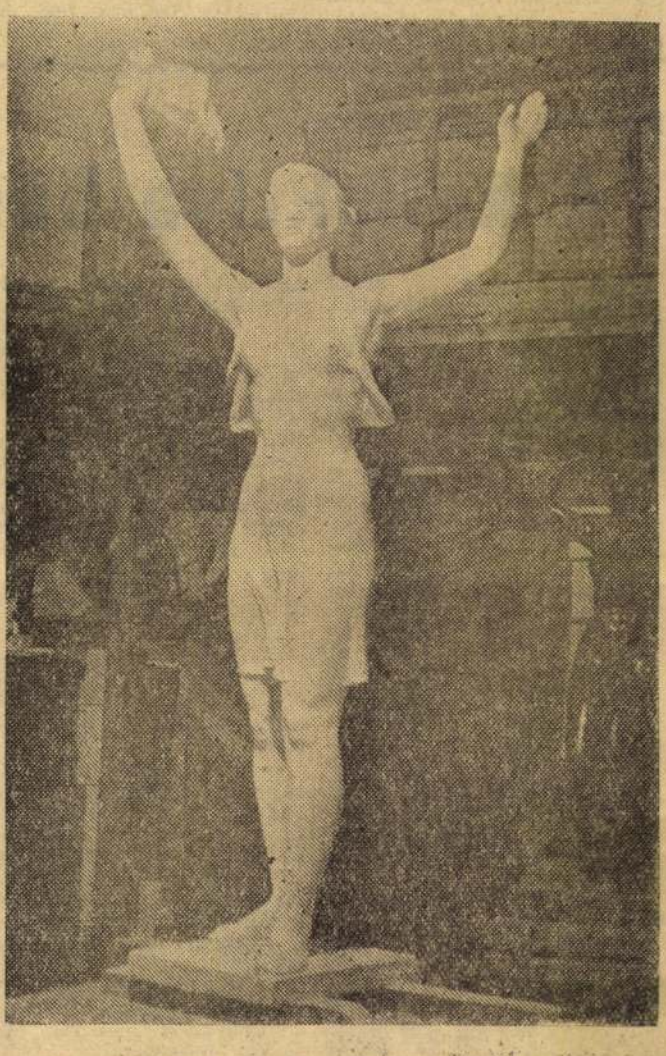

A gipszszobor várja az öntödébe szállítást, hogy ott nemes anyagból újraöntsék

(MTI Foto — Bojár Sándor felv.)

„Azt tettem, mit tenni kell”

Nyolcvan éve született Gábor Andor

(A. G.) Nyolcvan éves lett volna január 24-én, ha élne. Kétszeresen is hihetetlen, hogy nem él már Gábor Andor, aki tegnap még (tíz éve pedig már ennek a tegnapnak) ott ült velünk és köztünk, és bátorította, erősítette a nála — testileg épebbeket. De hihetetlen a nyolcvan év is. Gábor Andor mint fiatal újságíró, költő és színpadi szerző — abban a korszakában, amelyet nem kellett soha szégyellnie, de amikor még nem volt forradalmár — híres volt ugyan higgadtságáról, felelősségérzetéről s az öregség más, jó értelemben vett tulajdonságáról. Túl a hatvanon és túl a hosszú, küzdelmes, sokszor drámai emigráción azonban, a nála sokkal ifjabbak körében is nevezetessé lett tisztaszívű szenvedélyességével, ifjonti nyugtalanságával. Nehéz hát elképzelni aggastyánnak a csillogó szemüvegű és még csillogóbb elméjű Bandi bácsit, a nagy és kis igazságtalanságokra egyaránt érzékeny kommunista írót és publicistát, aki Karinthynál is komolyabban vette a humort, de aki ismerte; tűrte és szerette a tréfát a legnagyobb harcok között is.

Gábor Andor művei — a Horthy uralmat az egész világ előtt leleplező *Bécsi levelek*, a húszas és harmincas évek Európájának sokszor igen bonyolult osztályharcairól tudósító *Berlini levelek* a színdarabok, regények és nem utolsó sorban a korán megtalált költői hangvételt egy életen át őrző és továbbfejlesztő költemények — vastag kötetben láttak napvilágot az elmúlt esztendőkben. Kossuth-díjat is kapott — halála után — a harcos és gazdag életművet alkotó Gábor Andor. De vajon valóban minden megtörtént-e Gábor Andor alkotásainak és példás szocialista emberségének megszerettetése érdekében? Anélkül, hogy egyenlőségjelet tennénk az általa művelt irodalmi és újságírói műfajok és pályájának belső hévben és alkotói színvonalában is különböző korszakai közé, fel kell vetni: tudják-e már eléggé a legszélesebb tömegek, hogy ez a derűs, tanító és harcos bölcs a húszas évek elején a legmagasabb csúcsokra emelte a magyar közírást? Ady jakobinus lángú publicisztikájának meg nem alkuvó, férfias hangját zengette tovább Gábor Andor, s meríteni tudott komédiaírói múltjának és filológus szókincsének forrásából is. Keserű, fájdalmas szerelem fűzte őt népéhez, amelyet egy ellenforradalmár rablóbanda fosztogatott. Harag, gúny és biztatás állt össze sajátos harmóniává mondataiban, amelyeken átfűtött a tudományos törvények és átgondolt tapasztalatok segítségével kontrollált, forradalmár meggyőződés.

De a nagy költői indulatú és tudományos távlatú, nagy publicista sem szoríthatja háttérbe a *Dollárpapa* szerzőjét, a *Doktor Senki* íróját és a költőt, aki — például — *Párizs 1925* című versében József Attilának is ihletéssel szolgáló, modern tömörséggel fejezte ki az elidegenedett és elüresedett szívű, nagypolgári álvilágot, amely reklámok fénytömbjeivel próbált világosságot csempészni a maga sötétségébe. S a húszas évek végén született verseiben megjósolta — pontosabban: költői képekben, ritmussá oldott sejtésekben ábrázolni tudta — az ugrásra kész fasizmus szörnyarcát. Hitlerben — és ezt versben, cikkben, riportban egyaránt kifejezte — már a náci Machtergreifung (a hatalom megragadása) előtt meglátta a „gigantikussá nőtt” egész Európára rátenyerelő Franciakiss Mihályt.

Kis somogyi faluban született Gábor Andor, és az ugyancsak vidékről jött Babits Mihállyal, Juhász Gyulával, Kosztolányi Dezsővel egyidőben Budapesten kezdte el irodalmi pályáját. De „legpestiesebb” írásaiban is megőrizte „Somogyország” színeit, ízeit. Ugyanúgy, miként az igazán csak később — Bécsben, Berlinben, Moszkvában — naggyá növő Gábor Andor a nemzetközi munkásmozgalom sodrában is mindig magyar maradt.

És éppen, mert nagyon szerette a magyarokat, harcolt oly bátran a szocializmus, a kommunizmus nemzetközi ügyéért. Azt akarta, hogy népe — s népével együtt ő is — ott legyen a győztesek között. Sok ellentmondást látott halála előtt, de szilárdan bízott a jövőben és a jövő ifjúságában.

— Az tettem, mit tenni kell,
mit vetettem, már kikel...
Holnap ajkam néma tán,
győztes, gondolj néha rám.

A legjobb kultúrgárda címért

(Tudósítónktól)

Az úttörőcsapatoknál megkezdődtek az áprilisban megrendezésre kerülő Tóthfalusi Sándor kulturális versenyek előkészületei. Nagy szorgalommal készülnek a debreceni Szoboszlói úti általános iskola úttörői is. Szeretnék elnyerni a legjobb kultúrcsoport címet. Ebben az iskolában háromszáz úttörő vesz részt az elődöntőn. Az őrsönkénti bemutatók már megvoltak. A legjobbak továbbjutottak a kulturális szemle csapatbemutatójára. A VIII/A osztályosok Hattyú és Sas őrse már erre a bemutatóra készül.

PARURJ MHITARJAN:

A kollektíva büs

Foglalkozásomra nézve autóbuszon voltam kalauzno. Előre megmondom, hogy rövid ideig, mindössze két hétből állt a szolgálatom. De képzeljék csak el, ennyi idő alatt is az egész kollektíva büszkesége lettem. Azt kérdezik, hogyan? Hát tessék idefigyelni.

Az egész úgy kezdődött, hogy új munkám legelső napján este, amint a buszban takarítottam, találtam egy ócska aktatáskát. Azt remélve, hogy megtalálom benne a tulajdonos címét, kinyitottam. Az aktatáskában néhány kérvény volt rengeteg példányban legépelve, és azonkívül egy hivatalos papír, a kerületi tanács gazdasági osztályától. Az irat szövege így hangzott: „Barhudarjan elvtársnak (pontos cím). Értesítjük, hogy az Ön szemétládájának kérdésével egy általunk kinevezett különbizottság foglalkozik.”

Még aznap késő este, a táskával a hónom alatt elindultam Barhudarjan lakására. Az ajtót éltes férfi nyitotta ki. Egy szót sem tudtam szólni, még köszönni sem, mert amint az meglátott engem az aktatáskával, kirántotta a kezemből, és úgy szorította a mellehez, mintha elveszett gyermekét kapta volna vissza.

— Magának az életemmel tartozom, kedves! Ha maga tudná, hány álmatlan éjszakát görnyedtem át e kérvények fölött! Az embernek legyenek elvei! Ha már kitűzött valamilyen célt maga elé, érje is el. Nekem pedig van célom, és el is érem...

— Mi az?

— Külön szemétláda.

Ez nagyon meglepett, és nem értettem, tréfál velem, vagy komolyan beszél. Ám ő folytatta:

— Lényegtelen, miért harcolsz: szemétládáért vagy palotáért. Fő az elv. Ki nem állhatom az elvtelen embereket. Én már 10 éve írok, s fogok írni, míg tinta lesz a világon. Ha addig élek is, elérem, hogy külön szemétládám legyen.

— Maga csak szemétládáról ír?

— Miért csak arról? Majd magáról is, hölgyem. Mindenről írok majd magáról. Maga igazán megérdemli.

— Hagyja az isten szerelmére, nem kell! — mondtam

Pándy Kis János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

1964 FEB

SZOC. MŰVÉSZETÉRT

1021

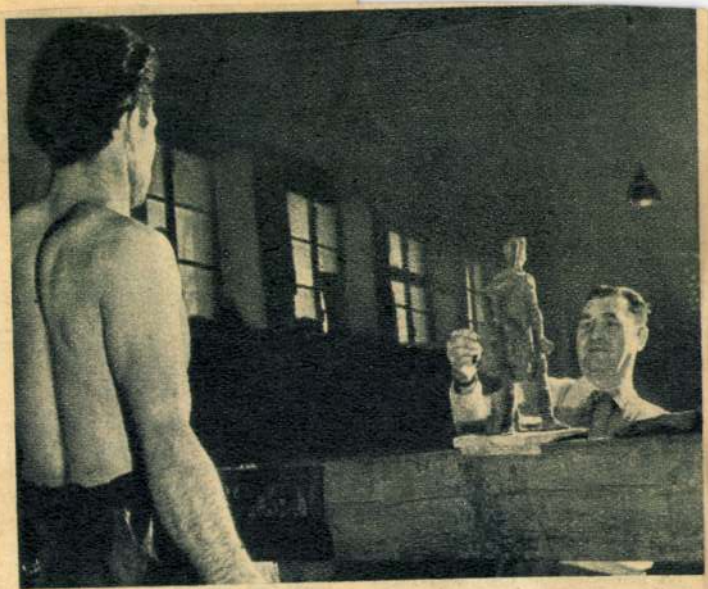

Uzemi megbízást adott a Landler Jenő Járműjavító Vállalat Pándi Kis János Kamotsay István szobrászművészeknek. Képünkön Pándi Kis János mintázza Lencsés Károlyt, az egyik szocialista brigád vezetőjét Dózsa szobrához. (Lásd bővebben Szabó Éva cikkét: Új mecénások)

erejű rendelet, továbbá a 35/1963. (XII. 11.) Korm. sz. rendelet (megjelent a Magyar Közlöny 1963. december 11-i és a Munkaügyi Közlöny 1963. december 14-i számában.)

Az üzemi baleset és foglalkozási betegség, valamint meghatározott munkakörben *gümőkór miatt csökkent munkaképességű* dolgozók védelméről rendelkezik a 33/1963. (XII. 3.) Korm. sz. rendelet (megjelent a Magyar Közlöny 1963. dec. 3-i és a Munkaügyi Közlöny dec. 14-i számban).

A *munkásszállások* egészségügyi szabályairól intézkedik az egészségügyi miniszter 37/1963. (Eü. K. 23.) Eü. M. sz. utasítása (megjelent a Munkaügyi Közlöny 1963. dec. 14-i számában.)

A gimnáziumi érettségi vizsgaszabályzatról intézkedik a művelődésügyi miniszter 186/1963. (MK 24) MM sz. utasítása.

rendelet (megjelent a Magyar Közlöny 1963. dec. 27-i számában).

Az *irodalmi és művészeti díjak összegének* megállapításáról rendelkezik az 1029/1963. (XII. 27.) Korm. sz. határozat (megjelent a Magyar Közlöny 1963. dec. 27-i számában.)

Egyes *kinevezési jogkörök* gyakorlásáról rendelkezik a 25/1963. sz. NET határozat (megjelent a Magyar Közlöny 1963. dec. 27-i számában).

A vállalati *gyermekjóléti intézmények* gazdálkodási rendjéről intézkedik a pénzügyminiszter 160/1963. (PK. 37.) PM. sz. utasítása (megjelent a Munkaügyi Közlöny 1964. január 5-i számában).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1965 SZEP 23.

Csütörtök, 1965. szeptember 23.

ÉPÜL A SZÁZÉVES PESTI VIGADÓ

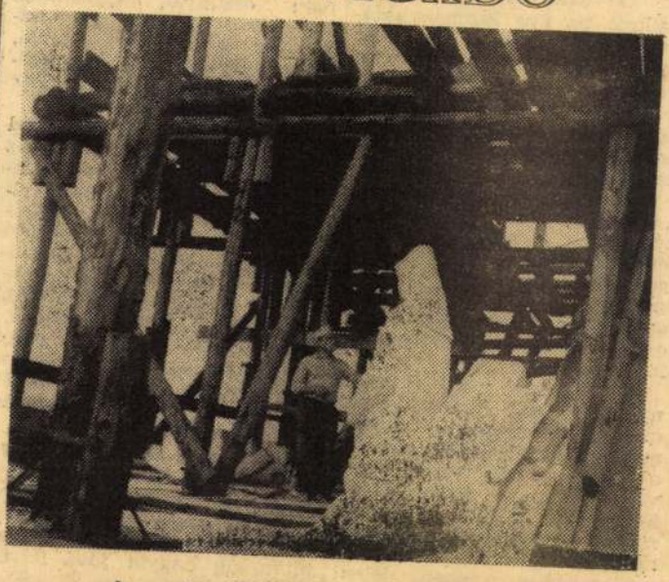

Az egyik elkészült nagyméretű szobor
(Bozsán Endre felvétele)

Ha a járókelő ma végigsétál a pesti Duna-parton, a Vigadó-téren még hatalmas állványerdő fogadja. Az állványok mögött azonban nagyszabású munkálatok folynak és Feszl Frigyes száz évvel ezelőtti alkotása, a pesti Vigadó rövidesen új „ruhában" ismét látható lesz. Igaz, egyelőre csak kívülről készül el a híres műemléképület, de előreláthatólag 1968-ban már átadják rendeltetésének.

A Vigadó a második világháború alatt teljesen kiégett. A romokból való újjáépítése különösen az utóbbi másfél évben nagy ütemben haladt előre. Már elkészült az épület külső homlokzata, befejezéshez közeledik a szobrok elhelyezése. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat ugyanis tíz nagyméretű szobrot készít a Vigadó homlokzatára. Négy már a helyén van, az épület legtetejét díszítik és a budai oldalról is jól láthatóak lesznek, hiszen három és fél méter nagyságúak. További hatot 1966 tavaszáig készítenek el. A tíz szobor jórészben a régi épületből maradt fenn és bizonyos kiegészítésekkel csak restaurálni kellett őket. Ezt a munkát négy szobrászművész: Pándi Kiss János, Nagy Géza, Győri Dezső és Grantner Jenő végezte el. A szobrokhoz Bulgáriából hozattak megfelelő mészkövet.

Rövidesen lekerülnek az állványok a kívülről teljesen helyreállított Vigadó épületéről és látható lesz az a tizennégy dombormű is, amelyek ugyancsak az épület homlokzatát díszítik, s a magyar történelem nagyjait ábrázolják.

Száz éve annak is, hogy Lotz Károly megkezdte a Vigadó freskóinak megfestését. Ma már csak egyetlen 6 × 3 méteres festménye található a főlépcső felett, erősen megrongált állapotban. Bizony nagy gondot jelent majd restaurálása.

Az épület belső javítási munkálatai még csak ezután kezdődnek. A tervek szerint bálterem, kiállítási csarnok, a földszinten étterem és fogadásra alkalmas helyiségek épülnek majd. A hátsó tűzfalat is épülettel takarják el, de addig még néhány évnek kell eltelnie. A Duna felől azonban már rövidesen mindannyiunk örömére látható lesz egyik legértékesebb művészettörténeti és építészeti műemlék-remekünk.

(S. L.)

TÍZÉVES

AZ ÖNKÉNTES RENDŐ

Hivatásukról, feladataikról tíz éve kormányhatározat rendelkezett. Szolgálat közben kék színű „önkéntes rendőr" feliratú karszalagot viselnek. Társadalmi munkások, fizetség nélkül szabadidejükben róják az utcát télen-nyáron.

Egyik helyen röviden csak „önkénteseknek" titulálják, másutt „társadalmi rendőröknek, vagy „kék karszalagosoknak" hívják őket. Szolgálatuk közben hivatalos személynek tekintendők és ennek megfelelően jogvédelem illeti meg őket.

A lakosság egy évtizede még mit sem tudott róluk, csak a benfentesek — a kormányhatározat szerkesztői és a kivitelezésért felelős szervek dolgozói — ismerték akkoriban az új intézmény lényegét, rendeltetését, célkitűzéseit.

1955 július végén jelent meg a minisztertanácsi határozat, amely így rendelkezett: „A magyar állampolgárok közül azokból, akik állampolgári kötelezettségük tudatában a rendőrség szerveinek segítséget kívánnak nyújtani a társadalmi tulajdon, a közrend és az állampolgárok biztonságának fokozottabb védelméhez, önkéntes rendőri csoportokat kell szervezni..."

A rendőrség felkészülten és lelkesedéssel látott hozzá új feladatuk végrehajtásához. Szocialista vívmánynak tekintették ezt a lépést. Az eddig is sokszor hangoztatott és gyakorolt tömegkapcsolat szervezettebbé tételének jelentős láncszemeként kezelték, s lelkes felvilágosító munkával igyekeztek meggyőzni minél több arra alkalmas dolgozót az önkéntes rendőri munka jelentőségéről.

A mag jó vetésbe hullott. A kezdeti nehézségek, a tapasztalatok hiánya ellenére egy év múlva már 16 000 önkéntes rendőr tevékenykedett. Mint minden szocialista jellegű intézkedésnél — a hívó szó, a példamutatás, a meggyőzés módszerét alkalmazták a rendőrök az önkéntesek toborzásánál is. Ma már 35 000 önkéntes rendőr segíti a hivatásos rendőrök munkáját.

Kiket bíznak meg önkéntes rendőri feladatokkal? Elsősorban azokat, akik példamutatásukkal, magatartásukkal, munkájukkal, közéletiségükkel kiérdemelték a dolgozók bizalmát. Ezért bízzák őket a rendőrség bűnügyi osztályai, napjainkban pedig már a vasúti pályaudvarokon, a balatoni, dunai, tiszai vízirendészeti járműveken is ott találhatók a „kék karszalagosok".

A fentieknél többet mond néhány statisztikai adat. Az elmúlt időszakban évente átlag másfélmillió esetben teljesítettek őr- és járőrszolgálatot, tavaly több mint 35 000 esetben biztosítottak különféle rendezvényeket, vagy közlekedési baleseti helyszínt, több mint 2000 bűncselekmény tettesét fogták el, vagy nyújtottak aktív segítséget a kézrekerítéséhez. Még ennél is több kisebb szabálysértés ügyében intézkedtek.

Társadalmi és állami megbecsülésük évről-évre nő. Kezdetben a rendőrség körzeti megbízottai toborozták az önkéntes rendőröket, s a kapitányság hagyta jóvá felvételüket.

Ma már társadalmi ügy az önkéntes rendőri csoportok állandó utánpótlásának biztosítása, tevékenységük irányítása, ellenőrzése. Az üzemek, a tanácsok, a KISZ-szervezetek, sőt sok helyütt közvetlenül a lakógyűlések jelölik ki az önkéntes rendőröket. A tanácsülések napirendjén is szerepel évente egyszer-kétszer az önkéntes rendőri csoportok tényked ése. A munkájukról, tevékenységükről szóló beszámoltatás éppen olyan gyakorlattá válik, mint ahogy a tanácstag is beszámol választóinak.

Demokratizmus érvényesül az önkéntes rendőri csoportok életében is. A csoport vezetőjét a csoport tagjai választják maguk közül. A csoport dönt arról is, hogy befogadja-e soraiba valamelyik társadalmi szerv által delegált új önkéntes rendőrt. A csoport vezetője a körzeti megbízottal és más rendőri vezetővel egyetértésben önállóan irányítja a csoport szolgálatát, vezeti a szolgálati okmányokat.

Az önkéntes rendőrök te-

Válaszol az illetékes

BÍRÁL AZ OBJEKTIV cimmel fényképet és rövid szöveget közöltünk a Hírlap szeptember 18-i számában a hatodik oldalon. A cikkíró a Malom utca és Honvéd utca sarkán található járdaszakaszt kifogásolta. Levelet kaptunk a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalattól, amelyben egyetértenek a bírálattal és közlik, hogy a főépítésvezetőség vezetőjével történt megbeszélés értelmében a legrövidebb határidőn belül

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Pándi Kiss János

1000 AUG 1 6

Jegyzet 1021

Szépülnek köztereink

A szobrok, s egyéb, nyilvánosan elhelyezett képzőművészeti alkotások ékei gyöngyszemei egy városnak. Örömmel értesültünk most, hogy Zalaegerszeg ilyen gyöngyszemekkel jelentős mértékben gazdagodik az idén. Parkjaink, közterein eddig is sokak által megcsodált szépségét jelentős mértékben emelik majd e képzőművészeti alkotások.

Ma, vasárnap délelőtt fél 12 órakor a Göcseji Napok ünnepségsorozata keretében a Rózsaligetben Pándi Kiss János Tavasz című szobrának felavatására kerül sor. Ez az első lépése a szoborlelepezési sorozatnak, mert még ebben az évben rendeltetési helyére kerül Kisfaludi Strobl Zsigmond két szobra is. A Kis makrancos a Kálvária tér környezetéből emelkedik majd ki, a Liliom pedig az egyelőre még kissé sivárnak tűnő Vizslaparkban nyer elhelyezést. A Kossuth-díjas szobrászművész Liliom című alkotásával világhírű művel gazdagodik Zalaegerszeg. A közelmúltban ugyanis ezt a szobrot a leningrádi Ermitázs is felvette gyűjteményébe.

Kisfaludi Strobl szobrait újabbak követik. Már megérkezett Zalaegerszegre Lajos József szobrászművész ülő női figurát ábrázoló díszkútszobra. Ezt a Landorhegyi úti általános iskola előtti tér szökőkútjánál állítják fel. Avatására a tanévnyitó ünnepség keretében kerül sor.

Bencsik István szobrászművész női aktját az ABC áruház előtti téren helyezik el, Rózsa Péter szobrászművész kétfigurás körplasztikája pedig ugyancsak a Vizslaparkban kap helyet.

Néhány köz- és lakóépület is képzőművészeti alkotásokkal gazdagodik. A fiúkollégium társalgójában Solti Gizella iparművész gobelinje, a Kovács Károly téri új bérház homlokzatán pedig *Grantner Jenő* kétfigurás szoborkompozíciója nyer elhelyezést.

Zalaegerszeget eddig is a Dunántúl egyik legszebb városaként emlegették. A közterei szobrokkal való gyors gyarapodás minden bizonnyal további alapot ad ehhez a hízelgő véleményhez.

(b)

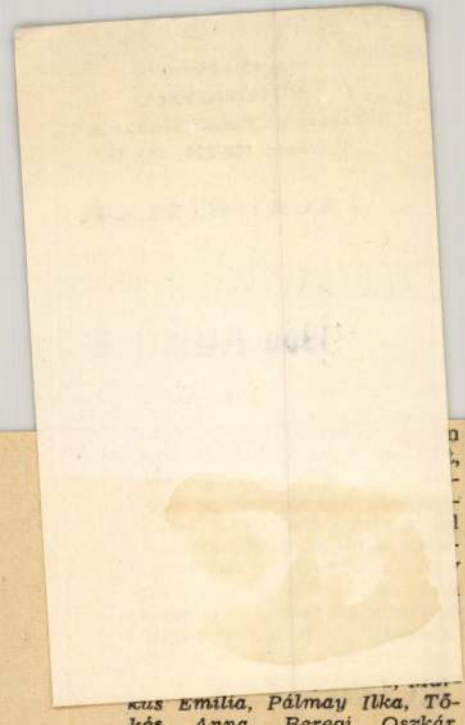

kus Emília, Pálmay Ilka, Tőkés Anna, Beregi Oszkár, Csortos Gyula, Hegedűs Gyula, Kabos Gyula, Rátkay Márton, Rózsahegyi Kálmán, Somlay Arthur, Törzs Jenő és *Uray Tivadar.*

Ezt az eltemetett, múltba tűnő Magyar Színházat azonban hiába keressük ezekben a napokban a Hevesi téren. A régi színház épületét gyökeresen átépítették. Úgyszólván a négy falon kívül semmi sem emlékeztet itt az egykori Magyar Színházra, s eziőszerint ez a legszebb, legmutatósabb színházépület hazánkban!

Egy kis séta

Ha a színész-bejárón át közelítjük meg az új épületet, az irodákhoz és az öltözőkhöz jutunk. Tizenöt négy- illetve nyolc személyes modern, kényelmes öltöző várja itt a színészeket, s minden két öltöző között zuhanyozó is van.

Merőben újjászületett a színpad és a nézőtér. A Hevesi téri bejáraton át a tágas előcsarnokba érkezünk, ahol a ruhatárakat helyezték el. Innét két oldalt márványlépcső vezet az emeleti dohányzóba, ahol az előadások szünetében kényelmesen tölthetik idejüket a nézők. A 750 személyt befogadására alkalmas nézőteret a földszintről és az emeletről egyformán megközelíthetjük. A látvány, amely itt fogad — káprázatos!

Háromemeletes volt a régi Magyar Színház, két oldalt pá-

Forma és a művész

(Folytatás a 7. oldalról)

Endre, Sánta Ferenc, Illyés Gyula, Németh László, Déry Tibor, Lengyel József, vagy *Szolzsenyicin, Jevtusenko* és mások műveiben nem elsősorban a kiváló írói alkotásokat látják, hanem *azt kutatják, mi az, amiben az írók „ellenzéki" magatartása nyilvánul meg.* A „politikai" sznobizmusban gyakran *„ellendrukkeri"* vonások dominálnak, tehát éppúgy művészeten kívüli szempontok érvényesülnek, mint a többi sznobizmus esetében. *Ugyanakkor az egyébként is elég agresszív*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 DEC
ALFÖLD

Pándi Kiss János

1021

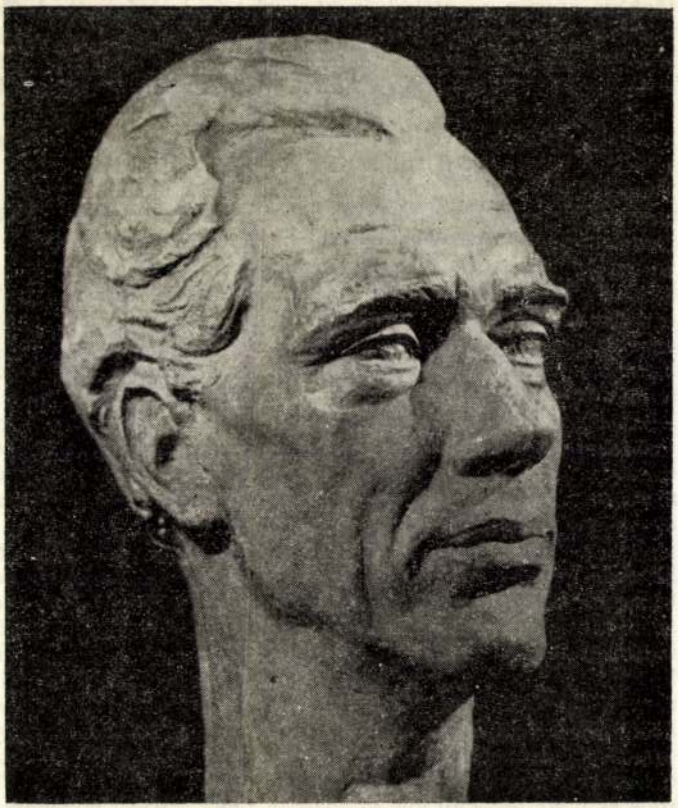

Pándi Kiss János: Bognár Rezső

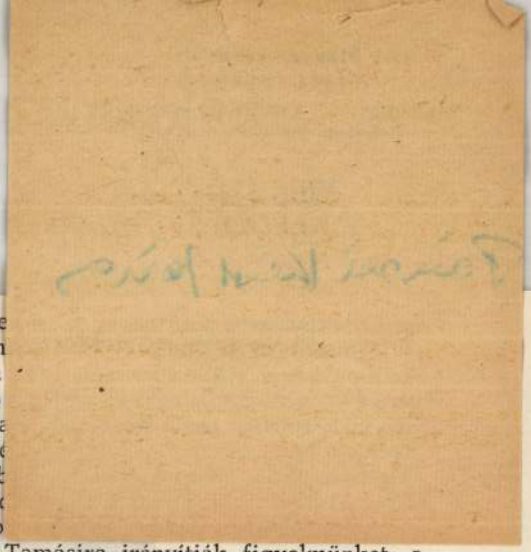

...zdulése a húszas évek elején már a népie forradalmat jelentő egysége volt, ám csak nem egyidejűséget mutat a Lorca-színpaddal s Lorca tünkben csupán az utóbbi években tért foglaló évek elejétől volt tehát a spanyol földön stílusbe idejűségében alkotó nemzedéktársa. A mese, a ké gongorista játékosságában s különös tragikumát tisztaság hamvasságában egyaránt rokonok. Min stílusból fejlesztett mágikus realizmusának európ

S közben a korszerű stílus más jelenségei is Tamásira irányítják figyelmünket: a próza új műfajai, a poème en prose nyelvi kötöttsége, a manapság legkorszerűbb műfajnak vallott rövid történet, a „short story" rangja a modern prózában, a regény közlésmódjának már Flaubert-rel kezdődő forradalma, amely az utódoknál előbb az én-kettőzéssel bontja meg a regény egysíkúságát, majd a szereplők egymást tükröző tudatképeit iktatja az epikus kauzalitásláncolat fiktív fonala helyére (Proust, Virginia Woolf). Mindez egész más színben tünteti föl Tamási valóságsík-játszató, egyszerre objektív és egyszerre mély, rejtett liraiságú közlésmódját.

Időszerűvé teszi Tamásit az elkötelezettség normája is, de az ő elkötelezettsége költői síkon történik. Valami olyanért, aminek őrzése és felmutatása, szerinte, az író, a költő legfőbb kötelessége. Bonyolult életmű s mert korszerű, mert nagyon is élő, közeli, s az olvasók lelkében is tovább alakuló: egyszerre sürget a vele való számadásra és egyszerre int távolságtartó óvatosságra. Ha mégis megkíséreljük elemzését, szolgáljon mentségünkre a kortárs-élmény. Végig belülről éltük át az író organikus fejlődését, a mű jelentését, pedig ez azoknak sem fog könnyen feltárulni, akik majdan könyvtári polcokról szedhetik le s tornyozhatják maguk elé az immár lezárult munkásságot. Elemzésünkben az a meggyőződés vezérel, hogy ez az életmű egyrészt műfaji változatokban rendkívül gazdag, másrészt legfőbb poétikai jellemvonásaiban éppúgy egységes jelentésű, mint maguk az egyes művek, amelyeknek lényege a hagyományos, illúziókeltésre törő, egysíkú, fiktív epikus közlés felszíni ábrázolásmódja helyett, a létezőknek sorsszerű környezetükkel kölcsönös viszonyba állítása, s ebből annak a mágikus térnek a kibontása, amiben Tamási szerint az ember világa a kozmosz részeként létezik. – Mindenesetre sajátos létezésmód. S mindez egy lényegében aktivista életműben, olyan íróéban, akinek pályája egyben közéleti szereplés; magatartása, hatása útmutató, s ebből fakad életművének vonzóereje. Mai nyugati nagyságoktól az határolja el, hogy távol áll tőle minden anarchia. Világát minden ízében pozitívnak akarja. Ezért tűnik fel éppen sokak szemében konzervatívnak, pedig mi sem áll távolabb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss 1960 JUL 26

NÉPSZAVA

Nagy Sándor és Pándi Kiss János kiállítása

1021

Pándi Kiss János: Pihenő

A Pesterzsébeti Múzeum egy szobrász és egy festő közös kiállítását rendezte meg. A választás szerencsés volt, mert bár Pándi Kiss mint szobrász, elsősorban emberalakokat mintáz, Nagy Sándor pedig főként tájakat fest, művészi alkatuk, szemléletük alapjában megegyezik. Mindketten a középgenerációnak ahhoz a csoportjához tartoznak, amely talán leginkább ragaszkodik a nemzeti múlt hagyományaihoz. Nagy Sándor korábbi festményei az alföldi festők hagyományos, zsíros színeivel, éles fény-árny hatásaival készültek, Pándi Kiss régebbi szobrainak vaskos kerekdedsége pedig Medgyessy nőalakjainak tömörségét idézi. Az elmúlt tíz évben mindkettőjük művészetén érezhető az újabb irányzatok hatása. De ismét csak közös vonásuk, hogy lassan, megfontoltan érlelik ezt a hatást, és szervesen építik bele művészetükbe. Nagy Sándor színei kivilágosodtak, egyes kompozícióinak színhatása Szőnyi zebegényi képeire emlékeztet, jóllehet rajza szögletesebb. Pándi Kiss körplasztikáiba és domborműveibe is beszökött valami az újabb szobrászati irányzatok fanyarságából, szögletességéből. A kiállítás, amelyet a Pesterzsébeti Múzeum a Magyar Nemzeti Galéria közreműködésével rendezett, viszonylag kis részét mutatja be csupán a két művész munkásságának, de a jó válogatás révén mégis jó áttekintést ad.

(havas)

nak már?

— Te is így vagy velük? — kérdezte a lány. — Ha nekem azt mondják: a nagy, meg a déd-rokonok — mintha idegeneket emlegetnének.

Sándor letört egy ágat, suhogtatta.

— Jó volna tüzet rakni! — mondta. — Nagy, lobogó tüzet! Gyere! — szólt lelkesen Verának —, gyűjtsünk ágakat!

Összehordtak egy rakást. Aztán az autóhoz indultak, hogy gyufát hozzanak. Akkor a réten megláttak egy embert. Az ember is megállt, hosszan nézett rájuk.

— Menjünk innen! — mondta Sándor.

Beültek az autóba. Egy darabig mentek, akkor a lány megborzongott.

— Jó, hogy jött az az ember — mondta fojtott hangon. — Talán meggyulladt volna az erdő.

Fél óráig egyfolytában mentek. Sándor hirtelen fékezett, leállította a motort. A csendben is tovább hallották a zakatolást. Most ütközött ki rajtuk az éjszakai fáradtság.

Csernák Géza:

Lámpagyújtó

Irigylem én a bolond lámpagyújtót
fényt-vinni — gyönyörű hivatása:
a vállán csillagtűző rúd,
szikrázik, mint különös dárda.

Ázott füvek, vizes virágok
szelidültek fogyó szemeihez,
járja e szűk, tarka világot,
s bár nincs köze senkihez,

mégis ha a polip alkonyat
felszívja tűnő alakját,
végig az úton, apró fények jelzik;
a lámpagyújtó itt volt, erre járt.

vetkezett — a nézőnek; Nocsak! Vendégség? cselekedetük mivel jár,
gondolom, a várakozás Barátok? súlya miként esik latba.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 OKT 27

Magyar Ifjúság

Pándi Kiss János

1021

Pándi-Kiss János szobrászművész a hősi halált halt szovjet űrhajósról, Komarovról készített szobrát felajánlotta a KISZ Központi Bizottságának.

Szabó János, a KISZ KB titkára, szerdán délután felkereste műtermében a művészt, és a Központi Bizottság nevében köszönetét fejezte ki a felajánlott alkotásért.

A KISZ Központi Bizottsága a Komarov-szobrot az arra érdemes és Komarov nevét viselő úttörőcsapatnak, KISZ-szervezetnek vagy klubnak ajándékozza. A kiválasztás folyamatban van. Az átadásra a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepén kerül sor.

24 O
ÁG
196
ZÖVETSÉG KÖZPONTI LAPJA
fiatalnak
szusi útle
dője • 6000 fáklyás a
eum központi ünnepségei

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1968 FEB 16.

Pápai Kiss János

1021

1968. február 16. péntek

Komarov-hét Veszprém megyében

(Tudósítónktól.)

A szovjet hadsereg napja alkalmából, a magyar—szovjet fegyverbarátság ápolása jegyében. február 19 és 25 között *Vlagyimir Komarov* mérnök-ezredesnek, a Szojuz 1. hősi halált halt űrhajós pilótájának emlékére *ünnepi hetet* rendeznek Veszprém megyében.

Az eseménysorozatra meghívták *Komarov özvegyét* is, aki részt vesz férje űrruhás — szkafanderes — szoborportréjának hétfőn Pápán sorra kerülő ünnepélyes felavatásán. A művészi portré megformálására *Pándi Kiss János* szobrászművész a KISZ központi bizottságától kapott megbízást, s a vörösréz lemezből domborított, bronz tónusú, másfélszeres életnagyságú szkafanderes szobor a pápai repülősalakulat laktanyájába kerül.

A Komarov-emléknapok során különböző rendezvényekre kerül sor a Pápai Textilgyárban, az Elekthermax-gyárban, több veszprémi és pápai iskolában.

L 25-IG

ÁR 22.

ÁDIÓ

muzsika. —
11.19: Zenés
.48: A régi
/ énekesei.
sessz világa.
l. — Kettőtől
és délután.
nóták. —
-dúr trió. —
20.30: Mik-
ú esete Tóth
. II. — 21.13:
z allergia és
— 21.50: A
ek. — 22.07:
lestje.

DIÓ

zparádé. —
zenéjéből —

ÁLLANDÓ MUSORSZÁMOK

KOSSUTH RÁDIÓ: 4.26: Rákóczi-induló. — 4.30: Hírek. Időjárásjelentés. — 4.32—7.58: Hajnaltól reggelig! Zenés műsor. — 5.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 5.30: Reggeli Krónika. — 5.45: Falurádió. — 6.00: Hírek. Időjárásjelentés. — Kb. 6.30: Hírek. Időjárásjelentés. — 7.00: Reggeli Krónika. II. — Kb. 7.15: Körzeti időjárásjelentés. — Kb. 7.30: Új könyvek. — 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 8.05. Műsorismertetés. A vidéki színházak műsora. — 10.00: Hírek. Hazai lapszemle. Időjárásjelentés. — 12.00: Déli harangszó. Hírek. Időjárásjelentés. — 13.00: A világgazdaság hírei. — 13.05: A budapesti színházak műsora. — 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 17.00: Hírek. Külpolitikai figyelő. — 19.00: Esti Krónika. — 22.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 22.20: Sporthírek. — 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 0.25: Himnusz.

PETŐFI RÁDIÓ: 4.26—7.58: Azonos a Kossuth rádió műsorával. — Közben: 6.20—6.30: Torna a 252 és a 344 m-es hullámhosszon. — 13.47: Vízállásjelentés. — 14.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 16.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 18.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 19.54: Jó éjszakát, gyerekek! — 20.00: Esti Krónika (a Kossuth rádió 19.00 órai adásának ismétlése). — 23.00: Hírek. Sport. Időjárásjelentés. — 23.15: Műsorzárás.

URH-RÁDIÓ: 13.45—18.00: Azonos a Petőfi rádió műsorával. — 18.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.00: Hírek. Időjárásjelentés. — 23.15: Műsorzárás.

kor. — 20.10: Versek. — 20.20: Made in Hungary. — Közben: Kb. 21.20: Egy vidám jelenet. — Kb. 22.40: Rádiókabaré. —

alatt. — 16.50: Hanglemezgyűjtők húszperce. — 17.10: Kíváncsiak klubja. — 18.05: A

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Pándi Kiss János

1968 FEB 17

MAGYAR NEMZET

Népfront küldöttválasztás a VIII. kerületben

1021

A Hazafias Népfront VIII. kerületi bizottsága pénteken tartotta küldöttválasztó közgyűlését.

Az elnöki beszámoló — *Vida* Miklós országggyűlési képviselő előadásában — rövid, és az elmúlt négy esztendőről jogos büszkeség hangján szól. Budapest egyik legnagyobb, társadalmilag talán legösszetettebb kerülete a Józsefváros, s ha össze akarják fogni a lakosokat, sokoldalú, tervszerű munkát kell a népfrontnak végeznie.

S hogy ez így volt, mutatja az elnöki beszámolót kísérő helyeslés. És gyűlnek, gyűlnek az asztalon a felszólalási jelentkezések. Minden, ami itt elhangzik, közügy; az ifjúság hazafias neveléséről, a gazda-[illegible] reformról, a politikai [illegible]dulásokról mindenki-[illegible]éleménye.

A felszólalások mai életünket tükrözik. S amikor például *Pándi Kiss* János szobrászművész Komarov-szobrának sikeréről (a hős űrhajós özvegye találkozni akar az alkotóval), vagy a helytörténeti munka jelentőségéről van szó (a tanács új állandó kiállítási helyiségről akar gondoskodni a jelentős gyűjtemény számára), a nemes lokálpatriotizmus viharos tapsban nyer kifejezést.

Csaknem 100 tagú népfrontbizottság újraválasztásáról döntöttek a részvevők. Mind több fiatal és nő kapcsolódik be a jövőben a népfront munkájába és növekszik a közgazdász értelmiségiek részvétele is. Rövid, céltudatos vita után az elnökség javaslatával egyetértően a VIII. kerületben megválasztották a népfrontbizottság tagjait.

s. m.

— **Jó gombás es**
van kilátás. A fővárc
nok- és Piac Igazgat
hát felhívja a termé
és kirándulók figyeln
kozott óvatosságra.
pestiek részére februárban
gombaismerői tanfolyamot is
szervez a Tolbuchin körúti
nagycsarnokban.

— **NEM MINDENNAPI SZEREN-CSE érte a Szabolcs-Szatmár megyei Alkotmány Halászati Termelőszövetkezet néhány tagját. Jászovics János, Szotkó Péter, Szotkó Mihály és Kecskedi Ferenc tiszanagyfalui halászok óriás harcsát fogtak a Tiszában. Hálóval vették körül a nagy halat, de még így is hosszú időbe telt, amíg annyira kifárasztották, hogy partra tehették. Csak akkor derült ki, hogy a nyolcvankilós, körülbelül 2,5 méter hosszú »vízi óriáson« kívül még egy 55 kilós és számos 10—12 kilós harcsa is van a hálóban.**

— **Versenyben áll az állami vendéglátóiparral** a szövetkezeti vendéglátás. Az idén 200—220 millió forintot költenek a fogyasztási szövetkezetek vendéghálózatuk fejlesztésére, saját és központi keretből. A többi között ötven új

az a török grafikai kiállítás, amely péntek délután dr. Pesta László, a Kulturális Kapcsolatok Intézete elnöke beszédével nyílt meg a KKI Dorottya utcai szalonjában. A megnyitón R. Versan, a Török Köztársaság budapesti nagykövete mondott köszönetet a kiállítás megnyitásáért, majd Adnan Coker festőművész mutatta be az anyagot.

— **A Budapesti Közlekedési Vállalat** értesíti az utazóközönséget, hogy február 18-án (vasárnap) üzemkezdettől a 13-as és a 42/a jelzésű villamosjáratok három kocsiból álló szerelvényein is egy-kalauzos rendszert vezet be. A szerelvények első és második kocsiján kalauz nem teljesít ...latot, ezeken a kocsikon ...bérlettel és utazási ...szabad utazni. Bér... zási igazolvánny... ző utasok a sz... csiján utazha...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

Baloghi Kiss János

NÉPSZAVA
1961 FEB 16.

HORI

1021

— Pápai Kiss János szobrászművész elkészítette Vlagyimir Komarov mérnök-ezredes, tragikus halálú űrhajós szobor-portréját. A szobor leleplezésére február 19-én kerül sor Pápán.

elnök csütörtökön 25 perces megbeszélést folytatott *Szmirnovszkij* londoni szovjet nagykövettel. A találkozót Wilson kezdeményezte — tájékozott körök szerint azzal a céllal, hogy *megbeszélje a*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYARORSZÁG

Pándi Kiss János

1991 FEB 16

Elkészítette Vlagyimir Komarov mérnök-ezredesnek, a próbarepülésre küldött Szojuz—1 tragikus halálú űrhajós pilótájának szoborportréját Pándi Kiss János budapesti szobrászművész, a Százados úti művésztelepen. Pápára, az ottani, Komarov nevét viselő repülős ezredhez kerül a mellszobor. Leleplezése február 19-én lesz, egyik eseményeként a Komarov hétnek, amelyet a veszprémiek és a pápaiak rendeznek a szovjet hadsereg fennállásának 50. évfordulója jegyében. Vlagyimir Komarov özvegye is részt vesz férje szobrának felavatásán.

17.

Meghalt

lonösen ezekben a hetel
ben, a mezőgazdasági könyv
hónap idején érdeklődne
sokan az új könyvek irán
— Olyan idős emberek
eljönnek a könyvtárba, mi
Horváth Guszti bácsi -
mondja a könyvtáros.
most iratkozott be. Háro
könyvet vitt el. Sokáig ül
dögélt a kényelmes fotelbe
viccesen megjegyezte Ho
váth Gusztáv, már ezért i
érdemes betérni a köny
ba S

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1983 MÁR 14

Pándi Kiss János

Valósággá metszett álmok

Látogatás Pándi Kiss János szobrászművésznél

„Ha te sújtanál rá, a szikla
ma is mózesi forrást szólna vissza.
Oszd hát a példát, hogy semmi se meddő —
Leheld agyagodba esendő
vágyainkat, alak-teremtő!"

Illyés Gyula Ferenczy Bénihez írt versének fent idézett szakasza jut eszembe, amint körülnézek Pándi Kiss János szobrászművész műtermében. Miért éppen ezek a sorok tolulnak emlékezetembe? Ugy érzem, minden igazi „alakteremtő"-höz szólnak e tömören megfogalmazott gondolatok.

A műteremben körben a művész megálmodott, agyagba lehelt világa látható, kisplasztikákban, fénylő testű bronzszobrocskákban, gondosan elkészített domborművekben, különböző portrékban. Mindmind álmainak valósággá kimetszett remekei. *Milyen tiszták ezek az álmok!*

Nézem a portrékat. Valamennyiükkel néhány pillanatig beszélgetek: Szabó Lőrinc fáradt feje mélységes humanizmusról beszél, Lumumba mellszobra — amelynek eredetijét a Drezdai Képtár vásárolta meg — a szabadságról, a szabadságért küzdő hazafi konok hitéről vall. Időszántotta arcvonásokkal és reménykedve néz a jövőbe a parasztember. És itt van Lenin is világot átfogó tekintetével. És legutolsó műve, a hősi halált halt Komarov űrhajós portréja, amelyet a közelmúltban állítottak fel Pápán.

És itt sorakoznak a fiatalkori, az Olaszországban töltött évek során készített alkotásai is, amelyek klasszikus irodalmi művek hatására formálódtak. Mitológiai alakok. Heten vannak: Menade, Kasszandra, Elektra, Medeia, Antigone, Klütaimnesztra és Kreon. *Az egyetemes emberi sorsok hordozói.* Ezekben az alkotásokban az örök emberi tulajdonságokat próbálta kifejezni, meghatározni. S nem is sikertelenül; Antigone, a gyermeki és testvéri önfeláldozás példaképe — mintha mozdulatával a szophoklészi örök humánum jelszavát mondaná: nem gyűlölni, szeretni születtem én. Kasszandra — akinek jóstehetsége van — kétségeket sugárzó tekintete, mintha az istenektől várná a segítséget. Az öröm, a szenvedés, a szenvedélyek, tragédiák sűrűsödnek a mitológiai alakokban.

Közöttük áll a művész, Pándi Kiss János, nyugtalan lobogással a szemében. Az alkotások elárulták, hogy lelkében is nyugtalan, *keresve a válaszokat* a társadalomban élő ember cselekedeteire.

Megkérem, hogy maga is valljon munkásságáról.

— Mitológiai alakokkal kezdtem. Ezekben igyekeztem tükrözni az emberi érzelmi világot. Alapjaiban változatlanok az emberi tulajdonságok, ma is az ember belső világát kutatom. A ma embere is a hét mitológiai alak érzelmi világát éli, csak más-más formában. Amikor egy művész alkotásaiban érzékeltetni tudja *az ember helyét a társadalomban*, hitelessé teszi a lehető legegyszerűbb eszközökkel, s mögötte felismerhető a kor, amelyben él, akkor *eljutott a korszerűséghez.*

A szavak mellé, bizonyítékul megmutatja az utóbbi években készült alkotásait: az Integetőt (amely Komárom egyik terén áll, a cirbolyafenyőből készült Fülöpszigeti ember portréját, a súlytalanság állapotában lebegő kozmoszhőst, Onyangó Bent, a kenyait.

— És a következő mű?

Az állványra mutat. A nedves agyag tompán fénylik. A lágy vonásokkal megformált fiatal parasztnő alakjában a Lírát szimbolizálja. Ez az alkotás Balatonszárszóra kerül.

— További tervei?

— Ismét az emberi sors keresését említeném. *Az emberiségért érzett aggódás mű-*

Tamás Menyhért

Tapasztalatcsere Nagykőrösön

Vendégek érkeztek tegnap délután a nagykőrösi Arany János Általános Iskolába: a kecskeméti Lenin-városi iskola küldöttsége jött megbeszélésre. A cél az volt, hogy a két intézmény megismerje egymás munkáját és a tapasztalatok, a bevált oktatási módszerek cseréje elősegítse a tanítás színvonalának emelését. A résztvevők ismertették iskolájuk rendjét, szervezettségét és vitát nyitottak a legfontosabb pedagógiai, neveléselméleti, lélektani és oktatási kérdésekről.

...ág harcosa

...ternacionalista, nagybörzsönyi ...építőmunkás került a fővárosi...csöktásaság idején a kommu... majd fegyverrel harcolt az új ...

Alkotó tanítványok

EMLÉKEZÉS MARX KÁROLYRA

„Egy fejjel kisebb lett az emberiség." Így búcsúzott Engels Frigyes 85 esztendővel ezelőtt, 1883. március 14-én barátjától, küzdőtársától, Marx Károlytól.

Egy fejjel kisebb az emberiség. Az egész nemzetközi munkásosztályt, az egész haladó emberiséget érte e nagy veszteség. Marx tanításainak történelemformáló erejét már bizonyította az 1917-es Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme, a Szovjetunió létrejötte, majd az európai, ázsiai népi demokratikus országok megszületése, a gyarmati rendszer szétesése, a második világháború után kialakult szocialista világrendszer s az erőeltolódás a szocialista társadalom javára.

Sokan próbáltak gátat emelni a marxista tanítások elé, sokan kísérelték megakadályozni a munkásosztály győzelmét, meghiúsítani a marxizmus érvényre jutását. Sokan akarták a proletariátus hivatott kimondani a kapitalizmus halálra ítélését. Marx Engelsszel együtt egész megalkuvás nélküli életét a marxizmus megalkotására fordította. Már a Kommunista Kiáltványban kifejtette az osztályharcok lényegét, a proletariátus diktatúrájáról szóló tanítást. Tudományosan elemezte a kapitalizmus pusztulásának történelmi szükségességét. Rámutatott a kommunisták pártjának hivatására, vezető szerepére.

Világ proletárjai, egyesüljetek! — írta több mint száz esztendeje Marx és Engels a proletariátus zászlajára. És ma és holnap is ez lesz a nemzetközi proletariátus jelszava. Ezért a győzelemért ülnek össze, tanácskoznak a kommunista, a munkáspártok, hogy megteremtve az egységet, az egész világon győzelemre vigyék a marxizmus ügyét.

Évente nő azoknak a száma, akik nemcsak hinni akarnak a kommunizmus végső győzelmében, hanem érteni, tudományosan elemezni is akarják a marxizmust, hogy alkotó módon felhasználják, napjainkra alkalmazzák és továbbfejlesszék.

Minden keletkezik, fejlődik, elmúlik — tanította Marx. Nyolcvanöt esztendővel ezelőtt ez a törvényszerűség érvényesült gazdag alkotó élete felett is. Nyolcvanöt esztendővel ezelőtt Engels így jellemezte: „Egy fejjel kisebb lett az emberiség." S most, ennyi évvel Marx halála után, még mindig az ő tanításain nevelkedik a haladó emberiség, az ő tanításainak szellemében akarja megteremteni a kommunizmust, és követői, tanításainak terjesztői, folytatói, mély tisztelettel, hálával hajtanak fejet emléke előtt.

(sági)

„... a tavasz az idén

ban a helyzet némileg más, mert közbelép érdekünkben a körülöttünk levő levegőtenger. A légkör ugyanis megtöri, mintegy a föld felé görbíti a nap sugarait s így a napkeltét korábban, a napnyugtát később látjuk, mint amikor a valóságban lejátszódik. Ennek a következménye, hogy a nappal a mi szemünk számára a napéjegyenlőség napján már 16 perccel hosszabb az éjszakánál, mert a nap reggel 5 óra 48 perckor kel és délután 5 óra 56 perckor nyugszik.

Ezen a tavaszon az egyetlen pontosan 12 órán át tartó napszak a 17-e és 18-a közötti éjszaka lesz. Vasárnap ugyanis délután 5 óra 52 perckor nyugszik a nap és hétfőn reggel 5 óra 52 perckor kel. De az előző nappal rövidebb, a következő pedig hosszabb a 12 óránál, mindegyik egyaránt 2 perccel.

Értesítés étolaj fogyasztóinknak

A félliteres palackokba töltött étolaj GYÁRTÁSÁT MEGSZÜNTETJÜK A FÉLLITERES PALACKOKAT A BOLTOK

május 31-ig

visszaváltják

Az étolajat a többi csomagolásban változatlanul forgalomba hozzuk

✦

NÖVÉNYOLAJIPARI ÉS MOSÓSZERGYÁRTÓ ORSZÁGOS VÁLLALAT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pándi Kiss

NÉPMŰVELÉS

1968 MÁR

1021

Pándi Kiss János szobrászművész Komarov őrnagy bronzszobrát mintázza a pápai szovjet laktanya részére
(Bojár felvétele)

A Pest megyei tanácsadó

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Szocialista
Művészetért

1968 MÁR

1021

Pándi Kiss János szobrászművész elkészítette a hősi halált halt Komarov űrhajós-ezredes mellszobrát. Február 23-án leplezték le a szobrot a pápai laktanyában (Bojár Sándor felv.)

Pándi Kiss János

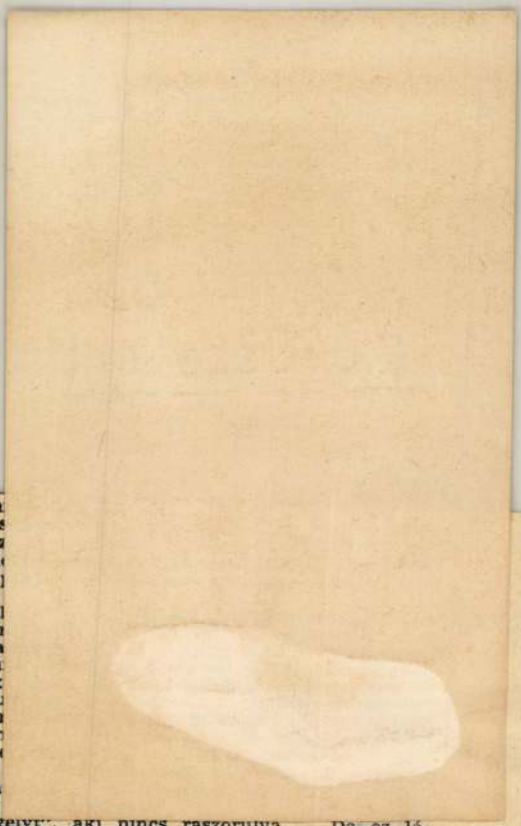

nek foglalkozn

Teljesen feles
hogy a **táppénz**
vannak feltétel
csoport az Alap
kát.

Még egy csel
bizonyos szere
lánosító tapinta
ményez. Tudnu
állampolgárnak
rendelet passzu
elnevezéssel ke
családját, őt m
hordó jól ism
lenni, művész
ezt a 300 forin
gondolta, hogy
„rendkívüli segélyt", aki nincs raszorulva... De ez lényegtelen szóváltoztatás kérdése, mint ahogy a „keresetpótló segély" kifejezésről sokan nem tudják, hogy az a táppénz, és ha kicsiny a jövedelmük, ezért adnak be kérvényt, hogy pótolják vele a keresetüket.

Ezeket voltam bátor elmondani a tisztelt központi vezetőségnek az általam ismételten boldog örömmel üdvözölt nyugdíjrendelettel kapcsolatban. Mindezt azzal a kiegészítéssel, hogy azért van itt mit tenni még, s nem is kevés.

Csáki Maronyák József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1967 NOV 5.

Pápai kiss János

Pápai repülőegység kapja a Komarov-szobrot

(Tudósítónktól.) Lapunkban hírt adtunk róla, hogy az űrkutatás nagy úttörőjének, a feladata teljesítése közben hősi halált halt szovjet Komarov űrhajósnak a tiszteletére *Pándi Kiss János* szobrászművész megmintázta az űrhajós portréját, és azt felajánlotta a KISZ központi vezetőségének.

Az ifjúsági szövetség vezetői most döntöttek a művészi kivitelű képzőművészeti alkotás sorsáról, és azt a kiképzésben is kitűnően helytálló, Komarov nevét viselő *egyik pápai repülőegységnek* adományozták. A bronzszobor ünnepélyes átadására a szovjet hadsereg születésének 50. évfordulóján, *1968 februárjában* kerül majd sor.

— mégis talán nén
nyújt abból, milyen is
valóságos utazás a po
kek fölött.

Ma már rendszeresen
nek repülőgépek az É
régióján keresztül Ny
pa és Kelet-Ázsia, illet
között. Néhány évtized
egy ilyen utazás azonban még az elképzelhető legmerészebb vállalkozásnak, az egész világsajtót heteken keresztül foglalkoztató szenzációnak számított.

A sarkvidék meghódításában napjainkban mind nagyobb sze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 NOV 1

ESTI HÍRLAP

Pándi Kiss János

Ma hallottuk

1081

☐ BUZA BARNA ÉS PÁNDI KISS JÁNOS szobrai díszítik a józsefvárosi telefonközpont főlépcsőházát

ilyen lesz az új

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 JAN 16

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

Balaton Kiss János

Új képzőművészeti alkotások a Balaton-parton

Somogyi megrendelésre számos képzőművészeti alkotás készül el ebben az évben a megyeszékhely és a Balaton-part díszítésére. Pándi Kiss János alkotását a balatonszárszói strandon állítják fel. Balatonszéplak egyik SZOT-üdülője elé Józsa Bálint alkotása kerül, míg Siófok város két szoborral gazdagodik: a kikötőben állítják fel Vilt Tibor új művét, Somogyi József pedig a szállodasorhoz készít szobrot. A Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyárát díszíti majd Boda Gábor műve, az Ipari Szakmunkásképző Intézet elé Bors István szobrát helyezik el.

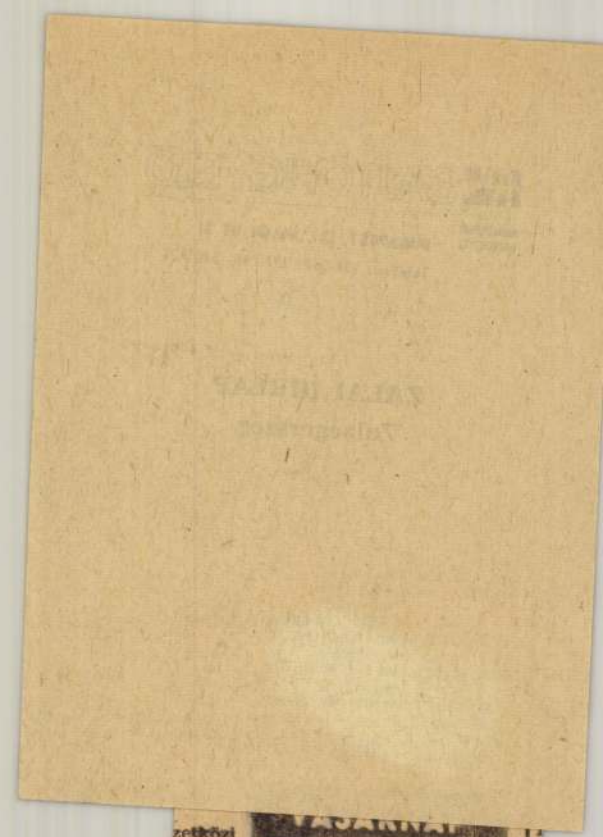

zetközi
őtt
/ek
Boris
zsika
r. Ver-
órus.
lvére
...
útjain...
mmer-
Három-
era
gyártó
lvételei.
ek
özv.

KOSSUTH:

8.10: Édes anyanyelvünk
8.15: Hang-kép. Zene és próza a Rádióról és a TV-ről
9.50: Olvasmányélményeimből
10.03: Kerék az iskolán. Rádiójáték gyermekeknek
11.05: Az MRT Szimfónikus Zenekarának Mozart-matinéja a Zeneakadémián
Közben: Kb.
11.45: Fák. Versek
Kb. 12.05: A hangvers. közv. folyt.
Kb. 12.35: Jegyzet
Kb. 12.45: Operettmelódiák
Kb. 13.16: Néptáncok
13.20: Rádiólexikon

Pándi Kiss János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

szobrai

TÜKÖR

1980 AUG 29

PESTERZSÉBETI MÚZEUM

1021

Pándi Kiss János szobrai

ZENEI KÖNYV

Pándi Kiss Jánosnak több művét őrzi a Nemzeti Galéria. Klasszicizáló, témáiban mégis mai szobrai, harmónikus alkotások. Figyelmet keltőek portréi, közülük is első sorban Patrice Lumumba fájdalmas méltóságú mellszobra.

Patrice Lumumba (terrakotta)

sokat, mert az NSZK-ban is „jobbra hajts" van.
Az NDK-ban viszont az 1958-as lóverseny-nagydíj alkalmával adtak ki egy olyan bélyeget, amelyen a lovak úgy ügetnek, mint zsiráfok vagy tevék szoktak, de paripák sohasem.
És végül: a francia posta 58 évig használatban levő bélyegén a parasztasszony – széllel szemben veti a magot.

PANDUR JÓZSEF

KÉPJEGYZÉK

1.	Hajlások, törések	pasztell	33x44 cm
2.	Naplemente	vegyes	34,5x44 cm
3.	Áthatoló formák	pasztell	34x47 cm
4.	Kozmosz	pasztell	32,5x41 cm
5.	Ívelés	vegyes	30x36,5 cm
6.	Kövek	vegyes	33x47 cm
7.	Kék-vörös formák	pasztell	36x46 cm
8.	Ősz	pasztell	35x43,5 cm
9.	Erők	vegyes	31x35,5 cm
10.	Fények	pasztell	34,5x47,5 cm
11.	Szerkezet	pasztell	34x46 cm
12.	Bomlás	pasztell	35x46 cm
13.	Műterem	pasztell	47,5x35 cm
14.	Öreg fa virágzáskor	pasztell	33x44,5 cm
15.	Malom	vegyes	35,5x48 cm
16.	Ház emberekkel	vegyes	35,5x48 cm
17.	Fák között	pasztell	35,5x48 cm
18.	Park kerítéssel	vegyes	35x7 cm
19.	Utazás előtt	vegyes	48,5x32 cm
20	Kastélykert	vegyes	35,x48,5 cm
21.	Vándor	vegyes	35x49,5 cm
22.	Kertem ősszel	vegyes	34x46 c
23.	Bánya bejárat	vegyes	35,5x48 cm
24.	Színész I.	pasztell	33x21 cm
25.	Színész II.	pasztell	34x21,5 cm
26.	Színész III.	pasztell	34x24 cm
27.	Bohóc	pasztell	34x21,5 cm
28.	Vízparton	vegyes	35x46 cm
29.	Tavasz	vegyes	34,5x46 cm
30.	Aluljáró	vegyes	35,5x48 cm
31.	Csendélet	vegyes	33,5x48,5 cm
32.	Csendélet termésekkel	vegyes	34x46 cm
33.	Elhagyott kert	vegyes	35x46 cm
34.	Kastélypark	vegyes	33.5x48,5 cm
35.	Fő utca toronnyal	vegyes	33,5x49 cm
36.	Mocsolád a tóval	vegyes	33,5x48,5 cm
37.	Tengeri fasor	vegyes	48,5x66 cm
38.	Baksai halastó	vegyes	47,5x66 cm
39.	Udvar présházzal	vegyes	49,5x67 cm
40.	Présház	vegyes	49x66,5 cm
41.	Híd szoborral	vegyes	35x47 cm

PANDUR JÓZSEF

festőművész kiállítása

PÉCSI KISGALÉRIA

1988. február 12 – március 6-ig

Színész III.

Színes csóvák

KNY 88/916

Fv.: Kert László

Fk.: Gamus Árpád

Erdőtündérek

Tánc

„Mindenekelőtt alkotó módszerének közvetlensége, frissessége, az érzékeny ember elfogulatlan magában-reménykedése, énkeresése és rátalálása valamire valamilyen azonnal mérhető minőségben. Amivel még semmit sem mondtunk, ha nem találjuk meg azt az irányt, melynek megjelölésével a bármivé válás, bárhová alakulás esélyét is kifejezhetjük. Mert nem valamilyen magába zárt alkotói világ Pandur Józsefé. Intim, az igaz, és az is igaz lehet, hogy alkalmi megszólalásai versenyképtelenek a magukat mindig és mindenhol kellető munkák mellett. Igaz, hogy műfaji korlátok átszakítását nem tekinti céljának. És igaz az is, hogy kerüli a tragikus (néha tragikomikusba forduló) művészi élveboncolás eredményének mutogatását. Nyelve tehát – mindezekből következően – folyamatosan érthető, a művészettörténeti örökségtől és öntudatlan valóságismeretünktől szentesített nyelv. Festői szövetéből kilépő városok, hegyek, rétek és virágok nem a vízió és nem a teória nyomán kaptak formát. Alkotói szerepe valószínűleg az éppen közvetlenségében „adott" természeti szép más közegbe való lefordításának kísérletére korlátozódik. De ebben a hagyományos, jól ismert alkotói alapállásban biztonságot talál és alkatának éppen megfelelő perspektívákat." (1979)

Dr. Aknai Tamás

„Pandur József az egyes tájegységek hangulatát kutatva sajátos stílusrendszert alakított ki, melynek összetevői elsősorban a kubizmus téralakításaira emlékeztetnek. Műveinek egyrészében megmaradt az élmények leíró ábrázolásánál, ugyanakkor a formák egyedi felbontásával, tördelésével a képfelületeket dekoratív síkokban tömöríti. Vannak viszont festményei, ahol a látottakat a színek finom átmeneteire alapozza, amikor nagyrészt impresszionisztikus felfogással a fényjelenségek hangsúlyozására törekszik. Elvont szerkezetiségekkel otthonosan bánik, mert ebben a közegben érzékletesebben tudja kifejezni a ritmusokat és kontrasztokat. Alkotó módszeréhez tartozik, hogy kiemel a közvetlen közelségéből egy mikrovilágot, s azt erősen kinagyítva átülteti a kompozíció nyelvére." (1987)

Dr. Tóth Ervin

Művészi adottságait elsősorban a színek világában való otthonossága jellemzi. Egyszerű természeti motívumokból indul ki, tájrészletek, fák, bódék a témái. Ezeket nagyvonalú rajzolatai jelzik a kép felületén. A művészi alakítás a kolorit kibontása útján történik nála. Színei a szivárvány finoman temperált alapelemei, amelyeket többnyire egy szürke összekötő tónusba ágyazva. A fény színekre bontása, majd a színeknek az impresszionistákhoz hasonlóan optikai szürkéből való belefojtása képeinek sajátos belső dinamikát ad. Ezt az állapotot a témáinak változatai során hitelesített redukálással éri el." (1987)

Dr. Végvári Lajos

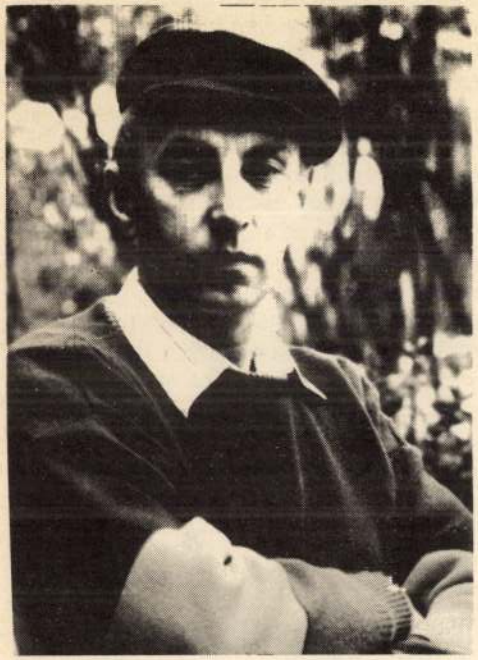

Pandur József
7625 Pécs, Tettye u. 3.
Tel.: 10-698
1939-ben született Pécsett.

A tanítóképző elvégzése után 1960-ban szerzett tanári oklevelet az Egri Pedagógiai Főiskolán. Tanárai voltak: Jakuba János és Platthy György. 1969-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen 1985-ben bölcsészettudományi doktorrá avatták. A JPTE Művészettudományi intézetének docense, ahol művészettörténetet oktat.

Rippl-Rónai és Munkácsy-kutatással foglalkozik. Írásai megjelentek a Rajztanítás, Műemlékvédelem, Baranyai Művelődés, Somogyi Honismereti Híradó, Somogy folyóiratokban, a Dunántúli Napló, Universitas lapokban.

Kertem

Kövek

A vándor

Vörös ház

Önálló kiállításai voltak:

Dunántúli Napló Galériája, Pécs, 1977.
Tanárképző Főiskola Klubja Pécs, 1978.
Szigetvári Vár 1979, 1985.
Művelődési Központ Cegléd, 1980.
József Attila Műv. Kpt. Pécs, 1981.
Erdő és Vadgazdasági Központ Budapest, 1982.
Rózsavölgyi Márk Galéria Balassagyarmat, 1987.
Agrártud. Egyetem Debrecen, 1987.

Kollektív kiállításokon való szereplés:

Fegyveres Erők Klubja Pécs, 1963.
Fiatal Képzőművészek Kiállítása Pécs, JP. Múzeum 1964.
Megyei kiállítás Pécs, 1967.
Pécsi–Kaposvári Grafika, Kaposvár, Rippl Rónai múzeum 1968.
Pedagógus Művésztelepek Kiállítása, Budapest, Fáklya Klub 1970.
A Rajz-tanszék tanárainak kiállítása Dabas, 1970.
II. Országos Kisgrafikai Biennálé Cegléd, 1975.
Ifjúsági Ház Pécs, 1976.
50 éves a Soproni Művésztelep,- Sopron, Festőterem 1980.
Pedagógus Képzőművészek IX. Országos Kiállítása Pécs, 1982.
„Nyolcan Baranyából" Miskolc, Egyetemváros 1984.
Tanárképző Főiskolák művésztanárainak kiállítása Nyíregyháza 1984.
„4 művész kiállítása" Miskolc, Egyetemváros 1987.
Pécs–Pécsi ecsettel, Pécs Képcsanok 1987.
Baksai Alkotótelep kiállítása 1987.

1971 óta a BÁNYÁSZ MŰVÉSZETI MŰHELY vezetője.
1982-ben lett a Szocialista Kultúráért Kitüntetés tulajdonosa.
1987-ben Művészeti Nívódíjat kapott.

Tanulmányutak:

Ausztria 1982, Csehszlovákia 1961, 1974, Franciaország 1969, Görögország 1981, Itália 1965, 1969, 1983, Jugoszlávia 1980, Lengyelország 1979, NDK 1963, 1985, 1987, NSZK 1987, Románia 1971, Svájc 1969.

Bánya

Csendélet

Utazás előtt

PÁNIK

KONIEC PING PONG 2

Az ÚVKA-projekt az Új Vizuális Kultúra Alapítvány kezdeményezésére, a STUDIO 1900 Galéria szervezésében létrejött rendezvénysorozat.

A ZÁRVÁNYOK olyan művészeknek állít emléket, akiket következetes alkotói magatartásuk egykoron távoltartott a hivatalosan divatos fősodortól és az egykorú értékítélet az extrémitás gyanúsan marginális ismertségét és elismertségét jutatta nekik. Mára e művészek kvalitását már senki nem kérdőjelezi meg. Munkásságuk, úgy tűnik, nemcsak hogy integráns része a XX. századi magyar piktúrának, hanem egyenesen megkerülhetetlen tájékozódási pontjai a korszak művészettörténeti kutatásának. Nem holmi rehabilitációs szándék vezérel tehát e kiállítások létrehozásával, sokkal inkább az a szándék, hogy a kallódó életművek nyilvánosságra kerüljenek és a szűkebb szakmai közegen kívül a műélvezők szélesebb köre előtt is ismertté válhassanak.

Az EGYIDŐBEN kiállítás-sorozat keretén belül kortárs művészek kapnak rendszeres lehetőséget – szinte az alkotással egy időben – műveik bemutatására.

Az ÁTFEDÉSEK tematikus kiállítások. Többnyire csoportos kiállítások, amelyeken meghívott művészek egyazon témáról fejtik ki véleményüket. Ritkábban egyes művészek hosszabb alkotóperiódusából, esetleg teljes életműből összeállított válogatások, amelyek bemutatják az alkotó kontinuus vonzódását egy-egy kitüntetett témához.

Kiadja a STUDIO1900 Galéria
Felelős kiadó: Szabó Ágnes
Fotók: Aranyossy László és Ősi László
Műtárgyfotók: Baksai József

STUDIO 1900 GALÉRIA BUDAPEST XIII. BALZAC UTCA 30.
NYITVA: HÉTFŐ – PÉNTEK 11-18 TELEFON: 3-295-553 FAX:3-209-415

Á T F E D É S E K

PÁNIK PING PONG 2.

BADA DADA TÁBORUNK
RETROSPEKTÍV PÁNIK KIÁLLÍTÁSA
A
STUDIO 1900 GALÉRIÁBAN
2004 OKTÓBER-NOVEMBER

BADA DADA TÁBORUNK: **PÁNIK PING PONG 2.**

1988-tól kezdve a csaknem húsz év anyagából történt válogatás Bada Dada Táborunknak mintegy teljes életműve keresztmetszetét adja – ezúttal a pingvinnek, mint a művész „privát pánik" életérzése megtestesítője képeinek tükrében.

A pingvin tipegő-topogó, esetlen alakja egyben Bada önreflexiójának énje, hányattatott, megpróbáltatásokkal teli életének, életmódjának felvállalt állatképe, állatjegye. A fekete-fehér *pingvin*ből a verbalitás badásan örvénylő ösvényén haladva, mint yin-yang, egyenesen következik a *ping-pong* alliteráció. Az *Örvénylő önarckép* (2003) is

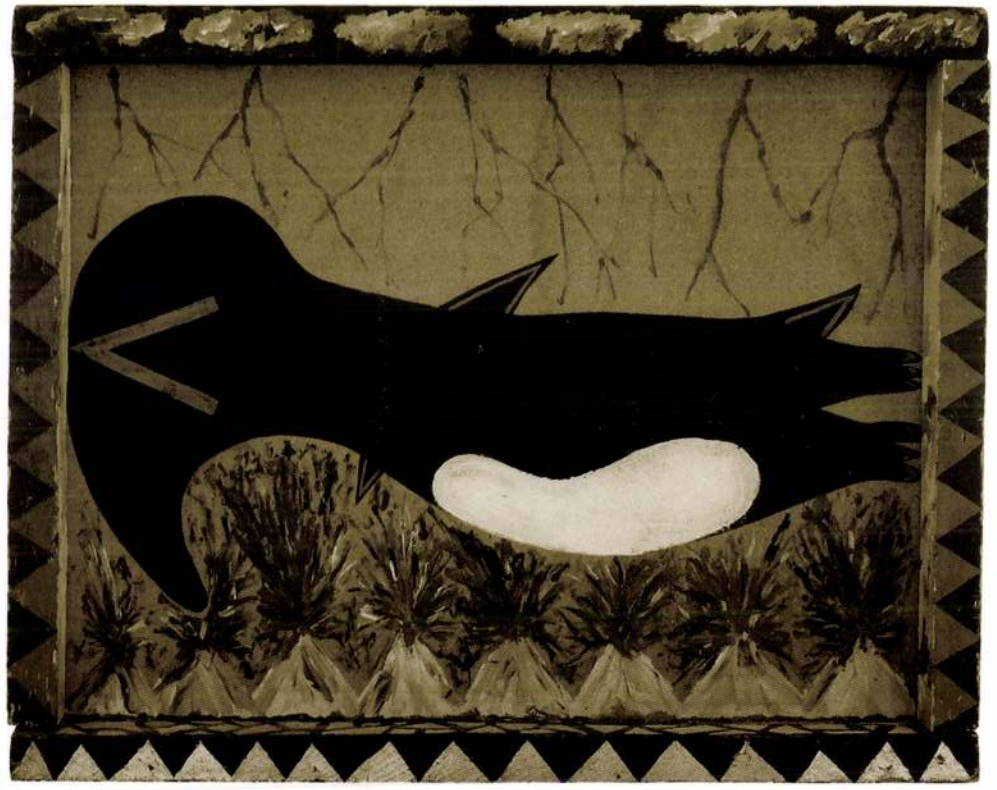

Tértágítás

Győzelem a tér felett

magában rejti a Bada-mitológia egyéb, halmozott motívumait: a szemek, az orr és a száj vörös-fehér-feket vortexeiből kiálló éles, csőrszerű tükörszilánkok egyben Bada „Holdrajzszakos tanár" énjére is utalnak, hisz a tükör azonos a Holddal; a „holdrajz" pedig az egyedüli szabadság szimbóluma, mely szerint csak a művészetben lehet élni, s ez az egyedüli, a mindennél fontosabb élettere az állandóan távol/külön/ máshol/úton levő, a pingvin-hasonlattal élve, ide-oda totyogó, imbolygó Táborunknak. Ezek a tükörszilánkok persze egyszerre csőrök is: Edgar Allan Poe után hollócsőrök és/vagy amik azonosak folyton elpusztuló papagájainak csőrével, vagy esetünkben az esetlen pingvinekére, de utalhatnak a Picasso-korszaka rajzszögeire is.

A *Pánik pingvinek* (1988-89) c. kép utalás a *Pánik pingpong* című, Bada által rajzolt filmre. A fűrészfogas bárdhoz hasonló, lendületes, futurista vonalvezetésű szerkezet képregénybe illő stílusa emlékeztet a középkori ikonokra és szenteket, mártírokat ábrázoló freskókra (pl. Jákob létrája). Ennek értelmében (vagy hangvételében) a kép alsó részén sorakozó pingvinek – „akasztják a hóhért"? – kivégzésüket vagy halálukat megadón váró csuklyás vértanúkat idéznek, akik a kép felső részén (a bárd élén) megdicsőülve kelnek szárnyra, s húznak a mennybe, maguk alatt hagyva a feketén szivárgó olajoskannákat .

← *Mocsári pingvin* • *Pipacsot szaglászó pingvin* →

Örvénylő önarckép

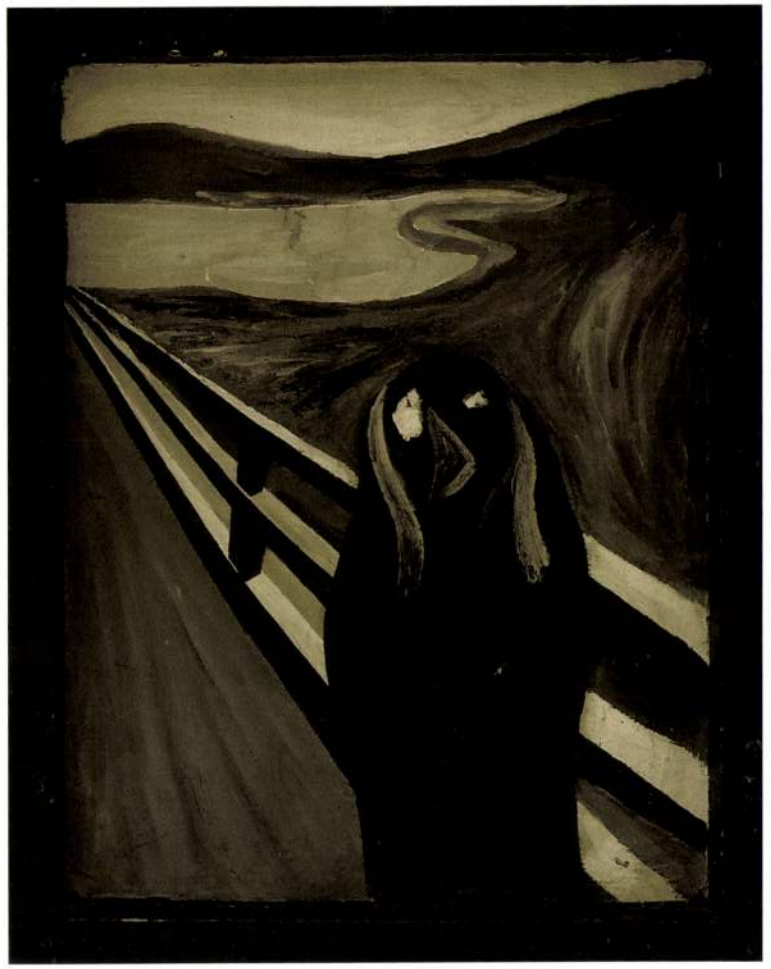

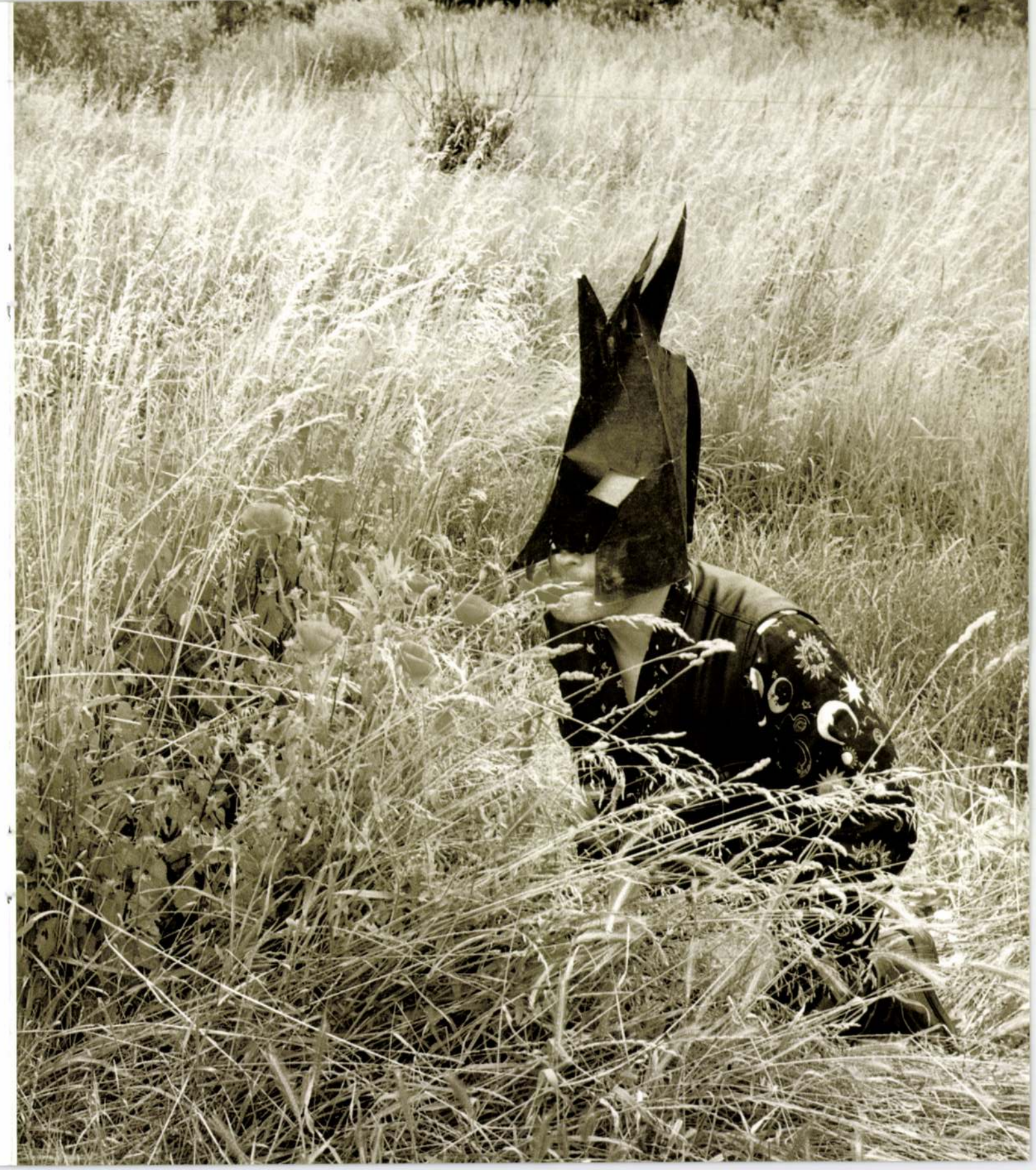

A *Holdrajzóra csőrmutató* (2004) és a *Privát pánik (Rajzszög és Pikaszó most)* (1999-2003) hasonló, lendületesen örvénylő, dinamikus kompozíciója fogja közre a *Győzelem a tér felett* (1989-2003), valamint a *Lékolaj-pánik* (1989-2003) című munká-kat. Az időközben gólyacsőrű hollóvá lett pingvin csőre óramutatóként jár körbe-körbe a lendületes ecsetvonásoknak megfelelően. A *Győzelem a tér felett* sötét repülőgépként az égbe törő pingvin-alakja a harmincas évek olasz aeropitturáival rokon, már-már konstruktivista kompozíció.

A fekete-fehér *Kiáltás (Parafrázis)* (1988) Munch ismert *Sikolyá*nak drámai, expresszív főhősévé alakítja a pánikoló pingvin alakját. A *Sikoly Petőfi-híddal (Para-parafrázis)* (2004), valamint a *Tűsarkú gumicsizma-csapás* (mint *Para-para-parafrázis)* (2004) a fekete-fehér triptichon további két darabja, melyek mint vorticista felvételek, drámai dokumentumai a felfokozott félelemérzetnek (parázásnak ?).

A *Profil pingvin* (2003) és a *Polihisztor* (2002) képeken az élénk színek, főként a vörös dominálnak. Az előbbi expresszív, lendületes, dinamikus kollázs, a *Polihisztor* (Bada és Isten-képe) ellenben az olasz futurizmus dekorativitásával vidám, játékos hangvételű, örvénylő motívumokkal tarkított olajkép – szemben világképet, világnézetet, Isten- és önarcképet egyesítő tartalmával.

Holdrajz-pingvin séta közben elhagyott képernyőre lel és rosszallva nézegeti

10. Profil pingvin
2003 karton tempera+kollázs 56x47

11. Polihisztor (mgt)
2002 olaj farost 100x100

12. Totál tavasz tánc (mgt)
1990-1999 vegyestechnika forgácslap 73x60

*13. Tértágítás (mgt)**
1991 vegyestechnika farost 60x74

*14. Akváriumunk lángoló gyufaszálai (mgt)**
1989 vegyestechnika farost 58x70

15. Örvénylű önarckép (mgt)
2003 olaj farost 48xkb 30

16. Kirakati pingvin (mgt)
1989 vegyestechnika forgácslap olaj cca 60

17. Pánik pingvinek
1988-1989 vegyestechnika farost 101x71

18. Korcsolyázó pingvin (mgt)
1988 vegyestechnika farost ø35

19. A Hold a miénk, a Nap nevében megyünk tovább (mgt)
1989 vegyestechnika farost ø35

* művészkeret méret

Kiállított művek

1. *Holdrajzóra csőrmutató*
   2004 vegyestechnika farost 100x70

2. *Győzelem a tér felett* (mgt)
   1989-2003 vegyes technika forgácslap 70x59,5

3. *Lékolaj-pánik**
   1989-2003 vegyestechnika fa 57x70

4. *Privát pánik(rajzszög és Pikaszó most)*
   1999-2003 vegyes technika farost 100x70

5. *Kiáltás (Parafrázis) (mgt)**
   1988 vegyes technika forgácslap 77x59

6. *Sikoly Petőfi-híddal (para-parafrázis)*
   2004 vegyes technika olaj farost 100x120

7. *Tűsarkú gumicsizma csapás (para-para-parafrázis)**
   2004 vegyes technika farost 75x65

8. *Para-pánik pingvin*
   2004 forgácslap olaj m: 87

9. *Polihisztor pingvin*
   2003 forgácslap olaj m: 87

Végül három pingvin zárja a repertoárt: Egy *Totál Tavasz Tánc*-ot járó (1990-1999) virágzó, bimbózó, rügyező, színes, pointillista stílusú; egy *Tértágítás*-ban (1991) jeleskedő, hasára fektetett, futurista pingvin, sebesség-vektorként visszafelé hajló, dinamikus csőrrel, összekötve vagy Bermuda-háromszögként (Fekete Lyukként) elnyelve testével a kép alsó szegélyén sorakozó, kitörő vulkánok háromszög alakú, fehér, hófödte csúcsait és az égből, pontosabban a kép felső keretére festett felhőkből csapdosó vörös villámokat; és egy egészen korai (1989), fekete pingvin arc-árny-kép, melynek mellképét *Akváriumunk lángoló gyufaszálai*-tól ékes dicsfény (glória) övezi.

Bada Dada Táborunk, aki sajátos, pesti jelensége a rendszerváltást követő alternatív művészetnek és/vagy életnek, az utóbbi években egyre tudatosabban vállalja fel a remete-vándor-tábor életmódot, ezúttal a kedvesen tragikus vagy tragikusan kedves pingvin képében (képeiben), mint szóképeiben, szavaiban, performance-aiban, zenei szövegeiben, animált filmjeiben, életterében, életmódjában egyaránt.

2004. 08. 09.

Beke Zsófia

Patakot szemlélő pingvin a cinkotai hídon

Pándi Kiss János szobrász.

Szab.Nép.1951.164.sz.jul.15. 9.l.

Pándi Kis János szobrász

) Uj Ember.1946.jul.28.11.old.

Jajczay János cikke.

Pándy Kiss János nobránmüvén.

Magyar Nemzet.

1947. I. 5.; III. évf. 4. n. 2. old.

(: Riport. :)

Pándi Kiss János

Szobrok

M.D.K.

1931-1934 ig a római Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1931-ben átvette át egy római műtermet, 1937-ben megbízták Pándi hősök emlékművének elkészítésével.

W. Pevsner Éva: Pándi Kiss János Művészeket, 1965. június – 15 lap

M.D.Ú

Pándi Kiss János

szobrász

A Rádió épületére tervezett
dombormű lyszerűen érdekes
relief-technikájával hat.

Fóthy János: Nagy Sándor és Pándi Kiss János
Művészet, 1967. február – 44 kep.

M.D.K.

Pándi Kiss János
szobrán

„Özek" cimű fafaragvány,
a „Haját fogó nő" bronz hiszplasztika és a „Tüske húró
nő" c. műve szerepel a Tarlaton.

Fóthy János: Nagy Sándor és Pándi Kiss János
Művészet, 1967. február – 44 lap.

Palásti Kiss János, szobrász

MDk

Kiállítását a Műcsarnok kamaratermében 1960. dec. 30.-án nyitják meg.

— : Hír

10.f

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1960. dec. 30.

Pándi Kiss János, szobrász 7 Dk

Lumumba mellszobrát mintázta meg, s ajándékként küldi Stanleyvillebe.

—: Hír

12.1

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961: júl. 9.

Pándi Kiss János, szobrász B Ok

A fertődi kastély belső homlokzatára
készíti: Tavasz c. szobrát. Repr.
A szobrat fertőrákosi homokkőből
faragják ki a helyszinen.

–: Kép – szöveg 9. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. márc. 29.

Pándi Kiss János, szobrász 7 Dh

A budapesti szobrászművész gyűjteményes kiállítása márc. 19-én nyílt meg a debreceni Déri Múzeumban.

-: Hír

10.e

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. márc. 21.

Pándi Kis János

MDK

"Diszkoszvető"

(a sajoszentpéteri sporttelep részére)

---: 25 szobrása márványba vési álmait. Látogatás szobrászati műtermekben.
Pestmegyei Népujság. 1956. okt 7.

MDK

Pándi-Kis János

Pándi-Kiss János, Kiss Kovács Gyula, Ispánky József és Boda Gábor tervei alapján napokon belül elkészül a salgótarjáni megyei tanácsháza homlokzatát díszítő 72 négyzetméteres domborm[illegible].

[illegible]: 25 szobrász márványba vési álmait. Látogatás szobrászati műtermekben.

Pestmegyei Népujság. 1956. okt. 7.

Pándi Kiss János, szobrász

MDh

Kossuth Lajosról készült fehér márvány mellszobrát márc. 14-én leplezték le a debreceni Kossuth Lajos Tudomány-egyetemen.

—: Hír

10. l

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1961. márc. 15.

KDK

Pándi Kiss János, szobrász

106. Gyümölcstépő. Bronz.

Nemz.Szalon. 1948.jun.12-27.
Kat.
Kilencven Müv.Kiáll.-a.

Dr. Ing. Kurt Schmidt

Oberregierungsrat

Berlin

Pándi Kiss János, szobrász

MDK

4 Műcsarnok kamaratermében állított ki.
Pándi Kiss faszobrászkénk indult. Lux Elektől
tanult mintázni. 1924-ben Olaszországba ment.
Ösztöndíjasként ott tanult. Kitűnőek, elevenek a
portréi: Dr. Juhász Géza, Szabó Lőrinc, Az elégedett...,
Az elégedetlen tsz-tag stb. figurális, műveiben
erőteljes realizmus jelentkezik újabban: Játszadozó,
Drapériás nő stb. Márványba faragott Kossuth feje, faszob-
rai, érmei, plakettjei, falba vésett domborművei azt iga-
zolják, hogy széles skálájú művész.
Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról 8.l

Népszabadság, 1961. jan. 12.

M. D. K.

PÁNDI KISS János szobrász

Kiállítása a Műcsarnok Kamaraté-

mében

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) dec. 29. 4. l.

Pándi Kiss János
szobrász

M.D.V.

Méltatás. — Szabó Lőrinc portréja + reprok.

Farkas Loltán: Pándi Kiss János kiállítása.
Művészet, 1961. március. — 38 l.

M.D.V.
1

Pandi Kiss Jakos
szobrász

A ravatalozó oldalfalat
dombormű vei díszítik

Vajda Éva: Képzőművészeti alkotások Kőrösbarcikán
Művészet, 1960. dec. – 7 lap.

Páudi Kiss János
festőművész

M.D.K

Szabó Lőrinc, Fuhász Gyula portréi, a
Dózsa népét szimbolizáló parasztfejei,
Fürdőző, Játszadozók" c. művei. —
" Emlékiről.

Szabó György: Páudi Kiss János gyűjteményes kiállítása
Élet és Irodalom, 1961. január 6 ← 6 lap.

Paudi Kiss János

M.D.K.

szobrász

Kiállítása volt a Műcsarnokban.
„Diszkoszkvető", „Korsós nő-", „Hajó
gyáre munkás", „Nemzetkőriség zász-
laja alatt" c. szobra.

Szabó György: Paudi Kiss János gyűjteményes kiállítása.
Élet és Irodalom, 1961. január 6. — 6 lap.

Pándi Kis János

MDK

Csapatzászlós, gipsz

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt.

1951. szept. 5 l.

MDK

Pándi Kiss János, szobrász

Vincellér, gipsz.

Mücs.-Tavassi tárlat a Mücs.-ban. Hősök tere.

1952 máj. 10. jun. 4. Jegyz. 15. l.

Paúdi KISS János Szolvász

Hajógyári munkás

Cifra P: Szolvár az V. m. kép röm. kiállításon

Nepszava 1955 febr. 17. 83 évf. 40 n. 6 l.

Pándi Kis János
Hegesztőmunkás, hársfa

Nyári Tárlat. Ernst Mus. 1954. jul. 1o 1.

MDK

Pándi Kiss János

Csapatzászlós, gipsz

Szovjet hősi emlékmü-tervezet, gipsz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

Grand Place d'Ixelles

Carpet-Garden, Ixelles

Brussels Botanical Garden-Nursery, Ixelles

MDK

Pándi Kiss János

A nemzetköziség zászlaja alatt

Pogány Ö.G: 1. Magy. Képzőmüv. kiáll.
Szabad Nép, 1950. aug. 27. 27 11 1.

MDK

Pándi Kiss János szobrász

Gogolák L: Egyházmüv. kiáll. Magy. Nemz.
1948. máj. 9. 6 l.

MDK

Pándi Kiss János faszobrász

i-s: Egyházművészetünk diadala. Uj Ember, 1948. márc. 14. 1o 1.

MDK

Pándi Kiss János faszobrász

A szépség szolgálatában. Uj Ember, 1948. máj. 16.
6 l.

MDK

Pándi Kiss János

Fürdőző nő, bronz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Múz. 1946. jul. 14 l.

MDK

Pándi Kiss János
fafaragások

A szépség szolgálatában. Uj Ember, 1948. máj.14. 6 l.

MDK

Pándi Kiss János

Dr.Péterffy Gedeon, gipsz
Jövendő, gipsz

Fiatal magyar Képzőmüv. Főv. Képtár kiáll.29.
1946. dec. 12 l.

Paindi Kiss János

Nobrán

H.D.K

Méltatás

Dr. Szücs Ernő: A felszabadulás után.

Hajdú-Bihar Napló, 1969. szept. 28.

Pándi Kiss János 1

Százados uti mütermében valóságos
tárlatra lel a látogató. Néhány napja
szállítottak Pápára befejezett művét.
Komarov ezredes rézlemezből domborított
portréját - e hó 19-én volt az ünnepélyes
leleplezés - s már teljes műveszi erővel for-
málja a Leány a lánttal c. szobrát.

G. Z.: Mütereumlátogatásan

Ország-Világ 1968/8 15 old.

Pándi Kiss János 2

A szobor Balatonszárszóra készül.
A kezdetben egyszerű, úgynevezett
strandfigurát kértek a szobrászból. De
a vázlatok nem engedelmeskedtek a
rendelőnek. Nem tudtam belenyugodni,
hogy egyszerű díszfigurát csinálják szár-
szóra, ahol minden kő, minden fűszál
József Attila emlékéből zsong.
G. Z.: Műteremlátogatásan

Országz-Világ 1968/8 15 old.

MDK

Pándi Kiss Ilona

Gyermekfej

Ars Hungaria kiáll. 1940.

Pándi Kiss István szobrász
stációi, körtefa reliefek a könyvtár faragott
diszeit is ő javitotta

Sajczay J: A 300 éves pesti szeminárium. Vigilia,
1948, 369 l.

R. D. K.

PÁNDI KISS János szobrász

A Várkert gloriettején az 1945-ös ostrom alatt elpusztult négy évszak szobor újjá-alkotása a Tél szobrát önállóan a Tavasz, Nyár, ősz rekonstrukciója Fekete Géza szobrásszal együtt

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 89. 62. 5. l

Méga nyáron kényelik a Várkert vácsos kapuja

Pándi Kiss János

Tamós Munyhért: Látogatás Pándi Kiss János nobrasnüvésznél. - Nagyszava, 1969. jan. 8.

Az 1969.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. Müvtört.Ért.1972.4.sz.295-328.l.

303.l.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Római Képzőmüv. Főiskolán 1929-32, -Hősi emlékmü 1939. -1957 szobor a Dagály strandon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1946. -Ülő női akt b. fejét a térdei re hajtja, felirat nélkül. Álló tégla, 120+90 mm. öntött bronz. 13/301/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17. sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Római Képzőmüv. Főiskola 1929-32. 1939-
hősi emlékmü Pándon. 1957 szobor Dagály strandon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1946. -Négy éneklő ifjú arc j. felirat nélkül. 100 mm. önötöttbronz.
13/301/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17. sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Rómában Képzőmüv. Főiskolán 1929-32 között. 1939-ben hősi emlékmü, 1957-ben szobra a Dagályban.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1936.-Az új élet felé. Férfi és női akt egymás vállát átkarolva felirat nélkül. 120 mm. öntött bronz. 13/301/old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 17.sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Rómában Képzőmüv. Főiskola 1929-32. 1939-hősi emlékmü. -1957 szobor a Dagály strandon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1944. -MÉSZÖLY GÉZA-1844-1887, szakállas férfi arcképe b.H/. SZÜLETÉSÉNEK 100ÉVES ÉVFORDULÓJÁRA, paletta ecsetekkel. 80 mm. öntött bronz. /V. és K. Min. pályázatának nyertese. I. díj. 1.000 Pengő /13/301/old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 17. sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Rómában Képzőmüv. Főiskolán 1929-32-ben 1939-hősi emlékmü. 1957. szobor a Dagály strandon.

ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1938.- SZERETEM ÉS ÁLDOM AZ URIS TENT, civil papiruhás férfi mellképe b.H/. HATOLKAY KÁZMÉR REFORMÁTUS LELKÉSZ 1938. csatos biblia. 90 mm. öntött bronz. 13/301/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
----- XVII. 1961. 17. sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Római Képzőmüv. Főiskolán 1929-32-ben. 1939 hősi emlékmü Pándon. 1957 szobor Dagály strándon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI: -1958. -PROF DR SANTHA KALMAN /1903-1956 férfi arcképe b.H/. ELMÉLETEKET CSAK TÉNYEKRE SZABAD ÉPITENÜNK, emberi agyvelő, 72 mm. öntött bronz és ezüs /A debreceni Orvostud. Egyet, néhai tanára, özvegye dr. Majerszky Klára agysebész/. 13/301/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 17. sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Pándon született 1905-ben.-1941-ben elnyeri a Székesfőváros "Keresztú ti dombormü"pályázatának első díját.-1942-ben mintázott női aktja csak 1957-ben került feláállitásra a Dagály srandon. 12/300/.old.

SZIGETI ISTVAN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17.sz. sp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül.1905.Pándon.Rómában Képzőmüv.Főiskolán 1929-32
1939-hősi emlékmü.1957-szobor a Dagály strandon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI.-1942.-A COLLEGIUM HUNGARICUM SZÖ
VETSÉG GRÓF KLEBERSBERG KUNO EMLÉKÉRME, férfi arcképe
b.97 mm. öntött, bronz. 13/301/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17.sz. sp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905-ben Pándon. Kilencéves korában atyja pándi földmüves az első világháború hősi halottja. 1925-ben Olaszországba ment szerencsét próbálni. 1929-32-ben olasz állami ösztöndijjal a római Képzőművészeti Főiskolán Aurelio Mistruzzi tanitványa volt. 12/300/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászmüvész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17.sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Pándon született 1905-ben. Olaszországból hazatérve, 1939-ben elkészítette szülőfalujának hősi emlékművét. A kétalakos szoborcsoportban a katona fiától búcsúzó parasztasszonyban nagyanyját és az oly korán elvesztett édesapját örökítette meg. 12/300/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobrászművész érmei és plakettjei 12/300/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17.sz. Bp.

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrász

Szül. 1905. Pándon. Római Képzőmüv. Főiskolán 1929-32-ben. 1939 Hősi emlékmű Pándon, 1957 szobor Dagály szrandon.
ÉRMEI, PLAKETTJEI:. -1960. -Olipiai plakett, 4 sorban különböző sportokat üző alakok felirat nélkül. Álló tégla, 320+250 mm. vert réz domboritás. 13/301/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Pándi Kiss János szobraszmüvész érmei és plakettjei 12/300/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVII. 1961. 17. sz. Bp.

Póndi Kiss János

Állitotta helyre a nagytétényi kastélymúzeum „Tavasz", „Nyár" c. homlokzati szobrait.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Mezényi Ferenc, Budapest, 1972

Magyar műemlékvédelem, 1969-1970.

720

Pándi Kiss János, szobrász

l.: Medgyessy Ferenc

Kádár Zoltán: Sz. Kürti Katalin: Medgyessy Ferenc és Debrecen 89-90

Alföld, Debrecen, 1981. szeptember

XXXII/9

Pándi Kiss János szobrász

Kovács Gergelyné: Az első világháború emlékművek és utóéletük

Művészet, 1982. december

Pándi Kiss János mobrász

Wehner Tibor: köz-tér

Művészet, 1982. február

Pándi Kiss János

A Tavaszi, Nyár szobrok rekonstrukcióját

végezte a Nagytétényi Kastélymúzeumban

Magyar Műemlékvédelem 1969-70

Akadémiai Kiadó Bp. 1972

72. old

PÁNDI KISS JÁNOS, szobrasz

Medgyessy Ferenc sohasem szakadt el szülővárosától Debrecentől. Számos monumentális és egyéb munkát vállalt a városban. Ezek egyike volt 1957-ben Pándi Kiss Jánossal közösen készített :
"SÁNTHA" síremlék bronzdombormüve. 18.old

SZ. KÜRTI KATALIN: Medgyessy Ferenc és Debrecen
14.old.

A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei, 1971.
9.szám, Miskolc, 1971.

Pándi Kiss János, szobrász

— KITÜNTETÉS. Az Elnöki Tanács Pándi Kiss János szobrászművésznek kiemelkedő művészi és társadalmi munkája elismeréséül, 70. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta.

— : Hí

1.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. okt. 14.

Pándi Kiss János, szobrász

KITÜNTETÉS

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Pándi Kiss János* szobrászművésznek, kiemelkedő művészi és társadalmi munkája elismeréséül 70. születésnapja alkalmából a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetést adományozta. A kitüntetést *dr. Pozsgay Imre* kulturális miniszterelyettes hétfőn adta át.

5.

— : Kitüntetés

Népszava, Bp. 1975. okt. 14.

Pándi Kiss János szobrászművész

Napló. Október 14.

Magyar Nemzet, 1975. okt. 14.

Pándi Kiss János

A 50-es évek tezekben Pándi Kiss akadémizmusát produkálja a „Hajógyári munkás"-ában.

Rózsa Gyula: A „rómaiak" 1945 után.
Művészet, 1977. december – 26 lap.

Pándi Kiss János

Az I. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson „A nemzethöriség zászlója alatt" című plasztikáját mutatta be.

Rózsa Gyula: A „rómaiak" 1945 után
Művészet, 1977. december – 26. lap.

Pándi-Kiss

A katonatáll aton szerepel a művész „Csapatzászlós" amú szobra.

Rózsa Gyula: A „rómaiak" 1945 után.
Művészet, 1977. december - 26. lap.

Pándi Kiss János

szobász

A Gagarin szobor alkotója

Pándi Kiss János

—: Képzőművészet

Tükör, 1974. márc. 12–6 old.

PÁNDI KISS JÁNOS szobrász és éremművész
Pánd, 1905

Az Iparrajziskolát elvégezve 1925-ben Olaszországban telepedett le, ahol előbb A. Mistrazzi és A. Zanelli műtermeiben, majd 1931-34 között a római akadémián képezte magát. 1939-ben hazatérve bekapcsolódott a hazai művészeti életbe, és megrendezte első kiállitását 1942-ben. A felszabadulás után 1960-ban a Műcsarnok kamaratermében és a debreceni Déry Muzeumban, 1966-ban a Pesterzsébeti Muzeumban jelentkezett gyüjteményes anyaggal. - Plasztikai tevékenysége rendkivül sokoldalu: monumentális szobrászattal, kisplasztikával, plakett- és éremművészettel egyaránt foglalkozik. Szobrászi stilusa a klaszszikus hagyományok korszerü átirásán alapszik, találékony motivációs készsége, tematikus érzékenysége dinamikus karaktert adnak statikus beállitásu kompozicióinak is. Plasztikai éleslátása különösen jól érvényesül portréiban, ahol megfigyelő képessége és megértő embersége esetenként eredeti formákat ölt. Több közteri szobrot, épületdiszitő plasztikát készitett állami megrendelésre.

Művés zéletrajzok 1975

Pándi Kiss János, szobrász

Legléden felavatták művét:
Várkonyi István mellszobrát.

—: Hír

8.

Népszabadság, Bn 1973. jun. 1.

Pándi Kiss János

Bemutatott műve:

215. sz. „Fürdőzőnő", bronz.

Bologh J.: A „Magyar képzőművészetért"
I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

141

Pándi Kiss János

„Fürdőző nő", bronz

Magyar Képzőművészeti Kiállítási Katalógus 1946-ig

Páduai Kiss Sálusz

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

303. old.

Pándi Viss Ádám

Müve került felállításra a Balaton-parton.

Magyar Hírlap 1970. jan. 16. 8. l.

Pándi Kiss János

szobrászművész Komarov örnagy bronz-szobrát mintázza a pápai szovjet laktanya részére

Népművelés 1968/3 43 old.

Pándi Kiss János

már köztéren álló körplasztikainak vázlatait láthattuk az 1970 júliusában rendezett hajdúszoboszlói országos vázlatkiállításon. Szabó Iván emlékplakettjét kapta.

Sz. Kürti Katalin: Képzőművészeti kiállítások Hajdúszoboszlon

Népművelés 1971/1 41 old

Pándi Kiss János

a Kossuth Lajos tudományegyetem márványbüsztöt rendelt tőle.

Alföld 1977/9/ 26
Sz. Kürti Katalin: Kossuth szobraink története

Pándi Kis János zobrázművész

A VIII. Ker.-tanácstagok egy csoportja ellátogatott a Szárados úti művésztelepre, ahol munkájának egyes elemeivel, szinezési megoldásokkal ismertette meg vendégeit.

D.A.: Tanácstagok látogatása művészeknél.

Tanácsok Lapja, 1971. okt. (?)

Pándi Kiss János

Nagy Sándor festőművész és Pándi Kiss János szobrászművész kiállitása. Bp. Pesterzsébeti Muzeum. - Ism.: H.Gy. Magyar Nemzet, 1966. aug. 4. - /havas/, Népszava, 1966. jul. 24. - Csili, 1966. szept.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

271. l.

Pándi Kiss János, szobrok

□ PÁNDI KISS JÁNOS szobrászművész kiállítása február 7-ig tekinthető meg a Nagykátai Művelődési Központban.

-: □ Pándi Kiss János

Esti Hírlap, Bp. 1980 jan 30

2.

PÁNDI G. Titusz

M. Nemzet, 1992. jan. 4.

PÁNDI G. TITUSZ portrékiállítása január 31-ig tekinthető meg délután 2 és 8 óra között szombat–vasárnap kivételével a FÉSZEK Művészklubban. (Budapest VII., Kertész u. 56.) A megnyitóra január 14-én kedden este kerül sor a Herrmann Teremben.

F 3.2.

6×9 70741.

Pándi Kiss István

szobrászművész alkotását, Várkonyi Istvánnak, a múlt század végi földmunkás mozgalom egyik vezetőjének mellszobrát csütörtökön felavatták a ceglédi Széchenyi-lakó telepen.

Magyar Hírlap 1973/149 sold.

Pándi Kiss János, szobrászművész

Vizuális nevelés

Pándi Kiss János nemrég mutatkozott be életművének fontos alkotásaival szülőfalujában, Pándon. Jogos elismerést váltott ki magas formakultúrán alapuló művészete, melyről részletesen beszámoltunk lapunk hasábjain. Most csak arra utalunk, hogy műveinek „tájolása" hozzájárul megyénk keleti részének vizuális közművelődéséhez olyan értékálló szobrokkal, melyek gyönyörködtetnek és életvitelünk mértékét is meghatározzák.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.
Pest Megyei Hírlap, 1980. febr. 9.

Pándi Kiss János, szobrán [illegible]

1965-re megrendelést kapott

Borsod megyétől.

— : Hír

18

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 29.

Pándi Kiss.

A Tavaszi Tárlaton szobrával szerepelt.

Esti Budapest, 1952. Máj. 20.

Pándi Kiss János

Gyakran taktórkodik az Isodalmi Alap szigligeti alkotóházában

N. N.: Az alkotóház a Balatonra néz

Szabnok meggi Néplap 1970 VI. 24

Páński Kiss János

Említve

Az alkotóház a Balatonnál

Népújság, Eger 1970. jún. 17.

Pándi Kiss János

Kádár Zoltán: Szobrászok tárlatai a fővárosban. - Alföld, 1966. 17.évf. 12. sz. 72-73. l. - Andrássy-Kurta János gyüjteményes kiállitása a Mücsarnokban, Samu Katalin kiállitása a Kult.Kapcs. Intézetében, Pándi Kiss János kiállitása a Pesterzsébeti Múzeumban.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

265. l.

Pándi Kiss János, nolván

L: Bots István

– Új közkéi nolvok 2.

Esti Hírlap Bp. 1981. jan. 28

Pándy Kiss János

szobrászművész, a Százados uti
művésztelepen él. (foto)

Kép. Selmeczy Toth János: A Százados uti
művésztelep

Népművelés 1968/8 40 old.

Paiedi Kiss Jairos

„Nö aki a hajat igazitja" cime
cimek a szobornak.

Orszag-Vilag 1968/8 15 old.

Paúdi Kiss József 3

Vázlatkészítés közben, mint bővizü forrás tört rám József Attila áradó költészete és ezekhez a szép és okos szavakhoz akartám hozzávetőlegesen méltót alkotni. Így formálodott – a nyolcadik vázlat után – gondolatomban a Leány a lanttal alakja. Az ő emlékében formálom művemet, hogy az embert, mint lényt, kiséreljem meg tökéletesnek ábrázolni.

G. Z.: Mitterembátogatásom

Országi-Világ 1968/8 15 old.

Pándi Kiss János 4

Szépséget és értelmet vésni az alkotásba hogy a kifejezés tükrözze a belső tartalmat, értelme pedig az emberi tudatot. A mester ott alszik a műtermében, hogy megálmodott vonásait azonnyamban rögzítse az agyagba. S közben élete főműven munkálkodik: az emberiség története szabarcsaportozaton, mely majdan, mint egy diadal-ív lesz hivatott hirdetni a jó győzelmét a rossz felett.

G. Z.: Műteremlátogatásan.

Ország-Világ 1968/8 15 old.

Pándi Kiss János 5

Müvészi hitvallása? A gyorsuló idő parancsára, nem a múló mának, hanem a hosszán tartó holnapnak alkotok.

G. L.: Mütermlátogatásan.

Ország-Világ 1968/8 15 old

Pándi Kiss János, nobrán

L: Bors István

— : Új közteri nobrok ...

7.

Népszabadság, Bp. 1981 jan. 29.

Pándi Kiss János

Salgótarjánban a szabadtéri szoborkiállításon szerepelt.

Magyar Hirlap 1981/8/24/8

Pándi Kiss János, szobrász

Kossuth szobra: Rep.

[KLTE]

Pándi Kiss János: Kossuth Lajos
Alföld, Debrecen, 1979. jan.

Borító 3
XXX/1

Pándi Kis János, szobrász

L. Illés Gyula

–: Új köztéri szobrok országszerte 7.

Népszabadság Bp. 1981. júl

Pandiss. Christoph

festö

XVII.17

l:

Pigler A.: Bogdány

Jahrb. Bp. 1941-

6.l

PANDOK Mihály fertőszentkeresztúri

– Furia, 1832

Doboz 1992 32,42,73

Pándorfi vk. pléb

templom

képe repr.

Kiss Kikl kath. Magy

685. l.

M17k

Pandi Székely István
nyomdáz

A nyomdázat mint műipar" c. fejezet-
"ben zerepel Ferenczi Zoltán művében az
1669-1784 ig felsorolt nyomdázok között.
Firtinger Károly: A kolozsvári nyomdászat
története
Grafikai Szemle 1896 évf. 6 z. 90 l.

Pandur József

— Megnyitották a győri egyházművészeti kiállitást. Vasárnap délben ünnepélyes keretek között nyitották meg *Győrött* a vármegyeházán a *Szövetség Művésztársaság* által rendezett nagyszabásu egyházművészeti kiállitást előkelő és nagyszámu közönség jelenlétében. *Kampis* János, a társaság ügyvezetője üdvözölte a betegeskedő *Fetser* Antal győri megyéspüspök képviseletében megjelent *Grősz* József c. püspököt, aki köszönetet mondott a kiállitás rendezőségének és megnyitotta a kiállitást. Ezután *Kampis* János mutatta be a kiállitást *Grősz* József püspöknek, aki mintegy két óra hosszat gyönyörködött a fővárosi és győri művészek értékes anyagában. Festőművészeink munkájuk legjavát mutatták be ezen a kiállitáson. Különösen *Pandur* József (Győr) *Kampis* János, *Éder* Gyula és *Mihálovics* Miklós kiváló festményei nyerték meg a megjelentek tetszését. Egyházi vonatkozásu terveikkel és vázlataikkal kitüntek *Marton* Ferenc, *Horvai* János, *Raksányi* Dezső, *Tóth* Gyula és *Leszkovszky* György. Épitőművészeink közül kevesen vettek részt a kiállitáson, bár kivánatos volna az ilyen vonatkozásu kiállitásokon való részvételük. Templomterveikkel különösen a jónevü *Krebs* János épitőművész francia-román stilusu rábacsanaki és zentai, valamint *Fábián* Gáspár dr. müépitész pécsi és külső-ferencvárosi templom tervei érdemelték

NU. 930. III. 18.

NU. 930. III. 18.

résztvevők tetszését. Szobrászaink közül *Orbán* Antal, *Damkó* József és *Tóth* Gyula alkotásai kiválóak. *Palka* József ezüstkoszorus üvegfestőmester gyönyörü kivitelü festett üvegablakai szintén nagy hatással voltak a kiállitás közönségére.

Összesen

MDK

Pandúr

Alkotásaival Győr városát képviselte az 1930. febr.-ban Békéscsabán rend. városközi tárlaton

Cikk: Városközi kiáll. Békéscsabán.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

MTK

Pandur, festőm.

kuruc levasa nagy tetszést aratott.

K.S. dr.

Győri Vigadó. 1930.okt. 19-26. Évi szokásos kiáll. a Győri Képzőmüv. és Iparmüv. Társ. rendezésében. Képzőmüvészet. 1930. 35. sz.

PANDUR BÉLA, nyomdászinas

1904-ben Szombathelyen nyomdászsztrájk. A tanoncokat Győr
Győrbe küldték, hogy ne dolgozhassanak. Ezen részt vettek
Varga Ferenc vezetése alatt Koncz Jenő, az Egyházmegyeiből
ből, Pandur Béla, Szabó Ferenc a Seilerektől, Steiner Max
Maxi és Mesterhazy Sándor a Bertalanffy-nyomdából.
97.old

KUNTÁR LAJOS: Nyomdászmozgalmak Szombathelyen
/1892- 1914 / 89.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

A SZÍN-FOLT GALÉRIA
ÉS MŰVÉSZ KLUB

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1996. szeptember 09-én 17 órára

PANDÚR JÓZSEF

festőművész
kiállításának megnyitójára.

Köszöntőt mond
HORVÁTH JÁNOS MILÁN
festőművész

A kiállítás megtekinthető
1996. szeptember 28-ig

SZÍN-FOLT GALÉRIA ÉS MŰVÉSZ KLUB – 7400 Kaposvár, Fő u. 12.

Új Művészet
Táborita Benedett
Budapest
Báthori u. 10.

1059

Pandur József pedagógus művész

Pécsről érkezett a soproni nyári művésztelepre.

T.: a. festői város ihletében.

gógusok Lapja, 1941. aug. 23.

Pandúr József
festő

A győri művészet prominens alakja volt.

Salamon Vándor: Festészet a vezek városában
Művészet, 1974 julius - 16 lap

Pandur József
festő

„Freskó terv" (repro)

Sabamon Nándor: Festészet a virek városában.
Művészet, 1974. julius - 16 oldal.

Pandur József
festő

Miltatás.

Salamon Nándor: Festészet a vizek városában.
Művészet, 1974. julius – 16 lap.

Pandúr József
festő

Pandúr József Győr szülötte, tanoga-
tott festő volt. Képességet főleg egyhan
megrendelések révén hamat oztatta.
Anakroniszlikus jelenség volt.

Salamon Nándor: Festészet a vizek városában
Művészet, 1974 július - 16 lap.

A SZÍN-FOLT GALÉRIA
ÉS MŰVÉSZ KLUB

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját
1996. szeptember 09-én 17 órára

PANDÚR JÓZSEF

festőművész
kiállításának megnyitójára.

Köszöntőt mond
HORVÁTH JÁNOS MILÁN
festőművész

A kiállítás megtekinthető
1996. szeptember 28-ig

SZÍN-FOLT GALÉRIA ÉS MŰVÉSZ KLUB – 7400 Kaposvár, Fő u. 12.

Új művészet
Simonits Péter
Budapest
Báthori u 10.

1059

Tisztelettel meghívjuk

PANDUR JÓZSEF

festőművész
kiállításának megnyitójára.

A művészt köszönti, s vele beszélget
H. BARAKONYI KLÁRA
festőművész
1996. október 15-én (kedden) 16 órakor.

A kiállítás megtekinthető: 1996. november 6-ig
kedd-péntek: 13-18, szombat 9-16 óráig
Telefon: (72) 325-874

A Pécsi Műhelygaléria legelső kiállító művészével, Pandur Józseffel együtt
köszönti Vendégeit.

MŰHELYGALÉRIA
NŐT BÉLA
H-7624 Pécs, Szent István tér 1.

MEGHÍVÓ

AZ

5. ÉVES JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSRA

Pandúr József

festő

Pandúr József mőrendélei voltak Ellés Árpád, Borsos Miklós és Endrédy György.

Horváth Béla: Két művész az Ernst Muzeumban.

Művészet, 1974. március - 36. oldal

Pandur József: Tverlés-terv

1021

27

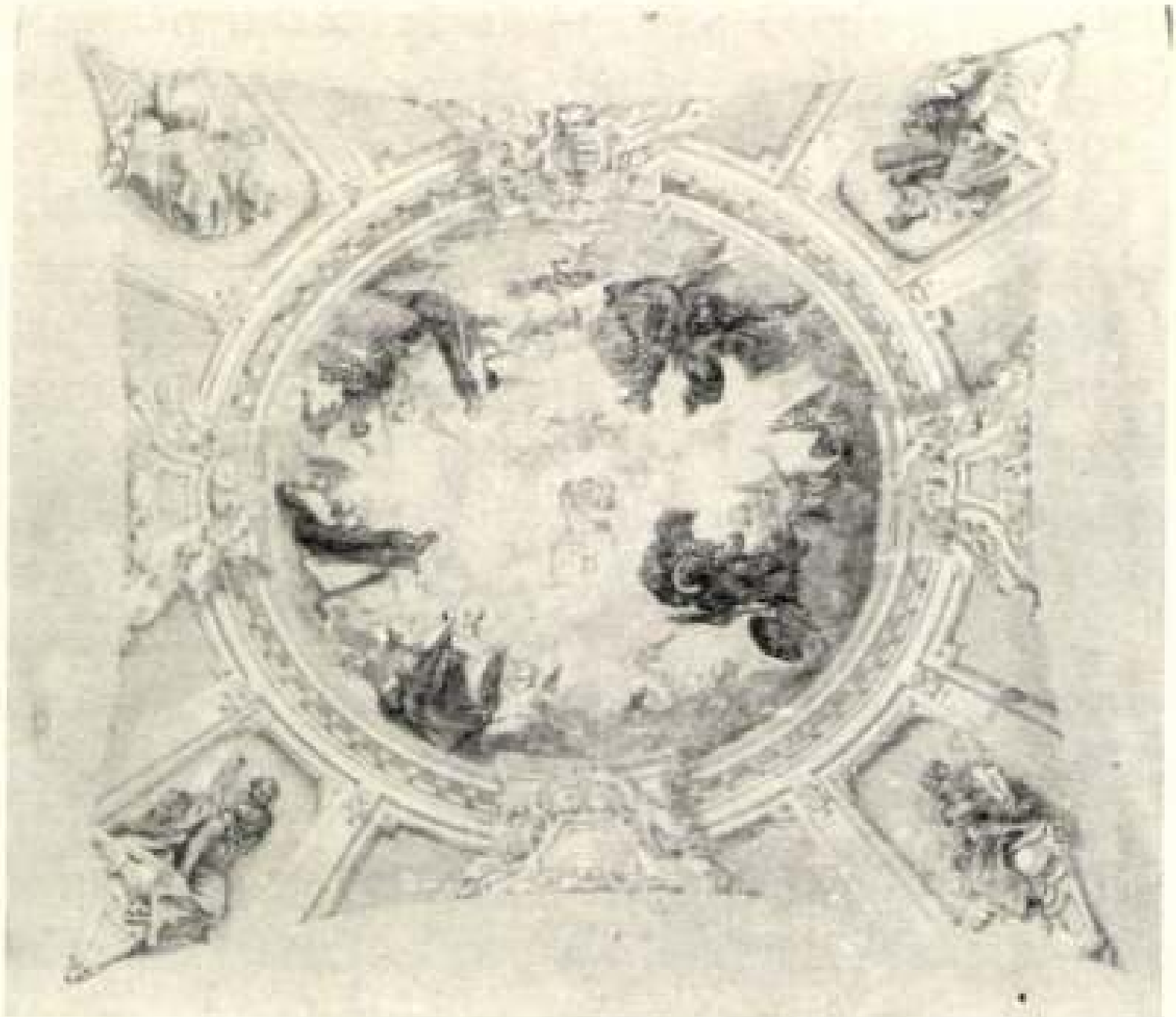

16

Művészet, Budapest, 1974. júl.

szolgáló főépület az egyik oldalon, a gazdasági funkciókat ellátó alárendelt épületek a másikon. Lényegében ennek az elrendezésnek a városi változatát képviseli a mi házunk is.

Ez a funkció az újabb időben átadta helyét a soklakásos rendszernek. A műemléki helyreállítás az épületegyüttes városképi, történeti és művészi értékeinek megőrzése, ill. érvényrejuttatása mellett korszerűsítéssel megerősítette a lakás-funkciót azokon a részeken (többnyire az emelt szinteken), ahol az a modern élet követelményeinek megfelelt, ahol pedig nem (többnyire az alsó szinteken), ott részben a lakásokat kiszolgáló alárendelt szerep (kamra), részben azoktól független rendeltetés (üzlethelyiség) jöhetett számításba. Múltunk emlékeit csak úgy tudjuk utódainknak továbbadni, ha jelenünk szerves részévé tettük őket.

Pandur József, grafikus

Rajz:

Rep.

Pandur József: rajza

430.

XVII

5.

JELENKOR, Pécs, 1974. május

Pandur József, grafikus

Rajz: Rep

Pandur József: rajza 457.

XVII
5.

JELENKOR, Pécs, 1974. május

Pandur József, grafikus

Rep.: Kép

Pandur József: rajza 467.

XVII.

JELENKOR, Pécs, 1974. május 5.

Pandur

A győri Xantus János Múzeum képtárának ez évi programjában szerepel néhány művének bemutatása.

Kisalföld, 1972. febr. 15.

PANDUR Józseg festő

Győr

SÁROSI Lajos: A mosonszentmiklósi templom-
együttesről. Mosonszentmiklós, 1990 31 p. ill

– R.R. tpl. Pandur József győri festő oltárkép 5/7. p. és ill
Samodai József építész (1920–1984)
7–8. p.

28. p. utszéli kereszt ↓ Tilai kép ↑ Hegedűs kereszt
29
30
31. p. Rozália kép

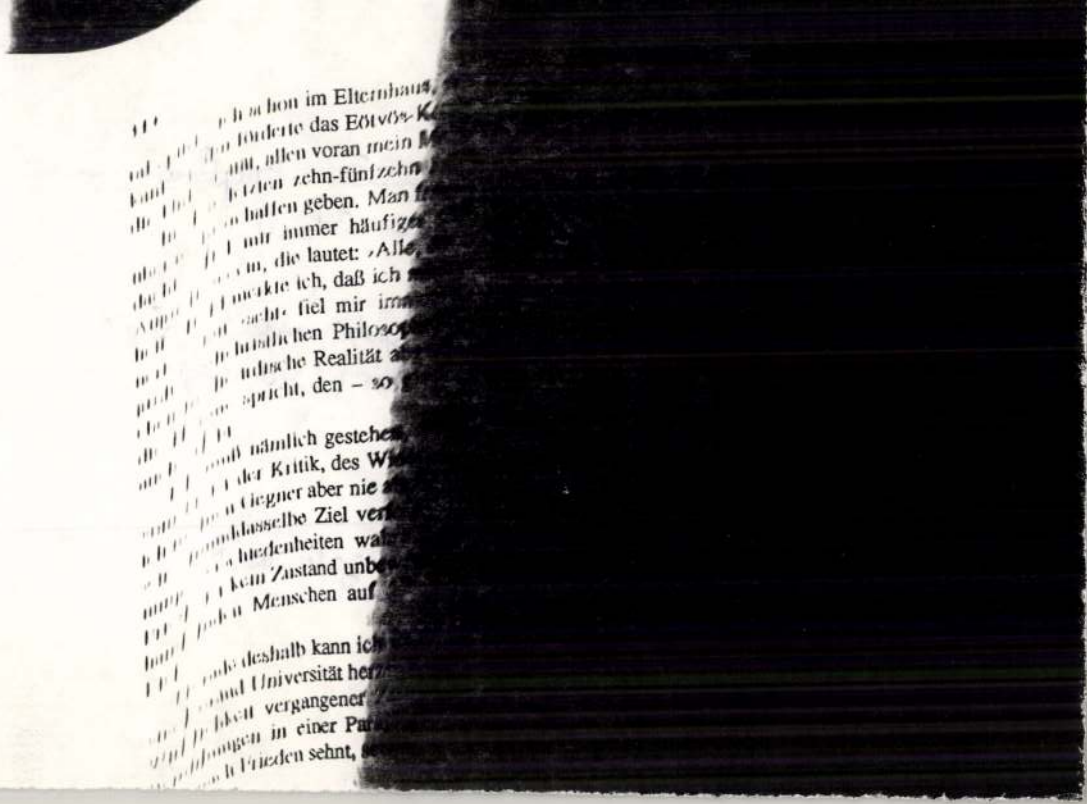

PANDUR Jozsef

POGÁNY Gábor: Dunántúli tárlat, ketedner. = Somogy, XIX. évf. 1. sz. 1991

~~96–99~~ p. 98. p.

Kaposvár, Somogy Megyei Múzeum
Somogyi ~~Megyei~~ Képtár } VII. Dunántúli Tárlat

PANDUR JÓZSEF, festő, /1888-1943/

Győri müvész.-Elsajátitotta a barokk mesterek /Troger, Maulbertsch, stb./ kompoziciós módszereét, festői modorát, s a neobarokk irányzat szellemét követve számos Észa és északdunántúli városok templom belső készitette el, a rendelők teljes megelégedésére. 208.old

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet 201.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve. 16. Győr, 1974.

PANDUR JÓZSEF, festő /1888-1943/

Győri művész. A Balló studiumok után történelmi tablókkal kisérletezett. Később az egyházi művészet vonzásába került. Elsajátította a barokk mesterek Tróger, Maulbertsch stb. /kompoziciós módszereit, festői modorát. 208. old

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet 201. old

ARRABONA. A A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

PANDUR JÓZSEF, festő, /1888-1943/

Győri művész.-A Győri Képzőmüv.és Iparmüv.Társulat alapi
tói közé tartozott,kiállitásokon rendszeresen aktiv sze
szerepet játszott,bár képeinek többsége a "mindennapi iz
izlés fogyasztására készült".208.old. 36.jegyz.

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet
201.old

ARRABONA. A A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr,
1974

PANDUR JÓZSEF, festő, /1888- 1943/.

Győri művész.- Pandur József -emlékkiallitás katalógusa, Győr, 1943.- 208.old. 36.jegyz.

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a Győri képzőművészet. 201.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

PANDUR JÓZSEF, festő, /1888-1943/.

Győri művész.-Lyka Károly kapcsolatai Győrrel folyamatosak voltak. 1928-ban Pandurnak címzett soraiból kiderül, hogy a kérésére "küldött adatokat s a képeket" megkapta. "Valamennyit fel fogom használni"-írta Lyka. Bár ennek nyoma sincs. 208. old. 37. jegyz.

SALAMON NÁNDOR: Lyka Károly és a győri képzőművészet 201. old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974.

Pandur József

Csendélet.

Népszava, 1977. március 12.
7. oldal.

Pandur József, festő

*

PANDUR JÓZSEF festőművész képeiből nyílt kiállítás október 11-én Szigetváron, a vár kiállítótermében. A kiállítás november 10-ig tekinthető meg.

*

–: A Jelenkor krónikája

1056.

Jelenkor, Pécs, 1979. nov.

XXII/11

Pandur József, festőművész

Rénthaller Nándor festőművész hagyatékából nyílt kiállítás Győrben. A művész a saját 11 műven kívül az általa megőrzött kortárs festők képei, rajzai is láthatók. A kortársak közül megemlítve van Pandur József, Kása Gábor, Szapudi Laendler István.

Kisalföld, 1979. szept. 14,

Pandur József, kesző

l: Gádor Emil

-. A Jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs, 1978. nov.

1088

XXI/11

Pandur József
grafikus

M.D.V.

Természettanulmányai
fenomak.

Hárs Éva: Baranya megyei képzőművészek tanulata
Művészet, 1968. Képszlis – 45 kep.

MDK

Pandur József győri festő

P.Bak János tanára volt

Szolnoki művésztelep kiáll. B.Galéria 1966.okt.

MDK

Pandur József
vás. 1933-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai /levélbeli közl. Győr, 1943. XI.15/.

MDK

Pandúr József, Győr

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDK

Pandur József
vás. 1939-ben

Győri Képző és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

MDK

Pandur József
vás. 1938-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai /levélbeli közl. Győr,1943.XI.15/.

MDK

pandur József
vás. 1935-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Gy.1943.XI.15./

MDK

Pandur József
vás. 1930-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai. /Levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

MDK

Pandur József
vás. 1928-han

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/Levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15/.

Pandur József
festő

M.D.K.

368) Kisbíró templom freskó terve.
(győri városi tan.)

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

23 l.

Pandur József
festő

M.D.K.

615) Erdő

Győri Városi Mur.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Bp. 1952.

43 l.

MDK

Pandur József
vás. 1926-ban.

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai.
/levélbeli közl. Győr, 1943. XI. 15./

MDK

Pandur József, Győr

Kovácsmühely, olaj
Nyári felhők, "
Tanulmányfej, "
Tehenek a folyóban

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928. jan. 8 1.

MDK

Pandur István

vás. 1934-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai. /levélbeli közl. Győr, 1943. XI.15/

M.D.K.

Pandur József /1888-

615. Erdő. Krétarajz 50x48 papir.

Elveszett. /Győri Városi Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
43. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Pandur József /1888-

368. Kisbéri templom freskó terve. Vizf. 30x52 papir.

Elveszett. /Győri Városi Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 23. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Pandur József, festö

260. Varrónö. Olf.

338. Mennyezet-terv. 16.1. Vizf.

Bp.Műcs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.Kiáll. 1934.ápr.29.-jun.1
Kat. 13.1. és 16.1.

Diesel fuel, grade

Oil

Aromatic

Naphthalene, 1,2,3,4-tetrahydro-

Atm

MDK

Pandur József

Kubikusok az erdőben, of.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 7 l.

Pandúr József

festő Győr

Berzsenyi 1933. dec

kiáll

Fűzfák, pasztell

Parasztudvar, vízf.

Bolgár tanya, vízf.

Tavaszi felhők, vízf.

Tanulmány, olaff.

Pandur József
festő

PANDUR JÓZSEF
festőművész

B. u. é. k.

SZAKÁL ERNŐ
VI. ÉVES
DÍSZÍTŐ-
SZOBRÁSZ.

Pandur József

festő

Győri kiáll. 1940

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Pandur József

győri festő

írod

Somogyi Antal:

Az idei győri tárlat.

Győri Hírlap

1930. 277. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pandur József

1931. győri őszi kiáll

Kató Sándor:

Képzőművészeti szemle -

Győri szemle

1932. 64. l.

Képei közül

Kiválik Madonnája

Ovális, fa, 16×11 cm. (39. szoba.)
A Bertinelli gyüjteményből.
Maszlaghy II., 82. szám.

OLASZ FESTŐ, XVII. század
Génua látképe
Nápoly látképe
Vászon, olaj, egyenkint 32×121 cm. (Kupola.)
Az alábbi párja.
Maszlaghy II., 181. és 180. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
XI. Kelemen arcképe
Vászon, olaj, 74×62 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 413. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
XII. Kelemen pápa arcképe
Vászon, olaj, 67×54 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 412. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
XIV. Benedek pápa arcképe
Vászon, olaj, 96×76 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 404. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
XIII. Kelemen pápa arcképe
Vászon, olaj, 67×54 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 411. szám.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Pandur József

Thieme Becker

XXVI. 193. l.

Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pándur József festő

Győr, Zrínyi-utca 4. Műtanárok

1934. nemz. képzőm. kiáll. 260, 338.

~~Agyagedény, öskori V. 185, 191.~~

~~— tóredék, öskori V. 185~~

Pandur József

Vázlat c. képe
rep.

Művészet (Kende)
1939. 52. l.

28. 2967

J. Wenglein:

(Sz. München 1845. oktober 5-én.)

Őszi ~~[illegible]~~ Tarafi Tajkép.

A háttérfelől ~~[illegible]~~ fál térben egy község épület négyszeglete, torony do meszeltek. Szem köz nyában s kissé ida ral. Fejét ~~[illegible]~~ basza kend A patak medrében hőzött. Jelése alól

Vászon, me
~~Vétetett 1861~~
~~M. képt. [illegible]~~
~~Ly szá 28.~~
~~V: 28.~~

V: 226.

Pandur József

l.

Gröri kiáll. 1919-1929

5. l 8, 10, l. 13. l.

Sebbnör

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Jelaló:
Kaidas Kázmér
Gyulaj.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pandur József

Jertő

l.

Győri kiáll. 1919-1929

45. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Pandur József

győri festő

l. Győri kiáll. 1942

Pandur József

festő

l

Szépművészet

1943. 146. l.

áló Győrre, mint az értékes „dunántúli szellem"
nagyérdemű letéteményesére és lelkes fejlesz-

MARIAY ÖDÖN

A MAGYAR
ÁÉRT

örténeti monográfia sorozatát a régészeti kötetek
val indította el a város. Az első kötet Lovas Ele-
szerkesztésében Gallus Sándor, Mithay Sándor
l már megis jelent, a második kötet — amelyet
Nándor írt — a legközelebbi jövőben hagyja el
t, a harmadik kötet pedig most kerül sajtó alá.
úzeum létesítésére vonatkozó elhatározással egy
vajudó kérdést kívánt a törvényhatóság dülőre
Egyrészt elhatározta a múzeum létesítését,
ek végleges és méltó elhelyezésére a rendőrségi
felépítésével felszabaduló épületeket szemelte
részt — addig míg ez a megoldás megérik —

szeretett bohém festőművésznek a hagyatékában több értékes szép kép maradt.

Nemeslelkű, művészetét értékelő barátja, *dr. Valló* István helyettes-polgármester már halála után közvetlenül kijelentette, hogy özvegye támogatására a hagyatékból kiállítást rendez. Ennek előkészítésével a művésznek szintén barátját, *dr. Jenei* Ferenc polgármesteri titkárt bízta meg, aki a megbízatást vállalta is.

Ertesüléseink szerint a Pandur-kiállítást szeptember első felében rendezi meg *dr. Valló* István helyettespolgármester.

18

1380 . 86
11 040
8280
11 8680 : 31 · 1035 = 3815·64
2 536 950
~~59705~~
486 700
1 756 650
2 014 750
1 485 400

·2070 = 3756·48

83

Pandur József
festő

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Győri Nemzeti Hirlap
Megjelent: 1943 aug. 22.

Pandur-képek kiállítása

Csak nem rég ment el közülünk Pandur mester, ennek a városnak a szülötte, a neves festőművész. A Halál akkor szólította ki az élők sorából, amikor évtizedekig gondokkal való élés után Fortuna istenaszszony melléje szegődött. Lelkét bizonyára az angyalok és a szentek serege veszi körül, akiket ihletett ecsettel számos templom és kápolna boltozatán és falain, művészi elgondolással megörökített.

Ennek a kedves, mindenki által

Pandur József †
festő

— **Halálozás.** *Pandur József* festőművész, aki különösen mint freskó-festő tünt ki, meghalt. Győrött és a Dunántul számos templomában restaurálásokat és freskókat készitett.

Pesti Hirlap
1943. jun. 1.

M. Somogyi Inosné gr. Györ

Csaknem térdig van
ba fogva tartja. Szür
nak, szemöldöke barna,
van kivágva, a derekát
A hátter sikvidék foly.

Elefantcsont minia
Gr. Wallis Gyuláné
Ht. Kiát. 338.

Pandúr József

1936-7-ben a győri székesegyház északi és déli mellékhajójában a plasztika-festést restaurálta. Pandur a Dunántúlon több falképpel díszített templomot önállóan is renovált, részben a Műemlékek Orsz. Bizottságának megbízásából (Kemenesszentpéter, Mosonszentmiklós stb.).

Szentiványi Gyula dr.

Falkép-restaurálások.

Szépművészet

1943. 9. l.

Pandur József.

1936, 1937 györi szeresegház két oldal hajs/ának ornamentális festését restaurálta.
1936-ban önállóan festette a mosonszentmiklósi templom falképeit, s ugyanott restaurálta a szentegben Dorffmeister (?) falképeit. 1937 tavaszan Kecskéden (Komárom mu) a rk. plébánia templom falképeit önállóan.
1937 ugarán a Környei (Komárom megye) templom falképeit festette önállóan.

Pandur J. Közlése
1937 okt. 1.

BUDAPEST
937 AUG. -5-22
LFh
4
LFh

PANDÚR *József*, festő, * Győr 1888 febr. 11. Templomfestő volt s közben Balló Edénél tanult a bpesti képzőművészeti főiskolán. Győrött él, ahol a Lloydban, Hungáriában és a polgári fiúiskolában vannak freskói. P. festette a mezőőri és szanyi templomok falképeit is.

Gy. g. II. 2631

De Koe VII. 56.

Pandur József
festő

l.

Bedy Vince dr.
A győri református tört.
Győr, 1936. 37. l.

Pandur József

festette a péri rk. pléb
templom falképeit
1935-ben

Serbit István emlékk

III. 220 l

sedés megfogja az embert.

Müvének két legfontosabb t
számlálhatatlan aprólékos adatait
lalta /ezt ma, amikor az Erzsébet
éves, még meg lehetett tenni/, és
megbizhatók. Hiszen valósággal kip
vagy a meghalt szereplők közvetlen
iveket is megküldte az érdekeltekn
gyükkel hitelesitve, vissza nem ko
amit ebben a vaskos kötetben keres
s amit megtalálunk benne, az helyt

Beszerzését könyvtárainkna

Budapesten, 1940. január hó 22.-én

a Ma

a Ma

Pandur József

festő Győrött. Itt a Lloydban, Hungariában és a folg. fiviskolában vannak freskói.

A Képrőmüvészek Vidéki Szövetsége első kiállitásának katalogusa. Bpest 1928.

felv.
1929 IX. 24.

1894
1899
29

Délmagyarországi Természettudományi Társulat működése 1915-ben

X. 150, 157, 152

Pandur József

festő Szőrött.

4 minével vett részt
a Képzőmüvészek Viděti
szövetsége 1928 évi tár-
latán –

Dolgozatok stb. X. 161

Pandúr József

szül. Győrök 1888 febr 11.
Rk. Templomfesto
1911/12. I. - első osztálybeli
művésznőv - Balló Edéné.

Lelet, somlyói VI. 150.

Pandur József

Jézus a gyermekek közt

c. képének vázlata

repr.

Művészet. 1937. 7. sz

65. l

ung der Transmission

Fig. 11.

1:7·5

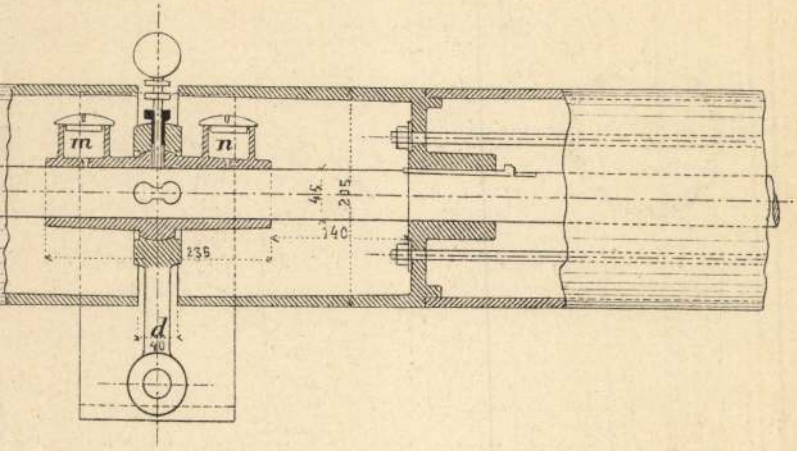

ig. 13 Transmisionselement 1:15.

Kettennuſs 1:5

Stahl

Fig. 12. Verbindungskeil. 1:4.

Pandur József

festő

Műcs. kiáll. 1920tól.
Pipics 118. l.

Római ásó V. 244.

Pandur József

festette a mezőörsi ok templom freskóit 1928-ban.

Serbst Istvánculikk.

III. 219. l.

Ugyanő festette a mosonszentmiklósi hősök kápolnájának oltárképét 1929-ben.

M. O.

ABAUJALPÁR Ref.

Pandur József

Ujságárus /repr/

A pécsi pedagógus művészek kiállitásának anyagából

Rajztanitás 1967. IV. 7.1.

Pandur József
testő

8 órai lista

1924 nem. 28. 10 l.

Pandur József

Magyar Művészet 1926

362-363. o.

Győri kéziratművészeti és Iparművészeti Társulat.

MDK.

Pandur József

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1967 ápr.13.

Művészet. 1939.
IV évf. 24-26. sz. 52. l.

Pandur József. Vázlat.

Művészet. 1936. II. évf. 65. l.

Pandur József. : Jézus a germekek között.

Pandur József, festöm. MDK

Szépet és komolyat hozott.

Dénes Tibor: A Műcsarnokban tartott Kiállítás./?/
Képzömüvészet. 1934. 116.1.

MDK.

Pandur József

Két rajzának fényképe

Dunántuli Napló 1965 aug.1.lap -

Pandur József

festő

M.D.K.

P. Bak János mára ismerhedett
meg a festészet művészetével.

Ecsery Elemér: P. Bak János
Művészet, 1968. jumius – 29 lap.

Pandor József

MDK

elhalt festőművész

A Részt vesz a Győrött született képzőművészek és iparművészek kiállitásán mely márc. 28-án ~~nyilik~~ nyilik a Győri Napok alkalmából.

—: Képzőművészeti, iparcikk, munkásmozgalmi kiállitás, önnálló Kodály-hangverseny a győri napok programjában.

Kisalföld. 1958. febr. 12.

Pandur József MDK

Faragó gyermek, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Pandur József /Győr/

elismerő oklevelet kapott

A Képzőművészek Vidéki Szövé I. kiáll. díjazottjai. Képzőművészet 1928. 6.sz. 32.l.

MDK

Pandur József, festőm.
Győr.

Kovácsműhely.	olf.
Nyári felhők.	"
Tanulmányfej.	"
Tehenek a folyóban.	

Nemz. Szal. 388.Kiáll.
Képzőművészek vidéki Szövetségének I.Kiáll.
1928.jan.

MD K

Pandur József, festőm.
mütáros.

A győri Képzőm. és Iparm. Társ./alakult 1919 őszén/ jelenlegi tisztikarának tagja.

Győrött több sikerült freskója is látható /Lloyd, Hungária, Polg. Fiúiskola/
Herritz és Pandur a legrégibb tagjai a koloniának.

Nemz. Szalon 388. kiáll.
Képzőművészek vidéki Szöv. I. kiáll. Kat.
1928. Jan.

MDK

Pandur József ,festö

Füzfák.	Pasztell.
Paraszt udvar.	Aquarell.
Bolgár-tanya.	"
Tavaszi felhök.	"
Tanulmány.	Olajf.

Turul-szálló.Kaposvár.-Berzsenyi Irodalmi és Müvészeti Társaság dunántuli téli tárlata. 1933 dec. Kat.

Pandur József MDK

Győri képzőművészeti és iparművészeti társulat.
Magyar Művészet 1926. 362.o.

MDK

Pandur József

Győri Képzőművészeti és Iparmüv. Társulat.
Magyar Müvészet, 1926, 362 l.

Pandur József

Rajza

Jelenkor 1965 7. n. 624.1.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányut

. . . . . .

MDK

Pandur József

Képzőművészet 1934. VIII. 74.sz. 144.l.

MDK

Pandur József festőművész

Győr városa a Kormányzó 1919.évi győri bevonulását ábrázoló képekre hirdetett szükebbkörű pályázatára való részvételre szólitotta fel a művészt.

Képzőm.Közlöny, 1939. 3-4.sz.

MDK

Pandur József

a N.Szal.Mentionját kapta

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1928 évi Kincsesháza. 65.l.

Pandur József.

(Győr.)

Elismerő oklevelet (Mention Honorable) ~~ítélt~~ meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett tárlatának zsűrije.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 12.

Pandur József (Győr)

Elismerő oklevelet (Mention honorable) ítélt meg számára a Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállítás zsűrije.

Budapest, 1924 június 12.

Pandur József.

Győri festőművész.

A Nemzeti Szalonban rendezte a képzőművészek vidéki szövetségének kiállítását, melyen művei szerepeltek: „Tanulmányfej" – „Nyári felhők" – „Kovácsműhely" c. képei. (emlétve.)

Magyarság, 1928. jan. 6.

Pandur József.

(Gyász).

A Képzőművészek Vidéki Szövetségének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításán „Tanulmányfej" c. műve szerepelt. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 6.

Pandur József MDK

„Építkezésen" (repr.)

Napló, 1965. aug. 1. 11. lap

Pandur József

MDK

„Fertőrákosi hárak" (repr.)

Napló, 1965. aug. 1. 11. lap

Pandur József MDK

„Ipari táj" (repr.)

Napló, 1965. ápr. 18. 11. lap

Pandur József MDK

Erdő, kr.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Pandur József

Kisbéri templom freskóterve, vf.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Pandur József

Szerepel a fiatal pécsi képzőművészek kiállításán.

Dunántúli Napló 1964. dec. 11.

MDK

Pandur József, győri festő

a győri székesegyházban a plasztika-festést restaurálta, 1936-37-ben. A figurális képek restaurátora sulyos feladat elé volt állitva, de nagyrészt sikerült azokat elháritania.
P.J. a Dunántulon több falképpel diszitett templomot önálláan is renovált. /Kemenesszentpéter, Mesterszentmiklós,stb./

Szentiványi Gyula: Falkép-restaurálások.
Szépmüvészet. 1943. 1.sz. 8-11.l.

MDK

Pandur József, győri festő

a győri székesegyházban a plasztika-festést restaurálta, 1936-37-ben. A figurális képek restaurátora sulyos feladat elé volt állítva, de nagyrészt sikerült azokat elhárítania.
P.J. a Dunántulon több falképpel díszített templomot önállóan is rencvált. /Kemenesszentpéter, Mesonszentmiklós, stb./

1979. dec. 1. Televizió 19.3o M.

TV-Híradó.

1021

Pándi Kiss János, szobrászművész

- Majdnem minden faluban áll valamilyen háborús emlékmü, mely a falu katonáira, halottaira emlékeztet. A Pest megyei ~~Pád~~ Pándé abban különbözik a többitől, hogy valóban szobrászi mü. És abban is, hogy az innen elszármazott alkotó Pándi Kiss János idevaló embereket mintázott meg. A háborúban odavészett édesapját és annak édesanyját. A szobrász, aki valaha 6- 7 évtizeddel ezelőtt itt gyerekeskedett, itt őrizte kis társaival a libát, akkor sem feledkezik meg a szülőfaluról, amikor pedig már leginkább csak az emlékek szálai kötik ide. Szobrokat ajándékoz a hüség jeleként egykori pátriájának, s kiállítást rendez régi és ~~ük~~ új munkáiból, hadd lássák otthon is mire jutott a szép mesterségekben az egykori parasztfiú. És hogy a mostani gyerekek előtt ott legyen a példa; lám, ezt is meg lehet próbálni. Nem egészen mindennapi dolog, hogy egy alig kétezer lelkes falunak ilyen kiállítása legyen. Pándi Kiss János azonban úgy tartja, hogy a müvésznek nemcsak az alkotás a dolga, hanem a közösség és közönség teremtés is. Nemcsak a közismert kiállitó-termekben kell magát megmutatnia, hanem ott is, ahol nem müvész úrnak, mesternek, hanem Jani bácsinak szólítják. Szerinte ilyesfajta hétköznapi közéletiség ~~miatt~~ nélkül nincs és nem is lehet müvészet. Egy féjdalma van, hogy mostanában csak kórházi ágyához érkezhetnek a jó hírek. A pándiak nagyon örülnek, hogy gondolt rájuk.

1945. május 1. A felszabadulás után először vonult fel a munkásosztály ünnepén

Brigádvezetők — ve

1

Rédecsi Lászlóné huszonnégy éve dolgozik a Kerékpár- és Varrógépgyárban. Még gyerek volt, tizenhárom éves, amikor munkát vállalt. Édesanyja akkoriban betegedett meg, s öt gyerek kért ennivalót, ruhát, cipőt a családban. Szükség volt a keresetére.

zájuk „segédmunkásnak". Színházba és kirándulni is járunk, a nemrégiben megrendezett brigádvetélkedőn is versenyeztünk. A sok társadalmi feladatom közül talán a brigádvezetői teendőket végzem a legnagyobb örömmel. Tagja vagyok még a vállalat szakszervezeti tanácsának, Kossuth-kiadványokat terjesztek társadalmi ellenőrként az üzemi ebédlők rendjét, tisztaságát ellenőrzöm.

— Nem sok ennyi társadalmi munka?

— Még soha nem éreztem hogy sok lenne, sőt jut időm tv-nézésre, színházbérletem van, szeretek keresztrejtvényt fejteni, és most vizsgára készülök, ML-középiskolába járok. Úgy érzem, hogy a társadalmi munkám során közelebb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR 26

Csepel

Pándi Kiss János szobrászművész

3

Gagarin-szobor készült Csepelen

1021

Április 12-én a visontai Gagarin Hőerőműben szobrot avattak. A Heller féle forgótorony tövében állították fel *Pándi Kiss János* szobrászművész alkotását, a Gagarint ábrázoló emlékművet. A több mint egy tonna súlyú szobor Csepelen készült, az Egyedi Gépgyárban.

— A Gagarin Hőerőmű, a KISZ központi bizottságának védnökségével épült fel, a művész az ifjú kommunistáktól kapta a megbízást — mondta *Podolák György*, az Egyedi Gépgyár KISZ-titkára. — Miután a hatalmas méretű alkotás öntésére nem találtak kivitelezőt, s ismert, hogy gyárunkban milyen kitűnő hegesztő szakemberek dolgoztak, ennünket bíztak meg a szobor összehegesztésével.

Akkor még nem is sejtettük, milyen nagy fába vágtuk a fejszénket, mert a különleges formákkal lemezekből összeállított fejet és a posztamenst 1500 társadalmi munkaórával készítettük el. A hegesztésre legkiválóbb szakembereinket kértük meg. *Keck András*, a hegesztőlaboratórium vezetője, *Kelemen László*, *Simon János* és *Mészáros János* hegesztők, *Udvardi Tibor* mérnök és *Szarvas Imre* művezető gyors és kifogástalan munkát végeztek. A szoborról egy gipsz másolat és fényképek álltak rendelkezésünkre, valamint a művész tanácsai, kérései. Aki egy kicsit is járatos a hegesztésben, tudja, hogy milyen munkát jelent 1 mm-es lemezt két méter hosszan varrni, argonnal összehegeszteni.

Az Egyedi Gépgyár önzetlen KISZ-esein kívül a Kerékpár- és Varrógépgyár és a CSESZŰ ifjú kommunistái segítettek abban, hogy a társadalmi munkaszerződésben vállalt kötelezettségünket teljesíthessük. Úgy érzem, joggal lehetünk büszkék rá, mert ilyen szobrot az országban még soha, senki nem készített.

A szobrot felavatták, s a hőerőműben hirdeti a világ első űrhajósának emlékét. Pándi Kiss János szobrászművész neve mellett azonban a posztamensre erősítve ott díszeleg a hegesztett felirat (!): Készítette az Egyedi Gépgyár KISZ-szervezete!

(Saly)

BÉKÜ ALLAH SZÁRNYAI ALATT

Megtörtént. Az egész világ szemtanúja lehetett. A tévé mindenüvé elvitte a képkockákat, a fotósok elküldték felvételeiket. Lahore repülőterén *Ali Bhutto, Pakisztán* miniszterelnöke és *Mudzsibur Rahman, Banglades* kormányfője megölelte egymást, és több mint két év után szent lett a béke. *Pakisztáni földön fölkúszott az* nyomó hatalmát. Vérrel és megtorlással. A vallási különbségek ellenére az egykori Kelet-Pakisztánból milliók menekültek át Indiába, lettek földönfutókká, mert a pakisztáni hadsereg kegyetlenül gyilkolt, fölgyújtotta az otthonokat. Ez a feszültség csapott át csúcspontján polgárháborúba, amelynek nyomán aztán Kelet végképp el-

'aradin a Trnava tizen-
eakaszkodott egymással.
k, a csehszlovák játékos
ogy Smith szabálytalan-
ete mozdulatát. Remélte,
i nézővel egyetemben —
k javára ítél szabadrú-
fogta kézzel a labdát! A
lyan volt, mint egy mo-
eare-hős mindeddig csak
lni, nem sípolni?" Ekkor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 12

Tükör

Pándi Kiss János

GAGARIN SZOBOR - CSEPELEN. A csepeli egyedi gépgyár hegesztő laboratóriumában készül Gagarin szobra fémlemezek összehegesztésével. Kép: Pándi Kiss János, a szobor alkotója - jobbról - figyeli a munkát. /Fotó: Fehér/

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN
CSÉB Élet

Pándi Kiss János
szobrászművész
1021

Pándi Kiss János szobrászművész, a Csepel Vas- és Fémművek Egyedi Gépgyárában

A csepeli Gagarin-szobor története

A visontai *Gagarin Hőerőmű* az ifjú kommunisták védnökségével készült. A KISZ központi bizottsága megbízta *Pándi Kiss János* szobrászművészt, hogy a hatalmas létesítmény névadójának, a világ első űrhajósának szobrát mintázza meg. *Gagarin* szkafanderes maszkja — több tanulmány és gipszmásolat után — fában öltött testet, de miután ez nem lehetett végleges megoldás (az időjárás viszontagságait a fa nehezen bírja) új anyagot kellett választani. A szobor öntésére nem találtak vállalkozót, mert vagy a gyár szakmai felkészültsége hiányzott, vagy a technológia nem találkozott az elképzelésekkel. Ekkor született az az ötlet, hogy hegesztett lemezekből készüljön el Jurij Gagarin szobra.

Tavaly nyáron a Csepel Vas- és Fémművek Egyedi Gépgyárában nemzetközi hegesztőversenyt rendeztek, amelyet egy hazai fiatal szakember nyert meg. A KISZ KB munkatársainak ez adta az ötletet, hogy az Egyedi Gépgyár KISZ-eseivel vegye fel a kapcsolatot: *elvállalná-e Pándi Kiss János szobrászművész alkotásának végleges elkészítését.* A válasz igenlő volt, s mint ahogyan azt Podolák György, a gyár KISZ-bizottságának titkára elmondta, maguk is kíváncsiak voltak, hogyan birkóznak meg egy ilyen, a szokástól eltérő feladattal.

A szobrászművész, aki korábban próbálta már lemezekből összehegeszteni a szobrot, fényképet és gipszmásolatot adott, s a gyári fiatalok *Beck András*nak, a hegesztőlaboratórium vezetőjének irányításával munkához láttak. A különleges — krómnikkel — anyagú lemezek összehegesztése alaposan próbára tette az Egyedi Gépgyár szakembereit. Az egy milliméter vastag és két méter hosszú lemezek „varrását" speciális anyaggal, argonnal végezték, de ezt is úgy, hogy a két lemez összehegesztése sima felületet adjon. Polírozással sikerült is ezt elérni és aki ma a Heller-féle forgótorony tövében felállított szobrot megnézi, képtelen felfedezni, hol hegesztették össze a lemezeket.

A szobor súlya *több mint egy tonna.* Elképzelhető, hogy milyen nehéz, precíz munkát kívánt a hatalmas lemezek összeillesztése, a művész elképzeléseinek megvalósítása. Annak az öt fiatalembernek, aki a szobor elkészítésében jeleskedett, több mint 1500 társadalmi munkaórájába került, mire elkészült a művel. A szobrászművész külön is gratulált a hegesztőpisztoly „művészeinek", mert Jurij Gagarin szkafanderes arcmása hajszálra megegyezett a gipszszoboréval.

Az avatóünnepségen a kíváncsiak még egy technikai bravúr szemlélői lehettek. A szobor talpazatán fémtáblán a következő felirat díszeleg: *Készítette az Egyedi Gépgyár KISZ-szervezete.* Aki egy picit is konyít a hegesztéshez, értékelni tudja, milyen munkát jelentett ezt a szöveget ráhegeszteni a fémlapra!

Saly Géza

TUZSÁLEM
ÉZ CSÓNAK

kedési Múzeumban

napban nem járt a városligeti
érdemes betérnie egy fél órá-
tekinthető szerzeménnyel gaz-
értékes gyűjteménye.
egyetemi tanár a kalauzunk az
sőként egy frissen festett, kék

csi, *gyártották 1934-ben, kereke*
szakszerű tájékoztatás.
hiszi az ember, hogy negyven
at, mintha órákkal ezelőtt ke-
szalagjáról.
t futott öreg jószág már ez az
— Itt a múzeumban pofoztuk
k ügyességét dicséri.
tárgyat itt a helyszínen újíta-

n sok szocialista brigáddal kö-
ként elvállalták egy-egy tár-
dig ismeretterjesztő előadáso-

tocsi előtt folytatja kalauzunk

ocsit féléves munkával a Fő-
nének fiataljai újították fel,
tuzsálem a Váci útról saját
állítócsarnokába.
n gyártott NSU Lam

Televíziós iskola

A jó pap holtig tanul, tartja a néphit és hozzátehetjük, hogy a jó tévéssel ül egy padban. Hogy melyik iskolában válik a jó pap papipari tanulóból mesterré, arról nem szól a fáma, viszont a jó tévés ismer egy másik bölcs mondást is, amely szerint: nem az iskolának tanulunk, csak annak fizetünk...: Az alábbiakban ingyen és tandíjmentesen valamennyi jelenlegi és leendő kollégám rendelkezésére bocsátom mindazokat a tantárgyakat, melyek elsajátítása mellett valaki jó tévés lehet... a holta után egy nappal.

BESZÉD- ÉS ÉRTELEMGYAKORLAT

Általában adásban tanulják. Célja: a nézők körmondatok által történő elkápráztatása. Diplomát ebből csak az kap, aki bizonyíthatóan letett a képernyőre legalább egy olyan magyar mondatot, melynek első szavánál egy jól fizetett agronómus elkezdte vacsoráját, és a végére tette le feketéscsészéjét. Dadogók, pöszék, raccsolók, selypesek különböző ösztöndíjakat kapnak időnként a tévékritikusoktól. Túl bőbeszédűek számára viszont a tévé ingyenes fogalmazásgátló tablettákat biztosít.

ÉLŐVILÁG

E tantárgy magában foglalja az egész tévén kívül élő világot (amennyiben ilyen van), egyszóval mindazt, amit a jó tévés témául választhat. Az élővilág pontos megismerésére nagyon kell ügyelnie, különben ki van téve annak, hogy egy-egy tévéjátékban vagy filmben olyannak ta-

elkezd harcolni a „nem"-ekkel. Hol ez mond nemet itt, hol az ott.

HITTAN

A jó tévés hivő. Hisz abban, hogy amit éppen forgat, az lesz az év nívódíjas alkotása, több fesztivál díjnyertese stb.

LOGIKA

E tárgyat a tévések csak önvédelemből (lásd judo) tanulják; megnyilvánulási formája egyáltalán nem a műsor, csak az azt követő hercehurca. Tudniillik az élelmesebbek az adást követő napon tömegközlekedési eszközökön utazva, elesik a nézők egy-egy műsorral kapcsolatos megjegyzését (lásd büntető kódex becsületsértés címszó alatt), logikai úton kikövetkeztetik, vajon melyik főnök nézhetett előző nap adást, és ha valamit szóvá tesz, arra mit lehet felelni.

MAGAVISELET, VAGY TARTÁS

Hogyan viselkedik a jó tévés? Az úgynevezett tévésviselkedésnek nincsenek kőbe vésett aranyszabályai és időnként mutatkoznak a fejlődéskori megbetegedések is. A tévést az különbözteti meg a normál embertől, hogy kamera, magnetofon, lámpa, vagy mikrofon van nála, melyet feltűnő helyen visel, néha többet is belőlük. Akinek semmi sem jutott az tüntetően jobban kiabál a többinél, így is igazolva hovatartozását. Az igazi tévés, ahol már egyszer forgatott, oda emelt fővel bemehet civilben is... csak ne ismerjék fel.

★

A televíziós iskolában az esetleg évet ismétlők ne legyenek túl csalódottak, mert a vizsgabizottság (a nézők) elnéző, felőle nekifuthatunk több éven át. Magam például tizenötödik éve csinálom.

Spánn Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1974 JUN 18

NÉPHADSEREG

Pándi Kiss János szobrász

1021

Új Gagarin-szobor

A visontai Gagarin Hőerőmű bejárata előtt állították fel a világ első űrhajósáról, *Jurij Gagarinról* készült szobrot. Az új művészeti alkotást *Pándi Kiss János* készítette.

Fotó: MTI

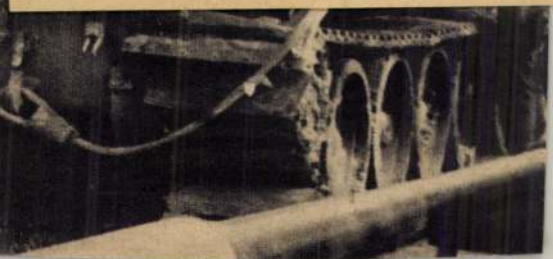

Kádár János jelenlétében felavatták a Gagarin Hőerőművet

Ma felavatták Visontán a Gagarin Hőerőművet. Az ország legnagyobb, 800 megawatt teljesítményű erőművének avatóünnepségén megjelent Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, Bálint József és Katona István, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetői dr. Horváth István, a KISZ Központi Bizottságának első titkára, V. J. Pavlov, a Szovjetunió és Günter Kohrt, az NDK budapesti nagykövete. Részt vett az ünnepségen Borisz Volinov, a Szojuz–5 űrhajó parancsnoka.

A vendégeket az erőmű kapujában *dr. Szekér Gyula* nehézipari miniszter, *Oláh György*, az MSZMP KB tagja, a Heves megyei Pártbizottság első titkára, *Kallós József*, a Gagarin Hőerőmű, *dr. Halász Tibor*, a Mátraaljai Szénbányák igazgatója, *Alakszai László*, a Gagarin Hőerőmű és *Papp Béla*, a Mátraaljai Szénbányák pártbizottságának titkára fogadta.

Ezután **a KISZ-védnökséggel épült erőmű berendezéseit és a Thorez külfejtéses bányát tekintették meg a vendégek,** majd *dr. Szekér Gyula* nagygyűlésen mondott avatóbeszédet. A miniszter kormánykitüntetést nyújtott át az erőmű és a bánya építésében, szerelésében, valamint működtetésében tudása legjavát adó 32 dolgozónak. *Dr. Horváth István* KISZ-kitüntetésekkel jutalmazta a legjobb ifjúmunkásokat, majd felavatta *Pándi Kis János* szobrászművész alkotását, az erőmű udvarán álló *Gagarin szobrot.*

Sokéves földtani kutatások után,

1965 tavaszán kezdték a több mint 12 milliárd forintos beruházást.

Több mint 40 vállalat és sok ország szakembereinek munkája eredményeként *elkészült a Gagarin Hőerőmű, amelyhez a közeli bánya, a Thorez külfejtés szolgáltatja a tüzelőanyagot.* A környék lignitvagyona 200 *millió tonna*, ez 25 évre elegendő. A munkák során az építők 60 *millió köbméter földet mozgattak meg.*

Az avatóünnepségen méltán kapott elismerést az új létesítmény, amelynek nagyságára jellemző, hogy **teljesítménye a hazai villamosenergia-szükséglet negyedét fedezi, s már kétszer annyi villamosenergiát termel, mint 1938-ban az ország összfogyasztása volt.**

Az erőmű két 100 és három 200 megawattos turbógenerátor-blokkból áll, a legkorszerűbb eszközökkel szerelték fel. (Képes beszámolónk a 3. oldalon.)

A Gagarin Hőerőmű látképe. (MTI foto — Kovács felv.)

gathatnak a szerepekben, miért vállalnak ilyesmit? Egy újságíró, a nyugati fogyasztói társadalom kritikájának fogta fel a látottakat, de a rendező, aki alacsony és nagyon kövér, *tiltakozott a magyarázat ellen.*

Extravaganciában tobzódik egy másik olasz rendező-színész is (Ferreri olasz, de A nagy zabálás *francia produkció.*) Ez a másik film, *Carmelo Bene Hamletje*, amelyben a dán királyfinak Oidipus-komplexusa van, Poloniust freudista módon kezeli, a nők pedig többnyire *csak felül vannak felöltözve.* Idegesítő Hamlet ez, de a rendezőnek legalább színes a fantáziája ...

Nem fantázia, hanem különleges szerencse játszott közre, hogy *Philippe Mora* angol rendező munkatársa az amerikai hadsereg archívumában, megtalálta *Hitler* és *Éva Braun* házi filmezésének tekercseit, az első színes kísérleti film nyersanyagon, amelyet az Agfa-cég 1936-tól készített. Ezen a *házimozin* alapszik a *Swasztika (Horogkereszt)* című dokumentumfilm: többnyire Hitlert és Éva Braunt látni a felvételeken, az obersalzbergi hegyi nyaralóban. *A világháború kitörésével vége szakad* a filmnek — hamis történelmietlen beállításban elevenedik meg Hitler és a nácizmus.

Két szép film

A torz indulatok után szerdán egy szovjet és egy amerikai film keltett végre emberi érzéseket. *Ilja Averbach Monológ* című filmjének egy idős leningrádi tudós a főszereplője. Elvált felesége helyett maga neveli fel unokáját, aki mai lány, s akivel az öregedő embernek több kapcsolata van, mint saját, tartalmatlan életet élő leányával. Nincs a filmben semmi pátosz, nincsenek végzetes pillanatok: az élet folyik a maga hol szürke, hol színesebb napjaival, s nem szavaival, hanem hétköznapjaival válik ez a professzor rokonszenves hőssé. Tulajdonképpen hasonló témát dolgoz fel — igen jól — az amerikai film is, amelynek a neves színész, *Paul Newman* a főszereplője. A film címe: *A gammasugarak hatása a margarétákra.* (New-

szen kívüli színészi játék adja. Newman felesége, *Joanne Woadvard* játssza az anyát — a Wusában láthatták a magyar nézők férje partnereként —, olyan meghökkentő természetességgel, amely lenyűgözi a nézőket. Nem lenne meglepő, ha a legjobb női alakítás díját ő kapná. Természetesen, ő is megjelent a bemutatón Cannes-ban.

Sok a jó írás

— Jellemzi-e a filmben bemutatott élet az amerikai életformát?

— A kérdés túl általános — válaszolt Newman. — Azt is mondhatnám: igen, *de a film nem olyan igényű*, hogy az egész amerikai társadalmat reprezentálja.

— Ez a filmje is irodalmi adaptáció. Nem szeretne saját történeteiből írni forgatókönyvet?

— Egyelőre nem. *Annyi jó írást ismerek ...*

— Miért határozott úgy, hogy rendez s nem játszik?

— Mert szeretném, ha a film ismét *becsületes érzéseket* fejezne ki.

Tegnap volt az utolsó versenynap a fesztiválon; egy lengyel és egy spanyol film volt műsoron. Ma estére már csak az eredményhirdetés maradt.

Bessenyei Ferenc, aki az új é szerződött — Ádám Ottó irány Péterrel — Shakespeare Ot kész

VASI FALUMÚZEUM

Szoborkert S

Jó programot ígérnek az ország múzeumai a nyárra. *Zalai látványosság a Göcseji Falumúzeum* negyven népművészeti épülete. Ezekben a lakóházakban, pajtákban, malmokban, kovácsműhelyekben, présházakban megtalálhatja az érdeklődő a környéken mintegy két emberöl-

ZSEBTÉVÉ

Gyermeknapi műsorok

A gyermeknapon a televízió és a rádió meglepetésekkel kedveskedik a kicsinyeknek. A rádióban, a Kossuth-adón május utolsó vasárnap délelőttjén *Gyermekvilág* címmel négyórás műsor jelentkezik. A nemzetközi gyermeknap alkalmából sugárzott *Hangos Magazinban* érdekes epizód a VIII., és a XII. kerületi úttörőőrsök vetélkedője, Budapestről. Ekkor hangzik el a bolgár rádió és televízió szimfónikus zenekarának tolmácsolásában Alekszander Vladigerov: *Piroska* című szimfónikus meséje és a közkedvelt Miska bácsi lemezesládikója is. *Rónay György, Orbán Ottó, Vidor Miklós* és mások versei, *Básti Lajos* tolmácsolásában szórakoztatják a fiatalokat. *Gyurkovics Tibor:* A tanár úr notesza című írását *Rátthonyi Róbert* olvassa fel. *A Dallal, tánccal a világ körül* című összeállításban szovjet, vietnami, mongol, skót, lengyel, román és jugoszláv gyermekkórusok énekelnek. *Csoóri Sándor* és *Juhász Ferenc* vallomásának címe: *Költők, gyerekek.*

A televízióban ismét jelentkezik a *Zsebtévé*, amely ezúttal arra keres választ: érdemes-e az időt sürgetni, ha mindjárt a várva várt születésnapunkat hozhatjuk is közelebb? Ezután *Hókusz-pókusz* címmel vidám esztrádműsort sugároznak. (MTI)

□ JÓKAI ANNA Napok című művéről rendez vitát, a Hazafias Népfront budapesti irodalmi fóruma a Fővárosi Művelődési Házban, május 28-án délután Vitaindítót Gondos Ernő, a Szépirodalmi Kiadó felelős szerkesztője mond.

Hét manó a nagybőgőben

Hét manó elhatározza: visszaadja *Vincasz* elveszettnek hitt szemüvegét, de előbb átalakítják, hogy a fiú őket is láthassa. Ki a hét manó? Hogy kerülnek a nagybőgőbe? Kicsoda Vincasz? Róluk és kalandjaikról szól *Kazys Saja: Kik laknak a nagybőgőben* című mű meséje. A litván író könyve hamarosan megjelenik, rádiófelvétele a minap fejeződött be. A 22 részből álló mesesorozatot *Vass Károly* rendezte.

ndezte LETITIA POPA

MÁNY

Varázsfuvolaja, valamint *Verdi Requiemje*. Könnyűzenei koncertet is tartanak. Az Illés-együttes mutatja be közismert és újabb számait. Augusztus 20-án megnyílik a *vasi múzeumfalu* Szombathelyen, a csónakázótó környékén.

Siófokon a Beszédes József vízgazdálkodási múzeumban a balatoni hajózással, a halászat történetével. ezenkívül a megyében végzett régészeti kutatások tárgyi anyagaival ismerkedhet a látogató.

ESZTERGOM

A Dunakanyar vendégei az esztergomi *Balassi Bálint Múzeumban* Az ezeréves Esztergom című kiállítást, valamint kortárs festőművészek tárlatait tekinthetik meg. A szentendrei Ferenczy Múzeumban a Ferenczy család öt világhírű tagjának alkotásai adnak maradandó élményt. A szoborkert kétholdas parkjában a XX. századi — köztük a mai — magyar szobrászat sok monumentális alkotásának gipszmásolata és tíz eredeti mű kapott helyet. A zebegényi Szőnyi István Emlékmúzeumban — május 26-tól — kéthetenként zenei és irodalmi hétvégéket rendeznek.

□ A SZABAD LÉLEGZET című új magyar filmet vetítik május 30-án, délután a Hazafias Népfront budapesti filmfórumán a Fővárosi Művelődési Házban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Esti Hírlap
1973 MÁJ 25

Pándi Kis János szobrászművész

Ahol a Mátra és az Alföld találkozik...

Lignitre épült erőműóriás

Határidő előtt ✦ Hegyről jön a víz ✦ Gyöngyösi honfoglalók

„Kész a nagy mű, több ezer szorgalmas, tehetséges ember munkája nyomán megépült az erőmű és a bánya." Ezekkel a szavakkal köszöntötte az avatóünnepségre kiadott újság *a Gagarin Hőerőművet és a Thorez külfejtéses bányát.*

Ahol a Mátra és az Alföld találkozik, itt van az ország legnagyobb hőerőműve. Az építők áldozatkész munkájával, a KGST-országok segítségével, határidő előtt épült fel. Ez a vidék eddig másról volt híres. Itt, a hegy lankáinál sorakoznak Visonta, Detk, Abasár, Halmajugra, Domoszló gazdag szőlőskeretjei. Évszázadokon át a föld fölött termett a kincs, mígnem rátaláltak a föld gyomrában is. Lignitre —, sok millió tonnára — leltek a szakemberek, s döntöttek: az egyébként szerény minőségű fűtőanyag jó szolgálója lesz a villamos energiának.

Körbe mennek a bányászok

Halmajugra mellett még látszik néhány ház félig kész alapja.

— *Akik a föld fölötti kincsből éltek, nem nagyon örültek az új fölfedezésnek* — mondja *Oltóssy Rezső*, aki évtizedek óta szerel erőműveket, s ide, a Mátra aljára hét éve került.

A helybeliek, az ősi hagyományt, a bortermelést őrzők táborában kétszer támadt meglehetősen nagy ijedelem. Először akkor, amikor meghallották: a legvastagabb, a legértékesebb lignitvagyon Visonta község főtere alatt húzódik. Volt is olyan elképzelés, hogy Halmajugra mellett építik fel az új Visontát, a régi a bányáé lesz. Ekkor ásták ki a ma is látható házalapokat. Ám az itt lakók tiltakozására a szakemberek *elvetették a tervet*, s „V" alakban, a községet körülölelve haladnak majd a bányászok.

A második ijedtség az első kazán elkészülte után söpört végig a környéken. Amikor kifúvatták a kazánt, olyan fülsiketítő zaj lepte meg a hatalmas völgyet, hogy a lovak az istállóban ijedten húzták be a nyakukat, a kutyák a földre vetették magukat, s az emberek még Hatvanban is hallották a rémes hangot.

Toronyház, víkendház

— *Sokáig féltek a környék lakói a kazánhangtól, s kérdezgették, mikor készül el az újabb berendezés* — mondja kísérőm. — *Az ötödik kazán felépítése után éppen Markazon jártam.* Egy ház kertjében a gazda a létrán állt, a fát metszette, a hároméves kisfiú biciklizett. Egyszerre felbúgott a kazán. Fúvattak. A férfinak szeme se rebbent, a gyerek nyugodtan kerékpározott tovább. Így változik a világ.

A Mátra világa valóban változik. A heggyé nőtt meddő közelében a föltárt lignit várja a csákányt, nem messze szőlőskertek húzódnak. Markaznál *mesterséges gáttal átvágták a völgyet.* Ide hozza a Benepatak és a többi a hegyről a vizet az erőműnek. A mesterséges tó körül a földet fölparcellázták, itt az erőmű dolgozói *hétvégi házakat építenek.*

Nemcsak a táj, az emberek is változtak. Építők, szerelők éltek itt éveken át. Volt olyan idő, amikor csaknem hatezren. Az ország vándorai lassan már szedelőzködnek, talán Leninvárosba, talán Százhalombattára mennek. *Maradnak az erőművesek,* akik közül sokan nemcsak új munkahelyet, lakhelyet is találtak. Az ország sok helységéből költöztek *Gyöngyösre,* összesen négyszáz család. S talán az sem véletlen, hogy az új erőmű dolgozói lakják a 19 emeletes, a város küszöbén magasodó toronyházat.

Korszerű műszerek a vezérlő teremben.
(MTI fotó — Kovács felv.)

A felszíni lignitbánya.

Következnek a hétköznapok

A visontai erőmű, míg épült, az ország dédelgetett gyermeke volt. Gsodájára jártak az emberek, nagy tudású professzorok, diákok jöttek az egyetemekről, s ellátogattak ide a turisták, akik kíváncsiak voltak, hogyan készül egy ilyen óriás.

— Tudjuk, ezután kevesebben érdeklődnek majd. Így van rendjén, a saját lábán kell megállnia, ha felnő a gyerek. A mai ünnepség után következnek a hétköznapok.

Horváth István

skolát, házat

hető válaszfal

ányoznak

telepen.

y, 490 néző befogadására al-
a- kalmas, 1500 négyzetméte-
res alapterületű mozi *a fő-*
az *város egyik legszebb film-*
le *színháza lesz.* Szeptember
re 1-re készül el könnyűszer-
át- kezetes technológiával a
il- belkereskedelmi szakisko-
k- la az Ecseri úton, s decem-

RÉGI GÉPHEZ IS

Alkatrész kávéfőzőhöz

Az idei BNV-n is kiállította termékeit az Autofém Ktsz. A bemutató sok látogatót vonz. Nemcsak a népszerű kávéfőzők — a Pluto, a Suvenir és a többi —, a praktikus, modern villanyvasalók is sikert aratnak. A ktsz vezetői elmondták, hogy a közönség kívánságának megfelelően olyan típusú kávéfőző tartozékot készítenek, amellyel, kevesebb kávé felhasználásával a régebbinél jobb minőségű duplát főzhető. Az új tartozék a régebbi főzőkbe is beépíthető, bárki otthon átalakíthatja készülékét. Most szabadalmaztatják, s a hivatalos eljárás után megkezdik a sorozatgyártást.

Vidám hétvége a repülőtéren

A hét végén ének és zeneszótól lesz hangos a pesthidegkúti repülőtér: itt rendezi meg az MTS Budapesti Tanácsa *a centenáriumi, ifjúsági és természetbarát találkozót* a főváros társadalmi és tömegszervezeteivel közösen. Szombaton délig sátorváros épül a repülőtéren, minden kerü-

HUNGAROFRUCT, COOPTOURIST ÉS TÁRSAI

Jól gazdálkodtak a szövetkezeti vállalatok

MA DÉLELŐTT ELNÖKSÉGI ÜLÉS A MÚLT ÉVI EREDMÉNYEKRŐL

A Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa *mára* összehívta elnökségi ülését, hogy számot adjanak az országos szövetkezeti vállalatok 1972. évi működéséről, és több más, a szövetkezeti mozgalommal kapcsolatos munkáról. Megvitatják a soron következő feladatokat is.

A fogyasztási szövetkezetek legutóbbi, VII. kongresszusának határozatai alapján alakult ki az országos vállalatok munkája — hangoztatja a jelentés bevezetőben.

Az országos szövetkezeti vállalatok többségének gazdasági fejlődése tavaly meggyorsult.

A vállalatok árbevétele együttesen átlag *12,6 százalékkal* emelkedett, s elérte a 17,8 milliárd forintot. Az országos vállalatok — köztük a Herbária Gyógynövényforgalmi Vállalat, az Országos Méhészeti Vállalat, a VOSZK Kereskedelmi Ipari és Szolgáltató Szövetkezeti Vállalat tavalyi nyeresége — *747 millió forint* volt. A belkereskedelemben működő szövetkezeti vállalatok — például a ZÖLDÉRT —, az áruellátás nehézségei mellett is elismerésre méltó erőfeszítéseket tettek a főváros lakosságának kiegyensúlyozott ellátásáért. S ez százezreket érint, hiszen például a ZÖLDÉRT forgalma a főváros zöldség-gyümölcs, és burgonyaellátásában 55 százalékot képvisel, értéke tavaly meghaladta a *két és fél milliárd forintot.* Az élelmiszergazdaságban működő szövetkezeti vállalatok közül a Herbária árbevétele 12 százalékkal, exportból származó bevétele pedig 42,4 százalékkal emelkedett.

A szövetkezeti külkereskedelmi vállalatok — a Hungarofruct, a Hungarocoop és a MAVAD — a múlt évben tovább növelték exportjukat. Kivitelük együttesen

1971-ben 13.1 százalékkal, tavaly már 23 százalékkal növekedett.

Külön elismerés illeti a Hungarofructot a Szabolcs megyei *almaexport* eddiginél jobb megszervezéséért. Gazdasági munkájukat nagyban elősegítette a hűtőházi rendszer fokozatos kiépítése. A Hungarocoop a forgalom emelését külföldi piacok bővítésével, a termelőkkel és a vevőkkel kialakult jó kapcsolatuk alapján érte el. A MAVAD árbevétele elérte az 530 millió forintot, ezen belül egy esztendő alatt 34 százalékkal emelkedett a vállalat élővadexportja.

Ami a szövetkezeti szolgáltató vállalatokat illeti: tavaly eredményesen fejlesztették kapcsolatukat a szövetkezetekkel. Egyebek között sokat fejlődött a *Cooptourist.*

A külföldi állampolgárok beutazásának megszervezéséből származó bevétele az előző évhez képest csaknem másfélszeresére növekedett.

A legnagyobb forgalmat a szovjet, bolgár, lengyel, osztrák, NSZK-beli, francia és skandináv turisták bonyolították le.

(cs. b. j.)

RA

lackok

ges napfelkelte

é- került, egyetlen mesterséá- ges nap sem indult meg,
l- a folyamat *nem vált ön-*
t- *fenntartóvá.* Kiderült, hogy
1? a legnehezebb vízatommagok (tricium), vagy két
)- deutériummag fúziójakor
- keletkezett 500 millió fo-
t" kos hőmérséklet egyáltalá-
ll ban nem a mágneses pa-
g lacknak, hanem a plazmá-
nak árt. Ha a vákuumba
belövellt plazma a falat
éri: „meghal", mert *lehűl,*
és visszaszerzi elektronját;
semleges atom keletkezik,
ez pedig már nem képes
„meggyulladni". (Szerencsére, mert ha ez nem így
lenne, akkor az egész Föld
dezintegrálódna.)

BŰVÖS HATÁR

Hol van hát a hiba? Például nem elég sűrű a plazma, vagy a palack belsejében nem elég ritka a vákuum. Vagy talán még nehezebb a mágneses tér stabilizálása. Mindenesetre e három feltétel teljesülése létrehozhatná a *mesterséges napfelkeltét.*

Az 1955—57 után épített új termonukleáris berendezések: az angol Sceptre, a szovjet Alfa és Tokamak stb. A legutóbbi közlések szerint az Alfaberendezés 0,05 másodpercig már működött, és a bűvös határ közelébe került, amely 1 másodpercnek tekinthető. Ha ezt elérik, megvalósulhat az álom: a szabályozott fúziós folyamat megindul. S mert nyersanyag, azaz víz van elég, örök időkig elegendő energiaforrásunk lehetne.

Gauser Károly

TBT, TFT és TKT

típusú

targoncagörgők, gumizott kerekek és bútorgörgők

nagy választékban kaphatók a

VASÉRT

25 ÉVES

1. sz. boltjában

Budapest VIII., Üllői út 32.

PÁNDI KISS JÁNOS

NÉPSZAVA 1979. dec. 7.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Pándi Kiss János szobrai Pándon

Szülőfalujába érkezett vissza, művek egész sorával *Pándi Kiss János*. Hármat végleg ott is hagyott a művelődési házban — adományként.

A művész szobrászainak idősebb nemzedékéhez tartozik. 1905-ben született Pándon. Édesapját, aki egyszerű földműves volt, korán elvesztette. Meg is örökítette szülőfaluja hősi emlékművén, ahol mint első világháborús katona búcsúzik feleségétől. Nincs ebben a gesztusban semmi pátosz, álheroizmus, amit kora követelt tőle 1939-ben, csak egyszerű emberség és békevágy. A bronzszobor eszméje a II. világháború pillanatában leleplező erejű figyelmeztetés. Ugyanez a meghittség jellemzi a pándi temetőben látható fémdomborításait, melyekkel édesanyja emlékét és a Gáspár család sírját dúsította szobrászi elemekkel.

Pándi Kiss János egyébként olasz iskolázottságú szobrász. Először itthon, az Iparművészeti Iskolában tanult, Lux Elek vezetésével, majd 1925-ben Itáliába megy, és Aurélio Mistruzzi, továbbá Agnelo Zanelli műhelyében dolgozik. Végül Rómában telepszik meg. 1939-ben tér vissza Magyarországra, azóta a Százados úti művésztelepen él. Gyűjteményes anyaggal a Műcsarnokban, a Pesterzsébeti Múzeumban és Debrecenben, a Déry Múzeumban mutatkozott be.

„Stílusa a klasszikus hagyományok korszerű átírásán alapszik" — írja róla egyik méltatója, mostani tárlatának gondozója, *Szabó Éva* pedig megjegyzi, hogy műveiben *„a realista látásmód és az olaszos szellem hajlékonysága, könnyedsége ötvöződik"*. Mindez abból is adódik, hogy olaszországi tartózkodása idején alaposan tanulmányozta a római portrészobrászat és az etruszk plasztika valósághűségét, elegáns vonalvezetését. Az itt szerzett ismereteket a szobrászi fogalmazás érzékenységével párosítja munkáiban; műgondja a témaválasztástól a cizellálásig terjed.

Embersége is példás. Tsz-pártolótag Törökbálinton, és tiszteleti tagja a Landler Jenő Járműjavító egyik szocialista brigádjának. Az egyszerű emberekkel való szolidaritása abban is megnyilvánul, hogy szobrainak közérthetőségét összekapcsolja a legmagasabb fokú formai igényességgel. *„Hajógyári munkás"-a* Budapesten, *„Diszkoszvető"-je* Sajószentpéteren áll; *„Jövendő"* című aktját a Dagály fürdőnél állítják fel közelesen.

Mértéktartás és arányérzék jellemzi egyfelől, másfelől az élet szépségébe vetett hit. Minden szobra ezen elvek csöndes fokozása, akár a *„Fülöp-szigeti férfi"* fejét billenti érdekesen, akár a gondolkodás közegét érzékelteti mélyen magába mélyedő *„Pihenő"-jében*. Minden gesztusából a *mesterség tisztességét* érezzük. Alapossága finomságokat tár fel édesanyja portréjában csakúgy, mint Lenin alakjában, akiben a megfontolt vezetőt hangsúlyozza. Derű, megnyugvás és határozottság árad portréiból, míg alakos kompozícióiban a klasszikus formák továbbgondolása a domináns elem.

Fő erénye az *állandóság*, amely a minőség egyenletességét építi munkáiban. Érmei színházról, sportról, csillagászatról közölnek intim vallomásokat, s kiváló embereknek állítanak méltó emléket.

Pándi Kiss János *becsületes művész*. Műveivel szolgálni akar, az a törekvése, hogy a minőség tökélyét érthető hangnemben valósítsa meg. Elért eredményeinek ez az etikai alapja.

Losonci Miklós

Az alumíniumipar következő évi tervei

Kiemelkedő eredmények 1979-ben

A belföldi kereslet kielégítése, az elérhető legnagyobb devizabevétel az exportból, magasabb feldolgozási fokú félgyártmányok és készáruk eladása — címszavakban így foglalhatók össze az *alumíniumipar* jövő évi tervei. Az iparág idei termelése csaknem 9 százalékkal növekszik, dollárelszámolású exportja pedig, az egész ágazatot figyelembe véve is, *kiemelkedő*. Eredetileg 160 millió dollár bevételre számítottak, de ezt megtetézik még 5—6 millióval, mint azt egy közelmúltban lezajlott igazgatói értekezleten bejelentették. Különösen akkor minősíthető kimagaslónak ez az eredmény, ha hozzátesszük: az 1979-es tőkés export *két és félszerese* az 1975. évinek.

A *Magyar Alumíniumipari Tröszt* vállalatai jövőre 6,5—7 százalékkal több terméket állítanak elő, mint az idén. Az exportbővítő hitelekből származó beruházások belépésével pedig, tovább emelik kivitelüket: a legóvatosabb becslések szerint is *elérik a 170 millió dolláros* bevételt.

Gondokat az alumíniumipar számára 1980-ban *elsősorban* a *bányászat* jelent. Ebben az évben ugyanis elmaradtak a beruházások kivitelezésében, s ez veszélyezteti az új bányanyitásokat. *Felzárkózás az eredeti ütemtervhez*, ez lesz az építők 1980-as feladata, hiszen a belépő új aknáktól, a *Bitó II-től*, a *Halimba III-tól*, a *Deáki* üzemtől várják a termelés növeléséhez szükséges többletbauxitot.

A kohászatban egy 100 ezer tonnás alumíniumkohó építésének lehetőségeit vizsgálják. A döntés sürgős, hiszen a meglevő inotai kohó teljesítményét bővítéssel is csak *1700 tonnával* tudják növelni, a jövőre befejeződő beruházás eredményeként. A Székesfehérvári Könnyűfémműben a következő esztendőben fejeződik be a *meleghengerállvány* rekonstrukciója. Ugyancsak 1980-ban újítják fel a *hideghengerállványt*, helyezik üzembe a *tekercslágyítót* és a *tuskóhevítőt*, valamint a minőséget javító *zsírtalanítóberendezést*. Bővül a *présmű* és a *préskovácsüzem* termelése is.

A jövő évtől az alumíniumtömb ára csaknem duplájára, a félgyártmányoké *57—60* százalékkal emelkedik. Alumíniumfogyasztásunk világviszonylatban is számottevő, s növekedési üteme, ellentétben más országokkal, nálunk *a világpiaci árrobbanást követően is töretlen marad*. Az új termelési ár, jobban ösztönzi majd a fogyasztókat — az alumínium legnagyobb felhasználóit: a kábel-, az edény- és tömegcikk-, a csomagoló-, az építőipart — a takarékosabb gazdálkodásra.

B. M.

Gyorsfénykép a fotócikk-ellátásról

Gyorsult a szemüveg-készítés
Kedvezményes karácsonyi vásár

Gazdag az Ofotért karácsonyi árukínálata, amit az is bizonyít, hogy éppen most, a csúcsforgalom napjaiban rendeznek szont a gyógyszemüvegek készítése. Az Ofotért új laboratóriuma már teljes kapacitással működik, és a vezérigazgató kijelen-

eredményei biztatóak. Így oldják meg napokon belül például *a szobai hőmérők* dolgát: az idáig hiányzó cikket *alkatré-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 349-726

Pándi Kiss János szobrász-művész

1981 JÚN 6

PEST MEGYEI HÍRLAP

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

1021

Bronzba álmodott valóság

Pándi Kiss János szobrait és érmeit láthatja a közönség június 21-ig a Pest megyei Művelődési Központban, Szentendrén. A nagyszabású életmű-kiállítás ma nyílik meg.

Különös, nagyvonalú ív — mely 1905-től napjainkig terjed — *Pándi Kiss János* művészi pályája. A sors egy kis pándi pásztorgyereket juttatott el országos és kontinentális hírig, megbecsülésig.

Római akadémia

Elmondhatjuk; minden klasszikusan nyugodt, méltóságteljes életművében. Következetes küzdelem eredménye. Nem siet, nem késik. Minden műve hiánytalan — az elkészült alkotás lehetőségeinek felsőfoka. Ez a belső érettség nem véletlen. Műtermének szögletében Michelangelo néz ránk egy sokszorosított domborműben. Ő a példaképe Pándi Kiss Jánosnak abban, hogy a szoborban csak képességeinek maximumát fogadhatja csak el. Művészetének ez az aenigmája, állandó jele.

1905-ben született Pándon, és az Iparművészeti Iskola elvégzése után a római akadémián képezte magát tovább, s ahogy a katalógus előszavában *Pogány Ö. Gábor* megállapítja — *„a képzőművészet klasszikus emlékeinek a házája döntő befolyást gyakorolt szemléletére, egész munkásságára"*. 1925-től 1939-ig tartózkodott Itáliában, ahol több síremléket és épületplasztikát készített. Itthon is több köztéri alkotását avatták fel, — így többek között a „Jövendő"-t Budapesten, továbbá „Hajógyári munkás"-át.

Szobrászi üzenet

Tehetsége igazán a felszabadulás után bontakozott ki, s ahogy *Tasnádi Attila* írja, — plasztikai tevékenysége sokoldalú lett, skálája az éremtől a monumentális alkotásokig terjed". Myron után is megoldott, új elemeket tartalmazó „Diszkoszvetője" és „Integető lánya" Sajószentpéter és Komárom környékét szépítik. 1960-ban a Műcsarnokban, nemrég Pándon mutatta be az elmúlt évtizedek figyelemre méltó szobrászi termését.

Tempóját az alkotás határozza meg, az irányítja. Nem siet, nem késlekedik; megoldja elgondolásait. Innen, — hogy először a szakmai biztonság ragadja meg a szemlélőt, később, hosszabb elemzés után feltárul a szobrászi formálás számtalan finomsága. Olyan egyszerűség ez, mely nem tűri a fölösleget. Ebből a tényből másik érték születik. Az, hogy minden műcsoportjából kiválik egy, amely még érdekesebb, izgalmasabb. Ilyen értelemben a jó érmek között az egyik legjobb az, amelyet dr. Sántha Kálmánról mintázott. Valahány portréja hordozza az eredeti modell teljes habitusát, mégis a Lumumba-arcmás, a Szabó Lőrincről, Pogány Ö. Gáborról, Benkt Amanról és „Anikó kislányá"-ról készült szobra a legkülönb. Tekintetükön megjelenik a mosoly, a mosoly bizonyos hányada. Ez maga az emberi minőség, állapot, — szobrászi közlés, üzenet.

Őzek csoportja

A szobrászi formálás minden fázisában lelkiismeretes, — különös érzékenységgel álmodja meg az *„Őzek" csoportját*, s hallatlanul szigorúan mintázza meg tömör szerkesztéssel. Annál inkább dicséretes ez, mert Constable és Courbet sem tudta az őzet maradandó festői motívummá növelni. Az Ózdbolyra került „Két őz" és a műteremben látható ötös csoport e témában kimagasló a szobrászi lelemény intenzitása és szívóssága révén. Az élet sok jelenségét sűrítette plasztikává; parasztokat, gyerekeket, lányban felmutatott „Tavasz"-t, — „Fürdőző" klasszikus vonalvezetésű és értékű alakját.

Annak külön örülünk, hogy Pándi Kiss János szülőfaluját két nagyméretű bronzszoborral ajándékozta meg, mely a szentendrei kiállításról Pándra kerül, ahol augusztus 20-án avatják. Emberi tisztességből felemeli az őt felnövelő tájat művészetének, humánumának ezen nagyon mély és tiszta gesztusában. Akaratlanul is önmagát, életművét.

Losonci Miklós

Fürdőző (bronz)

törzsgárdisták, ami azt jelenti, hogy több mint tíz éve dolgoznak az OTP-nél.

— Mit talál jónak, szépnek a munkájukban?

— Azt például, hogy *emberekkel kell foglalkoznunk.* A járásból is, de a városból előbb-utóbb csaknem mindenki betér az OTP-fiókba. Nagyon sok embert ismerünk személyesen. De az egyszer látott ügyfélhez sem lehetünk ridegek. *Gyorsan és pontosan kell dolgoznunk,* de azért jut idő arra is, hogy egy-két közvetlen, személyes jellegű mondatot váltsunk. S még az is érdekes a mi munkánkban, egy ilyen közepes nagyságú OTP-fiókban, hogy gyakran kell egymást helyettesítenünk, s így többféle munkakörben szerzünk jártasságot.

A Takarék brigád bonyolítja az ügyfélforgalom nagyobb részét. Ők foglalkoznak ugyanis a takarékbetét-gyűjtéssel, a tanácsi- és a csekkszámlakezeléssel, a valutaváltással, a totó-lottószelvények értékesítésével. Majdnem mindegyik munkaterület bőven kínál súrlódási lehetőséget. *Rájuk azonban még senki sem panaszkodott, dicséretet viszont annál többet kaptak.*

— A brigád gazdasági vállalásai, illetve a vállalások teljesítése és többszöri túlteljesítése a szentendrei OTP-fiók feladatainak valóra váltásában meghatározóak voltak. Ez pedig nem kevés. Az V. ötéves tervidőszakban a fiókok közötti versenyben a szentendreiek egyszer harmadikak, kétszer elsők lettek. Tavalyi munkájukkal most is elnyerték Pest megyében

A vállalt 108 ifjús
lyett 169, a 3100 t
szelvény helyett 4
borítékos sorsjegy
A kongresszusi és
lási munkaversen
gád minden egyes
leten átlagosan 13
túlteljesítést ért el

Persze, mint a t

Az ötnapo

Mi lesz a menetrenddel?

AZ ÖTNAPOS munkahét bevezetése természetesen azt is jelenti, hogy a rendeletekben előírt helyeken a munkanapok meghosszabbodnak. S ez a tény a munkakezdéshez és -befejezéshez igazított *helyi autóbuszjáratok menetrendjében, valamint távolsági munkásjáratok menetrendjében is óhatatlan változásokat követel.* Rendelet mondja ki, hogy a közlekedés menetrendjét a megváltozó munkaidőhöz kell igazítani, s azt is, hogy ezt mindenütt egyeztetni kell az üzemek vezetőivel. Csakhogy ahány üzem, annyiféle az elgondolás. Vannak olyan vállalatvezetők, akik a velük egy telephelyen működő másik vállalattal sem hajlandók a jövőbeni munkakezdést és -befejezést összehangolni. És van nálunk egy olyan „babona" is, amely szerint műszakot kezdeni és befejezni csak kerek órakor lehet. Így pedig sehogyan sem jön ki a 20, 30 vagy 45 perces többlet. Bár ha

való a másik két nap, a *hosszú hét vége* buszjárataival. Annyi már biztosnak látszik, hogy hétvégeken mintegy kétezer kocsit tud a szabadnapos dolgozók rendelkezésére bocsátani a Volán, vagyis egész autóbusz-állományának egynegyedét. Itt is az az első lépés, hogy *felmérjék az igényeket.* Lesznek helységek, ahol sok kocsi szabadul fel, s mások, ahol a hétköznapinál több buszra lesz szükség. Különösen áll ez a helyközi járatokra, amelyek némelyikét *mentesítő kocsikkal* kell majd megerősíteni. A Volán-tröszt most azt ajánlja vállalatainak, hogy a hosszú hétvégeken adjanak 10—15 százalékos kedvezményt a külön járati díjakból. Szó van például arról is, hogy előre olcsóbban lehet majd megváltani a jegyeket és kirándulócsoportoknak is nyújtanak külön kedvezményt. Mindez azonban ma még csak elképzelés, s egy sereg tényezőtől függ, hogy mi valósul meg belőlük, amikorra sor kerül az ötnapos munkahét, azaz a kétnapos hétvége bevezetésére. Nem utolsósorban az is befolyásolja ezt, hogy a vállalatok szándékoznak-e hét végén csoportokat indítani saját üdülőjükbe, illetve hétvégi házaikba és táboraikba.

Mert érdemes lenne *charter-szerű járatokat indítani* az ország autóbuszvonalain, meghatározott indulási és érkezési idővel, ha a két időpont közötti órákat, egy-másfél napot kikapcsolódásra, felfrissülésre felhasználni kívánó dolgozók megtalálhatnák a kirándulóhelyeken mindazt, amit keresnek. Tehát: igényeiknek, érdeklődésüknek megfelelő programokat, kulturált, de megfizethető árú szállást és étkezést.

A Volán — korántsem jótékonysági akcióként, hanem jól megfontolt üzleti, de egyben népgazdasági érdekből is — „benne volna" ilyen akciókban. A szállodai és vendéglátó-vállalatok vezetőinek, közgazdászainak sem ártana elgondolkozni azon, hogy egy-egy ilyen hét végi olcsó akció mennyire lenne hasznos a vállalatuknak, a népgazdaságnak.

PERSZE, sok gondolkozásra *nincs idő.* Az ötnapos munkahetet, a kétnapos hét végét előreláthatólag sok helyen már júliusban bevezetik. Addigra fel is kell készülni az új tennivalókra. Ami pedig a különböző álláspontok rugalmasabb egyeztetése nélkül aligha sikerülhet.

Várkonyi Endre

SAJTÓFIGYELŐ

1 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-743, 349-736

Pándi Kiss János
szobrászművész

KISALFÖLD
1981 OKT 28.

1021

■ A Pest megyei Pándon felállították a közelmúltban elhunyt Pándi Kiss János szobrászművésznek, a falu szülöttének „Integető" és „Korsós nő" c. szobrát. A képen: a „Korsós nő" c. szobor.

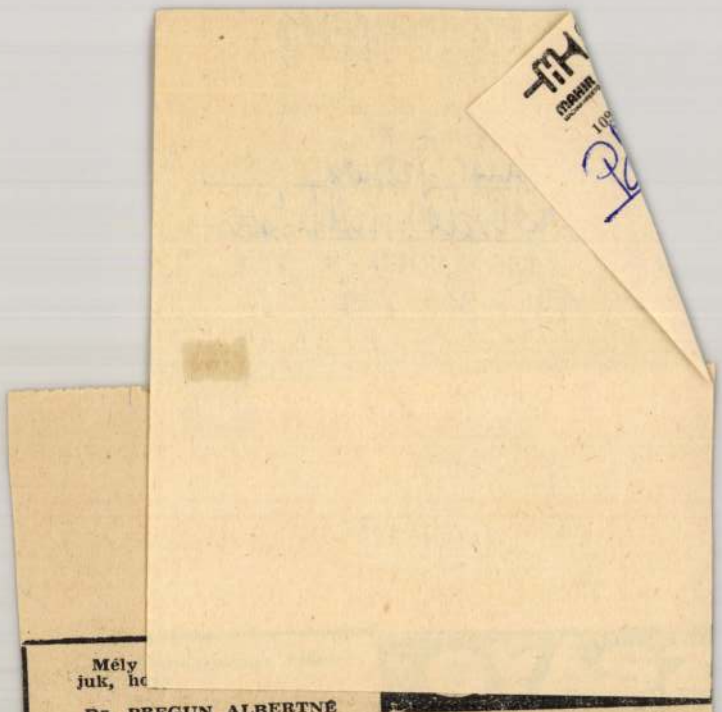

Mély
juk, ho

Dr. PREGUN ALBERTNÉ
sz: Dr. Gombos Margit
főorvos

1981. október 24-én, életének 53. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése 1981. október 30-án, 15.15 órakor lesz a győr-nádorvárosi köztemetőben. Minden külön értesítés helyett.

A gyászoló család

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen drága férjem, édesapánk, testvérünk

CSERHALMI ANDOR
ny. tanácsi tisztviselő

1981. október 25-én tragikus hirtelenséggel 70 éves korában elhunyt. Temetése október 29-én 1/412 órakor lesz a győr-nádorvárosi köztemetőben. A részvétnyilvánítás mellőzését kérjük.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága jó férjem, testvérünk, sógorunk és papánk

KÁLLAI MIHÁLY
ny. MÁV főellenőr

1981. október 26-án, 62 éves korában elhunyt. Temetése 1981. október 30-án, 11.30 órakor lesz a győrszentiváni temetőben. Részvétnyilvánítás mellőzését kérjük. Minden külön értesítés helyett.

Bánatos felesége
és a gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik szerették és tisztelték, hogy

özv. ANGYAL PÁLNÉ
sz: Major Etel

életének 80. évében súlyos betegségben 1981. október 7-én elhunyt. Temetése október 29-én 13 órakor lesz a győrszentiváni temetőben.

Gyászoló testvére
és a rokonság

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, drága jó édesapánk

MUSZÁJ LÁSZLÓ

október 23-án 47 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése október 28-án, szerdán 14.30 órakor lesz a soproni Pozsonyi úti temetőben. Minden külön értesítés helyett. Részvétnyilvánítás mellőzését kérjük.

A gyászoló család

Hálás szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik felejthetetlen halottunk, férjem, édesapánk, apósom, nagyapánk

SZÜCS FERENC

temetésén részt vettek és fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 349-726

Pándi Kiss János
szobrászművész

MAGYAR IFJÚSÁG

1981 SEP 25

Pándi-szobor Pándon

A közelmúltban elhunyt Pándi Kiss János két alkotását állították fel a Pest megyei községben, Pándon. A két szobor, az „Integető" és a „Korsós nő" a művész szülőfalujának utcáit díszíti.

zijáték

zösen a Szavak piacán
ban. A megjelenéshez t
azon túl, hogy minden
szeretné előbb-utóbb nyo
létrehozott.

A „hírös város" újjászer
időben az Aranyhomok,
marék parázs című kötet
Forrás folyóirat szépir
szeti műhelye jóvoltából
ribb bizonyításra. A sze
a kiadói munka sem vál
deje követik egymást ki
sokkal a Forrás Könyve
Tanács anyagi támogatás
darabja a Szavak piacán.

Hatvani Dániel szerkesz
tológia 70-es években
rolja mind a négy fiata
verssel, fényképpel és n
sal lépnek közönség elé.

MAGYAR HÍRLAP

Előfizetési díj egy hónapra 25,– forint. Előfizethető a lapkézbesítőknél, bármely postahivatalban és a posta hírlapüzleteiben. Külföldön a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat kirendeltségei és bizományosai terjesztik.

POLITIKAI NAPILAP

1972. AUGUSZTUS 1. KEDD

Szocialista országok pártvezetőinek baráti találkozója a Krímben

(TASZSZ) A Krímben 1972. július 31-én találkozót tartottak a szocialista országok kommunista és munkáspártjainak azon vezetői, akik rövid üdülésre érkeztek a Szovjetunióba.

A találkozón részt vett: *Todor Zsivkov*, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, a Bolgár Népköztársaság Államtanácsának elnöke, *Gustáv Husák*, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, *Edward Gierek*, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, *Kádár János*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, *Jumzsagijn Cedenbal*, a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottságának első titkára, a Mongol Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, *Erich Honecker*, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának első titkára, *Nicolae Ceausescu*, a Román Kommunista Párt főtitkára, a Román Szocialista Köztársaság Államtanácsának elnöke, *Leonyid Brezsnyev*, a Szovjetunió Kommunista Párt Központi Bizottságának főtitkára, *Nyikolaj Podgornij*, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke.

A találkozó során gyümölcsöző véleménycserét folytattak a szocialista és a kommunista építő

A kommunista és munkáspártok vezetőinek találkozóján a teljes kölcsönös megértés és a nézetek egysége nyilvánult meg minden megvitatott kérdésben. A találkozó szívélyes, baráti hangulatban folyt le.

A találkozón részt vett még: *K. F. Katusev*, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára, *A. A. Gromiko*, és *K. V. Ruszakov*, az SZKP Központi Bizottságának tagjai, *A. I. Blatov*, az SZKP Központi Bizottságának felelős munkatársa, *R. Frelek*, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága titkárságának tagja, *M. Balev*, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja, *C. Mitea*, a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja, *W. Eberlein*, a Német Szocialista Egységpárt Központi Revíziós Bizottságának tagja.

Az SZKP Központi Bizottsága ebédet adott a találkozó résztvevőinek tiszteletére.

Észak-Írország

Brit katonák a zárt övezetben

Patak Károly, az MTI londoni tudósítója jelenti:

Az angol csapatok hétfőn hajnalban megtámadták Belfast és Londonderry barikádokkal elzárt kerületeit. Egy hétig tartó csapatösszevonások, nagy páncélos erők átdobása után a 21 000 főre felduzzasztott alakulatok négy órakor hatoltak át a republikánus érzelmű lakosság és az IRA ideiglenes szárnya által gyakorlatilag önállóvá tett belfasti Ballymurphy, Andersonstown, New Lodge és Ardoyne kerületek határai mögé, Londonderryben pedig a ma már világszerte emlegetett Bogside és Creggad negyedbe, az úgynevezett *„szabad Derrybe"*.

A brit katonai erők helikoptereket, páncélozott csapatszállító járműveket és Centurion harckocsikat vettek igénybe. A bevonuló katonák hozzáláttak az IRA „provói" által emelt műszaki zárak eltávolításához. *Földgyalukkal takarították*

(Folytatása az 5. oldalon)

Budapesti munkaerőmérleg

Negyvenhatezer munkahely vár betöltésre a fővárosban

nyilván. Az állami iparban 21 370, a szövetkezetiben 2956 az üres állások száma. Az építőparban 7452, a mezőgazdaság területén 1139, a szállításnál és a hírközlésnél 4749, a kereskedelemben 4929, a lakásszolgáltatási vállalatoknál pedig 3350 a betöltetlen munkahely.

Az elemzésből kiderül, hogy *az iparon belül* a gépiparban a bejelentett és nyilvántartott üres munkahelyek száma 8723, a könnyűiparban 5913, az élelmiszeriparban 2162, a vegyiparban pedig 2104. Nyolcszáznál több új munkaerőre tart igényt a villamosenergiaipar és a kohászat.

A szocialista ipar közel tízezer *szakmunkásnak* biztosítana elhelyezkedési lehetőséget. A legjobban keresett szakma a lakatos, 1790 munkahelyre keresnek ilyen végzettségű szakmunkást, a gépipar 1100, a könnyűipar 219, a vegyipar 164, az élel-

(Folytatása a 3. oldalon)

betegség
n, 74 éves
Gorbach
Az első vi-
okkantként
égzettséget
szerepet
politikai
között a
fias front
inyi parla-
tagja volt.
a fasiszták
rba vetet-
au és Flos-
45 óta volt
parlament-
Néppárt
ő politiku-
t. 1961-től
ria szövet-

T

min, Ugan-
öke és mi-
s adatokat
aditól, az
ugandai
megbízó-
— az or-
ió ameri-
s tevéken-
onatkozóan.
nök figyel-
tővetet: ha
hogy CIA-
ykednek az

országban, ez komoly hatással lehet Uganda és az Egyesült Államok közötti viszony alakulására. A nagykövethez intézett szavaiban Amin felszólította az Egyesült Államokat, hogy azonnali hatállyal vonja ki fegyveres erőit Vietnamból, továbbá elítélte az Egyesült Államokat azért, mert katonai bázisokat épít ki az afrikai kontinensen.

OLASZ SEGÉLY MÁLTÁNAK

(Reuter) Az olasz szenátus külügyi bizottsága jóváhagyta, hogy a kormány 3800 millió líra államsegélyt nyújtson Máltának — közölte hétfőn Málta római nagykövetségének szóvivője. Az olasz államsegély felajánlásának nagy szerepe volt a máltai angol támaszpontok fenntartásában. Mint ismeretes, *Mintoff* miniszterelnök kormánya hosszú tárgyalások után végül évi 14 millió font bérleti díj ellenében engedélyezte a szigeten levő angol támaszpontok további fenntartását. Az olasz államsegély ezenfelül mintegy 2,5 millió fontot juttat a szigetországnak. A parlament két házának még ratifikálnia kell az államsegélyről szóló dokumentumot, de a máltai követség szóvivője szerint ennek valószínűleg nem lesz akadálya.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hírlap

Pándi Kiss János

Segít a népfront

Alkotó viták a tanácsi bizottságokban

„A bizottságok? Azok üléseznek és ezzel kész. Hosszan vitatkoznak egy-egy problémáról, s az vagy megszűnik, vagy marad továbbra is probléma." „Bizottságok? Szép számmal vannak. Szó, szó, szó."

Igazak lennének a fenti, és a fentiekhez hasonló — még ma is nem ritkán elhangzó — vélemények? Aligha. Már maga az általánosítás megkérdőjelezi igazságukat. Mert lehet véleményt mondani erről, vagy arról a bizottságról, de „a bizottságokról", így általánosítva egyértelműen állítani valamit, enyhén szólva kétes értékű vállalkozás.

A *tanács bizottságaival* a tanácstörvény külön fejezetben foglalkozik. Ez a körülmény nagyon sokat jelent. A tanácsi munka két évtizedes tapasztalatainak összegezése azt mutatja, hogy a tanács bizottságai annak idején helyes célok érdekében jöttek létre, és összességükben eredményes munkát végeztek. A jelen és a jövő időszakban azonban munkájuk az eddiginél jobban kiteljesedhet.

A tavalyi választásokat követően *Budapest Főváros Tanácsa* mellett *kilenc* bizottság alakult meg. Tevékenységük kiterjed a többi között kommunális, művelődésügyi, ifjúságpolitikai, termelési és ellátási, egészségügyi, szociálpolitikai, építőipari és lakáspolitikai kérdésekre.

Összehangoltan...

— Alig egy éves múltra tekinthetnek vissza — mondja *Csikesz Józsefné*, a fővárosi tanács *elnökhelyettese*, a termelés és ellátási bizottság elnöke —, s egy év a bizottságok életében kevés ahhoz, hogy minden feladatnak, várakozásnak eleget tudjanak tenni. Amit tettek, az viszont hasznos, és a múltbeli bizottságok tevékenységénél jóval magasabb szintű tevékenység volt. A termelési és ellátási bizottság múltbeli megfelelője, az ipari és kereskedelmi állandó bizottság például — a többihez hasonlóan — főleg a szakigazgatási szervek mellett működött, azoknak mintegy kisegítő bizottsága volt. Az új bizottságokra ennél jelentősebb feladat hárul.

Idézzünk a fővárosi tanács szervezeti és működési szabályzatából. A termelési és ellátási bizottság közreműködik „az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági és élelmezésügyi tevékenység *összehangolásában* a tanácsi és nem tanácsi szervek között; figyelemmel kíséri és *ellenőrzi* a főváros lakosságának ellátását, *ajánlásokkal fordul* a tanácsi és nem tanácsi szervekhez..." És ez csak egy rész a hasonló fontosságú feladatok sorából.

— A tanácstörvényt megelőző időben a bizottságok munkájában csak tanácstagok vehettek részt. Ma a bizottságokban tevékenykednek az adott szakma, terület legkiválóbb képviselői, szakemberei. A termelési és ellátási bizottság huszonnégy tagja közül például kilenc *nem* tanácstag.

— A bizottság a szakigazgatási szervekkel karöltve eddig több végrehajtó bizottság, tanácsülés elé került beszámolót készített elő, állított össze, vitatott meg. Igen aktívan működtünk közre például a múlt év decemberében *a szolgáltatások fejlesztéséről* szóló beszámoló összeállításánál. Hat bizottsági tag a *helyszínen*, a szolgáltató vállalatoknál vizsgálta azok tevékenységét, jelentéseket felvilágosításokat kért, s a tapasztalatokat később az egész bizottság megvitatta. Június 20-án tanácsülés tárgyalta a főváros lakosságának *áruellátását* és szolgáltatását. A valóságos helyzet felméréséhez öt kerület és öt kereskedelmi vállalat helyzetét tekintették át a bizottság tagjai. Hatalmas munka volt, a beszámoló tízéves periódusról adott mélyen elemző, összefoglaló képet. Következő nagy témánk lesz *a főváros zöldség- és gyümölcsellátásának helyzete*. Nekünk mindegyik témánk olyan, hogy előkészítéséhez, végrehajtásához *szükséges a népfront közreműködése is.*

Sürgető igény

A *Hazafias Népfront budapesti bizottsága* mellett nyolc munkabizottság működik, a gazdaságpolitikai munkabizottság teljesen új, a többi — a népfront-kongresszust követően — az elmúlt hetekben alakult újjá. A kongresszus állásfoglalása rögzíti: *„A népfront tisztségviselőinek döntő többsége, valamint a bizottságok tagjai, az elnökség mellett működő munkabizottságok és akcióbizottságok tagjai társadalmi munkában tevékenykednek... A Hazafias Népfront növelni kívánja a széles körű eszmecserék, az alkotó viták lehetőségét..."*

— A népfront munkabizottságainak szerepe a múlthoz képest megnövekedett — mondja *Derzsi Ottó*, a budapesti népfrontbizottság munkatársa —, s ez a szocialista demokrácia kiszélesedésével függ össze. Tevékenységük több irányú. Összegyűjtik a — különböző ankétokon, vitaesteken, fórumokon keresztül megismert — lakossági véleményeket, ötleteket, javaslatokat, s *továbbítják illetékes helyre*. Részt vesznek tanácsi döntések előkészítésében és végrehajtásában, s nemegyszer kezdeményezőként lépnek fel jelentős, a várost érintő kérdésekben. Érthető volt tehát az a sürgető igény, hogy a munkabizottságokban minél több hozzáértő szakember tevékenykedjék. Munkabizottságaink összetétele éppen ezért bővül. Csak néhány példa: *Granasztói Pál* címzetes egyetemi tanár, *Konrád György* szociológus a várospolitikai, *Csató László*, a *Csepel Vas- és Fémművek* vezérigazgatója, *dr. Forgács Tibor* tanszékvezető egyetemi tanár a gazdaságpolitikai, *Révai Józsefné*, s *dr. Gáti Ferenc* iskolaigazgató a szülői, *Kállai Ferenc* színművész, *Pándi Kiss János* szobrászművész a művelődéspolitikai munkabizottság munkájában vesz részt, és még nagyon hosszan sorolhatnám...

— A budapesti népfrontbizottság már 1968-ban — az országban elsőként — megkötötte a fővárosi tanáccsal az együttműködési szerződést, ez az együttműködés mindennapi valóság. Ismerjük a tanács testületei, így a tanácsi bizottságok munkatervét, s a népfront munkabizottságai ezeket figyelembe véve állítják össze a maguk munkaterveit. A tanács és a népfront között sokszálú az információcsere. A tanács a legfontosabb, közérdekű kérdésekben döntés előtt kikéri a népfront véleményét. Példaként hozhatom a *Margitsziget* jövőjével kapcsolatos, néhány évvel ezelőtti vitasorozatot, a közelmúltból a lakóházak *új házirendjét*, az *üdülő zöldövezetek* néhány időszerű kérdését. A napokban kaptuk meg véleményezésre az ötödik 5 éves terv *fővárosi lakásépítési-telepítési* programtervezetét.

— A fővárosi tanács valamennyi bizottságában tevékenykednek aktívák, többen egy-egy népfront munkabizottság képviseletében. A termelési és ellátási bizottságban például *Scheer Ferencné*, a nőbizottság tagja, a *Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalat* áruforgalmi előadója.

Jó úton haladunk

Scheerné tulajdonképpen — tárgyaljon bármilyen témát a termelési és ellátási bizottság — mint szakember tud ahhoz hozzászólni. Szakember mindenekelőtt a szolgáltatásokban, hiszen másfél évtizede dolgozik a kereskedelemben. De szakember — mint bérből élő, kétgyermekes dolgozó nő — akkor is, ha a gyermekruha-ellátás, az olajkályha-ellátottság, a zöldség-gyümölcsellátás a téma. A közösség, a nőbizottság, a nők, és a saját véleményét tolmácsolja.

— Tíz év óta a legkülönbözőbb fórumokon mondom a magamét, több, mint egy éve a tanácsi bizottságban. Lehet, hogy valaki azt mondja, nem egészen jó, pontos a meglátásom, de ez nem baj. Kiegészítjük egymás véleményét.

— A bizottságban nemegyszer éles viták bontakoznak ki. A cél az, hogy a végrehajtó bizottság, vagy a tanácsülés elé olyan beszámolók kerüljenek, amelyek *nem kozmetikázzák* a valóságot. Arra törekszünk, hogy ne kendőzzük el a gondokat sem, tárjuk fel konkrétan mindazt, ami miatt esetleg nem halad a munka. A lényeg, hogy pontos, reális, szakszerű tájékoztatást kapjanak a végrehajtó bizottság, a tanács tagjai. Csak így lehet előbbre jutni.

Mint láthatjuk tehát, ezek a bizottságok azonban egyre inkább megfelelnek a velük szemben támasztott követelményeknek. Tevékenységüket szélesíteni, módszerüket gazdagítani még lehet, sőt szükséges. De jó úton haladnak.

Deregán Gábor

A szándék? Lépjünk előrébb!

Beszámoló taggyűlések tapasztalata

Ünneplőbe bújt emberek. Vörös drapériával takart asztalok — s a mellőlük szót kérők, hangjukat hallatók gazdaságpolitikánk kérdéseit sűrítik egybe. Hangsúlyozván a második és a harmadik műszakok zavartalan anyagellátásának fontosságát, a hatékonyabb, a minőségi munka ösztönzését, elismerését, az energiával való takarékoskodást, az átgondoltabb, a célravezetőbb munka- és üzemszervezést csakúgy, mint a fuvarozásban az üresen megtett kilométerek felszámolását. A szándék? Lépjünk előrébb!

Ennyiben sűríthető össze két pártalapszervezet napokban megtartott beszámoló taggyűlésének tapasztalata. A párttagok, a kommunisták megfogalmazták a további teendőket, az 1980-as évre szóló munkájukat. Kongresszusra készülünk, az MSZMP XII. kongresszusára. Az ötéves munkájáról adott számot a *Pest megyei Műanyagipari Vállalat gépészeti gyárának* kommunistáit tömörítő II-es számú alapszervezet, valamint az *OVH Vízműépítő Vállalatának budaörsi* III-as számú — a szállításban dolgozókat összefogó — alapszervezete.

Nem a forma, a tartalom!

Szót kérő karok erdeje emelkedett a magasba mindkét helyen. A számvetéshez, a feladatok meghatározásához ki-ki most is hozzájárult. A szándék, az akarat közös volt. Pedig az egyik alapszervezet kommunistái — PEMÜ — zárt üzemrészben, csarnokban, mégpedig újban veszik fel nap mint nap a munkát. A VIZÉP-esek Budaörsről kifutva szinte az egész országot munkahelyüknek tekinthetik. Ha eltérő is a munkaterület, de mindkét helyen a szót kérők arra mutattak rá: *hogyan lehetne, s kellene még jobban dolgozni.* Előrébb lépni, de közben megőrizve a gazdasági munkában, az életszínvonalban elért eredményeket. Érezvén, értvén a nehéz gazdasági körülményeket. S ebből a kiutat megjelölni — s ez *nemcsak szándék, hanem akarat is!*

Lakatosok, gépkocsivezetők, rakodómunkások. Ha nem is mindig egyformán, simán fogalmaztak — nagyobb *rendet, fegyelmet* követelnek. Nem feledkezvén meg a számvetésről, arról, hogy a XI. pártkongresszuson megjelölt feladatokat hogyan teljesítették. Fordulatokban, megletpetésekben egyik taggyűlés sem bővelkedett. Hiszen az sem meglepő, hogy *az alapszervezetek tevékenysége erősödött, önállóbbakká váltak, a pártmunka szakszerűségét nemcsak tanulják, hanem megtanulták.* Még a VIZÉP III-as alapszervezete is, ahol bizony a területi széttagoltság, az ezer irányú munka miatt nehéz a párttagokkal nap mint nap véleményt cserélni.

Vörös drapéria az asztalokon, ünneplőbe bújt emberek. Külsőségek, melyek aláhúzták a taggyűlések ünnepélyes voltát. Azonban a felszólalások, a mondanivaló mindennél ékesebben bizonyította: ez az esemény nemcsak egyik állomása, hanem nagyon *fontos állomása* további munkánknak.

Cseppben a tenger

Harminchét — huszonkilenc. Az első szám a PEMÜ II-es, míg a második a VIZÉP III-as számú alapszervezetének taglétszámát jelenti. Lényegében kis alapszervezetek munkájáról, beszámoló taggyűléséről van szó, abba pillantunk bele. De ahogy sokszor és sokan idézték: a cseppben benne van a tenger, az egész is. Érdemes egy kicsit elemezni, hol, ki, hogyan látja, fogalmazza meg további teendőinket?

Tanácstagok, munkásőrök, önkéntes rendőr, propagandista, pártcsoportvezető — ilyen pártmunkát végeznek a II-es alapszervezet tagjai. Gazdasági, pártmegbízatásuknak példaadóan tesznek eleget. Javaslataik, észrevételeik a munkafegyelem erősítését, a kiegyensúlyozott, folyamatos munkát sürgetik. Miközben a sűrűn kilépőt kérők, a munkaidő alatt ügyes-bajos dolgaikat intézők ellen is felléptek. Mert ezekben a jelenségekben is a további eredmények gátját, buktatóit látják. De az alapszervezet *belső életére*, a pártépítésre, az információ cseréjére, mint az agitációs munka fontos részére ugyancsak figyelmet fordítanak.

A beszámoló taggyűlésen a közösen megfogalmazott, elfogadott határozat záloga annak, hogy ez az *önállóan cselekvő, de kollektíven dolgozó* pártalapszervezet sikeres munkával járuljon hozzá a vállalati feladatok teljesítéséhez. Cselekvési akaratuk *közös*, s nem utolsósorban a népgazdasági célokat szolgálja. Hiszen az agitációs, a propagandamunka, a pártépítés erősítése mellett a tőkés országokba irányuló export növelésére helyeznek súlyt. S olyan energiatakarékossági terv kidolgozását sürgetik, mely 300 ezer forintot hoz. Míg az importból származó alkatrészek beszerzését 1979-hez képest 1980-ban mintegy 9 millió forinttal szándékoznak csökkenteni. A minőség javítása, a teljesítménybérben dolgozók arányának tíz százalékkal való gyarapítása ugyancsak a közös határozat része.

Egy és elválaszthatatlan

Háromszáz, többségében úgynevezett nehéz és speciális gép otthona a VIZÉP budaörsi telepe. Nehéz terepen, s nem is mindig könnyű körülmények között dolgoznak a gépkocsivezetők, a szállítómunkások, a rakodók. A többség mindig úton van, vagy a munkaterületre tart, vagy éppen Pest megye valamelyik települése és Budaörs között ingázik. Ezek a tények mintegy két és fél éven át rányomták a bélyegüket az alapszervezet munkájára is. Ma azonban ott tartanak, hogy *tervszerűbb, tudatosabb* a III-as számú alapszervezet munkája. Erre az utóbbi tényre világított rá a beszámolót követő vita is.

Az ésszerű, átgondolt fuvar- és munkaszervezés hiányát egy nappal korábbi tények alapján szinte egyszerre öten vitatták. Megkérdőjelezvén a költségekkel, az energiával való gazdálkodás ésszerűségét. Hangsúlyozván, hogy az alapszervezet gondolkodási módján is változtatni kell. Nem megmagyarázni, mit miért nem lehet — *megoldást keresni, javasolni!* A napi gondolkodásban is eggyé olvasztani a politikai és a gazdasági munkát. Mert a kettő *egy és elválaszthatatlan!*

Talán a legélesebben az úgynevezett túlfogyasztások kérdése vetődött fel. Üzemanyagból, olajból — ahogy a párttagok egy emberként, szinte egyszerre megfogalmazták — nem a túlfogyasztás, hanem a túlírás a jellemző! Ennek kiszűrését saját feladatuknak is tekintik. Éppen ezért a jövő évi munkát önmaguknak megszabó határozatukban ez is hangsúlyt kapott. Csakhogy, mint a *káderutánpótlás* nevelése, a politikai, a szakmai *továbbképzések* megszervezése, a *szociális, a kulturális* helyzet további javítása. A szállítási eszközök kihasználásában az *ésszerű* oda-vissza fuvarszervezés, az anyaggal, az energiával való *takarékosság*, a javítási idők csökkentése.

S ami talán a legfontosabb, az egyéni, a *kommunisták példaadása* kapott legnagyobb hangsúlyt. Nem kampányfeladatokat jelölt meg magának egyik alapszervezet sem. Következetes munkában, apró lépésekben, de előrehaladni — ez mindegyikük célja.

Varga Edit

erű volt megalakulása

főtitkárának nyilatkozata

hogy milyen sok áldozattal sikerült az ott érdekelt 24 egyesületnek a ráckevei ágat *horgászparadicsommá* varázsolni, de politikai feladatunknak tekinthetjük azt is, hogy emberek újabb ezrei választhassák [illegible] ezt a módját

tenni a horgászatot a Dunán is.

Véreszki János

Házi tarhonya

A kerepestarcsai Szilasmenti Tsz tésztaüzemében házi tarhonyát készítenek, elsősorban Budapest ellátására. A többszörös ezüstkoszorús szocialista brigád tagjai mintegy tizenhat-tizennyolc vagon kiváló minőségű tarhonyát készítenek évente.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-749, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
Pándi Kiss János,
1979 NOV 18
szobrászművésze
4 1021

PÁNDI KISS JÁNOS GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Gyökere volt, forrása lett

HÁROM FŐ MŰVÉT SZÜLŐFALUJÁNAK AJÁNLOTTA

Pándi Kiss János gyűjteményes tárlata 1980. január 4-ig látható a pándi művelődési házban. A gazdag képzőművészeti anyagot dr. Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg. A művész munkáit Gáspár Sándor, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára, Pest megye országgyűlési képviselője, Pánd szülötte is megtekintette.

Pándi Kiss János kiállítását Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg. A kép előterében: a művész

Pándi Kiss János: Anyám

Pándi Kiss Jánost nem kényeztette el a sors. Az 1905-ben született művész még kisgyermekként, az első világháborúban elvesztette édesapját. A csapások azonban nem törték meg, sokkal inkább erősítették; így lett szobrász.

Először *Lux Elek* irányította plasztikai törekvéseit, majd 1925-ben Itáliába került, ahol 1939-ig tartózkodott. Ez a másfél évtized megalapozta életművét. Megismerkedett a klasszikus értékrenddel, évezredek szobrokban fennmaradt kultúrájával, a római, etruszk és reneszánsz művészettel. Példaképe lett Augustus korának portréművészete, az etruszk plasztika és Donatello mértéktartása. Hosszan, alaposan készülődött fel műveire.

Több síremléke, épületszobra ma is Olaszországban — Udine, Róma, Milánó, Genova környékén — látható. Életrajzi adatait regisztrálva kiderül, hogy *Aurelio Mistruzzi* és *Angelo Zanelli* műhelyében dolgozott. Volt azonban még egy mestere — *Pánd*, a szülőfalu, az itt élő emberek. E dombringással, e csönddel, e pándi emberséggel mindvégig megtartotta, sőt erősítette kapcsolatát. Gyökere volt, forrása lett.

Köztéri alkotásaiban is megőrizte kisplasztikáinak bensőségét és a kidolgozás lelkiismeretességét. Ebben példa. A mű érlelődési idejét mindig betartotta az ihlettől a cizellálásig egyformán gondot fordított, s fordít ma is a szobor minden fázisára. Nem gyorsítja fel a befejezés stádiumát, mely jó és heves képzelettel rendelkező szobrászaink egyik problémája. Ezzel a sokrétű műgonddal készült *Hajógyári munkás*, Sajószentpéteren felállított *Diszkoszvetője*, a Dagály fürdőhöz készülő *Jövendő* című női aktja.

A Pándon töltött gyermekkor és az olaszországi tartózkodás egyénivé érlelte realizmusát. Gazdálkodik a látvánnyal, nem kopírozza még akkor sem, ha olykor a szobrászi képzelet fotogén irányba fordul. Pánd és Itália a kettős kezdet, a táj és évezredek kultúrája érlelte művészetét. Szakmai megbízhatóság és emberi derű hatja át alkotásait. Ez állandó magatartása és értékrendje. A mű egyszerre produktuma a képzeletnek és a tudásnak. Ez az arányérzék és tisztesség, áhítat és mértéktartás jellemzi édesanyjáról készített portréját, az *Integető*-t, *Korsós nő*-jét, pihenő alakját, munkásfiguráit. Mindig valamiből kiindul — *Vedres Márk, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Mikus Sándor, Kerényi Jenő* művészetéből — és mindig önmagához érkezik. Vajon miért? Azért, mert mindegyiküknek azonos eszményeik voltak, azokra figyeltek megegyező időben, ezért rokonok szemléletben, a szoborformálás módszerében és az elért minőségben. A klasszikus derű és nyugalom építi Pándi Kiss János esetében is új formáit, a régi minták csöndes továbbtermését érezzük a *Tüskehúzó*-ban, Cassandra alakjában.

Pándi Kiss János: Korsós nő

Nemes verseny ez, kettős győzelemmel, hiszen az *Anyám* Mikus Sándor és Pándi Kiss János művészetében egyaránt fontos epizód. Szabó Lőrinc portréja Borsos Miklós látomásával verseng. Ő a költő testi roskadás előtti állapotát idézi — Borsos már azt a szellemi kategóriát, amikor a süllyedt tekintet már nem is ember, annyira költészet és múlt idő.

Pándi Kiss János jeles érmész is, melyet színházi és sportsorozata, továbbá orvosokról mintázott művei is igazolnak. Mindig képes arra, hogy a mozdulat jellemzően szelíd billentéseivel megtalálja és kifejezze a karaktert, mely egyedi és végleges, sehol, semmikor nem ismételhető. Pándon felállított világháborús emlékműve sem álherolizált másodlagos szimbolikát tár fel, hanem egy katonát, aki búcsúzik a feleségétől, aki meghalt az első világháborúban, aki Pándi Kiss János édesapja volt. Őszinte, becsületes alkotás szakmai és emberi tekintetben is. Ugyanez a helyhez illő méltóság adja meg a pándi temetőben felállított síremlékek fémdomborításának csöndes rangját, melyet édesanyjáról és a Gáspár-családról — Gáspár Jánosról és Kiss Juliannáról mintázott.

Pándi Kiss János most faluja iránti tisztelgésből visszatért egy kiállítás erejéig Pándra. Többre is, hiszen három szobrának gipszmodelljét a községnek adományozta. Ahonnan a tehetség mesebeli tarisznyájával 1923-ban elindult és hosszú, alapos, becsületes művészi munkával Európába érkezett.

Losonci Miklós

Pándi Kiss János: Integető. A művész a képeken szereplő mindhárom szobrot szülőfalujának ajándékozta

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

János Pándi Kiss

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 SEP 21

1021

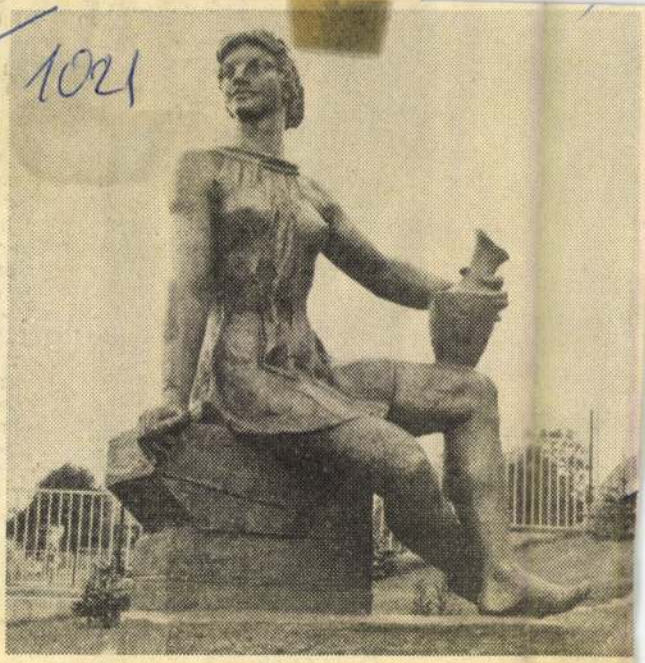

In der Gemeinde Pánd (Komitat Pest) steht seit kurzem das Werk „Mädchen mit Krug" von János Pándi Kiss

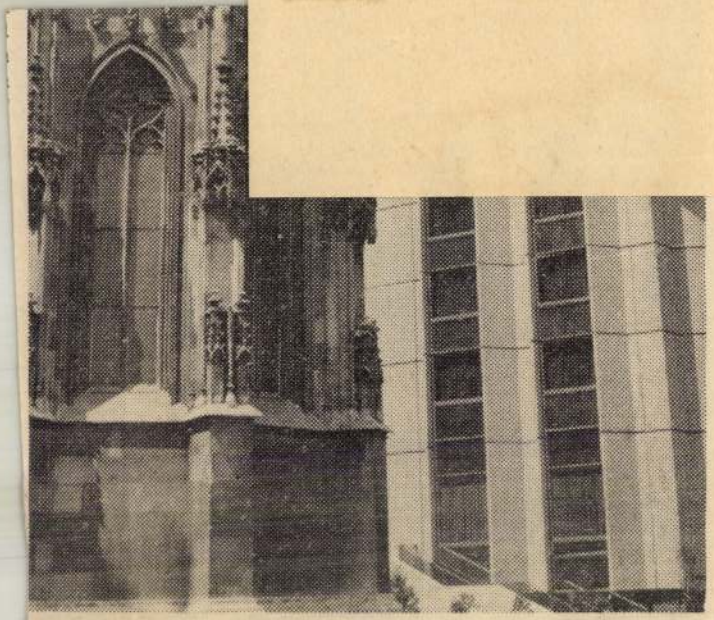

Liebfrauenkirche — Sankt-Stephans-Kapelle (Frigyes Schulek) — Hotel Hilton (Béla Pintér)

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973. JUN 1 -1

Népszava

Pándi Kiss István szobrászművész.

— Cegléden, a Széchenyi úti lakótelep parkjában csütörtökön felavatták Várkonyi Istvánnak, a századvégi földmunkásmozgalom egyik vezetőjének mellszobrát, Pándi Kiss István szobrászművész alkotását.

1021

HAJDU-BIHARI NAPLÓ
Debrecen
1970 JAN 1 6
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Videoton, Vasas—Tatabánya, ló—Győr. — *B-csoport:* Sz Pécs, Szombathely—Csepel, újváros—Bp. Honvéd, Sal ján—FTC.

SPORTHÍR

A labdarúgó Európai V Kupájáért: Internazionale— lona 2:1 (1:1).

***

Hírügynökségi jelentések szerint az a tény, hogy a holland félamatőrök Wembleyben 0:0-ra végeztek az angol sztárokkal, a szakértők és a szurkolók körében mélységes

kák és bronz csüngődíszek találhatók. Érdekes lelet a gúla alakú agyagnehezék, továbbá egy tölcsér formájú, átszúrt lyukkal borított edény, amely parázsvédő

Pándi Kiss János

Új képzőművészeti alkotások a Balaton-parton

1981

Somogyi megrendelésre számos képzőművészeti alkotás készül el ebben az évben a megyeszékhely és a Balaton-part díszítésére. Pándi Kiss János alkotását a balatonszárszói strandon állítják fel. Balatonszéplak egyik SZOT-üdülője elé Józsa Bálint alkotása kerül. Siófok két szoborral gazdagodik: a kikötőben állítják fel Vilt Tibor új művét, Somogyi József pedig a szállodasorhoz készít szobrot. A Pamutfonóipari Vállalat kaposvári gyárát díszíti majd Boda Gábor műve, az ipari szakmunkásképző intézet elé Bors István szobrát helyezik el. A színházparkban állítják fel Wéber Klára Vaszary-szobrát, Marcaliban Berzsenyi-szobor kerül a járási könyvtár elé. Ezenkívül gobelint kap a kaposvári Munkácsy Mihály Gimnázium és a balatonszéplaki autóklub. Ugyancsak Balatonszéplakon helyezik el Makrisz Zizi mozaikját. (MTI)

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21.
Telefon: 135-068, 337-745, 340-726
1970 JAN 1

Polnoki Kiss János

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

tottságát és azokat az intézkedéseket, amelyeket a dolgo-

1029

Új képzőművészeti alkotásokkal gazdagodik 1970-ben Somogy

Mintegy tizenöt új szobor készül el 1970-ben somogyi megrendelésre. Néhányat a Balaton-parton állítanak föl. *Pándi Kiss János* alkotását például a szárszói strandon láthatjuk majd. Siófok egyik SZOT-üdülője elé készül *Józsa Bálint* alkotása. Siófok két szoborral is gazdagodik: a kikötőben állítják föl *Vilt Tibor* új alkotását; *Somogyi József* pedig a szállodasorhoz készített szobrot.

A Pamutfonó-ipari Vállalat Kaposvári Gyárát díszíti majd *Boda Gábor* műve; az Ipari Szakmunkásképző Intézet elé *Borz István* szobrát helyezik el. Szobrot kap a Marx Károly-lakótelep és a 13. sz. AKÖV irodaháza is. *Wéber Klára* Vaszary-szobrát a színházparkban állítják föl. Marcaliban Berzsenyi-szobor kerül a járási könyvtár elé.

Gobelint kap a kaposvári Munkácsy Mihály Gimnázium, a széplaki Autóklub és ugyancsak Széplakon helyezik el *Makrisz Zizi* mozaikját.

lásban vagy mellékfoglalkozásként. Fizetés megegyezés szerint. Cím a kiadóban. (7064)

Gyakorlott, képesített könyvelőt keresünk azonnali belépésre. Fizetés megegyezés szerint. Fogyasztási Szövetkezet, Kaposfő. Telefon: 14. (125539)

A kaposvári TÜZEP Vállalat lefró könyvelőt keres több éves gyakorlattal. (7066)

A Budapesti Lakásépítő Vállalat, X., Pongrác u. 21. fölvesz kollégiumi elhelyezéssel, teljes ellátással, ösztöndíjjal szakmunkástanulókat az 1970—71-es tanévre: kőműves, ács-állványozó, épületburkoló, szigetelő, központifűtésszerelő, víz-gázszerelő, fapadlózó-műanyagburkoló, bádogozó, üvegező, épületasztalos, vasbetonszerelő szakmákra. Budapesten vagy környékén lakók villanyszerelő, épületlakatos, s szobafestő-tapétázó, építőgépszerelő szakmákra is jelentkezhetnek. (7060)

ÖNKIOLDÓ 1 — SELF-CATCHING Nº1

BOROS GYÖRGY
KINCSES KÁROLY
KULCSÁR GYÖRGY (FOTON)
LELKES LÁSZLÓ
MOLNÁR GYULA
OSZTOLYKA PÉTER (FOTON)
PÁNDI TITUSZ (FOTON)
RETEK TAMÁS (FOTON)
SZERENCSÉS JÁNOS
SZILÁGYI LENKE
TASNÁDI LÁSZLÓ
VÁRADI ZOLTÁN
VETŐ JÁNOS

„C S E N D"

„STILLNESS"

GÖDÖLLŐI GALÉRIA
GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1983.

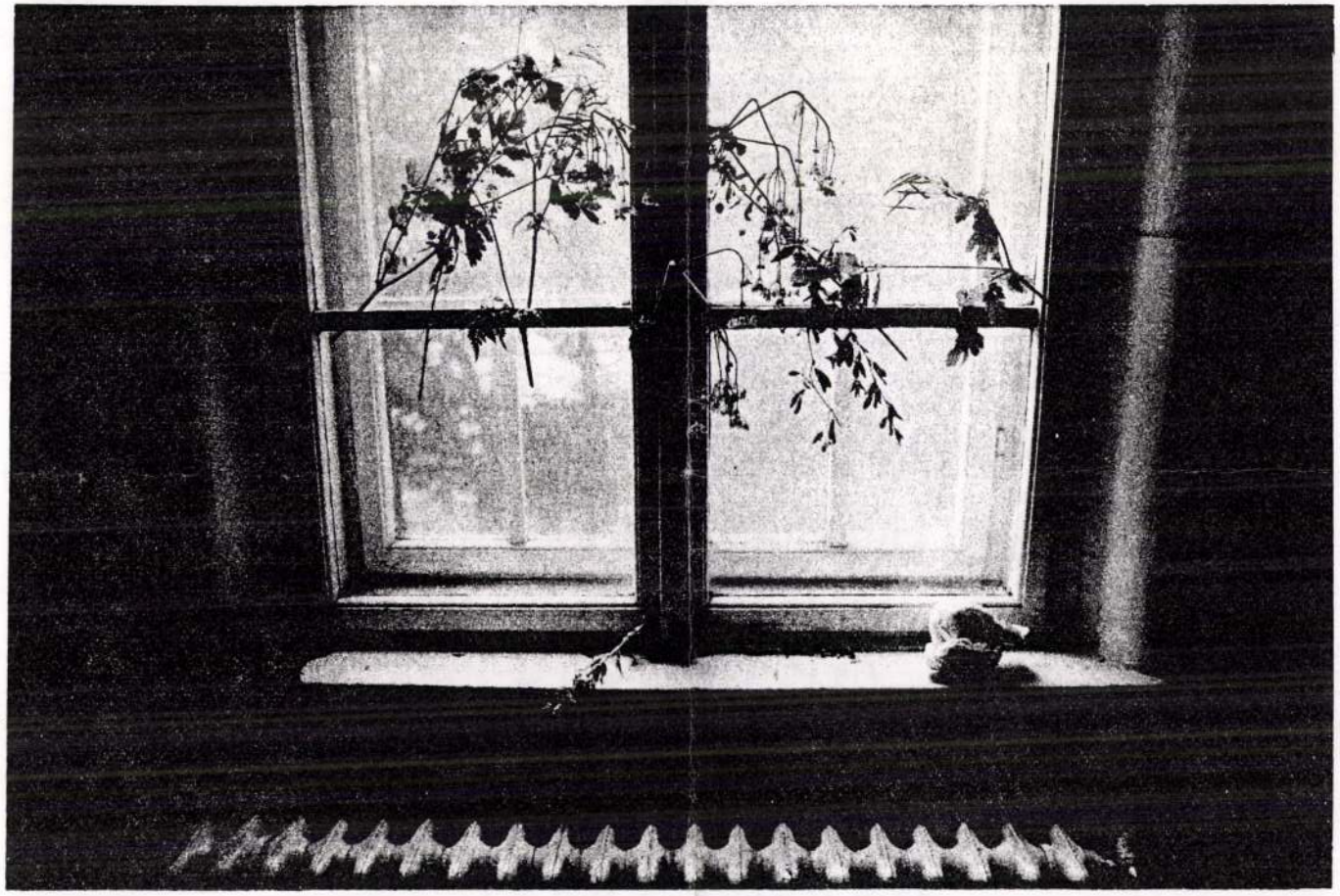

Szituáció. A kiállítás egyik leghagyományosabb felfogású képe, Sudekre emlékeztető ablakmotívummal, meleg, lágy tónusokkal. A párkányon felejtett, összegyűrt papír kissé modorosan érzelmes. A hagyományos képi nyelv keretein belül azonban két mozzanat is mai érzékenységre vall: a párhuzamosok gyengéden széttartó vonalai, s az alkalmi dekoráció, az ablakra szegezett élő ágak melankólikus pusztulása. (Lásd még Pándi fotóját a címlapon.)

Situation: It is one of the most traditional photo in the exhibition with window-motives reminding of Sudek, and with warm, soft tonalities. The paper crumpled and left on the sill is a bit too sentimental. Two elements however reveals today's sensitivity within the limits of the traditional language of photography: the silightly divergent lines of parallels and the melancholic death of the living branches fixed onto the window. (See the photo of Pándi on the cover.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
Pándi Pál

1968. február 17. szombat

Válasz egy hozzászólásra

Szaporodó névtelenek című írásában (Népszabadság, február 14.) Dobozy Imre helyteleníti a bírálat elszemélytelenedését, az olyan cikkeket, kritikákat, amelyekben „a szóvá tett jelenségeknek nincs gazdája, illetve a gazdának nincs neve". Elvileg egyetérthetünk Dobozy Imrével abban, hogy akkor jó a bírálat, ha konkrét, ha nem általánosságokban beszél a negatív jelenségekről, hanem azokat meghatározóan. Igaza van abban is, hogy régebben divatozott az általánosságban elhangzó bírálat, s ennek az volt az „eredménye", hogy nemcsak az érintettek, hanem a nem érintettek is attól tarthattak: róluk van szó. Az efféle bírálat — akarva vagy akaratlanul — hozzájárult egy rossz légkör, bizonyos félelmek kialakulásához. De az elmondottakhoz azt is hozzá kell tenni, hogy ugyanazokban az években divatozott a bírálatnak egy másik végletе is, a személyről szóló sajtóbírálat, amelyet gyakran igen gyors adminisztratív intézkedések követtek. S ez a bírálati módszer is nyomasztó emlékeket hagyott maga után. Az akkori légkörben tehát mind az általános jellegű bírálat, mind a névre szóló, konkrét kritika a rossz társadalmi közérzet fokozója volt.

Mindebből az következik, hogy a döntő a jó légkör kialakítása, a döntő a szocialista demokratizmus minél szilárdabb megalapozása. Ehhez a folyamathoz jelentősen hozzájárulhat és hozzá is járul a tiszta szándékú és tárgyilagos, reális, szakszerű bírálat. És a tiszta szándékú, tárgyilagos bírálat társadalmi tekintélyét mindinkább emeli a növekvő szocialista demokratizmus.

Ezen az összefüggésen belül mérlegelve a problémát, azt is elmondhatjuk még, hogy vannak esetek, amikor valóban súlyos hiba a személytelen bírálat, de vannak esetek, amikor hiba volna a személyre szóló sajtóbírálat. Ha egy könyvben megjelenő helytelen nézet bírálatát a kritikus nem kapcsolja a könyv szerzőjéhez, akkor súlyos hibát követ el. De ha egy publicista magánjellegű beszélgetést folytat írókkal vagy bármilyen más hivatású állampolgárokkal, s e beszélgetésben élesen fogalmazódnak meg tipikus társadalmi jelenségek, akkor nyilvánvaló, hogy a társadalmi jelenség kívánkozik cikkbe, ez a téma, ez a fontos —, s nem az, hogy kivel-kikkel beszélgetett a cikk írója. Nem is szólva arról, hogy minden magyar állampolgárnak szuverén joga meghatározni azt, hogy egy magánjellegű beszélgetés után kíván-e névvel szerepelni a sajtóban vagy sem.

Bizonyos vagyok abban, Komlós János cikkét olvasva olvasóink nem gondoltak arra, hogy valamennyi fiatal író osztja a cikk szerzője által elutasított nézeteket. S hasonló a helyzet a másik cikkel is, Rózsa Gyula írásával. Ez a cikk sok vonatkozásban konkrét, hiszen megnevez intézményeket, folyóiratot, szervezetet. S a cikk összefüggései között *ezeknek* van jelentősége, nem pedig a személyneveknek. Rózsa Gyula cikkét az erősítette volna, ha konkrétabban meghatározza az érintett művészi irányokat, csoportokat.

Egyetértünk tehát abban, hogy „a bírálat elszemélytelenedése" nem jó dolog. Ehhez azt tesszük hozzá, hogy mindig a konkrét esetben dönthető csak el, hogy helyes-e, szükséges-e a személyek megjelölése vagy pedig helytelen, mert leszűkítő ez az eljárás. Hogy tehát „a bírálat elszemélytelenedéséről" van-e szó vagy pedig felesleges személyeskedésről.

Pándi Pál

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Korach Mór* Kossuth-díjas akadémikusnak, a Magyar Tudományos Akadémia műszaki-kémiai kutatóintézete tudományos tanácsadójának tudományos és tudományszervező munkássága elismeréséül, 80. születésnapja alkalmából a *Munka Érdemrend arany fokozata* kitüntetést adományozta.

Az Elnöki Tanács irodalmi munkássága elismeréséül, 75. születésnapja alkalmából *dr. Gyergyai Albert* irodalomtörténész, műfordítónak, nyugalmazott egyetemi tanárnak, az irodalomtudományok doktorának; kiemelkedő munkásságuk elismeréséül — nyugállományba vonulásuk alkalmából —, *Bartha Bertalannak*, a Vaskohászati Kemenceépítő Vállalat igazgatójának, *dr. Czeyda Pommersheim Ferencnek*, az orvostudományok kandidátusának, a Pest megyei Tanács Semmelweis-kórháza osztályvezető-főorvosának, *dr. Götze Árpád* egyetemi magántanárnak, a Pest megyei Tanács Semmelweis-kórháza osztályvezető-főorvosának, *Juhász Istvánnak*, a Bútorértékesítő Vállalat igazgatójának, *Kiss Károlynénak*, az Egészségügyi Minisztérium osztályvezetőjének, *Ördögh Ferencnek*, a szentistváni „VII. pártkongresszus" Tsz elnökének, *Salgó Erzsébetnek*, a Belkereskedelmi Minisztérium ruházati kereskedelmi főosztálya vezetőjének, *dr. Schilling Béla* egyetemi magántanárnak, a Pest megyei Tanács Semmelweis-kórháza osztályvezető főorvosának, *Varga Istvánnak*, a Fegyver- és Gázkészülékgyár igazgatójának a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Az Elnöki Tanács *Németh Jánosné Sárfi Rózsinak*, az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete titkárának a szakszervezeti mozgalomban kifejtett tevékenysége elismeréséül adományozta a Munka Érdemrend arany fokozatát.

A kitüntetéseket *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át. Az utóbbi kitüntetés átadásánál jelen volt *Gáspár Sándor*, a SZOT főtitkára, más szakszervezeti vezetők és *Cseterki Lajos*, az Elnöki Tanács titkára.

Válaszlevél Hanoiból Budapestre

Tran Duy Hung, Hanoi polgármestere, meleg hangú levélben válaszolt *Sarlós Istvánnak*, a Fővárosi Tanács vb-elnökének, a budapesti dolgozók szolidaritását kifejező üzenetére.

— *Engedje meg, hogy kifejezzem őszinte köszönetemet Önnek és Budapest lakosságának azért a baráti támogatásért és szolidaritásért, amelyet Hanoi lakossága és az amerikai agresszió ellen harcoló vietnami nép iránt tanúsítanak. A fővárosunkat ért barbár támadások csak fokozzák népünk harci elszántságát. Meggyőződésünk, hogy a magyar nép és a többi szocialista ország, valamint a világ haladó erőinek támogatásával a vietnami nép kivívja a végső győzelmet, megvédi Észak-Vietnamot, felszabadítja a déli országrészt, elősegíti az ország újraegyesítését, s ezzel hozzájárul a békéért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért folytatott küzdelemhez* — hangsúlyozza az üzenet.

Fiatalok vietnami szolidaritási gyűlései

Az egri *Gárdonyi Géza Gimnáziumban* pénteken *vietnami szolidaritási gyűlést* tartottak, amelyen *Heves megye középiskoláinak több mint ezer fiatalja vett részt*. Jelen volt és felszólalt a gyűlésen *Dinh Ba Thi*, a Délvietnami Nemzeti Felszabadítási dött táviratukban tiltakozásukat fejezték ki az Egyesült Államok vietnami agressziója ellen:

Hasonló gyűléseket tartottak pénteken *Hatvanban* a cukor- és konzervgyár, valamint a Bajza József Gimnázium fiataljai is.

*

Osztrák
tulajdonban lévő
élelmiszeripari cég

TERÜLETI KÉPVISELŐT

keres

TOLNA ÉS BARANYA MEGYE

területére, lehetőleg pécsi lakhellyel

Amit kínálunk:

– teljesítményarányos jövedelem
– szolgálati gépkocsi
– önálló munka egy fiatal csapatban
– nemzetközi vállalatcsoport biztos háttere

Amit várunk:

– minimum középfokú végzettség
– legalább 2 év szakmai gyakorlat
– jogosítvány
– német nyelvtudás előny

20-30 év közötti urak jelentkezését (önéletrajz, bizonyítánymásolatok, fénykép) várjuk 1997. augusztus 25-ig az alábbi címre:
9002 Győr, Pf. 106.

(3177)

Irigylésreméltó harmónia, mesteri színek

A TINTORÁMA számítógépes színkeverőrendszer több ezer szín kikeverésére alkalmas fémre, fára, kül– és beltéri falfelületekre. A kiválasztott színeket a kiváló minőségű LEVIS festékekből azonnal kikeverjük.

TINTORÁMA BOLTOK CÍMLISTÁJA

OKKER Festékbolt
6000 Pécs, Hajnóczi u. 6.
Tel.: 72/251-715, 60/369-068

TÜKE BT.
7633 Pécs, Ybl Miklós út 5.
Tel.: 72/255-724

levis

PANDUR JÓZSEF

Pécsi festők osztrák várban

Inspiráló természeti környezetben, egy XI. századi lovagvárban rendezte meg nyári művésztelepét a POTE Medgyessy Ferenc Művészeti Műhelye. Az ausztriai, stájerországi Neumarktról a Baranya-Steiermark Baráti Társaság vezetőségi tagja, *Nőt Béla* révén szereztek tudomást. Az alig néhány ezres település vára Európaházként működik. Egy héten át ez adott otthont a *Pandur József* képzőművész vezette csapatnak.

– *A vár, a házak hazaiaktól eltérő építészeti stílusa, a természeti erők játéka nagy élményt jelentett* – mondta el Pandur József. – *Nemcsak festettünk, rajzoltunk és fényképeztünk. Művészettörténeti tanulmányokat is folytattunk több bencés apátságban illetve Gurkban, ahol a székesegyházban megtalálni a pécsi bazilika altemplomának előképét. A lambrechti bencés kolostor apátjában pedig egy autentikus ikonfestőt ismertünk meg.*

A kisvárosban nagy szeretettel fogadták a pécsi festőcsoportot, amelynek tagjai az alkotásokból, vázlatokból kiállítást is rendeztek. A csoportot *H. Barakonyi Klára, Somogyi Klára* és *Tóth István* képzőművész is elkísérte. A szép eredmény az ő közreműködésüknek, tanácsaiknak is köszönhető.

A műhely tagjai tervezik, hogy ősszel Pécsett is bemutatják a nyári alkotótábor termését.

Hodnik I. Gy.

Pandur József rajza: „A Neumarkt-i várban”

97. aug. 16.

Dunántúli Napló

VÁLASZTÉK

einek kínálatával, választékával

is a választék, most már csak egy lé. Barcs túl drága hely lett a ma- Én csak élelmiszert vásárolok itt, ember fogja a nyugdíjasjegyét és aradjon csak azoké, akik megen-

egrosszabb alany vagyok a kér- járok vásárolni, nálunk ez a fele- zonban mégiscsak látok: Barcson nálat van. Az emberek nem is erre gaságra. Egyik is, másik is a horvát ebből adódó felfokozott forgalom-

gomból kerültem ide, és az ottani ál- tani. Barcson rendkívül gyenge a kí- drágaság, még a budapestinél is na- nék kínálat, friss pékárut csak dél- resni az áruházak pultjain. Nehéz tfőnként a legtöbb üzlet az élelmi- van.

s gondom a barcsi üzletek kínálatá-

Elkészült a második otthonház

22 új lakás az időseknek

November 20-a a határideje az építkezés befejezésének, és decemberre tervezik az ünnepélyes átadását a második barcsi otthonháznak. A lakók, már jövő hónapban folyamatosan költözhetnek.

— Az első ház 26, idősek számára készült lakását most 22 újabb otthon építése követte — mondta *Haga Ferencné*, a barcsi szociális központ vezetője.

Valamennyi lakásnak van már a gazdája, többségükben egyedül élők, segítségre, felügyeletre szoruló idősek személyében. Zömében a környékről jelentkeztek, azonban van kaposvári, és külföldről — Spanyolországból, Belgiumból — hazatelepült család is az új otthonházi lakók között.

— Az épülő lakásokkal elsősorban azokat az idős embereket

Pár hét múlva beköltözhető az otthonház FOTÓ: PÓLÓSKEINÉ

kötöttek az önkormányzattal.

Az új lakások a már meglévő épület közvetlen szomszédságában épültek. A korábbiakhoz hasége több mint 38 millió forint.

— Még meg sem történt a második otthonház átadása, de már egy újabbhoz elegendő

Ötvenen tánco… a Szigónál

Több mint ötven fiatal jelentkezett a barcsi társas tánccsoportba, köztük már egészen kicsik – hétévesek – is megismerkednek a táncmozdulatokkal. Ez is mutatja, hogy a csak rövid ideje működő barcsi tánccsoport, amely a szigetvári Adria Szigo versenytáncklub része, egyre népszerűbb. Legutóbb a barcsi sportcsarnokban léptek fel nagy sikerrel.

Schmidt Egon ornitológus Barcson

Schmidt Egon ornitológus, író a vendége ma a barcsi városi könyvtárnak. Diaképes bemutatóval színesített író–olvasó találkozót tart, amelyre mindhárom általános iskolából sokan kíváncsiak.

22 follépés a

Négy évesen már a festményeken járt az esze

Ecsettel vall Barcsról

Barcsról ecsettel címmel Pandur Ferencné kiállítása látható a városi könyvtárban. Az amatőr festő a városról készült képeit mutatja be a közönségnek. A nyugdíjas barcsi asszony nemcsak fest, hanem verset is ír, fiatalabb korában pedig dalszövegekkel aratott sikereket.

— Az még a háború előtt volt, mára már kimentek a divatból — mondja. — 17 éves korom óta rendszeresen festek és írogatok, de már négyévesen azon törtem a fejem, hogyan lehetne egy-egy szobrot kifaragni, képet megfesteni. Máig nem tudom, hogy miért csinálom, de ha nem csinálnám, nagyon hiányozna. Különösen most, hogy magam vagyok, muszáj valamivel elfoglalnom magam. Tudja, világéletemben zárkózott voltam, befelé forduló. Valószínűleg ezért maradt a rajz, festés, írogatás. Két idős nevelőszülőm volt, más játékot nem nagyon engedtek. Egyszer aztán jött egy művészettörténész, dicsérte a munkámat és biztatott. Hát kedvet kaptam a folytatáshoz.

Nagyatádon húsz év óta rendszeresen szerepelnek a képei, volt már kiállítása Kaposváron, legmesszebbre pedig Németországba jutottak el a munkái. Szeretettel festi a várost és a Drávát. Készít portrékat, és néhány ikon is kikerült a keze alól.

— Sosem volt annyi pénzem, hogy tanuljam a festést, azonban mindig megfogadtam, amilyen változtatást a szakemberek javasoltak. A festés persze egy nyugdíjasnak költséges szórakozás — panaszkodik. — Az olajfestékek nagyon drágák, a fiam szokta megvenni ami kell. Én a nyugdíjamból nem nagyon tudnék ilyesmit megengedni magamnak. Nem jobb a helyzet a versekkel sem. A kiadásuk drága lenne, így csak az asztalfióknak írogatom őket.

N. L.

Pandur Ferencné egyik alkotásával

FOTÓ: PÖLÖSKEI TIBORNÉ

BARAN

A megyék rangs

Napjainkban, amikor fél szemmel már az ötödik ötéves tervidőszakra tekintünk, fokozódó jelentőségre tesz szert annak vizsgálata, hogy milyen különbségek vannak az egyes területek gazdasági fejlettségében, s ezekből milyen politikai és gazdasági gondok adódnak. Számunkra természetesen az a legizgalmasabb kérdés, hogy milyen Baranya helyezése a megyék rangsorában, s fejlődési üteme mennyiben felel meg a területfejlesztési célkitűzéseknek. Cikkírónk, a Megyei Tanács közgazdásza, a KSH évente megjelenő területi statisztikai évkönyve összehasonlító adatai alapján rendkívül tanulságos képet tár elénk, de talán ennél még fontosabbak azok a következtetések, amelyek a területi idősorokból Baranya számára levonhatók.

Egy aforizma

Napjaink rohanó világában még ahhoz is rohanni kell, hogy helyben maradjunk — összegezhetjük e közgazdasági aforizmával megyénk mai fejlődésének főbb sajátosságait. A kedvező eredmények ellenére ugyanis

met vizsgálva, viszont Csongrád és Heves megyék vezetnek, de figyelemre méltó Szabolcs-Szatmár megye előretörése is. Baranya a 60-as években az előkelő negyedik helyen állt, s itt volt az ország ipari állóeszközeinek majd 6 százaléka. Napjainkban ez az arány — az eszközigényes bányászat mellett — csak 4,8 százalék, s ezzel a hetedik helyen állunk. Közrejátszik ebben az alacsony fejlesztési ütem, mely tekintetében csak Nógrád és Zala megyék állnak mögöttünk.

A hátrány

Az iparban foglalkoztatottak létszámának alakulása nagyjából az eszközökhöz hasonló ké-

Az egy hektár termőterületre jutó halmozott termelési érték — 1965. évhez viszonyítva — Komárom, Pest és Győr-Sopron megyékben növekedett a leggyorsabban. Baranya a növekedési ütemet tekintve a kilencedik helyen áll, s ezzel szorosan felzárkózott Szolnok, Tolna és Fejér megyékhez. Az árutermelés és értékesítés növekedési ütemét vizsgálva, hasonló előreléptet tapasztalhatunk. A termelési eredmények kedvező alakulása a jövedelmi színvonalat is meghatározza. Bázishoz viszonyítva a mezőgazdasági jövedelmek mintegy másfél-kétszeresére emelkedtek, s ezzel megyénkben ma már az ipari átlag körül mozognak. Országosan hasonló tendencia érvényesül,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Dunántúli Napló
1974 APR. 8

Pandur József
102

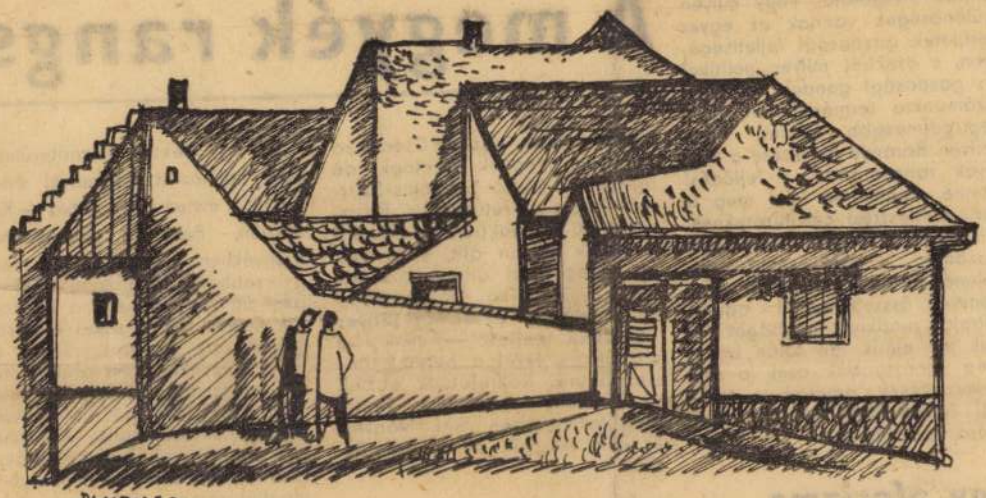

KISVÁROS

Pandur József

hogy nincs végük!

KISFIÚ: Mint egy elefánt... *(Még halkabban)* Ha felébrednek, biztos megesznek.

ÖREGEMBER: *(heherészik)* Azt azért nem! Bennünket már nem lehet megenni.

KISFIÚ: *(a pad felé les, az Öregemberhez hajol)* Vigyük magunkkal őket?

ÖREGEMBER: És ha nem akarnak?

KISFIÚ: *(bátor lélegzetet vesz)* Bízd csak rám. Én vagyok a parancsnok. Majd én elintézem!

Visszalopakodnak a padhoz.

ÖREGEMBER: *(halkan utána szól)* De okosan ám!

Feszült csend.

KISFIÚ: *(rövid, sete-suta ébresztőt fúj a kürtjével)* HÉ, HÉ! ÉBREDJETEK RETTENETES MICSODÁK!

A következő pillanatban – minden eddiginél nagyobb és színesebb pukkanással – a hortyogó Macska és a vitrinkatonák egyszerre tűnnek el. Csend.

ÖREGEMBER: Puff! Ezt jól megcsináltad.

Kisfiú visszasomfordál az Öregemberhez. Lehajtja a fejét. Szeppenten szipog.

KISFIÚ: Kicsit nagyon jól sikerült. *(Sírósan szimatol)* Még a szaguk is... Megint csak mi maradtunk...

ÖREGEMBER: *(bólogat)* Hát persze. Ha mindig csak pukk-pukk. Most aztán szagolhatjuk. *(Szimatol)*

KISFIÚ: *(sírósan)* De már szaguk sincs!

ÖREGEMBER: Az igaz. Most már hiába szagolhatjuk.

Csend. Leülnek az előszín közepén.

KISFIÚ: *(sóhajt)* Ó, ó...

KI

VI

MACSKA: Három!

VITRINKATONÁK: Egy-kettő! Egy-kettő! Egy-kettő!

MACSKA: Három!

Öregember is feláll, Kisfiú odabújik mögéje. Így figyelnek jobbra. Először a Macska jelenik meg, mögötte a vitrinkatonák. Mintha zsinóron húznák őket, libasorban vonulnak az előszín szélén. De most már ők sem óriások: szinte pontosan akkorák, mint m o s t az Öregember és a Kisfiú. Középütt megállnak, várnak egy kicsit. Macska elnyávintja magát, farkát árbócként fölcsapja. Kisfiú lelkesen tapsol.

KISFIÚ: Ugye, mondtam én! Egy kicsit PUKK-PUKK – aztán mégis csak ó, ó. *(Öregemberhez)* Te meg mindig csak szidsz...

ÖREGEMBER: *(dörmög)* Most már nem, parancsnok úr. Igazad volt.

KISFIÚ: Azt nem... De mégis érdemes volt. Most már ők is akkorák, mint mi!

Macska barátságosan elnyávintja magát. Kisfiú a Macska és a vitrinkatonák elé lép.

KISFIÚ: Hát indulunk akkor?

MACSKA: Hová?

KISFIÚ: Megyünk Tananajba!

MACSKA: De mi nem voltunk még Tananajban...

ÖREGEMBER: *(előbbre lép)* Nem is csoda. Aki nem volt még, semmit se tud.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 5
JELENKOR
Pécs

Pandur József

– Függöny –

1071

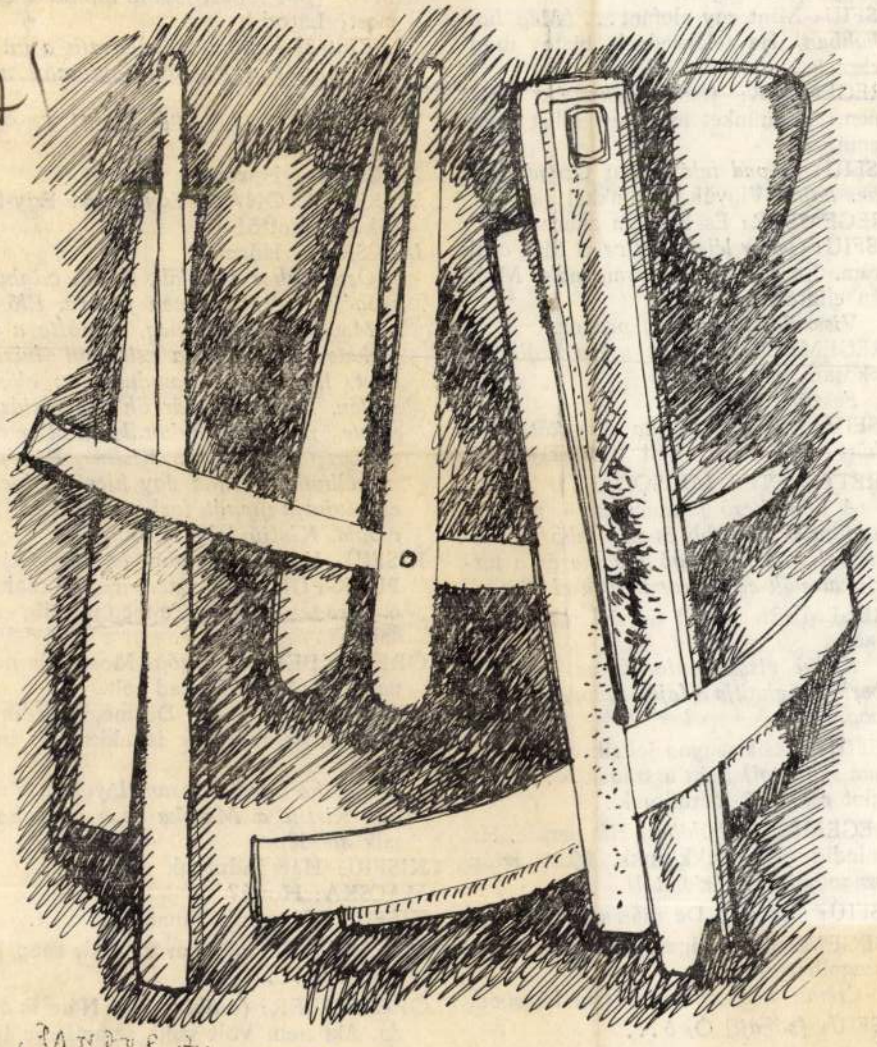

Pandur J.

hiányos- és tömondatokat: „Keserű. Keserű v
görögtem". Egyrészt a tárgyilagosság, másrés
ség hatását éri el intonációival. „Indult. Előbb
Indult." Nemcsak az ária dallamtartó szövegr
érezzük bele, hanem „a lét dadogását" is, azt
szerű nehézkedést, mely a nagy horderejű dolg

Balázs Béla a csend tartamaival határozt
A költemény – s minél modernebb, annál inká
a szó kapcsai között, melyek inkább a csönd jelentéshatárai, mintsem önálló szemantikai jelek. Nemes Nagy hasonlóképpen vélekedik: „Szélesedő oszlopközök. Szél fúj be a szavak között". „S a Semmi itt már annyit ér, amennyit házak közt a tér".

Zeneileg tökéletesen zárja verseit, gyakran váratlanul felszabadult fogalmisággal, „a törvény tiszta beszédjével"; de a maradéktalan befejezés, mely sugallja, hogy a témáról többet nem lehet elmondani, gyakrabban rövidzárlat-szerű, mint logikailag előkészített; nem Beethoven, hanem Bartók finaléira emlékeztet.

*

Méltatói sokszor elmondták, hogy lírája szikár és intellektuális, és némelyek azt a következtetést vonták le, hogy „férfias". A versek keménységét és határozottságát, a törvényszerűségek keresését és pátoszát, a logikán túli racionalitást (vagy: irracionális logikát!) illetően van ebben igazság, jóllehet sok esetben vitatható az „intellektualitás" fogalmának kisajátítása a férfinem számára. Ám az anyag érzékelése, a fiziológiai képek sokasága, a lét műhelyében való, anyaian eredendő jártasság (anyag és anya közös eredetű szó a magyarban és számos más nyelvben!) – nem férfias, hanem asszonyi, bár nem föltétlenül „feminin" jellegzetesség: „Én szeretem az anyagot s gyakran gondolok csontjaimra". Az azonban, hogy ebből az introverzióból törvényt fogalmaz, nem asszonyi vagy férfi-tulajdonság, hanem *költői* tudás.

*

Az eddigiek alapján már szinte szükségtelen a kérdés: mi a humánus tartalma Nemes Nagy Ágnes verseinek?

A modern élet érdekszövevényében érzékelésünk elveszítette ártatlanságát, képtelenek vagyunk elfogulatlanul és odaadóan – hogy így mondjuk: az élettelen természet változásaiban is *résztvevően* – nézni és látni. A hasznosat keressük mindenben, elidegenedünk saját társadalmi, s így természeti lényünktől, sematizálunk, áruvá absztrahálunk, kategóriákba sorolunk („Csak a növény tiszta egyedül. Nem ismer kategóriát" – pártol érdekünkben a tölgyhöz Nemes Nagy) – a konformizmus bélyegét viseljük, s a külvilággal való empirikus kapcsolataink, mint poros ablak, behomályosodtak. A költő megtisztítja a tárgyakat és létünk önértékére figyelmeztet: „Meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 – 5
JELENKOR
Pécs ...
Pandur József

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 MÁR 1 ?

NÉPSZAVA

Pandur József

1021

Pandur József: Csendélet

ugyanis a pert az exdiktátor 43 éves második felesége, Deszpina Papadopulosz ellen.

A hölgy már akkor barátnője volt Papadopulosznak, amikor az még az első feleségével élt együtt. Szolgálatait, amint ez a vádpontokból kiderült, már akkor tekintélyes summával jutalmazta: évi húszezer dollárral. Mégpedig azzal, hogy barátnőjét a titkosszolgálat egyik vezető ügynökének „szervezte be", 1959 után került erre sor, amikor Papadopulosz a görög hadsereg titkosszolgálatának vezetője lett. De később is, 1967 decembere után, amikor a puccsista generális miniszterelnökké neveztette ki magát, gondoskodott arról, hogy a hölgy változatlanul megkapja magas ügynöki honoráriumát.

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

Pandur József, festő
művész

1981 AUG 9

9

1021

Pandur József

NYOMÓSKÚT

Kósa Csaba

KŐ ÉS MADÁR

Szecsődi madarak

A molnaszecsődi Rába-hídon ezüst hajú, fekete vállkendős nénike nézi a folyó hátát. Fortyog, kavarog a víz, apró, mérges örvények sisteregnek.

Vízparton született Gizi néni, a múlt századi, vízparti öreg házban él most is. Kertje idenyúlik éppen a híd lábánál bugyborékoló forgataghoz. A fehérre meszelt, süppedt ablakszemű hajlékot még Gizi néni apja, Molnár Lajos építette. Ebből a házból indult ki a mocsaras, nagy ártérre, hogy a nádas rengetegében találkozzon a jó barátokkal, a bütykös hatytyúval, a kontyos récével, a maja — ilyen nevek szerepeltek a postai küldeményeken.

Monár Lajos a kitömött hazai és külföldi madarakból sokat múzeumoknak, iskoláknak ajándékozott. Ami megmaradt, ami a szívéhez legközelebb állt, szecsődi házában őrizte. Halála után megkezdődött a pusztulás. A helytelen kezelés, a szénkéneg hiánya miatt világritkaságú madarak sora porlott szét. A tojásgyűjteményt a háború semmisítette meg. Eszmei értékben mit jelent ez: ma már csak találgatni lehet.

— Nem volt senki, aki

sel rendelkezik, túlnyomórészt

összehívására vonatkozó

kérelmet.

gyermekkorában találkozott.

az ország többi részéből.

tartózkodik Japánban, kedde
fogadta Hirohito császár. A de
legáció szerdán találkozott
japán–csehszlovák barátsá
előmozdítására alakult parla
menti csoport tagjaival. A talál
kozón a két ország parlament
jei közötti együttműködés kér
déseit vitatták meg. A szerdai
nap folyamán a csehszlovák
küldöttség több japán elektro
technikai vállalatot is felkeresett.

✦ *OBERHOF: Az NDK-beli Oberhofban szerdán nyolc szocialista ország – köztük Magyarország – mintegy 500 szakemberének részvételével megkezdődött a XI. nemzetközi tájékoztatási és dokumentációs kollokvium. Az évenként megrendezésre kerülő háromnapos megbeszélés-sorozat résztvevői az információcsere elméletének és gyakorlatának tudományos kérdéseivel és gyakorlati tapasztalataival, a kutatási, oktatási, műszaki és termelési célokat szolgáló információs rendszerek problematikájával, valamint a szabadalmi információ és szabadalmi jog kérdéseivel foglalkoznak.*

adatot szanjak, hogy szükség esetén a világ bármely térségében, így Iránban is bevethető legyen.

*

Szerdán egy mérkőzést játszottak a női kosárlabda NB I-ben: BSE—PVSK 111:66 (60:28).

*

Újfasiszta elemek szerdán merényletet követtek el a Nyugat-berlini Haladó Ifjúsági Szervezet (FDJW) spandaui klubja ellen. A náci merénylők feldúlták a klub helyiségeit, s fasiszta jelszavakkal és jelképekkel mázolták tele a falakat. A náci csoportok az elmúlt hónapokban fokozták tevékenységüket.

*

A nemzetközi olimpiai sportlottó szerdán megtartott 6. sorsolásának nyerőszámai:

14, 28, 35, 52, 67.

Kommentár

Változó és változatlan álláspontok

Kedden Moszkvában Gromiko külügyminiszterrel és Ponomarjovval, az SZKP Központi Bizottságának titkárával tárgyalt Jasszer Arafat, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet végrehajtó bizottságának elnöke. Nem először került sor magasszintű szovjet–palesztin eszmecserére, a közel-keleti helyzet közös áttekintésére. Most azonban néhány körülmény különös fontosságot ad a tárgyalásoknak.

Az egyik a PFSZ növekvő nemzetközi elismerése, tekintélyének gyors térhódítása. Ma már Nyugat-Európa több országában politikai tényezőnek tekintik a palesztin szervezetet és több tőkés kormány azt is elismeri, hogy a PFSZ a palesztin nép kizárólagos képviselője. Ha bizonyos árnyalati különbségek máig is fennállnak a nyugat-európai országok és a PFSZ kapcsolatában, a múlthoz képest az álláspont gyökeresen változott.

Nem kevésbé fontos tényező, hogy a közel-keleti különalku, az egyiptomi–izraeli–amerikai rendezési elképzelés végrehajtása egyre nehezebbé válik. Amint azt már a Camp David-i megállapodás sejtette, egy bizonyos ponton a rendezés megfeneklik. Ez a pont: a palesztin kérdés, amely változatlanul az igazságos és tartós közel-keleti béke alapvető problémája.

A Szovjetunió számtalanszor kifejezésre juttatta, hogy az átfogó rendezés csak abban az esetben jöhet létre, ha a palesztinai arab nép törvényes nemzeti jogait biztosítják, beleértve az önrendelkezésre és az önálló államalapításra való jogot is.

Ami az izraeilek magatartását illeti, sajnos, a Begin-kormány merevsége változatlan. További olaj a tűzre a Ciszjordániában vártlanul kirobbant válság. Hablusz polgármesterének az izraeli hatóságok által történt fogva tartása óriási felzúdulást okozott, s a legfrissebb jelentések a ciszjordániai és a gazai városok élén álló politikusok egyharmadának lemondását adták hírül. Arafat időközben Waldheimhez, az ENSZ főtitkárához fordult, közbelépését kérve a meghurcolt polgármester kiszabadítása érdekében.

Ebben az összefüggésben különösen fontos hangsúlyt kap a PFSZ küldöttségének moszkvai eszmecseréje. Híven példázza azt a figyelmet, amelyet a szovjet vezetők a közel-keleti helyzet alakulása iránt tanúsítanak. Egyszersmind azt is világosan érzékelteti, hogy a Szovjetunió változatlanul keresi az igazságos és tartós rendezéshez vezető utat, szoros összhangban barátaival és szövetségeseivel, valamennyi erővel, amely a térség realitásait elismeri.

Gyapay Dénes

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Pandur József
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
festőművész
1979 NOV 15

1021

Pandur József képei a szigetvári dzsámiban

1021

Néha már az is meghökkentő — summázhatja tapasztalatait, akinek félig-meddig mestersége a kiállításlátogatás —, ha egyszer csak olyan képekkel találkozunk, melyekben a szép és hasznos példa idéződik fel, melyekben visszasejlik valami abból az egykor jól ismert magatartásból, melynek célja az észlelt fizikai valóság teljes körének közvetítése volt. A meghökkenésnek alapja, hogy másfajta művek ugyancsak teljes hitellel vallanak a természettel való összefüggéseket elszakító művészi állítások jogáról. És mielőtt éteri magasságban magyarázatot találnánk kérdéseinkre, kérdezzük csak magunktól: mi is az, ami Pandur József munkáiban felkelti a figyelmet?

Mindenekelőtt alkotó módszerének közvetlensége, frissesége, az érzékeny ember elfogulatlan magában-reménykedése, énkeresése és rátalálása valamire, valamilyen azonnal mérhető minőségben. Amivel még semmit nem mondtunk, ha nem találjuk meg azt az irányt, melynek megjelölésével a bármivé válás, bárhová alakulás esélyét is kifejezhetjük. Mert nem valamilyen magába zárt alkotói világ Pandur Józsefé. Intim, az igaz, és az is igaz lehet, hogy alkalmi megszólalásai versenyképtelenek a magukat mindig és mindenhol kellető munkák mellett. Igaz, hogy műfaji korlátok átszakítását nem tekinti céljának. És igaz az is, hogy kerüli a tragikus (néha tragikomikusba forduló) művészi élveboncolás eredményének mutogatását. Nyelve tehát — mindezekből következően — folyamatosan érthető, a művészettörténeti örökségtől és öntudatlan valóságismeretünktől szentesített nyelv. Festői szövetéből kilépő városok, hegyek, rétek és virágok nem a vízió és nem a teória nyomán kaptak formát. Alkotói szerepe valószínűleg az éppen közvetlenségében „adott" természeti szép más közegbe való lefordításának kísérletére korlátozódik. De ebben a hagyományos, jól ismert alkotói alapállásban biztonságot talál és alkatának éppen megfelelő perspektívákat. Tanáros pedantériája nem felvett modor, hiszen tanár. Mindennapi munkája a művészet és művészettörténet mesterségszerű részének gyakorlása, valamint közvetítése tanítványai felé.

A Szigetváron kiállított képek többsége tájkép vagy valamilyen tájélmény felidézésére szolgáló munka. Pandur művészi gondolkodásmódjának kezdő és jelenlegi végpontja is ez. Érdekli a táj szerkezete, színe, mélysége és hangulata, de érdekli az a módszer is, mellyel akaratának alárendelheti a természetes-eredeti dolgokat. Így jut el azután egy olyan képtípus létrehozásáig, amelyben indás szövevénnyé, ornamentális felületté fonódnak fű- és virágszálak, a kék ég és a föld színei, megtartván magukban valamilyen sejtelmes dinamikát. Ahogyan a nap felé hajlanak a növények, vagy hajladoznak a szélben... Ezt azután a művészi képzelőerő és kézjárás a maga törvényeinek rendeli alá.

Tiszta, meleg hangú felületek, színfolyondárok bársonyos futamai jellemzik ezeket a műveket. Ezekkel a képekkel alkotta meg voltaképpen Pandur a maga saját, senkiéhez nem hasonlító, eredeti művészi arcélét. Kollektív kívánság lehet e derűs, tisztahangú képeket egy új periódus kezdetének tekinteni, a művész számára pedig az új vállalkozások irányát megszabó kiindulópontként értékelnénk legszívesebben őket.

Aknai Tamás

Eső után

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pandur József
grafikus

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1983 SEP 2 5

1021

Pandur József rajza

s a televízió műsorából 19

Ó MŰSORSZÁMOK:

: Jó reggelt! (közben: 4.45 és 6.45: Szót kérek, 6,20: Tudósítói Reklám. 7.19: Körzeti időjárás, 7.30: Reggeli párbeszéd). — 8.05: urális programjából (vasárnap 6.45-kor), — 12.00: Déli Krónika — 18.15: Hol volt, hol nem volt? — 18.30: Esti Magazin.

eggeli zenés műsor. (Közben: 5.55 és 6.55: Torna, 6.45: Könyv- — 10.50: Torna. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

4.30-tól 7.00-ig félóránként, majd 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 17.00, .) Vasárnap: 6.00, majd 8.00-tól ua., mint hétköznap.
id 10.30-tól 20.30-ig kétóránként, ezután 23.00 és 24.00. Vasárnap: ap. 3. MŰSOR: 8.00:, 11.00, 13.00, 19.00, 23.00.

★

lulás után. 12.45: Törvény- 13.00: Az udvari kalap. Zenés 14.28: Népi muzsika. 14.39: i diák csodálatos kedvese. Régi híres énekesek műsorá- .28: Nyitnikék. 16.00: Délutáni zínház. 17.05: Mozgásterek. Csángó dalok és táncok. A Szabó család. 19.15: Ope- . 20.01: A génátültetéstől a nyirokseitekig. 20.31: Köny- . 21.15: Nézsai szőttes. 22.20: c külpolitika. 22.30: Egy ma- diplomata emlékezéseiből. Kamaramuzsika. 00.10: Virág- gödöllői Művelődési Központot. 22.00: Egy énekes — több szerep. 23.20: A tegnap slágereiből.

HARMADIK MŰSOR

18.20: Operarészletek. 19.05: Iskolarádió. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. kb. 22.00: Szimfonikus táncok. 22.30: Kovács Lóránt fuvolázik. Sebestyén János csembalózik, Mező László gordonkázik. 22.51: Napjaink zenéje.

pesti Fúvósötös felvételeiből. 17.31: Ami a számok mögött van. 17.56: Az Állami Orosz Énekkar Csajkovszkij-műveket énekel. 19.15: Schubert: A-dúr szonáta. 19.34: Rádiószínház. 20.35: Operettkedvelőknek. 21.30: Egy házban. 22.30: Andor Éva énekel. kb. 23.30: Észak-európai népek zenéjéből. 00.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Tömegdalok Behár György feldolgozásaiból. 8.35: Kovács Miklós: Táncképek. 8.41: Slágermúzeum. 10.00: Zenedélelőtt. 11.35: Tánczenei koktél. 13.15: Gyermekeknek. 14.00: A Petőfi rádió zenedélutánja. 15.45: Jon és Vangelis felvételeiből. 16.35: Jó utat! 17.30: Ötödik sebesség. 18.35: Popzene sztereóban. 19.40: Nótakedvelőknek. 20.35: Iránytű. 21.35: Barátság slágerexpressz. 22.05: Verbunkosok, katonadalok. 22.30: Arcok a tegnapból. 23.20: Oliver: Részletek Bart zenés játékából.

HARMADIK MŰSOR

19.05: Muzsikáló Magyarország. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. kb. 22.00: Operaegyüttesek és finálék. 22.40: Fiataloknak!

MR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁR 6
NÉPSZAVA

Pandur József „festő-művész"

1921

Pandur József

VÁROSSZÉLE

s anyám sírjá
mintha belém

Végig a Kálv
a falon krétát
az utcavégi ér
idővel, nyárr
zord esték ké
libegve, mint

Kerten végig,
mintha még velem volna,
hallgatva suhanását,
mert mintha tündér volna,
végtelen útra kelve
s iszonyú súlyt cipelve.

Álmok rácsán fogódzva
és mint a fal fehéren,
mélységtől iszonyodva
s kiáltva, hogy beérjem
és ma is talpig gyászban,
talpig dérben s virágban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Pandur József

NÉPSZAVA
1978 ÁPR 29

1021

Pandur József: Csendélet

mozgalm
előtt és
a fejlő
hasznát
it. A sz
nek me
munkásc
még fia
egészen
intézeti

A talá
nácskozá
amelyen
nei szakemberek, művelődés-
politikusok és munkásdalo-
sok — azt vizsgálják, hogyan
érvényesül ma a munkásének-
kari mozgalomban *a hagyo-
mány és a korszerűség.*

Sokat ígérő, de alapos el-
mélyülést igénylő célkitűzés.
A téma felelősségteljes meg-
tárgyalása, a ható tényezők
részletekbe menő feltárása
fontos művelődéspolitikai fel-
adat. Időszerűsége nem szo-
rul bizonyításra. Legalábbis
azok számára nem, akik az
utóbbi években a hazai ének-
kari mozgalom fejlődését fi-
gyelemmel kísérték, s azon

egész országban kiemelkedően.
Nyomukban joggal remélhe-
tő, hogy az együttesek társa-
dalmi vezetőségei fokozatosan
betöltik fontos szerepüket: az
együttesek szocialista közösség-
gekké válásának folyamatát
meggyorsítják. A gyakorlat-
ban erre legalkalmasabb
módszerek azonban még erő-
sen a kísérletezés stádiumát
tükrözik. E téren is akad még
vitatnivaló Szombathelyen.

A *korszerűség* értelmezése
és érvényesítése a mun-
kásénekkari mozgalom-
ban mindenképpen fogósabb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
GANZ-MÁVAG

1967 FEB 3
1021

Pandur József rajza

1967. FEBRUÁR 3.

ÚJ GAZDASÁGI MECHANIZMUS

Vitafórum a reformhatározat gy

A beruházási és állóeszköz fenntartási t

A KB reformhatározata többek között célul tűzte ki *a beruházási erőforrások helyesebb elosztását és hatékonyabb felhasználását.* Rugalmasabb központi irányítás mellett nagyobb szerep jut a vállalati döntéseknek, az érdekeltségnek, a várható jövedelmezőségnek, a piaci ösztönzésnek. A beruházások egész körére kiterjedő állami beruházási politika kisebb részben fog a konkrét célok és feladatok meghatározásán át érvényesülni,

s nagyobb részben a hitelpolitikán,

a jövedelem- és anyagi elvo-

dást illetően — a közgazdasá
gi főosztály, a kivitelezést
főrendelés kiállítását elsősor
ban az EKGY látja el. *A költ
ségvetés útján juttatott be
ruházási előirányzatok, bank
hitelek, valamint saját beru
házási alapok felosztása
gyárfejlesztési főosztály fe
adata.*

Szintén a gyárfejlesztési
tartozik a beruházások mű
szaki-gazdasági előkészítése
kiviteleztetése. Külső és bels
kiviteleztetés esetén bonyolí
ja a megrendelések kiadás
az elkészülés műszaki elle
őrzését. Az önkezelésben v
gezhető beruházások fő kivi

Egy másik sokkal nagyobb kiállításról is essék egypár szó A Virág Judit féle **Mű-terem** galériában csupa, magángyűjteményből származó, eddig ismeretlen remekléseket mutattak be: megannyi felfedezést! Ráadásul e kiállítás anyagának legjava egy hatalmas kötetben is megjelent, amely mű (színes kivitelében is) fölzárkózik Kieselbach két óriási albuma mellé (ezekről korábban már írtam e lapban). Micsoda kincsek! A Virág féle kötet az egész honi művészettörténet (és gyűjtés) számára hozzáférhetővé teszi a mostanáig nem is látott alkotásokat. Páratlan vállalkozás, amelynek értékét a szakszerű kisérő szöveg s az angol nyelvű kiadás is nemzetközi jelentőségűvé teszi! Íme: bankok, galériák és magángyűjtők biztosítják a magyar művészetnek az államitól független támogatását és túlélését, sőt kötetekben való hozzáférhetőségét!

Kristó Nagy István

Három múzsát szolgálok

Egy kiállítás alkalmat ad a számvetésre. Elmélkedni lehet arról, milyen terveim voltak, milyen elgondolásaim, mit tettem eddig, mit valósítottam meg, született-e érték, van-e elmaradás, s miért voltak kudarcok.

Könnyű és nehéz is a helyzetem. Közel 25 éve oktatok művészettörténetet, s alkotókkal, alkotásokkal való napi találkozások mércét, mértéket is jelentenek. Ezek ismerete megerősíti a vizsgálódóban, így bennem is, a jó értelemben értendő alázatot, szerénységet. A felismerések segítenek a kétségek feloldásában, s az önismeret gazdagodásában is.

Nehéz a helyzetem, mert három múzsa körül forgolódok: **oktatok, festek és időnként íráshoz kezdek.** Hármat szolgálni egyidőben azonos tempóval nem lehet. Hol az egyik, hol a másik kap nagyobb teret. A három közül az oktatás a stabil pillér, bizonyára rövid időre szól ez a szép megbízatás… Aztán majd talán nagyobb erőre kap a másik kettő. Munkáimról a lexikonban leírtakat idézem, nálam jobban fogalmazták meg: A klasszikus festészeti értékek őrzőjeként munkálkodik. Posztimpresszionista szellemű, oldott színekkel és formákkal komponált, táj és az ember harmóniáját kifejező kompozíciók készülnek műhelyében.

Törekszem arra, hogy képeimen, rajzaimon az elemek, a foltok, vonalak valamiféle rendet alkossanak, szerkezetek szülessenek. Rendre vágyom, s a gyors, sokszor türelmetlen tempómhoz az akvarell, a tempera, a pasztell váltak jól használható, kedvelt anyagokká.

Nem kívánom követni az általam is kutatott Rippl Rónai Mestert, de vele való foglalkozás a Kaposvárhoz is kapcsolódó szellemi és érzelmi kötődés mégis meghatározó lehet.

Pandur József

Pandur József 1939. április 23-án született. 1957-ben Pécsett az Állami Tanítóképző Intézetben, majd az egri Pedagógiai Főiskolán tanult. 1969-ben a Magyar Képzőművészeti Főiskola festőszakán szerez diplomát. 1985-ben védi meg bölcsészdoktori értekezését (Rippl-Rónai József).

1960 óta Pécsett tanít és alkot. 1963-tól a Tanárképző Főiskolán, majd 1995-ben történő nyugdíjazásáig a Janus Pannonius Tudomány Egyetem Rajz Tanszékén oktatott.

1970 óta vezeti a Medgyessy Ferenc Művészeti Műhelyt. Elsősorban Rippl-Rónai József munkásságát kutatja.

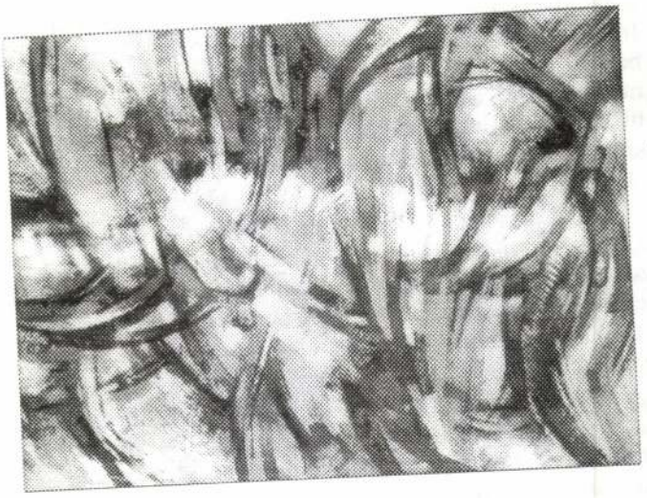

Pandur József pasztellképe

Elmúlt tíz éve, hogy a Művészetbarátok Galériájában mutattuk be képeit. Januárban a Teréz körúti Béke szállóban nyílt kiállítása.

Eszmélet után – Elégia József Attiláról

(Jeleniczki András filmje)

József Attiláról sokféle filmet készítettek. Az „átkosban" ő volt a legünnepeltebb, a legelőretoltabb versíró, a munkásosztály büszkeségének, a nagy proletárköltőnek kikiáltott szerző. Ekkor lett április 11-e, születésének dátuma a Költészet Napja. Iskolák, művelődési házak tucatjait nevezték el róla, sőt azt az egyetemet is, ahol Horger Antal professzor közölte a húszéves fiatalemberrel a bölcsészkar tanárainak közös határozatát, hogy Tiszta szívvel című versének két sora miatt tanári diplomát nem kaphat. Tehát József Attilát – szépítően – a szocializmus építésének nevezett időszakban „futtatták", és ami elismerést nem kapott meg életében, azzal mind elhalmozták halála után. Az egekig fölmagasztalt dicsőítés, mesterségesen gerjesztett tömjénezés ellenére torz kép alakult ki róla, mert csak azokat a műveit idézték, tanították, amelyek abban a rövid, két-három évnyi időszakban keletkeztek, amikor az illegális Kommunista Párttal kokettált. Nem beszéltek költészetének filozófiai tartalmairól, műveinek sokféle árnyalatáról, elhallgatták ennek a mélyen hívő embernek a gyötrődését, istenkeresését, a Teremtő utáni vágyódását.

A rendszerváltásnak titulált hatalmi átrendeződés után vákuum következett be József Attila megítélésében. Kiesett a kommunista irodalomtörténészek kosarából: amennyire ajnározták 1990-ig, utána igencsak megfeledkeztek róla, mintha szégyellték volna addigi műlelkesedésüket, mintha égette volna lelküket az a fals mítosz, amit ők alakítottak ki a költőről. Ez a távolságtartás minden téren éreztette hatását, egy idő után szavalóversenyeken, előadóesteken már nem volt sikk József Attila-költeményeket mondani. Ez a csönd azonban jót tett a költőnek. A József Attilára és életművére rásütött hamis bélyegek lassan-lassan érvényüket vesztik, a rákent hazugságok, mint idegen, nem odavaló képződmények lepattognak róla, és igazi arca kezd felragyogni.

Ennek a tisztuló folyamatnak egyik fontos része az *Eszmélet után* című film, amely négy részből áll, és közel öt óráig tart. Csupán az Uránia Nemzeti Filmszínházban vetítik a május 6-ai díszbemutató óta, heti egy előadásban, mindig telt ház előtt. *Javorniczki István* nem játékfilmet, hanem dokumentumfilmet készített. Igyekszik sokféle módon bemutatni József Attila életútját, a szülőktől kezdve egészen a szomorú végen át az utóéletig. Természetszerűen – nem az unalomig ismert alkotások, hanem az árnyaltabb József Attila-portré kialakulását elősegítő, alátámasztó – költemények hangzanak el a színészóriás, *Latinovics Zoltán* és *Simon Péter* előadóművész avatott tolmácsolásában. A versek keretet adnak a filmnek, egyben tartják mondanivalóját, és illusztrálják a költő lelkiállapotát, élethelyzetét.

Több pszichológus véleményét is hallhatjuk az Eszmélet utánban. Bagdy Emőke nem a szakember hűvös,

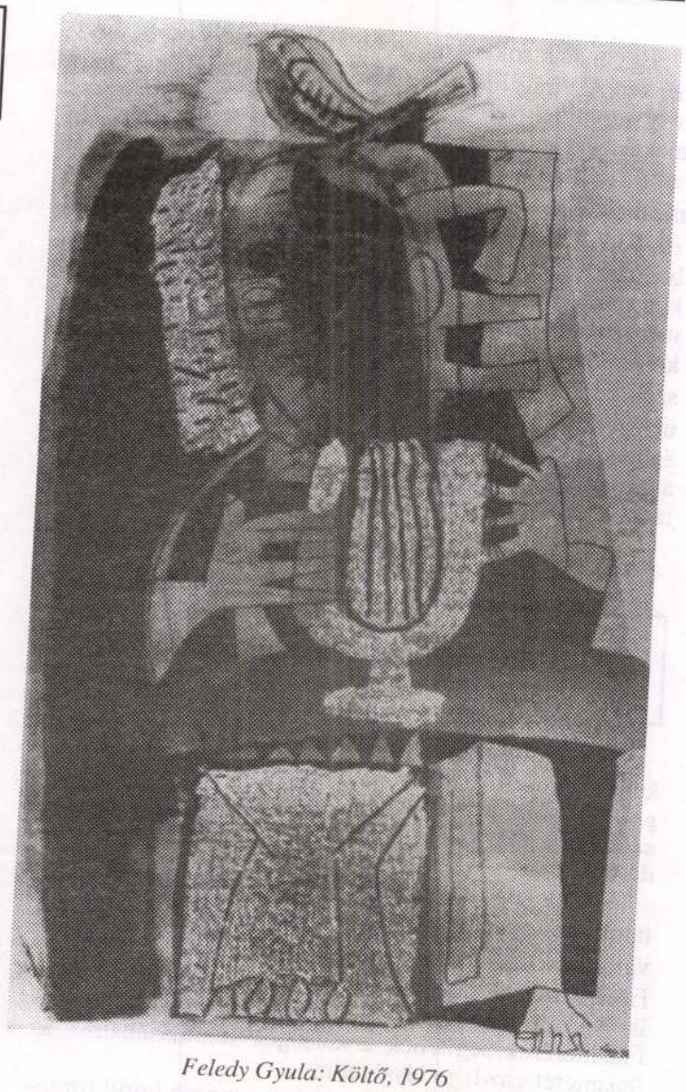

Feledy Gyula: Költő, 1976

távolságtartó módján szól „alanyáról". Precízen megfogalmazott, belső tűztől áthatott szavaiból asszonyi megértés sugárzik, sőt a költő iránt érzett szeretet, tisztelet is. Még egy pszichológus, *Németh Attila* is elmondja, összefoglalja József Attila betegségének tüneteit. Ő már sokkal visszafogottabban nyilatkozik, csak a puszta tényeket állítja egymás mellé. *Czeizel Endre* genetikus pedig a tőle megszokott, gördülékeny stílusában ismerteti kutatásainak eredményét, amelyet a József család körében végzett. Eszmefuttatása igen hatásos, számtalan esetben megdöbbentő eredményeket sorol fel, egészen más megvilágításba helyezi a mindenki által ismert adatokat, és a verseket nem az irodalommal foglalkozó ember módján elemzi, hanem az orvos szenvtelen, csak a körülményeket figyelembe vevő hideg tudásával értelmezi. *Tverdota György* irodalomtörténész pedig a film cselekményét narrátorként kommentálja, ő ismerteti a nézőkkel József Attila életének jelentősebb állomásait. *Garamvölgyi László* pedig a kriminalisztika legfrissebb, oknyomozó módszereivel vizsgálja a költő halálának körülményeit. Ezekből arra a megállapításra

Pandur József
levele

Győr szab. kir. város Múzeuma

Pandúr József emlékkiállítás

Győr, 1943.

Árlap

11. sz.	2.400·— P	72. sz.	800·— P
16. sz.	800·— P	73. sz.	500·— P
19. sz.	250·— P	74. sz.	500·— P
25. sz.	600·— P	76. sz.	400·— P
28/a.	450·— P	77. sz.	600·— P
32. sz.	100·— P	78. sz.	500·— P
34. sz.	250·— P	79. sz.	600·— P
35. sz.	300·— P	80. sz.	400·— P
37. sz.	800·— P	81. sz.	300·— P
38. sz.	300·— P	82. sz.	400·— P
52. sz.	5.500·— P	83. sz.	1.800·— P
54. sz.	400·— P	84. sz.	350·— P
55. sz.	800·— P	85. sz.	350·— P
57. sz.	800·— P	86. sz.	300·— P
58. sz.	600·— P	87. sz.	400·— P
60. sz.	1.400·— P	88. sz.	400·— P
61. sz.	800·— P	89. sz.	350·— P
62. sz.	2.000·— P	90. sz.	350·— P
63. sz.	1.800 — P	91. sz.	300·— P
64. sz.	800·— P	92. sz.	2.000·— P
66. sz.	1.800 — P	93. sz.	300·— P
67. sz.	800·— P	95. sz.	500·— P
68. sz.	2.200·— P	96. sz.	450·— P
69. sz.	800·— P	97. sz.	600·— P
70. sz,	900·— P	98. sz.	550·— P
71. sz.	800· — P		

E jegyzékben fel nem sorolt képeket magángyüjtők szívességéből állítottuk ki, tehát azok nem eladók.

Győregyházmegyei Alap Nyomdája 23039

61. Szent István szegényeknek alamizsnát oszt. (Vázlat.)
62. Gazdasági udvar. 1942.
63. Falu télen.
64. Virágcsendélet. 1942.
65. Csendélet. 1940.
66. Havastáj. 1940.
67. Erdőszéle. 1942.
68. Kovácsműhely. 1942.
69. Erdő. 1942.
70. Csendélet. 1940.
71. Kévegyüjtők. 1942.
72. Major.
73. Csendélet. 1940.
74. Vízpart.
75. Önarckép. 1942.
76. Vízpart.
77. Dunapart este.
78. Csendélet.
79. Tehénistálló.
80. Erdőszéle. (Pasztell.)
81. Virágcsendélet.
82. Falusi utca. 1942.
83. Kovácsműhely. 1942.
84. Tanulmány.
85. Tanulmány.
86. Tanulmány.
87. Tanulmány.
88. Erdei ösvény.
89. Erdőrészlet.
90. Erdőrészlet.
91. Tanulmány.
92. Kupaktanács.
93. Vízpart.
94. Székesegyházi interieur.
95. Tanulmány.
96. Tanulmány.
97. Töltésoldal.
98. Faluszéle.
99. Madonna. A művész utolsó, félbenmaradt alkotása.

A tárlókban a művész vázlatait helyeztük el.

Győregyházmegyei Alap Nyomdája, Győr, Káptalandomb 32. (23.039) Műsz. vez.: Stanitz J.

Pandúr József

1888 február 11—1943 május 29.

Pandur József, akinek halálhíre őszinte megdöbbenéssel töltötte el a szépet szerető és a művészetekért lelkesedő győri polgárt, 1888 február 11-én született Győrött. Bölcsőjét egyszerű iparos-család házában ringatták és innen indult el arra a nehéz és küzdelmekben gazdag életútra, amely minden vidéken élő magyar művész osztályrésze. Keményen kellett harcolnia, hogy a gyermekkorában már ébredező művészi vágyait valóra váltsa. Az ezermester hírében álló lakatos édesapjától, aki egyre csak találmányokon törte a fejét, szívós akaraterőt is örökölt, amely átsegítette a nehézségeken és végre is célhoz juttatta. A szegény kisiparos fiának nem tellett magasabb tanulmányokra, a négy gimnázium után egy jónevű győri festőmesterhez állott be inasnak és annál dolgozva tanult és készült a nagy próbára. De egy percig sem tévesztette el a célt és végre 1911-ben letehette a szobafestő ecsetet és mehetett művésznövendéknek Budapestre.

A Képzőművészeti Főiskolán Balló Ede tanítványa volt, azé a mesteré, aki gondos szeretettel foglalkozott tanítványaival, aki a festészet külföldi nagymestereinek személyes élményként, másolás közben való tanulmányozásával vezette tanítványait közelebb a műalkotás titkaihoz. Egy tanítványa írja róla: »Szigorúan ragaszkodott elveihez, melyek szerint a művészeti pályára indulónak, szolid és jó alapot kell adni, hogy még akkor is megállja helyét az életben, ha a természet őt szerényebben is látta el talentommal.« Ez a szolid és jó alap az, amelyet Pandur József is magával hozott a főiskoláról, amely irányította művészetét és fegyelmezte művészi vérmérsékletét.

Amikor elhagyta a Képzőművészeti Főiskolát, még neki sem vághatott az alkotó munkának, máris katonaruhát öltött és végigharcolta a nagy világháború harctereit. Amikor leszerelt, harmincéves volt már, családot alapított és a családfenntartás gondjaival terhelten indult el szülővárosában a művészi munkának. 1918—1919-et írtak akkor. A lelkek gonddal és nyomorúsággal küzködtek. Mégis ebben az időben a nehéz művészsorson segíteni akarásból születik meg a szervezett győri művészeti élet és alapítják a Győri Képző- és Iparművészeti Társulatot. Pandur József is ott van az alapítók között és lelkes munkával támogatja az új szervezetet, mely egykor majd alelnökévé fogja megválasztani.

Résztvesz a Társulat első kiállításain, de lelkét ekkor már egy hatalmas terv foglalkoztatja. Mint kortársaira, egyaránt megrázó erővel nehezedik rá is a nagy összeomlás és Trianon élménye. Vigasztalásért a multba, a magyar történelem felé fordul. Felébred előtte a tatárjárás borzalmas látomása, az elpusztult ország és IV. Béla király, az ország újraépítője. A nagyszerű élmény nagyszabású alkotásra ösztökéli. 1922 júniusában kiállítja a »*Tatárjárást*«. A hatalmas, nagy méretű kép osztatlan sikert arat, de egyben első nagy csalódását is adja. Nincs aki megvásárolja és tervezett országos körútja is elmaradt. Egy napon a gondok arra kényszerítik az elkeseredett művészt, hogy a képet feldarabolja, kell a vászon új alkotásokra.

A nagy csalódás nem szegi kedvét. Gondjain Győr szab. kir. város segít, amikor ösztöndíjával Olaszországba, tanulmányutra küldi. Firenze, Padua, Róma, Nápoly, Ancona és az olasz tengerpart útjának egyes állomásai. 1925 tavaszán jár künn és amikor hazatér, gazdag élményanyagot és sok vázlatot hoz magával. Friss kedvvel lát a munkához, a tárlatokon megsokasodnak képei és a mecénás kedv is feléje fordul. 1925 júliusában megbízást kap *a győri Lloyd nagyterme freskóinak* elkészítésére. A csodaszarvas mondáját és Bachus felvonulását színes, mozgalmas képekben vetíti a falra. A következő évben a Hungária-kávéház falára festi a dekorativ *Hungária-freskót.*

1926 szeptemberében a Nemzeti Szalon a Céhbeliek és a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat együttes

24. Gladiolusok. 1940.
25. Női arckép. 1934.
25/a Győri Székesegyház.
26. Csendélet.
27. Csendélet.
28. Önarckép. 1941.
28/a Téli alkony. (Tempera.)
29. Várakozás.
30. Petőfi arcképe.
31. Virágcsendélet.
32. Tájkép. (Vízfestmény.)
33. Kubikuskordé. 1942.
34. Vízpart. (Tempera.) 1940.
35. Raktárházak. (Vízfestmény.) 1942.
36. Jóska 13 éves. 1935.
37. Hegedűs csendélet. (Pasztell.) 1932.
38. Dunaparti régi házak. 1942.
39. Olasz teherkordé.
40. Velencei Madonna.
41. Kovácsműhely. (Vázlat.)
42. Szent Antal. 1942.
43. Templomfreskó vázlata. (Vízfestmény.) 1934
44. Szent László. (Vázlat.)
45. Önarckép. 1936.
46. Saul (Vázlat.) 1939.
47. Felsőgallai templom freskóinak vázlata. (Vízfestmény.)
47/a Madonna.
48. Tatárjárás. (I. vázlat.)
49. Tatárjárás. (II. Vázlat.)
50. Kuruc lovas. 1930.
51. Magyar Betlehem. 1930.
52. Három királyok imádása. 1934.
53. Angyali üdvözlet.
54. Krisztus. (Vázlat.)
55. Szent István felajánlása. (Vázlat.)
56. Madonna.
57. Szent István templomokat alapít. (Vázlat.)
58. A Székesegyházi Szent Szív oltár képének vázlata.
59. Freskóvázlat.
60. Szent István szegényeknek alamizsnát oszt. (Vázlat.)

sérték. A »*Kovácsműhely*« ismételten foglalkoztatta és utolsó éveiben is három tanulmányban kereste megoldását. Nem tudott megnyugodni a tájképfestő sem. Kereste az új utakat és eljutott oda, ahol a természet benyomásait magától értetődő közvetlenséggel rögzítette meg képein. Ha értékét akarjuk lemérni, el kell mondani róla, hogy becsületes, tisztaszándékú művész volt, aki felfelé törekedett és ha a megélhetés gondjai engedték, komoly elmélyedéssel teljes értékű műveket is alkotott. Méltó arra, hogy nevét a magyar művészet története és e város hálája megőrizze.

Dr. Jenei Ferenc.

Képek jegyzéke:

1. Csendélet. 1921.
2. Anconai utca. 1925.
2/a Titus diadalíve Rómában.
3. Kovácsműhely. 1926.
4. Tengerparti sziklák. 1925.
5. Nápolyi tengerpart. 1925.
6. Borús idő. 1924.
7. Nyári felhők. 1923.
8. Fetser Antal megyéspüspök arcképe. 1935.
9. Cigánytanya.
10. Tengerpart. 1926.
11. Viharos tenger. 1933.
12. Hegyvidék.
13. Kubikusok. 1934.
14. Gyártelep.
15. Csendélet kulaccsal. 1926.
16. Krizantémok.
17. Férfiképmás. 1939.
18. Pipás öreg.
19. Festő arcképe.
20. Önarckép. 1941.
21. Jókedvű öreg.
22. Olvasó nő.
23. Férfiképmás.

kiállításán már a győriek élén halad és megkapja a Nemzeti Szalon díját a »Mention Honorable«-t. Ezen a kiállításon tűnik fel előkelő nagyvonalúsággal festett *önarcképe* és az érdekes fényhatás problémák megoldását kereső »*Kovácsműhely*«. Ennek az esztendőnek nagy ajándéka számára, hogy a város bérházában megfelelő műtermet kap. Újult kedvvel lát a munkához és karácsonykor gazdag képsorozattal rendez műtermi kiállítást.

Ez a nagy munkakedv nagyjelentőségű vállalkozásba viszi. *Schutzbach Antallal,* a kitűnő fiatal iparművésszel diszítő-, festő- és berendező vállalatot szervez. Különös gonddal készülnek az egyházművészeti feladatok megoldására. A világháborút követő évek szegénysége után most ébred a vágy a hívők lelkében, hogy templomaik díszét megújítsák. A győri püspökvár helyesen értelmezett művészetpolitikája, melynek mozgató lelke *dr. Somogyi Antal* teológiai tanár, nem engedi, hogy mázolók rontsák a mult értékeit, s ahol új diszítésre, freskókra van szükség, csak művészkezektől engedi azt elkészíteni.

Az új vállalkozás első munkája a győri *Gárdonyi Géza polgári iskola* számára készül. A város a megrendelő és Pandur József készíti az iskola *lépcsőházának freskóit.* Nyolc freskó készül, a magyar történelem nyolc jelenetével. 1928 nyarán jut a két lelkes művész az első nagyszabású egyházművészeti feladathoz. A Rábaköz egyik legszebb templomát, a *szanyit* kellett új, művészi köntösbe öltöztetniök. A feladatot kitűnően oldották meg. A diszítő résszeket Schutzbach Antal készítette, mig az Oltáriszentségre és Szűz Máriára vonatkozó képeket Pandur József festette. Az egykorú bírálat nagy elismeréssel adózott az alkotásoknak. »Formai szempontból ezek a képek — írja dr. Somogyi Antal — Pandur művészetének bámulatos fejlődéséről és sokoldalúságáról tesznek tanúságot... Igazán nem tudja az ember, mit csodáljon inkább ezeken a képeken: a kifejezés elbűvölő liraiságát, a kompozició nemes egyszerűségét vagy kitűnő dekorativ hatását.«

A szanyi siker meghozza a kívánt eredményt. Ha a vállalkozás fel is bomlik és a két művész külön utakra is tér, Pandur kitart az egyházművészetnél. A szanyi példát sorra követik a községek és egymásután kapja a megbízásokat a templomok művészeti szépségeinek megújítá-

sára, vagy új szépségekkel való díszítésére. A győri egyházmegye *tizennyolc templomában* beszélnek freskók és oltárképek Pandur József művészetéről. Első művei a beuroni bencés művészeti iskola szellemében fogantak, de csakhamar magáévá teszi a dunántúli barokk művészet szellemét. Elsajátítja formanyelvét. Kifürkészi kompozíciójának titkait és a javarészben barokk karban épült templomokat stílusosan, nagy művészettel ékesíti, alkalmazkodva ahhoz a kerethez, amelybe műveit foglalta. Művészi munkásságának komoly értékeit ismerte el *Fetser Antal* megyéspüspök, amikor őt 1931-ben a győregyházmegyei egyházművészeti bizottság tagjai közé meghívta.

Szakadatlan, kemény munkával telnek ezek az évek. Dolgoznia kell, nem állhat meg, sokszor megalkuvások árán is alkotni kell, mert otthon nő a család, három gyermek neveltetéséről kell gondoskodnia. A templomfestés minden percet elfoglaló és rendesen terminusoktól hajszolt munkája mellett nem lesz hűtlen a vászonhoz sem. A győri Képző- és Iparművészeti Társulat kiállításairól sohasem hiányoznak művei, s e képek között, ha több a mindennapi ízlés fogyasztására is készült, mégis minden kiállításon akad képe, amely elmélyedésről, művészetének továbbfejlesztéséről tesz tanuságot. Csendéletek után tájképei ragadják meg figyelmünket. Különösen élete utolsó szakában, amikor az erdők és ligetek impresszióit frissen, biztos kézzel, szívből fakadó lírával örökítette meg. Hiányzik ezekből a műteremfestő, emlékekből táplálkozó és idegen hatásoktól befolyásolt modorossága. Ezekkel a képeivel érdekes szembeállítani a kiállításunkon bemutatott »*Cigánytanyá*«-t, amelyen minden kiváló értékei mellett is ott érzik a műterem négy fala adta korlát. Szemhatára kitágul és vele lendül tépelődésektől gátolt lelke, amikor kimerészkedik a szabadba. Ekkor festett képein úgy érezzük, szinte felszabadultan fogadja az új benyomásokat. A »*Kubikusok*« és a hozzácsatlakozó kisebb-nagyobb erdőképek sorozata ennek a felszabadulásnak érdekes emléke, és egyben, mert ezek a képek művészetének utolsó emlékei közül valók, egy fordulatot sejtetnek, amelynek új eredményei elárvult palettáján maradtak.

A vidéki festőre többször felfigyel a budapesti kritika is. 1928 januárjában a Nemzeti Szalónban rendezett és a vidék művészeit bemutató kiállításon a sajtó osztatlan elismeréssel méltatja és a »*Kovácsműhely*« itt is nagy sikert arat. Egyházművészeti munkássága pedig az 1930 márciusában rendezett győri egyházművészeti kiállításon élénk feltűnést kelt a legnemesebb Székely Bertalan—Lotz Károly hagyományok szellemében készült képe, a »*Szent László vizet fakaszt a sziklából*« és a »*Magyar Betlehem*«. Az előbbit férfias erő, az utóbbit meleg, érzelmes líra emeli a legjobb Pandur alkotások közé. Őszinte dicséret hangján ír róla a budapesti sajtó is, elismerve kiváló képességeit. Az egyházművészet számár nemcsak kenyeret és biztosabb életet adott, hanem felemelő művészi élményt is. Egész lélekkel merül el problémáiban és keresi az új meglátásokat, fejlődésének új állomásait. Jellemző, hogy a halál egy Madonna-kép festése közben vette ki kezéből az ecsetet.

A Nemzeti Szalon budapesti kiállításán a kritika kiemeli »*Önarckép*«-ét, melyet kiállításunk is bemutat. Ez az arckép első darabja annak a gazdag sorozatnak, mellyel győri családok, egyesületek, hatóságok örökíttetik meg hozzátartozóik arcképét. Elmélyedő lélektanulmány az, amely portréművészetét jellemzi. Előadása emelkedett, előkelő. Kitünő példa erre »*Fetser Antal megyéspüspök*« arcképe.

Vidéki művésznek ritkán adatik meg, hogy művészetének értékes alkotásait egyetlen kiállításon foglalja egybe és így méresse le értékét és jelentőségét. Pandur József első kollektív kiállítása is csak halála után készült el. Ez a kiállítás gazdag szemelvényekben bemutatja Pandur József fejlődését és művészi hagyatékát, és erőteljesen mutat rá arra, hogy távozásával komoly tehetséget, értékes művészegyéniséget vesztett városunk. Nem volt úttörő egyéniség, nem volt harcos szellem. Küzdelmei lelkében zajlottak le, ahol művészi problémáival vívódott és kereste azoknak megoldását. Emberi egyéniségét a szerénység jellemezte, s az volt a művész lelkisége is. Látó szemmel járta az életet és benyomásait frissen, lendülettel rögzítette meg vázlataiban. Aztán komoly, vívódó műtermi munka következett, amíg elkészült az új kép. Voltak problémái, melyek egész életútján végig kí-

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Győri Nemzeti Hirlap

Megjelent: 1943 OKT. 5

Pandur József festőművész emlékkiállítása vasárnap nyílt meg a Kultúrházban

Pandur József

30

Meghitt közönség jelenlétében, melynek soraiban ott láttuk az elhúnyt művész hozzátartozóit, városunk polgármesterét, *dr. Lapacher* Károly pénzügyigazgatót, a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat kebelébe tömörült festőket, *dr. Valló* István h. polgármester köszöntötte a megjelenteket, méltatta a kiállításnak jelentőségét és értékét, amely körülmény a győri Múzeumot annak megrendezésére késztette. Ezután *dr. Drobni* Lajos, a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat elnöke mondotta el megnyitó beszédét.

— Az a művész — mondotta —, kinek életműve e falakat díszíti, nincs többé. De művészete nem porladt el, nem húnyt ki, csupán alkotógéniusza lobbant el, tudásának és munkabírásának teljében. *Pandur* József nem az iskolában pallérozott tehetség volt, hanem győri iparos családból származó festő, aki e családokat jellemző kézművességből fakadt tudással rendelkezett. Hiszen minden művész kissé kézműves is, aminthogy minden iparosemberben egy művészember is rejtőzik. Az elhúnyt itt Győrött akart művész lenni, városunkban akart művészetet és tegyük hozzá — győri művészetet akart teremteni —, ezért volt egyik alapítója is annak a társulatnak, amelynek mint alelnöke hagyott itt bennünket. Képein Győr vizei és lankái hirdetik a dunántúli szellemet. Pandur nem vállalkozott erején felül, de nem is futott a kor divatja után, nem hajszolt izmusokat, mert minden képe egymagában egy elmélyült komoly festő lényeglátó szemét revellálja, aminthogy minden képében benne van az izmusok örök lényege, de minden kompozíciója önönmagától adja minden stíluserőszakolás nélkül a képnek az egységét. Pandur József híre, neve túljutott már városunkon kívül s ezért ez az emlékkiállítás megbecsülése akar lenni alkotó géniuszának, egyben behívója a városnak és a társulatnak *Pandur* József részére a győri pantheonba, mert egyénisége mindig küzdő és kemény magyar, igazi és vérbeli művész és a hűséges győri polgár mintaképe volt utolsó leheletéig.

Ezután *dr. Jeney* Ferenc főlevéltáros a tárlatnak nagy szeretettel és hozzáértéssel rendezője és a katalogusának összeállítója, a kifüggesztett képek időrendi sorrendjére reámutatva adta magyarázatát ennek a sokrétű festőtehetségnek és mutatta meg fejlődési irányvonalát.

Az egy hiján száz olajkép és freskóvázlat, valamint az emlékezetünkbe jutott 16 templom freskómunkája fájóan idézte azt a régi mondást: ars longa, vita brevis. Valóban az 55 éves nagymestere városunknak korán hagyott itt bennünket, kezéből művészetének delelőjén hullott ki az ecset és a tárlaton látható anyag mindennél élénkebben beszél arról a nagy ürről, amelyet ez az Isten áldotta művész halálával maga mögött hagyott. A túlnyomó részben már magántulajdonban levő képanyagot élénk érdeklődéssel és meghatódottsággal szemlélte a tárlat közönsége.

(dr.—r.—s.)

X

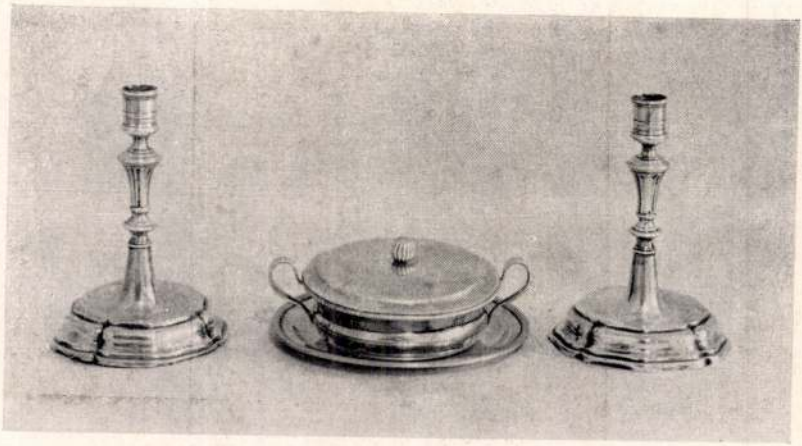

1387. 1391. 1387.

Exhumál.

— **Egy tűzharcos halála.** Major I. József tartalékos törzsőrmester, a Győri Tűzharcos Főcsoport alapító, a 1914—18-as világháborúban nagyezüst, kisezüst, bronz vitézségi éremmel kitüntetett tagja, 11-es fővadász a Donnál szerzett súlyos betegségében a hadíkórházban meghalt. A Győri Tűzharcos Főcsoport felkéri különösen a formaruhás bajtársakat, hogy a temetésen kedden délután háromnegyed 4 órakor az újtemetőben minél nagyobb számban jelenjenek meg.

— **Jó könyveket nagyon magas áron vásárol: Szilágyi könyvkereskedés, Kazinczy u. 6. Tel.: 16—20.**

— **LÁB-kölcsönök a házcsoportóvóhelyek létesítéséhez.** A Lakásépítési Állandó Bizottság hirdetményt adott ki a tatarozási kölcsönakciónak házcsoportóvóhelyek létesítésére való kiterjesztéséről. Az érdekelt hágtulajdonosok ak-

...té-
...lol-
...ve
...oz-
...di-
...zö-
...szi-
...ny-
...agy
...yen
...ers
...zöldparadicsom C. vitamintartalma kö-
rülbelül egyenlő lehet a főtt paradicsom vitamintartalmával. A zöld gyümölcsök savtartalma általában magas s érdekes, hogy a zöldparadicsom kevesebb savat tartalmaz az érettnél. Ezért a zöldparadicsom nyersen is fogyasztható, ha előbb világos helyen, vagy ládában addig tartjuk egymásra rakva, amig kissé halvány lesz. Frissen is azonnal ehetjük, ha egy kis sót, vagy paprikát szórunk rá. A kíséretek szerint a zöldparadicsom éhgyomorra is bármily mennyiségben fogyasztható, ám — mint minden új ételnél — célszerü fokozatosan szokni hozzá.

Mindennemű
CIÁNOZÁST
garanciával vállal
az Első Győri Ciánozó Vállalat
Domb. u. 7. Tel: 16—17

— **Fonott divatcikkeket készítenek**

Pandur József
Festő

Győr szab. kir. város Múzeuma

Pandúr József emlékkiállítás

Győr, 1943.

Árlap

11. sz.	2.400·— P	72. sz.	800·— P
16. sz.	800·— P	73. sz.	500·— P
19. sz.	250·— P	74. sz.	500·— P
25. sz.	600·— P	76. sz.	400·— P
28/a.	450·— P	77. sz.	600·— P
32. sz.	100·— P	78. sz.	500·— P
34. sz.	250·— P	79. sz.	600·— P
35. sz.	300·— P	80. sz.	400·— P
37. sz.	800·— P	81. sz.	300·— P
38. sz.	300·— P	82. sz.	400·— P
52. sz.	5.500·— P	83. sz.	1.800·— P
54. sz.	400·— P	84. sz.	350·— P
55. sz.	800·— P	85. sz.	350·— P
57. sz.	800·— P	86. sz.	300·— P
58. sz.	600·— P	87. sz.	400·— P
60. sz.	1.400·— P	88. sz.	400·— P
61. sz.	800·— P	89. sz.	350·— P
62. sz.	2.000·— P	90. sz.	350·— P
63. sz.	1.800 — P	91. sz.	300·— P
64. sz.	800·— P	92. sz.	2.000·— P
66. sz.	1.800 — P	93. sz.	300·— P
67. sz.	800·— P	95. sz.	500·— P
68. sz.	2.200·— P	96. sz.	450·— P
69. sz.	800·— P	97. sz.	600·— P
70. sz,	900·— P	98. sz.	550·— P
71. sz.	800· — P		

E jegyzékben fel nem sorolt képeket magángyüjtők szívességéből állítottuk ki, tehát azok nem eladók.

Győregyházmegyei Alap Nyomdája 23039

61. Szent István szegényeknek alamizsnát oszt. (Vázlat.)
62. Gazdasági udvar. 1942.
63. Falu télen.
64. Virágcsendélet. 1942.
65. Csendélet. 1940.
66. Havastáj. 1940.
67. Erdőszéle. 1942.
68. Kovácsműhely. 1942.
69. Erdő. 1942.
70. Csendélet. 1940.
71. Kévegyüjtők. 1942.
72. Major.
73. Csendélet. 1940.
74. Vízpart.
75. Önarckép. 1942.
76. Vízpart.
77. Dunapart este.
78. Csendélet.
79. Tehénistálló.
80. Erdőszéle. (Pasztell.)
81. Virágcsendélet.
82. Falusi utca. 1942.
83. Kovácsműhely. 1942.
84. Tanulmány.
85. Tanulmány.
86. Tanulmány.
87. Tanulmány.
88. Erdei ösvény.
89. Erdőrészlet.
90. Erdőrészlet.
91. Tanulmány.
92. Kupaktanács.
93. Vízpart.
94. Székesegyházi interieur.
95. Tanulmány.
96. Tanulmány.
97. Töltésoldal.
98. Faluszéle.
99. Madonna. A művész utolsó, félbenmaradt alkotása.

A tárlókban a művész vázlatait helyeztük el.

Győregyházmegyei Alap Nyomdája, Győr, Káptalandomb 32. (23.039) Műsz. vez.: Stanitz J.

Pandúr József

1888 február 11—1943 május 29.

Pandur József, akinek halálhíre őszinte megdöbbenéssel töltötte el a szépet szerető és a művészetekért lelkesedő győri polgárt, 1888 február 11-én született Győrött. Bölcsőjét egyszerű iparos-család házában ringatták és innen indult el arra a nehéz és küzdelmekben gazdag életútra, amely minden vidéken élő magyar művész osztályrésze. Keményen kellett harcolnia, hogy a gyermekkorában már ébredező művészi vágyait valóra váltsa. Az ezermester hírében álló lakatos édesapjától, aki egyre csak találmányokon törte a fejét, szívós akaraterőt is örökölt, amely átsegítette a nehézségeken és végre is célhoz juttatta. A szegény kisiparos fiának nem tellett magasabb tanulmányokra, a négy gimnázium után egy jónevű győri festőmesterhez állott be inasnak és annál dolgozva tanult és készült a nagy próbára. De egy percig sem tévesztette el a célt és végre 1911-ben letehette a szobafestő ecsetet és mehetett művésznövendéknek Budapestre.

A Képzőművészeti Főiskolán Balló Ede tanítványa volt, azé a mesteré, aki gondos szeretettel foglalkozott tanítványaival, aki a festészet külföldi nagymestereinek személyes élményként, másolás közben való tanulmányozásával vezette tanítványait közelebb a műalkotás titkaihoz. Egy tanítványa írja róla: »Szigorúan ragaszkodott elveihez, melyek szerint a művészeti pályára indulónak, szolid és jó alapot kell adni, hogy még akkor is megállja helyét az életben, ha a természettől szerényebben is látta tott el talentommal.« Ez a szolid és jó alap az, amelyet Pandur József is magával hozott a főiskoláról, amely irányította művészetét és fegyelmezte művészi vérmérsékletét.

Amikor elhagyta a Képzőművészeti Főiskolát, még neki sem vághatott az alkotó munkának, máris katonaruhát öltött és végigharcolta a nagy világháború harctereit. Amikor leszerelt, harmincéves volt már, családot alapított és a családfenntartás gondjaival terhelten indult el szülővárosában a művészi munkának. 1918—1919-et írtak akkor. A lelkek gonddal és nyomorúsággal küzködtek. Mégis ebben az időben a nehéz művészsorson segíteni akarásból születik meg a szervezett győri művészeti élet és alapítják a Győri Képző- és Iparművészeti Társulatot. Pandur József is ott van az alapítók között és lelkes munkával támogatja az új szervezetet, mely egykor majd alelnökévé fogja megválasztani.

Résztvesz a Társulat első kiállításain, de lelkét ekkor már egy hatalmas terv foglalkoztatja. Mint kortársaira, egyaránt megrázó erővel nehezedik rá is a nagy összeomlás és Trianon élménye. Vigasztalásért a multba, a magyar történelem felé fordul. Felébred előtte a tatárjárás borzalmas látomása, az elpusztult ország és IV. Béla király, az ország újraépítője. A nagyszerű élmény nagyvszabású alkotásra ösztökéli. 1922 júniusában kiállítja a »*Tatárjárást*«. A hatalmas, nagy méretű kép osztatlan sikert arat, de egyben első nagy csalódását is adja. Nincs aki megvásárolja és tervezett országos körútja is elmaradt. Egy napon a gondok arra kényszerítik az elkeseredett művészt, hogy a képet feldarabolja, kell a vászon új alkotásokra.

A nagy csalódás nem szegi kedvét. Gondjain Győr szab. kir. város segít, amikor ösztöndíjával Olaszországba, tanulmányutra küldi. Firenze, Padua, Róma, Nápoly, Ancona és az olasz tengerpart útjának egyes állomásai. 1925 tavaszán jár künn és amikor hazatér, gazdag élményanyagot és sok vázlatot hoz magával. Friss kedvvel lát a munkához, a tárlatokon megsokasodnak képei és a mecénás kedv is feléje fordul. 1925 júliusában megbízást kap *a győri Lloyd nagyterme freskóinak* elkészítésére. A csodaszarvas mondáját és Bachus felvonulását színes, mozgalmas képekben vetíti a falra. A következő évben a Hungária-kávéház falára festi a dekorativ *Hungária-freskót*.

1926 szeptemberében a Nemzeti Szalon a Céhbeliek és a Győri Képző- és Iparművészeti Társulat együttes

24. Gladiolusok. 1940.
25. Női arckép. 1934.
25/a Győri Szekesegyház.
26. Csendélet.
27. Csendélet.
28. Önarckép. 1941.
28/a Téli alkony. (Tempera.)
29. Várakozás.
30. Petőfi arcképe.
31. Virágcsendélet.
32. Tájkép. (Vízfestmény.)
33. Kubikuskordé. 1942.
34. Vízpart. (Tempera.) 1940.
35. Raktárházak. (Vízfestmény.) 1942.
36. Jóska 13 éves. 1935.
37. Hegedűs csendélet. (Pasztell.) 1932.
38. Dunaparti régi házak. 1942.
39. Olasz teherkordé.
40. Velencei Madonna.
41. Kovácsműhely. (Vázlat.)
42. Szent Antal. 1942.
43. Templomfreskó vázlata. (Vízfestmény.) 1934
44. Szent László. (Vázlat.)
45. Önarckép. 1936.
46. Saul (Vázlat.) 1939.
47. Felsőgallai templom freskóinak vázlata. (Vízfestmény.)
47/a Madonna.
48. Tatárjárás. (I. vázlat.)
49. Tatárjárás. (II. Vázlat.)
50. Kuruc lovas. 1930.
51. Magyar Betlehem. 1930.
52. Három királyok imádása. 1934.
53. Angyali üdvözlet.
54. Krisztus. (Vázlat.)
55. Szent István felajánlása. (Vázlat.)
56. Madonna.
57. Szent István templomokat alapít. (Vázlat.)
58. A Székesegyházi Szent Szív oltár képének vázlata.
59. Freskóvázlat.
60. Szent István szegényeknek alamizsnát oszt. (Vázlat.)

sérték. A »*Kovácsműhely*« ismételten foglalkoztatta és utolsó éveiben is három tanulmányban kereste megoldását. Nem tudott megnyugodni a tájképfestő sem. Kereste az új utakat és eljutott oda, ahol a természet benyomásait magától értetődő közvetlenséggel rögzítette meg képein. Ha értékét akarjuk leméri, el kell mondani róla, hogy becsületes, tisztaszándékú művész volt, aki felfelé törekedett és ha a megélhetés gondjai engedték, komoly elmélyedéssel teljes értékű műveket is alkotott. Méltó arra, hogy nevét a magyar művészet története és e város hálája megőrizze.

Dr. Jenei Ferenc.

Képek jegyzéke:

1. Csendélet. 1921.
2. Anconai utca. 1925.
2/a Titus diadalíve Rómában.
3. Kovácsműhely. 1926.
4. Tengerparti sziklák. 1925.
5. Nápolyi tengerpart. 1925.
6. Borús idő. 1924.
7. Nyári felhők. 1923.
8. Fetser Antal megyéspüspök arcképe. 1935.
9. Cigánytanya.
10. Tengerpart. 1926.
11. Viharos tenger. 1933.
12. Hegyvidék.
13. Kubikusok. 1934.
14. Gyártelep.
15. Csendélet kulaccsal. 1926.
16. Krizantémok.
17. Férfiképmás. 1939.
18. Pipás öreg.
19. Festő arcképe.
20. Önarckép. 1941.
21. Jókedvű öreg.
22. Olvasó nő.
23. Férfiképmás.

kiállításán már a győriek élén halad és megkapja a Nemzeti Szalon díját a »Mention Honorable«-t. Ezen a kiállításon tűnik fel előkelő nagyvonalúsággal festett *önarcképe* és az érdekes fényhatás problémák megoldását kereső »*Kovácsműhely*«. Ennek az esztendőnek nagy ajándéka számára, hogy a város bérházában megfelelő műtermet kap. Újult kedvvel lát a munkához és karácsonykor gazdag képsorozattal rendez műtermi kiállítást.

Ez a nagy munkakedv nagyjelentőségű vállalkozásba viszi. *Schutzbach Antallal,* a kitűnő fiatal iparművésszel diszítő-, festő- és berendező vállalatot szervez. Különös gonddal készülnek az egyházművészeti feladatok megoldására. A világháborút követő évek szegénysége után most ébred a vágy a hívők lelkében, hogy templomaik díszét megújítsák. A győri püspökvár helyesen értelmezett művészetpolitikája, melynek mozgató lelke *dr. Somogyi Antal* teológiai tanár, nem engedi, hogy mázolók rontsák a mult értékeit, s ahol új diszítésre, freskókra van szükség, csak művészkezektől engedi azt elkészíteni.

Az új vállalkozás első munkája a győri *Gárdonyi Géza polgári iskola* számára készül. A város a megrendelő és Pandur József készíti az iskola *lépcsőházának freskóit.* Nyolc freskó készül, a magyar történelem nyolc jelenetével. 1938 nyarán jut a két lelkes művész az első nagyszabású egyházművészeti feladathoz. A Rábaköz egyik legszebb templomát, a *szanyit* kellett új, művészi köntösbe öltöztetniök. A feladatot kitűnően oldották meg. A diszítő résszeket Schutzbach Antal készítette, mig az Oltáriszentségre és Szűz Máriára vonatkozó képeket Pandur József festette. Az egykorú bírálat nagy elismeréssel adózott az alkotásoknak. »Formai szempontból ezek a képek — írja dr. Somogyi Antal — Pandur művészetének bámulatos fejlődéséről és sokoldalúságáról tesznek tanúságot... Igazán nem tudja az ember, mit csodáljon inkább ezeken a képeken: a kifejezés elbűvölő liraiságát, a kompozició nemes egyszerűségét vagy kitűnő dekorativ hatását.«

A szanyi siker meghozza a kívánt eredményt. Ha a vállalkozás fel is bomlik és a két művész külön utakra is tér, Pandur kitart az egyházművészetnél. A szanyi példát sorra követik a községek és egymásután kapja a megbízásokat a templomok művészeti szépségeinek megújítá-

sára, vagy új szépségekkel való díszítésére. A győri egyházmegye *tizennyolc templomában* beszélnek freskók és oltárképek Pandur József művészetéről. Első művei a beuroni bencés művészeti iskola szellemében fogantak, de csakhamar magáévá teszi a dunántúli barokk művészet szellemét. Elsajátítja formanyelvét. Kifürkészi kompozíciójának titkait és a javarészben barokk karban épült templomokat stílusosan, nagy művészettel ékesíti, alkalmazkodva ahhoz a kerethez, amelybe műveit foglalta. Művészi munkásságának komoly értékeit ismerte el *Fetser Antal* megyéspüspök, amikor őt 1931-ben a győregyházmegyei egyházművészeti bizottság tagjai közé meghívta.

Szakadatlan, kemény munkával telnek ezek az évek. Dolgoznia kell, nem állhat meg, sokszor megalkuvások árán is alkotni kell, mert otthon nő a család, három gyermek neveltetéséről kell gondoskodnia. A templomfestés minden percet elfoglaló és rendesen terminusoktól hajszolt munkája mellett nem lesz hűtlen a vászonhoz sem. A győri Képző- és Iparművészeti Társulat kiállításairól sohasem hiányoznak művei, s e képek között, ha több a mindennapi ízlés fogyasztására is készült, mégis minden kiállításon akad képe, amely elmélyedésről, művészetének továbbfejlesztéséről tesz tanuságot. Csendéletek után tájképei ragadják meg figyelmünket. Különösen élete utolsó szakában, amikor az erdők és ligetek impresszióit frissen, biztos kézzel, szívből fakadó lírával örökítette meg. Hiányzik ezekből a műteremfestő, emlékekből táplálkozó és idegen hatásoktól befolyásolt modorossága. Ezekkel a képeivel érdekes szembeállítani a kiállításunkon bemutatott »*Cigánytanyá*«-t, amelyen minden kiváló értékei mellett is ott érzik a műterem négy fala adta korlát. Szemhatára kitágul és vele lendül tépelődésektől gátolt lelke, amikor kimerészkedik a szabadba. Ekkor festett képein úgy érezzük, szinte felszabadultan fogadja az új benyomásokat. A »*Kubikusok*« és a hozzácsatlakozó kisebb-nagyobb erdőképek sorozata ennek a felszabadulásnak érdekes emléke, és egyben, mert ezek a képek művészetének utolsó emlékei közül valók, egy fordulatot sejtetnek, amelynek új eredményei elárvult palettáján maradtak.

A vidéki festőre többször felfigyel a budapesti kritika is. 1928 januárjában a Nemzeti Szalónban rendezett és a vidék művészeit bemutató kiállításon a sajtó osztatlan elismeréssel méltatja és a »*Kovácsműhely*« itt is nagy sikert arat. Egyházművészeti munkássága pedig az 1930 márciusában rendezett győri egyházművészeti kiállításon élénk feltűnést kelt a legnemesebb Székely Bertalan—Lotz Károly hagyományok szellemében készült képe, a »*Szent László vizet fakaszt a sziklából*« és a »*Magyar Betlehem*«. Az előbbit férfias erő, az utóbbit meleg, érzelmes líra emeli a legjobb Pandur alkotások közé. Őszinte dicséret hangján ír róla a budapesti sajtó is, elismerve kiváló képességeit. Az egyházművészet számár nemcsak kenyeret és biztosabb életet adott, hanem felemelő művészi élményt is. Egész lélekkel merül el problémáiban és keresi az új meglátásokat, fejlődésének új állomásait. Jellemző, hogy a halál egy Madonna-kép festése közben vette ki kezéből az ecsetet.

A Nemzeti Szalon budapesti kiállításán a kritika kiemeli »*Önarckép*«-ét, melyet kiállításunk is bemutat. Ez az arckép első darabja annak a gazdag sorozatnak, mellyel győri családok, egyesületek, hatóságok örökíttetik meg hozzátartozóik arcképét. Elmélyedő lélektanulmány az, amely portréművészetét jellemzi. Előadása emelkedett, előkelő. Kitűnő példa erre »*Fetser Antal megyéspüspök*« arcképe.

Vidéki művésznek ritkán adatik meg, hogy művészetének értékes alkotásait egyetlen kiállításon foglalja egybe és így méresse le értékét és jelentőségét. Pandur József első kollektív kiállítása is csak halála után készült el. Ez a kiállítás gazdag szemelvényekben bemutatja Pandur József fejlődését és művészi hagyatékát, és erőteljesen mutat rá arra, hogy távozásával komoly tehetséget, értékes művészegyéniséget vesztett városunk. Nem volt úttörő egyéniség, nem volt harcos szellem. Küzdelmei lelkében zajlottak le, ahol művészi problémáival vívódott és kereste azoknak megoldását. Emberi egyéniségét a szerénység jellemezte, s az volt a művész lelkisége is. Látó szemmel járta az életet és benyomásait frissen, lendülettel rögzítette meg vázlataiban. Aztán komoly, vívódó műtermi munka következett, amíg elkészült az új kép. Voltak problémái, melyek egész életútján végig kí-

Tisztítsa

meg szervezetét a belekben felhalmozódott salaktól, ha nincs is éppen székrekedése. Jó tisztító hashajtó a DARMOL

HIREK

— **BÁRHOL KIADOTT KENYÉRVÁLTÓJEGYEKRE,** június 1-től szeptember 30-ig, az ország egész területén lehet sütőüzemekben és kenyérárusításra jogosult egyéb üzletekben kenyeret vásárolni. *(MTI)*

— **CIMADOMÁNYOZÁS.** A Kormányzó dr. *Hámos* László földbirtokos, tornaaljai lakosnak, a gazdasági főtanácsosi címet adományozta. *(MTI)*

— **HŐHULLÁM** vonult végig Spanyolországon. Cordovában és Huescában 37, Madridban 32 fokra emelkedett a hőmérő árnyékban. *(MTI)*

— **MEGSZŰNIK a CUKORKAGYÁRTÁS OLASZORSZÁGBAN, június 1-étől kezdve. A meglévő készleteket július végéig lehet még árusítani.** *(MTI)*

— **ÖTVEN, HOL GYENGÉBB, HOL ERŐSEBB FÖLDLÖKÉST** jeleztek a württembergi megfigyelőállomások vasárnap estig. A földben 10—30 kilométer mélyen történő kőeltolódások további földmegmozdulásokra vezetnek majd. *(MTI)*

— **NEWYORKBAN VASÁRNAP teljesen szünetel a társasgépkocsiközlekedés. A hajtóanyagellátás újabb 40 százalékos leszállítása erősen zavarja az óriási város életét.** *(MTI)*

— **AZ ISTANBULI M. KIR. FŐKONZULÁTUS VEZETÉSÉVEL** a kormányzó dr. Ujváry Dezső I. oszt. konzuli cím használatára feljogosított II. oszt. követségi tanácsost bízta meg. *(MTI)*

— **HÁZASSÁG.** Dr. *Simon* István és felesége, *Fatér* Irma leánya, *Edith* és dr. *Kozák* Lajos 29-én tartották esküvőjüket a margitszigeti Szent Mihály-kápolnában.

— **DOLGOZÓ NŐ GYORSKONYHÁJA** június 2-től július 7-ig, szerdán délután 5—8-ig. Tandíj 8 P, beiratás 1.50 P, anyagmegtérítés alkalmanként.

— **D. KOVÁCS SÁNDOR EV. PÜSPÖK,** neves egyháztörténész síremlékét vasárnap délben avatták fel a kerepesi temetőben. A kegyeletes ünnepségen a tisztelők és tanítványok jelentek meg. *(MÉ)*

— **A KOLOZSVÁRI FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM** évzáró ünnepi ülésén dr. *Kovrig* Béla rektor tartott beszédet, dr. *Luckhaub* Gyula dékán előadást és *Balás* P. Elemér az egyetem hősi halottairól emlékezett meg. *(MTI)*

— **FŐZŐTANFOLYAMOK** a Népművelési Bizottság Háztartási Telepén, a *Gázművek* VI., Vilmos császár-út 3. sz. alatti konyháiban. Mintafőzőtanfolyam *kezdők* részére június 2-től július 10-ig minden szerdán és szombaton délután 4—7-ig. *Haladók* részére június 7-től július 12-ig minden hétfőn és csütörtökön délután 4—7-ig. Tandíj 13, illetve 20 P. Beirattás 1.50 P, anyagmegtérítés alkalmanként.

— **GYÁSZROVAT.** *Sztojka* Sándor munkácsi görögkatolikus püspök, hétfőn a hajnali órákban elhúnyt. Temetésére előreláthatólag szerdán kerül sor.

Pandur József festőművész, aki a Dunántúl számos templomában restaurálásokat végzett és freskókat készített, Győrött meghalt.

Báró *Stralendorff* Henrik, nagybirtokos Vasszécsényben hirtelen meghalt. Temetése június 1-én, kedden délután ½3 órakor lesz Vasszécsényben, ahol a családi sírboltban helyezik el. Gyászolja báró Stralendorff Félix, öccse és kiterjedt rokonsága.

Id. *Psenkó* József május 29-én Pestszentlőrincen elhúnyt. Június 1-én délután 5 órakor temetik.

Vidámság revű

június 2-án, szerdán este ½7 órakor a
MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZÁBAN.
Közreműködnek:
Déry Sári, Kiss Manyi, Barabás Sári, Evelin Künnecke, Major Ida, Kazal László, Pécsi Öregdiákok, Carolinas-Trió. Szőnyi Testvérek, Fokker, Funzy és még sokan.
Konferál: **Legenyei József doktor.**
Jegyek: P —.60, P 2-ig a Magyar Művelődés Háza jegypénztáránál.

SZINHÁZ és FILM

SZERENCSÉS FLÓTÁS

Deák, Kaszinó, Atrium

Tolnay Klári

Néhány héttel ezelőtt mutatta be igen nagy sikerrel a Deák és Kaszinó filmszínház a Jupiter Film Szerencsés flótás című burleszkjét, amelyet a nagy sikerre való tekintettel mától kezdve az Atrium filmszínház is játszik. Az ötletes, kacagtató vígjátéknak az az érdekessége, hogy mindössze hat szereplője van: Tolnay Klári, Szilassy László, Latabár Kálmán, Mihályi Ernő, Biliesi Tivadar és Makláry Zoltán. A filmet Barabás Pál írta, az ő ötletessége, mulattató kedve húzódik végig a remekül sikerült vígjátékon, amelyet — amint már mondottuk — mától kezdve három mozi játszik: a Deák, Atrium és Kaszinó.

RAGASZKODOM A SZERELEMHEZ

Fényes Alice

Szerdán mutatja be a Radius filmszínház *Bókay* János *Ragaszkodom a szerelemhez* című nagysikerű vígjátékának filmváltozatát *Fényes* Alice, *Ajtay* Andor, *Mihályi* Ernő, *Hidvéghy* Valéria, vitéz *Benkő* Gyula. *Hidassy* Sándor, *Paulay* Klára, *Bors* Kató, *Daniss* Jenő és *Salamon* Csöpi felléptével. A mulatságos, fordulatos játékot *Hamza* D. Ákos rendezte, a kísérőzenét pedig *Fényes* Szabolcs írta. A *Ragaszkodom a szerelemhez* a *Kokas Film* első produkciója és a MIF hozza forgalomba.

Eltitkolt szerelem

Alida *Valli* és Fosco *Giachetti* a főszereplője az *Eltitkolt szerelem* című új olasz filmnek,amelyet néhány nap mulva mutat be a *Korzó* filmszínház. A történet hőse egy fiatal lány, akit azzal vádolnak, hogy nem lehet tisztességes nő, aki ruha nélkül áll modelt egy festőnek. Ez a probléma indítja el a film érdekes és lebilincselő meséjét, amelyet az Esperia mutat be a magyar fővárosnak.

NEVETŐ PÖROND

E héten mutatja be a *Fényes Cirkusz* júniusi műsorát *Nevető porond* címmel. A nagyszabású cirkuszműsor új attrakciója a világ legismertebb artistái, elsősorban *Ferrazzano* híres délamerikai zenekara, amely előreláthatólag éppen olyan népszerű lesz, mint a cirkusz egyik elmúlt esztendei műsorának nagy slágere, a *Rimac*-féle zenekar. *Ferrazzano* zenekara mellett. *Unus* és a *Hagenbeck*-féle vadállatrevü a legérdekesebb műsorszáma a *Nevető porond*-nak.

Él az örök magyar szellem

A miniszterelnök is megjelenik a mai operaházi esten

Az Egyesületközi Együttműködés idei estjét ma rendezi az Operaházban este ½7 órai kezdettel »Él az örök magyar szellem« címmel. A műsor keretében *Gulyás* Pál, *Juhász* Géza, *Németh* László és *Tamási* Áron saját írásaikból olvas fel, *Kulcsár* Irma és *Lehotay* Árpád Erdélyi József, Illyés Gyula, Sinka István és Szabó Lőrinc verseiből ad elő. A műsor zenei részében *Bartók, Kodály* és *Veress* művei szerepelnek a BHÉV Liszt Ferenc-kórusának, a Filharmóniai Társaság zenekarának, a ligetutcai polgári fiúiskola énekkarának, illetve *Török* Erzsébet, *Losonczy* György és *Udvardy* Tibor tolmácsolásában. A különböző zenekarokat *Endre* Béla, *Ferencsik* János és *Sződy* Szilárd vezényli. Az esten, amelyet a rádió is közvetít, megjelenik *Kálay* Miklós miniszterelnök és a kormány több tagja, valamint a magyar politikai, társadalmi, művészi és irodalmi élet több vezető egyénisége.

Brada növendékeinek vizsgaelőadása

Vasárnap tartották *Brada* Rezső növendékei vizsgaelőadásukat az Új Magyar Színházban. *Brada* Operaházunk magántáncosa, de iskolája korántsem egyoldalú, növendékei a tánc legkülönbözőbb stílusait jól elsajátítják a klasszikus balettől a modern szteppig. A növendékek átlagban — kicsitől nagyig — jó nívót képviselnek. Ki kell emelnünk *Frühm* Csitri és *Kállay* Zsuzsi igen jól sikerült táncait. Előadásra került *Ábrányi* Emil »*A csodafurulyás*« című zenés táncjátéka. A zsúfolt nézőtér lelkesen ünnepelte a kiváló mestert, *Brada* Rezsőt.

A szépszámú közönség a legtöbb tapssal a kilencéves *Hajek* Gyöngyi kiforrott és művészi ízlésű táncait jutalmazta. A kis táncos tehetséges és biztató ígéret.

TRISTAN ÉS ISOLDA

Pölzer Gyulát eddigi Wagner-szereplései alkalmával mint megbízható, pontos énekest ismertük meg. Tegnap a *Tristant* énekelte, sajnos azonban, itt már kevésbé volt megbízható, hangja a II. felvonásban úgyszólván alig volt, olykor csak sejtettük, hogy énekel. Ugy látszik, a művész maga is belátta hibáit, mert a III. felvonás elején a függöny előtt megjelent rendező a vendégénekes nevében elnézést kért indiszpozíciójáért. E kifejezés ugyan sok mindent jótékonyan betakar, de a művész nyilvános önbírálata felment minket minden további kritika alól.

Pölzer hangtalanságát bőségesen kárpótolta *Némethy* Ella nagyszerű, igazi wagneri stílust képviselő hangja, klasszikus előadása, ismételten bizonyítván, hogy kiváló énekesnőnk világviszonylatban is a legjobb Wagner-előadók közé tartozik.

Nagyon szépen szólt *Koréh* Endre hangja, ha valamivel fátyolosabb is volt. Szövegkiejtése kitünően érthető. *Budanovits* Mária *Brangenéje* olykor finoman szólalt meg, általában azonban kissé fakó volt. *Jámbor Kurwenálja jó,* a többi szerepekben *Udvardy* Tibor, *Toronyi* Gyula, *Komáromy* Pál, *Sárdy* János énekeltek. Az indiszponált vendég drámaiatlanságát *Failoni* zenekarának lüktető ereje igyekezett pótolni.

Dr. V. A.

Egér a palotában

A közeljövőben két előkelő premier filmszínház tüzi műsorára az *Egér a palotában* című bűbájos magyar filmvígjátékot, amelynek főszereplői: *Németh* Romola, *Vaszary* Piri, *Makay* Margit, *Peéry* Piri, *Csikós* Rózsi, *Ratfay* Blanka, *Zádor* Gyöngyi, vitéz *Benkő* Gyula. *Rajnay* Gábor, *Solthy* György, *Pálóczy* László és *Puskás* Tibor. A Lillafüred vadregényes vidékén játszódó filmet *Mártonffy* Emil rendezte.

A szerelem jogán

Két nagy német sztár, Magda Schneider és Paul Wegener a főszereplője A szerelem jogán című új német filmdrámának, amelyet néhány nap mulva mutatnak be a budapesti közönségnek. A szerelem jogán a két nagynevű művész mellett két fiatal német filmcsillagnak is jelentős szerepet adott: Annelise Uhling-nak és Victor Staal-nak.

Galetta Ferenc társulata, mely Tatán vendégszerepel, néhány nap mulva Pestszenterzsébetre jön a nyári szezón megkezdésére. Bemutatkozó estjén a Vidám Színház együttese az Aranytulipánt adja elő Fábry Éva, vitéz Hajmássy Lajos, Feleky Sári, Keresztessy Mária, Ujváry Lajos, Somkuthy Dezső, Bihary Nándor, Bánhidy László és a társulat többi tagjának felléptével.

Somkuthy Dezső, az ismert fiatal színész, ki az elmult szezónban a Vidám Színházban aratott estéről-estére nagy sikert, csütörtökön Szolnokon vendégszerepel vitéz Bánky Róbert társulatánál a Patyolatkis asszonyban.

Színházak műsora

OPERA: Él az örök magyar szellem (Ünnepi est, ½7). — **NEMZETI:** Julius Caesar (K. t., ½7). — **KAMARA:** Tacskó (½7). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** KÉKOSz Műsoros est (½7). — **VIG:** Hat szerep keres egy szerzőt (½7). — **PESTI:** Északi fény (½7). — **UJ MAGYAR:** Tábornokné (½7). — **FŐVÁROSI OPERETT:** Egy boldog pesti nyár (6). — **MADÁCH:** Rosmersholm (½7). — **ANDRÁSSY:** Egy nap a világ (½7). — **VIDÁM:** Nyári szünet. — **BÁBSZINJÁTÉK:** Az ügyvéd és a férje (½7). — **REVÜPALOTA:** Vitaminrevü (½7). — **KAMARA VARIETÉ:** Naponta új műsor (½7). — **KOMÉDIA:** Tyúkketrec (½7). — **MŰSZÍNKÖR:** Patyolatkisasszony (hétköznap: ¾5, 7; vasárnap: 3, 5, 7). — **FENYES CIRKUSZ:** Hagenbeck vadállatrevüje (½4, 7).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné.

ADRIA-ADMIRAL (353—707): **Dzsarabub.** (¾4 ¾6 ½8: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ALKOTÁS** (255—374). **Az én lányom nem olyan.** (¾4 ¾6 ½8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ANDRÁSSY** (124—197): **A fehér hajó.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2 órakor is.) — **ATRIUM** (153—034, 154—024): **Szerencsés flótás.** (½4 ½6 ½8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **BARLANG-BROADWAY** (422—722): Harmadik hétre prolongálva! **Családunk szégyene.** (½2 ¼4 ⅛6 ½8.) — **BÁROSS-BODOGRAF** (149—510): **Csata.** (½4 ½6 ½8.) — **BELVÁROSI FILMSZÍNHÁZ** (384—563): **A nőnek mindig igaza van.** (½4 ⅛5 ½6 ½7 ½8; vasár- és ünnepnap ½2 ½3 órakor is.) — **BELVÁROSI HÍRADÓ** (181—244): **Okos növények** (kultúrfilm). **Ufa-Magazin. Magyar. Ufa és Luce híradók.** (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — **BETHLEN-HOLLYWOOD** (225—003): **Fehér emberek.** (¼4 ½6 ½8: Sz ¼2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Csata.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Isten rabjai.** (½2 ¼4 ½6 ½8: V Ü 11-kor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): Második hétre prolongálva! **Titkok vándora.** (½3 ¾5 7.) — **CSABA-SAVOY** (146—040): **Eltévedt emberek.** (¼4 ½6 ½8: szombat, vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **A dicsőség ára.** (¼4 ½6 ⅛8: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **DEÁK-DÉCSI** (121—343, 125—952): **Szerencsés flótás.** (½2 ¼4 ½6 ½8.) — **DUNA-LLOYD** (111—994): **Uszó város.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **ERZSÉBET-VESTA** (222—401): Harmadik hétre prolongálva! **Lányok egymásközt.** (11 ½2 ¾4 ½6 ½8.) — **FORUM** (189—707): **Alfa Tau.** (¾4 ½6 ⅛8: V Ü 11-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Szép csillag.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—499): **Tizenkét perc a rohanó időkből** (a mozi feltalálása és egyéb érdekességek). **Ufa-Magazin. Magyar. Ufa és Luce híradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.) — **HOMEROS** (496—178): **Gazdátlan szív.** (½4 ½6 ½8: vasár- és ünnepnap ½2-kor is.) — **IPOLY** (292—626): **Újra sarjad az élet.** (½4 ½6 ½8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Utolsó pillanat.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (423—901): **Egy bolond százat csinál.** (11 ½2 ¾4 ½6 ½8.) — **KORZÓ** (182—818): **Szerelmi láz.** (½4 ½6 ½8: V Ü 11-kor is.) — **KULTUR** (188—120): **A megvádolt asszony.** (½4 ½6 ¾8: V Ü ½2-kor is.) — **MESEVÁR-ELIT** (114—502): **Eltévedt emberek.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—002): Második hétre prolongálva! **Heten, mint a gonoszok.** (½4 ½6 ½8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **Ellopott titok.** (¼4 ¾6 ¼8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2 órakor is.) — **OMNIA** (130—125): **Egy szoknya egy nadrág.** (½4 ½6 ½8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **Szép csillag.** (¼4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **PÁTRIA** (145—678): **Örök álarc.** (10—1-ig folyt. ½2 ¼4 ½6 ½8.) — **PETŐFI-ODEON** (428—478): **Szép csillag.** (½4 ½6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **PEST-PALACE** (221—222): **Pista tekintetes úr.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **RÁKÓCZI-FŐNIX** (426—396): **Szép csillag.** (11 1 3 5 ½8.) — **RADIUS** (122—098, 120—364): Második hétre prolongálva! **Szerelmi láz.** (¼4 ½6 ½8: Sz ½2 ¼4 ½6 ½8: vasár- és ünnepnap 11 ¼4 ½6 ½8.) — **SZÉKELY-OLYMPIA** (226—425): **Leányvásár.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **SZITTYA-CITY** (111—140): **Egy szoknya egy nadrág.** (¼4 ½6 ½8.) — **TINÓDI-TIVOLI** (225—602): **Mindenki gyanús.** (¼4 ½6 ½8: Sz ½2: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **TOLDI-RIALTÓ** (224—443): **Ellopott titok.** (10 ½12 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **TURÁN** (190—003): **Meghálvegzett asszony.** (11 ½2 ¼4 ½6 ½8.) — **UJBUDA-SIMPLON** (268—999): **Istenek kedvence.** (¼4 ½6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **URÁNIA** (146—046): **Asszonybecsület.** (6 5 ½8: V Ü 1-kor is.)

VIGSZÍNHÁZ
Pénteken, június 4-én **először**
FEKETE PÉTER
Operett 3 felvonásban (5 kép)
Irta: **Somogyi Gyula**
Zenéjet szerzette: **Eisemann Mihály**
Ajtay Andor, Kiss Manyi
Kelemen Éva, Dénes György

Izgalmas, művészi orvosfilm!
ÖRÖK ÁLARC
Olga Csehova, Mathias Wiemann
Kizárólag: **PÁTRIA**

Gyermekek és felnőttek. Jön a
Csizmáskandur
BELVÁROSI

EMLÉKÜNNEP A HŐSÖK TERÉN

Olyanok legyünk, mint a multban voltunk — mondotta Ullein Reviczky sajtófőnök Nagyváradon

Budapest törvényhatósága, *az ezeréves haza védelmében elesett hősök tiszteletére*, vasárnap délelőtt a milleniumi oszlop előtt lévő *Hősök emlékkövénél* bensőséges emlékünnepélyt rendezett. A Hősök Napján *zászlódíszt* öltött a főváros. A budapesti . honvéd hadtest az Andrássy-út torkolatánál sorakozott fel, míg a meghívott közönség, a különböző küldöttségek és az iskolák növendékei az emlékmű körül helyezkedtek el. *Magyarország kormányzójának képviselője*, vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, ellépett a kivonult katonai alakulatok előtt, majd elhelyezte *a Kormányzó hatalmas koszorúját az emlékművön.* Vitéz *Simon* Elemér a felsőház, *Putnoki* Móric a képviselőház, bárcziházi *Bárczy* István a kormány, *Csatay* Lajos vezérezredes a honvédség nevében koszorúzta meg az emlékművet. Az ünnepség végén a *Kormányzó* képviselője a kivonult katonaság díszfelvonulását tekintette meg.

Délben *az Országzászlónál* az Ereklyés Országzászló Nagybizottság rendezett ünnepséget. *A Hősök Napját az egész országban méltóság s kegyelettel ünnepelték meg.* Külföldön ünnepség volt *a berlini* Collegium Hungaricumban a hősi emlékmű előtt. A *szófiai magyarok* egyletükben tartották meg az ünnepélyt. A *bolgár rádió* a Magyar Hősök napja alkalmából külön műsort közvetített, *Szimeonov* György tartalékos ezredes köszöntötte a bolgár nép nevében a baráti magyar nemzetet.

Az Országos Tűzharcos Szövetség nagyváradi dísztáborozásán a Szigligeti Színházban dr. *Hlatky* Endre főispán után *Ullein-Reviczky* Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, sajtófőnök, a Tűzharcos Szövetség társelnöke mondott beszédet.

— *Van-e nemzet, mely méltóbb arra,* — mondotta — *hogy a Hősök Napját ünnepelhesse, mint a magyar?* A magyar nemzet történelme nem más, mint egy hatalmas hősi éposz. A magyar nemzet igazán méltó a hősi élethez és tudja, hogy mikor, milyen körülmények között és ki ellen kell hősnek lennie. *Mi nem rabolni jöttünk, mint más népek, hanem hazát építeni.* Mi megszereztük ezt a hazát, de nem vettük el senkitől, mert szervezett állam akkor itt nem volt, az elsőt a magyarság alapította. Még nem is volt mindenki keresztény ebben az országban, amikor betörtek a tatárok. *Batu* kán felszólította a magyar királyt, *csatlakozzék hozzá, hiszen rokonfajúak harcolnak közösen a Nyugat ellen.* Az alig keresztényé vált magyarság azonban becsülettel és öntudattal azt felelte: *»Nem!«* Inkább száz- és százezer fiát áldozta fel, de teljesítette kötelességét és megállta helyét becsülettel, *a Nyugat védelmében.* Ezt Európa *természetesnek* tartotta. Amikor a trianoni időben 20 esztendeig mások állták a Kárpátok gerincén, azok *természetesnek tartották, hogy Európának kell megvédeni őket.* Ez a különbség azok között, akiket *eszmék hevítenek* és azok között, akik *csak előnyt és hasznot* akarnak húzni a helyzetből.

— Mi Nyugatot védtük, — állapította meg a sajtófőnök — de *mivel fizetett a Nyugat?* Elnyomással, üldözéssel, lenézéssel. Ekkor vált a magyarság *a szabadság és függetlenség előharcosává.* A magyarság sohasem nyomott el senkit, szabadságharcot a magyar ellen senki sem folytatott, szabadságharcot csak a magyar kezdett az őt elnyomók ellen. Mi akkor is megőriztük gerincünket, amikor a trianoni gyásznapokban éltünk. *Nem kellett volna más, csak önkéntes lemondás és az európai helyzethez való alkalmazkodás és minden anyagi előnyünk meg lett volna, amit a nagy hatalmas államok nyujthattak.* A magyar azonban minden csábításra egy mondattal felelt: *»Nem, nem, soha!«* Ezért *a történelmi igazságszolgáltatástól igenis jutalmat várunk.* A történelem nem tegnap kezdődött és nem ma fejeződik be.

— *Ne azon gondolkozzunk,* — hangoztatta *Ullein-Reviczky* Antal — *mit hoz a holnap, milyen lehetőségei vannak a szerencsének vagy balsorsnak.* Azon gondolkozzunk, hogy *olyanok legyünk, mint a multban voltunk* és akkor bármit hoz a holnap, éppen úgy megálljuk a helyünket, mint megálltuk a multban.

A beszédet a közönség hosszantartó lelkes tapssal fogadta. *Tóth* Árpád országgyűlési képviselő után *Mezey* Lajos képviselő mondott zárószót.

Vitéz Lukács Béla a rend, fegyelem és munka fontosságáról beszélt

Szombat délután a Nemzeti Sportcsarnokban tartották meg a Magyar Élet Pártja fővárosi és pestmegyei szervezetei együttes nagyválasztmányi ülésüket, amelyen Kállay Miklós miniszterelnök másfélórás beszédben ismertette az ország háborús problémáit s a bel- és külpolitika összes időszerű kérdéseit. A vasárnap reggeli és a hétfői lapok már részletesen beszámoltak a miniszterelnök országszerte feszült érdeklődéssel várt nagyszabású nyilatkozatáról, amellyel lapunk más helyén *külön cikkben* foglalkozunk.

Az ülésen vitéz *Lukács* Béla tárcanélküli miniszter, országos pártelnök is felszólalt. Hangoztatta, hogy a miniszterelnök beszéde hatalmas munkaprogramot, de nemzetpolitikai hitvallást is jelent. Rámutatott *a rend, a fegyelem és munka fontosságára,* majd megbélyegezte azokat akik a nemzet erejét hamis hírek hirdetésével, kishitűség terjesztésével gyengíteni igyekeznek s leszögezte, hogy ezekre a magyar államhatalom öklének le kell sujtania. Nem méltó a magyar fajtához, amely mindig uralkodó volt ebben a hazában, hogy egy nála alacsonyabbrendű fajta kezdeményezésének és káros propagandájának hitelt adjon. Megállapította a miniszter hogy a MÉP szervezeteinek egyik legfontosabb feladata az, hogy a nemzet lelkére vigyázzanak. Felszólalása végén kifejtette, hogy a kormánypárt tábora, amely magábanfoglalja az ország túlnyomó többségét, az örök magyar jövőért dolgozik s bízik abban, hogy munkája nyomán el is éri célját.

Ezer mátyusföldi gyermek köszöntötte Galánta új díszpolgárát: Kodály Zoltánt

Galánta, május 31. *(A Magyarország kiküldött munkatársától.) Galánta* nagyközség vasárnap bensőséges ünneplés közben *díszpolgárának választotta Kodály Zoltánt.* A mestert reggel ünnepélyesen fogadták a régi római katolikus népiskola udvarán, ahol annakidején maga is elemistáskodott. *Lengyelfalusi* József szentszéki tanácsos üdvözlője után *négy kis mezitlábas elemista* köszöntötte fel. Kodály végigjárta az iskolát és megnézte a régi naplót, ahol régi pajtásaival együtt *az ő tanulmányi eredményeit is őrzik.* Ezután résztvett az ünnepélyes szentmisén.

Délben nyujtották át a községháza termében díszközgyűlés keretében a község díszpolgárságáról szóló oklevelét. Az üdvözlő beszédet dr. *Kuthy* Géza főrendiházi tag mondotta. A tiszteletére adott díszebéd alatt már gyülekeztek a környékbeli iskolák a délutáni dalosünnepélyre. Piros-fehérzöld zászlók alatt hosszú kocsisorok robogtak mindenfelől, rajtuk hangos dalszóval parasztgyerekek.

A dalosünnepen tizenöt iskola vett részt tizenegy szép magyar nevű községből: *Galántáról, Hódiból, Nemeskajalról, Taksonyfalváról, Vága, Tallós, Pozsonyvezekény, Nemeskosut, Hidaskürt, Vizkelet, Felsőszeli és Alsószeli községekből.* Annyian voltak, hogy népünnepélynek is beillett. Csak dalos gyerek volt ezer. Vidáman és büszkén vonultak el a mester előtt. Az ünnepségen, ahol dr. *Zalai* Ernő tanfelügyelő köszöntőjére *Kodály* Zoltán meghatottan válaszolt.

A sok szép dalból és játékból a *Nyárkánont,* a tallós–pozsonyvezekényi közös kórus és a felsőszeliek fegyelmezett dalait kell kiemelni.

A mátyusföldi Éneklő Ifjúság nem egy csoportja ma már komoly teljesítményeket tud felmutatni.

— **HASZNOS ELŐADÁSOK ESKÜ-ÚT 5. SZ. ALATT.** Időszerű ételeknek kevés zsírral való elkészítését, kevés lisztből, burgonyából ízletes tésztafélék sütés-főzését, ezzel kapcsolatban a villanytűzhely, egyes- és kettős-főzőlap takarékos kezelését mutatják be az Elektromos Művek esküúti villamos konyhájában. Előadások: hétfőn és pénteken d. e. 10 órakor, továbbá szerdán d. u. 5 órakor. Belépés, ruhatár díjtalan.

Antal István miniszter választói között Pápán

Pápa, május 31. *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter vasárnap választókerületében résztvett a MÉP választmányi ülésén és részletes tájékoztatót adott a külügyi és belpolitikai helyzetről, valamint az ország időszerű, összes gazdasági szociális és közellátási kérdéseiről. Az ülésen megjelentek *Mesterházy* Ferenc, Veszprém vármegye főispánja, *Hoss* József országgyűlési képviselő, *Hamuth* János polgármester, valamint a választókerület községeinek kiküldöttei igen nagy számban. A miniszter vasárnap délután megjelent a járási leventeszervezetek záróversenyén, majd éjszaka visszautazott Budapestre. *(NTI)*

Légoltalmi homokzacskót csak 8—10 nap mulva lehet kapni ismét

A honvédelmi miniszter rendelete értelmében a légoltalmi célokra szolgáló *oltóhomok tárolására csak az engedélyezett minőségű és alakú papírzacskót szabad árusítani.* Illetékes helyről ezúttal is közlik a nagyközönséggel, hogy a szabványpapírzacskókészlet pillanatnyilag kifogyott és azt *8—10 nap mulva lehet újból beszerezni.* A honvédelmi miniszter felhívja a figyelmet arra, hogy amíg a kellő mennyiségű papírzacskókészlet piacra kerül, a lakosság vegye át a háztulajdonostól a rendelkezésre bocsátott homokot, azt valamilyen *alkalmas edényben tartsa száraz helyen. (MTI)*

Bárhol is nyitja fel ezt a könyvet, minden lapja az élet és az emberi szervezet működésének egy titkát leplezi le!

GÓTH ENDRE
VITAMINOK és HORMONOK
368 OLDALON
177 ÁBRÁVAL ÉS 15 TÁBLÁZATTAL.
P. 24.—

Gyermeke könyvnapi könyve!
Egészségügyi tudnivalók a mese köntösében!

figyeljetek gyerekek!
DOKTOR BÁCSI MESÉL
53 EGÉSZSÉGÜGYI MESE
384 OLDALON
173 KÉPPEL
P. 12.—

Kapható:
Novák Rudolf és Társa
könyvkereskedésében, Budapest, VIII., Baross-u. 21 és minden könyvkereskedésben

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

TELEPES KÉSZÜLÉKEK TELEPPEL EGYÜTT
1943. évi nagy- és közép-szuper
RÁDIÓK Körmendy
rádiószaküzlete, Petőfi Sándor-utca 12. Főpostával szemben. Telefon: 387-107.

2 megbizható fiatalember
d. u. 4 órától bármilyen
elfoglaltságot keres
„Mellékfoglalkozás 77812" jeligére a kiadóba.

Gyálligeten
2 szobás, csukott verandás, konyhás, adómentes HÁZ, 320 □ telekkel, 30.000 P-ért eladó. Cím:
Gyálliget, Szántó Pál-u. 123.

Padlásbontást
ácsmester felügyeletével
lebontott anyagért
szakszerűen vállaljuk. Fűrészelt Faárú Kft., X., Józsefvárosi p. u., VIII. kapu.
Telefon 136-598

Verbőczy jogi szeminárium
mindenféle jogi vizsgákra, **államszámvitel-tanra is előkészít**
Legújabb jegyzeteit bérbe is adja méltányos feltételek mellett. Budapest, IX., Üllői-út 3. Telefon: 187-689.

Vegyen
arany, ékszer
hű utánzatát az
„Ajándékbolt"-ban
Károly-krt 21 (Madách-palota).

Okmányait és nemességét
felkutatja az ŐSKUTATÓ INTÉZET, Budapest, VIII., Baross-u. 10. Telefon: 149-483.

Használt ruhát
veszek és eladok. Csap József szabó m. VI. Anker köz 2. félem. 4. (Címre ügyelni.) T.: 226-331.

Ne menjen máshová aludni!
8 óra alatt poloskákat és petéiket gázzal tökéletesen kiirtjuk. Parazita irtó kft., Práter-utca 29/b. szám. Telefon: 330-716.

Padlásrekeszek
szakszerű lebontását határidőre vállalom
A bontási anyagokért a legmagasabb árat fizetem. Elszállításáról gondoskodom. T 493-341

Kárpitosmesterek, bútorkereskedők figyelmébe!
Rugó, heveder, spárga gondja megszűnt. Használjon szabadalmazott kész
„Extra" acélrugós
párnát. Állandóan kapható fekvő bútorokhoz méret szerint. Szállítások a megrendelések beérkezésének sorrendjében történnek. ASZTALOSOK SZÖVETKEZETE, Erkel-u. 20

— **(Kövess Herman tábornagy temetése.)** Kövesházi *Kövess* Herman tábornagy temetése hétfőn délután 4 órakor lesz a tiszti kaszinóból katonai pompával. Temetésén a gyászkiséret parancsnoka vitéz *Nagy* Pál gyalogsági tábornok, mint a magyar királyi honvédség első és legidősebb tényleges tisztje és mint a katonai Mária Terézia-rend lovagja.

— **(A tanács a kormánybiztos ellen.)** Míg a főváros kormánybiztosa — igaz, egyelőre csak nyilatkozataiban — az olcsóságért indult harcba, addig a főváros tanácsa gyönyörü aranyvámokkal rakja körül a fővárost, nehogy egy krumpli is begurulják valahogyan elvámolatlanul. A főváros tanácsa tegnap életbeléptette az *aranyvámokat* s ezzel a ténykedésével egyenesen szembehelyezkedett a kormánybiztos elveivel. Különösen sujtja az aranyvám a gabonaféléket, a hüvelyesveteményeket, a főzelék- és zöldségféléket. Élvezettel értesülnénk arról, hogy a gazdasági téren megértik egymást a tanács és a kormánybiztos.

— **(A zagyvapálfalvai üveggyárban tilos a magyar szó.)** *Tisztelt Szerkesztő Ur! Zagyvapálfalva* nincsen ellenséges megszállás alatt. A mi községünk még megmaradt a trianoni csonka hazában és *a zagyvapálfalvai üveggyárban mégis tilos a magyar szó.* A magyar munkásoknak *nem szabad az anyanyelvükön beszélniök, mert akkor elbocsátják őket,* megfosztják őket a kenyerüktől. Én is ott voltam alkalmazásban, de mert nem tudok németül, a gyár vezetősége pedig majdnem teljesen német, a mult héten a munkából elbocsájtottak. És igy megy ez napról-napra, az idevaló magyar munkásokat lassanként mind kenyértelenné teszik, helyettük pedig Németországból hoznak be munkásokat. Ezek a német munkások aztán az utóbbi időben már annyira vérszemet kaptak, hogy most már a falu tisztes polgárait, iparosait, munkásait elnevezik *kutya magyaroknak.* Kérdezem, tisztelt Szerkesztő Ur, helyes-e ez, meg lehet-e ezt nálunk tenni akkor, amikor például Németországban *csak odavaló illetőségü munkásokat alkalmaznak?* Igen sok magyar munkás jött vissza már étlen-szomjan német földről, mivel ott nem kapott munkát, csak azért, mert idegen nemzetiségü. Nálunk pedig a saját hazánkban, a szülőfalunkban elveszik a mi kenyerünket azért, hogy idegeneknek adják oda. Tisztelettel *egy elbocsátott magyar munkás.*

— **(A Magyar Gyógypedagógiai Társaság)** folyó évi szeptember hó 27-én (szombaton) délután 6 órakor a Siketnémák Állami Intézete (VIII., Fésztetich-u. 3. sz.) előadótermében évzáró közgyülést tart, melynek tárgya a mult évi müködésről szóló beszámolás. A társaság elnöksége ezuton is kéri a társaság tagjait és az érdeklődőket, hogy a közgyülésen minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

HÁZASSÁG

Hidvéghi *Nemes* Gabriella grófnő, hidvéghi *Nemes* János gróf és neje kőrösszeghi és adorjáni *Csáky* Natália grófnő leánya és kőrösszeghi és adorjáni *Csáky* Mihály gróf, néhai *Csáky* László gróf és neje *Degenfeld-Schomburg* Auguszta fia e hó 29-én a megszállott »Komjaticén (?)« házasságot kötnek. Az esketési szertartás a község plébánia-templomában lesz.

Csendes Bertuska és *Babay* Andor zircvidéki h. közjegyző e hó 27-én Zircen, az apátsági templomban házasságot kötnek.

Dózsa Ferenc magántisztviselő és *Papácsy* Klára, Papácsy főmozdonyvezető leánya Sátoraljaujhelyen házasságot kötöttek.

Bohus M. Jucika és *Gjernyik* András Békéscsabán jegyesek.

— **(Elfogták a Felvidék fosztogatóit.)** *Miskolcról* jelentik, hogy az ottani rendőrség hosszabb nyomozás után elfogta *Puskás* János vendéglőst, a Városháztéri *Aranybika* bérlőjét és a vele közös háztartásban élő özvegy *Hauer* Péternét, kik a Felvidéken igen sok csalást, lopást és fosztogatást követtek el. Lakásukon nagymennyiségü fehérnemüt, ékszereket és háromezer csehkoronát találtak. *Hauerné később megszökött az őrizetből és átmenekült a demarkációs határvonalon.* A rendőrség folytatja a nyomozást.

Lakások értékesitését 48 órán belül elintézi
»Világ« ügynökség, Jókai-tér 10. Telefon 148—87

— **(Csendélet Erdélyben.)** *Csikszeredáról* irják: *Orbán* Balázs, egy köztiszteletben álló csikszeredai vegyeskereskedő legutóbb Marosvásárhelyre utazott üzleti ügyben, majd amikor elvégezte dolgát, vonatra ült, hogy hazautazzék. De alighogy elhelyezkedett volna a fülkében, egy ismeretlen-valaki lépett be és rákiáltott oláhul:

— Végre megvagy, gazember! Ma délután te loptad el pénzemet a székelykocsárdi állomáson!

Szegény Orbán Balázs természetszerüen kategorikusan tiltakozott az inszinuáció ellen s a többi közt nyomatékosan kijelentette, hogy ő a zsebmetszésnél kevésbé jövedelmező kereskedői pályán müködik s a lopást már csak azért sem követhette el, mert az egész délutánt Marosvásárhelyen töltötte, amit egyébként üzletfeleivel is igazolhat. Mivel pedig az ismeretlen utas, aki harmadmagával szállt föl, egyre ingerültebben követelte a pénzét, Orbán, hogy elejét vegye a tettlegességnek, maga ajánlotta fel, hogy szálljanak le a szászrégeni állomáson és ott hatósági közegek előtt tisztázzák az ügyet.

Ugy is lett.

Leszálltak s fölmentek a szászrégeni rendőrkapitányságra. Ott azonban a szolgálatot teljesitő rendőrtiszt szó nélkül letartóztatta a szegény kereskedőt. Orbán Balázs ekkor arra kérte az oláh rendőrtisztet, hogy informálódjék róla telefonon a csikszeredai rendőrségen vagy lépjen érintkezésbe azokkal a marosvásárhelyi kereskedőkkel, akikkel neki dolga volt egész délután s akik igazolhatják őt. A rendőrtiszt válasza rövid volt:

— *Ne tagadj! Ismerlek gazember!*

S ugyanakkor öklével olyat sujtott Orbán Balázs arcába, hogy a szerencsétlen embert nyomban előntötte a vér. Orbán Balázs tiltakozni próbált, de a megdühödött rendőrtiszt akkor már nemcsak ököllel vagdosta, hanem rugdosni is kezdte, miközben őrjöngve üvöltözött:

— Vagy megdögölsz, vagy bevallod a lopást.

Igy telt el az éjszaka. Végre megérkezett a reggel s a kapitányságra megérkezett a szászrégeni rendőrkapitány is. Azonnal fölhivta a csikszeredai rendőrséget s mivel Orbán Balázs ártatlansága öt percen belül beigazolódott, a rendőrkapitány kijelentette, hogy tévedés esete forog fenn« s azzal utjára bocsátotta a vérébe-száradt Orbán Balázst.

Egyéb nem történt.

— **(Német tudós a Magyar Tudománymentő Bizottság ülésén.)** *Schmidt* Ott volt porosz kultuszminiszter, a német tudománymentő-mozgalom elnöke Budapestre érkezett. Schmidt Ott miniszterssége alatt hathatósan előmozditotta a berlini egyetem magyar intézetének megalakulását. Az ő személyes közbenjárásának köszönhetjük, hogy a magyar tudományos intézetek 74 német folyóiratot kapnak. A Magyar Tudománymentő Bizottság a német tudós tiszteletére vasárnap, szeptember 28-án délelőtt 11 órakor az I. számu egyetemi szemklinikán ülést tart, amelyen Schmidt Ott ismerteti a német tudományos munka mai helyzetét.

— **(Halálos csónakkirándulás a Dunán.)** *Szalkszentmártonban* a Dunán *Nagy* Pál ottani kádármester két fia, a huszonhárom éves *Pál* és huszonegy éves *László* csónakon át akartak kelni a Dunán, amikor egy vontató teherhajó uszálya felboritotta a könnyü alkotmányt. *A két fiatalember a Dunába fult, ugy hogy mindezideig holttestükre sem tudtak ráakadni.* Nagy Pál kádármester kéri a közönséget, hogyha valaki közelebbi részleteket tud a szerencsétlenségről, vagy két fia holttestének feltalálásáról, értesitse erről Szalkszentmárton község elöljáróságát.

— **(Előadás a szőnyegekről.)** Az *Iparmüvészeti Muzeumban* (Üllői-ut 33—35) a különleges régi keleti szőnyegkiállitás nagyszámu látogatói kivánságára *Csányi* Károly dr. igazgató e hó 27-én délután 4 órakor a kiállitási teremben a szőnyegekről igen érdekes és tanulságos előadást tart.

— **(Megcáfolják az Arabic elsülyedéséről szóló hireket.)** Ellenőrizhetetlen hirek alapján — amint azt előre is jeleztük — megirtuk, hogy a Cunard Line társaság *Arabic* nevü hajója, amelyen *Fedák* Sári müvésznő is utazott Amerikába, állitólag elsülyedt. A társaság liverpooli igazgatósága most táviratl uton jelenti, a hir nem felel meg a valóságnak.

— **(A Z. L. III. Zeppelin levert minden eddigi gyorsasági rekordot.)** *Friedrichshafenből* jelentik: A *Z. L. III.* nevü *Zeppelin* tegnap kezdte meg ismételten elhalasztott 36 órás nagy próbautját Északnémetország és a Balti-tenger fölött. A Zeppelin reggel 9 órakor indult, elvonult Thübingen, Heidelberg, Frankfurt, Göttingen, Hannover és Hamburg fölött, majd továbbszállt Helgoland felé az Északi-tengerre. Innen a Balti-tengerre repült s Königsbergen és Berlinen át pénteken reggel tért vissza. A Z. L. III. gyorsasága minden eddigi gyorsasági rekordot levert, mert óránkint átlag 180 km-es sebességgel repült. A Z. L. III. Zeppelin délelőtt 10 óra előtt a staakeni Zeppelin-müvek fölött járt, 10 órakor már Berlin fölött repült. Éjjel 12 óra 20 perckor négy tengeri mértföldnyire járt Jstadtól. Innen Kopenhágának szikratáviratokat adott le. 12 óra 52 perckor Kopenhága felé közeledett, 1 óra 05 perckor tul Kopenhágán Skanör felett repült el s jelentette a vizi repülőállomásnak, hogy az éjjel Skandinávia és a Keleti-tenger felett cirkált. 1 óra 37 perckor Helsingborgot hagyta el másodpercenkint három méter sebességgel. 2 óra 45 perckor elhaladt Malmő fölött. Öt óra után már Swinnenmündeben a tengerről jövet látták 5 óra 55 perckor már Stettinben volt s a város fölött csekély magasságban tett körrepülés után tovább szállt Berlin felé. A léghajó három órai ut után este 6 óra 29 perckor Friedrichshafenben simán leszállt.

— **(Felrobbantották a krisztiániai vizvezetéket.)** Krisztiániai jelentés szerint az ottani vizvezetéket ma *levegőbe röpitették. Hatvanezer lakos vizellátás nélkül maradt.* A merényletet kommunisták követték el.

— **(Véres családi civódás.)** *Nagy* Ernő cimfestő az éjszaka összeperlekedett válófélben lévő feleségével, *Koller* Paula szabász-tanitónővel és ütlegelni kezdte az asszonyt. Kollerné védekezés közben *megharapta a férje kezét, mire a cimfestő felkapott egy konyhakést és több helyen megszurta az asszonyt.* Kollernét a segélykiáltásokra besiető szomszédok mentették ki a dühöngő férfi kezéből. Az asszony sérülései könnyü természetüek. Nagy Ernőt előállitották a főkapitányságra, ahol szándékos emberölés kisérlete miatt letartóztatták.

— **(Hazaérkeztek a Belgiumban nyaraló gyermekek.)** Ma délután félhatkor érkezett meg a Gyermekvédő Liga vonata azzal a 625 magyar gyermekkel, akik Belgiumban nyaraltak. A vonattal három előkelő belga vendég is érkezett: *Vevsteylen* szenátor, Van *Hocck* képviselő és *Volvekens* doyen. A vonat megérkezése után három Belgiumban nyaralt kisleány flamand nyelven üdvözölte a vendégeket, akik meghatott szavakban mondottak köszönetet a fogadtatásért.

— **(Földtani előadások.)** A Magyarhoni Földtani Társulat szerdán, október 1-én délután 5 órakor szakülést tart az egyetemi ásványtani tanteremben (Muzeum-körut 4.). *Sümeghy* József dr. a Mátra- és Bükk-hegységek szarmatakori faunáit, *Szalai* Tibor dr. pedig az ipolytarnóci aquitanien leleteket mutatja be.

— **(Félnek a franciák.)** Megirtuk, hogy egy párisi esti lap azt a hirt közölte, hogy német repülőgépek repültek el éjszaka Páris fölött. A párisi ügyészség most nyomozást inditott, mert ebben hamis hir közzétételének vétségét látja.

— **(A cseh vezérkari főnök is remeg a németektől.)** *Prágából* jelentik: A cseh hadsereg vezérkari főnöke, *Mittelhauser* tábornok a cseh hadiiskola végzett növendékeinek bucsuünnepségén beszédet mondott, amelyben a távozó hadiiskolásokat felszólitotta, hogy jövő ősszel teendő franciaországi utazásukon jól figyeljék meg a porosz szoldateszka kemény csizmájának nyomait és ismerjék meb azokat a borzalmakat, amiket a németek elkövettek. A vezérkari főnök azt a meggyőződését is kifejezte, hogy a cseh hadiiskolások azzal a szilárd elhatározással térnek vissza, hogy a jövőben ilyesmit többé nem türnek és még szorosabban csatlakoznak azokhoz a nemzetekhez, amelyek ugyanezt a célt követik.

— **(A főváros tulzott fürgesége.)** A főváros pénzügyi ügyosztálya elhatározta, hogy a forgalmi adóellenőröket beküldi a klubokba és közvetlenül ellenőrizteti, hogy a kártyaadót lelkiismeretesen róják-e le. Az ügyosztály merész lépését a főváros jogügyi osztálya *erősen ellenezte,* mert zárt klubok magánlakásoknak tekintendők s oda csak tagok léphetnek be. Egészen bizonyos, hogy a főváros adóellenőreit ki fogják utasitani olyan klubokból, amelyek szigoruan alapszabály szerint müködnek. A fővárosnak ezt az elhamarkodott lépését nem fogja kitörő örömmel fogadni a belügyminiszter, aki viszont detektivekkel üldözi azt a kártyajátékot, amely után a főváros egész nyiltan adót szed és rendes jövedelmi forrásai közé minden pirulás nélkül vette fel. Talán eldöntenék végre azt is, hogy van-e erkölcsi alapja ennek az adónak, mert a belügyminiszter szerint nincs — igen helyesen!

— **(A kormány nem ad semmit sem a kaszárnyák javitására.)** A főváros közgyülése egymilliárd és kétszázmilliót szavazott meg a kaszárnyák javitására, de ugy, hogy ennek az összegnek a felét a kormány fedezi. A belügyminiszter a közgyülés határozatát jóváhagyta, de kereken elutasitotta azt a kivánságot, hogy a költségek felét a kormány viselje. Ez a kivánság, a belügyminisztérium szerint, — törvénytelen(!)

— **(A kormánybiztos és a husdrágaság.)** A főváros kormánybiztosa ma fogadta a mészárosok ipartestületének küldöttségét, amelyet *Vargha* József vezetett és átvette azt a memorandumot, amelyben a mészárosok a magas szállitási (vasutfuvar), a nagy illetékek, vámok, fülkebérek és más költségekben jelölik meg a husdrágaság okát. Kérték a kormánybiztost, hogy szállittassa le ezeket a hivatalos terheket és olcsó lesz a hus. *Ripka* Ferenc dr. kormánybiztos tárgyalt is ma *Walko, Buda* és nagyatádi *Szabó* István miniszterekkel, akik közül a két első némi tarifakedvezményt helyezett is kilátásba, de ennek semmi nagyobb jelentősége sincs. Nagyatádi Szabónál pedig a jóakaraton és előzékenységen kivül egyéb dologra bukkant a kormánybiztos: arra, hogy Nagyatádi felfedezte, hogy a város és a falu közt a mesterségesen(?) kiélezett hangulat megszünik (!). Köszönjük az ilyen kormányjóindulatot. Szerény véleményünk szerint a miniszternek nem a hangulatokkal kellene foglalkoznia, hanem a főváros polgárságának jogos kérésével. *Pozitivumot* kérünk végre!

— **(Halálos gázolás.)** Ujpesten, az István-téren ma délután a Stefáneum aggok ujpesti menedékháza kocsiját a lovak elragadták. A kocsit a menedékház egyik ápoltja hajtotta, aki az ülésről leesett és a kocsi kerekei átmentek rajta. Mire a mentők kiérkeztek, halott volt. Rendőri bizottság szállott ki a helyszinre, amely eddig csak annyit tudott megállapitani, hogy *Juhásznak* hivják s körülbelül 65 éves. A vizsgálat megindult.

— **(Pénzintézeti altisztek küldöttsége a helyettes miniszterelnöknél.)** A pénzintézeti és biztositási vállalatok keresztényszocialista altiszteinek küldöttsége *Tobbler* János főtitkár vezetésével felkereste *Vass* József miniszterelnökhelyettest, kinek közbelépését kérték a fizetések megjavitása érdekében. Vass miniszter megigérte, hogy a bankoknál szóváteszi az altisztek sérelmét.

— **(Megbeszélés a török főiskolai hallgatóság ügyében.)** A török főiskolai hallgatók Budapesten való időzése programjának megbeszélése céljából egyesületközi értekezlet volt a Turáni Társaságnak főrendiházi helyiségében. Résztvettek: A MEFHOSz, MANSz, a Magyar Neveléstudományi Társaság és a Turáni Társaság. Az értekezletre megjelent a török követség, élén *Hüsszrev* bej török nagykövet.

— **(Részleges tisztujitás Heves vármegyében.)** *Egerből* jelentik: Heves megye törvényhatósági bizottsága meleg ünneplésben részesitette őszi közgyülésén V. *Bobori* György főispánt abból az alkalomból, hogy 5 éve áll a vármegye élén. A közgyülés elhatározta, hogy táviratban üdvözli *Bethlen* István gróf miniszterelnököt kitüntetése és *Apponyi* Albert grófot genfi sikere alkalmából. A részleges tisztujitás során *Tömösvári* Jánost a hevesi járás főszolgabirájává, *Wallandt* Ernő dr.-t árvaszéki ülnökké, *Szelényi* István dr.-t aljegyzővé, *Lázár* Lajost pedig szolgabiróvá választották meg.

— (Passziv ellenállás Erdélyben az iskolarendelet miatt.) *Kolozsvárról* irják: Erdély magyar lakosságának kisebbségi mozgalmaiban jelentős és következményeiben nagyfontosságu lépést jelent a *Magyar Párt* kolozsvári tagozatának vasárnapi közgyülése, amely a mindinkább elviselhetetlenné váló iskolakérdésben fontos határozatot hozott. A közgyülést vasárnap délelőtt 11 órakor *Váradi* Aurél dr. kolozsvári ügyvéd nyitotta meg, akinek lendületes beszéde után a *Magyar Párt* kolozsvári tagozatának uj elnökéül nagy lelkesedéssel *Remenyik* Károlyt választották. A közgyülés ezután elhatározta, hogy okulva az eddigi tapasztalatokon, az iskolakérdésben semmiféle elvi tiltakozást nem tesz, mert ez ugy is süket fülekre találna a bukaresti államférfiak között, ellenben *az érdekelt szülők bevonásával a legerélyesebb passziv ellenállás elhatározását és megszervezését követeli.* *Váradi* Aurél ilyen értelmü határozati javaslatát a közgyülés nagy lelkesedéssel elfogadta.

— (Hóman Bálint muzeum főigazgató balesete.) *Hóman* Bálintot, a Magyar Nemzeti Muzeum főigazgatóját vidéki tanulmányozó utja alkalmával *Hódmezővásárhelyen* baleset érte, amennyiben lábán sulyos *inzakadást szenvedett.* Az orvosok rendeletére legalább három hétig ágyban kell maradnia gyógyulását.

— (Kellemetlen idézetek.) *Brassóból* irják: Brassó város tanácsa az oláh belügyminiszter 1924. évi augusztus 19-én kelt 18992. számu rendeletére való hivatkozással közhirré tette, hogy *a város területén minden oly cégtábla után, amely nem az állam hivatalos nyelvén, tehát nem oláhul van irva, a cég tulajdonosa évi 8000 lei adót fizet.* A rendelkezés óriási felháborodást keltett a lakosság között, s a helybeli lapok egyenesen *törvénysértéssel* vádolják meg a belügyminisztert, aki *Anghelescu* nevezetü kollégájának magyarirtó sikerein felbuzdulva, egyszerüen *tulteszi magát a gyulafehérvári határozaton.* Evégből a lapok fejére olvassák a miniszternek a határozat egyes pontjait, amelyek közül a 8-ik cikk azt mondja, hogy: »*egyetlen oláh állampolgár sem korlátozható bármely lap szabad használatában, a magán- és üzleti forgalom terén*«. Ami pedig a minden jogalap nélkül való megadóztatást illeti, e tekintetben hivatkoznak az alkotmánytörvény 8-ik szakaszára, mely szerint »*Oláhország minden polgára faji, nyelvi és vallási különbségre való tekintet nélkül egyenlő a törvény előtt és különbség nélkül köteles hozzájárulni a közadókhoz és közterhekhez*«. A lapok végül megállapitják, hogy az alaptörvényekkel szembehelyezkedő miniszteri rendelet olyan terrorisztikus eszköze az eloláhositó politikának, amely mellett még a *népszövetség illetékes osztálya sem haladhat el szótlanul.*

—

TALÁLKOZÓ

A Csalogány-utcai *tanitónőképző* volt növendékei összejövetelüket kivételesen október hó második vasárnapján, azaz október 12-én délután 5 órakor tartják meg. *Elnökség.*

Kassai 2—34-esek! Október hó 4-én *Miskolcon* bajtársi összejövetelt tartunk. Elvárjuk, hogy e ritka ünnepnapon a volt 2—34-es zászlóalj volt tisztikara és legénysége harctéri szoros összetartásuk igazolásaképpen mindannyian örömmel fognak megjelenni. Gyülekező: reggel fél 9 órakor *Erzsébet-tér*, Kossuth-szobornál. *Rendezőbizottság.*

—

— (A bokaházi tüzvész.) *Zalaegerszegről* jelentik: *Bokaháza* zalavölgyi községben nagy tüzvész pusztitott. *Balázs* József gazdaember udvarán egy játszadozó kis gyerek gondatlanságából kigyulladt a szalmakazal. Az erős szélben a tüz hamar tovább harapódzott a lakóházakra és a melléképületekre is. Mire az összesereglett tüzoltóság a tüznek gátat tudott vetni, már több lakóház és gazdasági épület elhamvadt. A kár többszáz millió korona.

PAPAGÁJ RUHAFESTÉK KÉKITŐ Mindenütt kapható

Ingatlanait leggyorsabban lebonyolitja »Világ« ügynökség, Jókai-tér 10. Telefon 148—87

— (Cseh bélyegek a huszitavezér emlékére.) *Prágából* jelentik: *Ziska* János huszita vezér 500 éves jubileumának megünneplése alkalmából a cseh kormány jubileumi Ziska-postabélyegek kiadását tervezi. A rajzokat *Zverina* tanár készíti.

— (A magyar festő sorsa.) *Győrből* irják: *Pandur* József győri festőművész megsemmisitette életé legnagyobb alkotását, a *Tatárjárás* cimü hatalmas történeti festményt. Két esztendővel ezelőtt állitotta ki Pandur József a Tatárjárást a győri megyeháza nagytermében. A *kép csaknem elfoglalta a nagyterem egész magasságát, a szélességét pedig egészen befödte.* A müalkotás hire hamar elterjedt. Fővárosi mesterek sürün rándultak le Győrbe, hogy a képet megtekintsék. Iskolák összes növendékeikkel gyönyörködtek a tatárjárás tragikus erejü megjelenitésében. A müvész terve az volt, hogy a képpel *országos körutra* indul. Az érdeklődés napról-napra növekedett. *Győr vármegye* alispánja alkudozásba bocsátkozott a müvésszel a kép megszerzése iránt, a vásár azonban nem sikerült. *A vármegyének nem volt annyi pénze, hogy megvehette volna.* Azóta rossz idők virradtak a müvészre. Az emberek tulnyomó részének kenyérre sem telik, nemhogy müvészetre. A müvész országos körutja is elmaradt, a mindennapi gondok agyonnyomták az ambiciót. *Lassankint vászonra is nehezen akadt pénz*, a Tatárjáráson *a szük, nedves szobában megrepedezett a festék.* A nehéz helyzetben, elkeseredve önmaga és a világ ellen, *Pandur József ollóval nekiesett a Tatárjárásnak és szétvagdalta, hogy más kének számára használhassa fel a vásznat.*

— (Sokmilliárdos kártyabotrány Bécsben.) *Bécsből* jelentik, hogy *Taub* Alfréd dr. hirneves ügyvéd, francia törvényszéki tolmács az utóbbi időkben *százmilliós tételekben kártyázott bécsi játéklubokban és legutóbb tizenegymilliárd osztrák koronát veszitett.* Nyomasztó kártyaadósságai miatt azután eltünt Bécsből és állitólag Párisba menekült. — Ugyancsak nagyobb összeget kártyázott el a bécsi zsokéklubban *Gudenus* Jenő báró, majd eltünt Bécsből. A két óriási kártyaveszteség és a vele kapcsolatos botrány hatalma feltünést kelt Bécs éji szakai világában és a klubok társaságaiban.

— (A vizimolnárok) cimü, a *Magyarság* szeptember 26-diki számában megjelent tárcám egyik elirásból származó részét helyesbitenem kell. A *vizimolnárok* hajdan a telhetetlen »*köpöce*« edényükkel *nem annyira a lisztet*, mint inkább *az őrletni vitt* buzát, gabonát vámolták. *(Móricz Pál.)*

— (Elitélt gyilkos.) *Szegedről* jelentik: Két évvel ezelőtt, 1922 junius 12-én *Nagy* Sándor hódmezővásárhelyi földmives *Kopornyik* Márta felbujtására meggyilkolta *Kovács* Gáspár ottani gazdálkodót. Ma hozott itéletet ebben az ügyben a szegedi királyi törvényszék Pókay-tanácsa. Nagy Sándort *tizenötévi fegyházbüntetésre* és tizévi hivatalvesztésre, *Kopornyik* Máriát, mint felbujtót szintén tizenötévi fegyházra itélte a tanács, amely a büntetés mértékének kiszabásánál tekintetbe vette a büntetőtörvénykönyv 92. szakaszát. Az indokolás szerint Kopornyik Mária, aki közös háztartásban élt Nagy Sándorral, vagyoni előnyöket igért Nagy Sándornak, ha végez Kovács Gáspárral. Az itélet ellen ugy a vád, mint a védelem fellebbezést jelentett be.

— (A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége) és a Magyar Egyesület a Leánykereskedelem Ellen e hó 29-én délután fél hatkor a Müvészet és Müvelődés Magyar Nők Köre helyiségében (Ferenc-körut 29. sz.) ülést tart, amelyen a gráci nemzetközi abolitionista kongresszus résztvevői közül Mr. *Rielfs*, a Federation Int. Abolitiniste tagja előadást tart.

— (Az álmárki rejtélyes várkastélya.) *Párisból* jelenti a Havas-ügynökség, hogy a francia rendőrség *Dinard* közelében hosszas nyomozás után elfogta *Chantauper* álmárkit, ki az utóbbi esztendők egyik legnagyobbarányu szélhámosa és büntettese volt. Vallomása telistele van olyan részletekkel, mely a *Ponson du Terraill*-féle detektivregények fantáziáját is felülmulja. Az álmárki pompás kastélyt rendezett be magának összeharácsolt vagyonából Dinard közelében, ahol hatalmas orgiákat rendezett barátai számára. *A kastély pincéjében négy erős vasajtókkal ellátott földalatti cellát készittetett és az volt a terve, hogy párisi ékszerészeket fog kicsalni magához kastélyába, ezeket aztán kifosztja és a földalatti cellákban tartja fogva mindaddig, amig a kellő váltságdijat kézhez nem kapja.* Éppen a földalatti cellákat készitő mesteremberek voltak azok, akik a rendőrséget nyomra vezették. Az álmárkit kihallgatása után letartóztatták és a francia rendőrhatóság széles körben folytatja a nyomozást a veszedelmes szélhámos teljes bünlajstromának összeállitására.

— (A soproni szomoru szüret.) *Sopronból* jelentik: A soproni hegyekben a szüretelés megkezdődött. A máskor vidám szüret most nagyon szomoru, mert sok helyen tizedrésze sem termett a tavalyinak.

— (Betörőbandát alakitott, hogy kirabolja előkelő rokonságát.) A budafoki rendőrség elfogta *Szentgyörgyi Horváth* Ferenc foglalkozásnélküli volt földbirtokost, aki legutóbb három rovottmultu betörővel, *Schwarz* Menyhérttel, *Szabó* Károllyal és *Madr* Istvánnal szövetkezett és haramiabandát alakitott, hogy *dusgazdag rokonait kirabolja.* Szentgyörgyi Horváth Ferenc békében huszárönkéntes volt és ekkor ittas állapotban agyonlőtt egy katonát. Családja akkoriban tébolydába záratta, ahonnan azonban csakhamar megszökött. Akkor Amerikába akarta kikuldeni családja, Szentgyörgyi azonban csak Spanyolországig jutott, onnan ismét visszatért. *Széll* Kálmán akkori miniszterelnök szigoru vizsgálatot is rendelt el ügyében. Később főerdésszé, más alkalommal halászati felügyelővé tette meg családja, de ezekben az állásokban is csak rövid ideig tudott megmaradni, azután megszökött. Családja ekkor végleg levette róla kezét. Szentgyörgyi fokról-fokra hamarosan haladt a züllés utján, mig legvégül megalakitotta haramiabandáját. *Először Somlyóvásárhelyen garázdálkodtak, ahol a községházán megfurták a pénzszekrényt és az ott talált készpénzt magukkal vitték.* Majd az *ottani kastélyt is kirabolták*, azután *Tapolcán egy ékszerészüzletet fosztottak ki.* Itt csak ugy tudtak megmenekülni az üldöző csendőrök elől, hogy *egy hónapig az ottani nádasban bujkáltak.* Legutóbb Szentgyörgyinek Budafokon lakó egyik rokonát, *Auguszt* Zsigmond dr.-t akarták kifosztani. Ekkor rajtavesztettek és ugy Szentgyörgyi Horváth Ferenc, mint három társa rendőrkézre került. Az előkelő család elzüllött sarját haramiatársaival együtt átadták a pestvidéki ügyészségnek.

— (Elfogták a Liliom-utcai rablótámadót.) A rendőrség ma hajnalban a Városligeti egyik elhagyott helyén elfogta *Tanger* István foglalkozásnélküli lakatossegédet, aki néhány nappal ezelőtt a Liliom-utcában megtámadta *Krenácz* Lajos parádéskocsist, földreteperte, agyba-főbe verte, majd saját felpeckelve, elrabolta pénztárcáját, ezüstóráját és láncát és ezüstgombos kabátját is lehuzta róla. *Érdekes, hogy a rablótámadást megelőzően Krenácz Lajos, az áldozat, vacsorát és bort fizetett a vadidegen Tangel Istvánnak, akit megsajnált nyomora miatt.* Tangel a főkapitányságon azzal védekezett, hogy hónapok óta nem tud foglalkozáshoz jutni. A támadót a rendőrség letartóztatta.

A bevált Bayer féle Aspirin tabletták Valódiságát és minőségét

csakis az eredeti csomagolás (lapos kartondoboz, zöld szalagtekercscsel) biztositja. Minden más csomagolást saját érdekünkben utasitsunk vissza.

— (Az Imperiál hősei.) A szocialisták orgánumának mai száma a *Magyarság*nak azzal a cikkével felesel, amelyben szóvátettük a bécsi emigránsok bizalmas tanácskozását és hirt adtunk ama tervükről, hogy utlevelet kérnek a magyar kormánytól és a biróság elé állanak. Hogy a *Népszavá*-val polemiába bocsátkozzunk, arra igazán nem érdemes az időt és papirost vesztegetni. Meddő dolog volna megüzenni neki, hogy a *Magyarság*-nak *nincs pap-szerkesztője.* A szacialisták lapja a maga dadogó tudománya szerint már lezárta és elintézte azt a történelmi kérdést is, hogy az emigráció hősei mennyiben részesek Magyarország katasztrófájában. Akinek olyan kevés vágott dohánya van a történettudományban s aki képtelen tovább látni a maga eszelős dogmatizmusának korlátjainál, azzal csakugyan disputálni se lehet olyan kérdésről, amelyhez akkor se tudna izlésesen és alaposan hozzászólni, ha vak előitéletei nem gátolnák. A *Népszava* közlemányét csupán azért regisztráljuk, mert olyan rágalmakat tartalmaz, amelyekért biróság elé fogjuk állitani, hogy bizonyitékaival beszámolhasson. Azt irja ugyan is, hogy mi gyilkosságra uszitottunk, s hogy a mi tollunk régebben is és pedig nem egészen eredménytelenül gyilkosságra buzditott. Ezért az ostoba és hitvány rágalomért odajuttatjuk a *Népszava* cikkiróját, ahová való: a börtön cellájába. »Volt idő, — irja még a *Népszava* — amikor nem voltak olyan bátrak ezek a hősök, (már tudniillik a *Magyarság* vezetői) amikor lágyabban fuvoláztak azok felé, akiket most a gyilkos urak kezeibe ajánlanak. Akkor — az volt a jövedelmező, most ez a konjunktura, de azért mégis ajánljuk: hagyják abba«. Nos tehát eszünk ágában sincs abbahagyni azt, amiért a *Népszava* háborog. Az egész magyar társadalom tudja, minő férfias ellenállást tanusitottunk a Károlyi-forradalom hatalmasaival szemben, hogy az elnyomott magyarságnak egyetlen *jajkiáltása* és tiltakozása voltunk a *hetilap Uj Nemzedék* iróasztalainál s hogy a Károlyi-féle jogrend nevében nyomdánkat és szerkesztőségünket egyaránt szétromboltak ugyanazok, akik ma szabadság és jogrend után kiáltanak. Ezektől a silány alakoktól akkor sem ijedtünk meg, amikor hatalmon voltak, aminthogy szembe fogunk velük nézni akkor is, ha mégegyszer kinyujtják szőrös kezüket a magyar kormányhatalom után.

— (Az orvosszakértők nem fejezték még be Esküttt elmeállapotának megvizsgálását.) Ismeretes, hogy a biróság *Esküttt* Lajos elmebeli állapotának megvizsgálásával *Minich* Károly dr. és *Németh* Ödön dr. törvényszéki orvosszakértőket bizta meg, akiknek a tárgyalástól számitott harmine napon belül kellett volna beterjeszteniök szakvéleményüket. A határidő ma *lejárt* és az orvosprofesszorok a vizsgálatot nem tudták befejezni. A szakértők erről a legközelebb jelentést tesznek *Töreky* tanácselnöknek. Valószinü, hogy igy a tárgyalást ismét el fogják halasztani. Ma Esküttt különben egy nyugtát és egy fényképet mutatott föl az orvosszakértők előtt. A kép *Nagyatádit* ábrázolja a panamista *Hollóval*, akiről a miniszter kijelentette, hogy nem is ismeri.

— (Uj határátlépési helyek gépkocsik számára csehmegszállott terület felé.) A belügyminiszter rendeletet adott ki, amelyben az ország demarkácionális határvonalát cseh megszállott terület felé az eddig megállapitott helyeken kivül *Nógrádszakál*, továbbá *Ráros-pusztánál* is megnyitotta október 15-től kezdve a gépkocsiközlekedés számára. Az uj határátlépési pontokon a személy- és áruforgalom ellenőrzését rendészeti szempontból, átruházott hatáskörben, a nógrádszakáli vámőrs látja el.

Házra, telekre, ékszerre, szőnyegre PÉNZKÖLCSÖNT rögtön folyósitunk. Hermes hitelirodа Bpest, Nádor-utca nyolc, III. emelet, lift

HÉVÍZ-ORSZ

Nagyon tudományosan hangzik a geotermikus gradiens kifejezés, pedig egyszerű fogalmat takar. Köztudomású, hogy, ha a Föld középpontja felé haladunk, — mondjuk egy függőleges aknában ereszkedünk alá, — a hőmérséklet egyre emelkedik. A földkéregnek abban a néhány kilométeres héjában, amelyben eddig sikerült behatolnunk, az emelkedés minden 33 méter után 1 Celsius foknyi, — azaz 100 méterenként három fok. Ez a geotermikus gradiens, a talajhőmérsékleti fokozódás, ponleg, — vagy éppen forró víz nagyon értékes. Hőjét számos célra lehet használni, amellett az alsóbb rétegekből feltörő víz rendszerint értékes gyógyászati anyagokat is tartalmaz.

NEM KIMERÍTHETETLEN KINCS

Nem új a szakemberek közti vita: mi értékesebb, — a hévizek hője, vagy gyógyanyag-tartalma? A régi vita mostanában, a hévizek fokozott feltárásával ismét feltosabban, ez a földi átlag. Hazánk nem hegyi vidékeiu azonban már átlagosan 20—22 méternyi „merülés" után emelkedik egy fokot a hőmérséklet. A magyarázat a viszonylag vékonyabb szilárd kéregben rejlik. Nos, ez a kedvező geotermikus gradiens magyarázza, hogy Magyarország területén aránylag sok a hőforrás.

A mélyből felfakadó, vagy fúrással felszínre hozott me-

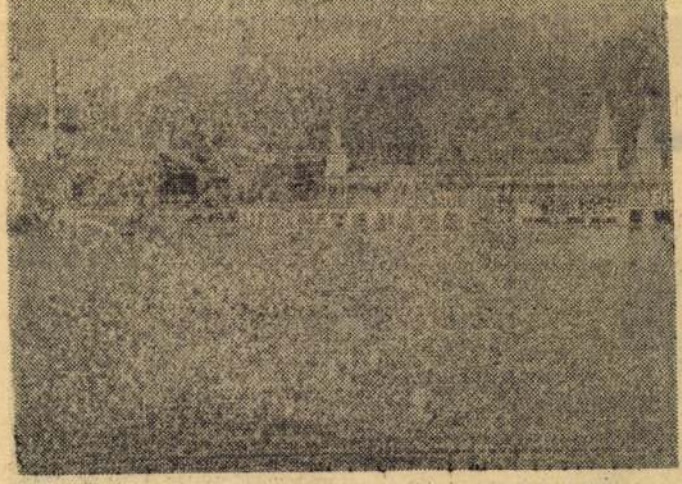

Fen gyógyfürdőzés szabad ég alatt a hévizi tóban.

újult. Sokan azt vallják, minden eszközzel meg kell gyorsítani a hévizek feltárását, mert a sík vidékeink alatti rétegekben kimeríthetetlen hévízkincs rejlik. Az óvatosabbak viszont úgy vélik, csak kellő gondossággal és mértéktartással fogyasszuk hévizeinket, mert máris sok jel int: a ritka kincs távolról sem kimeríthetetlen.

Közismert, hogy a világhírű budapesti hő- és gyógyforrások hozama, hőmérséklete és gyógyanyag tartalma — a víznek fúrásokkal felhozatala és nagy tömegben fűtésre használata következtében — jelentősen csökkent. Egyes források, — például a római-fürdői — egészen elapadtak. Legutóbb a miskolctapolcai barlangfürdő forrásai apadtak el, mert egy néhány kilométerrel arrébbi mélyfúrás „eltalálta" a mélybeli víztartó réteget. Az új kút eldugaszolása után a barlangba visszatért a víz.

A hévizeknek fűtésre használata különben sem gazdaságos, mert gazdag ásványianyag tartalmuk miatt a csővezetékek rohamosan elvízkövesednek. Sokkal jobban értékesíthetők gyógyvizekként, vagy a források közelébe épített fürdők vízellátására.

A HAJDÚSZOBOSZLÓI PÉLDA

Nagyon sok hévizet tárnak fel a *geológiai kutatófúrások*,

Gazdasági kislexikon

Ha minden terméket, amit egy országban megtermeltek — gépeket, szerszámokat, élelmiszereket, háztartási cikkeket, stb. — mind felhalmozódnak egy hatalmas raktárban, az év végén óriási áruhalmaz állna előttünk — a társadalom egy évi termelő tevékenységének eredménye. Ezt a terméktömeget társadalmi összterméknek nevezzük. Ezt persze még senki nem látta együtt, hiszen minden árut igyekszünk gyorsan használatba venni. Ha a társadalmi összterméknek nincs is együtt soha egy csomóban a pontos nyilvántartás, könyvelés eredményeképpen minden év végén összeszámolhatjuk. A hosszú listán sok tízezertéle termék szerepel, a neki megfelelő mértékegységben: tonnában, literben, méterben, darabban, kilowattban, stb. De egyszerűbben is kiszámolhatjuk a társadalmi összterméket, úgy, hogy összeadjuk valamennyi termék árát. Így végülis egy pénzösszegben kifejezve megkapjuk az év során megtermelt társadalmi összértéket.

Mire fordíthatja a társadalom ezt a terméktömeget? Vajon fel-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1965 ÁPR 1.

1021

Baranyai képzőművészek galériája

A SIKLÓSI VÁRMÚZEUMBAN LÉVŐ KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁS ANYAGÁBÓL MUTATUNK BE NÉHÁNY ALKOTÁST

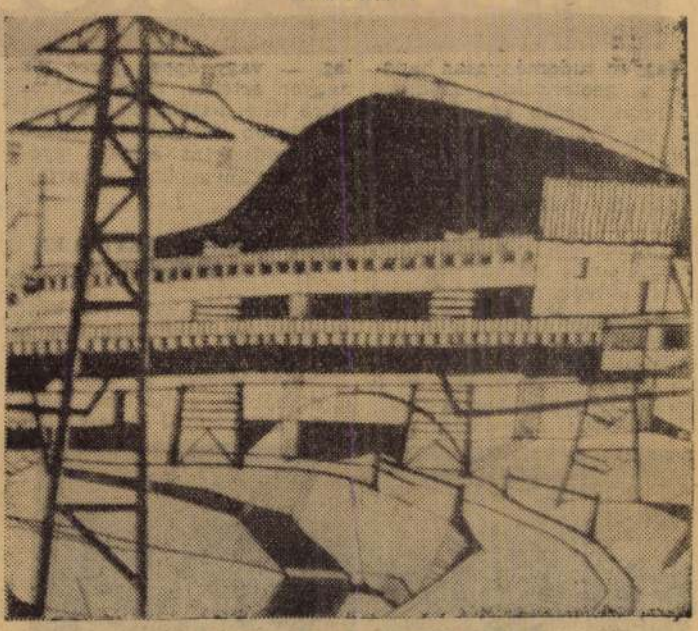

Pandur József: Ipari táj

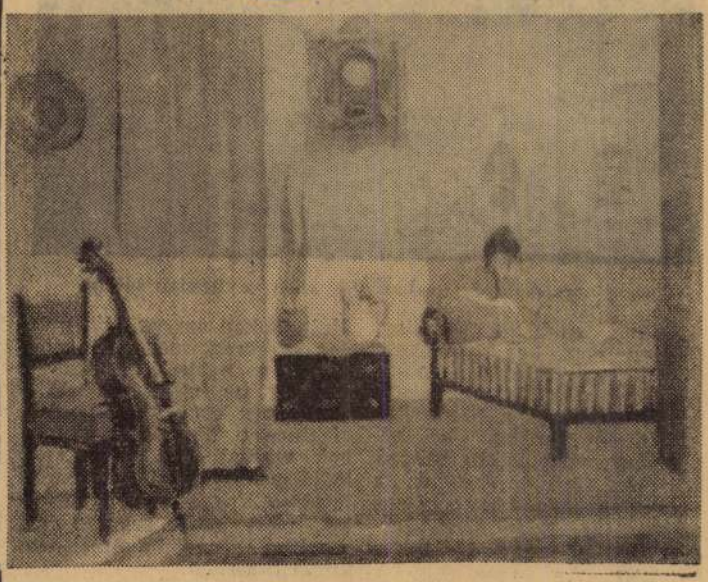

Tarai Teri: Interieur

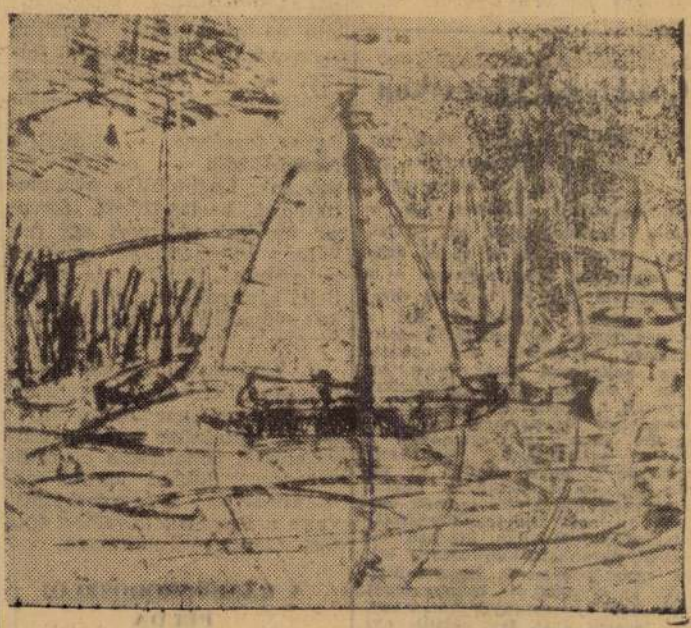

Szabó Margit: Vitorlások

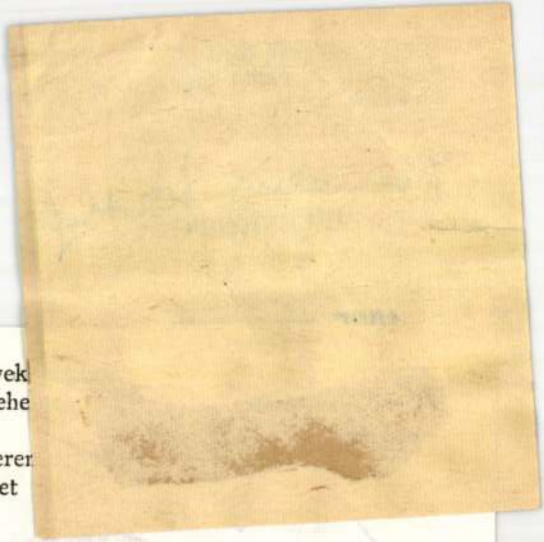

körüle a lompos telnek

Messze a víz is Cseppjei csövek
megnyomorodva hírhozók se lehe
Ó és messze a fény is
ám egy gyönge szilánkja tenyerer
nyarat idézni kiragadni a percet
a rohanó idő karmaiból

mert nyár és víz és fény kell
görcsbe feszült izmaidnak
hajszolt szívednek loholó ember
hogy lepihenj s a megállni kényszerített
a nyár katlanába lökött idő kudarcán
most te kacagj

örökkévalóságunk bizonysága
árad a légben
majd fehéren lobban a lángnyi öröm
s napra kiért gyermekként
gömbölyű kavicsokkal játszik a béke

KÖDLŐ HEGYEK KÖZT

Vállalni mindent rogyásig
a fogam lassan belevásik
Mosolyogva gurulnak odább
az évek mint a karikák

Ködlő hegyek közt kimerülten
gazos árokpartra ültem
elveszett vándor kinek zsákját
kővel tömte meg a csalódás

Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Pandur József
JELENKOR
1965 7.
1021

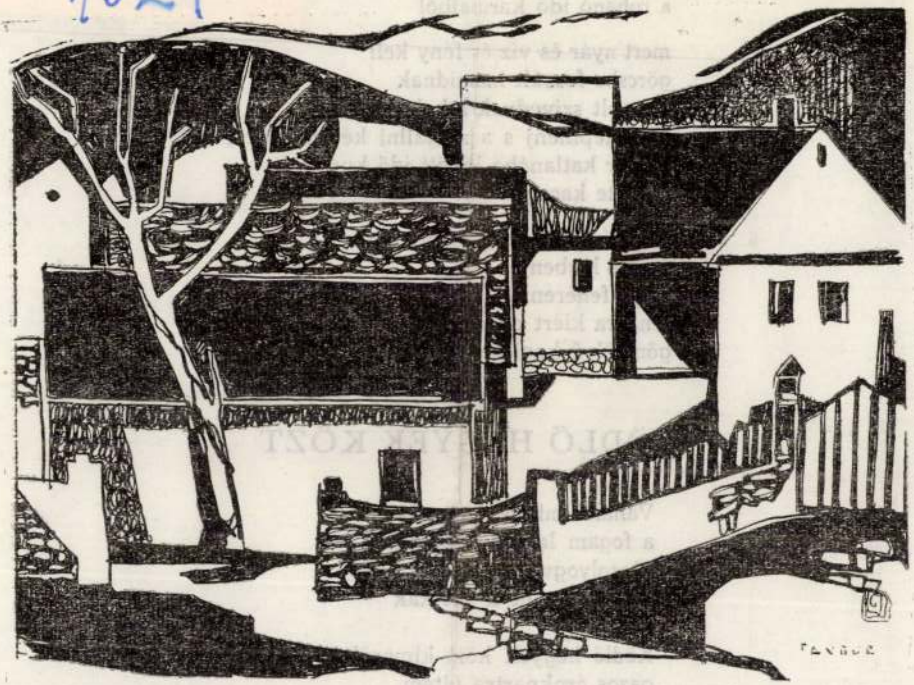

PANDUR JÓZSEF rajza

Pandur József
grafikus.

Pérsi műrén. „A pérsi és ko-poszvati grafika" c. kiáll.-on szerepelt.

Dunántúli Napló 1968 VII. 20. 5.

MDK

Pandur József

San Marco, vegyes techn.

Pécsi és kaposvári grafika. Ripp-Rónai Múz. 1968. jun.

Pandur József MDK

Mennyezetterv, vizf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában
Gépírás Jónás Ilona
MCMXCIX

Pandur József.

Rajz. (vegyes).

Ellenőr, 1965. 6. k., 564. old.

Pandur József MDK

Varrónő, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Irassó: mások

Vásárolj, olvass!

Magyar Írók Szövetsége Könyvtára

MDK

Pandur József /Győr/

Munkáival kiemelkedik a győriek közül Pandur József a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiallitasan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927. 6.sz. 23.l.

MDK

Pandur József

A Képzőm.Vidéki Szövetsége a Nemzeti Szalonban rend.tárlatán a bizottság Elismerő oklevéllel tüntette ki Pandur Józsefet /Győr/.

Cikk: A Képzőm.Vidéki Szövetsége I.kiall.-nak dijazottjai.

Képzőművészet, 1928. 6.sz.

MDK

Klein bécsi festőművész -tanár, Pandur József győri festő

A lébényi templom üvegablakait Kl. tervezte és a főkapu félkörében lévő három király képet Kl. festette. NB. A király képek régen tönkrementek, Pandur József győri festő ujitotta meg azokat.

Bereza Leander dr.: A lébényi középkori bencés templom és apátság. Győr. 1929. 28.l.

Sör i Pandur József
testő

8 órai kisegy
1924 nesz. 28. 10. l.

Pandur József MDK

Faragó gyermek, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Pandur József

szerepelt a fiatalok barangoló kiállításán.

Dunántúli Napló 1964. dec. 20.

MDK

Pandur József

Valló I.dr.: Győr város a magyar kulturáért.
Szépművészet 1943. 146.l.

MDK

Pandur József

v.Szabados B.: A győri képzőm. kiáll. Képzőművészeti Közlöny 1939. jul. 7.l.

MDK.

Pandur József festőművész.
"Jézus a gyermekek között"/kép/.

Művészet,1937.7.sz.65.1.

Pandur József

Szerepelt a dél-dunántúli képzőművészek tárlatán.

Dunántúli Napló 1967. jul 23

Pandur József, festőművész

„Faluvége" c. /repr./ 139. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első kiállítása, Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135-143. old.

PANDUR József festő

Kiállitása: Szigetvár, 1985. szept. 20.-okt.10.

In. Jelenkor, 28.évf. 10.sz. 1985. Krónika rovat

PANDUR József, festő

kiállítás

kiáll. Gurgó, Művelődési Központ. 1989. marcius.

em. = Semegyi Honismereti Híradó 20. 1989 1. 72.

XXn. 45n. /Mertek

Ezzel azonban sértetlenül
t is, mely az emberi öntu-
ásnak gyürüjén átszövődve
k szférájába vezet. A lát-
alkotás állhatatlan pasz-
llem földalatti áramlások
szerévé gyöngül. Sokkal in-
ivészet virágkorában, mely-
lat erőt és törvényt adott.
oldatlan fiziológiai, lel-
fékezhetetlen tultengések
édiája tovább él az abszo-

Pandur Lajos

alsólendvai rajztanár
belépett a Rajztanárok Egyesületebe

Rajzoktatás

1944. V. cit. 5 sz.
48. l.

MÜEMLÉK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
182. /1925 szám
Érk. 1925 év junius hó 30. n.

m. kir. konzul.

gos Bizottsága,

B u d a p e s t .

Pandur Lajos

rajztanár

Óbecse

l.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 9. 4

66. l.

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ.
TELEFON 88—53.

A Müemlékek Orsz. I

Tisztelettel jele
rony" északi sarkának beállványozá
szándék, hogy egyelőre csak az egyi
hosszban,- később azonban célszerüb
tetett sarkot beállványozni, ugy, h
A 22 m.-re kontemplált magasság sem
egy emelettel, vagyis 3 méterrel ke
költségtöbbletet okozott, viszont m
ka az egész torony sarok mentén kén

Amidőn ./. alatt
ternek idevonatkozó számláját, java

Pandur Lajos

festő

Alsólendván dolgozik-
zágrábban és Bpesten
tanult.

Zalai búcsú, olaj.
Barátom arcképe, olaj

[illegible]

Szeged 1944

Délvidéki találk.

Pandur Lajos

festő
dolnyalendvai születésű,
a zágrábi Ůmetnicska
Akadémia novendéke.

Az alábbi tárlaton
következő képeivel vett
részt:

A Szentélek eljövetele, olajf.
Csendélet, olajf.
I – II.
Szent László és a hun
leányrablo (sepia)
Tanulmányfej, olajf.
Őszi szúch, olajf.
Esti hangulat, olajf.

Ivod

A veliki becskereki
művésztelep reprezentatív
kiállításának ismertetője.
Zombor (Szombor) 1933. jun. 11–13.

asta:

M. E. Ny.

Pandur Lajos

festő

l.

Per Délvidéki

282. l.

T.

E U R O P A

FILM-,KÖNYV-,LAPTERJESZTŐ R.T.

B U D A P E S T .

V.VISEGRÁDI UTCA 36

Pandur Lajos

Szépmüvészet]
1943. 249. l

Tek.

Mauropa

Kongres laptergészlő

Budapest

Rothermere u 12

Pandur Lajos

festo

105. Gitáros, parzsell

300 P

Ujvidéki kiáll. Sat.

1943. dec.

MDK

Pandur Lajos

M.Képzőművészek Orsz.Szöv. és a Délvidéki Szépmives Céh ... Kiáll. Ujvidéken. Szépmivészet, 1941. 1.sz. 32 l.

MDK

Pandur Lajos Alsólendva

Beszámoló a rajztanárok nyári továbbképző tanfolyamáról. Rajzoktatás. 1943. 9.sz. 66 l.

Pandur Sajós
festő

láid okr

Szépmüvèszet

1943.86.l.

PANDÚR Lajos festő

A lendvai rk. templom szentélyét díszítettek lepei.
A festő lendvai születésű.

Varga Sándor: A lendvai plébániatemplom történetéből.
Győr, 1992. 20. p.

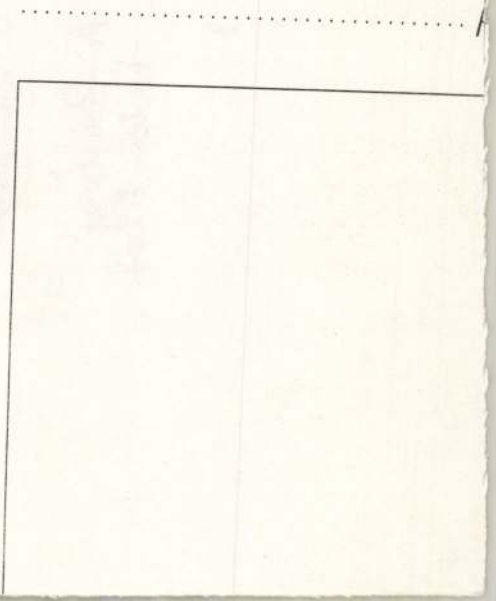

V

PANDUR LAJCI, festő

Pannonia 69.kiallitas,Muraszombat.-A nevek felsorolása nem jelent egységet,hisz Horvath János müveit pl.nem lehet egy stiluskeretbe foglalni Pandur Lajci tajképeivel, vagy a szombathelyi mésaros József festményeivel,hogy az Ircsik József-féle konstruktiv szerkesztést,vagy Geszler Mária képzeletgazdag keramiamüvészetét ne is emlitsük. 82.old.

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69. 77.old

VASI SZEMLE, XIV. évf. 1.szam. 1970. Szombathely

PANDUR LAJOS, festő

Pannonia 69. kiállítás Muraszombaton. - A valóságtükröző, a társadalmi elkötelezettséget is vállaló irányhoz sorolhatjuk a magyar résztvevők tövbbségét, de a szlovéniai Pandur Lajcit is. 82. old

BERTALAN LAJOS: Képek, szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69 77. old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 1. szám, Szombathely

Pandur Lajos

A szombathelyi Savaria Múzeum
1969. évi kiállítási tervében szerepel
a szlovéniai művész társulata, aki-
nek több művét láthatták a közös va-
si-szlovén társulatokban. Az idén önálló
kiállításon mutatkozik be a vasi kö-
zönségnek.

Vas Népe, 1969. febr. 9.

Műveszet · 1939.
IV évf. 23 sz. 25 l.

Pándy Kálmán: Téli fa.

MDK

Pándy Aladár

A Mücsarnok őszi tárlata rekord eredménnyel zárult.
Képzőművészet 1927. 5. sz. 13.1.

Pándy Lajos, festő

Pándy Lajos (1895–1957) festménye Szablik léggömbkísérletéről

Téglási,

Élet és Tudomány, Bp. 1975. jan. 20.

88.

XXXIII/3.

Pandur Lajos

1913. okt. 25-én született Hódmezővásárhelyen a fiatalabb időkben a bácskai magyarok kedvelt festője.

Horváth Sándor: Hódmezővásárhely múltja és jelene 1942. Hódmezővásárhely 121. l.

MDK

Pandur Lajos

Interju

Zalai hirlap 1968 jan.27.

Pandur Lajos

Alsólendva templomának szentélyfreskóit
Pandur festette.

Horváth Sándor: Alsólendva múltja és jelene
1942. Alsólendva
99. l.

Pandúr Mária, népművész

-kalocsai hímzőnő

Rénes Gizella: Asztrik apát városában
Vigília, 1971. aug. 552. l.

Pànek Bèla

Kohner mükincsek gyüjteményén az Ernst Múzeumban szerepel.

M. 934. II. 18.

PANIAN Ivan

M.D.K.

1925-ben Nagybanyan a szabdadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.1.

M.D.K.

Masolino de Panicale, festő/Tomaso di Cristoforo Fini

Filippó Scolari temesi bán behivta őt a nagy Massaccio mesterét, a firenzei reneszánsz előftárát és évekig foglalkoztatta./Pippo Spanno/ más néven a bán.
427 o.

Kampis Antal: A Képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Pandúr József

OROSZ KULTURÁLIS KÖZPONT
PÉCSI MAGYAR-OROSZ TÁRSASÁG
PÉCSI GYÖNGYSZEM GALÉRIA

PÉCSI FESTŐK '97

DEÁK ZSUZSA
D. SZABÓ MARGIT
HERCZEG LÁSZLÓ
HORVÁTH DÉNES
KISS ATTILA
NIMCSEVITY ANNA
PANDÚR JÓZSEF
SOLTRA ELEMÉR
TAKÁCS DEZSŐ
TRANTA JULIANNA
VATA EMIL

A kiállítást megnyitja
Dr. RÉVÉSZ MÁRIA
Pécs alpolgármestere

1997. december 2.
kedd, 18.00

A kiállítás megtekinthető
1998. január 10-ig
hétköznap 12-től 18,
szombaton 11-től 15 óráig.

BUDAPEST, ANDRÁSSY ÚT 120.

1981. november 28. Televizió 2. 20,55 Vgné

PANGA FERENC

TV-Híradó 2.

1021

- Miskolcon holnap délben nyitják meg a XI Országos Grafikai Biennálét. A tárlat bemutatkozási fórumot biztosit a sokszorositási grafikákon meglévő valamennyi alkotói módszernek, a hagyományos kézműves jellegtől a legujabb próbálkozásokig. Az idei Biennálé nyitottabb, mint elődei. Ez azt jelenti, hogy a rendezők Képzőművészeti Alap-tagságtól függetlenül, mindenki jelentkezését elfogadták, természetesen előzően zsürizve az alkotásokat. Igy próbálták elérni azt a célt, hogy a kiállitás lehetőleg teljes és pontos képet adjon a kortárs magyar grafika jelenlegi helyzetéről, eredményéről, alkotói utjairól, kisérleteiről, a hazai és az európai művészetben betöltött szerepéről. A zsüri 95 alkotó 220 grafikáját találta kiállitásra érdemesnek. Ez olyan nagy szám, hogy a képek elhelyezésére a Miskolci Galéria már kicsinek bizonyult, ezért a Biennálé anyagának egy részét a József Attila Könyvtár kiállitótermében helyeztók el. A harmadikhelyszinre a tárlatnak, a Hermann Ottó Muzeum Kossuth utcai terme. Itt láthatják az érdeklődők a legutóbbi Nagy-dijas Panga Ferenc grafikáit, és a szentendrei képzőművészeti műhely kollektiv bemutatkozását. A XI. Országos Grafikai Biennálé ünnepélyes megnyitója holnap délben lesz a Miskolci Galériában.

Panicale, Masolino da festő M.D.K.

1424-27 között Magyarországon dolgozott Filippo Scolari / Ozorai Pipo Spano / részére .

Ozora, Temesvár, Smonotornya Lippa falképek.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 625.1

A Kultura világa. Bp. 1963.

MDK

Masolio da Panicala

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944.

M.D.K.

Masolino da Panicale, építés

Pipo Spano (Filippo Scolari) meghivására járt és dolgozott Magyarországon a XV. náradban.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1965. Bd.IV. Die Kunst der Renaissance, 936 old.

610.old.

M.D.K.

Masolino da Panicale. festő

a korai-renaissance egyik leghiresebb mestere, aki előkőleg a firenzei Brancacci-kápolna freskóit festette, 1424-1427 körött Orozai Pipo Spano (Filippo Scolari) meghívására Magyarországon tartózkodott és nagyszabásu épitkezéseit felfestményekkel diszitette, melyekből semmi sem maradt fent.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

110. old.

P

MDK

Masolino da Panicale festő

Pipo Spano /Scolari Fülöp/ hivta az országba. 1424-1427-ig itt dolgozott az olasz mecénásoknak és a császárnak. Palotájának belső diszitését végezte.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 210.l.

P

Masolino da Panicale

olasz festő, Masaccio tanítómestere, 1424-27. Magyarországon működik.

(Ozorai Fülöp arcképe)
Vesz prém látképe Branda Castiglione-i kastélya ebédlőjének falán)

129. l.
130. l
131

Horváth H.: Zsigmond király és kora. Bp. 1937

sányi Z.: A könyvkötésről. M.Könyv-

dl Miksa /Maximilian/, könyvkötő Pé-

végén és

s 1816. említve.

ardos E.: A pécsi német sajtó és szinét, 1932. 12,14.l. - Trócsányi Z.: id.mü.

P

MDK

Masolino da Panicale festő

Pipo Spano hivta az országba dolgozni.

A magyarországi művészet története.I.
Bpest,1951.II.kiadás. 200.l.

MDK

Panicsán Ádám festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi
Móra F.Múz. 1961. jul.

Panigatis (de) Cris-
toforo

XV. 4

épiscn
alla corte di Mattia
Corvino

Budinis

159. l.

A magyar királyi vallásés

97255 szám
1903.

A magyar Kegy
legujabb nevtárát hi
zottságnak
Budapest, 1903.
A minister

Dr Vrán
osztály-

Panigatis, Cristoforo de

épitész

1476-ban Ludovico il Moro, Milano herceg Mátyás király Erzsébet lobb épitészével együtt Magyarországba küldte

Maggiorotti – Banfi

Buda-Pest

50. l.

Tekintetes Orsz. Mi

Tisztelettel jelentem, ho
nek a Budavári föe
munkabódé tárgyába
kir. vallás és közoktatá
96460/1907. sz. alatt jóv
ben, f. hó. 15én esedék
lás fejében visszatart

Tekintve, hogy az
azon a vállalkozó h

Panigatis (de) Cristoforo

XV. u.

architetto alla corte di
Mattia Corvino

ind
2

46. l.

Budinis 159. l.

Panigatis (de)

Cristoforo

épitömester

Budinis

46, 159. l.

1182

Panigatis, Cristoforo de
(Cristoforo de Pani-
gatis)
épitett

lård
=

Panigatis, Cristofo-
ro de alatt

...dó úr!

...helyreállításánál következő
...ek esedékesek:

...ács munka számlák	1940.- kor
...számlája a vízköpők köveiről	570.- "
...lája Magnezia fluatról	1320.- "
...biztosítéka	185.- "
	4015.- kor.

Cristoforus de Panigatis

milanói épitész 1466

Laki Thurzó János, Mátyás
Király főajtónállómestré-
nek hivására Magyarország-
ra dolgozik

Balogh: Milano. 101.

Cristoforo de Panigatis

l.

Hadrian. Köpl-

1934. 298. l.

Pankaszi ref.

„Szolnyás" faharanglab

Vas m.

Képei repr.

Toth Vasi 45. l.

BUJDOSÓ SÁNDOR
vegyeskereskedése
Komádi, Horthy M. u. 107. a.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pankaszi „szokuyás"

hiaranglab

XVIII-n

kapé repr.

Tóth János dr. techn.

A keleti és a nyugati

szekelység építészeti

kapcsolatai.

Technika 1942

9-10-n.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Pándy Lajos, festő

Várkonyi Ágnes könyvét látta el szép illusztrációkkal.

Simaúdi Béla: R. Várkonyi Ágnes: A kuruckor hősei 188. l.

KÖNYVBARÁT, Bp. 1958. április VIII/4

PÁNDI L.

Trinódi Sebestyeút ábrázoló tusrajzát említik a Sárvár történelmének ikonográfiája cím alatt.

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben

I. rén

Vasi Szemle 1983. 4.

Pándy Lajos

a Szentendrei Festők

Társaságának alapító tagja volt

Pestmegyei Hírlap 1970 október 4

4. old.

Párdy Lajos festőművész

A Szentendrei Festők Társaságát nyolc Réti-növendék alapította, 1926-ban, melynek a művész is alapítótagja volt.
A művésztelep megalakulását 1924-től számítják.

Bárczay mester

Népművelés, 1980. július, 15. old.

Pándy Lajos, festő

az új szentendrei múzeumban kiállítás nyílt a Szentendrei Festők Társasága ötven éve történt megalapítása tiszteletére. – A művész az első kolónia, – a Társaságot alapító nyolc Réti-növendék közé tartozik.

h. gy.: Kiállítás egy új múzeumban.
Magyar Nemzet, 1948. febr. 26.

Pándy Lajos, festő

Ötven évvel ezelőtt, 1929.-ben alakult meg a szentendrei művésztelep. A műhely is az alapító tagok között volt.

Losonci Miklós: Szentendre festői világa.
Pest Megyei Hírlap, 1979. jún. 10.

Pándy Lajos, festőművész

a bejáratnál Pándy Lajos vázlata fogadja a látogatót: Róti Istvánnak azt a nyolc lidtal, a nagybányai hagyományokhoz kötődő tevékenységét ábrázolja, akik megkezdték a munkát 1929-ben a szentendrei művésztelepen. – Pándy Lajos Répe szerepel a kiállításon.

P. Szabó Ernő: Ötvenéves a „Régi Művésztelep". Szentendrei Képtár.

Tükör, Budapest, 1979. júl. 1.

Pándy Lajos

vázlata szerepel a szentendrei képtárban a müvésztelep munkáját bemutató tárlaton.

A bejáratnál Pándy Lajos vázlata fogadja a látogatót: Réti Istvánnak azt a nyolc fiatal, a nagybányai hagyományokhoz kötődő növendékét ábrázolja, akik 1929-ben megkezdték a munkát a szentendrei művésztelepen

Uj tükör 1979/26/3

~~Székely: Sugár emléktárla~~

Szabó: Szentendrei képtár

Pándy Lajos

A szentendrei képtárban bemutatták a szentendrei iskolát, igy az alapitókat is, köztük a müvész alkotásait is. a római iskolához tartozott.

Uj tükör 1979/26/4

P.Szabó Szentendrei képtáar

Pándi Lajos, festő

Szablik István (Szeged, 1746 — Kalocsa, 1816) a volt szegedi piarista gimnáziumnak 1786-tól 1790-ig az igazgatója volt. Munkásságából az első magyar léggömb felbocsátását *Pándi* Lajos 1928-ban készült festménye is megörökíti. Szablik a saját költségén 1783. augusztus 15-én eredményes kísérletet végzett egy két láb átmérőjű gömbbel. A léggömb, miután megtöltötték meleg levegővel, felszállt a régi *Pest* főterén. A nagy eseményt, a festmény szerint is, sokan — piaci árusok, városi polgárok, sőt városi tisztviselők is — látták. A második léggömbkísérletét Szablik 1784 júliusában hajtotta végre, szintén Pesten, a harmadikat *Szegeden*, 1785-ben, majd a következőt *Győrött*, 1786-ban.

— : A repülés története
Hozzászólások

494-495

Élet és Tudomány, Bp. 1980. évf. 18.

XXXV/16

Pándy Lajos (1895-1957)

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata művészi képeslapsorozatot adott ki. Az 1 ft-os bélyeg hez „Március ifjak a Pilvaxban" c. művének egy részlete látható. (emlitve)
A carte-maximum-gyűjtők számára adta ki a Vállalat.

Filatélia

Magyar Hírlap, 1972. dec. 6.

Pándy Lajos
festő

M.D.K.

Leányfalun nyílt megál-
landó emlékkiállítása

~~Magyar Jánosnkirek~~

Műveszet, 1961. december. – ~~[illegible]~~ 42 l

MDK

Pándy Lajos,

Női arckép.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőmüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 38.l.

MDK

Pándy Lajos, festö

368. Fekvö akt. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT.Nemz.Képzömüv.Kiáll.1934.ápr.29.-jun.17.
Kat. 17.1.

MDK

Pándy Lajos, kitüntető elism.

N.Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
3 l.

Pándy Lajos

MDK

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 9 l.

MDK

Pándy Lajos

Jézus Emausban. olaj

K.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925. márc. 19 1.

Tándy Lajos festőművész
Kitüntető elismerés Tav. halon I. kiáll.
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927 febr.

ekvő vázagirland, levelekkel s dárdákkal díszítve. A külső szélen lévő díszítés mint a *23a* lapon.

145b lap (CXLV'): Lapszéldíszítés mint a 23a lapon.

161b lap (CLXI'): János Evangelium vége: „Adwenthnak else zerdayan. Azon esztendóben, nykoron Cristus zyleteseтwl foghwan yrnának ezer ewth zaz tyzen hatod eztendóben."

Gyurikovits György: Tudományos Gyüjtemény, 1833. XII. köt. 102. l. — Jankovich Miklós: Egyházi Folyóírás, 1834. IV. füz. — Horvát István: Ó és Uj testamentumi Bibliai Töredékek 1516—1519-ikből. Tud. Gyüjt. 1836. III. 113—117. — Ocsovszky 29. l. — Majer 294. l. — Toldy Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1865. II. 87., 104—106., 137—145. l. — Volf György: Bátori László és a Jordánszky-codex bibliafordítása. 1879. Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. VII. köt. X. sz. — A Jordánszky-codex kiegészítő része Győrben. MKSz. 1880. évf. 91. l. — Csontosi János: A Jordánszky-codex győri töredéke. MKSz. 1880. 136—156. l. — A Jordánszky kódexnek ... Századok. XIV. 1880. 531. l. — Könyvkiáll. Eml. 1882., 28. l. 80 sz., 81. sz. — Toldy Ferenc és Volf György: A Jordánszky-codex bibliafordítása. 1888. Régi Magyar Nyelvemlékek. V. köt. — Simonyi Zsigmond: A magyar nyelv. 1889. I. 181—182. l. — Weinstein-Hevess Kornél: A Jordánszky és Érdy-codex. Magyar Nyelvőr. XXIII. köt. 400—404., 458—463. l. — Beöthy Zsolt: Képes Irodalomtörténet. I. köt. — Zolnai Gyula: Nyelvemlékeink

MDK

Pándy Lajos, sz. Bp. 1895.
/több izben kapta a Szinyei Társ. kitüntetését/

Péter megtagadja Krisztust
Ivók
Rajzok

Szentendrei Művésztelep kiáll. 1926. nov.

MDK

Pándy Lajos

Női arckép

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

38 l.

Мемлекеттік кітапхана. Мәскеу. 1924. 96 б.

MDK

Pándy Lajos

Olajfák hegyén, ~~xfx~~ rajz

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 1930.
márc. 13 l.

MDK

Pándy Lajos

Tanulmáyn, rajz

Napsütött ut, "

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 1930. márc. 13 l.

MDK

Pándy Lajos

Dr.Kornis Gyula arcképe, rajz

Emmausi jelenet, rajz

Szentendrei festők 1. kiáll. N.Szal. 193o.
márc. 13 l.

MDK

Pándy Lajos

Szentendrei festők 1.kiáll. 1930. márc.
N.Szal. 3 l.

MDK

Pándy Lajos

kitüntető elismerés

N.Szal. Tsv.Szol.Kiáll. 1954.

Pándy Lajos nobrám M.D.K.

Bp. IX. Üllői ut 71. 1929-től a

Fészek klub tagja

A „Fészek" .... tagnévjegyzéke Bp.

1929, 48

MDK

Pándy Lajos, festő, sz. Bpesten 1895-ben.

Parasztfej, rajz

Parasztfej, rajz

Ökör, rajz.

N.Szal. és Bicskei Műv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 16 l.

Pándy Lajos, festő, sz. Bpesten 1895-ben. MDK

Önarckép, of.

Kompositiovázlat, of.

Tájkép, rajz

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 16 l.

Pándy Lajos, festő, sz. Bpesten 1895-ben. MDK

Lóistálló, of.

Ököristálló, "

Akt, of.

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 16 l.

Pándy Lajos, festő, sz. Bpesten 1895-ben. MDK

Öreg ember, of.

Öreg asszony, of.

Szényrakodás, of.

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal.

1922. jan. 16 l.

Pándy Lajos, festő, sz. Bpesten 1895-ben. MDK

Varrónő; of.

Szöllőmunkás, of.

Szüle, of.

N.Szal. és Bicskei Müv.telep kiáll. N.Szal. 1922. jan. 16 l.

MDK

Pándy Lajos, festő

Női arckép

(még tul sok részletet tartalmaz).

Mücs.-Nemz. képző mür. kiáll.-Magy. Szemle, 1933.
XVIII. 2. -165-l. Ajerevich

MDK

Pándy Lajos, festő

a Társaság törzstagja

(Réti Isto. tanitv.)

Szentendrei Művészek kiáll. - Magy. Művészet. 1930,

121. l.

MDK

Pándy Lajos, festő

„bicskei művésztelep" tagja

Réti István tanítványa

N. Szal. téli tarlata, 1922 jan. – A Műbarát, 1922, II évf. 1 sz.

22. l.

arlsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára

KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Tavaszi, Promenade- és magas czipők, világos és fekete bőrbe, urak, nők és gyermekek részére.

MDK

Pándy Lajos,

kitüntetö elismerésben részesült.

/Tavaszi kiáll. 1926.máj. /

Jeszenszky Sándor: Jelentés a Sz.M.P.Társ. 1926. évi működéséről. -A Sz.T.Értesitője. 1927. febr. Term.Szak.-Tavaszi kiáll. 1926.máj. 14-17.l.

M.D.K.

Pándy Lajos

Egyik alapitó tagja a nyolc alapitó tag közül a szentendrei müvésztelepnek.
A lap csoportképeket közöl a müvészkolónia tagjairól de nem jelöli mindegyiken a müvészek nevét.

Látogatás a szentendrei müvésztelepen c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. aug. 12-18. XVIII. évf.
33. sz. 40-41. lap.

MDK

Pándy Lajos

Kitüntető elismerést kapott

A Tavaszi Szalon díjai. Magyar Művészet 1926. 5. sz. 303.l.

Pándy Lajos MDK

Női arckép

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Издательство ГДЗЛ Комитет Кёльнишфестиваль Киев.

Pándy Lajos MDK

Parasztbál
Csárdában
Fonó öregasszony
Zsuzsanna

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. csoportkiállitás.

Pándy Lajos MDK

Őszi táj
Kispesti táj
Zsuzsanna /vázlat/

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. Csoportkiállitás

Pándy Lajos MDK

Családi jelenet
Hóolvadás
Tanulmány
Férfiarckép

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. Csoportkiállitás.

Pándy Lajos

MDK

Varró nő
Lovak
Falu vége

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. Csoportkiállitás

Pándy Lajos MDK

Kártyázók
Krisztus levétele /Vázlat/

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. Csoportkiállitás

Pándy Lajos MDK

Istállóban

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. csoportkiállitás.

Pándy Lajos MDK

Kovácsmühely

Ernst Muzeum 1923. szept.
XXV. Csoportkiállitás.

PÁNDY Lajos festő

Bodonyi Emőke: Hunadik szárodi falképek a szentendrei Keresztelő Szent János plébániatemplomban.
= Kutatosok Pest megyében I.
Szentendre, 1997 133–148. ill

ra, hogy - FOSKETT szavaiv
találjunk, amely a szakkif
szövegkörnyezet valamennyi
dinálni" 21./. A FOSKETT á
zaurusz, amelynek funkciój
igy fogalmazta meg: "A tez
kereső nyelvekben a kompet
tett formában a tezaurusz
sitásai /pl. indexelési ir
performáció aktusa pedig a
indexelés eredménye a desz

Pándy Lajos MDK

festő

Az évad első müvészeti kiállitása.
Az Ujság 1923. szept. 2.

M.D.K.

[Pándy Lajos] „festő"

Győrffyről festett arcképe látható a könyv előtéblapján

Győrffy István: Nagykunsági krónika, Bp.1941.Turul kiad.180 old. [A könyv 1.fejezete "Szilaj pásztorok" címmel megjelent Karcagon, 1928-ban, Benyovszky István rajzaival]

Pándy Lajos, festőm. MDK

A Szinyei M.T.Társ. által dijazott.

Jézus Emausban. olf.

Kemz. Szal.333. kiáll. - 1925. III.15.-29. Kat.

Pándy Lajos MTDK

Dicsérő elismervényben részesült.
2 izben.

Nemz. Szal.333.kiáll. -1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ. XXXXX.által díjazott művésznek kiál

Pándy Lajos festő

Pozsarevac 1922. jan. 8. 6. o.

Négy műve

Pándy Lajos festő

Magyar Művészet, 1926

364.o.

kiállítások.

Pándy Lajos festő

Magyar Művészet, 1926

303.0.

A Tavaszi Szalon díjai.

Pándy Lajos festő

Pesti Hirlap. 1922. jan. 6. 6

k. k. L. Téli kiállítása Szalonban

Pándy festö.

Népszava.1923.IX.14. 5.l.

Pándy Lajos festő

Pesti Hilap. 1923. szept. 2. 5

K. K. l. Az Ernst-muzeum uj szezonja

Pándy Lajos festö.

Miibarát.1922.II.22.1.

Pándy Lajos festő

Pesti Hirlap. 1926. jul. 27. 13

A szentendrei művésztelep első kiállításának megnyitása

Pándy Lajos, festő

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Pándy Lajos festő

Népszava 1922. jan. 8. 6. o.

Négy művésze

Pándy Lajos

Katol.Szemle.1930.II.1011-18.l.

Pándy Lajos festő

Műbarát, 1922. II. 22. o.

a Nemzeti Szalon téli tárlata.

Pándy Lajos

Nemzeti Szalonban az Árpádházi szentek kiállításán "Szent Gellért vértanúsága" c. festményével ezüstérmet nyert.

M. 930. VIII. 17.

Pándy Lajos

Modern egyházművészeti kiállításon a Nemzeti Szalonban szerepelt.

UN. 930. VIII. 17.

Pándy Lajos

Árpádházi Szentek kiállításán Nemzeti Szalon ezüstérmét "Szent Gellért vértanúsága" c. festményével nyerte.

NU. 930.VIII.17.

Pándy Lajos

Árpádházi szentek kiállításán a Nemzeti Szalonban. "Szent Gellért vértanúsága" c. vászna szerepelt.

PH.930.VIII.15.

Pándy Lajos

Szentendrei festők társaságának kiállításán a Tízek klubban képeivel szerepel.

Ujság 930. III. 30.

Pándy Lajos

Szentendrei festők társaságának kiállításán a Fészek klubban képei szerepeltek.

PH. 930. III. 20

Pándy Lajos

A nemzeti kiállításon az álom vásárolt tőle.

B.H. 1933. V. 14.

Pándy Lajos festő

Szerepel a bécsi Künstlerhaus magyar kiállításán

Lejság 1937 III-6.

~~Kerep el a bécsi Künstlert~~

Pándy Lajos

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

Ujság, 930.III.2.

Pándy Lajos

"Kornis államtitkár arcképe", "Napsütött ut" c. művei a szentendrei festők első kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.H.930.III.2.

Pándy Lajos

A nemzeti kiállításon az állam vásárolt tőle.

Ma 1933. V. 14.

Pándy Lajos

Műve szerepelt a szentendrei festők kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

Est, 930.III.2.

Pándy

Alkotásával szerepelt a Szentendrei Festők Társasága kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

8 O.U.930.III.2.

Pándy Lajos

festőművész

A Szentendrei Művésztelep ezidei törzstagja.

Magyarság
1935.VI.12.

Pándy Lajos

Alkotásaival szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

N.U.930.III.2.

Pándy Lajos

Alkotásaival szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

P.N.930.III.2.

Pándy

Tájképpel szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.H.930.III.2.

Pándy Lajos

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők
bemutatkozó kiál[illegible].-én a Nemzeti Szalónban.

E.K.930.III.1.

Pándy Lajos

Alkotása szerepelt a szentendrei festők kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

U.K.930.III.4.

Pándy Lajos

Alkotásával szerepelt a szentendrei festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

M.930.III.2.

Pàndy Lajos

Szentendrei festők kiállításán a Tèszek Klubban képei szerepeltek.

NU. 930. III. 20.

Pándy Lajos

"Kornis Gyula államtitkár arcképé"-vel szerepelt a Szentendrei Festők kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

B.H.930.III.2.

Pándy Lajos

A Szentandrén alakult művéz-
telep tagja.

Magyarság, 1926. VI. 8.

Pandy Lajos

Kiállít a kentendrei művésztelep második kiállításán, mely XI 14-én nyílt meg.

M. 1926. XI. 16. (Magyarság)

Pándy Lajos

Rézt vek a kentendrei művésztelep ünnepélyes felavatásán nyílt kiállításon.

Az Est, 1926. XI. 16.

Pándy Lajos

Kiállit a szentendrei művésztelep első bemutatkozó kiállitásán.

P.H.1926.VII.28. (Pesti Hírlap)

Pándy Lajos
festő

Kiállít a szentendrei művésztelep első kiállításán, említve biblikus kompozíciója.

M. 1926. VII. 27. (Magyarság)

Pándy Lajos.

A Szentendrei Festők Társaságának kezdeményező és alapitó tagja.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat,

MDK

Pándy Lajos

1926. A "Tavaszi Szalon" I. kiáll. kitüntető elismerésben részesült

A Szinyei Merse Pál Társ. Értesitője. 1927. febr. 3. sz.

MDK

Pándy Lajos festő

Igen tehetséges rajzokat állitott ki a szentendrei festők társaságának kiáll.-án.
Cikk: A szentendrei festők társaságának kiállitása.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 102.lap

MDK

Pándy Lajos

Női arckép, of.

A Szentendrei Festők Társ. 1o éves jub. kiáll. kat. N.Szal.1939.okt.

MDK

Pándy Lajos

Falusi mulatság. Tus és szépia. 18x20.

Árverési Közlöny. 94. aukció. 35. l.

Pándy Lajos MDK

Fekvő akt, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Pándy Lajos

részt vett az alábbi kiállításon

Kiállítások. A Szentendrei Művésztelep első kiáll. Magyar Művészet 1926. 364.l.

Henry Taylor

Pándy Lajos

Kézimunkázó nő.Tusfestés. 30x23./Jelzett./
Falusi mulatság.Tus és szépia. 18x20.

Árverési Közlöny.93.aukció. 31.1.

Vajnza Éva-

Laktos kapazik 1930. I. évf. 3 sz.
182-185 old.

Pándy festménye: Kornis
Gyula dr.-

Pándi Lajos.

A Nemzeti Szalon kiállitást rendezett müveiből 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek tröténete,kézirat.

Pándy Lajos

P.G.dr.: "A Nemzeti Szalon téli tárlata" cimmel a bicskei müvésztelep kiállitó müvészei közül igen szigoruan birálja: Deli Antal, Parobek Alajos, Pándy Lajos müvészek munkáját: "Ugy hat, mint egy iskolai kiállitás".
Jeges Ernő müvészről szóló kritikáját lásd: a müvész nevénél.

Élet, Bp. 1922. jan. 22. XIII. évf. 2. sz. 46. lap.

Pándy Lajos

A Szentendrei Festők Társaságának egyik alapitó tagja. A kiállitáson kevés müvel szerepelt.

Dévényi Iván; Jubiláris kiállitás Szentendrén; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 9.1.

MDK

Pándi Lajos

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

Pándy Lajos MDK

A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású alkotások:

"Vöröskatona harcban" Pap. akvarell.

GERELYES EDE: A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM TANÁCSKOZTÁRSASÁGI GYÜJTEMÉNYE
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVEII. Bp. 1961. 131-178.l.

142.l.

MDK.

Pándy Lajos grafikus

"Sztrájkjelenet a századforduló idejéből" /szénrajz/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 54.l.

MDK

Pándy Lajos, festö

Munkafelajánlás. Freskó-tanulmány. Tusr.

Bp.Műcs.-M.Magy.Képzőm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Nat.11.1

MDK

Pándi Lajos, költő.

Boldog Ifjúság. Tusrajz.

Műcs. - Tav. tárl. a Műcs.-ban. Hősök tere.
1952 máj. 10 - jún. 4. Jegyz. 12. l.

Pándi Kiss Lajos [Festő]

MDK

A TAVASZI TÁRLATRÓL "Gondolatok a tárlatról" cimen dolgozatot irtak az Abonyi-utcai iskola kisleányai, melyben irodalmi párhuzamost vontak a kiállitott képekkel. Igy:

Szentiványi Lajos Balatoni táját
Berzsenyi egyik versével

Pándi Kiss Lajos Uj élet felé c. képét
egy József Attila verssel

Miklósi Mária Esős délután-ját
Józyef Attila Esik-jével

hozták párhuzamba.

Bernáth László: Mit mondanak az általános iskolások?
Esti Hirlap, II.évf.138.sz. 1957.jun.15.szo.- 2.oldal

PÁNDY LAJOS

Magyar szabadságharcosok. Tusrajz 149x46.
Magyar szabadságharcosok. " 14ox46.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

MDK

Pándi Lajos, festő

A szabadság zászlói. Vízf.

Műcs.-IV.H.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.12.1.

Pándy La-jos, graf. MDK

Az 1514-es parasztfelkelés vezérei. Tuss.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.16.l.

Pándy Lajos MDK

Az 1457-es erdélyi parasztháboru, ceruza

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Lajos MDK

A szabadság zászlói, vizf.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Lajos

Szül. Budapesten 1895.
aug. 18. Rk. Gimn. érettsz.
1914/15. I. másodéves mű-
vésznöv. Ferenczy K.
1918/19. I. másodéves Réti J.
(Pándy-nak írva)
1918/19 II. másodéves n.o
1919/20 I-II. harmadéves n.o
1920/21. I-II. negyedéves
n.o

Velites V. 248.

Pándy Lajos

1925. SzMPT. által díjazott művének kiáll. ~~[illegible]~~ N. kalon.

Jézus Emanuelban, olaszt.

~~Arles h. n.~~ ~~IV. 171.~~

Pándy Lajos

1926 a SzMP társaság
tavaszi kiállításán
kitüntető elismerés -

Pándy Lajos

Jestő

1923. koll. Eiáll

az Ernstnél

Bécskei művéstelep

Város kifosztása

415. Egbert van der Poel.

Pándy L.

Talpra magyar,
szines regt.

A Pesti Hirlap Varárnapja

1930. 11. sz.

Pándy Lajos

SZMPT-tól 2 izben dicséró elismerés.

~~Asatás~~, ~~Colonia Apulensis területén~~

~~VI. 106 114.~~

Pándy Lajos festő * 1895. Budapesten, hol a gimnáriumot elvégezvén a képzőmüv. főiskolán egy évig Ferenczy Károly osztályán tanult. A világháborut mint a 9-ik honvédhuszár ezred hadnagya küzdötte végig s azután a bpesti képzőmüv. főiskolán Réti Istvánnál képezte magát. Tagja volt a bicskei művésztelepnek. 1922. koll. kiállitása volt a Nemzeti Szalonban.

~~Lelet, óbébai VI. 15.~~

Pandi Lajos

szül. Budapesten 1895. aug. 18. Rk. Gim. érettsz.

1913/14. I. első osztbeli mű-vész nőv. Ferenczy Károly. Pilch D.

1913/14. II. első osztbeli

u. o.

Monthly List of Addition VI. 104.

Pándy Lajos

A Múbarát 1922.

22

~~Brouzgieru N. 17.~~

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Viktória-nyomda.

Feladó:

Pándy Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 303, 364
1930. 121

LEVELEZŐLAP

Paindy Lajos
festő

Talpra magyar! c. akvarellje reprodukálva:

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1930. márc. 16.

sz. 2354

VASÁRNA

KIADÓ

Nagys.

Szentiván

a Szépmüvész

kára

I. Lenke-tér

Pándy Lajos

élete –

Nemzeti Kaszinó

1922. jan

Impluvium V. 241

Pándy Lajos

Magyar levelek
1926. 303, 364

1884: II. 32. — 1894: II. 66.

Vissza adatott

A'. 289

Pándy Lajos

Tavaszi Szalonban kitüntető elismerés

dalmat Mérhez nem vette, az
~~e~~ jelenleg is a Biz Ottsag kari
tárában van, amelyek kulcsat
Borbely konef stam v. tamacsos ötzi.
Kurf.

utáni folyó hó

Pándy Lajos

Jestő

Római facke V. 244.

Műcs. kiáll, 1933 tól

Pipics 118. l.

VIII.

Az egyesület viszonya a

... múzeumhoz.

Az egyesület viszonyát

a F... város által fentartott

múzeumhoz és befolyását annak

üzeti vezetésére a városi

múzeum szervezetét és kezelését

megállapító városi szabály-

rendelet szabálysza.

Pándy Lajos

1913/14 - 1914/15 - I.,
1918/19 - 1921/22.

Ferkó pzomfoiskövk

121. l.

tük Justi is, a nyugati gótok öröksé-
gét vélik felfedezni. E kéziratok a

PÁNDY *Lajos*, festő, • Budapest 1895 aug. 18. A bpesti képzőművészeti főiskolán Ferenczy Károlynál és Réti Istvánnál tanult. Tagja volt a bicskei művésztelepnek. 1921. egy tollrajzát a Szépművészeti Múzeum vette meg. 1922.

a Nemzeti Szalónban, 1923. az Ernst-múzeumban volt kollektív kiállításan kituntető elismerést nyert. Leggyakrabban figurális kompozíciókat fest.

K.G.II 263/l

Deliblati homokpuszta flórája VII-162

Pándy Lajos

Elektrajz

lásd oko

Turchányi Erzsébet dr.

A szentendrei művészfelep tiz évt. Szentendre, 1939. 21, 22. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 50. hét

6 Vasárnap		Miklós *Miklós*
7 Hétfő		Ambrus *Ambrus*
8 Kedd		Szepl. fog. *Mária*
9 Szerda		F. Péter *Natália*
10 Csütörtök		Melkiades *Judit*
11 Péntek		Damáz *Árpád*
12 Szombat		Ottilia *Gabriella*

Pándy Lajos

részt vett a szentendrei rk. templom nak falképekkel való díszítésében.

írod

Magyar Szó

1943. jun. 12 (T. P.: Látogatás a szentendrei művészek paradicsomában.)

...ky Pál ny. államtitkár stb. úr
őméltóságának

Budapest

Pándy Lajos

179. Jézus Emausban. Olajf. (Spolarich Károly úr tulajdona.)

180. Péter megtagadja Jézust. Olajf. (Spolarich Károly úr tulajdona.)

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll
1926 -

Sobri J.:

Derékig, kissé balra
szakálla leberetvált-
nye s prémes bekecse
pisztoly van dugva.
Sch

Könyvnat, az a
9919.

S. N. 480/
112-018-81

Pándy Lajos

179	Golgota, rajz	2000
180	Olvasó férfi, rajz	1200
181	Édes apám, tollr.	1000
182	Férfifej, rajz	1000
183	Akácos ucca, rajz	1200
184	Falu a domboldalon, rajz	1200

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1926.

[illegible] olajf. 200[illegible]

Román György

201 Inertelen romjai, olajf. 750

Rozgonyi László

202 A megbénult hőher, olajf. 10000
203 Diana, olajf. 10000

Pándy Lajos

1926. kitüntető elismerés.

Tavaszi Szalon

Pándy Lajos

festő

VII. Somogyi Béla

utca 3.

MKSz 1947

Pándy Lajos festő

~~Baros~~

Baross-utca 36. Műcsamok

1934. nemz. képzm. kiáll. 368.

Emberalakú aggagi dolum VIII-172

Pándy Lajos

festő Műcsarnok

1933. nemz. képzm. Csill.

472

Pándy Lajos

Thieme Becker

XXVI. 193. l.

Lyka

Pándy Lajos

Vazul, népiarajz
Szent Imre,
Szent Gellért vértanusága
olaff.

Nemzeti Szalon
Árpádh szentek kiáll. 1930 aug

Pándy Lajos

élet. koll. kiáll-
mint a bicskei mű-
vésztelep tagja

l.

Nemzeti Szalon
1922-jan.
téli tárl.

Pándy Lajos

Pándy Lajos
festő

Kornis Gyula dr.
arck. repr. Lantos
Magyarin, 1930. 183. l.

Pándy Lajos

Festi

l.

Turcsányi Erzsébet dr.

A szentendrei mü-
vésztelep tíz éve-
Bp. 1939. 9–14. l.

1936. augusztus.

Harbér	141.67
Házmesterpénz	15.43
Gorzó	7.30
Seiler	40.—
Kovacsevics	50.—
Steiner	50.—
Kardos	42.—
Kadosa	10.—
Erka	10.—
Franklin	10.—
Neumann	30.—
Háztartásra	100.—
Fej és Lenger	45.—
Gáz	13.—
Villany	7.—
Szelonfürdős	16.—
Saly Árpád	9.—
Seiler és tsa.	4.50
Kontp.	170.—
Lux	140.—
Lux	290.—
Borbély Vinet	400.—
	66.—
	P 1526.90

P 830.
66
896.

Pándy Lajos

Lecsi magy. kiáll-

Kunst Wien 1937

91 VI/30.

Tudomásul szolgál.

Ad acta.

Budapest, 1939 jun. 28

K. Lorenz

1939. VI. 30.

Pándy Lajos

szül. 1895.

rövid életrajz

lásd

Turchányi E

A Szentendrei

Művésztelep

tíz éve. Bp. 1939.

21. 22. l.

a művésztelep

katalógusai

1921

4911

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom északi torony II. em. alaprajza.

Pándy Lajos MDK

Magyar szabadságharcosok I-II, tus

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándi Lajos

MDK

Boldog ifjuság, tus

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Pándi Lajos MDK

Munkafelajánlás, freskótanulmány, tusrajz

Műcsarnok 1951. II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Pándy Lajos MDK

Sztrájkjelenet a századforduló idejéből, szénrajz

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Perinsky Lajos, festő

46.) A felszabadulás után készült tanácsköztársasági vonatkozású művei:
"Vöröskatona hordban" Papír, akvarell.
29.5 x 20.5 cm Ltsz. 57.104. 142 old.

Perelyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört. Múz. Évkönyve. II. évf. 1960. Bpest, 1961. Franklin Nyomda. Bp.

MDK

Pándy Lajos, festöm.

Kézimunkázó nö. Tusfestés. Jelz.

Falusi mulatság. Tus és szépia.

Árv.Közl. 1940.1.rk.sz. 31.1.

Pándy Lajos

A szentendrei műcésztelep tagja, a római iskola hívéül szegődött.

Pamětkaja: Modern magyar minnál, Cosmi, 1908 104. l.

MDK

Pándy Lajos

Sztrájkjelenet a század-
forduló idejéből szénrajz 35x52

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 34.1.

Space Agency

Technical Advisor

Department of Commerce

-Russian Desk-

1/. Pándy Lajos, festőm. MDK

5. Pihenő.

23. Pihenő.

118. Sebesültek.

121. Páncélosok felvonulása Kolbinában.

Pesti Vigadó. - Honfitudósító kiáll. 1943. máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

MDK

Pándy Lajos, festőm.

27. Orosz foglyok.

144. Stary-Oskol látképe.

168. Grassy vezérőrnagy az urivi csatát irányitja.

Pesti Vigadó - Hadifestő kiáll. 1943.máj.2-12

Képek és szobrok jegyzéke.

Pándi Lajos festö.

Uj Világ.1952.12.sz.márc.20. 7.l.

MDK

Pándy Lajos

Kibomlik a vörös zászló, szén

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

MDK

Pándy Lajos

Ököristálló, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Negativ

Petrás: 524 Kerényiné

Pándy Lajos: Amoszov a martinászok között.
olf.

Pándi Lajos

Amaszov munkamódszerátadása Csepelen
(repr)

Az Ernst Múzeum kiállításán,
III. díjat nyert festmény

Az MSZT képzőművészeti kiállításáról
Szabad Ifjúság, 1952. márc. 28.

Pándi Lajos

„A Magyar–Szovjet Barátság", az MSZT pályázati kiállításán „Amoszov a martinászak között" c. festménye szerepelt. (említve.)

Szabad Nép, 1952. Márc. 28.

Pándy Lajos.

A Magyar-Szovjet Társaság képzőművészeti kiállításán Amoszov olvasztár magyarországi látogatásáról készített festménye szerepelt. (említve.)

Népszava, 1952. Ápr. 11.

Pándy Lajos.

Az Ernst-múzemban, a Magyar Szovjet Barátság-Képzőművészeti kiállításon szénrajzaival szerepelt.

Kis Újság, 1952. ápr. 6.

Pándi Lajos.

Az M Sz T. képzőművészeti pályázat III. díját kapta „Amoszov munkamódszerátadása Csepelen" c. képéért. (emlétve.)

Népszava, 1952, márc. 15.

Pándi Lajos

A Magyar-Szovjet Barátság Képzőművészeti Kiállításán szerepelt az a műve, mely a Magyar-Szovjet Társaság festmény pályázatának III. díját kapta.

Uj Világ, 1952. März. 20.

MDK

Pándi Lajos, festő:

„dró pillanatra hatásos műve

„Amszov a martinászok között"

művészeti szempontból felentéktelen." – (V.)

Ernst Marx – „A M. – Szovj. Brazils. – M Sz T. pályáz. Eráll.

Sz SV. 1952 III. 28. – Végvári L. – 6. l.

MDK

Pándi Lajos, festő.

Amoszov a martinászok között. Of. -

Nücs. - Tav. tárl. 1952 máj. 10 - jun. 4. - Jegyz.
9. l.

MDK

Pándi tajos

A moszov munkamódszerátalása című műve szerepel a Magyar-Szovjet Társaság pályázati kiállításán. (rep.)

A „magyar-szovjet barátság". (képfelirat.)

Nők Lapja, Bp. 1952. április 3. [20. l.]

MDK

Pándy Lajos, festő

Of.

Amoszov a martinászok között.

„Magy. Szovj. Barátsi" - 1952 - Képrőm. kiáll. kat. 5. l.

MDK

Pándy Lajos, festő-graf.

Amoszov munkamódszerátadása. Szénr.

Szovjet tanácsok kombájnvezetőkner. "

„Magy. Szovj. Barátság" – 1952. – Téprőm. kiáll. – kat. 6. l.

MDK

Pándy Lajos

Amoszov munkamódszerátadása. Szénrajz.
Szovjet tanácsok kombájnvezetőknek. "

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállítás katalogusa.1952. 6.1.

Pándi Lajos MDK

Amoszov a martinászok között, olf.

Miccarnok 1952 Tavaszi Tárlat

PÁNDY Lajos

Festménye

Az 1897-es kiállításon szerepelt.

Rexa: 101 kép a régi Pest-Budáról
Kelenhon 1959

209.

PÁNDY Lajos tusrajza

1869 augusztus 22-én. Az Általános Munkásegylet első nyilvános budapesti gyűlése.

REXA: 101 kép a régi Tata 3. kiadol
Halikon 1959

183.

Pándy Lajos (1895-)

Ököristálló.
Olj f. vászon. Sign. 921.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.K.

PÁNDY Lajos festő

1914.-ben Nagybányán a festőiskolában dolgozott

Vétii: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

Pándy Lajos

Lapja a 9. oldalon

Magyar Nemzet 1973 január 7

MDK

Pándi Lajos

Plakétművészeti Kiállitás Ernst Múzeum 1953.
Kat.

Pándy Lajos

Szerepelt a nemtendrei festők kiállításán.

Tüppetlenség 1939. X. 17.

Pándy Lajos

Szerepelt a neutendni festők jubiláris kiállításán

N.U. 1939. X. 13.

Pándy Lajos

Szerepelt a szentendrei festők kiállításán

N.N. 1939. X. 15.

M.D.K.

Pándy Lajos, festő

nevét a művésztelep
nyolc alapító tagja közül
említi:

Haulisch Lenke: A szentendrei művésztelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965,XIV.évf. 3.sz.

226. old.

MDK

Pándy Lajos, festöm.

Grassy vezérörnagy az urivi csatát irányitja.
Sebesültek.
Páncélosok felvonulása Kolbinóban.
Kolbinói pontonhid.
Nehéz terep.

Pesti Vigadó.- Haditudósító kiáll. 1943.máj.2.-12.
Kat.

MDK

Pándy Lajos, festöm.

5. Pihenö.
23. Pihenö.

Pesti Vigadó.- Haditudósitó kiáll. 1943. máj.2-12. Ka

MDK

Pándy Lajos, festöm.

Orosz foglyok.

Pesti Vigadó.- Haditudósitó kiáll. 1943.máj.2.-12.

Kat.

MDK

Pándy Lajos, festöm.

Stary -Oskol látképe.

Pesti Vigadó. - Haditudósító kiáll. 1943. máj.2-12.
Kat.

Pándy Lajos festő

Spectator: Képzőművészet. Nyesti Csonio, 1940. ápr.sz. 74-80 l.

PÁNDY LAJOS

121. Páncélosok felvonulása Kolbinóban
124. Kolbinói pontonhid
125. Nehéz terep.
144. Stary-Oskol látképe.

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

PÁNDY LAJOS

23: Pihenő
27: Orosz foglyok
108: Grassy vezérőrnagy az urivi csatát irányitj
118. Sebesültek.

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

PÁNDY LAJOS

106. Női arckép, olajf. Szépművészeti Mu z. tul.

A Szentendrei Festők Társasága 10 éves jub. kiáll.kat. 1939

MDK

Pándy Lajos

Amoszov a martinászok között. Olaj.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti kiállitás katalogusa.1952. 5.l.

Pándy Lajos MDK

festő

T.P.Látogatás a szentendrei művészek paradicsomában. Magyar Szó 1943. jun. 12.

MDK

Pándy Lajos

kitüntető elismerés

N. Szal. Tavaszi szalon 1937.

Pándy Lajos, festöm.

MDK

a művésztelep létesítését Szentendre városa magy megértéssel karolta fel. Lakóhelyet s gyönyörü parkot bocsátott rendelkezésükre. Majdnem mindenki a a telepen lakók közül áll, ösztöndijat nyert.

Sokan megcsodálták P.L.mütermét.
Itt minden darab a magyar népmüvészet egy-egy remeke.

Weller István: Tisóves a szentendrei művésztelep. Kemz.Ujs. 1937. szeg.29. 14.1.

Pándy Lajos
festő

M.D.K.

A „Szentendrei Festők
Társaságának" tagja volt
1928-ban

Patachy Dénes: Barcsay Jenő-
Művészet, 1964. július - 31 lap.

MDK

Pándy Lajos, festöm.

a figurális kompozició terén időtálló müveket alkotott.

Nemzeti Szalon.
B.?.L.: A szentendrei festök kiállitása./10 év./
Nemzeti Ujság. 1939 okt. 15.

Mary Jane Carter

MDK

Pándy Lajos, festöm.

néhány müvével vett részt a kiállitáson.

/Vigil/: A szentendrei festök jubiláris kiállitá
Nemzeti Szalon.
Magyarság. 1939.okt.15. 11.1.

Pándy Lajos
festő

M.D.K.

A szentendrei művésztelep alapító
tagja volt.

Szaulisch Lenke: Harminciót éves a szentendrei művésztelep
Művészet, 1963. október - 17 lap

Pándy Lajos
festő

M.D.K

Az 1928-ban alakult Szentendrei festők társaságához tartozott.

Pachaky Dénes: Mihaltz Pál
Művészet, 1969. április – 22 lap.

MDK

Pándy [festőművész]

(Parobek Alajos főiskolai tanulmányaitársaként említve.)

Dorogi Imre: Parobek Alajos 1896–1947.
Tiszatáj, Szeged, 1947. aug.–szept. I. évf. 6–7. sz. 79. l.

NDK

PANDY LAJOS

kitüntető elism.

17. Tav. Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Pándy Lajos

Női arckép, olaj

Szentendrei Festők Társ. 10 éves jub.kiáll.
N.Szal. 1939, okt. 7 1.

MDK

Pándy Lajos

Kolbinoi pontonhid
Nehéz terep

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
3 1.

MDK

Pándy Lajos

Stary-Oskol látképe

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
4 l.

MDK

Pándy Lajos .

Páncélosok felvonulása Kolbinóban

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
3 1.

NDK

Pándy Lajos

Sebesültek

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 3 l.

MDK

Pándy Lajos

Grassy vezérőrnagy az urivi csatát irányitja

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj. 3 k.

MDK

Pándy Lajos

Orosz foglyok

Hoditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
2 l.

MDK

Pándy Lajos

Orosz foglyok

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
2 1.

MDK

Pándy Lajos

Pihenő

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943.máj.
1.

MDK

Pándy Lajos

Pihenő .

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj.
1 l.

MDK

Pándi Lajos

Munkafelajánlás, freskótanulm. tusr.

II. M. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 11 l.

Ihnen Dank

Mit freundlichen Grüßen

Ihre ergebene

MDK

Pándy Lajos

Kopp J: Magy. művészet sikere Velencében és Milanóban. Szépművészet, 1940. 1.sz. 20-21 l.

MDK

Pándy Lajos

kitüntető elismerésben részesült.

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj. 4 l.

MDK

Pándy Lajos

Női arckép, olaj

Szentendrei festők Társ. 10 é.jub.kiáll.
N.Szal. 1939. okt. 7 1.

Pándy Lajos

a szentendrei művésztelep tagja, az alakulás utáni rövidesen a neoklasszicizmus, a római iskola híve lett.

A szentendrei festészet negyven éve (Németh Lajos)
(Kultura - Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 15. 9. l.

Pándy Lajos

neve az alapító tagok között

emlitve

„A szentendrei művésztelep jubileumi kiát

Magyar Nemzet 1968. szept 14

Pándy Lajos

A Szentendrei Festők Társaságának alapító tagja

Tamás Erdn.: 12 nap 12 ház

Pest Megyei Hírlap: 1970 okt. 4.

Pándy Lajos, Jertő

MDK

Leányfalun, aug. 20-án nyitják meg állandó kiállítását.

– : Hír

8. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. aug. 19.

MDK

Pándy Lajos

Falusi mulatság, tus és szépia

Árv. Csarnok, 1940. jun. 94.sz. 35. l.

M.D.K.

Pándy Lajos /1895-

618. Ököristálló. Olajf. 62x83 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 43. l.

MDK.

Pándy Lajos grafikus

"Magyar szabadsagharcosok" /tusrajz/

" " " "

III.Magyar Képzőművészeti Kiállitas
1952.dec.-1953.márc. 14.1.

Pándy Lajos festőművész

- A Lentendrei Testők Társaságának alapító-tagja.

Kárd: Bánovszky Miklósnál

Pest Megyei Hírlap, 1983. dec. 10.

Pankasz István restaurálta

Munkácsy Mihály-díj 1994

Bertalan Vil
Brno, Moravs
Brugge, Bibl
Bruxelles, B
Budapest, Ma
-
Ors
Ors
48
Szé
11
- F
- J
- R
- A
105
Firenze, Gabi
Stor
Gall
Divišová, Soň
Drezda, Insti
Esztergom, Ke
Galavics Géza
Graz, Landesm
Hasznos Zoltá

Pankotai apátsági
templom
románkori
Márki Sándor dr
A pankotai ása-
tások. Régiszeti és
Tört. Értesítő, Temesvár
1885. 196 – 202 l.
alaprajzzal

Pankotai Farkas

„Bukózák" – herendi porcelán:

dr. Sikota Győző: Herendi porcelán 72 –
Műszaki kiad. 1970

Pankotai Farkas Béla,
szobrászművész

Művészet, Budapest, 1980. szept.
41. old.

10 *Pankotai Farkas Béla:*
Birkózók, porcelán, 1940

10

Pankóczki Farkas Béla

Pankóczki Farkas Béla
műve az „Ökörsütés".

P. Szűcs Julianna: Művészetpolitika porcelánban.
Művészet, 1980. szeptember – 40. kép.

Pankotai Farkas Béla

Birkózók

10

P. Szücs Julianna: Művészetpolitika - porcelánban.
MŰVÉSZET, 1980. szeptember - 40. lap.

Pankotai Farkas Béla

Luther Márton, bronz

Akt,

Nagy Balogh János Gy. jub.kiáll. 1939. dec.

Beszélgetés Pankaszi Istvánnal

„Meztelen” együttlét a képpel

Huszonöt másodpercre a reflektorfénybe lépett. Végigment a széksorok között és átvette a Munkácsy-díjat a miniszter kezéből. Aztán visszament a Szépművészeti Múzeum grafikai restaurátori műhelyébe, fölvette munkaköpenyét és tovább dolgozott. A műhely a múzeum hátsó traktusában van, eredetileg az első igazgató konyhája volt. A zsúfolt helyiségben monstrum gépek, prések, egy papíröntő készülék — ami akár világszabadalom is lehetne —, óriás rajzasztalok, precíziós készülékek, retuspisztolyok és orvosi műszerszekrény, tele vegyszeres üveggel.
Itt dolgozik Pankaszi István.

— *A díjátadáskor a lapok egyike sem kért interjút a grafikai restaurátortól, pedig a neve fogalom a szakmában. Ha egy kuncsaft kibont egy restaurált grafikát, kínai papírlegyezőt, a képkeretezők rávágják: ugye, Pankaszi. Tizenöt éve névtelenül háttérben maradni — honnan ez a szerénység?*

— A művész veleszületett magamutogatása belőlem alkatilag hiányzik. Meghajolok a teremtő tehetség előtt és örülök, ha segíthetek az értékek megőrzésében. De hogy mániákus ember vagyok, biztos. Küzdeni kellett azért, hogy grafikai restaurátordiplomát szerezzek, mert ilyen képzés lényegében nincs Magyarországon. Gerszi Teréz művészettörténésznek, egykori főnökömnek sokat köszönhetek. Érettségivel és egy könyvkötőszakmunkás-bizonyítvánnyal idevett, mert látta elszántságomat. Bízott bennem. A speciális tudásomat, ha van ilyen, magam szereztem. A sokat hibázott ember a tapasztalt ember, tartja a mondás. Maga az anyag is segített a szakma kitanulásában, mert bármily meglepő, minél régebbi egy papír, annál kevesebb kárt lehet benne tenni.

— *A műhely tele van ilyen-olyan vegyszerrel. Az asztala fölötti lámpán is lóg egy védőmaszk. Ilyen veszélyes volna ez a szakma?*

— Nem, erről szó sincs, bár jó volna, ha lenne kötelező orvosi szűrővizsgálat évente. De meg fog lepődni: a grfikai restaurálás alapvegyszere a víz. Ha egy 16.—17. század fordulójáról való rongypapírt egy napra hideg vízbe teszünk, az megerősödik, mert a víztől újraépülnek a cellulóz molekulái közti hidrogénkötések. Hideg vízben a régi festékek nem oldódnak. Egy Rudolf Alt akvarelt nyugodtan fürdethetünk, semmiféle technológiai probléma nem származik belőle.

— *Jól érzem, hogy a régi korokhoz húz a szíve?*

— Igen. A régi művészet elérte a technikai csúcsot. A mai, technikailag, kevés kivételtől eltekintve, mélyponton van. De hangsúlyozom, nem a tartalomról beszélek, „csak” a technikáról. Sok művész nem tiszteli eléggé az anyagot. Persze általában a mai világ sem. Micsoda különbség van egy tonettszék és egy BUBIV ülőalkalmatosság között! A nyomtatott papír is tönkre fog menni, mert faalapú. Növényi alapú papírt nálunk már csak Diósgyőrben készítenek. És ha kinyit egy iskolásfüzetet, amelybe kommersz fekete rosttollal vagy golyóstollal írtak, akár már egy év után is egy összefolyó türkizkék foltot talál.

— *A jó restaurátor maga is művészettörténész, nem?*

— Nem akarok nagyobb tekintélyt magunknak, mint amennyit megérdemlünk. De a két szakma valóban egyenrangú kellene, hogy legyen. Empirikus ismerete sajnos kevés műtörténésznek van. Alig veszik kézbe a tárgyakat. Pedig a stíluskritikához sem ártana, ha mikroszkóp alá dugnák a papírt, ha volna több technikatörténeti jártasságuk. Néha megmosolygunk a műhelyben egy-egy nagyívű, egyébként briliáns tanulmányt, mert mi tudjuk, hogy a kiindulópont, a művészi technika meghatározása téves.

— *Lenyűgöző, ahogyan egy penészes, felpattogott múlt századi akvarellből itt hibátlan, a restaurálás nyomait is eltüntető, eredeti állapotú mű lesz…*

— Amit látott, egy Barabás Miklós-kép volt. Sötétkék a kabát és Barabás gumiarábikummal mélyítette az árnyalatokat. A gumiarábikum cukorvegyület, a penészgomba kedvence. Először fertőtleníteni kellett, aztán préselni. Foltos, de már nem fertőző roncs lett. Ekkor meg lehetett volna állni, mert a klasszikus konzerválást elvégeztük. Innentől kezdve minden restaurátor egy kicsit másképp csinálta volna. Függ a kéztől is, de az anyagválasztástól is, amit ki-ki céhtitokként őriz. A megrendelő ebben az esetben „eredetit” kért, hát megcsináltam. Nem festettem át Barabást, mégcsak újra sem festettem. De a gyűjtők általában gyönyörködni akarnak, esztétikailag tökéletes végeredményt szeretnének. Egy ilyen hosszú és „meztelen” együttlét a képpel nagyon intenzív kapcsolat, és művészettörténeti hozadékkal is jár. Az ember elgondolkodik, belenéz egy viselettörténeti könyvbe, s már tudja, hogy biztosan 1815 előtti a kép, mert Waterloo után fölöttébb valószínűtlen a napóleoni viselet.

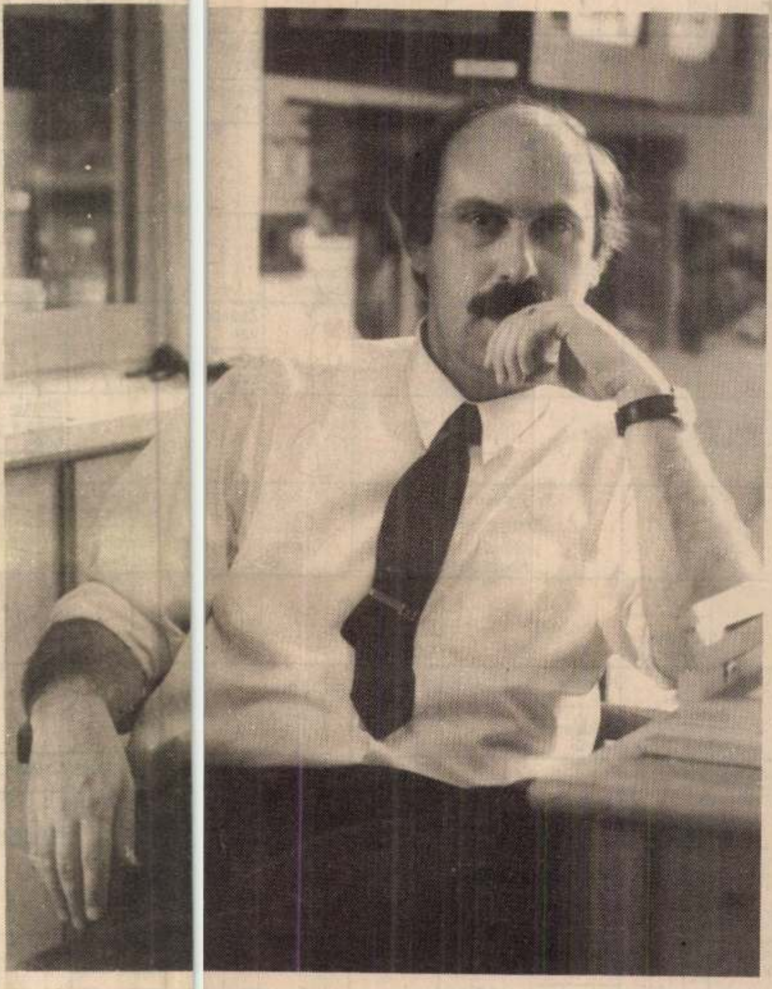

Pankaszi István — FOTÓ: ISZA FERENC

Egyébként mindenről, ami a kezemen átmegy, fölfektetek egy dossziét. Beleteszem az állapotleírást, rögzítem az alkalmazott technikákat, anyagokat és a restaurálás fázisairól készített fényképeket. Elteszem az eredeti paszpartukat is, mert azok is hordozhatnak igen fontos gyűjteménytörténeti információkat. És ha még nem is eléggé kollegiális a műtörténészek és a restaurátorok kapcsolata, azért elégtétel, ha besétál hozzánk egy nagydoktor egyiptológus és azt kérdezi, István, hogyan készülhetett ez a szobor.

— *Nem fél, ha egy Leonardo-rajzot vesz a kezébe és mondjuk, meg kell húzni egy hiányzó vonalat?*

— Nem a fenét. De a restaurátor csak konzervál. Nem tesz, nem tehet hozzá a képhez. Megáll a hipotézisnél, ahogy az építészek is. Eléggé egyértelmű a határ, szakmailag is, etikailag is. Ha a képen valahol elindul egy vonal és biztosan tudjuk, hogyan folytatódik, csak akkor szabad kiegészíteni. Tilos bármi visszafordíthatatlant tenni. Ha szükséges, én felhívom telefonon akármelyik vegyiművet, árulják el egy mosószer vagy hígító összetételét. Az anyagtisztelet régi értelmébe a karbantartás, az ápolás is beletartozik. Máig használható kézikönyv például Fáy András 1826-os sok kiadást megért Hasznos házi jegyzetek című, „fejér személyeknek” íródott háztartási kátéja. Ha felütjük a selyem tisztításánál, majdnem bizonyosak lehetünk, hogy egy kínai selyemnél is használhatjuk a tanácsát.

— *Hány évig kellene élnie, hogy azt mondhassa, a millennium alkalmából alapított legnagyobb állami gyűjtemény, a Szépművészeti Múzeum grafikái előnyben vannak a porral, a kiszáradással, a fakulással, a penésszel szemben?*

— Próbáljuk kiszámolni: a Szépművészeti grafikai gyűjteménye hozzávetőlegesen százezer metszet és kilencezer rajz. Egy ember kezén évente kétszáz lap megy át, vagyis úgy száz év munka volna öt resturátornak, ha mindent csak egyszer rendbetennénk. S mindösszе hárman dolgozunk a műhelyben. Azt hiszem, elég jól ismerem a múzeum anyagát, de mindent én sem láttam. Most is, amikor a németalföldi Lucas van Leyden kiállítására készültünk, került a kezembe egy olyan fametszet, amely még az eredeti bécsi Esterházy-gyűjtemény kartonján van. Lehet, hogy száz éve, a múzeum alapítása óta nem volt kézben az a nyomat.

— *Ez hogyan lehetséges?*

— Sok az olyan kiállításunk, amelyen elsősorban a törzsanyag kerül kézbe. Nem jut idő egy rendszerező szemléletű restaurálási programra. Ez nem lenne kisebb munka, mint mondjuk a nemzeti könyvtár állományrevíziója. Közvetlen profitot ez persze nem hoz, tudom. Pedig művészettörténetileg is sokat jelentene, ha nem mindig a törzsanyag, nem csak a főművek forognának. Megoldást itt is a kultúra mecenatúrájának új rendszere hozhat, és az, ha odafigyelnének az utánpótlásra. Gondolja meg, diplomás grafikai restaurátor a háború óta előttem nem dolgozott az osztályon. Nagy szükség lenne a fiatal szakemberekre. De a nyugdíjig még nekem is van huszonöt évem.

SZÉCHENYI ÁGNES

Fából faragott magán-Jeruzsálem

Szokatlan és feltűnő előadással vendégszerepelt a lengyel Wierszalin társulat a Budapesti Kamaraszínház stúdiójában, a Lengyel Intézet programjának részeként.

A kicsiny, szegényesen összetákolt színpadkép az előadás elején és végén: falusi pravoszláv templombelső. A teret uraló, gyalulatlan deszkákból összerótt asztal a terítők váltása révén különböző helyszíneket jelez: az egész világ, s a durván faragott faszobor-bábuk játszóhelye. A kelet-lengyelországi Bialystok városából való vándortársulat belorusz népi misztériumot ad elő, vegyítve az egyszerűre redukált színészi és a bábos játékot, egy szál sánta harmonikás kísérte népdalokat és zsolozsmákat énekelve.

Rítusszínházat, passiójátékot, középkori iskoladrámát elevenítenek föl, amilyet egykor vásáron, búcsúban, templom előtt mutattak be. A témája is a lényegre egyszerűsített: a Szent és a Gonosz, a szeretet és a kapzsiság viadala — vagyis az értékválasztás. A nyolc művész a jól megcsinált „naiv” előadásmóddal pisszenésmentes drámai feszültséget kelt.

A Towarzystwo Wierszalin nevű magánszínház mindössze hároméves, de már bejárta a világ nyugati és keleti felének számos színpadát, díjakat nyert több hazai és az edinburghi fesztiválon. Az egy kivétellel fiatal, diplomás bábszínészeket a „nem bábos” rendező, a 33 éves Piotr Tomaszuk irányítja, s több darabjukat, így a Borsógörgetőt ő is írta. Egyben, magánvállalkozóként, ő a színház „tulajdonosa” is.

Névválasztásuk jelképes: a háború előtt Kelet-Lengyelországban egy pravoszláv szektaalapító prófétа fel akarta építeni az eszményi Új-Jeruzsálemet, s azt Wierszalinnak nevezte. A mi számunkra — mondja Piotr Tomaszuk — a színház az Új-Jeruzsálem, s a Wierszalin névvel azt is hirdetjük: az ország és Európa keleti végeiről jöttünk.

— *Ezért indultak a katolikusnak tartott Lengyelországban belorusz és pravoszláv gyökerű történettel?*

— Apámmal gyerekkoromban olyan faluban éltünk, ahol egymás közelében állt a pravoszláv és a katolikus templom, s az emberek felváltva jártak ebbe-abba imádkozni. A határvidéki kultúrában a dolgok keveredtek. A dolgok csak az utóbbi időkben váltak zavarossá. A mai Lengyelországban is mintegy egymillió pravoszláv él, szigetekben. Mindig ez volt és maradt is a legnagyobb kisebbség. Szerintem meg is kellene őrizni eredetiségüket.

— *Többi produkciójuk is utal a „keleti végekre”?*

— Közvetve, talán. Két gyermekelőadásunk közül az egyik Milne Micimackójának az a részlete, amelyben az elegáns, előkelő Kanga mama Zsebibabájával megérkezik a többiekhez, a könyvből ismert mesefigurákhoz, akik viszont szegényesek, vidékiesek. Eleinte nem is akarják őket befogadni — mert mások.

— *Vagyis: fogadjuk el a másságot?*

— Főleg ismerjük meg, mert csak amíg ismeretlen, addig félelmetes. Az idegenkedés félelmet, a félelem agressziót ébreszt, gyűlöletet kelt, pusztításra ösztökél. Ez a háború. Felnőttelőadásaink közül A varázsló Merlinnel most megyünk egy hónapra Brightonba és Londonba, majd a fesztiválra Edinburghba, ahol a Borsógörgetővel nyertünk díjat tavaly. Következő darabunk Wyspianski-mű feldolgozása. Az Átok alapja egy századfordulón megtörtént eset. Iszonyú volt az aszály, s a falu népe szerint az a bűn hozta rájuk ezt az átkot, az éhínséget, hogy egy leánynak a katolikus paptól született gyermeke. Az égieket azzal engesztelik, hogy égő máglyára vetnek két gyereket — s a tűzáldozat meg is hozza az esőt.

— *A bábok stilizáltsága talán jobban bevonja a nézőt a játékba, aktivizálja a fantáziát s segíti a következtetés önálló levonását?*

— Talán így van. És ha nem bábu szerepelne — hogyan eshetne szét darabjaira, mint a Borsógörgetőben? Ez ily módon könnyen megteremthető és elfogható. Bár színészeink jók élőben is, de báb nélkül egyszerűen „csak” egy drámai színház lennénk. Lehetséges persze, hogy egyszer majd én is más módszerhez folyamodom. Egyelőre azonban nem tudok jobbat, alkalmasabbat elképzeléseim megvalósítására.

MOLNÁR S. EDIT

Esküvő a Borsógörgetőből — FOTÓ: BURAY ZSUZSANNA

Antanas Olbutas

Uhrman György

Giulini: 80

Talán harminc évvel ezelőtt Verdi Négy egyházi darabját és Brahms szimfóniáját vezényelte az Erkel Színházban. Amikor dobogóra lépett, a hölgyközönség felsóhajtott, a férfiak feszengeni kezdtek. Ha frakkban, ha panyókára vetett nagykabáttal a pulóver fölött, Carlo Maria Giulini egy régi vágású filmsztár külsejét egyesíti egy angol arisztokrata eleganciájával. Valóságos és szellemi arculata azonban arra sarkall, hogy olyannak lássuk, mint sokan önmagukat vagy szeretteiket óhajtanák: szilárd erkölcsi tartású, romolhatatlan nemességű, rendíthetetlen hitű férfiúnak. Rosztropovics mondta róla, hogy jobb ember, mint amilyennek legtöbbünk csak reményeiben is válhat. Teátrális és „terrorista” kartársai között a csendes szavú Giulini nem tipikusan olasz, noha kultúrája, ízlése, belső lobogása és szigorú derűje félreismerhetetlenül latin. Ha igaz a mese, hogy ifjan cirkuszművész akart lenni, ne porondon gesztikuláló közönségmulattatóra gondoljunk, hanem a halált megvető légtornászra vagy a Karinthy-novella magányosan hegedülő álmodójára.

Már ötéves korában a Scalába járt zenét hallgatni, de vezényelni sohasem tanult. Viszont zenekari brácsásként a nagy generációk kiválóságaival, Serafinnal, de Sabatával stb. dolgozhatott. Az 1951-es Holland Fesztivál óta ismeri a világ a Giulini-hangzást, a vonósokra épített, meleg színekben ragyogó zengést, amit a rezek sem nyomhatnak el. A márkás zenekarok negyven éven át versengtek érte, főzeneigazgatói állást — két rövid epizód kivételével — mégsem vállalt. Nagy szólisták kitüntetőnek érezték, ha vele játszhattak; a modern kor legszebb Beethoven Hegedűversenyét is az ő pálcája alatt szólaltatta meg Perlman. 150 címet felölelő diszkográfiájából még sok korai EMI-felvétel vár újrakiadásra, ámde az operakarmestert méltóképpen képviselik régiek és újabbak. Mozart-előadásaiért, a Figaro és a Don Giovanni lemezeiért már 1960 táján körülrajongták; felfogásokon és stílusvitákon felülemelkedő kritikusok és gyűjtők számára máig ezek az ideális zenedrámai tolmácsolás mintái. Azt csodáljuk bennük, amit a legkevésbé tudunk megfogalmazni: természetes elevenségét, azt, hogy épp olyan, amilyennek kívánjuk; s ez a legtöbb, mit jó zenék hallgatója érezhet és magában tudatosíthat.

Jellemző, hogyan reagált Giulini a nemzetközi operaüzem okozta csalódásokra. Boulez, emlékszünk, „fel akarta robbantani” az operaházakat, Giulini hátat fordított nekik. Nem volt hajlandó együttműködni a rendező-diktátorokkal, mert úgy látta, intellektuális arroganciájuk egyenes arányban áll zenei tudatlanságuk fokával. „Az Otellóban Verdi tolmácsolja Shakespeare-t — hangoztatta —, ne a rendező!” Mint Verdi-karmester egyfelől Toscanini—Serafin—Panizza, másfelől Abbado és Muti működésének szakaszait köti össze, bár alapjában különbözik mindnyájuktól. Kiemelkedő előadásai korszakos társakhoz kötötték, például Viscontihoz és az énekesek legjavához. A Callas-féle Trviatát (Milánó, 1955) és a híres londoni Don Carlost (Christoff, Gobbi, Vickers; 1958) szerencsére nem csak az emlékezet őrzi. (Az előbbit az EMI a „kánonba” is beemelte, az utóbbi Melodram kiadvány.) Giulini visszatérése az operához szintén Verdihez fűződik. Az 1970-es Don Carlos Domingo és Caballé remeklésével az ötfelvonásos változatnak azóta is a legegyenletesebb színvonalú, karmesteri szempontból még nem felülmúlt kiadása. A Rigoletto—Falstaff—Trubadúr hármas a DG repertoárját díszíti. Mindháromban a pszichológiai-drámai fejlődésrajz igézi meg Giulini fantáziáját, Verdi karakterfestő-palettájának szélsőségesen eltérő figurái: a bosszú megszállottjai, Rigoletto és Azucena az egyik oldalon, a másikon a közös clown-eredetet feledtető Rigoletto és Falstaff. Ha Giulini Verdi szószólója, az ő bohóca (Capuccilli) kevésbé „hatásvadász”, mint Hugo drámájában, Bruson szomorkás Falstaffjában mintha a Toldi estéjének felhangjait hallanók viszont, Brigitte Fassbänder Azucenája visszafogottságában újszerű. (Az 1984-es Trubadúr a címszerepben Domingóval különben máig az utolsó operafelvétel Giulini pályáján.)

Legnagyobb művészi tettének a Verdi-Requiem hanglemez-esztétikailag is példaértékű megszólaltatását tartom, amelyet 1964 óta rendre a Toscaniniéhoz hasonlítanak. Ha az idősebb Maestro előadását ótestamentumi fűtöttségűnek nevezhette egy régi kritikus, akkor Giulini természetesen „újtestamentumi”. Nem egy világvége zenei rituáléját szolgáltatja, szertartásának tétje mégis élet-halál kérdése: meghallgattatik-e az ima, felszólalhatnak-e az élők a holtakért? Spirituális teljességében ugyanakkor jelen van a szerző és karmester elidegeníthetetlen szenvedélye, formai tisztasága és mértéke. Számomra a legfőbb bizonysága annak, hogy Giulini nem csak a legnemesebb olasz muzsikus, de Toscanini halála óta a legjelentősebb is.

A Nyugat regénye

1977 januárjában a neves amerikai író újságolvasás közben botlik a témába. A szenzációs hír arról szól, hogy Utah államban kivégeztek egy Gary Gilmore nevű kétszeres rablógyilkost. Gilmore, adja tudtul a cikk, makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy végrehajtsák a rá kiszabott halálos ítéletet. Nem sokkal ezután az a jó szimatú Larry Schiller hívja fel az éppen az egyiptomi regényén dolgozó szerzőt, akivel néhány évvel korábban a Marilyn Monroe-ról írt életrajzon munkálkodtak együtt. Az írót megfogja a téma, hogy aztán két és fél évre el se eressze. Különösen az vonzza Gilmore alakjához, hogy a fegyenc, hozzá hasonlóan, szilárdan hisz a kármában és a reinkarnációban. Az író rövid habozás után félreteszi az egyiptomi témát és lázasan beleveti magát az új munkába. A helyszínre repül, találkozik és interjúkat készít mindazokkal, akik valamilyen kapcsolatban álltak a kivégzett rablógyilkossal. Amikor a könyv 1979 októberében az eredetileg tervezettnél ötször nagyobb terjedelemben megjelenik, a botrányhősként is számon tartott író a második Pulitzer-díját érdemelte ki vele. A regényként napvilágot látó kötetet pedig azonnal Truman Capote jó tíz évvel korábban kiadott könyvéhez, a Hidegvérrel című tényregényéhez kezdik hasonlítani.

A könyv cselekményét a magyar olvasók egyébként jól ismerik. 1976 áprilisában hosszú-hosszú börtönévek után Gary Gilmore-t feltételesen szabadlábra helyezik. Az Illionis állambeli fegyházból Gilmore mormon vallású rokonaihoz utazik, Utahba, akik szerény megélhetést találnak a számára. A fegyenc kezdettől fogva idegenül mozog a törvénytisztelő és igen dolgos mormonok között. Számos jel utal arra, hogy az egyébként intelligens fegyenc nem lesz képes arra, hogy tartósan megtalálja a helyét.

Öt héttel Provóba érkezése után Gary találkozik Nicole-lal. Szenvedélyes szerelem szövődik közöttük, amikor pedig az enyhén neurotikus lány később szakít vele, Gilmore úgy vezeti le a benne felhalmozódott kezelhetetlen feszültséget, hogy gyilkol. Kétszer is vétlen áldozatokat öl meg. Capote-val ellentétben az írót kevéssé érdeklik a mormon áldozatok, inkább a helyenként nevetséges bírósági hercehurcára fordít figyelmet. Mivel Gilmore és Nicole románca az előzetes letartóztatás alatt ismét fellángol, a fegyenc szabadon csak egyféleképpen találkozhat majd a lánnyal, az elkövetkező életében. Ehhez pedig előbb a kivégzőosztag elé kell állnia.

Dreiserhez hasonlóan, bíróság, a sajtó, a televízió, a tudósítók, az olyan hiénák bemutatásával, mint Larry Schiller, az író árnyalt képet fest a hetvenes évek Amerikájának belső viszonyairól. Noha a kötetben megdöbbentő képet tár elénk a kivégzésről és az utána történtekről, például a boncolásról, bölcsen elkerüli azt a csapdát, hogy a halálbüntetés eltörlésének híveként (vagy netán ellenfeleként) tüntesse fel magát.

A szerző nem lenne az, aki, ha nem valami egészen más érdekelné a történetben. Korábbi riportkönyveivel ellentétben ezúttal nem oszt szerepet saját magára, és teszi ezt azért, mert Gary Gilmore-ban saját regényhősei közeli rokonára ismert. A mű címében szereplő hóhér nem a fegyenc életét kioltó kivégzőosztag önkéntes tagjait jelenti, hanem magát Gary Gilmore-t. Ő a hóhér, az ő dala ez az ezeroldalas kötet. Ily módon Gary Gilmore az élet által gyúrt alakja logikus folytatása például Az amerikai álomban szereplő és a szerző fantáziájában fogant figuráknak. Sorsuk is egyezik, hiszen öntisztító ámokfutásuk után az író regényhősei rendre elpusztulnak vagy pedig marginalizálódnak.

A fanyalgó magyar fogadtatással szemben, amely inkább Capote tényregényét tartotta figyelemre méltónak, az amerikai kritika egyértelműen dicsérte a könyvet, különösen kiemelve azt, hogy a korábbi riportkönyveiben alkalmazott barokkos stílusával ellentétben a híres író ebben a könyvben száraz, szikár prózájával stilisztikai bravúrt hajtott végre.

Hogy miért idéztem fel mindezt? Az 1984-es és 1988-as Magvető-kiadások után ugyancsak Szíjgyártó László értő fordításában, de ezúttal a Fátum-Ars Kiadó jóvoltából immár harmadik kiadásban olvashatjuk Norman Mailertől A hóhér dalát.

DEÁK ANDRÁS MIKLÓS

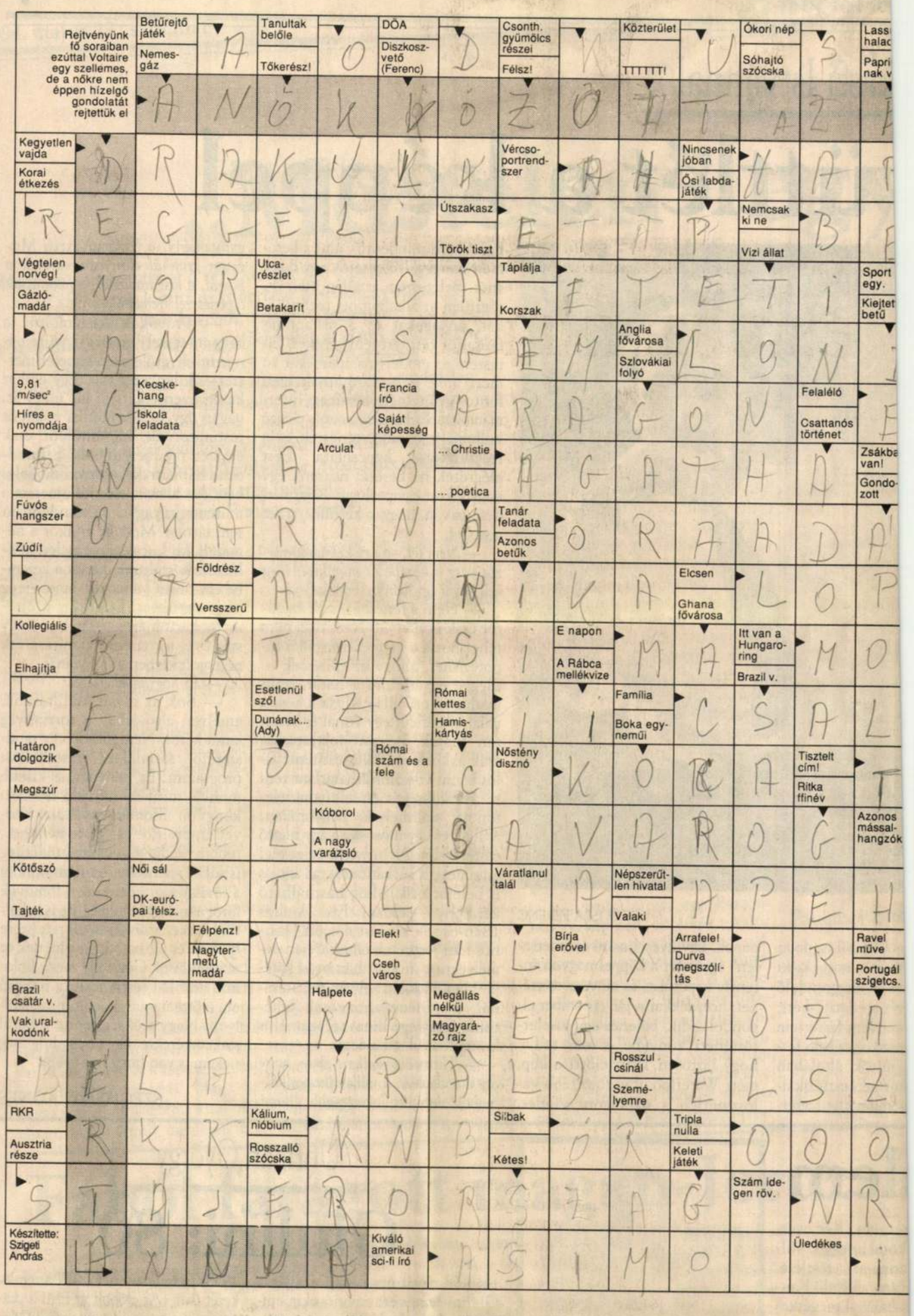

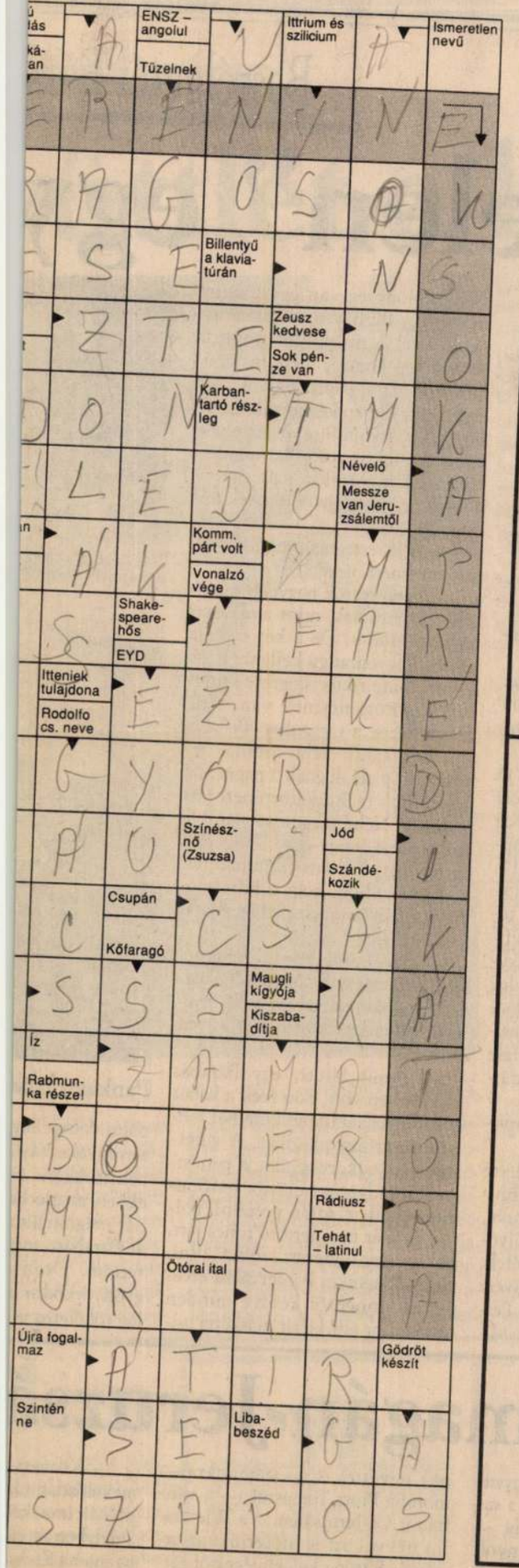

Megfejtés

A május 21-i rejtvényt helyesen megfejtők közül

Farkas Ferenc
1104 Budapest X., Harmat u. 76.

nyerte el a VOLÁNBUSZ ajándékát, a két személyre szóló Budapest—Bécs—Budapest menettérti jegyet

Felhívjuk a nyertesek figyelmét, 60 napon belül jelentkezzenek irodánkban, hogy a nyereményt mikor kívánják igénybe venni.

A nyeremény pénzre nem váltható át!

A nyeremény átvehető a Volánbusz marketingosztályán: Bp. XIII., Szabolcs u. 17. III. emelet

Érdeklődni lehet a 140-1572-es telefonszámon.

GRATULÁLUNK!

A rejtvény beküldési határideje: 1994. június 2.
Cím: Magyar Hírlap szerkesztősége,
1087 Bp., Kerepesi út 29/B

Kérjük, hogy a megfejtéseket nyílt levelezőlapon szíveskedjenek beküldeni!

MH 7796

DISCOVERY TOYS
FINN
b urago
Avanglion
RAMSES LTD
STADLBAUER Pácsolató és Kereskedelmi KFT.
TOMY
Mozart Souvenir IMPORT-EXPORT KFT.
FÉDA

A **MAGYAR HÍRLAP** sajnálattal értesíti kedves olvasóit, hogy a Hazay Interservice-szel közösen szervezett gyermeknapi rendezvényt a **Hazay Interservice** a várható rossz időre való tekintettel **lemondta.**

A BUDAI Edzőtábor és a **MAGYAR HÍRLAP** az elmaradt eseményt az utolsó tanítási napot követő hétvégén megtartja.

A **MAGYAR HÍRLAP** külön köszönetet mond a rendezvényt támogató szponzoroknak.

A rendezvény szponzorai:
Szamos marcipán, Aerocaritas, PEZ, Apenta, Lego, Stadlbauer, JLX Kiadó, Discovery-Toys, Szervizker, Budapest-Tej, Jég-Trade, Féda, Auer Kft., Chio Chips, Joker Üzletház, HIMEX, MULTIKON Kft. ,Ramses Ltd., 1052 Budapest, Városház u. 6., tel.: 266-7174; AVANGLION, Bp. VII., Barcsay u. 14., tel.: 122-3001. Reméljük, hogy önök is megtisztelik rendezvényünket.

AUER Auer Ostya, Cukor, Csokoládé Gyártó és Kereskedelmi KFT.
LEGO
JLX KIADÓ
Chio Chips
MULTIKON Élelmiszer Export-Import Kft.
THE JO-KER
WARNCKE EIS
KIRÁLYKORONA
Mozart Souvenir
apenta
JO-KER

7608 MH

A Budapesti Fesztiválzenekar 1994/95-ös szezonjának nagyzenekari bérletei

Bérletek augusztus 1-jéig válthatók a zenekar titkárságán (V., Vörösmarty tér 1. VIII. emelet, telefon: 266-2312), illetve a Nemzeti Filharmónia jegypénztárában (V., Vörösmarty tér 1., telefon: 117-6222) és a Music Mix jegyirodában (V., Váci utca 33., telefon: 138-2237). Aki a bérletet a zenekar titkárságán vásárolja meg, minden bérlet után két ajándékjegyet kap.

A bérlet

szeptember 24. Zeneakadémia	Wagner/Pfitzner/Bartók
november 5. Zeneakadémia	Holl/Fischer
december 3. Zeneakadémia	Dohnányi/Hindemith/Nielsen
március 25. Bp. Kongr. Közp.	Kashkashian/Cleve
április 15. Zeneakadémia	Bartók/Mahler
május 8. Bp. Kongr. Közp.	Verebics/Zehetmair/Fischer
	Bartók/Bruckner
	Kocsis Zoltán
	Bach/Bartók/Beethoven I.
	Schiff/Fischer
	Bartók/Brahms
	Solti György

A bérlet ára (hat hangverseny) 2250/4300/5600 Ft

B bérlet

október 14. Zeneakadémia	Webern/Stravinsky/Bruckner
december 2. Zeneakadémia	Balmas/Janowski
január 7. Zeneakadémia	Bartók/Mahler
március 17. Zeneakadémia	Verebics/Zehetmair/Fischer
április 14. Zeneakadémia	Debussy/Boulez/Messiaen
április 28. Zeneakadémia	Leonard/Eötvös
	Liszt/Sibelius/R. Strauss
	Kremer/Fischer
	Bach/Bartók/Beethoven I.
	Schiff/Fischer
	Bach/Bartók/Beethoven III.
	Schiff/Fischer

A bérlet ára (hat hangverseny) 2100/4000/5100 Ft

C bérlet

zeptember 23. eneakadémia	Wagner/Pfitzner/Bartók
ovember 26. eneakadémia	Holl/Fischer
ecember 26. eneakadémia	Beethoven/R. Strauss
árcius 26. p. Kongr. Közp.	Argerich/Fischer
prilis 22. eneakadémia	Karácsonyi Stravinsky-est
	Brautigam/Fischer
	Bartók/Bruckner
	Kocsis Zoltán
	Bach/Bartók/Beethoven II.
	Schiff/Fischer

bérlet ára (öt hangverseny) 1750/3350/4250 Ft

D bérlet

november 4. Zeneakadémia	Dohnányi/Hindemith/Nielsen
december 27. Zeneakadémia	Kashkashian/Cleve
február 25. Zeneakadémia	Karácsonyi Stravinsky-est
március 18. Zeneakadémia	Brautigam/Fischer
április 29. Zeneakadémia	Dvořák/Debussy/Franck
	Kocsis/Layer
	Liszt/Sibelius/R. Strauss
	Kremer/Fischer
	Bach/Bartók/Beethoven III.
	Schiff/Fischer

A bérlet ára (öt hangverseny) 1750/3350/4250 Ft

E bérlet

október 15. Zeneakadémia	Webern/Stravinsky/Bruckner
november 25. Zeneakadémia	Balmas/Janowski
február 24. Zeneakadémia	Beethoven/R. Strauss
április 21. Zeneakadémia	Argerich/Fischer
	Dvořák/Debussy/Franck
	Kocsis/Layer
	Bach/Bartók/Beethoven II.
	Schiff/Fischer

A bérlet ára (négy hangverseny) 1500/2800/3500 Ft

BUDAPESTI FESZTIVÁL ZENEKAR

MH 7545

Pánkl Mihály
1021 fotóművész

198o.I.8.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- Csepeli képzőművészek ez évi tárlata nyilt meg ma Festészet cimmel a Csepel Galériában. Tárlatvezetőnk az egyik kiállitó müvész Pánkl Mihály és Bánki Ilona.

- A szemközti falon egyik festményem látható.

- A szinei barna, fekete, és téglavörös.

- Igen Térápoló rendszer cimü munkám, mindjárt balra, hogy ne csak magamról beszéljek Miss Ádám egyik festménye látható vöröses, szürkés, feketés kép. Miss Ádám gondolati festő élményeit amik raktározódnak benne azokat mutatja be vásznain nagyon szép egyszerü formákkal, szinekkel és lezárt kompoziciókba.

- Miss Ádám képétől balra egy fekete fehér szintén nonfiguratiy képet látok.

- Igen ez Bakkalár Józsefnek az egyik festménye azt hiszem Bakkalár Józsefet sem kell különösebben bemutatni. Soroksáron él és ott ia alkot jelenleg.

- Akkor most hogyan került a csepeli festők közé.

- 2o egynéhány évvel ezelőtt a Csepel Müvek munkásotthona képzőművész körének a hallgatója volt, ez szabad iskola volt, nagyon sok neves müvész került ki innen, olyan tanárok keze alól, mint Mikus Sándor, Szentgyörgyi Kornél, és sorolhatnám tovább, Benyó Pál. Egy képpel szerepel vörösös tónusos nagyon érzékenyen festett kép ez a két női figurás festmény Lacza Márta festőmüvész munkája. Ő igazi tőzsgyökeres csepeli ugy tudom a Fiatalok studiójának a tagja, több ösztöndijat és dijat kapott már a studion belül ezen kivül Belgiumba minden évbe meghivják őket müvésztelepre férjével együtt. Ő is azt hiszem két munkával szerepel itt a kiállitáson, s mellette mindjárt balra Barabás Márton fiatal festőmüvésznek a munkái láthatók. Nem rég végezte el a főiskolát, minden munkája elég érzékeny, nagyon tehetséges.

- És most ismét átmegyünk a másik oldalra. Itt figurális alkotásokat láthatunk.

- Paszteleket, linometszeteket hát Hajdu Klára, Gyévad Erzsébet Dergács Mária és Verkes András munkái,

- Annyira, annyira eltér a stilus, hogy azt kell gondolnom, hogy ők nem ugyan azt a korosztályt képviselik, mint akik ezeket a képeket készitették, amelyekről eddig beszéltünk.

- Igen hát ők azt hiszem, hogy az idősebb korosztályhoz tartoznak, és hát ők bizonyos bevált realista iskola képviselői Réti

Mátyás régi csepeli képzőművész és nagyon sok fiatal ~~tanulta~~ tanult a keze alatt rajzolni, mivel iskolában tanitott rajzot. Kobek Péter szobrász ezen a tárlaton egy képével vesz részt egy egész kisméretü szines kompozicióval.

PÁNDY Lajos fest.

ÚJ MŰVÉSZET

ART TODAY 93/5 MÁJUS

A borítón: Pándy Lajos: Fekvő akt (részlet), olaj, vászon, 120×85 cm
(Fotó Tabin Gyula)

Szabadi Judit: Emlékezés Francis
Az art deco kora • György Péter:
Germinations 7 • Horváth Hilda.
Tünde: Beszélgetés Sugár Jánoss
Lóska Lajos:
oravének —
ik • Topor
98 Ft

+ 21. p.

BALÁZS IRÉN

RETROSPEKTÍV TEXTIL KIÁLLÍTÁSA

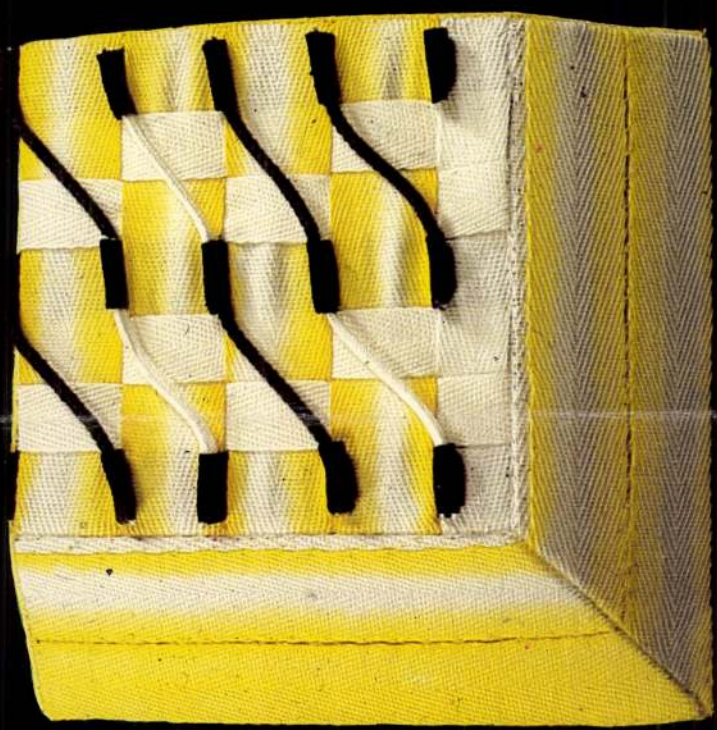

MÁJUS 18—JÚNIUS 13.

ERNST MÚZEUM
1065 Budapest, VI. Nagymező u. 8.
Telefon: 141-4355

Nyitva: 10—18 óráig
Vasárnaponként zárva

Paner Gyula

Holnap 1993/2

Paner Gyula: Torzó (1993)

Ez időtti időmben
Fényfenség Égapám lehajította,
Mennyfönség Égapám lehajintotta
vasfokú hágcsó száz fokát ki nem hagyva,
szügye-tarka két rénbikámmal fölhágok,
lapockája-tarka két rénbikámmal
Sötét Éjfenség Apámhoz fölhágok.

Éjfönség Sötétség Apámhoz hogy fölérkezém,
a halandók ezercsönd idejét
sárig nap-rudas, sárig nap-sudaras házában
kezdem el holtomban élni.

Fordította: *BELLA ISTVÁN*

HIRDETMÉNY

A 10/1970. ÉVM–EüM, valamint a 7/1983. ÉVM–EüM sz. együttes rendeletek értelmében Kaposvár, Balatonboglár, Balatonlelle, Marcali, Nagyatád, Barcs, Csurgó, Fonyód, Balatonfenyves, Tab temetőiben nyugvó elhaltak lejárt sírhelyeit

1993. április 30-ig

kell megváltani.

Megváltási idő 1964-ig eltemetettek esetében: kripta 100 év, sírhely 30 év, urnahely 10 év.

1964-től kripta 60 év, sírhely 25 év, urnahely 10 év.

A meg nem váltott sírhelyekre egy év várakozás idő után újratemetés történik.

Somogy Megyei Temetkezési Vállalat

25918 JP

DUNKIN' DONUTS

ADunkin Donuts Üzletház magyarországi üzemeltetője

főkönyvelőt keres

Bérezés megegyezés szerint.

Jelentkezni személyesen vagy telefonon: Budapest VII., Nagydiófa u. 8. Telefon: 142-1979

Donut System Kft.

28591 KK

Használtruha-kereskedők,
vállalkozók, viszonteladók

importált használt ruha reklámáron,

HELÉNA KERESKEDELMI KFT.

rendkívül kedvező fizetési feltételekkel!

Áraink még mindig **változatlanok!**

Nagy tételű, gyűjtött áru (5 t felett)

66 Ft/kg + áfa,

Magyarországon, a helyszínre szállítva.

Kis tételben (100 kg-tól) 109 Ft/kg + áfa

(válogatott ruha, férfi-női vegyesen).

Érdeklődés, igénybejelentés és szerződéskötés munkanapokon 7.30 és 16.00 óra között a Heléna Kereskedelmi Kft.-nél

Cím: Szombathely, 11-es Huszár út 118.
Telefon: (94) 24-990, fax: (94) 26-777

21209 JP

Gázautó programhoz partnereket keresünk

Autószervizek és jól felszerelt műhellyel rendelkező *autószerelők* jelentkezését várjuk, akik részt vennének a személygépkocsik gázüzeművé történő átalakításában és folyamatos szervizelésében.

Jelentkezés: levélben vagy telefonon: 121-1085; 141-5140/188, 179, 254 m.

A lehetőségekről részletes *tájékoztatót tartunk* a Közlekedési *Minisztérium* szakembereinek részvételével 1992. december 16-án 11 órakor.

A tájékoztató *helye és levélcíme:* 1146 Budapest, Cházár András u. 3.

KONTOR Kft. és **KONTOR & ROSSI** (magyar–olasz) **Gázautó Kft.**

Az ország egész területéről várunk jelentkezőket!

28494 LJ

FAKTORHÁZ

ELSŐ HAZAI FAKTORHÁZ RT.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

AZ ELSŐ HAZAI FAKTORHÁZ RT.

pályázatot hirdet faktoring finanszírozói

munkakör betöltésére.

Pályázati feltételek:

- 28–35 éves életkor.
- Vállalati pénzügyi vagy rövid lejáratú finanszírozói gyakorlat.
- Mérlegelemzési vagy -készítési gyakorlat. Közgazdasági Egyetem pénzügyi szakon vagy Pénzügyi Számviteli Főiskola, pénzügyi szakon szerzett diploma vagy másoddiploma.
- Számítógép használatának gyakorlati ismerete.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- Szakmai önéletrajzot, az eddigi tevékenységek részletes ismertetésével jelenlegi éves jövedelmével.
- A szakképzettséget igazoló oklevél fénymásolatát.
- A pályázó telefonszámát.

A pályázatot bizalmasan kezeljük!

A pályázat benyújtásának módja kizárólag postán az Első Hazai Faktorház címére:

1115 Budapest, Tétényi út 15.

27910NP

Arany Korona

az Ön ékszerüzlete!

Eladás • Gyorsjavítás
Bizományi felvásárlás

Nyitva: hétfőtől péntekig 10-18 óráig, szombat 9-13 óráig.
Cím: Bp. I., Márvány u. 25.

KERESÜNK NÉMETORSZÁGI MUNKÁRA

építéskivitelezésben (főleg hidegburkolási munkák) jártas, németül beszélő

munkatársat

Érdeklődni lehet a 113-8224-es telefonszámon, december 3-ig.

27819NP

DUTÉP FA. KECSKEMÉT

A Duna-Tisza Közi Állami Építőipari Vállalat FA.

értékesíteni kívánja az alábbiakban felsorolt társaságokban levő üzletrészeit

FERFA Kft.,	**alapítótőke:**	**8 M Ft**
MEMÓRIA Kft.,	**alapítótőke:**	**1,1 M Ft**
INNOMAT Kft.,	**alapítótőke:**	**4,5 M Ft**
BÁCSGÉP Kft.,	**alapítótőke:**	**15 M Ft**
DURIA-MTFL Kft.,	**alapítótőke:**	**1 M Ft**
GEN-ÉP Kft.,	**alapítótőke:**	**64,1 M Ft**
DUTKER Kft.,	**alapítótőke:**	**10 M Ft**
SERVO Kft.,	**alapítótőke:**	**2,2 M Ft**
DUSPED Kft.,	**alapítótőke:**	**58 M Ft**
DUTERM Rt.,	**alapítótőke:**	**40 M Ft**
KISKUN Kft.,	**alapítótőke:**	**10 M Ft**
PRAXIS Kft.,	**alapítótőke:**	**1 M Ft**
DUFA Kft.,	**alapítótőke:**	**119 M Ft**
BÁCS-MINERÁL Kft.,	**alapítótőke:**	**12 M Ft**

A társaságok által a DUTÉP FA.-tól bérelt létesítmények, ingatlanok is megvásárolhatók.

Érdeklődni lehet a DUTÉP FA. felszámoló helyi megbízottjánál, írásban, telefonon vagy telefaxon.
Cím: Kecskemét, Kuruc krt. 16. 6000
Telefon: **(76)-322-501.** Telefax: **(76)-324-639.**

LEGYEN A MUNKATÁRSUNK!

A DUNAFERR ACÉLMŰVEK KFT.

– az ország legjelentősebb kohászati alapvertikuma –

FŐKÖNYVELŐT

keres.

Olyan közgazdászok jelentkezését várjuk, akik minimálisan 5 éves, iparban szerzett szakmai és vezetői gyakorlattal rendelkeznek.

Az Ön feladata egy társaság gazdasági szervezeteinek számviteli, elszámolási kérdésekkel összefüggő szakmai irányítása, a kontrolling szemléletű információs rendszer elszámolási blokkjának adaptációjában való részvétel.

Jelentkezzen, ha innovatív gondolkodásmódja kitartással párosul.

Fizetés: megegyezés szerint.
A jelentkezéseket 1992. december 10-ig szakmai önéletrajzzal, valamint a végzettséget igazoló bizonyítvány másolatával az alábbi címre kérjük:

ACÉLMŰVEK KFT.,

személyzetfejlesztési és szociálpolitikai iroda,
2400 Dunaújváros, Pf. 110.

A munkakörrel kapcsolatban **Csik Józsefné** irodavezetőnél lehet érdeklődni (Igazgatóság, Dunaújváros, Vasmű tér 1–3. III. em. 312-es szoba), vagy a (25) 83-138-as telefonon.

27826NP

A

KÉZISZERSZÁMGYÁR

(1135 Budapest Hun u. 4/B)

értékesítésre felajánlja a

SZERSZÁM, GÉPGYÁRTÓ és FORGALMAZÓ KFT.
(továbbiakban SZERGÉP Kft.)
(6000 Kecskemét, Szolnoki u. 20.)

törzstőkéjében 99,5%-os tulajdoni részesedést biztosító üzletrészét, 63,2 M Ft-os értékesítési irányáron, amely összegében azonos az üzletrész névértékével.

A kft. működését ismertető és részletes adatokat tartalmazó információs füzet: 10 000 Ft+áfa ellenében beszerezhető megbízottunknál:

dr. Pethes Margit ügyvéd
1065 Budapest, Nagymező u. 4.
Telefon: 122-9450/174, 172, vagy 132-3631
fax: 122-9881, vagy 132-3631

A hirdetésre jelentkezők elbírálásának a napja: 1992. XII. 30., délelőtt 9 óra
napjával történik, az alábbi címen:
dr. Pethes Margit ügyvédi iroda
1065 Bp. VI., Nagymező u. 4. III. 316.
Az elbírálás utáni eredményhirdetés
1993. január 5., reggel 8 órakor

Helye: a **Kéziszerszámgyár vezérigazgatósága**
(1135 Bp. XIII. ker., Hun u. 4/B)

28423 LJ

AUTÓ KÖLCSÖNZÉS Lízing

Budapesti irodánk:
1138 Népfürdő utca 21/E
Tel/fax: 173-1190

INKA RENT A CAR

Napi ajánlat:
LADA 1500 C
CITROËN AX

Ha érdekli az asztrológia, egészséges életre vágyik,
olvassa
az Új Elixír Magazint!
Ára: 68 Ft.
Decemberben színes poszternaptár.
Viszonteladóknak 35%-os jutalék.
Jupiter Kft.
1138 Budapest, Révész u. 2/C.
Tel.: 149-6568

27985 LJ

A General Press Kiadó
Evelyn Marsh: „Holttest a sziklákon” *c. könyvben*
meghirdetett ***ajándéksorsolását 1992. november 30-án*** *megtartotta. A 24 422 db nyereményszelvényből kihúzott nyertes:*
Kalocsai Béláné 9172 Győrzámoly, Rákóczi út 64.,
aki az egyhetes, 2 személyes krétai utazást nyerte. A kiadó 1993-ban Evelyn Marsh könyveinél az ajándéksorsolást a meghirdetett feltételek mellett megismétli.

28667 LJ

K&H BANK

A Centrum II. kötvény

1992. november 11-én megtartott sorsolásán a

10/003987

számú kötvény tulajdonosa a szerencsés nyertes.

Gratulálunk, és kérjük, hogy 30 napon belül jelentkezzék a

Centrum Áruházak
propaganda osztályán

Budapest, V.
Belgrád rkp. 27.
Tel:117-41-82

CENTRUM ÁRUHÁZAK KFT.

A röpülés boldogsága

Beszélgetés Gulyás Dénessel és Klukon Edittel

Az utóbbi években a dalest olyan ritka lett minálunk, mint a fehér holló. A koncertre járó közönség hetek óta izgatottan készült egy ilyen ritka alkalomra, november 30-ára, amikor magyar világsztár, Gulyás Dénes adott dalestet a Zeneakadémián. Zongorista partnere az utóbbi évek egyik legnagyobb felfedezése: a káprázatos művészi fejlődést mutató Klukon Edit. Műsorukon négy Beethoven-dal szerepelt, majd előadták Schumann teljes Dichterliebe (A költő szerelme) című dalciklusát. Koncertjük második felében az osztrák Hugo Wolfnak a Goethe és Mörike verseire írt dalaiból, valamint az úgynevezett Hátrahagyott dalokból hangzott el válogatás.

– Mit gondolnak, miért tűnt el nálunk a dalest?

Gulyás Dénes: – Ennek számos oka lehet, de nyilvánvaló, hogy a kultúra devalválódása idején az emberek nem az egyik legtöményebb műfaj iránt vonzódnak. A dal esetében két-három percben, néha 25-30 másodpercben kell elmondani valamit, amit egy operában egy egész este során lehet kifejteni. Ráadásul az operánál segít a sok szereplő, a cselekmény, a jelmez, a díszlet. A daloknál mindez nincs, és néhány percenként kell váltani. A dal ezerszer nagyobb aktivitást követel előadótól és közönségtől egyaránt.

Klukon Edit: – Szerintem a koncertrendezők alaptalanul félnek attól, hogy erre a műfajra az embereknek nincs szükségük. Tapasztalataim épp az ellenkezőjét bizonyítják. Arra is érdemes odafigyelni, hogy a legnagyobb zeneszerzők szinte mindegyike milyen sok időt, energiát szentelt ennek a műfajnak. Izgatta őket, hogy a zene mit adhat hozzá a költeményhez. Az énekhang hatol a legmélyebbre, talán azért is, mert minden ember tud énekelni. Ha mást nem, hát altatót a gyermekének. Meggyőződésem, hogy ha a közönség gyakrabban hallhatná a dalirodalom remekeit, sok dal ugyanúgy „slágerré" válhatna, mint mondjuk Liszt vagy Chopin némely zongoradarabja.

– Az önök pályafutásában milyen szerepe van a dalnak?

G. D.: – 1976-ban második lettem a Magyar Rádió dalversenyén. Azóta vágyom arra, hogy dalt énekelhessek. Ez beteljesületlen szerelem maradt 16 éven át: a második dalestemre idén, november 10-én, Szegeden került sor, ahol Klukon Edittel a zeneakadémiaival azonos műsort adunk elő. Csodálatos, ideális közönségünk volt, érzékenyen reagált minden apró finomságra.

K. E.: – Már diákkoromban úgy éreztem, hogy a zenében talán ez a legnagyszerűbb kifejezési lehetőség. Diplomakoncertem anyagába is becsempésztem három Ravel-dalt, pedig ez igazán nem szokásos. Itthon magamnak is énekelgetek, sőt néha a férjemet, Ránki Dezsőt sem hagyom békén addig, amíg nem dúdol el valamit, hogy én kísérhessem. Gulyás Dénesben találtam meg azt a partnert, akiről úgy érzem, hogy ugyanolyan fontos neki a műfaj, mint nekem, és akinek a tehetsége kimeríthetetlen.

G. D.: – Amikor az év elején a Filharmónia fölkért erre a dalestre, és megismerhettem Klukon Editet, a vele való munka hatalmas inspirációt adott. Latinovits Zoltán írta egyik könyvében: „Emlékszem a röpülés boldogságára. Hiszem, hogy szárnyaim újranőnek." Valami ilyesmit éreztem.

– Úgy érzem, ennél a műfajnál különösen fontos, hogy emberileg is egymásra tudjon hangolódni két művész.

K. E.: – Ez elengedhetetlen. Egymás megismerése nélkül igazán magas szintű közös interpretáció szerintem nem létezhet.

G. D.: – Ezt csak a lelkünk legmélyéről, teljes odaadással lehet csinálni. És a zongorista partner is csak akkor tudja önmagát adni, ha ezt az odaadást az énekestől is megkapja.

– Van valamilyen kialakult munkamódszerük?

K. E.: – Nincs. Augusztus 20. óta majdnem minden nap próbálunk, általában öt órát alkalmanként. Tehát rengeteget dolgozunk együtt, és mindig elmondjuk egymásnak, ami eszünkbe jut a dalról. Ezek nem kritikai észrevételek, inkább a tökéletes előadásmódhoz próbálunk egyre közelebb jutni, egyre inkább megérezni, mit akarhatott szerző. Nagyon fontos, hogy érdekelje az embert, a másik művész mit érez, mi a véleménye egy problémáról. Óriási köszönettel tartozunk Kurtág György tanár úrnak, akinek mellesleg nagy része van abban is, hogy a dalt ennyire megszerettem még főiskolásként.

– Végül szeretném, ha a konkrét terveikről is beszélnének. A zeneakadémiai estet egy sorozat kezdetének tekintik?

G. D.: – Igen. A próbák során megismerkedünk új dalokkal is. A reneszánsztól a kortárs szerzők dalterméséig minden érdekel minket. Én egyébként jelenleg a Nemzeti Színház tagja vagyok, ahol egy zenés tagozat létrehozásán dolgozom. A várbeli Refektóriumban egy kamarazenei sorozatot is tervezek, amelyben rendszeresen lennének dalestek.

K. E.: – Amint kiderült, hogy Gulyás Dénessel együtt dolgozunk, azonnal több meghívást is kaptunk. Szegeden debütáltunk, utána következett egy refektóriumi est. A zeneakadémiai fellépés után utazunk Gyulára, Győrbe, Egerbe és Nyíregyházára. A párizsi Magyar Intézetbe is hivatalosak vagyunk. Reméljük, a most megkezdett munka még sokáig életünk fontos része lesz.

Solymosi Tari Emőke

Borús idő egykor és most

Ki ne maradjon: november

Mit csinál a szél, amikor nem fúj? – kérdezte egykor Karinthy. Mit csinál a modernista művész, amikor a forradalom kimegy a divatból? Hetven éve gyűjthetők erről receptek. Hetven évvel ezelőtt született meg ugyanis a prototípusa annak az életérzésnek, amely – a világtavasz eljövetelében csalódva, az általános felfordulástól visszariadva – programszerűen hirdette a kijózanodást. Ezt a magatartást a művészettörténet újklasszicizmusnak, új tárgyiasságnak, sőt – minő összecsengés a posztmodern korral – „Expresszionizmus után"-nak, Nach-expressionismusnak nevezett. Két kiragadott szemelvényünk e témaösvény mentén található.

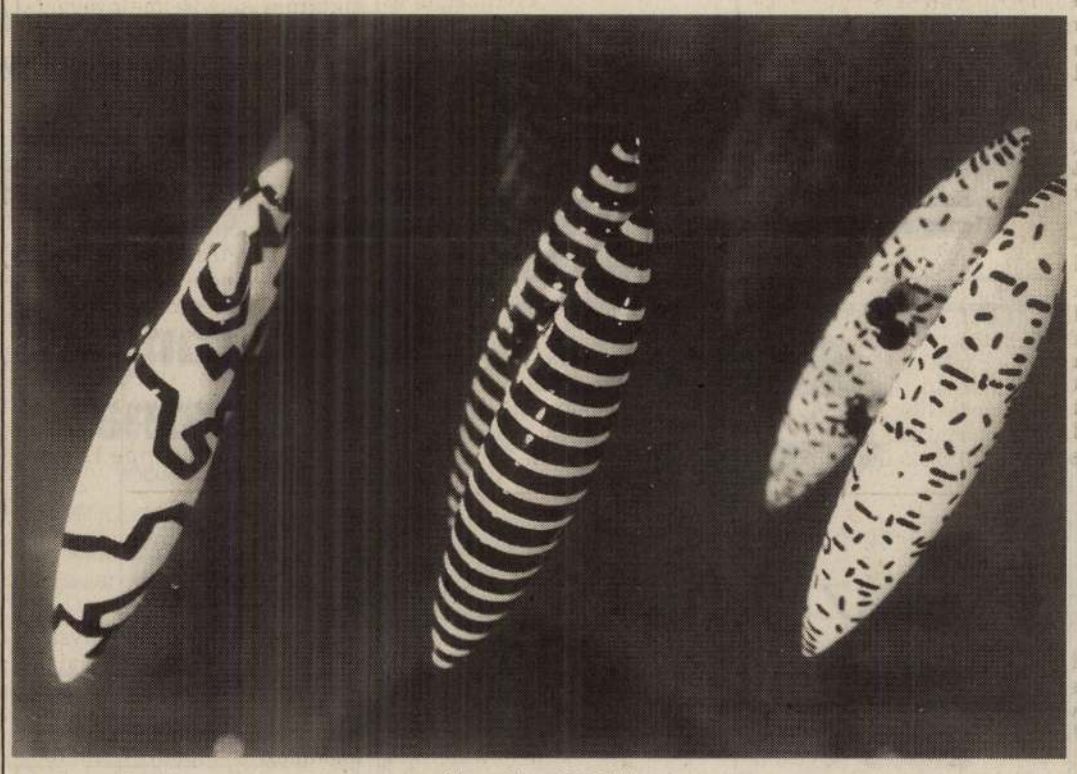

Cora Egg: Melltű

Szombathelyi Képtár

Reklámot szeretnék csinálni egy kiállításnak, amelyet gondozó intézménye szerényen alulmenedzselt és elfelejtette azt a nagydobot megverni, amelyet pedig ez esetben illett volna. *Az expresszionizmus után* címet viselő időszaki tárlathoz nem készült katalógus, így csupán magánstatisztika alapján állítható, hogy nyolcvanhat ismeretlen, rosszul ismert vagy nyilvánosságot eddig alig kapó művet tett közszemlére. A vasi székhelyen december 13-áig megnézhető kiállítás rendezőjének neve se a programfüzetben, se a meghívón nem szerepel, noha joggal föltehető, hogy a vállalkozás mögött alapos kutatómunka, finom kvalitásérzék és ráadásul szerkesztői koncepció húzódik. Az anonim művészettörténész ugyanis nem tett kevesebbet, mint amit neves kollégái Párizsban, Rómában, Berlinben már egy jó évtizede elvégeztek, de amivel a hazai szakma még adós. Azaz a korszak politikai-társadalmi alapkarakteréből kiindulva teremtette meg az összehangzó értelmet, és nem hitte el azt a sok fecsejt, amit a művészek önmagukról és a korabeli, elfogult művészeti írók védenceikről nyilatkoztak.

És lám, kiderült a következő. A szélsőbalos priuszokat szerző és bécsi emigrációba szorult *Bortnyik Sándor Zöld szamara* semmivel se unheimlichebb, mint a Rudnay-tanítvány *Basilides Sándor Zúzmarában* vágtató hűvösvérű lovai. Az urbánusok törékeny különbékéjébe menekülő szentendrei *Paizs-Goebel Jenő Önarcképe* semmivel se értelmiségibben mély, mint a hivatalos pannóival kétes dicsőségekre pályázó, római iskolás *Kontuly Béla* önarcmása. A pécsi provincializmusba húzódó impresszionisztikus kisfestészetéből éldegélő *Gábor Jenő – Kaktuszos csendéletének* tanúsága szerint – egyszer éppúgy beleszerelmesedett az olasz Novecentóba, mint az éttermi dekorációkkal magának közepes tekintélyt szerző *Pándy Lajos*, amint azt fontoskodóan rövidüléses aktja engedi feltételezni.

Nézzük *Sassy Attila* hideglelős *Operáció* (1933) című képét, rajta a furcsa jelenetet, egy álmodó aktot, körülötte a rosszarcú, konzíliumot tartó nagyokosokat, talán orvosokat, talán hataloméhes világdoktorokat, mögötte a hegyeken átívelő viaduktot és a gyanúsan csöndes tengerszemet. Immár nem érdekes, hogy a festő valamikor szecesszionista volt, és hogy később hányszor járt Párizsban. Az üzenet a harmincas évekről szól, a szépség kiszolgáltatottságáról, a „valami történni fog" homályos érzéséről, a csömörből meg félelemből kikevert, figyelemre méltó szorongásról.

Volt tehát egy kor és benne a kortársak félszavakból is értették egymást. És a kor erősebb kohéziót teremtett közöttük, mint ami világmagyarázatuk különbözőségéből netán következtethető. Minden esetre ezen a tárlaton az egykori nép-nemzeti keresztény kismester és az egykori radikális „Goldmark termi" művész, az egykori avantgárd európéer és az egykori konzervatív szalonfestő *együtt élt meg valamit*, és együtt is ment a pokolra, a magyar és az egyetemes tragédia közös bugyrába.

Iparművészeti Múzeum

Heide Marie Gasser aranyos vasgyűrűi fejsze és püspöksüveg formájúak. Önvédelmi fegyverek. *Guenter Grosslercher* nyomtatott áramkörbe épített elektromos elemeket hordozó kitűzői világítanak. Ütközéstől óvó veszélyjelző fények. *Ingeborg Strobl Echter Schmuck* (valódi ékszer) feliratú papírtáblái még ennél is célszerűbb bűnmegelőző tárgyak. Reprezentálják a vagyoni cenzust, miközben a nemesfém lapulhat a szélben.

Az osztrák ékszer híres régi nagy fényéről. Császári műhelyek, szecessziós extravaganciák, avantgárd kísérletek jellemezték, mióta Burg a Burg. Mégis, a *Kisugárzások* címet viselő bécsi ékszerkiállításon nem tudtunk meg semmit Erzsébet királyné nyakláncáról, Kolo Moser és Josef Hoffmann excentrikus ruhadíszeiről, sőt, még a Wiener Werkstätten funkcionalista egyszerűségéből sem. Azaz a múltból. Mi a mostani korunkról tudunk meg sokat. A demokratikus modernségből kiábrándult szépasszonyról, aki gyöngyburjánzással vet véget a mértéktartó ízlés diktatúrájának. A szöges felkarperecet húzó amazonról, aki torkig van egykori hippi anyukájának világbékét-világszerelmet hirdető szövegeivel, és jól feltépi annak bőrét, aki közeledni merészel. A tűzzel játszó aranyifjúról, aki skinhead-tarajáť az egyszerűség kedvéért laparanyból szerkeszteti meg, de halad a korral, mert fejdíszét kívánságra – az akció élességétől függően – harciasan ágaskodó, illetve konyult helyzetbe hozhatja.

Tetszenek ezek a furcsa darabok, mert nagyon kifejezőek. Kifejezik, hogy mennyit változott a világ, mióta *Eugen Mayer* professzor és *Franz Hagenauer* professzor – a két első vitrin tanúsága szerint – a harmincas és a hatvanas években növendékeivel megismertette a hely hagyományait, a pazar századfordulót és a keményen tökéletes funkcionalizmust. Kifejezik, hogy az öndíszítés rituális szokása és a vagyonmutogatás nem kevésbé ősi gesztusa milyen ravasz dolgokat produkál ott, ahol pénz is van és hatalom is, ízlés is meg örökletesen halmozottan előnyös helyzet. Továbbá kifejezi, hogy rossz világban élünk, a kulturális hagyományok leépülőben vannak. A kenetesnek minősülő humanista viselkedési formákat jól benaftalinozták és elővettek egy másikat. A világmegváltó avantgárd szezonja után a tervezők zord időkre szánják a boxereket és a biciklilláncokat, az aluljárói bizsukat és a szilíciumvölgyi civilizáció szerkentyűit, valamint a világvége alkalmából praktikusan öltözködni szándékozó emberiség egyéb apró, félelmetes jeleit. Dehát manapság mintha minden jellemző és jó kiállítás erről szólna...

P. Sz. J.

Póker

Most nem kártyázunk, hanem énekelünk, meg játszunk a nyolcvanötben alakult zenekarral.

Játssz velünk és énekelj, „Télapó itt van", valamint „Itt a farsang, áll a bál"... Ezek a Póker-műsorok. Mostanában inkább a mikulásos, karácsonyos program és az erről megjelent kazetta időszerű.

Műsoraikat három-, négy-, öt-, ... tízéves gyerekeknek ajánlják, és megmozgatnak, ha kell, akár 500 apróságot is. A hazai terepet állítólag már bejárták, énekeltek szinte minden városban.

A Póker együttes (*Illés István, Kacsó Béla, Szagán György* és *Tóth Attila* állandó vendég) büszke arra, hogy az előadásokon zenéjük sosem jön felvételről. Minden élesben, egyenesben, bendzsógitáros kísérettel hallható. A dalok nyolcvan százaléka saját szerzemény, a többi örökzöld. Programjukban van egy kis leventepéteres játék és egy kis százfolkcelziuszos country is.

A műsorok gyakran cserélődnek, alakulnak, formálódnak egy adott váz körül, mindig a hallgatóság szájíze és természete szerint.

Főleg művelődési házakban lépnek fel, mert az óvodák már nem engedhetik meg maguknak, hogy együtteseket invitáljanak. Nem mintha a gyerekeket nem érdekelné – de nem jut rá pénz!

Sz. K.

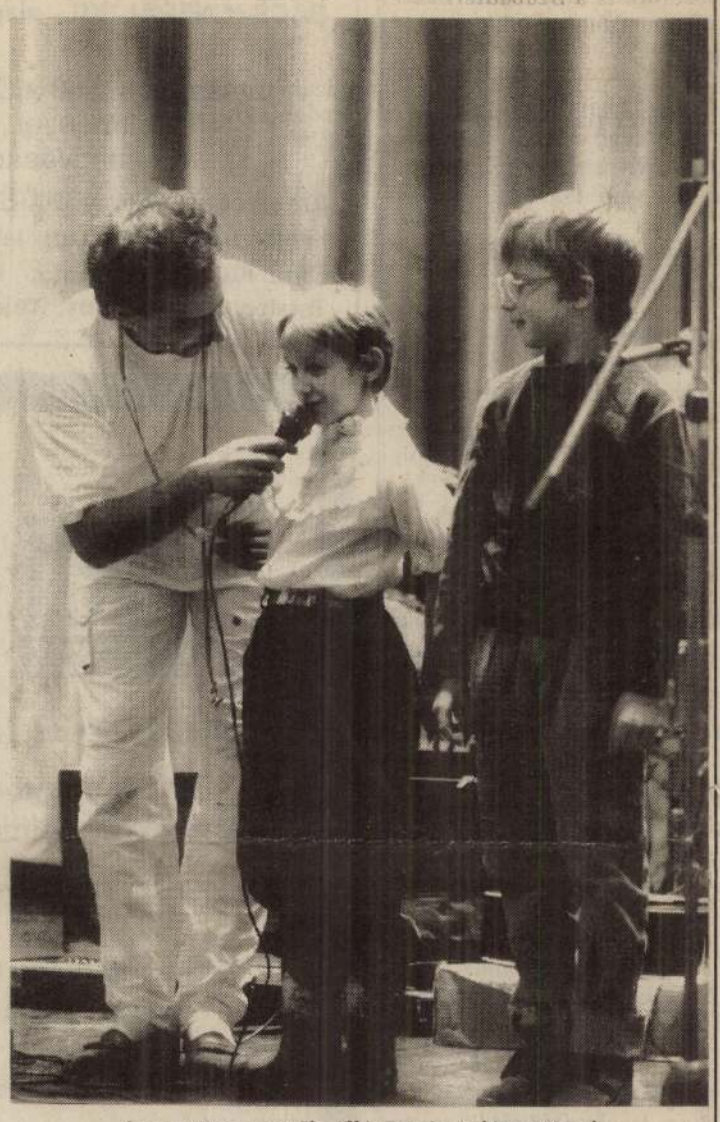

Az együttes vezetője, Illés István és játszótársai

NEC A 3 éves SYSTREND rendkívüli ajánlata NEC
1992. november 1. és december 20. között

NEC P20
printer lapadagolóval
24 tűs, 80 karakter széles,
300 cps, magyar karakterkészlettel, 2 év garanciával
Listaár 70 000 Ft
AKCIÓÁR 59 500 Ft

NEC S62P
PostScript lézerprinter
6 lap/perc, 300x300 dpi,
soros/párhuzamos Appletalk interface
Listaár 249 000 Ft
AKCIÓÁR 212 000 Ft

NEC 2A
SSI monitor
14", 800x600 felbontású,
alacsony sugárzású multisync monitor
Listaár 64 000 Ft
AKCIÓÁR 54 400 Ft

Az árak 2 év garanciát tartalmaznak, de nem foglalják magukban az áfát. A többi termékre kérje ajánlatunkat!
1068 Bp. Rippl Rónai u. 2. Telefon: 142-4345, 142-4997, 142-5145. Fax: 122-5414.
27098 JP

PÁNDY Lajos

Zárt épség

A Ciróka Bábszínház épülete Kecskeméten

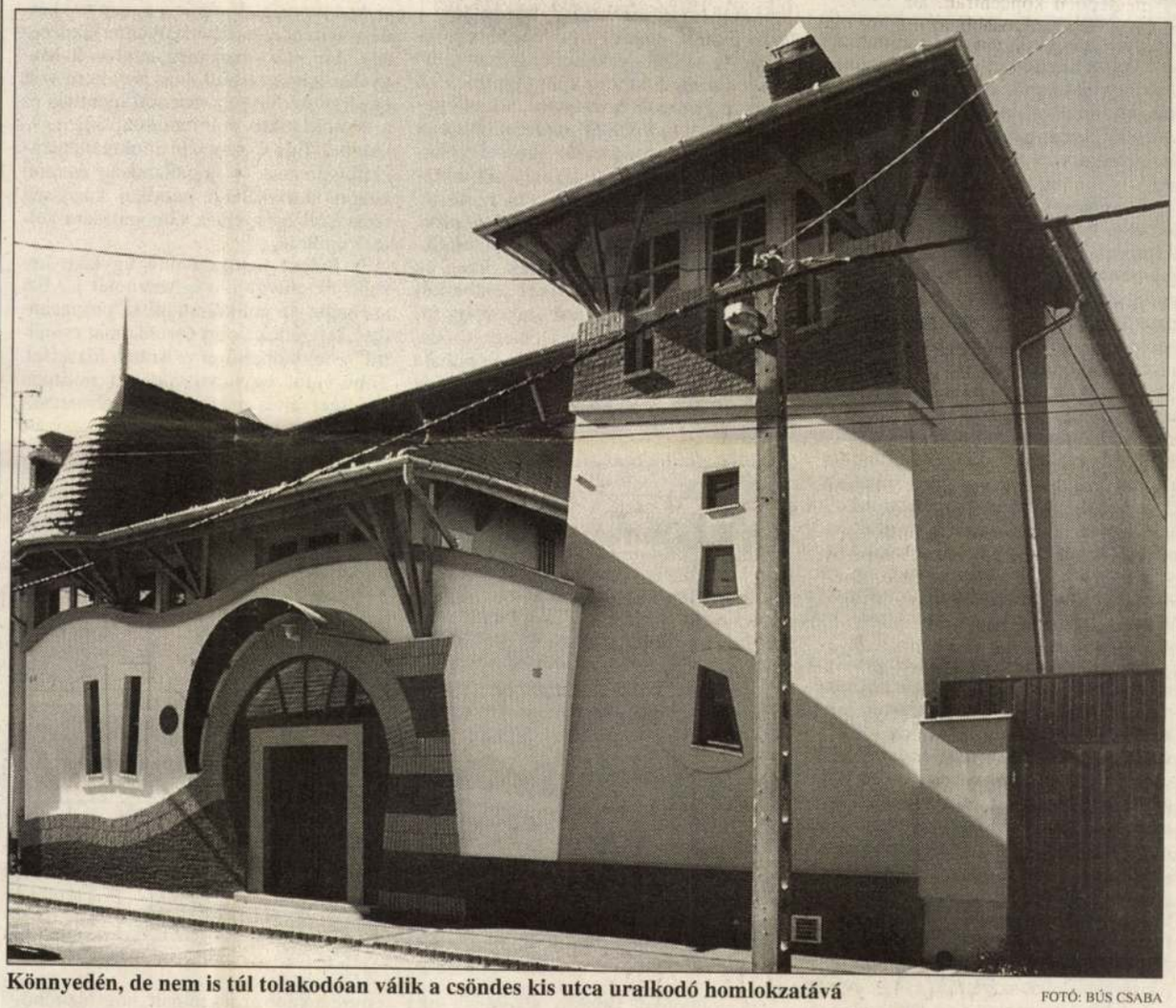

Könnyedén, de nem is túl tolakodóan válik a csöndes kis utca uralkodó homlokzatává FOTÓ: BÚS CSABA

Homlokzatkritika – természetesen igazságtalan, de igen frappáns tömörséggel Finta József építész helyezte el néhány hete ezt az oldalvágást a mai építészetkritikán. Ilyenkor persze mindig nagy a kísértés előle ilyen-olyan ürügyekkel sértődve kitérni, viszont sokkal találóbb annál, hogy ne lenne luxus nem magunkra venni.

Tényleg, egy ház külső megjelenésének funkcióiból kell vagy kellene kinőnie, ideális esetben magától értetődő természetességgel. Ideális eset viszont kevés van, és akkor jön a csomagolás, és a Messziről Jött Ember is csak kívülről tudja szemlélni, neki is előbb szúr szemet a forma, mint a homlokzat mögött jobban rejtőzködő tartalom. Megnézni, körbejárni valóban nem elég, az igazi, a valódi bizonyítványt tényleg csak hosszas használói állíthatnák ki róla.

De ők csak használják.

A kecskeméti Ciróka kapcsán például először nekem is önkéntelenül az jutott eszembe, hogy bábszínházat tervezni valószínűleg csakis hálás feladat lehet. Bohém közvetlenség, jutalomjáték, mint néhány kielégítetlenül maradt valahai vágyból berendezni a gyerekszobát, figyelemfelkeltő homlokzattá stilizálni a díszletek világát – de ideális eset itt sincs. Kezdjük azzal, hogy Kecskeméten is nagyobb részt kényszerűségekből kellett gazdálkodni, amikor tizenegy éve a Ciróka Bábszínház a Katona József Színházról leválva önállósodott, majd egy régi művházból a piac utcájába, végre saját épületébe költözhetett. Egy árva cégéren kívül ez a gipszputtókkal díszített, magasföldszintes régi polgárház kívülről semmit nem árul el abból, hogy a falakon belül kik és mire formálták át. A budapesti 7. Dimenzió Építésziroda tervezői (Bozsódi Csaba, Pankotai Gyula, Venczel Tamás) már akkor, az első átalakításban is részt vettek, megtették mindazt, amit a meglévő alapfalak megengedtek, fazonírozták, ahol lehetett, de jutalomjátéknak ezt azért nem nevezném. Az L alakú egykori lakóház egy kisebb színpadtermet engedett meg, előtte gyerekfoglalkoztatót, de maga mellett a közönségáramoltatásra már csak egy igen szűk folyosót.

Talán ezért lehetett olyan erős a saját fazonra szabás kísértése a második szakaszban, amikor a szűkös színjátszóhely U alakúra, és egy újabb telekkel a szomszédos Őz utcára immár önálló utcai fronttal is bővülhetett. Látványosan tolulnak itt a különböző elemek, játékosan hajlékony falak és síkok, egy kis vár, egy kis népies Bagolyvár (Kós Károlyosan az Állatkert mellől), miközben azért könnyeden, de nem is túl tolakodóan válik a csöndes kis utca uralkodó homlokzatává. A homlokzat mögött azonban némi meglepetés, hogy mindez csak a technikai vagy raktárbejárat – igazi reprezentatív funkciója itt nincs. Leghangsúlyosabb része, a huszita házra és/vagy római őrtoronyra emlékeztető sarokbástyácska részben a klímát rejti el, fabetétes tetőrészébe pedig jobb híján egy olyan vendégszobát tuszkoltak be, ahol több helyet vesz el a fal és a lépcsőfeljáró, mint amennyi nagyjából egy ágynak marad.

> *A tervezők talán tudatosan, talán csak ösztönösen, de teret engedtek a belülről jövő sugárzásnak.*

Belül viszont nem érzek semmi ilyen zavart. Pedig a kész tömb kifelé meglehetősen zárt, a szomszédba semleges tűzfalával néz, és amúgy is megpróbál minden hasznos négyzetmétert kitölteni, mert itt mindennek, műhelyeknek és irodáknak, színpadi és társulati tereknek egy helyen kell elférnie. Kívül meg sem próbál a Budai utca kissé piaci forgatagába beleszólni, belül viszont a már belépőknek a szűk lehetőségek ellenére is otthonos udvart hagyott – ide nézhet szinte az összes csupaüveg ajtó és ablak, de némi aurát is teremt, továbbá a folyosóénál szabadabb átjárást az új szárnyban lévő nagyobbik színházterembe. Új és régi szinte észrevétlenül érik itt egybe, tulajdonképpen semmi különös, mégis a színház és az a láthatatlanul itt lebegő különös misztérium fokozatosan von bűvkörébe.

Tudom, hogy a Ciróka ma Magyarország egyik legszínvonalasabb színitársulata, és azt is tudom, az építészetnek ehhez nem sok köze van, de mégis: a tervezők talán tudatosan, talán csak ösztönösen, de teret engedtek ennek a belülről jövő sugárzásnak. A költségvetési nyűgökön és különböző homlokzatokon túljutva itt bent egyszerűen jó lenni – és azzal hitegetem magam, amikor azokról a bizonyos jó épületekről esett szó, talán Finta József is csak valami hasonlóra gondolhatott.

Torma Tamás

az Octogon Építészetkritikai Műhely tagja

A szociáldemokrácia múltja é

Mostanában sok szó esik az MSZP szociáldemokrata párttá válásáról és a Medgyessy-kormány szociáldemokrata jellegéről. A szociáldemokrácia jövőbeli lehetőségeit vizsgálva azonban érdemes visszapillantani az elmúlt tizenkét év történetére is. Mit várt a rendszerváltástól a magyar társadalom? Mi volt és mi nem volt a rendszerváltás tartalma?

A rendszerváltás politikailag azt jelentette, hogy az egypártrendszerű diktatórikus rendszer helyébe a többpártrendszerű demokrácia lép, gazdaságilag pedig azt, hogy az állami tulajdon dominanciájára épülő államszocialista rendszert felváltja a magántulajdonra épülő piacgazdaság, a kapitalizmus. Ahogy az MSZP szociáldemokratizálódását sürgető Gyurcsány Ferenc megállapította: „ezek az értékek és törekvések alkotják a rendszerváltás politikai minimumát". *(Az új szociáldemokrácia,* szeptember 23.) Kérdés, hogy mi maradt e minimum teljesülése után. Várnak-e még a rendszerváltásból következő feladatok a szociáldemokrata politikára, vagy a kormánynak immár csak az új rendszerből adódó konfliktusok megoldásán kell gondolkodnia?

Az 1989-es kerekasztal-tárgyalások résztvevői a politikai rendszer intézményes átalakítására koncentráltak: arra, hogy intézményes értelemben időtálló, stabil rendszert hozzanak létre. Ezt a célt szolgálta az alkotmány teljes körű átalakítása, a közjogi rendszer jogállami igényű megteremtése. Azt azonban, hogy mely politikai erők kormányozzák az országot, természetesen már a választók döntötték el. Az első szabad választásokon a szociáldemokrata párt könnyűnek találtatott. A szociáldemokrácia az 1948-as pártegyesüléssel a kommunisták társutasának számított, és így évtizedekre hitelét vesztette az emberek szemében. 1990-ben pedig senki sem gondolt arra, hogy az MSZP-t bármilyen értelemben szociáldemokrata pártnak tekintse. Nem is lehetett annak tekinteni.

Az első parlament történelmi érdemeket szerzett a demokrácia „begyakorlásában", működtetésében és a rendszerváltást politikai értelemben lezáró törvények megalkotásában. A rendszerváltás politikai tekintetben a kilencvenes évek elejére lezárult: az ország visszanyerte szuverenitását, kiépült az új hatalmi berendezkedés országos és helyi intézményrendszere, és létrejöttek a polgári szabadságjogok védelmére hivatott intézmények. Az egész politikai elit elkötelezett volt „az Európához való visszatérés" gondolata mellett, amelyet egyszerre tekintett a rendszerváltás külpolitikai és kulturális programjának.

Ami a gazdasági rendszerváltást illeti, a történet kissé másként alakult. A társasági és az átalakulás törvénnyel a lelépő politikai elit még a kerekasztal-tárgyalások megkezdése előtt megalkotta a váltás jogi feltételeit. Ebben az MSZMP reformerei „nem osztottak lapot" az ellenzéknek, de ezt az ellenzék végül tudomásul vette, mert fontosabb volt számára a piacgazdaságra való mielőbbi áttérés intézményesítése, mint az új tulajdonosok körének kijelölése. Akkor úgy tűnt, ez a békés átmenet politikai ára és társadalmi feltétele. A „spontán privatizációból" így az MSZMP-hez kötődő vállalatvezetők és menedzserek húztak hasznot: a korábbi kommunisták közül rekrutálódtak az első kapitalisták. Ez nem tette szimpatikussá az MSZP-t a társadalom szemében.

Az MDF vezette kormány erejét meghaladta az átalakulás „levezénylése", így a gyorsan népszerűtlenné váló jobboldal helyébe 1994-ben ismét az MSZP léphetett. A fontos gazdasági tör[illegible] privatizáció döntő részben lezárult, s az országba gyorsan betelepülő multiknak köszönhetően az ország gazdasága – húsz év után először – növekedésnek indult. Az MSZP gyakran hangoztatott értékei ebben az időben a modernizáció, a pragmatizmus, a hozzáértés, a szakértelem voltak. Az MSZP szembeállította a „szakmát" a politikával, amivel voltaképp azt üzente, hogy lenézi a demokratikus politikát, hogy aki nem szakértő, az ne szóljon bele a dolgok intézésébe, az tehát nem egyenrangú tagja a demokratikus politikai közösségnek. Ezen az elitista üzeneten Horn Gyula „emberközeli", posztkádári stílusú „lakossági fórumai" sem változtattak. Nem csoda, hogy ekkor vált népszerűvé a populista Kisgazdapárt és a jobboldalra átlépő, nemzeti és republikánus húrokat pengető Fidesz.

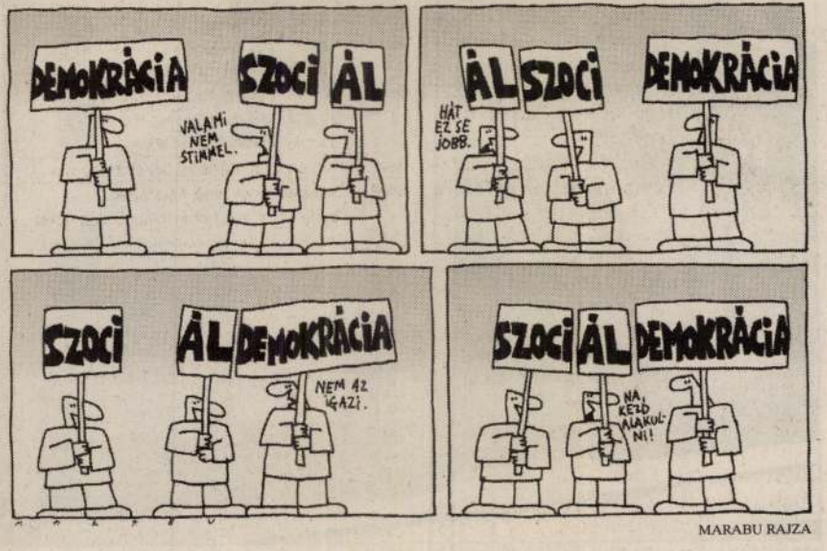

MARABU RAJZA

A jobboldal 1998-as sikerének oka abban rejlett, hogy a választók nem elégedtek meg a rendszerváltás minimális követelményeinek teljesítésével. Azzal, hogy a rendszerváltók az intézményeket fontosabbnak tekintették az embereknél. Zavarta őket a demokratikus intézmények paravánja mögött zajló korrupció. A Fidesz a polgárok közösségére hivatkozott, közérthetőségre törekedett, és egyszerre ígérte a demokrácia konszolidációját, a közjó iránt elkötelezett állam gazdasági szerepének növelését és a rendszerváltás hiányosságainak orvoslását. Ráérzett arra, hogy az állampolgárok jelentős csoportjai a rendszerváltás fogalmába beleértették a politikai közösség és a politikai részvétel fogalmainak rehabilitálását, az elitváltás véghezvitelét és a társadalmi igazságosság helyreállítását. Ezekre hivatkozva mondhatta azt a Fidesz, hogy hatalomra jutása „több mint kormányváltás, de kevesebb, mint rendszerváltás".

A jobboldal felismerte ezeket az igényeket – amit a baloldal elmulasztott –, de egyúttal automatikusan elfogadta azt is, hogy ezek rendszerváltó kérdések. Felnagyította őket, és rossz válaszokat adott rájuk. Hajlamos volt arra, hogy a politikai közösség rekonstrukciója címén saját kulturális közösségének értékeit azonosítsa a nemzet értékeivel, és rákényszerítse az ország lakóira. Nem ismerte fel, hogy a demokratikus politikai közösség plurális szerkezetű, melyben többféle normarendszer és kulturális közösség élhet meg. Elvitatta a magyarsághoz való tartozás jogát mindazoktól, akik nem azonosultak az értékrendjével. Az országot szembeállította az általa elképzelt „hazával", amelybe beletartoztak a határon túl élő magyarok, de nem tartoztak bele azok a határon belüliek, akik [illegible] nemzet a kormánnyal.

a nemzeti kérdés iránt, nem törekedett annak átfogó megértésére. A régi, klaszszikus szociáldemokrácia a nemzeti kérdést alárendelte az osztályharc kérdésének. De akkoriban még nem volt Magyarországon demokrácia, így nem volt egyértelmű, hogy a nemzeti identitás és a demokratikus politikai közösség egybeeshet. Egy új szociáldemokrácia nemzetfogalmának a jogállamiság keretei között aktivizálódó politikai közösség részvételi igényeinek támogatására kellene épülnie.

A Fidesz rendszerváltó ügyként kezelte az elitváltás véghezvitelét is. Ezt szolgálta az antikommunista propaganda. „Tetszettek volna forradalmat csinálni!" – mondhatni erre Antall Józseffel. Több mint egy évtizeddel a politikai rendszerváltás után egyre inkább anakronizmussá vált a vehemens komcsizás; egyre inkább arra szolgált, hogy szimbolikusan igazolja az új jobboldal növekvő hatalmi igényeit. Ráadásul 1990 óta az elitváltás valóban jelentős mértékben előrehaladt. Ha pedig – mint kiderült – mindkét politikai táborban, illetve minden eddigi kormányban voltak egykori ügynökök és kommunisták, akkor többé semmi sem indokolja az egyik tábor morális felsőbbrendűségét. A 2002 nyarán lezajlott ügynökvitákban a választópolgár számára is kiderült, hogy csupán a hatalmi vetélkedés egyik nem túl hatásos érvrendszeréről volt szó. Rossz válasz, ha erre az MSZP a Kádár-korszak idealizálásával felel. Ezzel csak azt mondja magáról, hogy még mindig posztkommunista párt. Meggyőződéses demokraták nem nevezhetik a Kádár-rendszert sem jogállamnak, sem demokráciának; nem moshatják össze a két rendszert, és nem relativizálhatják az 1989-es fordulat jelentőségét.

A társadalmi mobilitás fennmaradása minden demokráciában égetően fontos, mert ez biztosítja a rendszer nyitottságát, rugalmasságát, igazságosságát, megújulásra való képességét. E probléma felvetése, megvitatása teljesen legitim. De a mobilitás elősegítése érdekében ma már nem szükséges kommunistázni. Sőt, az elmúlt évek kommunistázása megint elterelte a figyelmet arról, hogy az elitváltó mobilitás jelszavával ezúttal egy új csoportosulás igyekezett rögzíteni az általa kivívott új status quót. A társadalmi mobilitás fenntartása nem egyszerűen rendszerváltó kérdés, hanem minden rendszeren belül állandó feladat: jelenleg már a demokratikus piaci társadalom problémája. Rendszerváltó kérdés lehetett volna 1989-ben, de nem volt az, mert nem forradalom zajlott, hanem forradalmi jelentőségű, békés, demokratikus átmenet. Az elitváltás részlegessé[illegible] orvoslása

Pándy Lajos, festő; szül. 1895 augusztus 18-án Budapesten. A gimnáziumi érettségi letétele után beiratkozott a Képzőművészeti főiskolára, hol Ferenczy Károly növendéke volt. Csak egy évig tanulhatott, mert közben kitört a világháború s 1915 januárjában be kellett vonulnia katonának. 1918 októberéig teljesített katonai szolgálatot s ekkor ismét beiratkozott a Képzőművészeti főiskolára, ahol Réti István vezetése mellett folytatta tanulmányait. 1924-ben néhány művésznövendékkel Bécsben kiállítást rendezett, mely alkalommal egy tollrajzát az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum részére megvásárolták.

saját közlése.

…elyett kereskedés

…resti hóviharban

…ás feltétlen bizonyíté… számos új, nyugati …épkocsi között szlalo… …lcsönkapott miniszteri …is az üzleti lehetősé… …atása folyt. Azt a ke… …i útvonalat építették …olatban, ami már a kö… …n is a legfontosabb üz… …olatokat kötötte össze. …országról a Közel- és …let felé milliónyi érté… …ndult el Erdélyen ke… Kárpátokon át, hol Isz… …hol Szentpétervár felé …rányt. A mai elképzelé…

Fábry János rajza

…int a román kapcsolatok …élba lehet venni Mol… Ukrajnát, a FÁK-ország… …cait. Nem csupán a Vi… …környékén kialakult ipa… …rum térhódításának az …növekedhetnek, hanem …par, a malomipar, a szó… …ó elektronika, az ötvö… …gyártás is új paci lehe… …sorát látja maga előtt. …ációs gyártások láncola… …kialakítani, aminek ré… …mán és a Románián túl …, reménybeli patrnerek …integrációs törekvései is …sulhatnak.

…elnöki rezdencia – a ko… …rcegi palota – szigorúan …ertjébe nem egyszerű a … Az alapos vizsgálat …után néhány percet en… …znek a sajtónak, hogy …mmel kisérhessük a ta… …kezdetét. *Arról szó sem …hogy az elnök közvetlen …be jussunk*, orra alá emel… …magnókat, mikrofonokat …léseinkre választ várjunk.

Ennek egyik ékes bizonyítéka, hogy az elnökkel folytatott eszmecserén hosszan elemezték a volt Jugoszlávában lehetséges közös beruházási, fejlesztési, újjáépítési lehetőségeket. A háború után kialakuló, békés építésben fontos lehet a Duna kínálta adottságok kihasználása. Új kikötőket kell építeni, a Duna teljes infrastruktúrájának megteremtése pedig ugyancsak kiváló üzlet is. De hasonló lehetőségek kínálkoznak szép számmal Romániában is, hiszen fejlesztésre szorul a telefonhálózat, modernizálás előtt áll a vasút és az országúti közlekedés, és mindezekhez számtalan szolgáltatás megteremtése jelent majd újabb és újabb lehetőséget és feladatot.

– Ezen a találkozón a közös érdekek kerültek terítékre, és igen barátságos, együttműködésre kész érdeklődést tapasztaltunk – összegezte Széles Gábor az Iliescuval folytatott beszélgetést.

Az egy…

ben ugyanis elfeledkeztek rólunk, és a palota őrsége – biztos, ami biztos! – közel háromórás szobafogságra kényszerített minket, mire megérkezett a követség felmentő gépkocsija. A párnázott ajtajú, ám ráccsal is biztosított teremből még a mellékhelyiségre is csupán telefonon nehezen megszerzett engedélyek után mehettünk ki. Hogy közben lemaradunk a miniszterelnöki találkozóról, és fogalmunk sincs, mikor jutunk ki kényszerű fogságunkból – az a legkevésbé sem zavarta a határozott vendéglátókat. Véletlen vagy szándékos akció? – kérdeztük egymástól és a román főváros kamarilla titkaiban járatos ismerősünktől. Egyértelmű választ nem találtunk, de már nem is ez izgatott igazán. Fő kérdéssé lépett elő: egyáltalán van-e esélyünk a tervezett időben hazautazni, ugyanis akkorára nőtt a hó a városban és a városból kivezető utakon, hogy megbénult a közlekedés.

Magyar–magyar kapcsolatok

Ám mielőtt a repülőtérre vettük volna az irányt egy meghívásnak is eleget tettünk. A Romániai Magyar Demokratikus Szövetség bukaresti székházában képviselők és szenátorok vártak. *Markó* Béla elnök sorra mutatta be a politikusokat, akik Aradtól Székelyudvarhelyig, Nagyváradtól Brassóig, Temesvártól Kolozsvárig valamennyi erdélyi magyar vállalakozó terveit és gondjait ismerik, s mindemellé a legpontosabb jogi vértezettséggel is rendelkeznek. A találkozón gyorsan cseréltek gazdát a névjegykártyák. Bútorszállítás és péküzem építése, üzemanyagkutak telepítése és áruházi készletek feltöltése, kooperációs gyártási lehetőségek és közösen megcélzott harmadik piac felkutatása került terítékre.

Az otopeni repülőtér dermesztő hidegben fogadta a magyarokat. A kifutópályán hatalmas hegyekbe hordott hóakadályok között némán várakoztak a gépek. Felszállásra semmi esély nem mutatkozott. Három óra hosszáig tartott, mire a hat sávon bedugult forgalmat hol az országút mellett elterülő mezőn, hol az árok túloldalán futó

Az Iparbankház kivonul, a Dunabankot átvilágítják

Konszolidációs talány

A nyáron még kétmilliárd forinttal megmenthető lett volna az Iparbankház. A konszolidációs megállapodásnak a pénzintézet eleget tett, a Pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy a bank nem kap további konszolidációs tőkejuttatást. Ezért az Iparbankház fokozatosan kivonul a magyar pénzpiacról. Ez a bank megszűnését jelenti, amennyiben nem sikerül privatizálni belátható időn belül – jelentette ki *Rostás* Tibor elnök-vezérigazgató pénteken, az Iparbankház közgyűlését követően. Az *MTI* a bank vezetőjére hivatkozva ismerteti: november végén a bank vesztesége elérte a 207 millió forintot. Hitelállománya 3,2 milliárd forintot tett ki, ebből a rövid lejáratú hitelek összege 1,2 miliárd forint volt, melyből a be nem hajtható követelések mintegy 800 millió forintot tettek ki. Ez az összeg lényegében megegyezik azzal a céltartalékalappal, amelyet a bank a rossz követelések fedezetére kapott értékpapírok formájában. A közgyűlésen a részvényesek tudomásul vették, hogy a konszolidáció elmaradása miatt a bank fokozatosan megszünteti pénzintézeti tevékenységét.

Új igazgatóságot és felügyelőbizottságot választottak a Dunabank Rt. pénteki közgyűlésén. Az előbbibe bekerült a Bankár Kft. két munkatársa és egy szakember, aki a bankárcsoport érdekeltségébe tartozik. A Dunabank elnöke *Karle* Georgina, a PM főosztályvezető-helyettese lett. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen a testület két vezérigazgatót választott. Megőrizte beosztását a régi vezérigazgató, *Horváth* Tibor, és ugyancsak vezérigazgató lett *Antal* Ernő. Az igazgatósági ülést követően *László* András, a PM főcsoportfőnöke elmondta, hogy a Bankár Kft.-vel a Pénzügyminisztérium speciális vagyonkezelési szerződést kötött. Ennek keretében a kft. kölcsönadta szakembereit, akik bekerültek a Dunabank igazgatóságába. Az igazgatóság feladata, hogy nagyon rövid időn belül felmérje a pénzintézet helyzetét, és tájékoztassa a PM-et: milyen lehetőségek vannak a Dunabank állami pénzek nélküli rendbe tételére, reorganizációjára vagy eszközeinek értékesítésére. A bank jelenleg kedvező likviditási helyzetben van, vagyoni állapota azonban nem kielégítő. A költségvetésből nem kívánnak pénzt fordítani a Dunabank feljavítására.

*

Egyelőre csak kevesen tudják, mely forrásból teremtődik elő az a kilencmilliárd forint, amely az *Agrobank* korábbi vezetői által okozott kár enyhítését szolgálja. Gazdasági körökben némi meglepetést keltett a pénzügyminiszter ezzel kapcsolatos közlése, amelyet december 22-én a kormányülés utáni sajtótájékoztatón fogalmazott meg. *Bokros* Lajos a *Népszabadság* című napilap e hó 23-i száma szerint „bejelentette: a kormány támogatja a *Mezőbank* és az Agrobank összevonását. Az egyesült pénzintézet a konszolidációjának lezárásaként egyszeri kilencmilliárd forintos tőkejuttatást kap az államtól. Ezt az összeget nem kell majd visszafizetnie a költségvetésnek."

A jelentős összeg forrásáról az Országgyűlés költségvetési bizottságánál érdeklődtünk, s két ellenzéki politikus – nevének mellőzését kérve – kijelentette: erről a kiadásról nem volt szó a költségvetési törvény megvitatásakor.

„Rosszul emlékeznek a politikusok, a törvény *IV. paragrafusának 7. bekezdésében* ugyanis ezt megszavazta az Országgyűlés" – közölte lapunkkal *Török* Ottóné, a *Pénzügyminisztérium* bankkonszolidációs irodájának vezető munkatársa. Mivel a hivatalnok nincs felhatalmazva nyilatkozattételre, a már elfogadott, de még meg nem jelent törvényszöveg ismertetésére *Bató* Ferencet, a PM költségvetési kérdésekkel foglalkozó főosztályvezetőjét kértük fel. Nevezett mondat így hangzik: „Az Országgyűlés felhatalmazza a kormányt, hogy a bankrendszer működőképességének biztosítása érdekében 1996. év folyamán maximum 10 milliárd forint értékben államkötvényt bocsásson ki."

A főosztályvezető közölte: őt magát meglepte a hír, mely szerint a Mezőbank és az Agrobank összevonására kilencmilliárd forintot szán a költségvetés, és nem tudott arról, hogy az Országgyűléstől kapott tízmilliárdos államkötvénykeret kilencven százalékát erre a célra kívánja felhasználni a kabinet.

(m. p.)

Magyar Nemzet

SZOMBAT, 1995. december 30.

Költők országa

Már hogyne lennénk a költők országa, ha az év első napját a költő ünneplésével kezdjük? *Petőfi* Sándoréval, aki a magyarság egészének nem *egy* költő, hanem *a* költő. Az hangjának természetes egyszerűségében, lobogó fiatalságában, engesztelhetetlen forradalmiságában, következetes sorsvállalásában. Költőóriások között a zseni, akit kényes irodalmárként lehet lekicsinyelni, egyes tetteit moralistaként megkérdőjelezni, de a legfontosabbat nem lehet tőle elvitatni. Máig ő a poéta, aki egy nemzetet tudott megszólítani, akit a tanulatlan pórnép éppúgy megértett, mint a szavától megriadt iskolázott urak. A született tehetség, a különleges történelmi helyzetben beteljesülő példaértékű sors avatta azzá a költővé, aki a költői szerepet a literátori pozícióból kimozdította. Nehéz ezzel a szimbolikus szereppel mit kezdeni, amikor tudjuk, hogy hamis próféták esküdtek fel rá, s tették egyedül követendővé. De nem a költőn kellene ütnünk, hanem mindazokon, akik rossz ügyek érdekében kisajátították, mások ellen kijátszották.

Úgy mondják, a rendszerváltozás az irodalmat megszabadította az évszázadok óta teherként ránehezedő mellékes funkcióitól. Többé a költőnek sem lángoszlopnak, sem lobogónak nem kell lennie, nem kell vezetnie a népet Kánaán felé, megteszik helyette a választott politikusok.

Nehéz a költők országában lemondani a kivételezett szerepről, beletörődni a csekély példányszámokba, a visszhangtalanságba. Nehéz eldönteni, merre kell indulni, hogy ne csak néhány kritikus bólintson, hanem az olvasó is. Nincs recept, mindent lehet, minden módon lehet, rímes furcsa játékokkal, kötött, kötetlen formában, maszkot öltve emelkedetten, pőrén és köznapian. Egyvalamit nem lehet, csak önmagunkra figyelni, csak önmagunkhoz beszélni, leereszkedésnek vélni a közönség, az ismeretlen olvasó megszólítását.

Kiadói emberek mondják, hogy három-négy éve megszűntek kopogtatni a szerkesztőségek ajtaján az önjelölt költők, de idén már megint jönnek, hozzák kézírással vagy lézernyomtatókkal véglegesített verseiket, és sürgős választ várnak. S hiába mutatják nekik a már bizonyítottan jó költők kényszerűen elfekvő, kötetté szerkesztett kéziratait, úgy érzik, nekik is van helyük a nap alatt. És ki tudja, hátha egy új Petőfi Sándor jelentkezik. A költők országában ugyanis minden megeshet, csoda is, mint 1823. január elsején, amikor a kiskőrősi tisztaszobában világrajött az a csecsemő, akit hozzátartozói a legkevésbé vártak a legnagyobb magyar költőnek.

(osztovits)

Hangváltás

Igaz, hogy kudarcot vallott a közoktatás stratégiai koncepciója, a mindenre gyógyírt kínáló 6+4+2-es iskolaszerkezet, hogy a nemzeti alaptanterv végül elfogadott változata visszatérést jelent a korábbi elképzelésekhez, hogy a szakemberek elfogadhatatlannak tartják az érettségi tervezett reformját, hogy pedagógusok és diákok tízezrei tüntettek az utcán, hogy el sem kezdődött a felsőoktatás fejlesztési programja, hogy sok egyetemi oktató kénytelen volt megválni a katedrától, hogy rangos főiskoláink, művészeti intézményeink a csőd szélére kerültek, a *Művelődési és Közoktatási Minisztérium* az elmúlt időszakban – *Fodor* Gábor irányítása alatt, legalábbis a jól irányított propagandagépezet ezt sulykolja – eddig soha nem látott eredményeket ért el.

Miközben a volt miniszter elégedett önmagával, elégedettsége a pedagógus- és a művésztársadalom java részét még jobban „felpaprikázta". *Magyar* Bálint, a tárca új irányítója már az első napokban békülésről beszélt, mert vissza akar térni az SZDSZ programjának egyik döntő jelszavához: a „*kultúrharcot*" meg kell szüntetni. Ezért távozik a minisztériumból a kulturális helyettes államtitkár és a felsőoktatás felelőse. Ők ugyanis részt vettek a ma már egyre kevésbé kívánatos „háborúban". Ma jobb a békéről szólni. A béke nevében tiszta lappal kezdeni, új emberekkel feledtetni, hogy a régiek is egyeztetett elgondolásokat hajtottak végre, hogy az ügyeket nem személyek, hanem a koncepciók „gerjesztették". De ne firtassuk a múltat, nézzünk előre!

Feltűnik a televízió képernyőjén *Rajk* László, az SZDSZ kultúrpolitikusa, és az MDF-es *Katona* Tamással boldog egyetértésben arról beszél, hogy a kultúra támogatása, a válság kezelése a legfontosabb. Szó sincs országrengető koncepciókról, reformokról, inkább arról, hogy nemcsak a nagy népszerűségnek örvendő együttesekre kell figyelni, hanem a kisebbekre is, akik jóval nehezebb körülmények között végzik kulturális missziókat. Hogy a *Fesztiválzenekar* mellett meg kell becsülni a többi fővárosi és vidéki együttest, hogy semmilyen érték ne vesszen el. Hogy vigyázni kell a könyvesboltokra, és kell új *Nemzeti Színház* is, hogy a kultúrán nem szabad takarékoskodni. Kegyes karácsonyi csevegés volt csupán? Higgyünk inkább abban, hogy az oly régen várt hangváltás nyitánya!

(devich)

A Magyar Nemzet galériája

Művészeti életünk olyan gazdag, legalábbis az alkotók számát tekintve – és nemcsak napjainkban, hanem a közel- és félmúltra visszatekintve is –, hogy előfordul: említés nélkül megyünk el egyesek kerek évfordulói mellett. Így történt Pándy Lajossal, a szentendrei művésztelep egyik képviselőjével, aki 1895 augusztusában született. Pándy Ferenczy Károlynál és Réti Istvánnál tanult a főiskolán. Hatott rá a római iskola, amelynek jegyeit nagyméretű női aktjain fedezhetjük fel. Emlékét többek között a szentendrei római katolikus templom és a Kárpáti étterem freskói őrzik. Kimaradt a megemlékezések sorából Elekfy Jenő is, aki, ha élne, márciusban lett volna százéves. Elekfy 1919 után húsz évig rajztanárként kereste kenyerét, 1941-től 1946-ig akvarellfestést tanított a főiskolán, és úgyszólván nem is nyúlt más matériához. Művészi hagyatéka szinte csak vízfestményekből áll. A vízfestés inkább kamaraműfajnak tekinthető, gyors hangulatrögzítésre, vázlatkészítésre alkalmas. Ritka, hogy valaki kizárólagos művelőjévé váljon. A közelmúltban megrendezett egyik aukción is láthattuk, hogy Elekfy kiválóan ismerte e műfaj törvényeit, alkalmasságát különleges atmoszférikus jelenségek bravúros rögzítésére. Bár műveinek jelentős része a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van, emlékkiállításának megrendezése nem fért bele a galéria programjába. A szülőváros, Győr, mely az elmúlt években élénk művészeti életet teremtett, nem feledkezett el fiáról. Művei január végéig láthatók a Városi Művészeti Múzeumban. Az ő önarcképét mutatjuk be olvasóinknak.

Párizsias teraszt kap a Kárpátia

Százhúsz éves étterem: régi ízek, új köntösben

Az Erzsébet híd pesti hídfőjének közelében, a Ferencesek temploma mellett 1876–77-ben megépült az úgynevezett Ferenciek bazára, melynek földszinti, ma is meglévő részén forgalmas kávéházat találhatott a pesti polgár. A 120 éves Kárpátia éttermet nemrégiben privatizálták, s az új tulajdonos – a szállodaiparban ismert Niklai Ákos – azt ígéri: az étterem ismét a polgárok találkozóhelye lesz.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Kitűnő konyha, jófajta sörök – ez jellemezte a Kárpátiát, egyes krónikairók pedig följegyezték, hogy friss csapolás után egészen a templomig álltak sorban, hogy helyet kapjanak az asztaloknál. Építészetileg is van mit csodálni a mai Kárpátián. A huszas évek közepén ugyanis a kor ismert szakembereinek bevonásával több hangulatos termet alakítottak ki. Pándy Lajos festőművésztől Zrínyi-korabeli képeket rendelt a tulajdonos Spolarich-család, ezzel jelezve a Zrínyiekig terjedő rokonságot. De van itt gyönyörű üvegberakás, kovácsoltvas dísz, különlegesen szép faborítás és bútor – a muzeális berendezés védett. A történethez tartozik, hogy 1934-ben a Spolarich-féle vendéglő csődbe ment. Az új tulajdonos, Károlyi László adta neki a Kárpátia nevet. Az éttermet 1949-ben államosították, és most került ismét magántulajdonba. Az új gazda, *Niklai Ákos* a Fórum Hotel igazgatója volt a nyolcvanas években – akkor nyerte el a hotel az Év legjobb szállodája címet –, majd Ausztráliában, egy ottani légitársaság igazgatójaként dolgozott. A körülbelül hatvanmillió forintért megvett Kárpátia ismét a polgárok kedvenc találkozóhelye akar lenni. Jövőre párizsi hangulatot árasztó terasz épül, amely – a söröző vel együtt – középárfekvéssel és széles választékkal várja a betérőket. Újjáalakítják a belső teraszt is. Régi ízek új köntösben – e jelmondat egyrészt a régi, magyaros ételek felfrissítését, megújítását célozza, másrészt a könnyebb konyha, a zöldségek térhódítását.

Nagy étterem a Kárpátia: összesen vagy négyszázötvenen kaphatnak helyet benne. Hogy megtelik-e? Ha nemcsak a befogadóképessége lesz nagy, hanem a színvonala is magas, akkor remélhető.

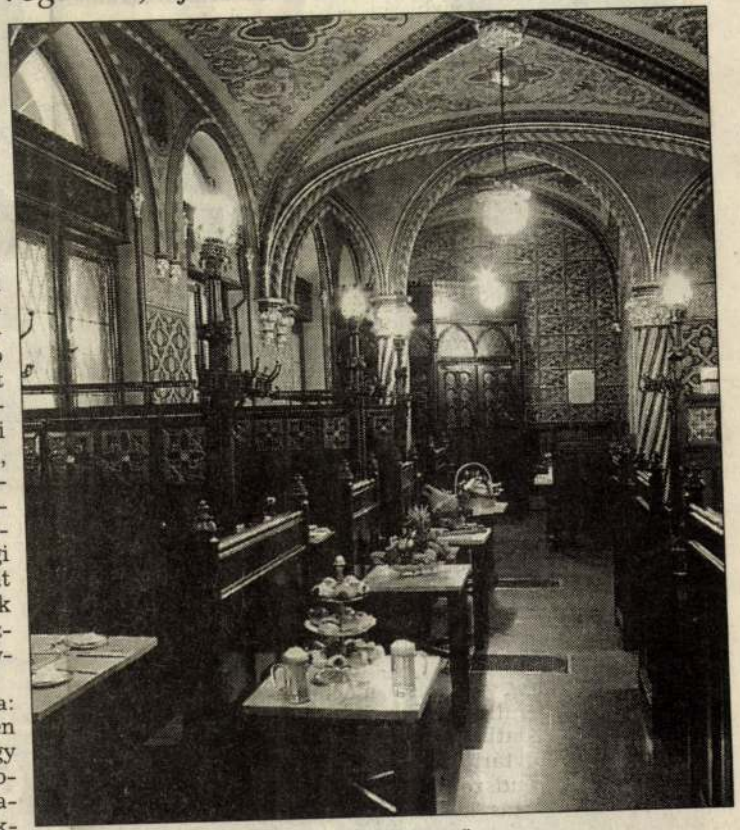

„Antik" söröző

gyorsan
kezes nélkül
akár 60 hónapra
06 80 400-000

3 MILLIÓ KÖLCSÖN

és fedezet nélkül vehet igénybe személyi kölcsönt 500 000 Ft-tól 3 000 000 Ft-ig. Tehát, ha elmúlt 21 éves és Budapesten vagy Pest megyében lakik, hívjon minket a 06 80 400-000-ás zöldszámon munkanapokon 8 és 20 óra között, és ügyintézőink fogadják jelentkezését.

Kölcsön összege**	Részlet 60 hónapos futamidő esetén	Részlet 48 hónapos futamidő esetén	Részlet 36 hónapos futamidő esetén	Részlet 24 hónapos futamidő esetén	Részlet 12 hónapos futamidő esetén
500 000 Ft	17 110 Ft	18 886 Ft	22 056 Ft	28 734 Ft	49 484 Ft
750 000 Ft	25 665 Ft	28 329 Ft	33 083 Ft	43 101 Ft	74 227 Ft
1 000 000 Ft	34 220 Ft	37 772 Ft	44 111 Ft	57 469 Ft	98 969 Ft
1 250 000 Ft	42 775 Ft	47 214 Ft	55 139 Ft	71 836 Ft	123 711 Ft
1 500 000 Ft	51 330 Ft	56 657 Ft	66 167 Ft	86 203 Ft	148 453 Ft
3 000 000 Ft	102 660 Ft	113 315 Ft	132 334 Ft	172 406 Ft	296 906 Ft

* A Citibank a kölcsönt a hitelbírálati feltételei alapján nyújtja.
** Egyéb díjakkal kapcsolatos információért hívja a 06 80 400-000-ás telefonszámot!

Segítünk megvalósítani álmait

CITIBANK
THE CITI NEVER SLEEPS

meg kellene határozni a priori tásokat – mondja Miklóss Endre –, és csak azután elké szíteni az erre vonatkozó ter veket. Így mindenesetre nen derül ki, hogy milyen vá rosszerkezetbe illeszthető be Belváros és az sem, hogy mi lyen igényt van hivatva kielé gíteni a rehabilitációs koncep ció. Ezenfelül az sem világos hogy a terv megvalósítói mi-

Csőd felé ta

▶ FOLYTATÁS A 33. OLDALRÓL

A beruházás bruttó értéke 2,26 milliárd forint, ebből az idén 800 millió forintot kellene teljesíteni.

– Ha a testület határozatot hozott volna arról, hogy a Hercegprímás utcai szakrendelőre fordítjuk a privatizációs bevételt, akkor most semmi baj nem lenne, hiszen ez elegendő lenne rá. De a testület nem döntött előre, így a pénzt másra költötte az önkormányzat – magyarázza Steiner Pál.

A polgármester ezzel szemben azt állítja, hogy a szakorvosi rendelő felépítéséről már tavaly döntött a testület. Az iskolafejlesztési programot pedig el is indította, így most legfeljebb a leállításukról vitatkozhatnának, de ez indokolhatatlan és elfogadhatatlan döntés lenne. Az önkormányzat pénzügyi mérlegén egyébként sokat javíthatna – állítja –, ha

és orosz fronton teljesitett harctéri szolgálatot. Mint 75 százalékos rokkantat 1916-ban szabadságolták. Tartalékos főhadnagyi rangban szerelt le. 1916-ban a biharmegyei Margittára kir. közjegyzőnek nevezték ki. A román megszálláskor a hüségeskü megtagadása miatt kiutasitották. 1921-ben visszatért a csonka hazába és ekkor a baranyamegyei Pécsváradra nevezték ki kir. közjegyzőnek. Azóta itt müködik. A vármegye közgazdasági és társadalmi életében tevékeny szerepet játszik. Tagja a megyei törvényhatósági bizottságnak, az adófelszólamlási bizottságnak elnöke.

Palka Pál dr., főszolgabiró. Született Szarvason 1876-ban. Középiskoláit Szarvason végezte, majd az eperjesi jogakadémián és a kolozsvári tudományegyetemen folytatott jogi tanulmányokat és doktorátust nyert. Önkéntesi évét a kolozsvári cs. és kir. 51. gyalogezrednél szolgálta le. Tanulmányainak befejezése után egy ideig mint ügyvédjelölt müködött, majd a vármegye szolgálatába lépett s mint közigazgatási gyakornok Gyulán és Szarvason teljesitett szolgálatot. A háboru kitörésekor bevonult a nagyváradi 4. népfelkelő-gyalogezredbe és ennek kötelékében előbb az orosz, később az olasz fronton lefolyt harcokban vett részt. 1917 szeptemberében a katonai szolgálat alól felmentették. Harctéri magatartásának elismeréséül megkapta az ezüst és a bronz Signum Laudist és a Károly csapatkeresztet. 1917 október 11-én szolgabiróvá választották, 1924 óta mint főszolgabiró áll a gyomai járás élén.

Palkovich Emil, ny. polgármester. Született Besztercebányán, 1854-ben. Középiskoláit Besztercebányán és a kiskunhalasi ref. gimnáziumban végezte, majd az egri érseki jogakadémián jogi tanulmányokat folytatott és 1877-ben jogtudományi, 1878-ban pedig államtudományi államvizsgát tett. Hivatali működését mint joggyakornok a besztercebányai kir. törvényszéknél kezdte meg. 1882-ben a besztercebányai kir. járásbiróság aljegyzője lett. 1884-ben Körmöc sz. kir. város szolgálatába lépett, ahol tanácsjegyzővé választották. 1886-ban Majláth István, Bars vármegye főispánja, rendőrkapitánynak nevezte ki, s P. volt az első kinevezett rendőrkapitánya az országnak. Egyuttal mint tb. főszolgabiró a járása területén szétszórt és a garamkereszti szolgabiróságtól messze fekvő községekben a főszolgabirót helyettesitette és ellátta a járási adminisztrációs teendőket. 1900-ban polgármesterré választották Körmöcbányán. Müködése alatt a város rohamos lépésben fejlődött; uj terek és utcák létesültek, az utakat lombos fák szegélyezték és számos közintézmény alakult át a kor követelményeinek megfelelően. P. kibővitette a város vizvezetéki hálózatát és polgármestersége idején épült fel a Szent Erzsébet-templom is. A társadalmi életben vezetőszerepet vitt és tevékenyen közremüködött a helyi kulturális, valamint jótékonysági egyesületek munkájában. 1910-ben nyugalomba vonult. Egy izben a bolgár király kitüntetésében részesült.

Palkovics Ede. Született Budapesten, 1905-ben. Atyja Ede kormánytanácsos. A gimnáziumot Kalksburgban és a Ferenc József Intézetben végezte, kereskedelmi akadémiai oklevelét Budapesten, az Internationaler Hoteldirektorenkurs diplomáját pedig Bécsben szerezte meg. 1927-től 1931-ig a Hungária- és Dunapalota-szállodákban mint titkár müködött megszakitásokkal, mialatt külföldi tanulmányutakat tett Ausztriában, Olaszországban, Németországban és Hollandiában. 1931 óta igazgatója a Központi Szállodának. Tagja az Internationaler Hotelbesitzer Verein-nek, Köln, a Budapesti Szállodások Ipartestületének és a Magyar Athletikai Club-nak. Élénken résztvesz minden idegenforgalmi mozgalomban.

Páll Gábor dr., szülész-nőgyógyász, kórházi főorvos. Született a csikmegyei Gyergyószentmiklóson, 1896-ban. Középiskoláit Désen végezte, majd a kolozsvári tudományegyetemen folytatott orvosi tanulmányokat. A háboru kitörésekor a 81. gyalogezredhez vonult be és résztvett az olasz fronton lefolyt ütközetekben. 1918-ban, mint tart. hadnagy leszerelt. Kiváló harctéri magatartásának elismeréséül megkapta a III. o. Katonai Érdemkeresztet, az ezüst és bronz Signum Laudist, mindezeket a hadiékitményekkel és kardokkal, tulajdonosa a Károly csapatkeresztnek és a sebesülési éremnek. A háboru után fejezhette csak be tanulmányait és igy 1922-ben avatták doktorrá. Ezután tanársegédi minőségben müködött, 1923-ban Szegeden Kubinyi tanár női klinikáján volt tanársegéd. 1927-ben, amikor Kubinyi tanárt Budapestre helyezték, P-t is magával vitte és itt az I. számu női klinikán előbb mellette, később Frigyesy tanár oldalán müködött. 1930 óta Gyulán folytat orvosi gyakorlatot. A gyulai kórház szülészeti és nőgyógyászati osztályának vezető főorvosa. 1924. óta számos hazai és külföldi lapban jelennek meg szakcikkei és dolgozatai, amelyek szülészettel és nőgyógyászattal foglalkoznak. A terhesség felismerésére szolgáló dolgozatát a szegedi orvosi kar pályadijjal jutalmazta.

Pallai Miksa, Budapest székesfőváros VII. ker. választmányi tagja, a Magyar Ká-

vések Orsz. Szövetségének elnöke. Született az ungmegyei Palágy községben, 1867-ben. Középiskoláit Ungváron végezte. Budapesten a kávésszakmát tanulmányozta, majd 1906-ban a szállodaipar szakmában működött és később ebben a minőségben az Esplanade, István király, Deák Ferenc szállodák tulajdonosa volt. Majd a Magyar Korona kávéházat vezette 10 éven át, mint annak tulajdonosa; ezidőszerint pedig a Központi Central szálloda tulajdonosa. A háboru folyamán a budapesti önkéntes őrség központi parancsnoka volt. 12 éven keresztül Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagja volt. A fővárosnál ezidőszerint mint kerületi választmányi tag fejt ki tevékenységet. Körzeti közgyám, azonkivül pedig a közgazdasági jótékonysági téren működik. Társelnöke a Terézvárosi Polgári Kaszinónak. Szakmájában nagy tevékenységet fejt ki, mint a Magyar Kávések Országos Szövetségének elnöke. Számos karitativ intézetnek és egyesületnek vezetőségi tagja. Közhasznu tevékenységéért elnyerte a bolgár II. oszt. polgári érdemrendet, háborus szolgálatáért a háborus emlékérmet.

Palugyay Gyula *(kispalugyai és bodafalvi)* Liptóvármegye ny. alispánja. Született 1850-ben, Kispalugyán, Liptómegyében, meghalt 1903 jun. 29-én, Liptószentmiklóson. Atyja P. Gusztáv kuriai biró, anyja Benyovszky Olga. Középiskoláit otthon kezdte meg, Jezsovits Károly tanár vezetése mellett, majd Selmecbányán az ev. lyceumban fejezte be, Ezután a selmecbányai erdészeti főiskolán folytatott tanulmányokat. Tanulmányait megszakitva, Liptóvármegye polgári törvényszékének irnoka lett, Liptószentmiklóson 1872-ben megyei aljegyző, 1878-ban megyei főjegyző volt és 1895-ben alispánná választották meg. A vármegye életében nagy tevékenységet fejtett ki és a vármegye életében nem volt olyan mozzanat sem, amely az ő munkásságát ne igényelte volna. Megalkuvást nem türő magyar hazafias érzülettel tisztelvén mások politikai meggyőződését, intézte a vármegye ügyeit és a szegény emberek érdekeit is a magáévá tette. Érdemeinek tudható be, hogy a közlekedési ügy terén az elhanyagolt utigazgatást rendbehozta, közegészségügy terén a megyei kórházat szabályozta, községi járványkórházat állitott fel és a közgazdaság terén az erdei kopár területeket fásitotta és községi faiskolákat létesitett. 30 éves közhasznu és áldásos munkássága alkalmával meleg ünneplésben részesitették, amennyiben érdemeit a vármegye közönsége jegyzőkönyvbe iktatta és külön elismeréssel jutalmazták 1899-ben. Irodalmi tevékenységet a „Liptó" cimü lapban fejtett ki. A felvidéki ügyek hathatós támogatója és képviselője volt. A Körjegyzők Egyesületének alapitója és diszelnöke volt. Tagja volt a Felvidéki Magyar Közmüvelődési Egyesületnek, ugyszintén a Kárpát Egyesületnek. 1900-ban nyugalomba vonult. 1908-ban a Közjegyzők Egyesülete fennállásának 25 éves évfordulója alkalmával, hálája jeléül, diszközgyülés keretében a megyeház nagytermében helyezte el megfestett arcképét.

Pamlényi István dr. *(pamlényi)*, orvos. Született a hevesmegyei Mezőtárkányon, 1898-ban. Középiskoláit a temesvári piarista főgimnáziumban, orvosi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter tudományegyetemen végezte, ahol 1926-ban orvosdoktorrá avatták. A világháboru alatt a 137. honvédtüzérezred kötelékében huszonegy hónapig teljesitett frontszolgálatot. Mint tartalékos hadnagy szerelt le és megkapta a bronz vitézségi érmet, a Károly-csapatkeresztet, a magyar és a német háborus emlékérmeket. 1927—1929-ig a budapesti I. sz. belklinikán dolgozott, majd 1930 novemberéig a III. sz. belklinikán müködött. Ugyanezen évben a Máv. kórház I. sz. belosztályának alorvosa lett.

Pándy Lajos, festőművész. Született Budapesten, 1895-ben. Atyja Lajos, m. kir. posta- és távirda főfelügyelő volt. Középiskoláit a budapesti piarista főgimnáziumban végezte. 1913-ban Nagybányán, mint festőművésznövendék folytatott tanulmányokat. 1915-ben a m. kir. 9. honvédhuszárezred kötelékében résztvett az orosz fronton lefolyt harcokban és mint tart. huszárhadnagy szerelt le. Ezután a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, ahol Réti mesternek tanitványa volt. Állandó kiállitója a Nemzeti Szalonnak. Az egyházművészeti kiállitáson Szent Gellért vértanusága c. festményével ezüst érmet nyert. Egy alkalommal a Szinyei-dijat is megkapta. 1923-ban kollektiv kiállitást rendezett az Ernszt Muzeumban.

Pap József dr. *(szendrői)*, ügyvéd, a budapesti Ügyvédi Kamara elnöke, a felsőház tagja. Eperjesen született, 1861-ben. Középiskoláit szülővárosában, jogi tanulmányait Budapesten végezte és 1886-ban ügyvédi vizsgát tett. Tanulmányainak befejezése után bejegyeztette magát a budapesti Ügyvédi Kamarába és azóta ügyvédi praxist folytat. Az ügyvédvizsgáló bizottságnak elnökhelyettese. 1918 óta az Ügyvédi Kamara elnöke. 1899-ben a

Pankaczi Zsolt

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 DEC 6

1021

Pankaczi Zsolt rajza

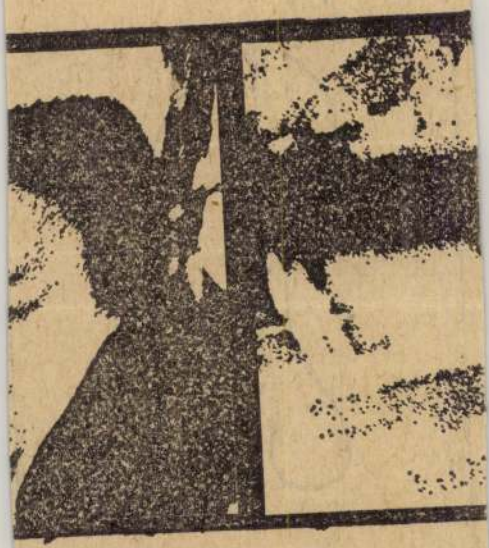

Angyal László: Zuhanás

LÁNGOLÓ PALAC

négy órán belül bárki lakásába beszerelik a telefont; ha pedig nem sikerülne huszonnégy óra alatt, akkor is beszerelik, de — ingyen... Nem vagyunk Kanadában. Icsigava úr arra a százmillió dologra hivatkozik, amit náluk telefonon lehet — sőt kell — elintézni. Most hogyan magyarázzam meg neki, hogy az ország egyik legkedveltebb, óriási idegenforgalmú városában még kézikapcsolású a telefonközpont (sze-

évek elején a török veszedelem ellen igyekezett segítségül megnyerni Miláno urát, Francesco Sforzát (I. tábla 2. kép). Kapcsolatuk azonban a milánói levéltár szűkszavú adatai szerint a politikai barátságon túl nem igen terjedt.[17] Mindazonáltal különösen további hatásában mégis igen jelentős és fontos volt, mivel ez az összeköttetés vetette meg a Hunyadi- és Sforza-ház között fennálló jóviszony alapját.

Midőn 1458-ban Hunyadi fia Magyarország trónjára lépett, Francesco Sforza meleghangú levélben[18] üdvözölte az ifjú fejedelmet, melyben nem mulasztotta el, hogy rá ne mutasson az apja, a nagy hadvezér, irányában tanusított barátságára. Később a régi kapcsolatot igyekezett családi összeköttetésekkel szorosabbra fűzni, leányát, Ippolitát örömest adta volna Mátyáshoz feleségül.[19] A jóviszonyt a terv meghiúsulása sem zavarta meg. Midőn fia, Galeazzo Maria (I. tábla 3. kép) vette át az uralmat, trónralépését 1466 június 1-én kelt levelében[20] tudatta Mátyással, melyben fellengzős szavakkal magasztalja apjának, Francesconak és Mátyásnak egymás iránt tanusított szeretetteljes barátságát, ígéri, hogy ő is apja nyomdokait fogja követni és felajánlja országát Mátyásnak, kit „patrem, columen, portum et asylum quietatis nostre iuremerito" tekint.

Mantegna magyar vonatkozású portréi. Századok. 1925. 251. l.) A milánói Visconti-levéltár okleveleiben, melyeknek rendezése és regesztázása Vittani monumentális publikációjával befejezettnek tekinthető (Gli Atti Cancellereschi Viscontei. I—II. 1920—28.) Hunyadi neve egyszer sem fordul elő. Feltűnő az a körülmény is, hogy a későbbi szoros milánói összeköttetés alkalmával Milánó és Buda között folyó sűrű levelezésben sohasem történik erre célzás. Bár ezek a negatívumok Bonfini adatának hitelességét nem döntik meg, mégis feltétlenül arra vallanak, hogy ha Hunyadi tényleg tartózkodott is a Visconti-udvarban, ott nagyobb szerepet nem játszhatott.

[17] V. ö. Hunyadi János, V. László és Francesco Sforza leveleit az 1452—56. évekből. (Arch. Sforzesco. Carteggio Estero. Ba. 640.)

[18] Arch. Sforz. Registri Missive Ducali. Vol. 38. p. 299.v.

[19] V. ö. Dipl. Eml. Mátyás korából. I. köt. 309., 381. l. Fraknói: Hunyadi Mátyás király. 1890. 156—57. l.

[20] Arch. Sforz. Reg. Miss. Duc. Vol. 71. p. 255.v.—258.

Barátságukat[21] az 1473-ban kötött véd- és dacszövetség pecsételte meg.[22]

A régi barátság azonban Mátyás uralkodása alatt az új államfő egyéniségének megfelelőleg átalakult, kiszélesedett, új színezetet kapott. Művészetre, kultúrára szomjas lelke nem maradt ismeretlen az olaszok előtt, kik igyekeztek vágyait kielgíteni, hogy terveiknek megnyerhessék. Így mélyül ki lassanként minden szépet mágnesként magához vonzó egyéniségének hatása alatt a politikai barátság kultúrkapcsolattá. Megbízottja, Turóczi Benedek, ki 1465-ben Milánóban járt, hogy házasságát a milánói hercegnővel előkészítse, Francesco Sforza tudós orvosán, Ambrosio Griffon kívül, ki mint a herceg megbízottja csatlakozott hozzá, magával hozta Pietro Manzono da Pesarót, ki orgonajátékával és egyéb képességeivel („alcune altre virtu") remélte megnyerni a király kegyét, melyek, mint Turóczi bizonygatta, „piaceriano molto al Re".[23] Maga Griffo pedig átnyujtotta Mátyásnak a menyasszonyjelölt milánói hercegnő arcképét („imaginem tractam a naturali"),[24] mely talán az első olasz festmény volt,

[21] V. ö. Mátyás kijelentéseit, melyekről a milánói herceghez 1470 máj. 9-én és 1471 aug. 18-án intézett követjelentések emlékeznek meg. Dipl. Eml. Mátyás korából. II. 162., 229. l.

[22] Dipl. Eml. Mátyás király korából. II. köt. 251. l.

[23] V. ö. Piero Manzono da Pesaronak 1465 jún. 17-én Francesco Sforzához intézett folyamodványát. (Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 640.) Miután terve nem sikerült, visszatért Itáliába. (V. ö. Angelus de Frangepanibus 1465 nov. 26-án kelt levelét u. o.)

[24] V. ö. a velencei Signoriának 1465 (1464 m. v.) febr. 17-én kelt, Giovanni Aymohoz intézett levelét. (Dipl. Eml. Mátyás korából. I. 309. l.) Tekintve, hogy ebben az időben Zanetto Bugatto volt a milánói udvar kedvelt portraitfestője (Malaguzzi-Valeri, F.: Pittori lombardi del Quattrocento. 1902. p. 125.) nagyon valószínű, hogy ez az arckép is az ő munkája volt.

A milánói Castello Sforzesco egyik reliefje (1224. sz.), mely babérkoszorús, keménytekintetű ifjút ábrázol, Mátyás portraitjaként szerepel. (Berzeviczy A.: Art et artistes italiens en Hongrie. 1908. I. 2. p. 36. Berzeviczy A.: Beatrix királyné. 1908. 123. l. Guida d'Italia del Touring Club Italiano: Piemonte, Lombardia, Canton Ticino. Vol. II. 1925. p. 68.) Az ikonografiai azonosítást, melyet határozottan sem állítani, sem tagadni nem lehet, sajnos, semmiféle adat sem

melyet az ifjú fejedelem láthatott. Még ugyanebben az évben Ambrosio Griffo jelentést tett urának arról is,[25] hogy Sigismondo Malatesta, Rimini ura egy kódexszel kedveskedett Mátyásnak. „Qua è uno messo del Signore Sigismondo il quale è stato da la Mayesta del Re et ha li presentato uno Libro de re millitari, a nome del predicto Signore Sigismondo, nel quale secondo intendo, sonno depincti molti et varij Instrumenti bellici, composto per uno suo giovane docto de Ariminio." Ez a rövid feljegyzés két szempontból is rendkívül fontos. Egyrészt mivel e kódex új darabbal gazdagítja a Bibliotheca Corvina listáját, melynek fontossága növekszik azáltal, hogy ez egyszersmind annak egyik legkorábbra datálható kézirata. Két jelentéktelen alkalmi munkától eltekintve, melyeknek eredeti példányai elvesztek,[26] a Corvina legrégibb kódexei, Andreas Pannoniusnak Mátyásnak dedikált értekezése és a király megrendelésére Bécsben készült missale, 1467-ből, illetőleg 1469-ből valók.[27] Így tehát ezzel az 1465-ben készült kódexszel,[28] mely, sajnos, nem maradt fenn, a Corvina keletkezési idejére vonatkozó ismereteink új, értékes adattal bővültek. De nagyjelentőségű ez a feljegyzés Mátyás olasz

támogatja. (G. Nicodemi igazgató úr szíves értesítése.) Ha esetleg tényleg Mátyást ábrázolná, akkor ebben az időben keletkezhetett és ily módon létrejöttét az eljegyzésekkor szokásos portrait-kicserélések indokolnák.

[25] Ambrosio Griffo 1465 ápr. 14-én Budán kelt jelentése. Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 640.

[26] V. ö. Bibliotheca Corvina. Bp. 1927. 98. l., 19. jegyz.

[27] V. ö. ezenkívül Bibliotheca Corvina. 1927. 17., 32., 47., 100., 125., 129. sz. Ezek a kodexek azonban, mint ezt a cseh címerekből következtetni lehet, csak 1469 után kerültek a Corvinába.

[28] Griffonak az a megjegyzése, hogy ezt a munkát „un giovane docto de Ariminio" írta, valószínűtlenné teszi, hogy a küldött kódex Valturius De re militari c. világhírű értekezését tartalmazta volna, mivel Valturius ebben az időben már túlhaladta az 50. évét. Viszont azonban az sincs kizárva, hogy Griffo nem volt jól informálva és Sigismondo követe tényleg ura által annyira kedvelt Valturius munkáját adta át Mátyásnak. Ez az értekezés két példányban is megvan a Corvinában (Drezda, Modena), amelyek azonban feltétlenül 1469 után készültek és így az 1465-ös kódexszel nem lehetnek azonosak.

kapcsolatainak történetében is, mivel mindeddig semmi nyoma sem volt annak, hogy a magyar uralkodó Rimini tehetséges, de kegyetlen fejedelmével összeköttetésben állott volna. Griffo jelentésével Mátyás itáliai kapcsolatainak köre egy új dinasztiával és egy új kultúrcentrummal lett gazdagabb, melynek történetét felderíteni további levéltári kutatások feladata.[29] A következő évben a milánói herceg 1466 június 1-én kelt levelében személyesen fordult Mátyáshoz, hogy Donato della Porta milánói ékszerészt, kit az oklevelek hol „Gemmarum Magister"-nek, hol „zoylerius"-nak neveznek, jóindulatába ajánlja.[30] Ugyanebben az évben a királyi udvar egyik főembere, Laki Thuz János főajtónállómester Milánóból kért építőmestereket. A herceg, mint ez 1466 június 13-án kelt leveléből kitűnik,[31] küldött is hat milánói mestert („magistros murorum"), névszerint a következőket: Ambrosius de Cappo, Petrus Antonius de Suigo az unokaöccsével, Laurentius de Canturio, Cristoforus de Panigatis, Antonius de Pallanza, akik, mint a herceg állítja, „optimum servitium"-t lesznek képesek nyujtani. Kétségtelen, hogy ezek a murorum magisterek nem közönséges kőművesek voltak, hiszen képtelenség volna feltenni, hogy Magyarországon, melynek már csak hadászati szempontból is fejlett építészettel kellett bírnia, ne lettek volna megfelelő kőművesmesterek. A királyi főajtónállómester milánói építészei valamilyen speciális megbízás teljesítésére jöhettek Magyarországra. Valószínű, hogy Thuz János, ki egész életében szoros kapcsolatot tartott fenn Itáliával,[32] építkezéseit az új olasz

[29] Sigismondo már 1460-ban megkezdte a közeledést Mátyás felé és közvetítőül Francesco Sforzát használta fel. (V. ö. F. Sforzának 1460 ápr. 15-én Mátyáshoz intézett levelét. Arch. Sforz. Cart. Est. Ba. 640.)

[30] Arch. Sforz. Reg. Miss. Duc. Vol. 71. p. 255.v. Donato della Porta további sorsára vonatkozólag v. ö. a milánói hercegnek 1478 nov. 20-án Mátyáshoz intézett levelét. (Arch. Sforz. Reg. Miss. Duc. Vol. 142. p. 300.v.), milánói működésére pedig Malaguzzi munkáját. (La corte di Lod. il Moro. III. 1917. p. 355.)

[31] Arch. Sforz. Reg. Miss. Duc. Vol. 71. p. 270.v.

[32] V. ö. Kemény J.: Tört. és irod. kalászatok. 1861. 14—16. l.

renaissance stílusban kívánta folytatni, mely, bár még gótikus elemekkel kevert formában, éppen a 60-as években indult virágzásnak Milánóban Filarete és Michelozzo hatása alatt. Az sincs kizárva, hogy Mátyás számára is dolgoztak, vagy pedig tulajdonképen az ő szolgálatára hivattak Magyarországba és a főajtónálló-mester csak a király kívánságát közvetítette. De ettől a hipotézistől eltekintve is e tény nagy jelentőséggel bír, mert rámutat arra, hogy az olasz művészet meghonosításában Mátyás mellett nagy szerepet játszottak a magyar főurak, éppúgy, mint ugyanebben az időben a humanizmus elterjesztésében a magyar főpapok. Nemkülönben azért, mivel Thuz János kezdeményezésére Magyarországba költözött milánói mesterek voltak a Mátyás korában meginduló olasz művészvándorlás első hírnökei. Fellépésük folytán, melynek jelentőségét feltűnően nagy számuk is fokozza, számolnunk kell azzal, hogy az új építészeti stílus a 60-as években már újból megkezdte hódítását Magyarországon.

különösen 1485-től kezdve vett nagyobb lendületet, noha egyes elszórt nyomaival már a 80-as évek elején is találkozunk. Az új kultúráramlatnak új politikai kapcsolat volt az alapja, melynek nyitányát Lodovico il Moro (I. tábla, 5. kép), Miláno nagytehetségű, tényleges, bár nem törvényes urának kijelentése képezi:[33] „noi essendo desiderosi accomodarsi alli vestigij de nostri Illustrissimi progenitori, li quali sempre hanno amato la Serenissima casa dello prefato Serenissimo Re, concorremo in una volunta quanto ad questa materia, como farimo etiam in tutte laltre con la Maesta Sua." E nyilatkozat bennefoglaltatik Maffeo da Trevigliohoz 1485 április 13-án intézett követutasításban, kinek főfeladata volt, hogy előkészítse a magyar udvarban Corvin János és Bianca Maria Sforza házasságát.[34] E terv hosszas előkészületek után 1487 november 25-én valósult meg, midőn Corvin János megbízottja, Filipecz János váradi püspök a milánói Castelloban rendezett fényes ünnepségen a Sforza-hercegnőt eljegyezte János

MAGYAR
DECRETVM, KYTWE
RES BALAS A DEAKBOL
tudni illyk, à WERBEWCZY IS-
TWAN Decretomabol, melyet
tripartitomnak nęweznek,
Magyarra forditot.
VADNAK TOVABBA EZ DE-
cretomnak elöte egy nehany iroth articulusok,
kyket azon VERES BALAS à regi Ki
ralyok Decretomibol törvynhez valoseles
dolgokat, ky szedegeteth.
ESAL. LVI.
Hec dicit Dominus Custodite iudicium, &
facite iustitiam, quia iuxta est salus mea, vt veni
at, et iustitia mea vt reueletur. Beatus vir qui fa
cit hoc, & filius hominis qui apprehen-
det istud.
DEBRECEN
be nyomtattatott Ra
phael hoffhalter altal.
M. D. LXV.

a. Verbőczy hármas könyvének első (1565-diki) kiadása. Kiállította: az erdélyi múzeum-egylet könyvtára.

ámos zsoltárt fordított le, hazafias
rirend kezén. Hanem virágénekeit
a radványi levéltárban meg nem
ei is, örök kárára nemzetünknek.

előkelő urak szolgálatában töl
1553-ban az ország nemesei sc
megéneklőjét és Ilosvai Selym
nokságáról írt «históriája» szol

A regényes elbeszélő

470. ábra. A Zrinyiász címképe.
Ráth György példánya.

Pandur József

Önálló kiállításai: 1979 Komló, Május 1. Művelődési Központ; Zobák-akna, Bányaüzem; MÁV Üzem; Mecsekfalu, Művelődési Ház; Budapest, Pataki István Művelődési Ház; Kecskemét, Naiv Művészek Múzeuma; 1980 Békés, Művelődési Ház; Tatabánya, Művelődési Ház; 1981 Luzsok, Múzeum; 1982 Pécs, Megyei Kórház; Tamási, Művelődési Ház; 1987 Nagykanizsa; Kaposvár; 1988 Komló, Május 1. Művelődési Központ; 1989 Kistamási, Faluház.

Művei közgyűjteményekben: Helytörténeti Múzeum, Komló; Naiv Művészek Múzeuma, Kecskemét; Múzeum, Luzsok; Történeti Múzeum, Budapest.

Lakcíme: 7300 Komló, Vörösmarty u. 11.

PANDUR József festőművész

1939. április 23-án született Pécsett. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte Budapesten, 1969-ben szerzett diplomát. 1985-ben bölcsészdoktori címet szerzett. A pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Rajz Tanszékén docens. A Művészeti Alap tagja. 1982-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott. 1987-ben Művészeti Nívódíjat nyert.

Önálló kiállításai: 1977 Pécs, Dunántúli Napló Galériája; 1978 Pécs, Tanárképző Főiskola Klubja; 1979 Szigetvár, Dzsámi; 1980 Cegléd, Művelődési Központ; 1981 Pécs, József Attila Művelődési Ház; 1982 Budapest, Erdő- és Vadgazdasági Központ; 1987 Balassagyarmat, Rózsavölgyi Márk Galéria; Debrecen, Agrártudományi Egyetem Galériája; 1988 Pécs, Pécsi Kisgaléria.

Művei közgyűjteményekben: Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Lakcíme: 7625 Pécs, Tettye u. 3. Telefon: (72)10-698

PÁL Zoltán szobrászművész

1954. május 5-én született Páprádon. Tagja a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Művészeti Alapnak.

Önálló kiállításai: 1983 Pécs, Budapest; 1984 Varsó (Lengyelország), Budapest, Havanna (Kuba), Pécs; 1985 Budapest, Pécs, Poznan (Lengyelország), Budapest; 1986 Kecskemét, Helsinborg, Stockholm (Svédország), Prága (Csehszlovákia), Montreal, Toronto (Kanada); 1987 Knokke-Zoute (Belgium), Gent (Belgium); Budapest,

Pécs; 1988 Knokke-Zoute (Belgium), Gent (Belgium), 1989 Bécs (Ausztria).

Művei közgyűjteményekben, közterületen: Modern Művészeti Múzeum, Varsó (Lengyelország); Magyar Nemzeti Galéria, Budapest; Janus Pannonius Múzeum (Modern Magyar Képtár), Pécs; Katona József Múzeum, Kecskemét; Villányi Szoborpark.

Lakcíme: 7625 Pécs, Perczel u. 15. Telefon: (72)15-734

PINCZEHELYI Sándor grafikusművész

1946. július 8-án született Szigetváron. A pécsi Tanárképző Főiskolán 1970-ben magyar-rajz szakon szerzett diplomát. A Pécsi Galéria vezetője. Tagja a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Művészeti Alapnak. 1980-ban a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának díját kapta. 1983-ban Miskolcon a XII. Országos Grafikai Biennálén nyert díjat. 1984-ben Fredrikstadtban a 6. Norwegian International Print Biennale Honorable mention elismerésében részesült.

Önálló kiállításai: 1966 Pécs, Fegyveres Erők Klubja; 1971 Pécs, Kisgaléria; 1974 Pécs, Janus Pannonius Múzeum; 1975 Pécs, Meszesi Galéria; Pécs, PTV Klub; 1976 Pécs, PTV Klub; 1977 Pécs, Színház tér; 1978 Kőszeg, Tábornokház; Kecskemét, Sajtóklub; 1980 Lahti, Taidemuseo (Finnország); 1982 Budapest, Stúdió Galéria; 1983 Székesfehérvár, Csók István Képtár; Makó, József Attila Múzeum; 1984 Fehérgyarmat, Művelődési Központ; 1985 Varsó, Galeria Rzezby (Lengyelország); Budapest, Jókai Klub, Kossuth Klub; Komló, Május 1. Művelődési Központ; 1986 Fredrikstad, Galleri Gamlebyen (Norvégia); Budapest, Ernst Múzeum; Pécs, Pécsi Galéria; 1987 Graz, Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum (Ausztria); Lyon, Musée St. Pierre Art Contemporain (Franciaország); Kaposvár, Somogyi Képtár; Marcali, Múzeum; Szigetvár, Dzsámi; 1988 Velence, La Biennale (Olaszország, Bukta Imrével és Samu Gézával); Szófia, Nemzeti Kultúrpalota (Bulgária, Bukta Imrével és Samu Gézával); 1989 Pécs, Művészetek Háza, Lund, Konsthall (Bukta Imrével és Samu Gézával).

Művei közgyűjteményekben, közterületen: Magyar Nemzeti Galéria, Budapest; Janus Pannonius Múzeum, Pécs; István Király Múzeum, Székesfehérvár; Szombathelyi Képtár, Szombathely; Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan; Sárospataki Galéria, Sárospatak; Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba; József Attila Múzeum, Makó; Fredrikstadi Múzeum, Fredrikstad (Norvégia); Neue Galerie am Landes-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pandúr József, festőművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1983 MÁJ 14

anyámnak koszorú.

1021

Pandúr József rajza

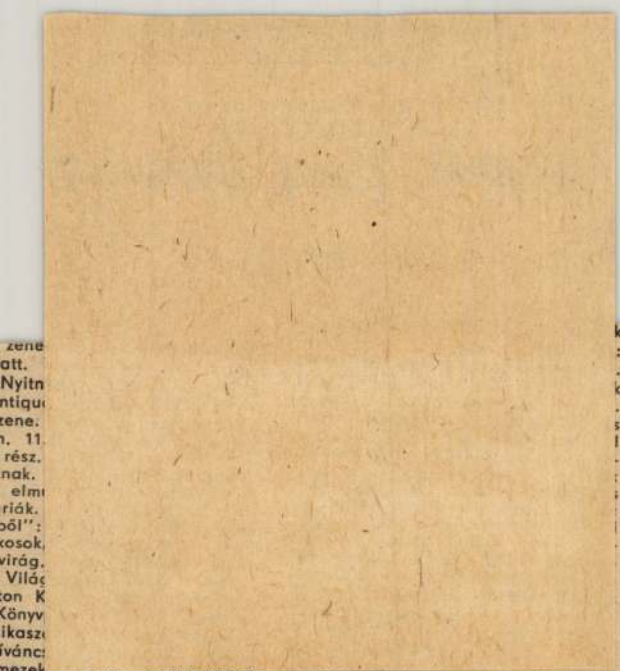

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Fúvósindulók. 8.35: Társalgó. 10.00: Zenedélelőtt. 12.25: Gyermekek könyvespolca. 12.35: Melódiakoktél. 13.30: Muzsikáló természet. 13.35: Furulyamuzsika. 14.00: A Petőfi rádió zenés délutánja. 18.00: Tini-tonik. 18.47: Népdalkörök pódiuma. 19.15: Intermikrofon. 19.35: Csak fiataloknak! 20.35: A pajzán griffmadár. Elbeszélés. 20.57: Fenntartott hely az elmúlt hetek legsikeresebb műsorai számára. 23.20: Népi zene, nóták.

HARMADIK MŰSOR

19.05: Fejezetek a magyar népi demokrácia történetéből. 19.35: A Magyar Állami Hangversenyzenekar hangversenye. Kb.: 21.45: Operaáriák. 22.20: Romantikus mesterművek.

SZERDA

KOSSUTH RÁDIÓ

8.27: Világablak. 9.08: Verbunkosok, nóták. 10.05: Diákfélóra. 10.35: Válaszolunk hallgatóinknak. 10.50: Zenekari muzsika. 12.45: Házunk tája. 13.00: Operaslágerek. 13.30: Dzsesszmelódiák. 14.29: Képek és jelképek. 15.05: Holnap közvetítjük. 15.28: MR 10—14 — különkiadás. 16.04: Kritikusok fóruma. 16.14: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. 17.05: A pénz világa. 17.30: PÁTRIA — népzenei hanglemezsorozat. 17.45: Operettrészletek. 19.15: Gondolat. 20.00: Örökzöld dallamok. 21.00: Simándy József operafelvételeiből. 21.30: Háttérbeszélgetés. 22.30: Kiss Gyula zongorahangversenye. Kb.: 23.30: Balettzene. 0.10: Toronyzene.

PETŐFI RÁDIÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pandur József festő-művész

PEDAGÓGUSOK LAPJA
1983 DEC 2

1021

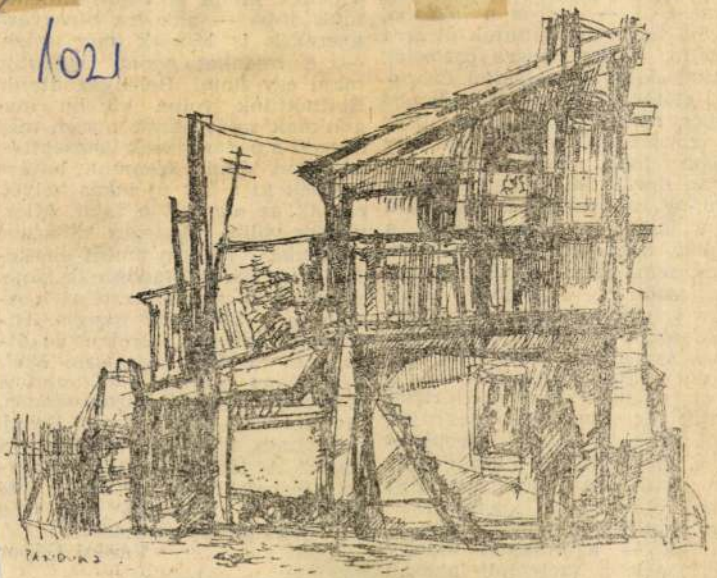

Pandur József: A város szélén

unk a katolikus temp
évő, hajdani népiskol
ermébe is — vagyis
nert a termet alakít
célra, három rész
ebtiben felhúzott fal
yi előtér, konyha,
bojler nélkül) és a
ő, gondoltam, ma
ésőbb jobb. Bek
zután derült ki, ho
ízhiány itt nem go
íz a falból is. Emiatt omlik a
akolat, nem tart meg egyetlen
zöget sem. Talán If vára is ba-
átságosabb... Minthogy vala-
ikor négy tanterme volt e régi
kolának, s mindegyikből peda-
ógus szolgálati lakás lett, es-
nként négyen húzódtunk meg a
eleg, tiszta iskolai szertárban.
értük az igazgatót: engedjen
gyat tenni a fizikai szertárte-
mbe, ahol alhatunk a téli időben.
em járult hozzá. Ehelyett szólt
tanácson, ahol „besoroltak"
ennünket. Előbb megcsinálják —
ondták — a műszaki osztály
ezetőjének a szolgálati lakását,
ána tatarozzák az orvosét, s
ezzel is végeztek, mi kerülünk
rra. A tanácsi építőbrigád négy

vértük volna
magunkat? Hanem amint elérke-
zett az új házak átadásának ideje,
egyszeriben megváltozott az igaz-
gató és a tanácsiak hangja. Hí-
meztek-hámoztak, amikor az át-
költözés idejéről faggattam őket.
Két hónap múltán is az volt a
válaszuk: késik a műszaki átadás,
javítani kell még ezt-azt. Sebaj,
gondoltam, kivárjuk. Mondjam a
végét? A járási hivatal osztály-
vezetőjének a lánya került ide
férjestől, a „miénkbe". És még
csak jogtalanság sem történt.

Várdai Gábor

A FEJÉR MEGYEI „Ma és Hol
nap" című időszakos kiadvány

... gyakran erős szél további gondot okozhat a közlekedőknek, útonlévőknek. A kettős fronthatás esetenként a figyelem gyengülését okozhatja.

Országos előrejelzés (5 napos):	06-90-304-631	Agrometeorológia:	06-90-304-614	A szolgáltatás
Előrejelzés a Dél-Dunántúl térségére:	06-90-304-623	Orvosmeteorológia:	06-90-304-612	díja: 88 Ft/perc

PANDÚR József 96.09.10

Somogyi Hírlap

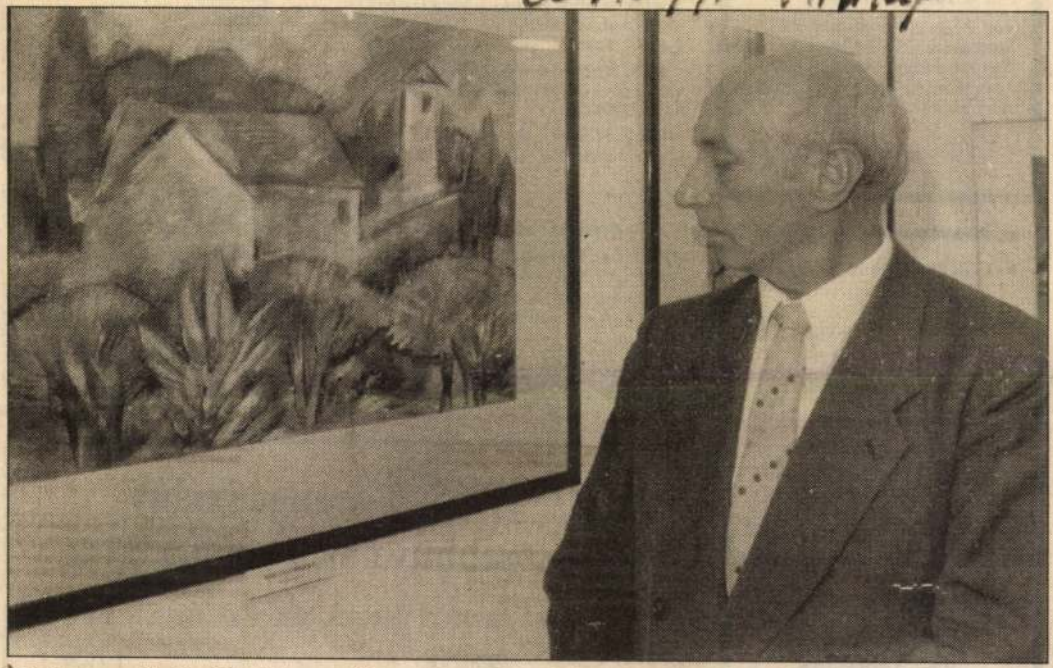

Otthon a Szín-Foltban Egyszerre volt szülői ház és kiállítóterem a kaposvári Szín-Folt Galéria tegnap Pandúr József festőművész számára: a pécsi alkotó nagyszülei, és édesanyja ugyanis az Anker-háznak éppen abban a szegletében éltek, amely ma a város polgárosodásának kovászaként a művészeti élet egyik színfoltja. Ebben a Szín-Foltban a tegnapi megnyitón a képzőművészek színe-java, az alkotó kaposvári iparművészetis diákjai és más tárlatlátogatók hallgatták az egykori tanítvány, Horváth János Milán festőművész méltató szavait Pandúr Józsefről. És alkotásairól: a határtalan képzelet színeiben tobzódó festményekről, amelyek az Adria illatával és a hullámokat borzoló széllel varázsoltak egy talpalatnyi mediterrániumot a Kárpátok medencéjébe

FOTÓ: KOVÁCS

Fájdalommal tudatjuk, hogy

PINTÉR JÁNOS

volt Segesd, bertalanpusztai lakos életének 67. évében elhunyt. Temetése szeptember 10-én, ma 14 órakor lesz a segesdi Tüskevári temetőben.

Gyászoló felesége és fia Tibor

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönjük mindenkinek akik tiszteletük jeléül,

NAGY JÓZSEFNÉ

Pacs Magdolna

volt karádi lakost utolsó útjára elkísérték, virágaikkal, együttérzésükkel gyászunkban osztoztak.

Gyászoló család

Fájdalommal tudatjuk, hogy

KANYAR ZOLTÁN

lábodi lakos életének 66. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetése szeptember 13-án 11 órakor lesz a lábodi Központi temetőben. Kérjük a részvétnyilvánítás mellőzését.

DACIAT, Arót, Samara1, Ladat, Latviát, Volgát, IZS-t veszek, sérülten is. Tel.: 06-60/392-665. (25685)

ELADÓ: 2 db Robur, 1 db ZUK, 1 db Nysa, 1 db Multikár típusú tehergépkocsi. Érdeklődni 82/411-511/168, munkaidőben. (29028)

FELSZÁMOLÁS miatt eladó 7 éves Toyota motoros Barkas műszaki nélkül, jó állapotban 140 E Ft-ért. Siófok, Mező I. u. 88. Telefon: 84/322-053. (28918)

MZ 250, 5 sebességes, friss műszakival eladó. Irányár: 38 E Ft. Tel.: 82/317-835. (29066)

FIAT TIPO 1,7 D, 1989-es 2 év műszakival eladó. Tel.: 85/330-775. (29069)

szeptember 11-én 12-én
8–17 óráig

szegfű	25 Ft
rózsa	25 Ft
gerbera	44 Ft
futók	285 Ft-tól
csokrok	105 Ft-tól

Helye: Kaposvár, Szakszervezetek Művelődési Háza

(29048)

"Gondoljon a télre..."
Megjelentek a Hunguest Travel őszi-téli katalógusai:

Külföldi programok:
- Izrael 8 nap/7 éjszaka 84 900 Ft/főtől
- London 5 nap/4 éjszaka 62 000 Ft/fő
- Szilveszter Párizsban autóbusszal 34 400 Ft/fő
- Rómába repülővel 59 900 Ft/fő

Síprogramok: Ausztria, Olaszország, Szlovénia, Szlovákia

Belföldi ajánlatok:
- 1 hetes üdülések
- szilveszteri programok

Jelentkezni Kaposvár, Fő u. 37-39. Tel.: 82/422-137

(29196)

BauMix® ÉPÍTŐIPARI ÉS KERESKEDELMI KFT **árengedmény**
meghosszabbítva szeptember 13-ig!

LB KNAUF homlokzat vakolatok, hőszigetelő alapvakolatok, ragasztók	–18%
CIMSEC ragasztók, fugázók	–25%
TEL HUNGARIA hőszigetelő anyagok	–10%
AUSTROTHERM hőszigetelő anyagok	–13%
KEMIKÁL termékek	–10%
YTONG falazóelemek	–5%
VELUX tetőtéri ablakok	–10%

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 348-726

Pandur József, festőművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1983 OKT 15

1021

Pandur József rajza

ÁLLANDÓ MŰSORSZ

KOSSUTH RÁDIÓ (hétköznap): 4.25—7.59: Jó reggelt! (közben: 4.45 jelentések, 5.40: Falurádió, 6.20 és 7.20: Reklám. 7.19: Körzeti időjárá Műsorismertetés, utána: A mai nap kulturális programjából (vasárn (utána hétfőtől péntekig: Ki nyer ma?) — 18.15: Hol volt, hul nem v

PETŐFI RADIO (hétköznap): 4.25—7.59: Reggeli zenés műsor. (Közbe ajánlat, 7.35: Körzeti időjárásjelentés.) — 10.50: Torna. — 13.45:

HÍREK, IDŐJÁRÁSJELENTÉS: KOSSUTH: 4.30-tól 7.00-ig félóránként, 18.30, 22.00, 24.00 (szombaton éjjel 1.00 is.) Vasárnap: 6.00, majd 8.00 PETŐFI: 4.30-tól 8.30-ig félóránként, majd 10.30-tól 20.30-ig kétóránk 8.00, 10.30, 14.30, majd ua., mint hétköznap. 3. MŰSOR: 8.00

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Mit üzen a Rádió? 9.00: A hét zeneműve. 9.30: Versek. 9.40: Ki kopog? 10.05: Nyitnikék. 10.35: Népdalok. 11.04: Munkásdal-feldolgozások. 11.19: Bioritmus. 11.39: Irodalmunk a felszabadulás után. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Zenei érdekességek az elmúlt hét műsorából. 14.15: Hollós Lajos fúvósműveiből. 14.28: Irodalmunk a felszabadulás után. 14.54: Édes anyanyelvünk. 15.05: Nóták. 15.27: Zenélő Dominó. 15.59: Kóruspódium. 16.30: Világablak. 17.05: Tenor-kulcs. 17.36: Irodalmunk a felszabadulás után. 17.58: Filmzene. 19.15: Vándormozi. Hangjáték. 19.57: Lemezmúzeum. 20.54: Nótamuzsika. 21.20: Tud-e ön vezetni? 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Kattogó kabaré. I. rész. 23.30: Operarészletek. 0.10: Táncdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Verbunkosok, katonadalok. 8.35: Figyelmébe ajánlom. 8.50: Indulók, táncok fúvószenekarra. 9.10: Slágermúzeum. 10.00: Zenedélelőtt. 12.00: Népzene. 12.35: Kis magyar néprajz. 12.40: Tánczenei koktél. 13.25: Világújság. 14.00: Kettőtől ötig. 17.00: Aranyláz a biológiában. 17.30: Ötödik sebesség. 18.35: Örökzöld dallamok. 19.30: Tip-top parádé. 20.00: Sportvilág. 20.35: Társalgó. 22.00: Operettparádé. 23.20: A mai dzsessz.

HARMADIK MŰSOR

19.05: Fiataloknak. 19.35: Brahms: Új szerelmi dalkeringő. 20.00: A Poptarisznya dalaiból. 21.00: Operarészletek. 22.00: Kritikus füllel. 23.00: Bemutatjuk új felvételeinket.

PÉCSI RÁDIÓ

17.00: Hírek. 17.05: Rádióposta. Szerkesztő-műsorvezető: Müller István. 18.00: Dél-dunántúli híradó — Élő világirodalom. 15.05: Glazuno a-moll hegedűverseny 15.28: Nyitr kék — kisiskolások műsora. 16.0 Romantikus operákból. 16.29: Zen jen a muzsika. 17.05: Hubay Jenő Farkas Gyula hangsz.: Hullám Balaton tetején. 17.12: Gazdasá reformkorok Magyarországon. 17.4 A Szabó család. 19.15: Népdales 20.02: Versenytársak lesznek: II rész. 20.32: A Swingle Singers én kel. 20.59: Attilát nem szabad en legetni. Dokumentumdráma. 22.3 Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. 0.1 Táncdalok.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Orosz forradalmi dalok. 8.2 Tíz perc külpolitika. 8.35: Társalg 10.00: Zenedélelőtt. 12.25: Gyerm kek könyvespolca. 12.35: Melódiako tél. 13.20: Muzsikáló természet. 13.3 Furulyamuzsika. 14.00: A Petőfi rád zenés délutánja. 18.00: Tini-toni 18.35: Beszélni nehéz. 18.47: Né zene. 19.03: Barangolás régi han lemezek között. 19.25: Reformko magyar városok. 19.35: Csak fiat loknak. 20.35: A Rádió Dalszínház 22.01: Tizenkét szék. Rádiójáté 22.35: Cimbalom-muzsika. 23.20: tegnap slágereiből.

HARMADIK MŰSOR

19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémi nagytermét. A Budapesti Filharm niai Társaság zenekarának hangve senye. Közben: kb. 20.35: Mezőga daságunk közelmúltja. Kb. 20.55: hangverseny-közvetítés folytatása. Kb 21.50: Zuzana Ruzickova csembal zik. 22.30: Irodalmunk a felszabadu lás után. 23.00: Jaco Pastorius big bandje játszik.

SZERDA

KOSSUTH RÁDIÓ

8.27: Világablak. 8.56: Beszéln nehéz. 9.37: Fred Astraire énekel 9.48: Kis magyar néprajz. 10.05 Diákfélóra. 10.35: Válaszolunk hall gatóinknak. 10.50: Zenekari muzsik

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pandur József

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Szekszárd

1984 JUL 14

1021

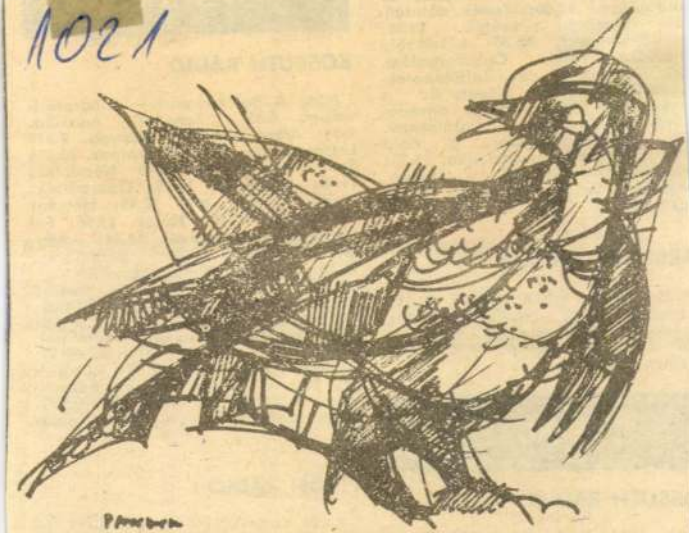

Pandur József rajza

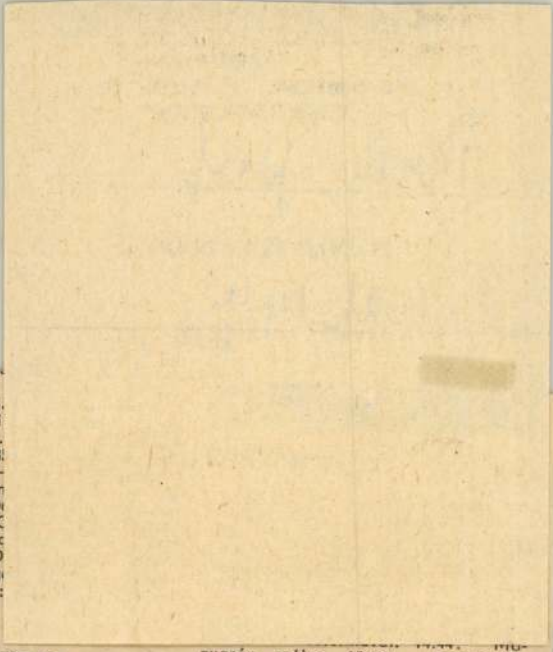

25: Látószög.
ótáborban. 14.
35: Tánczenei
nyvről-könyvért.
llamok. 16.3
00: Disputa –
. 18.35: A Kir
nnyűzene. 19.0
incs. 19.35: C
35: Mikropro
tt . . . 20.45: D
rbunkosok, nót
ngjáték. 23.20:
ékokból.

ARMADIK MŰSOR

9.05: Német nyelvű műsor. 19.35: zenéről. 21.00: Operaest. 22.00: utolsó szusszanásig. Versek. 9: Zenekari muzsiak. 22.50: Szintátor-varázs.

SZERDA

SSUTH RÁDIÓ

5: Világablak. 8.54: Rameau: koncert. 9.05: Vendégek. Egyfelsos opera. 9.42: Kis magyar gyarán szólva. 15.05: Rádiójáték. 15.35: A Szovjetunió népeinek zenéjéből. 15.49: Mit üzen a Rádió? 16.24: Dalok és találkozások. 17.05: Helyszínrajz. 17.30: Hallgassuk együtt. 19.15: Napjaink magyar irodalmából. 20.07: Schumann: g-moll trió. 20.35: Operettkedvelőknek. 21.30: Lezárult egy korszak? 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: Nagy siker volt! 23.50: Music Hall Suite. 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Kolumbiai népzene. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.35: Fúvóskeringők. 8.44: Slágermúzeum. 9.31: Külpolitikai arcképcsarnok. 9.53: Lottósor-

Írj nekem, megmondom ki vagy

„Vagyok, mint minden ember”

Grafológiai elemzéseink második részében *Kormos János* vállalkozót kérdeztük, miért járult hozzá kézirásának elemzéséhez, *milyen embernek tartja önmagát?*

– Jó értelemben kíváncsi ember vagyok. Érdekelt, hogy a magamról alkotott kép találkozik-e a grafológus jellemzésével. Becsületes, családcentrikus, nyugodt, otthon ülő embernek tartom magam. Szüleimmel közös háztartásban élek. Hárman vagyunk testvérek. Jellemző ránk az egymásrautaltság és a segítőkészség. Mint legidősebb fiúgyermekre, mindenben számíthatnak rám.

– *Milyen céljai vannak a magánéletben?*

– Családcentrikus vagyok, szeretnék családot alapítani, de mindenekelőtt arra törekszem, hogy megteremtsem a biztos anyagi hátteret. Úgy gondolom, felelősséggel csakis így szabad két embernek egymáshoz kötni életét.

– *Hogyan működik vállalkozása, milyen a viszonya munkatársaival?*

– Már szobafestő-növendék koromban, 17 évesen elhatároztam, hogy vállalkozó leszek. Szeretem a szabadságot a munka terén is. Tíz alkalmazottal dolgozom, akikkel egyenrangú, baráti a kapcsolatom. Őket már a gyakorlati évek alatt megismertem. Tudják, hogy maximalista vagyok, mégis kölcsönös a bizalom. Mindig a jobbra törekszem, bár külső tényezők, mint például a bürokrácia, olykor nehezítik munkánkat.

– *Mivel foglalkozik szabadidejében?*

– Kikapcsolódást jelent számomra a repülőgép-modellezés, bár még nem mutatkoztam be vele nagy nyilvánosság előtt, csak amatőr szinten művelem.

Olasz Valéria

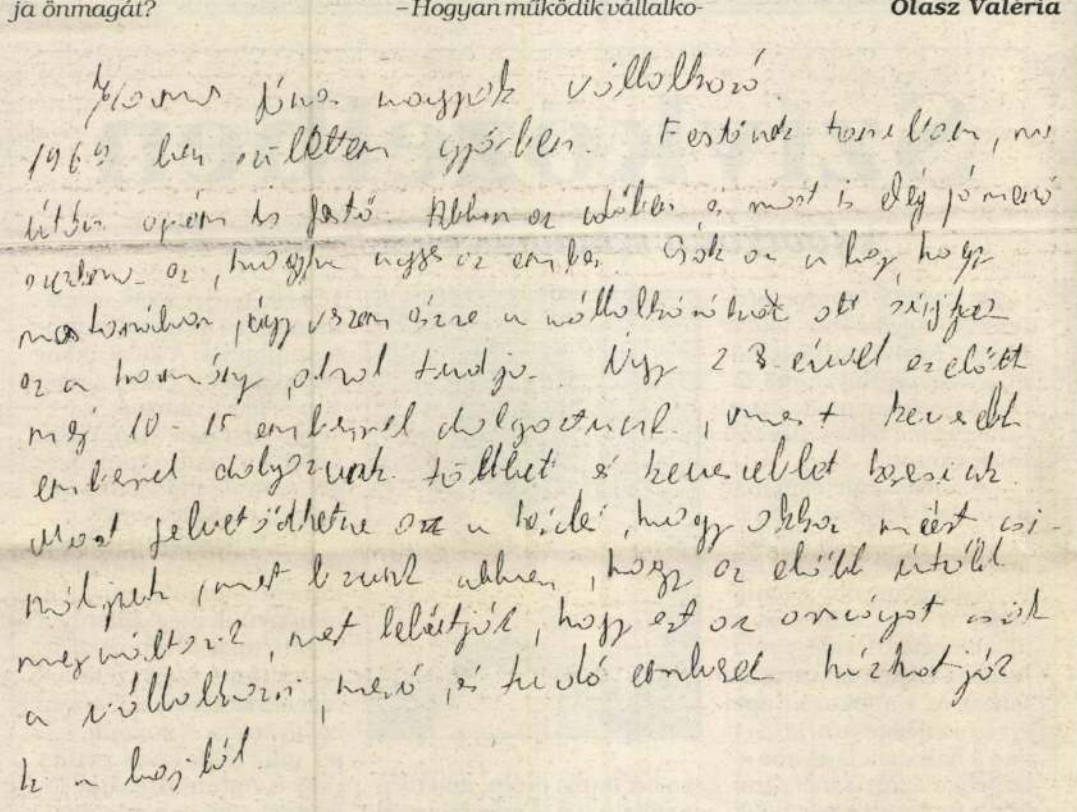

A vállalkozósors az utóbbi időben egy kicsit szétzilálta az idegeit. Nagyon jó szakember, ügyes kezű mester, ezért nem érdemes a vállalkozás szervezési és pénzügyi részével foglalkoznia. Jobb lenne, ha szakembert foglalkoztatna, olyant, akiben megbízik, és aki ezt a részét könnyebben tudná vezetni vállalkozásának. Nagyon jól tud kapcsolatokat teremteni, kötődési képessége is nagyon jó, kiváló társalgó, de sokszor olyat is elmond, amit később megbán. Jól bánik a pénzzel, ésszerűen és célra irányítottan tud takarékoskodni.

Fazekasné Visnyei Irma

A zene csodái

Gondolatok három tételben

I.

Amikor a családi kúria vaskos falai mögül, jó pár történelmi évtizeddel ezelőtt, hegedűhang szűrődött ki a falusi csendbe, sokan mosolyogva fülelték az ifjú zenész hóbortos próbálkozásait. Falusi ember nem szokta az ilyent. Érdekes lenne tudni, hogy az akkori mosolygók közül, nemrégiben ültek-e a fertődi Esterházy-kastély zenetermenek széksoraiban, ahol az Enesén tartott kurzus befejező akkordjaként zárókoncertet adott a *Nemzetközi Zenei Műhely* alkalmi filharmonikus zenekara.

A zenészek között ült szólamvezető brácsásként az az egykor muzsikálgató ifjú, ma őszhajú művész: *Tschurl Károly*, akinek egy évvel ezelőtt megálmodott ideája vált valóra az eltelt munkahét programjával.

A zene csodát tett. Baráttá ölelt össze időst, fiatalt; németet, magyart; különböző hivatású, életfelfogású embereket; zenéből élőt és örömzenészt, hogy a napi szólam és zenekari próbák után hangszereiken megszólalhassanak a zeneirodalom klasszikusainak lelket megérintő művei.

A zene csodát tett, hisz az első koncertté előlépett enesei főpróbán abban az épületben csendült fel az örökéletű muzsika, amelynek egyik szobájában Tschurl Károly született, és ahol első vonójátékának örvendezhetett. Mikor megszólalt, a visszatérés boldogsága törte meg hangját és fakasztott könnyeket szeméből. És a hallgatók soraiban ott ültek azok az emberek, akiknek érthető módon Weiner Leó, Haydn neve talán nem túl sokat mondott, de eljöttek „Öcsi” tiszteletére, akinek már morc, de végtelenül jóságos apját is ismerték. Tapsoltak, mert a meghitt szavakon és a zenén keresztül megérezték, hogy itt valami különös, megismételhetetlen esemény történt.

II.

A muzsikus ember számára Fertőd megszentelt hellyé lépett elő, hisz a „szimfónia atyja”, Joseph Haydn egy ideig itt élt és alkotott. Szelleme szinte érezhetően ma is a falak között figyel. Tudja ezt minden zenész, aki az évszázados épület pompás zenetermében hangszert fog kezébe.

Ennek meghatottsága érződött azoknak a muzsikusoknak a játékán is, akik Nyugat-Európa tájairól érkeztek hazánkba, hogy egyre többet tanulhassanak meg a zene titkaiból. Akik eddig baráti körben játszottak csak házimuzsikát, most egy szelíd mosolyú, alázatos művész: Jancsovics Antal karmester vezetésével nagyzenekarként mutathatták be tudásukat a közönségnek. Ahogy a hallgatókba átplántálták a zenedarabok gyönyörűségeit, úgy maguk is átérezhették a zenei játék örömét.

Koncertjük nemcsak a sajátos céllal válogatott művekkel volt figyelemre méltó, hanem tapintatos arányai miatt is. Ama bizonyos különleges cél a választott szerzők személyében rejtezett, hisz valamennyien vagy magyar alkotók, vagy pedig alkotói korszakaiknak valamelyikével Magyarországhoz köthetők. Az elhangzott három nagyzenekari mű főleg a vonósok játékára épült, ezért – mintegy a fúvósok önálló fontosságát is bizonyítandó – a hangverseny két nyitódarabja kizárólag az ő produkciójuk volt.

Különös élményként hatott Beethoven Allegro című fúvósoktettje, hisz dallamaiból a Mester boldog, könnyed mosolyát is megismerhetjük. Az egymással beszélgető hangszerek arról tanúskodtak, hogy ez a muzsika mindenkinek üzent.

Az esten elhangzott darabok közül talán Farkas Ferenc művének, a Régi magyar táncoknak az előadása sikerült a legképszerűbbre. Az első pillanattól olyan hangulatot tudott teremteni a kis fúvóscsoport, amivel megidézte régi, főúri udvarok légkörét. A darabzáró „ugrós” után Bartók Béla „kis székely himnuszának” dallamai ölelték lélekben eggyé a zeneterem közönségét. Szívbe markolt, ahogy az egyes, felhangzó szólamokat „átmelegítette” az egész zenekar együttjátéka.

A hangverseny hátralévő részében következett az együttes igazi erőpróbája, Weiner Leó Divertimento című műve, illetve Haydn Londoni szimfóniája. Az előbbi darab előadása attól lett különleges, hogy a muzsikusok ráéreztek a mű magyaros lendületére, rapszodikus íveire, ami szinte állandó mozgásban tartotta vonóikat. Az utána felhangzó Haydn-zenemű megszólaltatásában (amit akár az emberi méltóság himnuszának is nevezhetnénk) az volt különös, ahogy az árván felsíró fúvósokat szinte azonnal „körülfogta” a vonósok határozott oltalma. A mű központját mozgató finom hullámzások zárásaként az egész zenekar megtörhetetlen erővel „mondta ki” az élet szépségét bizonyító igent.

III.

Történhet-e meghatározóbb dolog egy érzékeny lelkű zenész életében, mint sikerrel visszatérni világgá indulásának színhelyére, és a zene számára „visszafoglalni” az egykor elhagyott falakat? A műhelymunkával töltött hét alatt öröm volt hallani, ahogy a gyakorolt művek egy-egy dallama Enesén szétrepült. Érezhető volt ebből az együttmuzsikálásból az az egy akarat, ami ezeket a távolról érkezett zenészeket itt összehozta. A muzsika teremtő varázslata bizonyította Kodály Zoltán igazságát: a zene mindenkié.

Gülch Csaba

Emlékezzünk régiekről

Pandúr József (1888–1943)

Neves templomfestő és festőművész volt Győrben, ahol a születésének századik évfordulója alkalmából *Imre Béla* újságíró emlékezett meg a Kisalföld 1988. évi február 12-i számában feledhetetlen munkásságáról.

Egy másik megemlékezés szintén a Kisalföldben, annak 1989. évi május 25-i számában volt olvasható, egy, a Gárdonyi Géza Általános Iskolában rendezett ünnepség ismertetésében. A szerző *S. CS.* a művész történelmi tárgyú festményeit méltatja.

A harmadik megemlékezést – elsőnek kellett volna említenem – *dr. Jenei Ferenc* egykori múzeumigazgató írta a halála évében rendezett kiállítás ismertetésében.

A jelenlegi, most már a negyedik megemlékezéssel kellett volna soraimat kezdenem, mert a művész halálának ötvenedik évfordulója alkalmából igen időszerű és megérdemelt.

A felsorolt munkák tartalmas és a művész alkotásait méltóan bemutató publikációk a városi könyvtárban másolatban olvashatók. Az eredetiek a művész fiának – *Pandúr Józsefnek* – a birtokában vannak, sok fényképpel, amelyekről jól követhető a mester művészi értéke. Az említetteket néhány adattal kívánom kiegészíteni, az alábbiak szerint.

Mint templomfestő, igen keresett volt, mert nemcsak falfestést készített, hanem művészi képekkel és bibliai jelenetek ábrázolásával is díszítette mennyezeti és fali festéseit. Ilyen Győrben a Kálvária-dombon lévő kápolna boltíves mennyezete. *A győri székesegyház Mária-hajójának mennyezetét restaurálta és a Jézus szíve oltárképét festette Pandúr, továbbá a győr-szigeti, osli, kónyi, péri, pázmándi, felsőgallai, mosonszentmiklósi, féltoronyi templomok* (ennek mennyezeti festményeit sokan csodálják) *a nevezetesebb munkái.* A templom festéseinek vázlatait be kellett nyújtani a püspökvárban székelő bizottságnak, mert az egyház hozzájárulása nélkül képeit nem festhette fel a templomok mennyezeteire, falaira. *Vázlatai talán még fellelhetők a püspöki levéltárban.* Fiánál megvan néhány festményének a fényképe, közöttük a nagyméretű (6x2 méter) tatárjárás olajfestménye, amelyet – sajnos – maga a művész darabolt fel a vászon hasznosítására, mert 1922-ben értékesíteni nem tudta. *(Ez látható a kissé kopott felvételen.)*

Pandúr József festő

Végül meg kell említenem azt is, hogy neves győri művészek gyakorolták művészetüket főiskolás korukban a mester műtermében, kérve kritikáját, eligazítását stb. Ezek pedig *Borsos Miklós, Tóvári Tóth István, Bak János* és *Szapudi-Laendler* voltak.

Kató Pál

Szoptatási világnap, augusztus 1.

A tudomány igazolta, hogy a csecsemő számára legideálisabb táplálék az anyatej, a természet csodálatos találmánya, és a táplálásának az a módja, ahogy a csecsemő hozzájut, még csodálatosabb. Nem új dolog, csak újra kell felfedeznünk, amit már nagyszüleink is tudtak: a szoptatást.

A szoptatás nemcsak táplálás, hanem egy különlegesen bensőséges kapcsolat az anya és gyermeke között. Ez egy természetes dolog, fajunkra jellemző – az urbanizáció előtt minden anya tudott szoptatni. Szeretet, figyelem, gondoskodás, ezek a dolgok azok, amelyeket egy kicsit elfelejtettünk. Az anyatej pedig egy jobb és egészségesebb élet belépője lehet! A szoptatás egy kiteljesedő gondoskodás is, mely erősíti az anyaság elfogadását, elmélyíti az anyai felelősségérzetet, és megjutalmazza az anyát a családban betöltött egyedülálló szerepéért.

A csecsemő az őt megillető táplálékhoz jut a szopás során, amely megteremti számára a legjobbat, ezenkívül egy olyan állandó gondoskodást, egy olyan érzelmi pluszt kap, mely nem túlzás, meghatározó lehet személyiségének kialakulásában. Ez a csodálatos valami az anyatej, minden anya sajátja, a szervezet „képezi" kizárólagosan a saját gyermeke számára.

A szoptatási világnap jó alkalom arra, hogy gondolkodjunk ezeken a dolgokon, s mindenki a saját lehetősége szerint hasznosítsa meglévő ismereteit.

Ez itt Magyarország, a jelenlegi társadalmi és szociális helyzet a hagyatékunk, itt kell letenni névjegyünket, mert mi elhivatottak vagyunk egy jobb, egy egészségesebb, boldogabb élet iránt.

Vanderlik Tamásné
védőnő

„CSODÁLATOS TESTI KAPCSOLAT"

A győri megyei kórház terhespatológiai és szülészeti osztályán kerestünk fel várandós és frissen szült kismamákat, hogy megosszák velünk a szoptatással kapcsolatos várt és valós tapasztalataikat.

Czúcz Zoltánné Marika,
harmadik babáját várja:

– Mind a két lányomat négy hónapos korukig szoptattam, és nagyon jók az élményeim. A szoptatás a babának és a mamának is kellemes. Egyrészt az anyának nagyon kényelmes, a baba meg jobban fejlődik. Igyekeztem olyan ételeket enni, amik serkentik a tejtermelést. Sok főzeléket, levest, gyümölcsöt ettem. Úgy vettem észre, hogy az anyatejes gyerekeket jobban elkerülik a betegségek, ellenállóbbak, mint a tápszeres gyerekek.

Létai Nóra,
kismama:

– Az első babámat várom, szeretnék mindenképpen szoptatni. Jártam szülés-előkészítő tanfolyamra, ahol szinte mindegyik foglalkozáson szóba került az anyatejes táplálás fontossága. Remélem, hogy segíteni fognak itt a kórházban is. Úgy gondolom, hogy sokszor mellre kell tenni a babát, és megindul a tejtermelés. Igaz, még nem tudom hogyan fogok majd hozzá, de mindent meg szeretnék tenni.

Márkusné Marek Andrea,
kismama:

– Nekem is ő lesz az első babám, de ameddig lehet, mindenképp szeretnék szoptatni. Biztos, hogy lesznek nehézségeim, de a baba érdekében mindent meg fogok tenni. Számítok az anyukám, a sógornőim és a védőnő tanácsaira is. Annyit azért már most is tudok, hogy rendszeresen ki kell fejni a melleket, hogy a termelődés folyamatos legyen.

Farkasdi Sándorné Elena,
a vasárnap született Szilárd Árpád anyukája:

– Annyi mindent jelent nekem a szoptatás, hogy egyszerűen el sem tudom mondani. Tejem van rendesen, és szívem szerint egész nap szoptatnék. A hároméves fiamat sajnos csak egy évig tudtam. Miért sajnos? Az öcsémmel másfél éves korunkig anyatejen nőttünk fel. Mindenképp ellenállóbbak lesznek azok a babák, akiket így táplálnak. Ameddig lesz tejem, én mindenképp szoptatni fogok.

Pálné Rácz Edina,
az egyhetes Benedek édesanyja:

– Benedeket az első naptól mellre tettem. Igaz most kicsit fáj, mert „kiharapta", de mindenért kárpótol, amikor szoptatás után látom az elégedett kis arcát. Mindennap jön a védőnő, akivel meg lehet beszélni a problémákat, hogy most éppen masszírozni kell vagy fejni. Nagyon segítőkészek, és mindent megtesznek, hogy ne vegyék el a kismamák kedvét.

Szilágyiné Nagy Jolán,
Balázs fia nyolcnapos:

– Anita lányomat – aki most kétéves – tizenegy hónapig szoptattam. Szerencsés voltam, mert volt itt egy kedves gondozónő, aki mindenben segített az első perctől, és hamar belövellt a tejem. Balázst is az első perctől szoptatom, de igazából csak most indult be a tejem. Legkevesebb négyöt hónapig szeretném őt is szoptatni. Ez a testi kapcsolat, ami kialakul köztünk – páratlan.

Szívközelben

A főorvos a szoptatás előkészítéséről

Dr. Gardó Sándor professzor, a győri Petz Aladár Megyei Kórház szülész-nőgyógyász osztályvezető főorvosa a kismamák szoptatásra való felkészítéséről tájékoztatott.

– Az előkészületeket már a szülésre felkészítő tanfolyamon, a védőnői tanácsadásokon megkezdik. Mégis mi a legnagyobb jelentőséget az apás szülés és az állandó együttlét megteremtésében látjuk. Az anyának fontos és – a fokozott apai érzéseken keresztül közvetve – a babának is az apa jelenléte a születésnél. Amikor a magzat megszületik, azonnal az édesanyja mellére tesszük. Ez a kicsinek és az anyának is megnyugtató. Az újszülött abbahagyja a sírást, s ez érthető, hiszen hónapokon keresztül az édesanyja szívverését hallva létezett, s ez számára a megváltozott külvilági hatások mellett az egyetlen

ismert hang, érzés, ami megnyugtathatja. A mielőbbi mellre tétel azért fontos, mert ez serkenti a tejtermelődés beindulását.

– Az osztályunk bababarát elven működik, ahol két védőnő segíti a kismamákat az anyaságra való felkészítésben. Szorgalmazzuk a bébik és édesanyjuk állandó együttlétét. Ez többek között lehetővé teszi a csecsemő megismerését és az igény szerinti szoptatást. A kicsi akkor eszik, amikor éhes, s nem kap – mert nincs is szüksége – pótlásra. Nem használunk cumit, cumisüveget, nem alkalmazunk semmilyen tápszert sem.

– El kell oszlatni néhány téves nézetet! A szoptatástól nem csúnyul meg a mell, nem nyúlik meg! Ellenben segíti a méhösszehúzódást, így az anya szervezetének regenerálódását előnyösen befolyásolja. A duzzadt, tejjel teli, fájdalmas mellet csak szoptatással vagy lefejéssel – tehát mindenképpen kiürítéssel – lehet fájdalmatlanná tenni.

– A szoptatás nemcsak a baba fejlődéséhez fontos, hanem előnyös az édesanya egészségére, pszichéjére, gyermeke szeretetéhez feledhetetlen és pótolhatatlan szép élményeket nyújt.

Mindennap világnap

A szoptatás a gyermekorvos szemével

A kisbabák számára a legértékesebb táplálék az anyatej. Fontosságát nem lehet egyetlen érvvel értékelni. A szoros anya-gyermek kapcsolat, szeretet kialakulásához, a baba-mama nyugalmához elengedhetetlen – mondta bevezetőül *dr. Horváth Mária* adjunktus, a győri kórház újszülött osztályának gyermekgyógyásza.

– Az anyák kilencven százaléka képes lenne szoptatásra! Szerencsére ehhez a kedv az elmúlt években nőtt, a fiatal nők akarnak szoptatni. Mi mindent elkövetünk, hogy sikeresen kezdjék a szoptatást. Sokszor elhangzó kérdés az osztályon, hogy „mikor lesz elég tej?". Több tej csak a gyakori, az újszülött jelzésére történő szoptatástól – és a szándéktól

lesz. Az anyatejes táplálás alatt azonban ügyelni kell arra, hogy kalória- és vitamindúsabban étkezzen a kismama, mivel a tejtermeléshez több energia szükséges. Diétás megszorításra nincs szükség, kivéve, ha az egyénnél az orvos valamilyen egyéb ok miatt ajánlja. Persze alkoholt fogyasztani és dohányozni nem szabad. A feketekávéval, teával is csínján kell bánni, mert ezek éberré tehetik a babát.

– Ha elegendő a tej és az anya megfelelően táplálkozik, akkor nincs szükség pótlásra, mert az anyatejben minden szükséges anyag benne van, ami a csecsemő fejlődéséhez féléves koráig kell. A más íz, a hozzátáplálás rontja a baba szopáskedvét. Pluszfolyadék sem feltétlenül szükséges! A tej összetétele egyetlen szopáson belül is változik, igazodva a baba igényéhez!

– Nálunk, az újszülött osztályon mindennap szoptatási világnap!

Pfannl Egon: Dürnsteini részlet
A Műcsarnok téli tárlatáról.

BERÉNY RÓBERT A FRÄNKEL SZALONBAN. „Minden nagy művészet etikai hatású, de nem etikus tárgya teszi olyanná, hanem esztétikai értéke." (Molnár Antal: Az új zene.)

Etikus tárgy és széptani érték mindkettő viszonylagos fogalom, de ha az előbbin valami nemesen kellemesített tárgyat képzelünk s az utóbbin ennek méltó lelki ábrázolását, akkor akár az etikumot, akár az esztétikumot nehezen ragadhatjuk ki Berény művészi megnyilatkozásaiból. Nagy akarások széles ecsetvonások, modern formák és a lázas keresés közben mintha elsikkadna, a mindenséget is megtermékenyítő találékonyság. Igyekszik megragadni élményszerű témákat (Szőllőevő), de a témák nem válnak sem benne sem másban magasztosultabb lelki szépséggé. Sikerültebb alkotásai tájképei az optimista világítás egy-egy megnyilatkozása. Etikus tartalomhiányában érthetetlen vízió előttünk „Macska" és a „Karácsonyfa" című képei, melyekre még azt sem lehet ráfogni, hogy a forma, szín, vagy vonalkultúra eszményesült önkivületében születtek volna.

BERNÁTH AURÉL A FRÄNKEL SZALONBAN. Fáradt kaleidoszkóp! Kaleidoszkóp melyben az egyik tükör eltörött s így az üveggyöngyök nem mindig találják meg helyüket, lerontva az egész képnek egységes hatását. Művészete mint minden művészet egdentrikus és excentrikus egyben, de kettő közötti egyensúly az excentritás kárára gyakran megbomlik. Sápadt fuvola szólamai néha csendes és nyugodt költészet békés mély fugáibon csendülnek fel (27. és 17. képe), de ezekben is inkább és elsősorban a higgadt leértékelődést, mint a szertelenül dolgozó művészi fantázia igéreteit látjuk, a Clami meghatározatlanul gyenge vértelenség nyilatkozik meg nem csak szín készletében, hanem témáinak megválasztásában is. Hiányzik belőle a zseninek minden véleményt meghajtásra kényszerítő nagyvonalú akarása. Kaleidoszkóp, szürke kaleidoszkóp!

MAGYAR KÉPÍRÓK A MŰTEREMBEN. Előre kitüzött cél és meghatározott terv szerint alkotni, anélkül, hogy az alkotás modorossá és unalmassá ne váljék, a művészi találékonyság és művi tudás egyik legnagyobb erőpróbája. Cél érdekében és elgondolás szerint dolgozik művészi életünknek egyik egyre jelentősebbé váló csoportja: a Magyar képírók. Amit maguk elé kitüztek, valahogy úgy érezzük, nemesebb és eszményibb, mint a gyakran cél nélküli program-csoportosulások. Bár a kiállítás nem nyujt minden részletében tökéletesen művészit, de az az egy-két színfolt és vonal, mely

Molnár Gyula: Lövér

tehetséges alkotójukra hívja fel figyelmünket létjogosultságot biztosít a magyar fejű és szellemű piktúrának.

Az első színfolt, mely föltünik Hangai Szabó Miklós forma és színkultúrája (Vasárnap, Hollókőn). Szelleme és gondolatvilága mindenkitől függetlenül szabad és öncélú. Az üde tavasz a friss-szagú lira, a virágfakadás zsongító himnuszát tolmácsolja Fáy Aladár Diófarügyek című képével. Nincsenek képzelettől terhes szerkesztő gondjai, körüllengi a báj, az üdeség és a tavasz. De e könnyedség és az anyagból, a földből való szabadulás ilyen mértékű vágya kérdésessé teheti az örök életű művészi értékek jelenlétét is. Futásfalvi Márton Piroska játékosa az ecsetnek. Játékosa a szó nemesebb értelmében midőn belső kényszer által üzve veti vászonra egy szellemi mag köré csoportosult létproblémáit a magyar fajnak a magyar életnek és a magyar tájnak. De sajnos gyakrabban játékos a szó kevésbé nemes értelmében, megtagadva az ecset méltóságát s tényleg csak játékszernek használva azt fel. Büky Béla „Toldi" faliszőnyege érdekes szín és technikai problémákkal viaskodik.

A kiállító szobrászok közül Boda Gábor és Farkas Béla formakezelő plasztikái érdemelnek említést.

Radocsay Dénes.

Pandur József: Jézus a gyermekek között

csodáját, mint ő, ki a vizek szépségének költője.

A másik teremben apró ecsetnyomok lángocskái olvadnak össze lobogó máglyákban. Hincz Gyula festményei ezek. Kavargók, lázasak, mint mesterük lelke, akit megejtett a tüzek szépségének a varázsa.

Sötétek, röghözkötöttek, nagyon magyarok Barcsay Jenő és Czóbel Béla. A mindent termelő és mindent befogadó anyaföld mágusai ők. Ezek az erők adnak hétköznapi cselekedeteinknek ünnepi színt és érzékfeletti jelentőséget. Ezek az erők teszik a napfölkeltét és elnyugtát, milliószori megismétlődésük ellenére is lélekbemarkoló élménnyé. Ezek teszik olyan hatásos drámaivá a Nap járását, amelynek végét mindíg féljük és megsiratjuk, amikor már nem marad más az égen, csak rőt pír és szürkeség a házak tűzfalán. (L. Farkas István: Naplemente.)

Ezek adnak olyan sors-szerű félelmességet a sötétből előkanyargó tehervonatoknak, amelyek maguk is feketék, mert csak a mozdony homlokán világít a lángszínű lámpa...

Ilyen rejtélyességű művésziesek Farkas Istvánnak képei, amelyek úgy megfogják az ember lelkét, olyan lélegzetállítóan tragikusak, mint senki másé.

Falapokon dolgozik, mint a régi mesterek; olyan lehelletes festékkezeléssel, hogy a fának a rajza mindenütt áttetszik rajta. Nem esküszik egy elemnek kizárólagos szépségére: egyaránt festi a szigligeti hegyeket, a francia tengert, az estéli ködös félhomályt, a lebukó Napnak tüzét és az embert is és a gépet. Hozzánk Ő a csend nyelvén beszél. És ebben a csendben, amely nemcsak némaságot, hanem határtalanságot és időtlenséget is jelent: áll magában az Ember.

A képekből áradott tiszta műélvezetet azonban lerontják a kiállított szobrokról lefonnyadó erőtlen hangulatok. Hubay Miklós

TELKESSY VALÉRIA A MŰTEREMBEN. Virágcsendéleteket, tájképeket és néhány alakokból szerkesztett képet állított ki Telkessy Valéria gyüjteményes tárlatán. Legfőbb ereje a virágcsendéletekben van és itt színpompás, friss levegős, szemnek tetszetős faldíszeket tud létrehozni. A női természethez olyannira közelálló csendéleteken túl azonban drámai erő is van a művésznőben, amihez rajzkészségét hozzá kellene nevelnie. Tájképeiben néhány magyar tájképfestő sajátságait követi, naposan, színesen és tartalmasan. Virágzó barackfák, Napos délután jelzésű vásznai tünnek ki ebből a műfajtából, míg csendéletekben az Őszi rózsák és a különlegesen szép Cinerária tavasz minden hangulatát megjelenítik. Grafikai képességét a Madár dal árulja el. A kiállítás megnyitásán egyébként megjelent Karafiáth főpolgármester is. k. b.

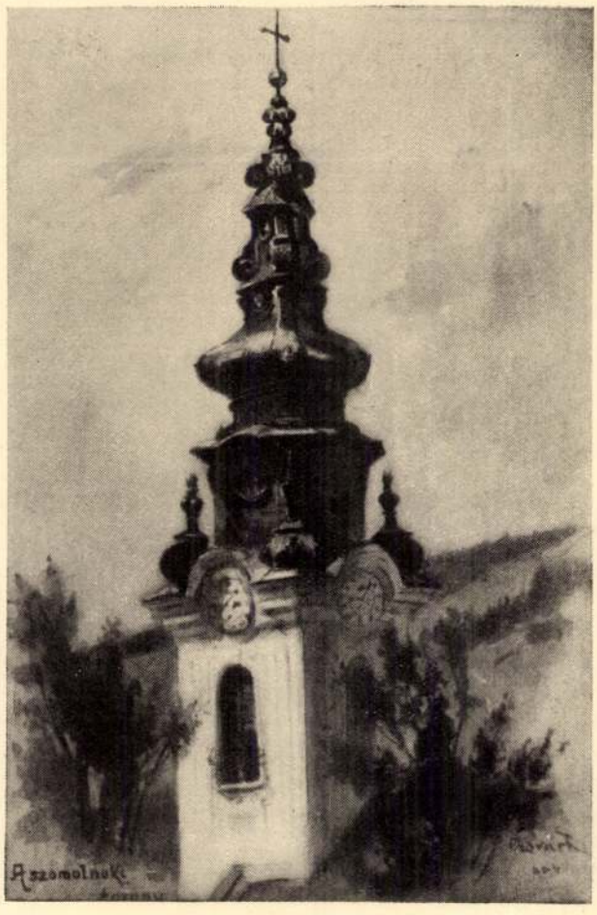

Ócsvár Rezső: A szomolnoki torony
A Nemzeti Szalon Szepesi kiállításáról

Művészet 1937. 7 sz.